

අභිධම්ම පිටකයෙහි

09 වන ග්‍රන්ථය

සමක ප්‍රකරණ

ප්‍රථම භාගය

ලඞ්කා බෙංගදාමණ්ඩලයේ ආරාධනායෙන්
සරික්කාමුල්ලේ සිරිනාදන පරිවේණාධිපති
පණ්ඩිත මැදලයන්ගොඩ විමලකිත්ති සථවීරයන් වහන්සේ
විසින් කළ සිංහල අනුවාදය
මාකඩවර ශ්‍රී රෙවත පරිවේණාධිපති
ශ්‍රී ධම්මකන්ධ රෙවත පණ්ඩිත කර්මපිටිගොඩ ශ්‍රී සුමනසාර
සතරකෝරළ මහදිසාවේ ප්‍රධාන සංඝනායක සථවීරයන් වහන්සේ ප්‍රමුඛ
ත්‍රිපිටක සම්පාදක මණ්ඩලය මගින් කරන ලද
විශේෂ සංස්කරණයෙන් යුක්ත යි.

ශ්‍රී බු: ව: 2557
රාජ්‍ය වසි: 2013

Buddha Jayanti Tripitaka Series, Volume 52

The Ninth Book in the
Abhidhamma-Pitaka

9

YAMAKAPPAKARANA (I)

With the Sinhala translation by

Venerable Pandit Medauyangoda Wimalakitti Thera

The Principal of Siri Nandana Pirivena, Sarikkamulla, Panadura

Revised and Edited by

The Tripitaka Editorial Board

With the special assistance of

Venerable Pandit Karahampitigoda

Sri Dhammakhandha Rewata Sumanasāra Thera

The Chief High Priest of the Province of Four Korals and

The Principal of Sri Rewata Pirivena, Makadawara

Published by

Dharma Chakka Child Foundation

Rerukana Road, Veedagama, Bandaragama -12530, Sri Lanka

Tel: +94 38 2291771, Fax: +94 38 2291253, website: [http:// www.samadhi-buddha.org/](http://www.samadhi-buddha.org/)

Co-published, printed and donated by

The Corporate Body of the Buddha Educational Foundation

11F, 55 Hang Chow South Rd. Section 1, Taipei, Taiwan, R.O.C.

Tel: +886 2 23951198, Fax: +886 2 23913415

Email: overseas@budaedu.org; Website: [http:// www.budaedu.org/](http://www.budaedu.org/)

B.E. 2557

C.E. 2013

සම්බුද්ධ ජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථමාලාව නැවත මුද්‍රණය කිරීම.

මුද්‍ර රජාණන් වහන්සේගේ ඉගැන්වීම හැඳින්වීම සඳහා අනාදීමත් කාලයක සිට විවිධ යෙදුම් යොදා ගෙන ඇත. ධර්ම, ධර්ම-චිතය, බුද්ධ චරිත, පාවචන බුද්ධානුසාසන ආදිය මින් සමහරකි. දුම්රිම - චිතය වැනි යෙදුම් බුද්ධරජාණන් වහන්සේ විසින්ම යොදාගෙන ඇත. මේ ධර්ම චිතය අඩංගු වී ඇත්තේ ත්‍රිපිටකයෙහිය. පිටක යන්න කුඩය, භාජනය යන අරුත්වල පාලි හා සංස්කෘත යන භාෂාවන් හි යෙදේ. සංස්කෘත භාෂාවෙන් ත්‍රිපිටක නැතහොත් පාලි භාෂාවෙන් තෙපිටක යන්නෙන් අදහස් කෙරෙන්නේ එවන් පිටක තුනකින් සමන්විත එකතුවකි. පාලි ත්‍රිපිටකය බුද්ධ රජාණන් වහන්සේ ගේ ඉගැන්වීම් අඩංගු පැරණිතම මූලාශ්‍රය වශයෙන් ථේරවාද සම්ප්‍රදාය මගින් පිළිගනු ලැබේ.

විරාගත ථේරවාද සම්ප්‍රදාය වන්නේ ත්‍රිපිටකය බුද්ධ පරිනිර්වාණයෙන් තෙමසක් ගතවුණු පසුව මහා කස්සප මහා රහතන් වහන්සේගේ ප්‍රධානත්වයෙන් අජාතකුඤ්ඤ මහරජතුමන්ගේ ප්‍රධාන දායකත්වයෙන් රජගහ නුවර මේහාර පර්වත අසබඩ සප්තපර්ණි ගුහාවෙහි පන්සියයක් මහරහතන් වහන්සේගේ සහභාගිත්වයෙන් පැවැත්වුණු ප්‍රථම ධර්ම සංඝායනාවේ දී සජ්ඣායනය කොට අනුමත කෙරුණු බවය. මෙම ත්‍රිපිටකය සමන්විත වන්නේ චිතය පිටකය, සුත්ත පිටකය හා අභිධර්ම පිටකය යන පිටකතුයෙහි.

මෙසේ ප්‍රථම සංඝායනාවේදී ඊට සහභාගී වුණු මහා රහතන් පන්සියයක් දෙනා වහන්සේලා විසින්ම ඒකමතිකව පිළිගනු ලැබුණු ත්‍රිපිටකය එතැන් පටන් රහතන් වහන්සේලා කණ්ඩායම් මගින් මුඛ පරම්පරාවෙන් පවත්වාගෙන එනු ලැබුණු අතර, ඉන් වසර සියයකට පසු කාලාශෝක රජු දවස විශාලා මහනුවර පැවැත්වුණු දෙවන ධර්ම සංඝායනාවේ දී හා ඉන් අනතුරුව ධර්මාශෝක රජු සමයේ දී පාටලී පුත්‍ර නගරයේ දී පැවැත්වුණු තුන්වන සංඝායනාවේ දී ද සජ්ඣායනය කොට අනුමත කරනු ලැබිණි.

මිහිඳු මහා රහතන් වහන්සේ ප්‍රමුඛව ධර්ම දූතයන් වහන්සේලා විසින් ශ්‍රී ලංකාවට ගෙන එනු ලැබුනේ මෙලෙස සංගීති තුනකදී සජ්ඣායනය කරනු ලැබ, අනුමත කෙරුණු ත්‍රිපිටකයය. ශ්‍රී ලංකාවේ දී ද අඛණ්ඩව මුඛ පරම්පරාවෙන් පවත්වාගෙන එනු ලැබුණු සම්මා සම්බුද්ධ දේශනාව අඩංගු ත්‍රිපිටකය ක්‍රි.පූ. පළමුවන සියවසේ අගභාගයේ දී පමණ වළගම්බා රජු දවස මාතලේ අළුවිහාරයේ දී ග්‍රන්ථාරූඪ කෙරුණු බව වංස කථාවල දැක්වේ. දැනට භාවිතයේ පවතින පාලි ත්‍රිපිටකයට පාදක වී ඇත්තේ මෙලෙස මහා සංඝරත්නය විසින් ජීවිත පූජාවෙන් ඇප කැපවී නිර්මලව සුරක්ෂිත කොට ගෙන ආ මේ ත්‍රිපිටකයය.

ත්‍රිපිටකයේ චිතය පිටකයට මහා විභංග හා නික්ෂුණි විභංග යන දෙකොටස අඩංගු සුත්ත විභංගය ද, මහා වග්ග හා චුල්ලවග්ග යන දෙකොටස අඩංගු බන්දකයන් ද පරිවාර නම් කොටස ද ඇතුළත් ය. චිතය පිටකයේ ගොනු කොට ඇත්තේ නික්ෂු-නික්ෂුණි වර්ගව සකසා ගැනීමට අදාල නීති මාලාවන්ය.

ධර්මය අතින් ඉතා වැදගත් වන්නේ සූත්‍ර පිටකයය. මෙයට දීඝනිකාය, මජ්ඣිමනිකාය, අංගුත්තර නිකාය සහ බුද්දක නිකාය අයත් ය.

සුත්ත පිටකයේ අඩංගු ධර්මයේ සාරය ඉතා ක්‍රමවත්ව ඉදිරිපත් කරමින්, විශ්ලේෂණය කොට අර්ථකථන ඉදිරිපත් කෙරෙන්නේ අභිධර්ම පිටකයෙහි. ඊට ධර්මසංගීති, විභංග, ධාතු කථා, පුග්ගලපඤ්ඤාත්ති, කථාවත්ථු, යමක, පටිඨාන යන ග්‍රන්ථ හත ඇතුළත් ය.

මෙම සම්පූර්ණ ත්‍රිපිටකය අද අපට ඉතිරිව ඇත්තේ පුරාණයේ වැඩි විසූ මහා සංඝරත්නය අප්‍රතිභත ධේරියයෙන් හා ඉමහත් කැපවීමෙන් එය සුරක්ෂිත කොටගෙන, ඉමහත් වෙහෙස දරා පුස්තකාල පොත්වල

ලේඛන ගතකොට පුවලිත කිරීමේ හේතුවෙනි. විනයධර - ධර්මධර පුරාණ මහා සංඝයා වහන්සේලා අනුව යමින් වත්මන් මහා සංඝපීතෘවරයන් වහන්සේලා ද ත්‍රිපිටකය ආරක්ෂා කොට පුවලිත කිරීමේ කාර්යභාරයට උරුප්පත් හේතුවෙන් ත්‍රිපිටකයෙහි පාලි පෙළ හා එහි සිංහල අනුවාද සකස් කොට පළ කිරීමට අවස්ථාව උදාවීම ධර්මලැදි සැමගේම භාග්‍යයක් බව අමුතුවෙන් කිවයුතු නැත. බුද්ධ ජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ මාලා නම් ශීර්ෂය යටතේ ශ්‍රී ලංකා රජය මගින් මුද්‍රණය කොට පළ කරන්නට යෙදුණු සිංහල අනුවාදය සහිත මෙම ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථමාලාව පිටපත් අවසන් වී දැන් බොහෝ කලක් ගත වී ඇත.

මෙම ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ ලබා ගැනීමට ඉමහත් ආශාවෙන් විශාල පිරිසක් සිටින බව අපට දැනගන්නට ලැබුණි. ත්‍රිපිටකය චිරාත් කාලයක් පවත්වාගෙන යාමට කටයුතු යෙදීමත්, දැනමී ලැදි සැදැහැවත් ගිහි පැවිදි දෙපිරිසගේම ධර්මාවබෝධය සහ ධර්මසංවේගය සඳහා ත්‍රිපිටකය පුවලිත කොට සුලභ කිරීමත් වර්තමාන මහා සංඝයාවහන්සේ මත අනිවාර්යයෙන් ම පැවරෙන භාරදුර වගකීමකි. වත්මන් සමාජය දෙස බලන විට මෙවන් කර්තව්‍යයක අවශ්‍යතාව වඩා ඉස්මතු වී පෙනෙන බව කාහටත් පැහැදිලි වනු ඇත.

නොයෙකුත් විද්වත් බෞද්ධ පිරිස් සමඟ කතා බහ කිරීමේදී අපට ඒත්තු ගියේ මෙම අවශ්‍යතාව සපුරාලීමට ගතයුතු ඉතා ඵලදායී ක්‍රියාමාර්ගය නම්, දැනට ලබා ගැනීමට නොහැකි බුද්ධ ජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථමාලාව නැවත මුද්‍රණාද්වාරයෙන් පළ කිරීම බවයි. මෙම අති විශාල කර්තව්‍යය සඳහා මාගේ කාරුණික ඉල්ලීම අනුව තායිවානයේ එක්සත් සමූහ බෞද්ධ අධ්‍යාපන පදනම ඉදිරිපත් වීම සැදැහැවත් සිංහල පාඨකයින්ගේ මහත් භාග්‍යයක් බව අපේ හැඟීමයි.

මෙම ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ උනන්දුවෙන් පරිශීලනය කිරීම මගින් ධර්මඥානය වර්ධනය කර ගැනීමට මෙන්ම ධාර්මික ජීවිත සකසා ගැනීමට ද සැදැහැවත් ඔබ සැම උත්සුක වනු ඇතැයි සිතමි.

නෙරැමන් සඵණ්ඩ.

බෝදාගම වන්දිම නායක ස්ථවිර

**තායිවානයේ ප්‍රධාන සංඝනායක තායිපේ ශ්‍රී රතනපෝති ථේරවාදී බෞද්ධ මධ්‍යස්ථානාධිපති
ඛණ්ඩාරගම ශ්‍රී ලංකා ධර්මවක්‍ර ළමා පදනමේ නිර්මාතෘ රත්මලාන ශ්‍රී විජකාරාම විහාර වාසී**

ශ්‍රී ලංකා ධර්මවක්‍ර ළමා පදනම,
වීදාගම,
ඛණ්ඩාරගම.

2557
- 2013 -

බුද්ධ ජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ මාලාව නැවත මුද්‍රණය කොට නොමිලේ
බෙදා හැරීමේ මහා පුණ්‍ය කර්මය

ශ්‍රී ලංකා පාලිමිනිතුටේ කථානායක
වී.ජ.මු ලොකුබණ්ඩාර මැතිතුමාගේ ඉල්ලීම පරිදි
තායිවානයේ ප්‍රධාන සංඝනායක

**ආචාර්ය බොදාගම චන්දිම නාහිමියන්ගේ අනුශාසනා පරිදි
තායිවානයේ එක්සත් සමූහ බෞද්ධ අධ්‍යාපන පදනම**

මගින් බුද්ධ වර්ෂ 2549 (ක්‍රි. ව. 2005) දී ආරම්භ කරන ලදී.

මෙම මහා පුණ්‍ය කර්මයේ දී ඉහ සිතින් කටයුතු කළ පහත සඳහන් මහා සංඝරත්නය හා
උපකාරක පිංචතුන් විශේෂයෙන් සිහිපත් කරමු.

- * පූජ්‍ය අත්තුඩාවේ ඤාණානන්ද නාහිමි
- * පූජ්‍ය කන්ඩක්කුලමේ ධම්මකිත්ති නාහිමි
- * ආචාර්ය පූජ්‍ය පල්ලේවෙල සාරද හිමි
- * ශාස්ත්‍රවේදී පූජ්‍ය කුමුත්වැවේ පඤ්ඤාකිත්ති හිමි
- * දර්ශනපති පූජ්‍ය කරඟහලුපහ සුගතනන්ද හිමි
- * ශාස්ත්‍රපති පූජ්‍ය නාගොඩ අමරවංශ නාහිමි
- * ශාස්ත්‍රපති පූජ්‍ය මධ්‍යාත ධම්මසාර නාහිමි
- * පූජ්‍ය බබරැන්දේ ධම්මසිරි හිමි
- * පූජ්‍ය පානදුරේ පසන්න හිමි
- * මිලිනා සුමතිපාල මැතිණිය
- * ජගත් සුමතිපාල මැතිතුමා
- * ආචාර්ය පුණීත් අබේසුන්දර මහත්මා
- * දොස්තර අරුණ රබෙල් මහත්මා
- * සුපීත් මොහොට්ටි මහත්මා
- * රංජිත් අමරසිංහ මහත්මා
- * ගාමිණී කාරියවසම් මහත්මා
- * අධිනීතිඥ චන්ද්‍රදාස සූරියාරච්චි මහත්මා
- * ආචාර්ය සෙනරත් විජේසුන්දර මහත්මා
- * මහාචාර්ය චන්ද්‍ර වික්‍රමගමගේ මහතා
- * සිරිසේන හේරත් මැතිතුමා
- * විල්ප්‍රති අබේවර්ධන මැතිතුමා

ධියලු දෙනාට හත්තනුගේ ආශීර්වාදයෙන් ධර්මානුකූලව පැහැදිලිව ප්‍රාචීන කථා

අභිධම්මපිටකේ
සමකසප්පකරණං
පඨමො භාෂො

අභිධම්මපිටකයෙහි
සමකප්පකරණ
ප්‍රථම භාෂය

**“කථාගතපසුවේදීමො භික්ඛවෙ ධම්මවිනයො විච්චො විරොචති
නො පටිච්ඡනො.”**

**“මහණෙනි, කථාගතයන් වහන්සේ විසින් දෙගනා කරන ලද
ධම්මය හා විනය විවෘත වූයේ බබළයි, වැසුණේ නො මැ බබළයි.”**

(අධ්‍යක්ෂකරනිකාය, තිකතිපාත - හරණ්ඩුවගල, 9 සූත්‍රය)

පටුන CONTENTS

			පිටු
සංස්කාරක නිවේදනය	xxiii- xxiv
ත්‍රිපිටක සම්පාදක මණ්ඩලය	xxv
සංවිකිත නිරූපණය	xxvii
සංඥාපනය	xxix-xxxvii
පාළි ගෝඨිය	xxxix
විසය සූචි	xli
පෙළ හා පරිවර්තනය	2-553
විසයසපදනුකකමණිකා	555-557
බුද්ධිජයනී ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථමාලා	559

සංඝකාරක නිවේදනය

සමබ්බුද්ධි පරිනිර්වාණයෙන් දෙදහස්පන්සියවසක් පිරිම අනුසම්මරණය සඳහා ලඛ්‍යා බෞද්ධ මණ්ඩලය මගින් සංවිහිත වූ සත්ත්‍රියාවන් අතුරෙහි අතිශයින් දුර්ලභ වූ එහෙත් අර්ථාන්විත වූ කායභීය වූයේ බුදුන් වදළ ත්‍රිපිටක පාළිය සියබසින් පරිවිච්ඡිත කොට පළකරවැලීම යැ. 1955 මාර්තු මස 19වැනි දින කොළඹ රාජකීය විද්‍යාලයෙහි මුළුතැන් ගිහි පැවිදි මහාසභායෙහි දී ත්‍රිපිටක ධර්මයෙහි හසළ බුද්ධිමත් මහතෙරවරුන් සුසාලිස්නමක් නභාගෙන අභ්‍රාමාත්‍ය ශ්‍රීමත් ජෝන් කොතලාවල මැතිතුමන් විසින් ත්‍රිපිටකයෙහි ඒ ඒ ග්‍රන්ථප්‍රදේශයන් සියබසට නභාලත්‍ර සඳහා පවරාදෙන ලද්දේ ය. යමකප්‍රකරණයෙහි යමක පඤ්චකයකින් යුත් පුරමභාගය භාර දෙන ලද්දේ සරිකකාමුල්ලේ සිරිනන්දන පරිවේණාධිපති පණ්ඩිත මැදදයන්ගොඩ විමලකිත්ති මහාසථවිරයන් වහන්සේට ය.

මෙසේ පරිවිච්ඡිත සඳහා ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ භාරගත් ඇතැම් මහ තෙර කෙනකුන් වහන්සේ තමනට නියත වූ ග්‍රන්ථයන් නිසිපරිදි සියබසට නභා යථාකාලයෙහි භාර දුන්හ. ඇතැම් පරිවිච්ඡිතයන් මුද්‍රණයට සුදුසු තත්ත්වයෙහි නො පැවැති අතර ඇතැම් ග්‍රන්ථයන් පරිවිච්ඡිත වූයේ ම නැත. මෙසේ හෙයින් ත්‍රිපිටකග්‍රන්ථ බෞභෝ ගණනක් සංඝකාරකමණ්ඩලය මගින් පරිවිච්ඡිත කරන්නට සිදුවිය. "යමකප්‍රකරණ" පරිවිච්ඡිතය ද එසේ සංඝකාරණයට පැමිණි ග්‍රන්ථයෙකි. මුද්‍රණ අවස්ථාවට පැමිණ ඒ සංඝකාරණයෙහි ද අසම්පූර්ණත්වය දුටු හෙයින් සමපාදක මණ්ඩලයෙහි ජ්‍යෙෂ්ඨ සාමාජිකයකු වූ සතරකෝරළමහදිසාචේ ප්‍රධාන සංඝනායක පණ්ඩිත කරහම්පිටිගොඩ සුමනසාරසථවිරයන් වහන්සේ ප්‍රමුඛ සමපාදක තෙරවරුන් විසින් පාඨශෝධනය හා පරිවිච්ඡිතය මැනවින් සකස් කොට මුද්‍රණයට පමුණුවනලද්දේ ය. තවද යමකප්‍රකරණය හඳුන්වාලමින් පූර්ණවූ සංඤාපනය ද පණ්ඩිත කරහම්පිටිගොඩ සුමනසාර නායක සථවිරයන් වහන්සේ විසින් මැ සපයන ලද්දේ ය. මුද්‍රණයේ දී කිසි තැනෙක ගිලිහි ගිය වර්ණ ඇතිබව පෙනෙනුයේ අර්ථාවබෝධයට භානියක් නොවන හෙයින් ඉංග්‍රීසිපත්‍රයකුදු මෙහි නොයොදන ලද වෙයි.

බුද්ධිජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථමාලායෙහි අටසාලිස් (48) වැන්න ද අභිධම්මපිටකයෙහි අටවැනි ග්‍රන්ථය ද වශයෙන් සලකන ලද යමක-ප්‍රකරණයේ පුරමභාගය මෙසේ බෞද්ධජනතාව අතට පමුණුවා-ලන්නට ලැබීම මහත් ප්‍රීතියට හේතුවෙයි. ශ්‍රී ලඛ්‍යා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ පූර්ණ අනුග්‍රහය ද සංඝානික කටයුතු පිළිබඳ ගරු අමාත්‍ය තැන් පත් ඊ. ඇල්. ඩී. හුරුල්ලේ ඇමැති

තුමාණන්ගේ කාරුණික සහයෝගය ද ගෞරවයෙන් සඳහන් කරමිනි. විශේෂයෙන් සංස්කෘතික අමාත්‍යාංශයේ අතිරේක ලේකම් තැන් පත් සෝමපාල ජයවර්ධන මහතාණන් සවිකීය විවේකය ද නො සලකා දවරයෙහි කරන උත්සාහය ත්‍රිපිටකග්‍රන්ථ මුද්‍රණය සුහුසුලුව කරගෙනයෑමට මහත් අනුබලයෙක් වී ඇති බව කෘතඥතාවයෙන් පවසමිනි. ත්‍රිපිටක කායබාලය පවත්වාගෙන යන කොළඹ මහානායක වාරිකාරාමයෙහි නියුක්ත ඇම්. ඒ. ආර්. සමරසිංහ මහතාගෙන් ලැබෙන සහයෝගය ද, දෙහිවල දුටුගැමුණු මාවතෙහි “තිසර” මුද්‍රණායතනයෙහි අධිකාරී මහතන් ප්‍රමුඛ කෘතභස්ත වූ කායබිමණ්ඩලය ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ මුද්‍රණයෙහි ලා දක්වන අනුකූලතාව ද කෘතඥතා පූර්වක වූ කරුණායෙන් සිහිපත් කරමිනි.

සඳවක ලොකයාට සුවසෙත පිණිස පවත්නා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් ස්වාධ්‍යාත වූ සද්ධම්ප්‍රවණිය පිණිස අනුබල දෙන සතුටුවන හැම සාධුහු මැ සුබභාගී වෙත්වා'යි මෙන්සිතින් ආශංසනය කරමිනි.

මේ වගට, ශාසනෝදයකාරී,
ලබුගම ලඬකානඤ්ඤ
 මහානායක ස්ථවිර

ත්‍රිපිටක සම්පාදක මණ්ඩලයේ ප්‍රධාන සම්පාදක

2528
1985 ජූනි 22 වැනි දින

115, මහානායක වාරිකාරාමයේ
 ත්‍රිපිටක මණ්ඩලය,
 විජේරාම මාවත,
 කොළඹ 7.

ත්‍රිපිටක සම්පාදක මණ්ඩලය

උපදෙශක :

අග්‍රාමහාපණ්ඩිත, බ්‍රහ්මචාරීන්ගේ ආනන්දමාලය මහානායක මහාසථවිරපාදයන් වහන්සේ.

සභාපති :

අග්‍රාමහාපණ්ඩිත, ත්‍රිපිටකවාග්ගීචාර්යවරයාණන්, කෝදිගොඩ ශ්‍රී ඥානාලෝක දක්ෂිණලක්ෂණයෙහි ප්‍රධාන සභිකනායක සථවිරයන් වහන්සේ.

ප්‍රධාන සම්පාදක :

මොල්ලිගොඩ ප්‍රච්චනෝදය පරිවේණිකයෙහි ශ්‍රී මහාවිහාරවංශාලකාරී චිම කීර්ති ශ්‍රී ත්‍රිපිටකවාග්ගීචාර, රාජකීයපණ්ඩිත ලබ්‍රහ්ම ශ්‍රී ලක්ෂ්මණ—කෝවට්ටේ ශ්‍රී කල්‍යාණි සාමග්‍රීධරී මහාසභිකසභායෙහි මහානායක සථවිරයන් වහන්සේ.

සම්පාදක :

කිරුළපන පූර්වාරාමයෙහි හා නාරාහේන්පිට අභයාරාමයෙහි අධිපති අනුරාධපුර බුද්ධග්‍රාමක ධර්මපියාධිපති, ශාසත්‍රපති, විද්‍යාවිශාරද, රාජකීයපණ්ඩිත, රද්දුල්ලේ ශ්‍රී ප්‍රඥාලෝක — කෝවට්ටේ ශ්‍රී කල්‍යාණි සාමග්‍රීධරී මහාසභිකසභායෙහි අනුනායක සථවිරයන් වහන්සේ.

හෙරලියාවල ශ්‍රී සුධර්මාරාමාධිපති, ශාසත්‍රපති, විද්‍යාවිශාරද, රාජකීය පණ්ඩිත, වේඛරුවේ ශ්‍රී අනවමදර්ශී-කෝවට්ටේ ශ්‍රී කල්‍යාණි සාමග්‍රීධරී මහාසභිකසභායෙහි අනුනායක සථවිරයන් වහන්සේ.

තිභුලේ-මාකඩවර විහාරාධිපති, ශ්‍රී රෙවත පරිවේණිකයෙහි, ශ්‍රී ධර්මසකුඤ්ඤ රෙවත රාජකීය පණ්ඩිත, කර්මමට්ටිගොඩ සුමනසාර සතර කෝරළ මහදිසාවේ ප්‍රධාන සභිකනායක සථවිරයන් වහන්සේ.

කොළඹ තිඹිරිගස්සායේ අභයකාරාමාධිපති, රාජකීය පණ්ඩිත, කර්ම ශ්‍රී ප්‍රඥලක්ෂාර නායක සථවිරයන් වහන්සේ.

අනුරාධපුර බුද්ධග්‍රාමක ධර්මපියායෙහි ත්‍රිපිටක අංගයෙහි මහාවාග්ගී හා වැඩිබලන පියාධිපති ශාසත්‍රාචාර්ය, රාජකීය පණ්ඩිත, ත්‍රිපිටකවාග්ගී උඩුවේ ජනානන්ද රජිගම් කෝරළයේ ප්‍රධාන සභිකනායක සථවිරයන් වහන්සේ.

ලේකම් :

කොළඹ බෞද්ධාලෝක මාවතෙහි බෞද්ධාලෝක විහාරාධිපති, පණ්ඩිත, දෙරහමුවේ පිරි ධර්මපාල-කොළඹදිසායෙහි ප්‍රධාන සභික-නායක සථවිරයන් වහන්සේ.

සංකේත නිරූපණය

- පී.වු. - පිහළකඛරවුද්දිත යමකප්පකරණං
සාං. - තාය්‍යකඛරවුද්දිත යමකප්පකරණං
ම.ජ.සං - මරමමජවධසංගිතියා ජොධිත යමකප්පකරණං
අවධකරා - පිහළකඛර වුද්දිත පඤ්ඤාකරණවධකරා
PTS - PALI TEXT SOCIETY

සංඥාපන

සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ නියමයට වශයෙන් සැකෙවින් වදළ, අගසවු සැරියුත් මහරහතුන් වහන්සේ වහන්සේ විසින් විස්තර විභාග කොට වාචනා- මාර්ගයට නඟනලද අභිධම්මපිටකයෙහි සවැනි ප්‍රකරණය යමක ප්‍රකරණ නම් වෙයි. මේ වූකලී බොද්ධ දර්ශනයෙහි නාමරූප ධර්මයන්ගේ යථාතත්ත්වය ප්‍රශ්නෝත්තර ස්වරූපයෙන් විවිධා- කාරයෙන් නිරූපණය වූ සියුම් ක්‍රවණට මෑ විෂය වන ඉතා භූමි රූ දහම්විවරණයෙකි. 'ධම්මසංඛයණි' ආදී සෙසු ප්‍රකරණයන්හි නිර්දේශිත ධර්මයන් විශද කොට තර. කිරීම යමකප්‍රකරණයෙන් සිදු වෙයි.

ථෙරවාදී මහතෙරවරු යමකප්‍රකරණයෙහි ප්‍රශ්න නඟා කුසල- බුද්ධිමත් විභණ්ඩවාදීන්ගේ ඔද තෙද සිදු ඔවුන් නිහඬ කළහ. සිඟාව මහතෙරණුවන් සමග ත්‍රිවේදපාරප්‍රාප්ත මොග්ගලීපුත්තනිසස ඩ්‍රාශ්මණ මාණවකයා කළ වාදයෙහි දී 'සිඟාව' තෙරණුවෝ මාණ- වකභට විභණ්ඩකයෙහි:

"යසංස විතං උපපජ්ඣති න නිරුජ්ඣති. තසංස විතං නිරු- ජ්ඣතිසංසති නුපපජ්ජසංසති.

යසංස වා පන විතං නිරුජ්ඣතිසංසති නුපපජ්ජසංසති, තසංස විතං උපපජ්ඣති න නිරුජ්ඣතිති" යි

යමක්භට සිත උපදි නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔහට සිත නිරුද්ධ වන්නේ නුපදනේ වේ ද?

තවද යමක්භට සිත නිරුද්ධ වන්නේ යැ නුපදනේ යැ ඔහට සිත උපදි, නිරුද්ධ නො වේ ද?

යන ප්‍රශ්නය යොමු කළහ. මාණවක නිරුත්තර වූ අම උගන්තා පිණිස සිග්ගව තෙරුන් වෙත පැවිදි වී. ඔහු පසු කලෙකැ 'මොග්ගලීපුත්තනිසස' මහරහත් නමින් ප්‍රකට සඛකසථවිර වූ පරවාදමථන කොට ථෙරවාදය නඟා අශොක අධිරාජයාගේ ධර්ම- විජයෙහි සසුන් ව්‍යාප්ත කළ අයුරු ශාසන ඉතිහාසයෙහි පළට වෙයි. මෙසේ යමකප්‍රකරණය දර්ශනිකයන්ගේ බහුමානයට පාත්‍ර වූයේ යි. මේ තැන් සිට එහි නයවිභාග සැකෙවින් දක්වමහ.

"කෙතවෙධන යමකසති යුගලවෙධන" - 'කවර අරුතින් යමක වේ යැ යත්: යුගලාසීයෙනා' යි 'යමකපාටිභාරිය, යමකසාලා' ආදී තත්භි සෙසින් යුගලාසීයෙන් යමක නම් වූ සැවි අසී කථායෙහි දක්වනලද යැ. යුගල සඛිඛාත යමකයන්ගේ වශයෙන් දෙසනලද වන බැවින් මේ යමක නම් වෙයි.

මූලයමක යැ ඛනියමක යැ ආයතනයමක යැ ධාතුයමක යැ සවවයමක යැ සම්භාරයමක යැ අනුසයයමක යැ විත්තයමක යැ ධම්මයමක යැ ඉන්ද්‍රියයමක යැ යි දගප්‍රකාරයෙන් යමකප්‍රකරණය විභාග කරනලදි.

මූලයමක

කුඹලාදි ධර්මයන් මූල වශයෙන් පාවිච්චිසර්ජන කොට දෙසන ලද්දේ මූලයමක නම, මූලයමකයෙහි දෙසු කුඹලාදිධර්මයන් සකස්ව වශයෙන් සධ්‍රුහ කරන ලද්දේ ඛනියමක නම, ආශතන වශයෙන් සධ්‍රුහ කොට දෙසන ලද්දේ ආයතනයමක නම, ධාතු වශයෙන් සධ්‍රුහ කොට දෙසන ලද්දේ ධාතුයමක නම, සත්‍යය වශයෙන් සධ්‍රුහ කොට දෙසනලද්දේ සවවයමක නම, කුඹලාදි ධර්මයන් ලැබෙන පරිදි එකදෙයක් සධ්‍රුහ කොට කායසංස්කාර වාක්සංස්කාර විත්තසංස්කාර යන මෙහි ලා දෙසනලද්දේ සඛ්ඛාරයමක නම, කුඹලාදිධර්මයන් ලැබෙන පරිදි එකදෙයක් සධ්‍රුහ කොට අනුසයපදයන්හි ලා දෙසනලද්දේ අනුසයයමක නම, කුඹලාදිධර්මයන් ලැබෙන පරිදි එකදෙයක් සධ්‍රුහ කොට 'සරුභං විත්තං' ආදි සොළොස් පදයෙහි ද 'කුසලං විත්තං' ආදි අභිධර්මමාතෘකා පදයන්හි ද ලා දෙසනලද්දේ විත්තයමක නම, කුඹලාදිධර්මයන්ගේ මාතෘකා තබා දෙසනලද්දේ ධම්මයමක නම කුඹලාදිධර්මයන් ලැබෙන පරිදි එකදෙයක් සධ්‍රුහ කොට ඉන්ද්‍රියයන්ගේ වශයෙන් දෙසනලද්දේ ඉන්ද්‍රියයමක නම.

මෙහි පාළි ව්‍යවසථානය නය, යමක, පාවිච්චා, අඤ්ඤා, වාර ප්‍රභේද වශයෙනි. මේ මූලයමකයෙහි කුඹලක්‍රිකමාතෘකායෙහි 'කුසලා ධම්මා' යන ආදි පදය නිසා මූලනය යැ මූලදූලනය යැ මූලකනය යැ මූලමූලකනය යැ යි නය සතරෙක් වෙයි. ඒ එකෙකි නයෙහි මූලයමක යැ එකමූලයමක යැ අද්‍යක්‍රමද්‍යක්‍රමයමක යැ යි තුන් තුන් යමකයෝ වෙති. සතර නයෙහි දෙළොස් යමකයෙකි. එකෙකි යමකයෙහි අනුලොම ප්‍රතිලොම විධින් පාවිච්චා දෙකක් දෙකක් බැවින් සුවිධි පාවිච්චායෙකි. එකෙකි පාවිච්චායෙහි සංගය, නිශ්චය වශයෙන් අඤ්ඤා දෙකක් දෙකක් බැවින් අටසාලස් අඤ්ඤායෙකි. මෙසේ මැ අකුඹලපදය නිසා ද අව්‍යාකෘතපදය නිසා ද එතුන් පදයන් එක්කොට දක්වනලද නාමපදය නිසා ද මෙතෙක් මැ ප්‍රභේද වෙයි. මෙසේ කුඹලක්‍රිකමාතෘකායෙහි සතර පදයෙහි ලා නය සොළොස්කක් යමක අටසාලසෙක් පාවිච්චා සයානුවක් අඤ්ඤා එක්සිය දෙයානුවක් උදෙසා වශයෙන් කියනලද යැ.

එ මැ මූලවාරයාගේ පයඛය වශයෙන් භේතුචාර යැ නිදනචාර යැ සමනචාර යැ ප්‍රභවචාර යැ සමුත්ථානචාර යැ ආභාරචාර යැ ආලම්බනචාර යැ පව්වයචාර යැ සමුදයචාර යැ යි තවද නවචාරයෙක් දක්වනලද යැ සියල්ල දසයෙකි. දසචාරයෙහි නය එක්සියසැටෙකැ යමක සාරභියඅභ්‍යවකැ පාවිච්චා නවසියසැටෙකැ

අති එක්දහස් නවසියවිස්සෙකි, උදෙසා නිර්දේශ විසින් මෙහි වාර දෙකෙකි. උදෙසාවාරයෙහි නැඟු ප්‍රශ්නයන්ට නිර්දේශවාරයෙහි පිළිතුරු සැපයෙයි.

බන්ධයමක

ප්‍රඥප්තිවාර: මූලයමකයෙහි දෙසූ කුලලාදිධර්මයන් ස්කන්ධ වශයෙන් සඳහන් කොට දෙසනලද්දේ බන්ධයමක නම් වෙයි. මෙහි මහාවාර තුනෙකි. ප්‍රඥප්තිවාර යැ ප්‍රචාන්තිවාර යැ පරිඤ්චාර යැ කියා යි. ප්‍රඥප්තිවාරයෙහි ලා සකන්ධයන්ගේ නාමාභිධාන ශෝධන කෙරෙයි. ප්‍රචාන්තිවාරයෙහි ලා ශෝධිත නාමාභිධාන ඇති සකන්ධයන්ගේ උත්පාද නිරෝධ වශයෙන් ප්‍රචාන්තිය ශෝධන කෙරෙයි. පරිඤ්චාරයෙහි ලා ප්‍රචාන්ත සකන්ධයන්ගේ ප්‍රත්‍යුත්පන්න අතීත අනාගත කාල වශයෙන් ත්‍රිවිධ පරිජානනය සැකෙවින් දක්වෙයි. ප්‍රඥප්තිවාරය උදෙසා නිර්දේශ විසින් දෙ අයුරින් බෙද දක්වනලද යැ. ප්‍රචාන්ති පරිඤ්චාරයන්හි උදෙසාවාරයක් නැත. පෘථිවි විසර්ජන වශයෙන් විනාශ කරනලද යැ. නය විසින් පද-ශෝධනවාර යැ, පදශෝධනමූලවක්‍රවාර යැ, ඉද්ධිසකන්ධවාර යැ, ඉද්ධි-සකන්ධමූලවක්‍රවාර යැ යි නයවාං සතරෙකි.

පදශෝධනවාරයෙහි ලා “රූපය රූපසකන්ධ වේ ද? රූපසකන්ධය රූප වේ ද?” ආදීන් පදශෝධන කෙරෙයි. එ ද අනුලොම ප්‍රතිලොම පෘථිවි විසින් ද්විවිධ වෙයි. “රූපය රූපසකන්ධ වේ ද? රූපසකන්ධය රූප වේ ද?” යනු අනුලොම පෘථිවි යැ. “රූප නො වූයෙ රූපසකන්ධ නො වේ ද? රූපසකන්ධ නො වූයෙ රූප නො වේ ද?” යනු ප්‍රතිලොම පෘථිවි යි. එහි පඤ්චසකන්ධයාගේ වශයෙන් අනුලොම යමක පසෙක් ද ප්‍රතිලොම යමක පසෙක් ද යි යමක දශයෙකි.

පදශෝධනවාරයෙහි ශෝධිත සකන්ධයන් ගෙන “රූපය රූප සකන්ධ වේ ද? සකන්ධයෝ වෙදනාසකන්ධ වේ ද?” ආදීන් එක් එක් සකන්ධයක් මුල් කොට සතර සතර බැවින් වක්‍ර බිදනා ලද්දේ පදශෝධන මූලවක්‍රවාර නම් වෙයි. එ ද අනුලොම ප්‍රතිලොම පෘථිවි විසින් ද්විවිධ වෙයි, එකෙකි සකන්ධයෙහි වාර සතර සතර බැවින් පඤ්චසකන්ධයෙහි අනුලොම යමක විස්සෙක් ද ප්‍රතිලොම යමක විස්සෙක් ද යි යමක සාලිසෙකි.

“රූපය රූපසකන්ධ වේ ද? සකන්ධයෝ රූප වේ ද?” ආදීන් අමිශ්‍ර කොට වක්‍ර බිදනාලද්දේ ‘ඉද්ධිසකන්ධවාර’ නම් වෙයි. මෙ ද අනුලොම පෘථිවි ප්‍රතිලොම පෘථිවි විසින් ද්විවිධ වෙයි. මෙහි අනුලොම පසෙක් ද ප්‍රතිලොම පසෙක් ද යි යමක දශයෙකි.

“රූපය සකන්ධ වේ ද? සකන්ධයෝ වෙදනා වේ ද?” ආදීන් එකෙකි සකන්ධයන් මුල් කොට සතර සතර බැවින් වක්‍ර බිදනා ලද්දේ ‘ඉද්ධිසකන්ධමූලවක්‍රවාර’ නම් වෙයි. එ ද අනුලොම ප්‍රති-

ලොම විසින් ද්විවිධ යැ. එකෙකි සාක්ෂියන් මුල් කොට සතර සතර වක්‍ර බැවින් අනුලොම යමක විස්සෙක් ද ප්‍රතිලොම යමක විස්සෙක් ද වෙයි.

මෙසේ උදෙසාචාරයෙහි යමක සියයෙක් ද එකෙකි යමක-යෙහි පාව්‍යා දෙක බැවින් පාව්‍යා දෙසියෙක් ද එකෙකි පාව්‍යා යෙහි සංඝය නිශ්චය විසින් අභි දෙක බැවින් අභි සාරසිය-යෙක් ද ලැබේ. නිර්දෙසාචාරයෙහි ලා උදෙසාචාරයෙහි උද්දේව එකෙකි ප්‍රශ්නයට පිළිතුරු සැපැයෙයි.

ප්‍රවෘත්තිවාර : ප්‍රඥප්තිවාරයෙහි උදෙසාචාර නය දක්වනලද හෙයින් ප්‍රවෘත්තිවාරයෙහි ලා නිර්දෙසාචාර පමණක් ගන්නාලදී. මේ ප්‍රවෘත්ති භ්‍යාවාරයෙහි උත්පාදවාර යැ නිරොධවාර යැ උත්-පාදනිරොධවාර යැ යි අතුරුවාර තුනෙක් වෙයි. උත්පාදවාරයෙහි ලා ධර්මයන්ගේ උත්පාද ලක්ෂණ දක්වයි. නිරොධවාරයෙහි ලා ඔවුන්ගේ මැ නිරොධ ලක්ෂණ දක්වයි. උත්පාදනිරොධවාරයෙහි ලා එදෙකෙහි ලක්ෂණ දක්වයි.

උත්පාදවාරය කාල වශයෙන් ප්‍රත්‍යක්ෂන්තන යැ, අතීත යැ, අනාගත යැ, ප්‍රත්‍යක්ෂන්තාතීත යැ, ප්‍රත්‍යක්ෂන්තානාගත යැ, අතීතා-නාගත යැ යි වාර සයෙකැ බෙදූ දක්වනලද යැ. ප්‍රත්‍යක්ෂන්ත-වාරයෙහි යළි පුද්ගල, අවකාශ, පුද්ගලාවකාශ විසින් වාර තුනෙකි. එ ද අනුලොම ප්‍රතිලොම ඒයින් ද්විවිධ වෙයි. පුද්ගලවාරයෙහි රූපසාක්ෂිය මුල් කොට යමක සතරෙකැ වේදනාසාක්ෂිය මුල් කොට තුනෙකැ සංඝාසාක්ෂිය මුල් කොට දෙකෙකැ සංඝාර-සාක්ෂිය මුල් කොට එකෙකැ යි අනුලොම යමක දශයෙකැ එසෙයින් මැ අවකාශවාරයෙහි දසයෙකැ පුද්ගලාවකාශවාරයෙහි දශයෙකැ යි වාරත්‍රයෙහි අනුලොම යමක තිසෙකි. එසේ මැ ප්‍රති-ලොම යමක තිසෙකැ යි යමක සැටෙකි. පාව්‍යා එක්සියඒස්සෙකි. අභි දෙසියසාලිසෙකි. අවශෙෂ එක් එක් කාලයෙහි ද මෙසේ මැ ප්‍රහෙද වෙයි. කාලවාර සයෙහි යමක තුන්සිය සැටෙකැ, පාව්‍යා සත්සියඒස්සෙකැ, අභි එක්දහස් සාරසිය සාලිසෙකි. මේ දක්වන ලද්දේ උත්පාදවාර පාළි විභාගය යි. නිරොධවාර උත්පාදනිරොධ-වාර දෙකෙහිද අභි විකල්පනය මෙසේ මැ දකුණු.

පරිඤ්චාර : පරිඤ්චාරයෙහි ද කාලප්‍රහෙද සයන් අනුලොම ප්‍රතිලොම දෙතෙක් ලැබෙයි. පුද්ගලවාර අවකාශවාර පුද්ගලාව-කාශවාර අතුරන් පුද්ගලවාරය මැ ලැබෙයි. පරිජානන කාන්‍යය පුද්ගලයා විසින් මැ කළුණු වන බැවින් අවකාශවාර පුද්ගලාව-කාශවාර එහි නො යෙදෙයි. එහි ප්‍රත්‍යක්ෂන්තවාරයෙහි රූපසා-ක්ෂිය මුල් කොට සතරෙකැ, වේදනාසාක්ෂිය මුල් කොට තුනෙකැ, සංඝාසාක්ෂිය මුල් කොට දෙකෙකැ, සංඝාරසාක්ෂිය මුල් කොට එකෙකැ යි යට කියනලද පරිදි මැ අනුලොම නයෙහි දස යම-කයෙක් ද ප්‍රතිලොම නයෙහි දස යමකයෙක් ද යි යමක විස්-

සෙක් ලැබෙයි. එක් එක් කාලභෙදයෙහි විස්ස විස්ස බැවින් වාර සයෙහි යමක එක්සිය විස්සෙක් ද පෘථිවි දෙසියසාලිසෙක් ද අභි සාරසියඅසුවක් ද වේ.

ආයතන යමක

ප්‍රඥප්තිවාර: මූලයමකයෙහි දෙසූ කුලලාදිධර්මයන් මෑ ආයතන වශයෙන් සඳහන කරනලද්දේ ආයතනයමක නම. මෙහි පාළි විභාගය සකැන්ධයමකයෙහි මෙනි. එහි මෙන් මෙහිදු ප්‍රඥප්තිවාර යෑ ප්‍රවෘත්තිවාර යෑ පරිඥාවාර යෑ සි මභාවාර තුනෙකි. ප්‍රඥප්තිවාරය උදෙසා නිර්දේශ විසින් ද්විවිධ වෙයි. ප්‍රවෘත්ති පරිඥාවාර දෙකි නිර්දේශවාර පමණි. නයවාර දෙළොස් ආයතනයන්ගේ වශයෙන් පදගොධනවාර යෑ පදගොධනමූලවක්‍රවාර යෑ ඉධායතනවාර යෑ ඉධායතනමූලවක්‍රවාර යෑ සි සතරෙකි. එකෙකි නයවාරය අනුලොම ප්‍රතිලොම විසින් ද්විවිධ වෙයි.

පදගොධනවාරයෙහි ආදායතනයන්ගේ වශයෙන් අනුලොම යමක දෙළොසෙක් ද ප්‍රතිලොම යමක දෙළොසෙක් ද සි සුවිසි යමකයෙක් වෙයි. පදගොධනමූලවක්‍රවාරයෙහි එකෙකි ආයතනය මුල් කොට එකොළොස් එකොළොස් යමක බැවින් දෙළොස් පදයෙහි අනුලොම යමක එක්සිය දෙතිසෙක් ද ප්‍රතිලොම යමක එක්සිය දෙතිසෙක් ද සි දෙසිය සූසෑට යමක කෙනෙක් වෙති. ඉධායතනවාරයෙහි දෙළොස් පදයෙහි අනුලොම දෙළොසෙකු ප්‍රතිලොම දෙළොසෙකු සි සුවිසි යමකයෙකි. ඉධායතනමූලවක්‍රවාරයෙහි එකෙකි ආයතන මුල් කොට එකොළොස් එකොළොස් බැවින් දෙළොස් පදයෙහි අනුලොම එක්සියදෙතිසෙකු ප්‍රතිලොම එක්සිය දෙතිසෙකු සි දෙසියසූසෑට යමකයෝ වෙති. මෙසේ ප්‍රඥප්ති උදෙසායෙහි යමක පන්සිය සසූත්තෑදක් ද පෘථිවි එක්දහස් එක්සිය දෙපනසෙක් ද අභි දෙදහස් තුන්සිය සතරෙක් ද ලැබෙයි. නිර්දේශයෙහි දී පෙරසේ මෑ උදෙසා ප්‍රශ්නයනට අනුක්‍රමයෙන් පිළිතුරු සැපෑයෙයි.

ප්‍රවෘත්තිවාර : මෙහිදු උත්පාදවාර, නිරෝධවාර, උත්පාදනිරෝධවාර යන තුන් අතුරුවාරයෙහි එකක් එකක් කාලභෙදයෙන් සවැදුරුම් වෙයි. එකෙකි කාලයෙහි පුද්ගලවාර අවකාශවාර පුද්ගලවකාශවාර විසින් වාරත්‍රයෙකි. එහාම අනුලොම ප්‍රතිලොම නය විසින් ද්විවිධ වෙයි.

ප්‍රත්‍යක්ෂන්ත පුද්ගලවාර අනුලොම නයෙහි වකභායතනය මුල් කොට යමක එකොළොසකු සේතායතනය මුල් කොට දශයෙකු ඝාතායතනය මුල් කොට නවයෙකු ජිව්භායතනය මුල් කොට අටෙකු කායායතනය මුල් කොට සතෙකු රූපායතනය මුල් කොට සයෙකු සංඝයතනය මුල් කොට පසෙකු ගඤායතනය මුල් කොට සතරෙකු චසායතනය මුල් කොට තුනෙකු

එදාටදාටයනනාය මුල් කොට දෙකෙකු මනායනනාය මුල් කොට එකකු යි යමක සසෑටෙක් වෙයි. මෙසේ මෑ අවකාශවාරයෙහි සසෑටෙක් ද පුද්ගලාවකාශවාරයෙහි සසෑටෙක් ද යි වාරත්‍රයෙහි එක්සිය අවානුවක් යමකයෝ වෙති. ප්‍රතිලොමනායෙහි ද එතෙක් මෑ යමකයෝ ලැබෙති. දෙනායෙහි යමක තුන්සිය සයානුවකු පාවිච්චා සත්සිය දෙයානුවකු අන් එක්දහස් පන්සිය දුච්චාසුවකි. මෙසෙයින් අවමෙස කාලමෙස පස ද එක් කොට ගත් කල්හි යමක දෙදහස් තුනසිය සසෑත්තුවකු, පාවිච්චා සාරදහස් සත්සිය දෙපනසෙකු, අන් නවදහස් පන්සිය සත රකු යි දතයුතු. මෙ දක්වනලද්දේ උත්පාදවාරයෙහි නාය පමණි නිරොධවාරයෙහි ද උත්පාදනිරොධවාරයෙහි ද මෙතෙක් මෑ නාය විභාග කළයුතු.

පරිභාෂාවාරය සාක්ෂියමකයෙහි කී නයිත් මෑ ගතයුතු.

ධාතූයමක

මූලයමකයෙහි දෙසූ කුශලාදි ධර්මයන් ධාතූ වශයෙන් සභිග්‍රහ කරන ද්වේද ධාතූයමක නම් වෙයි. මෙහි දු පාළි විභාගය ආයතනායමකයෙහි කී නයිත් මෑ දතයුතු. ප්‍රඥප්තිවාරාදි තුන් මහාවාර ද අවමෙස අනාරවාර ද කාලප්‍රමෙදදිය ද ආයතනායමකයෙහි මෙහි. ධාතූ අටළොසක් වන බැවින් නායවිකල්ප ආයතනායමකයට වඩා අධික වෙයි. එ හැම ආයතනායමකයෙහි කී නායානුසාරයෙන් ගතයුතු.

සව්වයමක

මූලයමකයෙහි දෙසූ කුශලාදි ධර්මයන් සත්‍යය වශයෙන් සභිග්‍රහ කරනලද්දේ 'සව්වයමක' නම් වෙයි. යට දක්වූ නයිත් මෑ ප්‍රඥප්තිවාරාදි තුන් මහාවාරයෝ ද අනාරවාරාදි අවමෙස ප්‍රමෙදයෝ ද දතයුත්තාහ. ප්‍රඥප්තිවාරයෙහි සතර සත්‍යයන්ගේ වශයෙන් පදසොධනවාර, පදසොධන මූලවත්‍රවාර, ශුද්ධසත්‍යවාර, ශුද්ධසත්‍ය-මූලවත්‍රවාර යන මේ සතරවාරයෙහි යමක සඛ්ඛායව දතයුතු.

ප්‍රවෘත්තිවාරයෙහි ප්‍රත්‍යක්ෂපනපුද්ගලවාර අනුලොමනායෙහි නිරොධයාගේ උත්පාදනිරොධ නොයෙදෙන බැවින් දුක්ඛසත්‍යය මුල් කොට සමුදයසත්‍යය මාර්ගසත්‍යය සමග යමක දෙකක් ද සමුදයසත්‍යය මුල් කොට මාර්ගසත්‍යය සමග එකක් ද යි යමක තුනක් ලැබෙයි. ප්‍රතිලොමනායෙහි ද අවකාශවාරාදියෙහි ද එ පමණ මෑ වෙයි. මෙසේ හැම වාරයෙහි මෑ තුන් තුන් යමකයන්ගේ වශයෙන් යමක ගිණියැයුතු.

සත්‍යයමක ප්‍රවෘත්තිවාරයෙහි නිරොධසත්‍යය නො ලැබේ මෑ යි. සමුදයසත්‍යයන් මාර්ගසත්‍යයන් යන දෙක ප්‍රවෘත්තියෙහි මෑ ලැබෙයි. දුක්ඛසත්‍යය චූෂිප්‍රතිසන්ධියෙහි දු ප්‍රවෘත්තියෙහි දු ලැබෙයි. කාල හෙදය චූෂිප්‍රතිසන්ධිගේ ද ප්‍රවෘත්තියගේ ද වශයෙන් ලැබෙයි. ලැබෙන පරිදි අන් විනිශ්චය දතයුතු.

සංඝකාරයමක

මූලයමකයෙහි දෙසූ කුශලාදී ධර්මයන් ලැබෙන පරිදි එක දෙශයෙකින් ගෙන සංඝකාරයන්ගේ වශයෙන් සඬිග්‍රහ කරනලද්දේ සංඝකාරයමක නම් වෙයි. කායසංඝකාර, වාක්සංඝකාර, විතාසංඝකාර විසින් සංඝකාර තුනෙකි. මෙහි දු ප්‍රඥප්තිවාරාදී තුන් මහාවාරයෝ ද අත්තවාරයෝ ද අවශෙෂ ප්‍රභෙදයෝ ද පළමු කී නයින් මැ දතයුත්තාහ.

ප්‍රඥප්තිවාරයෙහි : පදසොධනවාර අනුලොමනයෙහි යමක තුනෙකැ ප්‍රතිලොමනයෙහි තුනෙකැ යි යමක සයෙක් වෙයි. පදසොධනමූලවක්‍රවාරයෙහි එකෙකි. සංඝකාරය මුල් කොට යමක දෙකක් දෙකක් බැවින් සයෙකැ ප්‍රතිලොමනයෙහි සයෙකැ යි යමක දෙළොසෙකි. ඉඬිමූලවක්‍රවාරය මෙහි නො ගන්නාලද යැ.

ප්‍රවෘත්තිවාරයෙහි : ප්‍රත්‍යක්ෂන්තකාල සුද්ගලවාර අනුලොමනයෙහි කායසංඝකාරය මුල් කොට යමක දෙකෙක් ද වාක්සංඝකාරය මුල් කොට එකෙක් ද යි යමක තුනෙක් ලැබෙයි. ප්‍රතිලොමනයෙහි දු අවකාශාදී වාරයන්හි දු තුන් තුන් යමක විසින් යමක සබ්බා දතයුතු.

අනුසයයමක

මූලයමකයෙහි දෙසූ කුශලාදී ධර්මයන් ලැබෙන අයුරින් එක දෙශයෙකින් ගෙන අනුසයයන්ගේ වශයෙන් සඬිග්‍රහ කරනලද්දේ 'අනුසයයමක' නම් වෙයි. මෙහි පරිවේෂදවාර යැ පරිවිදිනනුදොසවාර යැ උපාකත්ථිඛානවාර යැ යි වාර තුනෙක් වෙයි. යළි අනුසයවාර යැ සානුසයවාර යැ පජ්ඣනවාර යැ පරිඤ්ඤවාර යැ පභිනවාර යැ උපාජ්ජනවාර යැ ධාතුවාර යැ යි සත් මහාවාරයක් වෙයි.

මෙහි අනුසයවාර අනුලොම ප්‍රතිලොම නය විසින් ද්විවිධ ය. අනුලොම නයෙහි සුද්ගලවාර යැ අවකාශවාර යැ සුද්ගලාවකාශවාර යැ යි අතුරු වාර තුනෙක් වෙයි. සුද්ගලවාරයෙහි කාමරූභානුසය මුල් කොට යමක සයෙකැ පටිඝානුසය මුල් කොට පසෙකැ මානානුසය මුල් කොට සතරෙකැ දිබ්බානුසය මුල් කොට තුනෙකැ විවික්ච්ඡානුසය මුල් කොට දෙකෙකැ භවරූභානුසය මුල් කොට එකෙකැ යි එකමූලක යමක එක්විස්සෙක් වෙයි. යළි දුකමූලක පසෙකැ තිකමූලක සතරෙකැ වතුසස්මූලක තුනෙකැ පඤ්චකමූලක දෙකෙකැ ජ්ඣාමූලක එකෙකැ යි අනාග චූ ද යමක පසළොසෙක් වෙයි. පළමු එක්විස්ස හා සමග සුද්ගලවාරයෙහි සතිස් යමකයෝ වෙති.

මෙසේ මැ අවකාශවාරයෙහි සතියෙකැ පුද්ගලාවකාශවාරයෙහි සතියෙකැ යි අනුලෝමනයෙහි අටතුරාසියක් යමකයෝ වෙති. එපරිදි මැ ප්‍රතිලෝමනයෙහි දු අටතුරාසියෙකි. සියල්ල එක් වැ දෙසිය සොළොසෙකි. පාවිච්චි සාරසිය දෙතියෙකි. අතී අටසිය සුසැටෙකි. මෙ පරිදි සානුසයවාර යැ පජහනවාර යැ පරිඤ්ඤාවාර යැ පභීනවාර යැ උපපජ්ජනවාර යැ යන වාර පසෙහි දු එකෙකි වාරයෙහි මෙතෙක් මැ යමකයෝ ලැබෙති. යමක දෙගුණ කොට පාවිච්චි ද, එ දෙගුණ කොට අතීයෝ ද දතයුත්තාහ. අවකාශවාරයෙහි "යසු තසු" යි සප්තමී නිර්දේශ නො කොට "යනො තනො" යි පඤ්චමී නිර්දේශය මෙහි විශේෂයෙකි.

ධාතුවාරය: පාවිච්චිවාර යැ විසර්ජනවාර යැ යි දෙපරිදි වෙයි. මෙහි එකෙකි යමකයෙහි එකෙකි පාවිච්චියක් මැ වෙයි. කාමධාතුවූලක අනුලෝමපාවිච්චි ඉද්ධික සයෙකැ මිශ්‍රක තුනෙකැ යි නවයෙකි. එසේ මැ රූපධාතුවූලක නවයෙකැ අරූපධාතුවූලක නවයෙකැ යි අනුලෝමපාවිච්චි සත්විස්සෙකැ ප්‍රතිලෝමපාවිච්චි සත්විස්සෙකැ දුකවූලකපාවිච්චි සත්විස්සෙකැ යි එකාසු පාවිච්චිවෝ වෙත්.

විත්තයමක

වූලයමකයෙහි දෙසු කුලලාදි ධර්මයන් ලැබෙන සේ එකදෙශයකින් ගෙන විත්ත වශයෙන් සඬග්‍රහ කරනලද්දේ 'විත්තයමක' නම් වෙයි. මෙහි මාතෘකා තැබීම යැ තැබූ මාතෘකා විසඳීම යැ යි වාර දෙකෙකි. මාතෘකායභනයෙහි පුද්ගලවාර යැ ධර්මවාර යැ පුද්ගලධර්මවාර යැ යි ඉද්ධික මහාවාර තුනෙකි. "සරාගං විතං" ආදී සොළොස්පදයෙන් වෙසෙසනලද පුද්ගලවාර සොළොසෙකැ ධර්මවාර සොළොසෙකැ පුද්ගලධර්මවාර සොළොසෙකැ යි මිශ්‍රකවාර අටසැලසෙක් වෙයි. "කුසලං විතං" ආදී නයින් දෙසිය සසැටක් අභිධර්මමාතෘකා පදයන්ගේ වශයෙන් කුලලාදි පදයෙන් වෙසෙසනලද පුද්ගලවාර දෙසිය සසැටෙකැ ධර්මවාර දෙසිය සසැටෙක පුද්ගලධර්මවාර දෙසිය සසැටෙකැ යි සත්සිය අටානුවක් මිශ්‍රකවාරයෝ වෙති.

ඔවුනතුරෙහි ඉද්ධිකපුද්ගල මහාවාරයෙහි: උත්පාදනිරොධකාලසම්භෙදවාර යැ උත්පාදෙත්පත්තවාර යැ නිරොධොධාත්පත්තවාර යැ උත්පාදවාර යැ නිරොධවාර යැ උත්පාදනිරොධවාර යැ උත්පදාමානනිරොධවාර යැ උත්පදාමානොත්පත්තවාර යැ නිරුධාමානොත්පත්තවාර යැ උත්පත්තොත්පාදවාර යැ අතිතානාගතවාර යැ උත්පත්තොත්පදාමානවාර යැ නිරුද්ධනිරුධාමානවාර යැ අතිත්‍රානාකාලවාර යැ යි අනාරවාර තුදුසෙකි.

ඔවුනතුරෙහි: උත්පාදවාර යැ නිරොධවාර යැ උත්පාදනිරොධ-
 වාර යැ යන මේ වාරත්‍රයෙහි අනුලොම ප්‍රතිලොම වශයෙන්
 සයක් සයක් බැවින් අටළොස් යමකයෙක් වෙයි. උත්පත්තොත්-
 පාදවාරයෙහි අතිතානාගතකාල වශයෙන් අනුලොම නය දෙකෙකු
 ප්‍රතිලොම නය දෙකෙකු යි යමක සතරෙකි. සෙසු වාරයන් අතු-
 රෙහි ආදියෙහි කී වාරත්‍රය යැ අනන්තරවාරත්‍රය යැ අවසානවාර
 සතර යැ යන දසවාරයෙහි එකෙකි වාරයෙහි අනුලොම එකෙකු
 ප්‍රතිලොම එකෙකු යි යමක ඒස්සෙකි. මෙසේ තුදුස් අතුරුවාර-
 යෙහි යමක දෙසාළිසෙක් ලැබෙයි. එහි පාවජා සුවාසුවකි. අතී
 එක්සිය අටසැටෙකි. ඉද්ධික ධර්මවාරයෙහි දු ඉද්ධික පුද්ගලධර්ම-
 වාරයෙහි දු මෙතෙක් මැ යමකයෝ වෙති. සියලු යමක එක්සිය
 සවිස්සෙකු. එමෙන් දෙගුණයක් පාවජා ද එමෙන් දෙගුණයක්
 අතීයෝ ද වෙති. මෙසෙයින් සෙසු වාරයන්හි දු යමක සංඛ්‍යා
 දතයුතු.

ධම්මයමක

මූලයමකයෙහි දෙසු කුශලාදි ධර්මයන්ගේ මාතෘකා තබා
 විත්තයමකයට අනතුරු වැ සඬග්‍රහ කරනලද්දේ 'ධම්මයමක' නම්
 වෙයි. මෙහි පාළි විභාගය සංකයමකයෙහි මෙනි. ප්‍රඥප්තිවාර-
 යෙහි කුශලාදිධර්මයන්ගේ වශයෙන් පදගොධනවාර යැ පදගොධන-
 මූලවත්‍රවාර යැ ඉද්ධධර්මවාර යැ ඉද්ධධර්මමූලවත්‍රවාර යැ යන
 මේ නය සතරෙහි යමක සංඛ්‍යා පළමු කී නයානුසාරයෙන්
 සලකන්නො යැ.

ප්‍රවෘත්තිවාරයෙහි: ප්‍රත්‍යක්ෂන්ත පුද්ගලවාර අනුලොමනයෙහි
 කුශලධර්ම මූල් කොට යමක දෙකෙකු අකුශලධර්ම මූල් කොට
 එකෙකු යි යමක තුනෙක් ලැබෙයි. ප්‍රතිලොම නයෙහි දු අව-
 කාශාදිවාරයන්හි දු මෙතෙක් මැ වෙයි. හැමවාරයකු මැ තුන්
 තුන් යමකයෝ ගිණියැ යුත්තාහ.

ඉන්ද්‍රියයමක

මූලයමකයෙහි දෙසු කුශලාදි ධර්මයන් ලැබෙන පරිදි එක-
 දෙගයෙකින් ගෙන ඉන්ද්‍රියන්ගේ වශයෙන් සඬග්‍රහ කරනලද්දේ
 'ඉන්ද්‍රියයමක' නම් වෙයි. පාළි විභාගය සංකයමකාදියෙහි මෙනි.
 ප්‍රඥප්තිවාරාදි තුන් මහාවාරයෝ ද අවගෙහ අනන්තරවාරයෝ ද කාල-
 ප්‍රභේදදිය ද සංකයමකයෙහි ආ පරිදි මැ ගතයුතු. ඉන්ද්‍රිය සංඛ්‍යා
 බොහෝ බැවින් ධාතුයමකයට ද වඩා මෙහි යමකවිකල්පයෝ
 වෙති. පළමු කී නයානුසාරයෙන් නයවිභාග දතයුතු.

කරහම්පිට්ඨොධි සුමනසාර
 සතරකෝරළ මහදිසාවෙ
 ප්‍රධාන සංඛ්‍යානායක සථවිර

රෙවත පිරිවෙන,
 මාකඩවර,
 හිඟුල.
 85. 6. 21.

**THE PALI ALPHABET
IN SINHALA CHARACTERS
VOWELS**

අ ා අෂ් ඉ ි ඊ ි උ ි ඌ ි ඍ ි ඎ ි

CONSONANTS

කka	ඛkha	ගga	ඝgha	ඞḅha			
චca	ඡcha	ජja	ඣjha	ඤḅḅha			
ටṭa	ඨṭha	ට්ṭa	ඨ්ṭha	ඤ්ṭha			
තta	ථtha	දda	ධdha	නna			
පpa	ඵpha	ඞba	භbha	මma			
යya	රra	ලla	චva	ඝsa	හha	ළla	ආṇa
කka	කෂ්ka	කිki	කීkī	කුku	කූkū	කක්kē	කෂ්කඝkṣkḅḅ
ඛkha	ඛෂ්kha	ඛිkhi	ඛීkīhī	ඛුkhu	ඛූkūhū	ඛක්kḅhē	ඛෂ්කඝඛkṣkḅḅh
ගga	ගෂ්gḅ	ගිgi	ගීgī	ගුgu	ගූgū	ගක්gē	ගෂ්ගඝgḅḅ

CONJUNCT-CONSONANTS

කකka	කෂ්ඛkṣkḅḅ	ත්තtra	මමmpha
කඛkkha	ඡභභha	දදdda	මඛ, මඞmba
කාkya	ඡච්චca	දධddha	මඞඞmbha
කිkri	ඡඡඡඡcha	ඳ්ඳra	මඞඞmma
කචkva	ඡඡඡඡචja	ඳඵ, ඳඳva	මඞඞmha
කෂ්kha	ඡඡඡඡඣjha	ධධdhva	යය, යාyya
ඛkhva	ඡඡḅḅha	භභnta	යාyha
ගgga	ඡඡ, ඡඡḅḅha	ඡඡntha	ලලla
ගඝggha	ධධද්දda	ඡඡnda	ලාlya
ඞḅḅka	ඞඞඞද්දha	ඡඡndha	ලඞlha
භbha	ඡඡඡඡඞḅḅa	ඡඡanna	ඞḅḅwha
චචkha	ඡඡඞḅḅja	ඡඡanha	ඡඡssa
ඞḅḅḅga	ඡඡඞḅḅḅha	ඡඡppa	ඡඡsma
ඞḅḅḅgha	ඡඡඞ, ඞḅḅda	ඡඡpppha	ඡඡsḅva
ඡඡcca	ඡඡntta	ඞඞbba	ඡඡhma
ඡඡccha	ඡඡnttha	ඞඞbbha	ඡඡvha
ඡඡjja	ඡඡntva	ඞḅbra	ළළḅha
ඡඡjjjha		මමmpa	

ඉ ි ඊ ි උ ි ඌ ි ඍ ි ඎ ි

සමකප්පකරණ - ප්‍රථමභාගය

විෂය සූචි

1. මූලයමක 2 - 33

1. පඤ්ඤාතනි උදෙසවාරො	2-15
2. නිදෙසවාරො	16-33

2. ඛණ්ඩයමක 34 - 139

1. පඤ්ඤාතනි උදෙසවාරො	34-41
2. පඤ්ඤාතනි නිදෙසවාරො	42-61
3. පච්චනි උප්පාදවාරො	62-85
4. පච්චනි නිරොධවාරො	86-111
5. උප්පාද නිරොධවාරො	112-133
6. පරිඤ්ඤාවාරො	134-139

3. ආයතනයමක 140 - 413

1. පඤ්ඤාතනි උදෙසවාරො	140-147
2. පඤ්ඤාතනි නිදෙසවාරො	148-159
3. පච්චනි උප්පාදවාරො	160-267
4. පච්චනි නිරොධවාරො	268-357
5. උප්පාද නිරොධවාරො	358-407
6. පරිඤ්ඤාවාරො	408-413

4. ධාතුයමක 414 - 433

1. උදෙසවාරො	414-419
2. පඤ්ඤාතනි නිදෙසවාරො	420-429
3. උප්පාදවාරො	430-433
4. පරිඤ්ඤාවාරො	432-433

5. සච්චයමක 434 - 553

1. උදෙසවාරො	434-437
2. නිදෙසවාරො	438-445
3. උප්පාදවාරො	446-487
4. නිරොධවාරො	488-525
5. උප්පාදනිරොධවාරො	526-547
6. පරිඤ්ඤාවාරො	548-553

අභිධම්මපිටකේ
සම්බන්ධපාඨකරණං

අභිධම්මපිටකේ

සම කප්පකරණං

නමො තස්ස භගවතො අරහතො සමාසමුදාසස්

1. මූලයමකං

1. පඤ්ඤාතිඋද්දෙසවාරො

1. යෙ කෙච්ඡි කුසලා ධර්මා සංඛිතෙ තෙ කුසලමූලා, යෙ චා පන කුසලමූලා සංඛිතෙ තෙ ධර්මා කුසලා.

2. යෙ කෙච්ඡි කුසලා ධර්මා සංඛිතෙ තෙ කුසලමූලෙන ඵකමූලා, යෙ චා පන කුසලමූලෙන ඵකමූලා සංඛිතෙ තෙ ධර්මා කුසලා.

3. යෙ කෙච්ඡි කුසලමූලෙන ඵකමූලා ධර්මා සංඛිතෙ තෙ කුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලා, යෙ චා පන කුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලා සංඛිතෙ තෙ ධර්මා කුසලා.

4. යෙ කෙච්ඡි කුසලා ධර්මා සංඛිතෙ තෙ කුසලමූලමූලා, යෙ චා පන කුසලමූලමූලා සංඛිතෙ තෙ ධර්මා කුසලා.

5. යෙ කෙච්ඡි කුසලා ධර්මා සංඛිතෙ තෙ කුසලමූලෙන ඵකමූලමූලා, යෙ චා පන කුසලමූලෙන ඵකමූලමූලා සංඛිතෙ තෙ ධර්මා කුසලා.

6. යෙ කෙච්ඡි කුසලමූලෙන ඵකමූලමූලා ධර්මා සංඛිතෙ තෙ කුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලා, යෙ චා පන කුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලා සංඛිතෙ තෙ ධර්මා කුසලා.

අභිධම්මපිටකයෙහි

සමකප්‍රකරණ

ඒ භගවත් අර්භත් සම්මාසම්බුදුරජාණන් වහන්සේට
නමස්කාර වෙවා.

1. මූලයමක.

1. ප්‍රඥප්ති උද්දේශවාර

1. කුශල ස්වභාව වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම කුශලමූල වෙත් ද, යළි යම කුශලමූල කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙත් ද.

2. කුශල ස්වභාව වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම කුශලමූල විසින් ඵකමූල (සමානමූල) වෙත් ද, යළි කුශලමූල විසින් ඵකමූල වූ යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙත් ද.

3. කුශලමූල විසින් ඵකමූල වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ කුශලමූල විසින් අනොඤානමූල වෙත් ද, යළි කුශලමූල විසින් අනොඤානමූල වූ යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙත් ද.

4. කුශල ස්වභාව වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ කුශලමූල සංඛාරානුමූල (ධර්ම) වෙත් ද, යළි කුශලමූල මූල වූ යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙත් ද.

5. කුශල ස්වභාව වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම කුශලමූල විසින් ඵකමූල (සමානමූල) වූ මූල වෙත් ද, යළි කුශල මූල විසින් ඵකමූලමූල වූ යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙත් ද.

6. කුශලමූල විසින් ඵකමූලමූල වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම කුශලමූල විසින් අනොඤානමූලමූල වෙත් ද, යළි කුශලමූල විසින් අනොඤානමූලමූල වූ යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙත් ද.

7. යෙ කෙච්ඡි කුසලා ධර්මා සංඛිතො තෙ කුසලමුලකා, යෙ චා පන කුසලමුලකා සංඛිතො තෙ ධර්මා කුසලා.

8. යෙ කෙච්ඡි කුසලා ධර්මා සංඛිතො තෙ කුසලමුලොන ඵකමුලකා, යෙ චා පන කුසලමුලොන ඵකමුලකා සංඛිතො තෙ ධර්මා කුසලා.

9. යෙ කෙච්ඡි කුසලමුලොන ඵකමුලකා ධර්මා සංඛිතො තෙ කුසලමුලොන අඤ්ඤමඤ්ඤමුලකා, යෙ චා පන කුසලමුලොන අඤ්ඤමඤ්ඤමුලකා සංඛිතො තෙ ධර්මා කුසලා.

10. යෙ කෙච්ඡි කුසලා ධර්මා සංඛිතො තෙ කුසලමුලමුලකා, යෙ චා පන කුසලමුලමුලකා සංඛිතො තෙ ධර්මා කුසලා.

11. යෙ කෙච්ඡි කුසලා ධර්මා සංඛිතො තෙ කුසලමුලොන ඵකමුලමුලකා, යෙ චා පන කුසලමුලොන ඵකමුලමුලකා සංඛිතො තෙ ධර්මා කුසලා.

12. යෙ කෙච්ඡි කුසලමුලොන ඵකමුලමුලකා ධර්මා සංඛිතො තෙ කුසලමුලොන අඤ්ඤමඤ්ඤමුලමුලකා, යෙ චා පන කුසලමුලොන අඤ්ඤමඤ්ඤමුලමුලකා¹ සංඛිතො තෙ ධර්මා කුසලා.

කුසලපදායවතුකකං.

13. යෙ කෙච්ඡි අකුසලා ධර්මා සංඛිතො තෙ අකුසලමුලා, යෙ චා පන අකුසලමුලා සංඛිතො තෙ ධර්මා අකුසලා.

14. යෙ කෙච්ඡි අකුසලා ධර්මා සංඛිතො තෙ අකුසලමුලොන ඵකමුලා, යෙ චා පන අකුසලමුලොන ඵකමුලා සංඛිතො තෙ ධර්මා අකුසලා.

1. අඤ්ඤමඤ්ඤමුලකා - P.T.S.

7. කුසල ස්වභාව වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම කුසලමූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි කුසලමූල ඇති යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ කුසල වෙත් ද.

8. කුසල ස්වභාව වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම කුසලමූල විසින් ඵකමූල (සමානමූල) ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි කුසල මූල විසින් ඵකමූල ඇති යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ කුසල වෙත් ද.

9. කුසලමූල විසින් ඵකමූල ඇති යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද, ඒ හැම කුසලමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි කුසලමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූල ඇති යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ කුසල වෙත් ද.

10. කුසල ස්වභාව වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම කුසලමූල සංවිධාන මූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි කුසලමූල සංවිධාන මූල ඇති යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ කුසල වෙත් ද.

11. කුසල ස්වභාව වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම කුසලමූල විසින් ඵකමූල (සමානමූල) වූ මූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි කුසලමූල විසින් ඵකමූල වූ මූල ඇති යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ කුසල වෙත් ද.

12. කුසලමූල විසින් ඵකමූල (සමානමූල) වූ මූල ඇති යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම කුසලමූල විසින් අන්‍යෝන්‍ය මූල වූ මූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි කුසලමූල විසින් අන්‍යෝන්‍ය මූල වූ මූල ඇති යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ කුසල වෙත් ද.

කුසලපද නය චතුස්ස ඔ.

13. අකුසල ස්වභාව වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම අකුසලමූල වෙත් ද, යළි අකුසලමූල වූ යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ අකුසල වෙත් ද.

14. අකුසල ස්වභාව වූ යම ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම අකුසලමූල විසින් ඵකමූල (සමානමූල) වෙත් ද, යළි අකුසලමූල විසින් ඵකමූල වූ යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ අකුසල වෙත් ද.

15. යෙ කෙච්ඡි අකුසලමුලොන ඵකමුලා ධම්මා සංඛධානෙ අකුසලමුලොන අඤ්ඤමඤ්ඤමුලා, යෙ චා පන අකුසලමුලොන අඤ්ඤමඤ්ඤමුලා සංඛධානෙ ධම්මා අකුසලා.

16. යෙ කෙච්ඡි අකුසලා ධම්මා සංඛධානෙ අකුසලමුලමුලා, යෙ චා පන අකුසලමුලමුලා සංඛධානෙ ධම්මා අකුසලා.

17. යෙ කෙච්ඡි අකුසලා ධම්මා සංඛධානෙ අකුසලමුලොන ඵකමුලමුලා, යෙ චා පන අකුසලමුලොන ඵකමුලමුලා සංඛධානෙ ධම්මා අකුසලා.

18. යෙ කෙච්ඡි අකුසලමුලොන ඵකමුලමුලා ධම්මා සංඛධානෙ අකුසලමුලොන අඤ්ඤමඤ්ඤමුලමුලා, යෙ චා පන අකුසලමුලොන අඤ්ඤමඤ්ඤමුලමුලා සංඛධානෙ ධම්මා අකුසලා.

19. යෙ කෙච්ඡි අකුසලා ධම්මා සංඛධානෙ අකුසලමුලකා, යෙ චා පන අකුසල මුලකා සංඛධානෙ ධම්මා අකුසලා .

20. යෙ කෙච්ඡි අකුසලා ධම්මා සංඛධානෙ අකුසලමුලොන ඵකමුලකා, යෙ චා පන අකුසලමුලොන ඵකමුලකා සංඛධානෙ ධම්මා අකුසලා.

21. යෙ කෙච්ඡි අකුසලමුලොන ඵකමුලකා ධම්මා සංඛධානෙ අකුසලමුලොන අඤ්ඤමඤ්ඤමුලකා, යෙ චා පන අකුසලමුලොන අඤ්ඤමඤ්ඤමුලකා සංඛධානෙ ධම්මා අකුසලා.

22. යෙ කෙච්ඡි අකුසලා ධම්මා සංඛධානෙ අකුසලමුලමුලකා, යෙ චා පන අකුසලමුලමුලකා සංඛධානෙ ධම්මා අකුසලා.

23. යෙ කෙච්ඡි අකුසලා ධම්මා සංඛධානෙ අකුසලමුලොන ඵකමුලමුලකා, යෙ චා පන අකුසලමුලොන ඵකමුලමුලකා සංඛධානෙ ධම්මා අකුසලා.

15. අකුශලමූල විසින් එකමූල වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුශලමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූල වෙත් ද, යළි අකුශලමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූල වූ යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙත් ද.

16. අකුශල ස්වභාව වූ යම ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුශලමූල වූ මූල වෙත් ද, යළි අකුශලමූල සඛිඛ්‍යාත මූල වූ යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙත් ද.

17. අකුශල ස්වභාව වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුශලමූල විසින් එකමූල වූ මූල වෙත් ද, යළි අකුශල මූල විසින් එකමූල සඛිඛ්‍යාත මූල වූ යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙත් ද.

18. අකුශලමූල විසින් එකමූලමූල වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුශලමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූල වෙත් ද, යළි අකුශලමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූලමූල වූ යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙත් ද.

19. අකුශල ස්වභාව වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුශලමූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි අකුශලමූල ඇති යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙත් ද.

20. අකුශල ස්වභාව වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුශලමූල විසින් එකමූල (සමානමූල) ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි අකුශලමූල විසින් එකමූල (සමානමූල) ඇති යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙත් ද.

21. අකුශලමූල විසින් එකමූල ඇති යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුශලමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි අකුශලමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූල ඇති යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙත් ද.

22. අකුශල ස්වභාව වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද, එ හැම අකුශලමූල වූ මූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි අකුශලමූල වූ මූල ඇති යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙත් ද.

23. අකුශල ස්වභාව වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද, එ හැම අකුශලමූල විසින් එකමූල වූ මූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි අකුශලමූල විසින් එකමූල වූ මූල ඇති යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙත් ද.

24. යෙ තෙච්ඡි අකුසලවූලොන ඵකවූලවූලකා ධම්මා සංඛෙ තෙ අකුසලවූලොන අඤ්ඤමඤ්ඤවූලවූලකා, යෙ චා පන අකුසලවූලොන අඤ්ඤමඤ්ඤවූලවූලකා සංඛෙ තෙ ධම්මා අකුසලා.

අකුසලපදනායවතුකකං.

25. යෙ තෙච්ඡි අබ්‍යාකතා ධම්මා සංඛෙ තෙ අබ්‍යාකතවූලා, යෙ චා පන අබ්‍යාකතවූලා සංඛෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

26. යෙ තෙච්ඡි අබ්‍යාකතා ධම්මා සංඛෙ තෙ අබ්‍යාකතවූලොන ඵකවූලා, යෙ චා පන අබ්‍යාකතවූලොන ඵකවූලා සංඛෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

27. යෙ තෙච්ඡි අබ්‍යාකතවූලොන ඵකවූලා ධම්මා සංඛෙ තෙ අබ්‍යාකතවූලොන අඤ්ඤමඤ්ඤවූලා, යෙ චා පන අබ්‍යාකතවූලොන අඤ්ඤමඤ්ඤවූලා සංඛෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

28. යෙ තෙච්ඡි අබ්‍යාකතා ධම්මා සංඛෙ තෙ අබ්‍යාකතවූලවූලා, යෙ චා පන අබ්‍යාකතවූලවූලා සංඛෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

29. යෙ තෙච්ඡි අබ්‍යාකතා ධම්මා සංඛෙ තෙ අබ්‍යාකතවූලොන ඵකවූලවූලා, යෙ චා පන අබ්‍යාකතවූලොන ඵකවූලවූලා සංඛෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

30. යෙ තෙච්ඡි අබ්‍යාකතවූලොන ඵකවූලවූලා ධම්මා සංඛෙ තෙ අබ්‍යාකතවූලොන අඤ්ඤමඤ්ඤවූලවූලා, යෙ චා පන අබ්‍යාකතවූලොන අඤ්ඤමඤ්ඤවූලවූලා සංඛෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

31. යෙ තෙච්ඡි අබ්‍යාකතා ධම්මා සංඛෙ තෙ අබ්‍යාකතවූලකා, යෙ චා පන අබ්‍යාකතවූලකා සංඛෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

24. අකුශලමූල විසින් එකමූල වූ මූල ඇති යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුශල ල විසින් අනොසා'නාමූල වූ මූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි අකුශලමූල විසින් අනොසා'නාමූල වූ මූල ඇති ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙත් ද.

අකුශලපද නය වතුෂ්ඨක ඔ.

25. අව්‍යාකෘත ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූල වෙත් ද, යළි අව්‍යාකෘතමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙත් ද.

26. අව්‍යාකෘත ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූල (සමානමූල) වෙත් ද, යළි අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙත් ද.

27. අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූල වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූල විසින් අනොසා'නාමූල වෙත් ද, යළි අව්‍යාකෘතමූල විසින් අනොසා'නාමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙත් ද.

28. අව්‍යාකෘත ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූල වූ මූල වෙත් ද, යළි අව්‍යාකෘතමූල සඛ්ඛාත මූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙත් ද.

29. අව්‍යාකෘත ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූල වූ මූල වෙත් ද යළි අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූලමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙත් ද.

30. අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූලමූල වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූල විසින් අනොසා'නාමූල වූ මූල වෙත් ද, යළි අව්‍යාකෘතමූල විසින් අනොසා'නාමූලමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙත් ද.

31. අව්‍යාකෘත ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි අව්‍යාකෘතමූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙත් ද.

32. යෙ කෙච්චි අබ්‍යාකතා ධර්මා සංඛිධ තෙ අබ්‍යාකතමුලෙන එකමුලකා, යෙ චා පන අබ්‍යාකතමුලෙන එකමුලකා සංඛිධ තෙ ධර්මා අබ්‍යාකතා.

33. යෙ කෙච්චි අබ්‍යාකතමුලෙන එකමුලකා ධර්මා සංඛිධ තෙ අබ්‍යාකතමුලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමුලකා, යෙ චා පන අබ්‍යාකතමුලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමුලකා සංඛිධ තෙ ධර්මා අබ්‍යාකතා.

34. යෙ කෙච්චි අබ්‍යාකතා ධර්මා සංඛිධ තෙ අබ්‍යාකතමුලෙන එකමුලකා, යෙ චා පන අබ්‍යාකතමුලෙන එකමුලකා සංඛිධ තෙ ධර්මා අබ්‍යාකතා.

35. යෙ කෙච්චි අබ්‍යාකතා ධර්මා සංඛිධ තෙ අබ්‍යාකතමුලෙන එකමුලකා, යෙ චා පන අබ්‍යාකතමුලෙන එකමුලකා සංඛිධ තෙ ධර්මා අබ්‍යාකතා.

36. යෙ කෙච්චි අබ්‍යාකතමුලෙන එකමුලකා ධර්මා සංඛිධ තෙ අබ්‍යාකතමුලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමුලකා, යෙ චා පන අබ්‍යාකතමුලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමුලකා සංඛිධ තෙ ධර්මා අබ්‍යාකතා.

අබ්‍යාකතපදනායවතුකකං.

37. යෙ කෙච්චි නාමා ධර්මා සංඛිධ තෙ නාමමුලා, යෙ චා පන නාමමුලා සංඛිධ තෙ ධර්මා නාමා.

38. යෙ කෙච්චි නාමා ධර්මා සංඛිධ තෙ නාමමුලෙන එකමුලකා, යෙ චා පන නාමමුලෙන එකමුලකා සංඛිධ තෙ ධර්මා නාමා.

39. යෙ කෙච්චි නාමමුලෙන එකමුලකා ධර්මා සංඛිධ තෙ නාමමුලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමුලකා, යෙ චා පන නාමමුලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමුලකා සංඛිධ තෙ ධර්මා නාමා.

32. අව්‍යාකෘත ස්වභාව වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙත් ද.

33. අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූල (සමානමූල) ඇති යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම අව්‍යාකෘතමූල විසින් අනෙකා'නාම මූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි අව්‍යාකෘතමූල විසින් අනෙකා'නාම මූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙත් ද.

34. අව්‍යාකෘත ස්වභාව වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම අව්‍යාකෘතමූල වූ මූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි අව්‍යාකෘත මූල වූ මූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙත් ද.

35. අව්‍යාකෘත ස්වභාව වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූල වූ මූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූල වූ මූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙත් ද.

36. අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූල වූ මූල ඇති යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම අව්‍යාකෘතමූල විසින් අනෙකා'නාම මූල වූ මූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි අව්‍යාකෘතමූල විසින් අනෙකා'නාම මූල වූ මූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙත් ද.

අව්‍යාකෘතපද නයවතුමක යි.

37. නාම සඛ්ඛාත යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම නාමමූල වෙත් ද, යළි නාමමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ නාම වෙත් ද.

38. නාම වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම නාම මූල විසින් එකමූල (සමානමූල) වෙත් ද, යළි නාමමූල විසින් එකමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ නාම වෙත් ද.

39. නාමමූල විසින් එකමූල වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම නාමමූල විසින් අනෙකා'නාම මූල වෙත් ද, යළි නාමමූල විසින් අනෙකා'නාම මූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ නාම වෙත් ද.

40. යෙ කෙච්චි නාමා ධර්මා සබ්බෙ තෙ නාමච්චුලච්චුලා, යෙ චා පන නාමච්චුලච්චුලා සබ්බෙ තෙ ධර්මා නාමා.

41. යෙ කෙච්චි නාමා ධර්මා සබ්බෙ තෙ නාමච්චුලෙන ඵකච්චුලච්චුලා, යෙ චා පන නාමච්චුලෙන ඵකච්චුලච්චුලා සබ්බෙ තෙ ධර්මා නාමා.

42. යෙ කෙච්චි නාමච්චුලෙන ඵකච්චුලච්චුලා ධර්මා සබ්බෙ තෙ නාමච්චුලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤච්චුලච්චුලා, යෙ චා පන නාමච්චුලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤච්චුලච්චුලා සබ්බෙ තෙ ධර්මා නාමා.

43. යෙ කෙච්චි නාමා ධර්මා සබ්බෙ තෙ නාමච්චුලකා, යෙ චා පන නාමච්චුලකා සබ්බෙ තෙ ධර්මා නාමා.

44. යෙ කෙච්චි නාමා ධර්මා සබ්බෙ තෙ නාමච්චුලෙන ඵකච්චුලකා, යෙ චා පන නාමච්චුලෙන ඵකච්චුලකා සබ්බෙ තෙ ධර්මා නාමා.

45. යෙ කෙච්චි නාමච්චුලෙන ඵකච්චුලකා ධර්මා සබ්බෙ තෙ නාමච්චුලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤච්චුලකා, යෙ චා පන නාමච්චුලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤච්චුලකා සබ්බෙ තෙ ධර්මා නාමා.

46. යෙ කෙච්චි නාමා ධර්මා සබ්බෙ තෙ නාමච්චුලච්චුලකා, යෙ චා පන නාමච්චුලච්චුලකා සබ්බෙ තෙ ධර්මා නාමා.

47. යෙ කෙච්චි නාමා ධර්මා සබ්බෙ තෙ නාමච්චුලෙන ඵකච්චුලච්චුලකා, යෙ චා පන නාමච්චුලෙන ඵකච්චුලච්චුලකා සබ්බෙ තෙ ධර්මා නාමා.

40. නාම වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාම-
මූල විසින් එකමූල වූ මූල වෙත් ද, යළි නාමමූලමූල වූ යම
ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙත් ද.

41. නාම වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාම-
මූල විසින් එකමූල වූ මූල වෙත් ද, යළි නාමමූල විසින්
එකමූලමූල වූ යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ
නාම වෙත් ද.

42. නාමමූල විසින් එකමූලමූල වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක්
ඇද්ද එ හැම නාමමූල විසින් අනොඤා'නාමමූල වූ මූල වෙත් ද,
යළි නාමමූල විසින් අනොඤා'නාමමූලමූල වූ යම ධර්ම කෙනෙක්
හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙත් ද.

43. නාම වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාම-
මූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි නාමමූල ඇති යම ධර්ම කෙනෙක්
හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙත් ද.

44. නාම වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාමමූල
විසින් එකමූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි නාමමූල විසින් එකමූල
ඇති යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම
වෙත් ද.

45. නාමමූල විසින් එකමූල ඇති යමකිසි ධර්ම කෙනෙක්
ඇද්ද එ හැම නාමමූල විසින් අනොඤා'නාමමූල ඇත්තාහු වෙත් ද,
යළි නාමමූල විසින් අනොඤා'නාමමූල ඇති යම ධර්ම කෙනෙක්
හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙත් ද.

46. නාම වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාම-
මූල වූ මූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි නාමමූල වූ මූල ඇති යම
ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙත් ද.

47. නාම වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාම-
මූල විසින් එකමූල වූ මූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි නාමමූල
විසින් එකමූල වූ මූල ඇති යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ
හැම ධර්මයෝ නාම වෙත් ද.

48. යෙ කෙච්චි නාමච්චලෙන එකච්චලච්චලකා ධම්මා සබ්බි තෙ නාමච්චලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤච්චලච්චලකා, යෙ චා පන නාමච්චලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤච්චලච්චලකා සබ්බි තෙ ධම්මා නාමා.

නාමපද්ධතයවකුක්කං.

ච්චලචාර උදෙද්දෙසො.

49. යෙ කෙච්චි කුසලා ධම්මා සබ්බි තෙ කුසලහෙතු -පෙ- කුසලනිදනා -පෙ- කුසලසම්භවා -පෙ- කුසලපහවා -පෙ- කුසල-සමුච්චාරානා -පෙ- කුසලාභාරා -පෙ- කුසලාරම්මණා -පෙ- කුසල පච්චියා -පෙ- කුසලසමුදයා -පෙ-.

හෙතුචාරාදි උදෙද්දෙසො.

ච්චලං හෙතු නිදනඤ්ඤ සම්භවො පහවෙන ච,
සමුච්චාරානාභාරාරම්මණා පච්චියො සමුදයෙන චාති.

උදෙද්දෙසචාරො නිට්ඨිතො.

48. නාමමූල විසින් එකමූල (සමානමූල) වූ මූල ඇති යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාමමූල විසින් අනෙකා'නාමමූල වූ මූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි නාමමූල විසින් අනෙකා'නාමමූල වූ මූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙත් ද.

නාමපද නයවතුණක යි.

මූලවාර උද්දේශ යි:

49. කුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුශල හෙතු වෙත් ද ... කුශල නිදන වෙත් ද ... කුශලසමභව වෙත් ද ... කුශලප්‍රභව වෙත් ද ... කුශලසමුත්ථාන වෙත් ද ... කුශල ආහාර වෙත් ද ... කුශල ආලම්භන වෙත් ද ... කුශල ප්‍රත්‍යය වෙත් ද ... කුශලසමුදය වෙත් ද...

හේතුචාරාදි උද්දේශ යි.

මූල යැ හෙතු යැ නිදන යැ සමභව යැ ප්‍රභව යැ සමුත්ථාන යැ ආහාර යැ ආලම්භන යැ ප්‍රත්‍යය යැ සමුදය යැ යි වාර දසයෙකි.

උද්දේශවාර නිමි.

2. තීදදසවාරො

1. යෙ කෙච් කුසලා ධම්මා සංඛධි තෙ කුසලමුලාති: තීණෙච් කුසලමුලාති, අච්ඡෙසා කුසලා ධම්මා න කුසලමුලා. යෙ චා පන කුසලමුලා සංඛධි තෙ ධම්මා කුසලාති: ආමන්තා.

2. යෙ කෙච් කුසලා ධම්මා සංඛධි තෙ කුසලමුලෙන එකමුලාති: ආමන්තා. යෙ චා පන කුසලමුලෙන එකමුලා සංඛධි තෙ ධම්මා කුසලාති: කුසලසමුට්ඨානං රූපං කුසලමුලෙන එකමුලං, න කුසලං. කුසලං කුසලමුලෙන එකමුලකෙච්ච කුසලකච්ච.

3. යෙ කෙච් කුසලමුලෙන එකමුලා ධම්මා සංඛධි තෙ කුසලමුලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමුලාති: මුලාති යාති එකතො උප්පජ්ජන්තී කුසලමුලාති එකමුලාති චෙච් අඤ්ඤමඤ්ඤමුලාති ච, අච්ඡෙසා කුසලමුලසහජාතා ධම්මා කුසලමුලෙන එකමුලා න ච අඤ්ඤමඤ්ඤමුලා. යෙ චා පන කුසලමුලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමුලා සංඛධි තෙ ධම්මා කුසලාති: ආමන්තා.

4. යෙ කෙච් කුසලා ධම්මා සංඛධි තෙ කුසලමුලමුලාති: තීණෙච් කුසලමුලමුලාති, අච්ඡෙසා කුසලා ධම්මා න කුසලමුලමුලා. යෙ චා පන කුසලමුලමුලා, සංඛධි තෙ ධම්මා කුසලාති: ආමන්තා.

5. යෙ කෙච් කුසලා ධම්මා සංඛධි තෙ කුසලමුලෙන එකමුලමුලාති: ආමන්තා. යෙ චා පන කුසලමුලෙන එකමුලමුලා සංඛධි තෙ ධම්මා කුසලාති: කුසලසමුට්ඨානං රූපං කුසලමුලෙන එකමුලමුලං, න කුසලං. කුසලං කුසලමුලෙන එකමුලමුලකෙච්ච කුසලකච්ච.

6. යෙ කෙච් කුසලමුලෙන එකමුලමුලා ධම්මා සංඛධි තෙ කුසලමුලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමුලමුලාති: මුලාති යාති එකතො උප්පජ්ජන්තී කුසලමුලාති එකමුලමුලාති චෙච් අඤ්ඤමඤ්ඤමුලමුලාති ච, අච්ඡෙසා කුසලමුලසහජාතා ධම්මා කුසලමුලෙන එකමුලමුලා, න ච අඤ්ඤමඤ්ඤමුලමුලා. යෙ චා පන කුසලමුලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමුලමුලා සංඛධි තෙ ධම්මා කුසලාති: ආමන්තා.

2. නිර්දේශවාර

1. කුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුශලමූල වෙති යත්: (අලොභාදි) කුශලමූලයෝ තිදෙනෙක් මැ වෙති. අවශෙෂ වූ (ස්පර්ශාදි) කුශලධර්මයෝ කුශලමූල නො වෙති. යළි කුශලමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙති යත්: එසේ යැ.

2. කුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුශලමූල විසින් ඵකමූල (සමානමූල) වෙති යත්: එසේ යැ. (ස්පර්ශයට මූල වූ අලොභාදිය වේදානාදියට ද මූල වන හෙයින්) යළි කුශලමූල විසින් ඵකමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙති යත්: කුශල (විඤ්ඤා) සමුස්සාන වූ රූපය (අලොභාදි) කුශලමූල විසින් ඵකමූල (සමානමූල) වෙයි. (කුශල ලක්ෂණ නැති හෙයින් එ) කුශල නො වෙයි. කුශල කෙම කුශලමූල විසින් ඵකමූල (සමානමූල) ද කුශල ද වේ.

3. කුශලමූල විසින් ඵකමූල වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුශලමූල විසින් අනොසානාමූල වෙති යත්: කුශලමූල වූ යම් මූල කෙනෙක් එකවට උපදිත් ද (ඔහු) ඵකමූල ද (ඔහු-නොවුනට හේතුප්‍රත්‍යය විසින්) අනොසානාමූල ද වෙති. අවශෙෂ වූ කුශලමූලසහජාත වූ (ස්පර්ශාදි) ධර්මයෝ කුශලමූල විසින් ඵක-මූල වෙති. අනොසානාමූල නොද වෙති. යළි කුශලමූල විසින් අනොසානාමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙති යත්: එසේ යැ.

4. කුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුශලමූල වූ මූල වෙති යත්: (අලොභාදි) කුශලමූල වූ මූලයෝ තිදෙනෙක් මැ වෙති. අවශෙෂ වූ (ස්පර්ශාදි) කුශලධර්මයෝ කුශලමූල වූ මූල නො වෙති. යළි කුශලමූලමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙති යත්: එසේ යැ.

5. කුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුශලමූල විසින් ඵකමූලමූල වෙති යත්: එසේ යැ. යළි කුශල-මූල විසින් ඵකමූලමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙති යත්: කුශලසමුස්සාන රූපය කුශල-මූල විසින් ඵකමූල වෙයි, කුශල නො වෙයි. කුශලය කුශලමූල විසින් ඵකමූලමූල ද කුශල ද වේ.

6. කුශලමූල විසින් ඵකමූලමූල වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුශලමූල විසින් අනොසානාමූල වූ මූල වෙති යත්: කුශලමූල වූ යම් මූල කෙනෙක් එකවට උපදිත් ද (ඔහු) ඵකමූල වූ මූල ද අනොසානාමූල වූ මූල ද වෙති, අවශෙෂ වූ (ස්පර්ශාදි) කුශලමූලසහජාත ධර්මයෝ කුශලමූල විසින් ඵකමූල මූල වෙති, අනොසානාමූල වූ මූල නොද වෙති. යළි කුශලමූල විසින් අනොසානාමූලමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙති යත්: එසේ යැ.

7. යෙ කෙච්ඡි කුසලා ධර්මා සංඛෙතෙ තෙ කුසලමුලකාති: ආමන්තා. යෙ චා පන කුසලමුලකා සංඛෙතෙ තෙ ධර්මා කුසලාති: කුසලසමුට්ඨානං රූපං කුසලමුලකං, න කුසලං. කුසලං කුසලමුලකං කෙච්ඡිව කුසලංඤ්චි.

8. යෙ කෙච්ඡි කුසලා ධර්මා සංඛෙතෙ තෙ කුසලමුලෙන ඵකමුලකාති: ආමන්තා. යෙ චා පන කුසලමුලෙන ඵකමුලකා සංඛෙතෙ තෙ ධර්මා කුසලාති: කුසලසමුට්ඨානං රූපං කුසලමුලෙන ඵකමුලකං, න කුසලං. කුසලං කුසලමුලෙන ඵකමුලකං කෙච්ඡිව කුසලංඤ්චි.

9. යෙ කෙච්ඡි කුසලමුලෙන ඵකමුලකා ධර්මා සංඛෙතෙ තෙ කුසලමුලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමුලකාති: මුලාන් යාති ඵකතො උපපජ්ජන්ති කුසලමුලාති ඵකමුලකාති චෙව අඤ්ඤමඤ්ඤමුලකාති ච, අවසෙසා කුසලමුලසහජාතා ධර්මා කුසලමුලෙන ඵකමුලකා, න ච අඤ්ඤමඤ්ඤමුලකා. යෙ චා පන කුසලමුලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමුලකා සංඛෙතෙ තෙ ධර්මා කුසලාති: ආමන්තා.

10. යෙ කෙච්ඡි කුසලා ධර්මා සංඛෙතෙ තෙ කුසලමුලමුලකාති: ආමන්තා. යෙ චා පන කුසලමුලමුලකා සංඛෙතෙ තෙ ධර්මා කුසලාති: කුසලසමුට්ඨානං රූපං කුසලමුලමුලකං, න කුසලං. කුසලං කුසලමුලමුලකං කෙච්ඡිව කුසලංඤ්චි.

11. යෙ කෙච්ඡි කුසලා ධර්මා සංඛෙතෙ තෙ කුසලමුලෙන ඵකමුලමුලකාති: ආමන්තා. යෙ චා පන කුසලමුලෙන ඵකමුලමුලකා සංඛෙතෙ තෙ ධර්මා කුසලාති: කුසලසමුට්ඨානං රූපං කුසලමුලෙන ඵකමුලමුලකං, න කුසලං. කුසලං කුසලමුලෙන ඵකමුලමුලකං කෙච්ඡිව කුසලංඤ්චි.

12. යෙ කෙච්ඡි කුසලමුලෙන ඵකමුලමුලකා ධර්මා සංඛෙතෙ තෙ කුසලමුලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමුලමුලකාති: මුලාති යාති ඵකතො උපපජ්ජන්ති කුසලමුලාති ඵකමුලමුලකාති චෙව අඤ්ඤමඤ්ඤමුලමුලකාති ච, අවසෙසා කුසලමුලසහජාතා ධර්මා කුසලමුලෙන ඵකමුලමුලකා, න ච අඤ්ඤමඤ්ඤමුලමුලකා. යෙ චා පන කුසලමුලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමුලමුලකා සංඛෙතෙ තෙ ධර්මා කුසලාති: ආමන්තා.

කුසලසද්ධායවකුසලං.

7. කුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුශලමූල ඇත්තාහු වෙති යත්: එසේ යැ. යළි කුශලමූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙති යත්: කුශල (විඤ්ඤා) සමුදායා රූපය කුශලමූල ඇත්තේ වෙයි, කුශල නො වෙයි. කුශල (විඤ්ඤා) තෙම කුශලමූල ඇත්තේ ද කුශල ද වේ.

8. කුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුශලමූල විසින් එකමූල (සමානමූල) ඇත්තාහු වෙති යත්: එසේ යැ. යළි කුශලමූල විසින් එකමූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙති යත්: කුශලසමුදායා රූප තෙම කුශලමූල විසින් එකමූල ඇත්තේ වෙයි. කුශල නො වෙයි. කුශල තෙම කුශලමූල විසින් එකමූලක ද කුශල ද වේ.

9. කුශලමූල විසින් එකමූලක වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුශලමූල විසින් අනොසා'නාමූල ඇත්තාහු වෙති යත්: කුශලමූල වූ යම් මූල කෙනෙක් එකවට උපදිත් ද (ඔහු) එකමූලක ද අනොසා'නාමූලක ද වෙති. අවශේෂ වූ කුශලමූල සහජාත ධර්මයෝ කුශලමූල විසින් එකමූල ඇත්තාහු වෙති, අනොසා නාමූලක නො ද වෙති. යළි කුශලමූල විසින් අනොසා'නාමූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙති යත්: එසේ යි.

10. කුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුශලමූලමූලක වෙති යත්: එසේ යැ. යළි කුශලමූලමූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙති යත්: කුශලසමුදායා රූප තෙම කුශලමූලමූලක වෙයි. කුශල නො වෙයි. කුශල (විඤ්ඤා) තෙම කුශලමූලමූලක ද කුශල ද වේ.

11. කුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුශලමූල විසින් එකමූල වූ මූල ඇත්තාහු වෙති යත්: එසේ යැ. යළි කුශලමූල විසින් එකමූල වූ මූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙති යත්: කුශලසමුදායා රූප තෙම කුශලමූල විසින් එකමූල වූ මූල ඇත්තේ යැ. කුශල නො වෙයි. කුශල තෙම කුශලමූල විසින් එකමූල වූ මූල ඇත්තේ ද කුශල ද වේ.

12. කුශලමූල විසින් එකමූල වූ මූල ඇති යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුශලමූල විසින් අනොසා'නාමූල වූ මූල ඇත්තාහු වෙති යත්: කුශලමූල වූ යම් මූල කෙනෙක් එකවට උපදානාහු වෙත් ද ඔහු එකමූල මූලක ද අනොසා'නාමූලමූලක ද වෙති. අවශේෂ වූ කුශලමූලසහජාත ධර්මයෝ කුශලමූල විසින් එකමූල මූලක වෙති. අනොසා'නාමූලමූලක නොද වෙති. යළි කුශලමූල විසින් අනොසා'නාමූලමූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙති යත්: එසේ යි.

කුශලපද නයවකුෂ්ක යි.

13. යෙ කෙච් අකුසලා ධම්මා සංඛෙ භෙ අකුසලමූලාති: තිණෙච අකුසලමූලාති, අවසෙසා අකුසලා ධම්මා න අකුසලමූලා. යෙ චා පන අකුසලමූලා සංඛෙ භෙ ධම්මා අකුසලාති: ආමන්තා.

14. යෙ කෙච් අකුසලා ධම්මා සංඛෙ භෙ අකුසලමූලෙන එකමූලාති; අභෙතුකං අකුසලං අකුසලමූලෙන න එකමූලං, සභෙතුකං අකුසලං අකුසලමූලෙන එකමූලං. යෙ චා පන අකුසලමූලෙන එකමූලා සංඛෙ භෙ ධම්මා අකුසලාති: අකුසලසමුට්ඨානං රූපං අකුසලමූලෙන එකමූලං, න අකුසලං. අකුසලං අකුසලමූලෙන එකමූලකොච්ච අකුසලකොච්ච.

15. යෙ කෙච් අකුසලමූලෙන එකමූලා ධම්මා සංඛෙ භෙ අකුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලාති: මූලාති යාති එකතො උපපජ්ජන්ති අකුසලමූලාති එකමූලාති චෙච අඤ්ඤමඤ්ඤමූලාති ච, අවසෙසා අකුසලමූලසහජාතා ධම්මා අකුසලමූලෙන එකමූලා, න ච අඤ්ඤමඤ්ඤමූලා. යෙ චා පන අකුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලා සංඛෙ භෙ ධම්මා අකුසලාති: ආමන්තා.

16. යෙ කෙච් අකුසලා ධම්මා සංඛෙ භෙ අකුසලමූලමූලාති: තිණෙච අකුසලමූලමූලාති, අවසෙසා අකුසලා ධම්මා න අකුසලමූලමූලා. යෙ චා පන අකුසලමූලමූලා සංඛෙ භෙ ධම්මා අකුසලාති: ආමන්තා.

17. යෙ කෙච් අකුසලා ධම්මා සංඛෙ භෙ අකුසලමූලෙන එකමූලමූලාති: අභෙතුකං අකුසලං අකුසලමූලෙන න එකමූලමූලං, සභෙතුකං අකුසලං අකුසලමූලෙන එකමූලමූලං. යෙ චා පන අකුසලමූලෙන එකමූලමූලා සංඛෙ භෙ ධම්මා අකුසලාති: අකුසලසමුට්ඨානං රූපං අකුසලමූලෙන එකමූලමූලං, න අකුසලං. අකුසලං අකුසලමූලෙන එකමූලමූලකොච්ච අකුසලකොච්ච.

18. යෙ කෙච් අකුසලමූලෙන එකමූලමූලා ධම්මා සංඛෙ භෙ අකුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලාති: මූලාති යාති එකතො උපපජ්ජන්ති අකුසලමූලාති එකමූලමූලාති චෙච අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලාති ච, අවසෙසා අකුසලමූලසහජාතා ධම්මා අකුසලමූලෙන එකමූලමූලා, න ච අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලා. යෙ චා පන අකුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලා සංඛෙ භෙ ධම්මා අකුසලාති: ආමන්තා.

13. අකුශල ස්වභාව වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුශලමූල වෙති යත් : (ලොභාදී) අකුශලමූලයෝ තිදෙනෙක් මැ වෙති. අවශේෂ වූ (ස්පර්ශාදී) අකුශලධර්මයෝ අකුශලමූල නො වෙති. යළි යම් අකුශලමූල කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙති යත් : එසේ යි.

14. අකුශල ස්වභාව වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුශලමූල විසින් එකමූල වෙති යත් : (විචිකිත්සා ඖදධත්තා සම්ප්‍රයුක්ත මොහ සංඛ්‍යාත) අහේතුක අකුශල තෙම අකුශලමූල විසින් එකමූල (සමානමූල) නො වෙයි. සහෙතුක අකුශලය අකුශලමූල විසින් එකමූල වෙයි. යළි අකුශලමූල විසින් එකමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙති යත් : අකුශල (විතා) සමුත්ත රූපය අකුශලමූල විසින් එකමූල වෙයි. අකුශල නො වෙයි. අකුශලය අකුශලමූල විසින් එකමූල ද අකුශල ද වේ.

15. අකුශලමූල විසින් එකමූල වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුශලමූල විසින් අනොයා'නාමූල වෙති යත් : අකුශලමූල වූ යම් මූල කෙනෙක් එකවට උපදිත් ද (ඔහු) එකමූල ද අනොයා'නාමූල ද වෙති. අවශේෂ වූ අකුශලමූල සහජාන වූ ධර්මයෝ අකුශලමූල විසින් එකමූල වෙති, අනොයා'නාමූල නොද වෙති. යළි අකුශලමූල විසින් අනොයා'නාමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙති යත් : එසේ යි.

16. අකුශල ස්වභාව වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුශලමූල වූ මූල වෙති යත් : අකුශලමූලයෝ තිදෙනෙක් මැ වෙති. අවශේෂ අකුශල ධර්මයෝ අකුශලමූල වූ මූල නො වෙති. යළි යම් අකුශලමූල වූ මූල කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙති යත් : එසේ යි.

17. අකුශල ස්වභාව වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුශලමූල විසින් එකමූල වූ මූල වෙති යත් : අහේතුක අකුශලය අකුශලමූල විසින් එකමූලමූල නො වෙයි. සහෙතුක අකුශලය අකුශලමූල විසින් එකමූලමූල වෙයි. යළි අකුශලමූල විසින් එකමූලමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙති යත් : අකුශල (විතා) සමුත්ත රූපය අකුශලමූල විසින් එකමූල මූල වෙයි, අකුශල නො වෙයි. අකුශලය අකුශල මූල විසින් එකමූල මූල ද අකුශල ද වේ.

18. අකුශලමූල විසින් එකමූලමූල වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුශලමූල විසින් අනොයා'නාමූල වූ මූල වෙති යත් : අකුශලමූල වූ යම් මූල කෙනෙක් එකවට උපදනාහු වෙත් ද (ඔහු) එකමූලමූල ද අනොයා'නාමූලමූල ද වෙති. අවශේෂ වූ අකුශල මූලසහජාන ධර්මයෝ අකුශලමූල විසින් එකමූලමූල වෙති, නොද අනොයා'නාමූලමූල වෙති. යළි අකුශලමූල විසින් අනොයා'නාමූල-මූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙති යත් : එසේ යි.

19. යෙ කෙච්ඡි අකුසලා ධම්මා සංඛේදා තෙ අකුසලමූලකාති: අහෙතුකං අකුසලං න අකුසලමූලකං, සහෙතුකං අකුසලං අකුසලමූලකං. යෙ චා පන අකුසලමූලකා සංඛේදා තෙ ධම්මා අකුසලාති: අකුසලසම්ප්පිධානං රූපං අකුසලමූලකං, න අකුසලං. අකුසලං අකුසලමූලකංකොච්ච අකුසලංකොච්ච.

20. යෙ කෙච්ඡි අකුසලා ධම්මා සංඛේදා තෙ අකුසලමූලෙන ඵකමූලකාති: අහෙතුකං අකුසලං අකුසලමූලෙන න ඵකමූලකං, සහෙතුකං අකුසලං අකුසලමූලෙන ඵකමූලකං. යෙ චා පන අකුසලමූලෙන ඵකමූලකා සංඛේදා තෙ ධම්මා අකුසලාති: අකුසලසම්ප්පිධානං රූපං අකුසලමූලෙන ඵකමූලකං, න අකුසලං අකුසලං අකුසලමූලෙන ඵකමූලකංකොච්ච අකුසලංකොච්ච.

21. යෙ කෙච්ඡි අකුසලමූලෙන ඵකමූලකා ධම්මා සංඛේදා තෙ අකුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලකාති: මූලානි යානි ඵකතො උපපජ්ජන්ති අකුසලමූලානි ඵකමූලකානි ටෙච්ච අඤ්ඤමඤ්ඤමූලකානි ච. අපිසෙසා අකුසලමූලසහජාතා ධම්මා අකුසලමූලෙන ඵකමූලකා, න ච අඤ්ඤමඤ්ඤමූලකා. යෙ චා පන අකුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලකා සංඛේදා තෙ ධම්මා අකුසලාති: ආමනතා.

22. යෙ කෙච්ඡි අකුසලා ධම්මා සංඛේදා තෙ අකුසලමූලමූලකාති: අහෙතුකං අකුසලං න අකුසලමූලමූලකං, සහෙතුකං අකුසලං අකුසලමූලමූලකං. යෙ චා පන අකුසලමූලමූලකා සංඛේදා තෙ ධම්මා අකුසලාති: අකුසලසම්ප්පිධානං රූපං අකුසලමූලමූලකං, න අකුසලං. අකුසලං අකුසලමූලමූලකංකොච්ච අකුසලංකොච්ච.

23. යෙ කෙච්ඡි අකුසලා ධම්මා සංඛේදා තෙ අකුසලමූලෙන ඵකමූලමූලකාති: අහෙතුකං අකුසලං අකුසලමූලෙන න ඵකමූලමූලකං, සහෙතුකං අකුසලං අකුසලමූලෙන ඵකමූලමූලකං. යෙ චා පන අකුසලමූලෙන ඵකමූලමූලකා සංඛේදා තෙ ධම්මා අකුසලාති: අකුසලසම්ප්පිධානං රූපං අකුසලමූලෙන ඵකමූලමූලකං, න අකුසලං. අකුසලං අකුසලමූලෙන ඵකමූලමූලකංකොච්ච අකුසලංකොච්ච.

19. අකුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම අකුශලමූල ඇත්තාහු වෙති යත්: අහේතුක අකුශලය අකුශල මූල ඇත්තේ නො වෙයි. සහේතුක අකුශලය අකුශලමූල ඇත්තේ වෙයි. යළි අකුශලමූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙති යත්: අකුශල සමුදාන රූපය අකුශලමූල ඇත්තේ වෙයි, අකුශල නො වෙයි. අකුශලය අකුශල මූල ඇත්තේ ද අකුශල ද වේ.

20. අකුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම අකුශලමූල විසින් ඒකමූල ඇත්තාහු වෙති යත්: අහේතුක අකුශලය අකුශලමූල විසින් ඒකමූල ඇත්තේ නො වෙයි. සහේතුක අකුශලය අකුශලමූල විසින් ඒකමූල ඇත්තේ යැ. යළි අකුශලමූල විසින් ඒකමූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙති යත්: අකුශලසමුදාන රූපය අකුශලමූල විසින් ඒක-මූල ඇත්තේ වෙයි, අකුශල නො වෙයි. අකුශලය අකුශලමූල විසින් ඒකමූල ඇත්තේ ද අකුශල ද වේ.

21. අකුශලමූල විසින් ඒකමූලක වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම අකුශලමූල විසින් අනොඤානාමූලක වෙති යත්: අකුශලමූල වූ යම් මූල කෙනෙක් එකවට උපදනාහු වෙත් ද (ඔහු) ඒකමූලක ද අනොඤානාමූලක ද වෙති. අවශේෂ වූ අකුශලමූල සහජාත ධර්මයෝ අකුශලමූල විසින් ඒකමූලක වෙති, නොද අනොඤානාමූලක වෙති. යළි අකුශලමූල විසින් අනොඤානාමූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙති යත්: එසේ යි.

22. අකුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම අකුශලමූලමූලක වෙති යත්: අහේතුක අකුශලය අකුශලමූල-මූලක නො වෙයි. සහේතුක අකුශලය අකුශලමූලමූලක වෙයි. යළි අකුශලමූලමූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙති යත්: අකුශල සමුදාන රූපය අකුශල-මූලමූලක වෙයි, අකුශල නො වෙයි. අකුශලය අකුශලමූලමූලක ද අකුශල ද වේ.

23. අකුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම අකුශලමූල විසින් ඒකමූලමූලක වෙති යත්: අහේතුක අකුශලය අකුශලමූල විසින් ඒකමූලමූලක නො වෙයි. සහේතුක අකුශලය අකුශලමූල විසින් ඒකමූලමූලක වෙයි. යළි අකුශලමූල විසින් ඒකමූලමූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙති යත්: අකුශල සමුදාන රූපය අකුශලමූල විසින් ඒකමූලමූලක වෙයි, අකුශල නො වෙයි. අකුශලය අකුශලමූල විසින් ඒකමූලමූලක ද අකුශල ද වේ.

24. යෙ කෙච්චි අකුසලමූලෙන එකමූලමූලකා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අකුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලකාති: මූලානි යානි එකතො උපපජ්ජන්ති අකුසලමූලානි එකමූලමූලකානි වෙච්ච අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලකානි ච. අවසෙසා අකුසලමූලසහජාතා ධම්මා අකුසලමූලෙන එකමූලමූලකා, න ච අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලකා. යෙ චා පන අකුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අකුසලාති: ආමන්තා.

අකුසලපදායවකුකකං.

25. යෙ කෙච්චි අබ්‍යාකතා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අබ්‍යාකතමූලාති: තීණෙච්ච අබ්‍යාකතමූලානි, අවසෙසා අබ්‍යාකතා ධම්මා න අබ්‍යාකත මූලා. යෙ චා පන අබ්‍යාකතමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතාති: ආමන්තා.

26. යෙ කෙච්චි අබ්‍යාකතා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලාති: අහෙතුකං අබ්‍යාකතං අබ්‍යාකතමූලෙන න එකමූලං, සහෙතුකං අබ්‍යාකතං අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලං. යෙ චා පන අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතාති: ආමන්තා.

27. යෙ කෙච්චි අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අබ්‍යාකතමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලාති: මූලානි යානි එකතො උපපජ්ජන්ති අබ්‍යාකතමූලානි එකමූලානි වෙච්ච අඤ්ඤමඤ්ඤමූලානි ච. අවසෙසා අබ්‍යාකතමූලසහජාතා ධම්මා අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලා, න ච අඤ්ඤමඤ්ඤමූලා. යෙ චා පන අබ්‍යාකතමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතාති: ආමන්තා.

28. යෙ කෙච්චි අබ්‍යාකතා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අබ්‍යාකතමූලමූලාති: තීණෙච්ච අබ්‍යාකතමූලමූලානි, අවසෙසා අබ්‍යාකතා ධම්මා න අබ්‍යාකතමූලමූලා. යෙ චා පන අබ්‍යාකතමූලමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතාති: ආමන්තා.

24. අකුශලමූල විසින් ඵකමූලමූලක වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඵ හැම අකුශලමූල විසින් අනොසා'නාමූලමූලක වෙති යත් : අකුශලමූල වූ යම මූල කෙනෙක් ඵකවට උපදානාහු වෙත් ද ඔහු ඵකමූලමූලක ද අනොසා'නාමූලමූලක ද වෙති. අවශේෂ වූ අකුශලමූල සහජාත ධර්මයෝ අකුශලමූල විසින් ඵකමූලමූලක වෙති, නොද අනොසා'නාමූලක වෙති. යළි අකුශලමූල විසින් අනොසා'නාමූල මූලක වූ යම ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද ඵ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙති යත් : එසේ යි.

අකුශලපද නයවකුෂ්ක යි.

25. අව්‍යාකෘත ස්වභාව වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඵ හැම අව්‍යාකෘතමූල වෙති යත් : අව්‍යාකෘතමූලයෝ (කුශලවිපාක යැ ක්‍රියා යැ යන මෙහි අලොභ අද්‍යෙස අමොහ විසින්) තිදෙනෙක් මැ වෙති. අවශේෂ වූ අව්‍යාකෘත ධර්මයෝ අව්‍යාකෘතමූල නො වෙති. යළි අව්‍යාකෘතමූල වූ යම ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද ඵ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙති යත් : එසේ යි.

26. අව්‍යාකෘත ස්වභාව වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඵ හැම අව්‍යාකෘතමූල විසින් ඵකමූල වෙති යත් : අභේතුක වූ අව්‍යාකෘතය අව්‍යාකෘතමූල විසින් ඵකමූල නො වෙයි. සභේතුක වූ අව්‍යාකෘතය අව්‍යාකෘතමූල විසින් ඵකමූල වෙයි. යළි අව්‍යාකෘතමූල විසින් ඵකමූල වූ යම ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද ඵ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙති යත් : එසේ යි.

27. අව්‍යාකෘතමූල විසින් ඵකමූල වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඵ හැම අව්‍යාකෘතමූල විසින් අනොසා'නාමූල වෙති යත් : අව්‍යාකෘතමූල වූ යම මූල කෙනෙක් ඵකවට උපදානාහු වෙත් ද (ඔහු) ඵකමූල ද අනොසා'නාමූල ද වෙති. අවශේෂ වූ අව්‍යාකෘත මූලසහජාත වූ ධර්මයෝ අව්‍යාකෘතමූල විසින් ඵකමූල වෙති, නොද අනොසා'නාමූල වෙති. යළි අව්‍යාකෘතමූල විසින් අනොසා'නාමූල වූ යම ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද ඵ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙති යත් : එසේ යි.

28. අව්‍යාකෘත ස්වභාව වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඵ හැම අව්‍යාකෘතමූලමූල වෙති යත් : අව්‍යාකෘතමූලයෝ තිදෙනෙක් මැ වෙති. අවශේෂ වූ අව්‍යාකෘත ධර්මයෝ අව්‍යාකෘතමූලමූල නො වෙති. යළි අව්‍යාකෘතමූලමූල වූ යම ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද ඵ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙති යත් : එසේ යි.

29. යෙ කෙච්චි අබ්‍යාකතා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අබ්‍යාකත-
 මූලෙන එකමූලමූලාති: අභෙතුකං අබ්‍යාකතං අබ්‍යාකතමූලෙන න
 එකමූලමූලං, සභෙතුකං අබ්‍යාකතං අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලමූලං.
 යෙ චා පන අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා
 අබ්‍යාකතාති: ආමන්තා.

30. යෙ කෙච්චි අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලමූලා ධම්මා සබ්බෙ
 තෙ අබ්‍යාකතමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලාති: මූලාති යාති එකතො
 උපපජ්ජන්ති අබ්‍යාකතමූලාති එකමූලමූලාති වෙච්චි අඤ්ඤමඤ්ඤමූල-
 මූලාති ච, අච්චෙසසා අබ්‍යාකතමූලසභජාතා ධම්මා අබ්‍යාකතමූලෙන
 එකමූලමූලා, න ච අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලා. යෙ චා පන අබ්‍යාකත-
 මූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතාති:
 ආමන්තා.

31. යෙ කෙච්චි අබ්‍යාකතා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අබ්‍යාකත
 මූලකාති: අභෙතුකං අබ්‍යාකතං න අබ්‍යාකතමූලකං, සභෙතුකං
 අබ්‍යාකතං අබ්‍යාකතමූලකං. යෙ චා පන අබ්‍යාකතමූලකා සබ්බෙ
 තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතාති: ආමන්තා.

32. යෙ කෙච්චි අබ්‍යාකතා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අබ්‍යාකත-
 මූලෙන එකමූලකාති: අභෙතුකං අබ්‍යාකතං අබ්‍යාකතමූලෙන න
 එකමූලකං, සභෙතුකං අබ්‍යාකතං අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලකං. යෙ
 චා පන අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යා-
 කතාති: ආමන්තා.

33. යෙ කෙච්චි අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලකා ධම්මා සබ්බෙ
 තෙ අබ්‍යාකතමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලකාති: මූලාති යාති එකතො
 උපපජ්ජන්ති අබ්‍යාකතමූලාති එකමූලකාති වෙච්චි අඤ්ඤමඤ්ඤමූල-
 කාති ච, අච්චෙසසා අබ්‍යාකතමූලසභජාතා ධම්මා අබ්‍යාකතමූලෙන
 එකමූලකා, න ච අඤ්ඤමඤ්ඤමූලකා. යෙ චා පන අබ්‍යාකත-
 මූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතාති: ආමන්තා.

34. යෙ කෙච්චි අබ්‍යාකතා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අබ්‍යාකතමූල-
 මූලකාති: අභෙතුකං අබ්‍යාකතං න අබ්‍යාකතමූලමූලකං, සභෙතුකං
 අබ්‍යාකතං අබ්‍යාකතමූලමූලකං. යෙ චා පන අබ්‍යාකතමූලමූලකා
 සබ්බෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතාති: ආමන්තා.

29. අවසාකෘත ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අවසාකෘතමූල විසින් එකමූලමූල වෙති යත් : අභේතුක අවසාකෘතය අවසාකෘතමූල විසින් එකමූලමූල නො වෙයි. සභේතුක අවසාකෘතය අවසාකෘතමූල විසින් එකමූලමූල වෙයි. යළි අවසාකෘත මූල විසින් එකමූලමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අවසාකෘත වෙති යත් : එසේ යි.

30. අවසාකෘතමූල විසින් එකමූලමූල වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අවසාකෘතමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූලමූල වෙති යත් : අවසාකෘතමූල වූ යම් මූල කෙනෙක් එකවට උපදනාහු වෙත් ද (ඉහු) එකමූලමූල ද අන්‍යෝන්‍යමූලමූල ද වෙති. අවශේෂ වූ අවසාකෘතමූලසහජාත වූ ධර්මයෝ අවසාකෘතමූල විසින් එකමූලමූල වෙති, නොද අන්‍යෝන්‍යමූලමූල වෙති. යළි අවසාකෘතමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූලමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අවසාකෘත වෙති යත් : එසේ යි.

31. අවසාකෘත ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අවසාකෘතමූලක වෙති යත් : අභේතුක අවසාකෘතය අවසාකෘතමූල ඇත්තේ නො වෙයි. සභේතුක අවසාකෘතය අවසාකෘතමූල ඇත්තේ වෙයි. යළි අවසාකෘතමූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අවසාකෘත වෙති යත් : එසේ යි.

32. අවසාකෘත ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අවසාකෘතමූල විසින් එකමූලක වෙති යත් : අභේතුක අවසාකෘතය අවසාකෘතමූල විසින් එකමූලක නො වෙයි. සභේතුක අවසාකෘතය අවසාකෘතමූල විසින් එකමූලක වෙයි. යළි අවසාකෘත මූල විසින් එකමූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අවසාකෘත වෙති යත් : එසේ යි.

33. අවසාකෘතමූල විසින් එකමූලක වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අවසාකෘතමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූලක වෙති යත් : අවසාකෘතමූල වූ යම් මූල කෙනෙක් එකවට උපදනාහු වෙත් නම් එකමූලක ද අන්‍යෝන්‍යමූලක ද වෙති. අවශේෂ වූ අවසාකෘතමූලසහජාත වූ ධර්මයෝ අවසාකෘතමූල විසින් එකමූලක වෙති, නොද අන්‍යෝන්‍යමූලක වෙති. යළි අවසාකෘතමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අවසාකෘත වෙති යත් : එසේ යි.

34. අවසාකෘත ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අවසාකෘතමූලමූලක වෙති යත් : අභේතුක අවසාකෘතය අවසාකෘතමූලමූලක නො වෙයි. සභේතුක අවසාකෘතය අවසාකෘතමූල මූලක වෙයි. යළි අවසාකෘතමූලමූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අවසාකෘත වෙති යත් : එසේ යි.

35. යෙ කෙච්චි අධ්‍යාපනාධිකාරීන් සංවිධානෙ අධ්‍යාපන-
 මූලික ජනප්‍රියමයානි: අභ්‍යන්තර අධ්‍යාපන අධ්‍යාපනමූලික
 න ජනප්‍රියමයානි, සමාජ අධ්‍යාපන අධ්‍යාපනමූලික ජනප්‍රිය-
 මයානි. යෙ චා පන අධ්‍යාපනමූලික ජනප්‍රියමයානි සංවිධානෙ
 ධර්මා අධ්‍යාපනානි: ආමන්තා.

36. යෙ කෙච්චි අධ්‍යාපනමූලික ජනප්‍රියමයානි ධර්මා සංවිධාන
 න අධ්‍යාපනමූලික අභ්‍යන්තර අධ්‍යාපනමයානි: මූලික යානි ජනප්‍රිය
 ජනප්‍රිය අධ්‍යාපනමූලික ජනප්‍රියමයානි වෙච්චි අභ්‍යන්තර අධ්‍යාපන
 මූලිකානි ච, අවසාන අධ්‍යාපනමූලිකසහජානා ධර්මා අධ්‍යාපනමූලික
 ජනප්‍රියමයානි, න ච අභ්‍යන්තර අධ්‍යාපනමයානි. යෙ චා පන අධ්‍යා-
 පනමූලික අභ්‍යන්තර අධ්‍යාපනමයානි සංවිධානෙ ධර්මා අධ්‍යාපනානි:
 ආමන්තා.

අධ්‍යාපනපදනායවකුසලං.

37. යෙ කෙච්චි නාමා ධර්මා සංවිධානෙ නාමමූලිකානි: නවෙච්චි
 නාමමූලිකානි, අවසාන නාමා ධර්මා න නාමමූලිකා. යෙ චා පන
 නාමමූලිකා සංවිධානෙ ධර්මා නාමානි: ආමන්තා.

38. යෙ කෙච්චි නාමා ධර්මා සංවිධානෙ නාමමූලිකෙ ජන-
 ප්‍රියමයානි: අභ්‍යන්තර නාමා නාමමූලිකෙ න ජනප්‍රියමයානි, සමාජ
 නාමා නාමමූලිකෙ ජනප්‍රියමයානි. යෙ චා පන නාමමූලිකෙ ජනප්‍රිය
 සංවිධානෙ ධර්මා නාමානි: නාමසමුපානා රූපා නාමමූලිකෙ
 ජනප්‍රියමයානි, න නාමා. නාමා නාමමූලිකෙ ජනප්‍රියමයානි නාමසමු.

39. යෙ කෙච්චි නාමමූලිකෙ ජනප්‍රියමයානි ධර්මා සංවිධානෙ
 නාමමූලිකෙ අභ්‍යන්තර අධ්‍යාපනමයානි: මූලික යානි ජනප්‍රිය ජනප්‍රිය
 නාමමූලිකෙ ජනප්‍රියමයානි වෙච්චි අභ්‍යන්තර අධ්‍යාපනමයානි ච, අවසාන
 නාම-
 මූලිකසහජානා ධර්මා නාමමූලිකෙ ජනප්‍රියමයානි න ච අභ්‍යන්තර අධ්‍යාපනමයානි.
 යෙ චා පන නාමමූලිකෙ අභ්‍යන්තර අධ්‍යාපනමයානි සංවිධානෙ ධර්මා
 නාමානි: ආමන්තා.

35. අව්‍යාකෘත ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූලමූලක වෙති යත්: අහේතුක අව්‍යාකෘතය අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූලමූලක නො වෙයි. සහේතුක අව්‍යාකෘතය අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූලමූලක වෙයි. යළි අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූලමූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙති යත්: එසේ යි.

36. අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූලමූලක වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූල විසින් අනෙකුත් නොමූලමූලක වෙති යත්: අව්‍යාකෘතමූල වූ යම් මූල කෙනෙක් එකවට උපදනාහු වෙත් නම් එකමූලමූලක ද අනෙකුත් නොමූලමූලක ද වෙති. අවශේෂ වූ අව්‍යාකෘතමූල සහජාත වූ ධර්මයෝ අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූලමූලක වෙති. නොද අනෙකුත් නොමූලමූලක වෙති. යළි අව්‍යාකෘතමූල විසින් අනෙකුත් නොමූලමූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙති යත්: එසේ යි.

අව්‍යාකෘතපද නයවතුමක යි.

37. (සතර අරූපසංඝට්ඨි යැ නිර්වාණ යැ යන) නාම සංඝට්ඨි වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාමමූල වෙති යත්: (කුශල - අකුශල - අව්‍යාකෘතමූල විසින්) නාමමූලයෝ නවදෙනෙක් මැ වෙති. අවශේෂ වූ නාම ධර්මයෝ නාමමූල නො වෙති. යළි නාමමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙති යත්: එසේ යි.

38. නාම සංඝට්ඨි වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද, එ හැම නාමමූල විසින් එකමූල වෙති යත්: අහේතුක වූ නාමය නාමමූල විසින් එකමූල නො වෙයි. සහේතුක වූ නාමය නාමමූල විසින් එකමූල වෙයි. යළි නාමමූල විසින් එකමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙති යත්: නාම සම්ප්‍රධාන වූ රූපය නාමමූල විසින් එකමූල වෙයි, නාම නො වෙයි. නාමය නාමමූල විසින් එකමූල ද නාම ද වේ.

39. නාමමූල විසින් එකමූල වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාමමූල විසින් අනෙකුත් නොමූල වෙති යත්: නාම මූල වූ යම් මූල කෙනෙක් එකවට උපදනාහු වෙත් නම් එකමූල ද අනෙකුත් නොමූල ද වෙති. අවශේෂ වූ නාමමූල සහජාත ධර්මයෝ නාමමූල විසින් එකමූල වෙති නොද අනෙකුත් නොමූල වෙති. යළි නාමමූල විසින් අනෙකුත් නොමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙති යත්: එසේ යි.

40. යෙ කෙවි නාමා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමවුලමුලාති: නවෙව නාමවුලමුලාති. අවසෙසා නාමා ධම්මා න නාමවුලමුලා. යෙ වා පන නාමවුලමුලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමාති: ආමන්තා.

41. යෙ කෙවි නාමා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමවුලෙන එක- මුලමුලාති: අහෙතුකං නාමං නාමවුලෙන න එකමුලමුලං, සහෙතුකං නාමං නාමවුලෙන එකමුලමුලං. යෙ වා පන නාමවුලෙන එක මුලමුලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමාති: නාමසමුට්ඨානං රූපං නාම- වුලෙන එකමුලමුලං, න නාම , නාමං. නාමවුලෙන එකමුලමුලකෙච්ච නාමඤ්චි.

42. යෙ කෙවි නාමවුලෙන එකමුලමුලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමවුලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමුලමුලාති: මුලාති යාති එකතො උපපජ්ඣති නාමවුලාති එකමුලමුලාති වෙව අඤ්ඤමඤ්ඤමුලමුලාති ච. අවසෙසා නාමවුලසහජාතා ධම්මා නාමවුලෙන එකමුලමුලා, න ච අඤ්ඤ- මඤ්ඤමුලමුලා. යෙ වා පන නාමවුලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමුලමුලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමාති: ආමන්තා.

43. යෙ කෙවි නාමා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමවුලකාති: අහෙතුකං නාමං න නාමවුලකං, සහෙතුකං නාමං නාමවුලකං. යෙ වා පන නාමවුලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමාති: නාම- සමුට්ඨානං රූපං නාමවුලකං, න නාමං. නාමං නාමවුලකකෙච්ච නාමඤ්චි.

44. යෙ කෙවි නාමා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමවුලෙන එක- මුලකාති: අහෙතුකං නාමං නාමවුලෙන න එකමුලකං, සහෙතුකං නාමං නාමවුලෙන එකමුලකං. යෙ වා පන නාමවුලෙන එක- මුලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමාති: නාමසමුට්ඨානං රූපං නාම- වුලෙන එකමුලකං, න නාමං. නාමං නාමවුලෙන එකමුලකකෙච්ච නාමඤ්චි.

45. යෙ කෙවි නාමවුලෙන එකමුලකා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමවුලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමුලකාති: මුලාති යාති එකතො උපපජ්ඣති නාමවුලාති එකමුලකාති වෙව අඤ්ඤමඤ්ඤමුලකාති ච. අවසෙසා නාමවුලසහජාතා ධම්මා නාමවුලෙන එකමුලකා, න ච අඤ්ඤමඤ්ඤ- මුලකා. යෙ වා පන නාමවුලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමුලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමාති: ආමන්තා.

40. නාම සඛ්ඛාසත යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාමමූලමූල වෙති යත්: නාමමූලයෝ නවදෙනෙක් මැ වෙති. අවශෙෂ වූ නාමධර්මයෝ නාමමූලමූලමූල නො වෙති. යළි නාමමූල-මූල වූ යම ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙති යත්: එසේ යි.

41. නාම සඛ්ඛාසත යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාමමූල විසින් එකමූලමූල වෙති යත්: අභේතුක නාමය නාමමූල විසින් එකමූලමූල නො වෙයි. සභේතුක නාමය නාමමූල විසින් එකමූලමූල වෙයි. යළි නාමමූල විසින් එකමූලමූල වූ යම ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙති යත්: නාම-සමුප්පාන වූ රූපය නාමමූල විසින් එකමූලමූල වෙයි, නාම නො වෙයි. නාමය නාමමූල විසින් එකමූලමූල ද නාම ද වේ.

42. නාමමූල විසින් එකමූලමූල වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාමමූල විසින් අනෙයා'නාමමූලමූල වෙති යත්: නාමමූල වූ යම මූල කෙනෙක් එකවට උපදනාහු වෙත් නම් එකමූලමූල ද අනෙයා'නාමමූලමූල ද වෙති. අවශේෂ වූ නාමමූලසභර්ත ධර්මයෝ නාමමූල විසින් එකමූලමූල වෙති. නොද අනෙයා'නාමමූලමූල වෙති. යළි නාමමූල විසින් අනෙයා'නාමමූලමූල වූ යම ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙති යත්: එසේ යි.

43. නාම සඛ්ඛාසත යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාමමූලක වෙති යත්: අභේතුක නාමය නාමමූලක නො වෙයි. සභේතුක නාමය නාමමූලක වෙයි. යළි නාමමූලක වූ යම ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙති යත්: නාම-සමුප්පාන රූපය නාමමූලක වෙයි, නාම නො වෙයි. නාමය නාමමූලක ද නාම ද වේ.

44. නාම සඛ්ඛාසත යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාමමූල විසින් එකමූලක වෙති යත්: අභේතුක නාමය නාමමූල විසින් එකමූලක නො වෙයි. සභේතුක නාමය නාමමූල විසින් එකමූලක වෙයි. යළි නාමමූල විසින් එකමූලක වූ යම ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙති යත්: නාම-සමුප්පාන රූපය නාමමූල විසින් එකමූලක වෙයි, නාම නො වෙයි. නාමය නාමමූල විසින් එකමූලක ද නාම ද වේ.

45. නාමමූල විසින් එකමූලක වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාමමූල විසින් අනෙයා'නාමමූලක වෙති යත්: නාමමූල වූ යම මූල කෙනෙක් එකවට උපදනාහු වෙත් නම් එකමූලක ද අනෙයා'නාමමූලක ද වෙති. අවශේෂ වූ නාමමූලසභර්ත ධර්මයෝ නාමමූල විසින් එකමූලක වෙති. නොද අනෙයා'නාම-මූලක වෙති. යළි නාමමූල විසින් අනෙයා'නාමමූලක වූ යම ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙති යත්: එසේ යි.

46. යෙ කෙච්චි නාමා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමමුලමුලකාති: අභෙතුකං නාමං න නාමමුලමුලකං, සභෙතුකං නාමං නාමමුලමුලකං. යෙ වා පන නාමමුලමුලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමාති: නාමසමුට්ඨානං රූපං නාමමුලමුලකං, න නාමං. නාමං නාමමුලමුලකකෙඤ්ච නාමකඤ්ච.

47. යෙ කෙච්චි නාමා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමමුලෙන එකමුලමුලකාති: අභෙතුකං නාමං නාමමුලෙන න එකමුලමුලකං, සභෙතුකං නාමං නාමමුලෙන එකමුලමුලකං. යෙ වා පන නාමමුලෙන එකමුලමුලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමාති: නාමසමුට්ඨානං රූපං නාමමුලෙන එකමුලමුලකං, න නාමං. නාමං නාමමුලෙන එකමුලමුලකකෙඤ්ච නාමකඤ්ච.

48. යෙ කෙච්චි නාමමුලෙන එකමුලමුලකා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමමුලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමුලමුලකාති: මූලානි යානි එකතො උප්පජ්ජන්ති නාමමුලානි එකමුලමුලකානි චෙච්ච අඤ්ඤ ඤ්ඤමුලමුලකානි ච, අවසෙසා නාමමුලසභර්ජායා ධම්මා නාමමුලෙන එකමුලමුලකා, න ච අඤ්ඤමඤ්ඤමුලමුලකා. යෙ වා පන නාමමුලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමුලමුලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමාති: ආමන්තා.

නාමපදනායවතුකකං.

මූලචාරනිදෙදසො.

49. යෙ කෙච්චි කුසලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ කුසලභෙතුති: තයො එච්චි කුසලභෙතු, අවසෙසා කුසලා ධම්මා න කුසලභෙතු -පෙ- කුසලනිදනා - කුසලසම්භවා - කුසලප්පභවා - කුසලසමුට්ඨානා- කුසලාභාරා - කුසලාරම්භණා- කුසලපච්චයා - කුසලසමුදයා: යෙ කෙච්චි අකුසලා ධම්මා -පෙ- යෙ කෙච්චි අධ්‍යාකතා ධම්මා -පෙ- යෙ කෙච්චි නාමා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමභෙතුති -පෙ- නාමනිදනා- නාමසම්භවා - නාමප්පභවා - නාමසමුට්ඨානා - නාමාභාරා - නාමාරම්භණා- නාමපච්චයා-නාමසමුදයා:

මූලං භෙතුනිදනාකඤ්ච - සම්භවො පභවෙන ච සමුට්ඨානාභාරාරම්භණා - පච්චයො සමුදයෙන වාතී.

නිදෙදසවාරො නිට්ඨිතො.

මූලසමකං නිට්ඨිතං.

46. නාම සබ්බසාත යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාමමූලමූලක වෙති යත්: අහේතුක නාමය නාමමූලමූලක නො වෙයි. සහේතුක නාමය නාමමූලමූලක වෙයි. යළි නාමමූලමූලක වූ යම ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙති යත්: නාමසමුප්පාන රූපය නාමමූලමූලක වෙයි, නාම නො වෙයි. නාමය නාමමූලමූලක ද නාම ද වේ.

47. නාම සබ්බසාත යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාමමූල විසින් එකමූලමූලක වෙති යත්: අහේතුක නාමය නාම- මූල විසින් එකමූලමූලක නො වෙයි. සහේතුක නාමය නාමමූල විසින් එකමූලමූලක වෙයි. යළි නාමමූල විසින් එකමූලමූලක වූ යම ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙති යත්: නාමසමුප්පාන රූපය නාමමූල විසින් එකමූලමූලක වෙයි, නාම නො වෙයි. නාමය නාමමූල විසින් එකමූලමූලක ද නාම ද වේ.

48. නාමමූල විසින් එකමූලමූලක වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාමමූල විසින් අනෙයා'නාමමූලමූලක වෙති යත්: නාමමූල වූ යම මූල කෙනෙක් එකවට උපදනාහු වෙත් නම් එක- මූලමූලක ද අනෙයා'නාමමූලමූලක ද වෙති. අවශෙෂ වූ නාමමූල සහජාත ධර්මයෝ නාමමූල විසින් එකමූලමූලක වෙති, නොද අනෙයා'නාමමූලමූලක වෙති. යළි නාමමූල විසින් අනෙයා'නාමමූල- මූලක වූ යම ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙති යත්: එසේ යි.

**නාමපද නයවතුණක යි.
මූලවාරනිර්දේශ යි.**

49. කුශල ස්වභාව වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුශල (එල නිපයනුවට පවති නු යි) හෙතු වෙති යත්: කුශල හේතු තිදෙනෙක් ම වෙති. අවශෙෂ කුශල ධර්මයෝ කුශලහෙතු නො වෙත්. කුශල (එල දත්වා දේ නු යි) නිදන ... කුශල (එල සමභව වේ නු යි) සමභව ... කුශල (එල ප්‍රභව කෙරේ නු යි) ප්‍රභව ... කුශල (එල සමුප්පානකෙරේ නු යි) සමුප්පාන ... කුශල (එල ගෙන දේ නු යි) ආහාර ... කුශල (එලයෙන් එල්වේ නු යි) ආලම්බන ... කුශල (එල පවත්වා නු යි) ප්‍රත්‍යය ... කුශල (එල උද කෙරේ නු යි) සමුදය වෙති යත්: ...අකුශල ස්වභාව වූ යම කිසි ධර්ම කෙනෙක් ... අව්‍යාකෘත ස්වභාව වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ... නාම සබ්බසාත යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාමහේතු ... නාමනිදන ... නාමසමභව ... නාමප්‍රභව ... නාමසමුප්පාන ... නාමාහාර ... නාමාලම්බන ... නාමප්‍රත්‍යය ... නාමසමුදය වෙති යත්: ...

මූල යැ හේතු යැ නිදන යැ සමභව යැ ප්‍රභව යැ සමුප්පාන යැ ආහාර යැ ආලම්බන යැ ප්‍රත්‍යය යැ සමුදය යැ යි වාර දසයෙකි.

**නිර්දේශවාර නිමි.
මූලයමක නිමි.**

2. බන්ධයමකං

1. පඤ්ඤාතඤ්ඤා උදෙසාසමාරො

පඤ්ඤාතඤ්ඤා : රූපතඤ්ඤා වෙදනාතඤ්ඤා සඤ්ඤාතඤ්ඤා සම්බාරතඤ්ඤා විඤ්ඤාණතඤ්ඤා.

1. රූපං රූපතඤ්ඤා, රූපතඤ්ඤා රූපං. වෙදනා වෙදනාතඤ්ඤා, වෙදනාතඤ්ඤා වෙදනා. සඤ්ඤා සඤ්ඤාතඤ්ඤා සඤ්ඤාතඤ්ඤා සඤ්ඤා, සම්බාරා සම්බාරතඤ්ඤා, සම්බාරතඤ්ඤා සම්බාරා. විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණතඤ්ඤා, විඤ්ඤාණතඤ්ඤා විඤ්ඤාණං. (අනුලොමං.)

2. න රූපං න රූපතඤ්ඤා, න රූපතඤ්ඤා න රූපං. න වෙදනා න වෙදනාතඤ්ඤා, න වෙදනාතඤ්ඤා න වෙදනා. න සඤ්ඤා න සඤ්ඤාතඤ්ඤා, න සඤ්ඤාතඤ්ඤා න සඤ්ඤා. න සම්බාරා න සම්බාරතඤ්ඤා, න සම්බාරතඤ්ඤා න සම්බාරා. න විඤ්ඤාණං න විඤ්ඤාණතඤ්ඤා, න විඤ්ඤාණතඤ්ඤා න විඤ්ඤාණං. (පට්ඨනීකං.)

පදසොධනවාරො.

3. රූපං රූපතඤ්ඤා, ඛන්ධා වෙදනාතඤ්ඤා. රූපං රූපතඤ්ඤා, ඛන්ධා සඤ්ඤාතඤ්ඤා. රූපං රූපතඤ්ඤා, ඛන්ධා සම්බාරතඤ්ඤා, රූපං රූපතඤ්ඤා, ඛන්ධා විඤ්ඤාණතඤ්ඤා.

4. වෙදනා වෙදනාතඤ්ඤා, ඛන්ධා රූපතඤ්ඤා. වෙදනා වෙදනාතඤ්ඤා, ඛන්ධා සඤ්ඤාතඤ්ඤා. වෙදනා වෙදනාතඤ්ඤා, ඛන්ධා සම්බාරතඤ්ඤා. වෙදනා වෙදනාතඤ්ඤා, ඛන්ධා විඤ්ඤාණතඤ්ඤා.

5. සඤ්ඤා සඤ්ඤාතඤ්ඤා, ඛන්ධා රූපතඤ්ඤා. සඤ්ඤා සඤ්ඤාතඤ්ඤා, ඛන්ධා වෙදනාතඤ්ඤා. සඤ්ඤා සඤ්ඤාතඤ්ඤා, ඛන්ධා සම්බාරතඤ්ඤා. සඤ්ඤා සඤ්ඤාතඤ්ඤා, ඛන්ධා විඤ්ඤාණතඤ්ඤා.

6. සම්බාරා සම්බාරතඤ්ඤා, ඛන්ධා රූපතඤ්ඤා. සම්බාරා සම්බාරතඤ්ඤා, ඛන්ධා වෙදනාතඤ්ඤා. සම්බාරා සම්බාරතඤ්ඤා, ඛන්ධා සඤ්ඤාතඤ්ඤා. සම්බාරා සම්බාරතඤ්ඤා, ඛන්ධා විඤ්ඤාණතඤ්ඤා.

2. සකනියමක

1. ප්‍රඥප්ති උද්දේශවාර

සකනියෝ පස් දෙනෙකි: රූපසකනි යැ වේදනාසකනි යැ සංඥාසකනි යැ සංස්කාරසකනි යැ විඥානසකනි යි.

1. රූප වූයේ රූපසකනි වේ ද, රූපසකනි වූයේ රූප වේ ද. වේදනා වූවා වේදනාසකනි වේ ද, වේදනාසකනි වූයේ වේදනා වේ ද. සංඥා වූවා සංඥාසකනි වේ ද, සංඥාසකනි වූයේ සංඥා වේ ද. සංස්කාර වූවාහු සංස්කාරසකනි වේ ද, සංස්කාරසකනි වූයේ සංස්කාරයෝ වෙත් ද. විඥාන වූයේ විඥානසකනි වේ ද, විඥානසකනි වූයේ විඥාන වේ ද.

2. රූප නොවූයේ රූපසකනි නොවූයේ වේ ද, රූපසකනි නොවූයේ රූප නොවූයේ වේ ද. වේදනා නොවූවා වේදනාසකනි නොවූයේ වේ ද, වේදනාසකනි නොවූයේ වේදනා නොවූවා වේ ද. සංඥා නොවූවා සංඥාසකනි නොවූයේ වේ ද, සංඥාසකනි නොවූයේ සංඥා නොවූවා වේ ද. සංස්කාර නොවූවාහු සංස්කාරසකනි නොවූයේ වේ ද සංස්කාරසකනි නොවූයේ සංස්කාර වූවාහු වෙත් ද. විඥාන නොවූයේ විඥානසකනි නොවූයේ වේ ද, විඥානසකනි නොවූයේ විඥාන නොවූයේ වේ ද. (ප්‍රත්‍යන්තික යි.)

පදසංහිතවාර යි.

3. රූප වූයේ රූපසකනි වේ ද, සකනියෝ වේදනාසකනි වේ ද. රූප වූයේ රූපසකනි වේ ද, සකනියෝ සංඥාසකනි වේ ද. රූප වූයේ රූපසකනි වේ ද, සකනියෝ සංස්කාරසකනි වේ ද. රූප වූයේ රූපසකනි වේ ද, සකනියෝ විඥානසකනි වේ ද.

4. වේදනා වූවා වේදනාසකනි වේ ද, සකනියෝ රූපසකනි වේ ද. වේදනා වූවා වේදනාසකනි වේ ද, සකනියෝ සංඥාසකනි වේ ද. වේදනා වූවා වේදනාසකනි වේ ද, සකනියෝ සංස්කාරසකනි වේ ද. වේදනා වූවා වේදනාසකනි වේ ද, සකනියෝ විඥානසකනි වේ ද.

5. සංඥා වූවා සංඥාසකනි වේ ද, සකනියෝ රූපසකනි වේ ද. සංඥා වූවා සංඥාසකනි වේ ද, සකනියෝ වේදනාසකනි වේ ද. සංඥා වූවා සංඥාසකනි වේ ද, සකනියෝ සංස්කාරසකනි වේ ද. සංඥා වූවා සංඥාසකනි වේ ද, සකනියෝ විඥානසකනි වේ ද.

6. සංස්කාරයෝ සංස්කාරසකනි වේ ද, සකනියෝ රූපසකනි වේ ද. සංස්කාරයෝ සංස්කාරසකනි වේ ද, සකනියෝ වේදනාසකනි වේ ද. සංස්කාරයෝ සංස්කාරසකනි වේ ද, සකනියෝ සංඥාසකනි වේ ද. සංස්කාරයෝ සංස්කාරසකනි වේ ද, සකනියෝ විඥානසකනි වේ ද.

7. විසුද්ධිණං විසුද්ධිණකම්මෙධා, ඛන්ධා රූපකම්මෙධා. විසුද්ධිණං විසුද්ධිණකම්මෙධා, ඛන්ධා වෙදනාකම්මෙධා. විසුද්ධිණං විසුද්ධිණකම්මෙධා, ඛන්ධා සසුද්ධිකම්මෙධා. විසුද්ධිණං විසුද්ධිණකම්මෙධා, ඛන්ධා සඛිඛාරකම්මෙධා. (අනුලොමං)

8. න රූපං න රූපකම්මෙධා, න ඛන්ධා න වෙදනාකම්මෙධා. න රූපං න රූපකම්මෙධා, න ඛන්ධා න සසුද්ධිකම්මෙධා. න රූපං න රූපකම්මෙධා, න ඛන්ධා න සඛිඛාරකම්මෙධා. න රූපං න රූපකම්මෙධා, න ඛන්ධා න විසුද්ධිණකම්මෙධා.

9. න වෙදනා න වෙදනාකම්මෙධා, න ඛන්ධා න රූපකම්මෙධා. න වෙදනා න වෙදනාකම්මෙධා, න ඛන්ධා න සසුද්ධිකම්මෙධා. න වෙදනා න වෙදනාකම්මෙධා, න ඛන්ධා න සඛිඛාරකම්මෙධා. න වෙදනා න වෙදනාකම්මෙධා, න ඛන්ධා න විසුද්ධිණකම්මෙධා.

10. න සසුද්ධි න සසුද්ධිකම්මෙධා, න ඛන්ධා න රූපකම්මෙධා. න සසුද්ධි න සසුද්ධිකම්මෙධා, න ඛන්ධා න වෙදනාකම්මෙධා. න සසුද්ධි න සසුද්ධිකම්මෙධා, න ඛන්ධා න සඛිඛාරකම්මෙධා. න සසුද්ධි න සසුද්ධිකම්මෙධා, න ඛන්ධා න විසුද්ධිණකම්මෙධා.

11. න සඛිඛාරා න සඛිඛාරකම්මෙධා, න ඛන්ධා න රූපකම්මෙධා. න සඛිඛාරා න සඛිඛාරකම්මෙධා, න ඛන්ධා න වෙදනාකම්මෙධා. න සඛිඛාරා න සඛිඛාරකම්මෙධා, න ඛන්ධා න සසුද්ධිකම්මෙධා. න සඛිඛාරා න සඛිඛාරකම්මෙධා, න ඛන්ධා න විසුද්ධිණකම්මෙධා.

12. න විසුද්ධිණං න විසුද්ධිණකම්මෙධා, න ඛන්ධා න රූපකම්මෙධා. න විසුද්ධිණං න විසුද්ධිණකම්මෙධා, න ඛන්ධා න වෙදනාකම්මෙධා. න විසුද්ධිණං න විසුද්ධිණකම්මෙධා, න ඛන්ධා න සසුද්ධිකම්මෙධා. න විසුද්ධිණං න විසුද්ධිණකම්මෙධා, න ඛන්ධා න සඛිඛාරකම්මෙධා. (පච්චනීකං)

පදසොධන මූලචකකවාරො.

13. රූපං ඛණ්ඩා, ඛණ්ඩා රූපං. වේදනා ඛණ්ඩා, ඛණ්ඩා වේදනා. සංකප්පා ඛණ්ඩා, ඛණ්ඩා සංකප්පා. සංකප්පා ඛණ්ඩා, ඛණ්ඩා සංකප්පා. විකප්පා ඛණ්ඩා, ඛණ්ඩා විකප්පා. (අනුලොමං.)

14. න රූපං න ඛණ්ඩා, න ඛණ්ඩා න රූපං. න වේදනා න ඛණ්ඩා, න ඛණ්ඩා න වේදනා. න සංකප්පා න ඛණ්ඩා, න ඛණ්ඩා න සංකප්පා. න සංකප්පා න ඛණ්ඩා, න ඛණ්ඩා න සංකප්පා. න විකප්පා න ඛණ්ඩා, න ඛණ්ඩා න විකප්පා. (පච්චතීකං.)

සුද්ධඛණ්ඩාරො.

15. රූපං ඛණ්ඩා, ඛණ්ඩා වේදනා. රූපං ඛණ්ඩා, ඛණ්ඩා සංකප්පා. රූපං ඛණ්ඩා, ඛණ්ඩා සංකප්පා. රූපං ඛණ්ඩා, ඛණ්ඩා විකප්පා.

16. වේදනා ඛණ්ඩා, ඛණ්ඩා රූපං. වේදනා ඛණ්ඩා, ඛණ්ඩා සංකප්පා. වේදනා ඛණ්ඩා, ඛණ්ඩා සංකප්පා. වේදනා ඛණ්ඩා, ඛණ්ඩා විකප්පා.

17. සංකප්පා ඛණ්ඩා, ඛණ්ඩා රූපං. සංකප්පා ඛණ්ඩා, ඛණ්ඩා වේදනා. සංකප්පා ඛණ්ඩා, ඛණ්ඩා සංකප්පා. සංකප්පා ඛණ්ඩා, ඛණ්ඩා විකප්පා.

18. සංකප්පා ඛණ්ඩා, ඛණ්ඩා රූපං. සංකප්පා ඛණ්ඩා, ඛණ්ඩා වේදනා. සංකප්පා ඛණ්ඩා, ඛණ්ඩා සංකප්පා. සංකප්පා ඛණ්ඩා, ඛණ්ඩා විකප්පා.

19. විකප්පා ඛණ්ඩා, ඛණ්ඩා රූපං. විකප්පා ඛණ්ඩා, ඛණ්ඩා වේදනා. විකප්පා ඛණ්ඩා, ඛණ්ඩා සංකප්පා. විකප්පා ඛණ්ඩා, ඛණ්ඩා සංකප්පා. (අනුලොමං.)

13. රූප වූයේ සකනි වේ ද, සකනි වූවාහු රූප වේ ද. වේදනා වූවා සකනි වේ ද, සකනි වූවාහු වේදනා වේ ද. සංඥා වූවා සකනි වේ ද, සකනි වූවාහු සංඥා වේ ද. සංඝාර වූවාහු සකනි වේ ද, සකනි වූවාහු සංඝාර වෙත් ද. විඥාන වූයේ සකනි වේ ද, සකනි වූවාහු විඥාන වේ ද. (අනුලොම සි.)

14. රූප නොවූයේ සකනි නොවූයේ වේ ද, සකනි නොවූවාහු රූප නොවූයේ වේ ද. වේදනා නොවූවා සකනි නොවූයේ වේ ද, සකනි නොවූවාහු වේදනා නොවූවා වේ ද. සංඥා නොවූවා සකනි නොවූයේ වේ ද, සකනි නොවූවාහු සංඥා නොවූවා වේ ද. සංඝාර නොවූවාහු සකනි නොවූයේ වේ ද, සංඝාර නොවූවාහු සකනි නොවූවාහු වෙත් ද. විඥාන නොවූයේ සකනි නොවූයේ වේ ද, සකනි නොවූවාහු විඥාන නොවූයේ වේ ද. (ප්‍රත්‍යානීක සි.)

ඉද්ධ සකපධවාර සි.

15. රූප වූයේ සකනි වේ ද, සකනි වූවාහු වේදනා වේ ද. රූප වූයේ සකනි වේ ද, සකනි වූවාහු සංඥා වේ ද. රූප වූයේ සකනි වේ ද, සකනි වූවාහු සංඝාර වෙත් ද. රූප වූයේ සකනි වේ ද, සකනි වූවාහු විඥාන වේ ද.

16. වේදනා වූවා සකනි වේ ද, සකනි වූවාහු රූප වේ ද. වේදනා වූවා සකනි වේ ද, සකනි වූවාහු සංඥා වේ ද. වේදනා වූවා සකනි වේ ද, සකනි වූවාහු සංඝාර වෙත් ද. වේදනා වූවා සකනි වේ ද, සකනි වූවාහු විඥාන වේ ද.

17. සංඥා වූවා සකනි වේ ද, සකනියෝ රූප වේ ද. සංඥා වූවා සකනි වේ ද, සකනියෝ වේදනා වේ ද. සංඥා වූවා සකනි වේ ද, සකනියෝ සංඝාර වෙත් ද. සංඥා වූවා සකනි වේ ද, සකනියෝ විඥාන වේ ද.

18. සංඝාරයෝ සකනි වේ ද, සකනියෝ රූප වේ ද. සංඝාරයෝ සකනි වේ ද, සකනියෝ වේදනා වේ ද. සංඝාරයෝ සකනි වේ ද, සකනියෝ සංඥා වේ ද. සංඝාරයෝ සකනි වේ ද, සකනියෝ විඥාන වේ ද.

19. විඥාන වූයේ සකනි වේ ද, සකනියෝ රූප වේ ද. විඥාන වූයේ සකනි වේ ද, සකනියෝ වේදනා වේ ද. විඥාන වූයේ සකනි වේ ද, සකනියෝ සංඥා වේ ද. විඥාන වූයේ සකනි වේ ද, සකනියෝ සංඝාර වෙත් ද. (අනුලොම සි.)

20. න රූපං න ඛණ්ඩා, න ඛණ්ඩා න වේදනා. න රූපං න ඛණ්ඩා, න ඛණ්ඩා න සංකප්පා න රූපං න ඛණ්ඩා, න ඛණ්ඩා න සංකප්පා. න රූපං න ඛණ්ඩා, න ඛණ්ඩා න විඤ්ඤාණං.

21. න වේදනා න ඛණ්ඩා, න ඛණ්ඩා න රූපං. න වේදනා න ඛණ්ඩා, න ඛණ්ඩා න සංකප්පා. න වේදනා න ඛණ්ඩා, න ඛණ්ඩා න සංකප්පා. න වේදනා න ඛණ්ඩා. න ඛණ්ඩා න විඤ්ඤාණං.

22. න සංකප්පා න ඛණ්ඩා, න ඛණ්ඩා න රූපං. න සංකප්පා න ඛණ්ඩා, න ඛණ්ඩා න වේදනා. න සංකප්පා න ඛණ්ඩා, න ඛණ්ඩා න සංකප්පා. න සංකප්පා න ඛණ්ඩා, න ඛණ්ඩා න විඤ්ඤාණං.

23. න සංකප්පා න ඛණ්ඩා, න ඛණ්ඩා න රූපං. න සංකප්පා න ඛණ්ඩා, න ඛණ්ඩා න වේදනා. න සංකප්පා න ඛණ්ඩා, න ඛණ්ඩා න සංකප්පා. න සංකප්පා න ඛණ්ඩා, න ඛණ්ඩා න විඤ්ඤාණං.

24. න විඤ්ඤාණං න ඛණ්ඩා, න ඛණ්ඩා න රූපං. න විඤ්ඤාණං න ඛණ්ඩා, න ඛණ්ඩා න වේදනා. න විඤ්ඤාණං න ඛණ්ඩා, න ඛණ්ඩා න සංකප්පා. න විඤ්ඤාණං න ඛණ්ඩා, න ඛණ්ඩා න සංකප්පා. (පච්චතීකං)

සුද්ධ ඛණ්ඩ මූලචක්කවාලො.

උදෙසච්චාලො නිට්ඨිනො.

2. පණණතනී නිදේදසව්‍යාලො

1. රූපං රූපකඛනෙධාති: පියරූපං සාතරූපං රූපං, න රූපකඛනෙධා, රූපකඛනෙධා රූපකඛනෙධා රූපකඛනෙධා ව. රූපකඛනෙධා රූපනති ආමනතා.

වෙදනා වෙදනාකඛනෙධාති: ආමනතා. වෙදනාකඛනෙධා වෙදනාති: ආමනතා.

සඤ්ඤා සඤ්ඤාකඛනෙධාති: දිට්ඨි සඤ්ඤා සඤ්ඤා, න සඤ්ඤාකඛනෙධා, සඤ්ඤාකඛනෙධා සඤ්ඤාවෙව සඤ්ඤාකඛනෙධා ව. සඤ්ඤාකඛනෙධා සඤ්ඤාති: ආමනතා.

සඞ්ඛාරා සඞ්ඛාරකඛනෙධාති: සඞ්ඛාරකඛනෙධා ධර්මෙධා අවසෙසා සඞ්ඛාරා¹ න සඞ්ඛාරකඛනෙධා, සඞ්ඛාරකඛනෙධා සඞ්ඛාරා වෙව සඞ්ඛාරකඛනෙධා ව. සඞ්ඛාරකඛනෙධා සඞ්ඛාරාති: ආමනතා.

විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණකඛනෙධාති: ආමනතා. විඤ්ඤාණකඛනෙධා විඤ්ඤාණනති: ආමනතා. (අනුලොමං.)

2. න රූපං න රූපකඛනෙධාති: ආමනතා. න රූපකඛනෙධා න රූපනති: පියරූපං සාතරූපං න රූපකඛනෙධා, රූපං. රූපකඛනෙධා රූපකඛනෙධා ධර්මෙධා අවසෙසා න වෙව රූපං න ව රූපකඛනෙධා.

න වෙදනා න වෙදනාකඛනෙධාති: ආමනතා. න වෙදනාකඛනෙධා න වෙදනාති: ආමනතා.

න සඤ්ඤා න සඤ්ඤාකඛනෙධාති: ආමනතා. න සඤ්ඤාකඛනෙධා න සඤ්ඤාති: දිට්ඨිසඤ්ඤා න සඤ්ඤාකඛනෙධා, සඤ්ඤා. සඤ්ඤාකඛනෙධා සඤ්ඤාකඛනෙධා ධර්මෙධා අවසෙසා න වෙව සඤ්ඤා න ව සඤ්ඤාකඛනෙධා.

න සඞ්ඛාරා න සඞ්ඛාරකඛනෙධාති: ආමනතා. න සඞ්ඛාරකඛනෙධා න සඞ්ඛාරාති: සඞ්ඛාරකඛනෙධා ධර්මෙධා අවසෙසා න සඞ්ඛාරකඛනෙධා, සඞ්ඛාරා. සඞ්ඛාරෙ ව සඞ්ඛාරකඛනෙධා ධර්මෙධා අවසෙසා න වෙව සඞ්ඛාරා න ව සඞ්ඛාරකඛනෙධා.

න විඤ්ඤාණං න විඤ්ඤාණකඛනෙධාති: ආමනතා. න විඤ්ඤාණකඛනෙධා න විඤ්ඤාණනති: ආමනතා. (පච්චන්තිකං.)

පදසොධනව්‍යාලො.

1. අවසෙසා සඞ්ඛාරා සඞ්ඛාරා - සා.

2. ප්‍රඥප්තී නිර්දේශවාර

1. රූපය රූපසකනි වෙයි යත් : ප්‍රියරූපය සාතරූපය රූප වෙයි, රූපසකනි නො වෙයි. රූපසකනිය රූප ද රූපසකනි ද වෙයි. රූපසකනිය රූප වෙයි යත් : එසේ යැ.

වේදනාව වේදනාසකනි වෙයි යත් : එසේ යැ. වේදනාසකනිය වේදනා වෙයි යත් : එසේ යැ.

සංඥාව සංඥාසකනි වෙයි යත් : දෘෂ්ටිසංඥාව සංඥා වෙයි, සංඥාසකනි නො වෙයි. සංඥාසකනිය සංඥා ද සංඥාසකනි ද වෙයි. සංඥාසකනිය සංඥා වෙයි යත් : එසේ යැ.

සංසාරයෝ සංසාරසකනි වෙයි යත් : සංසාරසකනිය තබා (හැර) අවශේෂ සංසාරයෝ සංසාරසකනි නො වෙති. සංසාරසකනිය සංසාර ද සංසාරසකනි ද වෙයි. සංසාරසකනිය සංසාරයෝ යැ යත් : එසේ යැ.

විඥානය විඥානසකනි වෙයි යත් : එසේ යැ. විඥානසකනිය විඥාන වෙයි යත් : එසේ යි. (අනුලොම යි.)

2. රූප නොවූයේ රූපසකනි නොවූයේ වෙයි යත් : එසේ යැ. රූපසකනි නොවූයේ රූප නොවූයේ වෙයි යත් : ප්‍රියරූපය සාතරූපය රූපසකනි නොවූයේ වෙයි, රූප වෙයි. රූපයත් රූපසකනියත් තබා (හැර) අවශේෂයෝ නොද රූප වෙයි, නොද රූපසකනි වෙයි.

වේදනා නොවූයේ වේදනාසකනි නොවූයේ වෙයි යත් : එසේ යැ. වේදනාසකනි නොවූයේ වේදනා නොවූයේ වෙයි යත් : එසේ යැ.

සංඥා නොවූයේ සංඥාසකනි නොවූයේ වෙයි යත් : එසේ යැ. සංඥාසකනි නොවූයේ සංඥා නොවූයේ වෙයි යත් : දෘෂ්ටිසංඥා සංඥාසකනි නොවූයේ වෙයි, සංඥා වෙයි. සංඥාව ද සංඥාසකනිය ද තබා රූපාදී අවශේෂයෝ නොද සංඥා වෙයි, නොද සංඥාසකනි වෙයි.

සංසාර නොවූවාහු සංසාරසකනි නොවූයේ යැ යත් : එසේ යැ. සංසාරසකනි නොවූයේ සංසාර නොවූවාහු යැ යත් : සංසාරසකනිය තබා අවශේෂයෝ සංසාරසකනි නොවූයේ යැ, සංසාර වෙති. සංසාර ද සංසාරසකනි ද තබා අවශේෂයෝ නොද සංසාරයෝ යැ, නොද සංසාරසකනි යි.

විඥාන නොවූයේ විඥානසකනි නොවූයේ වෙයි යත් : එසේ යැ. විඥානසකනි නොවූයේ විඥාන නොවූයේ වෙයි යත් : එසේ යි. (ප්‍රත්‍යානීක යි.)

පදශෝධනවාර යි.

3. රූපං රූපකඛන්ධොති: පියරූපං සාතරූපං රූපං, න රූපකඛන්ධො. රූපකඛන්ධො රූපඤ්ච රූපකඛන්ධො ච. ඛන්ධො වේදනාකඛන්ධොති: වේදනාකඛන්ධො ඛන්ධො වෙච වේදනාකඛන්ධො ච. අවසෙසා ඛන්ධො¹, න වේදනාකඛන්ධො.

රූපං රූපකඛන්ධොති: පියරූපං සාතරූපං රූපං, න රූපකඛන්ධො. රූපකඛන්ධො රූපඤ්ච රූපකඛන්ධො ච. ඛන්ධො සඤ්ඤාකඛන්ධොති: සඤ්ඤාකඛන්ධො ඛන්ධො වෙච සඤ්ඤාකඛන්ධො ච. අවසෙසා ඛන්ධො, න සඤ්ඤාකඛන්ධො.

රූපං රූපකඛන්ධොති: පියරූපං සාතරූපං රූපං, න රූපකඛන්ධො. රූපකඛන්ධො රූපඤ්ච රූපකඛන්ධො ච. ඛන්ධො සඛ්ඛාරකඛන්ධොති: සඛ්ඛාරකඛන්ධො ඛන්ධො වෙච සඛ්ඛාරකඛන්ධො ච. අවසෙසා ඛන්ධො, න සඛ්ඛාරකඛන්ධො.

රූපං රූපකඛන්ධොති: පියරූපං සාතරූපං රූපං, න රූපකඛන්ධො. රූපකඛන්ධො රූපඤ්ච රූපකඛන්ධො ච. ඛන්ධො විඤ්ඤාණකඛන්ධොති: විඤ්ඤාණකඛන්ධො ඛන්ධො වෙච විඤ්ඤාණකඛන්ධො ච. අවසෙසා ඛන්ධො, න විඤ්ඤාණකඛන්ධො.

4. වේදනා වේදනාකඛන්ධොති: ආමන්තා. ඛන්ධො රූපකඛන්ධොති: රූපකඛන්ධො ඛන්ධො වෙච රූපකඛන්ධො ච. අවසෙසා ඛන්ධො, න රූපකඛන්ධො.

වේදනා වේදනාකඛන්ධොති: ආමන්තා. ඛන්ධො සඤ්ඤාකඛන්ධොති: සඤ්ඤාකඛන්ධො ඛන්ධො වෙච සඤ්ඤාකඛන්ධො ච. අවසෙසා ඛන්ධො, න සඤ්ඤාකඛන්ධො.

වේදනා වේදනාකඛන්ධොති: ආමන්තා. ඛන්ධො සඛ්ඛාරකඛන්ධොති: සඛ්ඛාරකඛන්ධො ඛන්ධො වෙච සඛ්ඛාරකඛන්ධො ච. අවසෙසා ඛන්ධො න සඛ්ඛාරකඛන්ධො.

වේදනා වේදනාකඛන්ධොති: ආමන්තා. ඛන්ධො විඤ්ඤාණකඛන්ධොති: විඤ්ඤාණකඛන්ධො ඛන්ධො වෙච විඤ්ඤාණකඛන්ධො ච. අවසෙසා ඛන්ධො, න විඤ්ඤාණකඛන්ධො.

5. සඤ්ඤා සඤ්ඤාකඛන්ධොති: දිට්ඨිසඤ්ඤා සඤ්ඤා, න සඤ්ඤාකඛන්ධො. සඤ්ඤාකඛන්ධො සඤ්ඤා වෙච සඤ්ඤාකඛන්ධො ච. ඛන්ධො රූපකඛන්ධොති: රූපකඛන්ධො ඛන්ධො වෙච රූපකඛන්ධො ච. අවසෙසා ඛන්ධො, න රූපකඛන්ධො.

1. අවසෙසා ඛන්ධො ඛන්ධො - ෩෦.

3. රූපය රූපකැණීම වෙසි යන් : ප්‍රියරූපය සාතරූපය රූප වෙසි, රූපකැණීම නො වෙසි. රූපකැණීමය රූප ද රූපකැණීම ද වෙසි. කැණීමයේ වෙදනාකැණීම වෙසි යන් : වෙදනාකැණීමය කැණීම ද වෙදනාකැණීම ද වෙසි. (රූපාදි) අවශේෂයේ කැණීමයේ යැ, වෙදනාකැණීම නො වෙ.

රූපය රූපකැණීම වෙසි යන් : ප්‍රියරූපය සාතරූපය රූප වෙසි, රූපකැණීම නො වෙසි. රූපකැණීමය රූප ද රූපකැණීම ද වෙසි. කැණීමයේ සංඥාකැණීම වෙසි යන් : සංඥාකැණීමය කැණීම ද සංඥාකැණීම ද වෙසි. අවශේෂයේ කැණීමයේ යැ, සංඥාකැණීම නො වෙ.

රූපය රූපකැණීම වෙසි යන් : ප්‍රියරූපය සාතරූපය රූප වෙසි, රූපකැණීම නො වෙසි. රූපකැණීමය රූප ද රූපකැණීම ද වෙසි. කැණීමයේ සංකාරකැණීම වෙසි යන් : සංකාරකැණීමය කැණීම ද සංකාරකැණීම ද වෙසි. අවශේෂයේ කැණීමයේ යැ, සංකාරකැණීම නො වෙ.

රූපය රූපකැණීම වෙසි යන් : ප්‍රියරූපය සාතරූපය රූප වෙසි, රූපකැණීම නො වෙසි. රූපකැණීමය රූප ද රූපකැණීම ද වෙසි. කැණීමයේ විඥානකැණීම වෙසි යන් : විඥානකැණීමය කැණීම ද විඥානකැණීම ද වෙසි. අවශේෂයේ කැණීමයේ යැ, විඥානකැණීම නො වෙ.

4. වෙදනා වෙදනාකැණීම වෙසි යන් : එසේ යැ. කැණීමයේ රූපකැණීම වෙසි යන් : රූපකැණීම කැණීම ද රූපකැණීම ද වෙසි. අවශේෂයේ කැණීමයේ යැ, රූපකැණීම නො වෙ.

වෙදනා වෙදනාකැණීම වෙසි යන් : එසේ යැ. කැණීමයේ සංඥාකැණීම වෙසි යන් : සංඥාකැණීම කැණීම ද සංඥාකැණීම ද වෙසි. අවශේෂයේ කැණීමයේ යැ, සංඥාකැණීම නො වෙ.

වෙදනා වෙදනාකැණීම වෙසි යන් : එසේ යැ. කැණීමයේ සංකාරකැණීම වෙසි යන් : සංකාරකැණීම කැණීම ද සංකාරකැණීම ද වෙසි. අවශේෂයේ කැණීමයේ යැ, සංකාරකැණීම නො වෙ.

වෙදනා වෙදනාකැණීම වෙසි යන් : එසේ යැ. කැණීමයේ විඥානකැණීම වෙසි යන් : විඥානකැණීම කැණීම ද විඥානකැණීම ද වෙසි. අවශේෂයේ කැණීමයේ යැ, විඥානකැණීම නො වෙ.

5. සංඥා සංඥාකැණීම වෙසි යන් : දෘෂ්ටිසංඥා සංඥා වෙසි, සංඥාකැණීම නො වෙසි. සංඥාකැණීම සංඥා ද සංඥාකැණීම ද වෙසි. කැණීමයේ රූපකැණීම වෙසි යන් : රූපකැණීම කැණීම ද රූපකැණීම ද වෙසි. අවශේෂයේ කැණීමයේ යැ, රූපකැණීම නො වෙ.

වීඤ්ඤාණං වීඤ්ඤාණකඛ්ඤාතී: ආමනතා. ඛන්ධා වේදනාකඛ්ඤාතී: වේදනාකඛ්ඤාතී ඛන්ධා වෙච්ච වේදනාකඛ්ඤාතී ව. අවසෙසා ඛන්ධා, න වේදනාකඛ්ඤාතී.

වීඤ්ඤාණං වීඤ්ඤාණකඛ්ඤාතී: ආමනතා. ඛන්ධා සඤ්ඤාකඛ්ඤාතී: සඤ්ඤාකඛ්ඤාතී ඛන්ධා වෙච්ච සඤ්ඤාකඛ්ඤාතී ව. අවසෙසා ඛන්ධා, න සඤ්ඤාකඛ්ඤාතී.

වීඤ්ඤාණං වීඤ්ඤාණකඛ්ඤාතී: ආමනතා. ඛන්ධා සඛිඛාරකඛ්ඤාතී: සඛිඛාරකඛ්ඤාතී ඛන්ධා වෙච්ච සඛිඛාරකඛ්ඤාතී ව. අවසෙසා ඛන්ධා, න සඛිඛාරකඛ්ඤාතී. (අනුලොමං)

8. න රූපං න රූපකඛ්ඤාතී: ආමනතා. න ඛන්ධා න වේදනාකඛ්ඤාතී: ආමනතා.

න රූපං න රූපකඛ්ඤාතී: ආමනතා. න ඛන්ධා න සඤ්ඤාකඛ්ඤාතී: ආමනතා.

න රූපං න රූපකඛ්ඤාතී: ආමනතා. න ඛන්ධා න සඛිඛාරකඛ්ඤාතී: ආමනතා.

න රූපං න රූපකඛ්ඤාතී: ආමනතා. න ඛන්ධා න වීඤ්ඤාණකඛ්ඤාතී: ආමනතා.

9. න වේදනා න වේදනාකඛ්ඤාතී: ආමනතා. න ඛන්ධා න රූපකඛ්ඤාතී: ආමනතා.

න වේදනා න වේදනාකඛ්ඤාතී: ආමනතා. න ඛන්ධා න සඤ්ඤාකඛ්ඤාතී: ආමනතා.

න වේදනා න වේදනාකඛ්ඤාතී: ආමනතා. න ඛන්ධා න සඛිඛාරකඛ්ඤාතී: ආමනතා.

න වේදනා න වේදනාකඛ්ඤාතී: ආමනතා. න ඛන්ධා න වීඤ්ඤාණකඛ්ඤාතී: ආමනතා.

10. න සඤ්ඤා න සඤ්ඤාකඛ්ඤාතී: ආමනතා. න ඛන්ධා න රූපකඛ්ඤාතී: ආමනතා.

න සඤ්ඤා න සඤ්ඤාකඛ්ඤාතී: ආමනතා. න ඛන්ධා න වේදනාකඛ්ඤාතී: ආමනතා.

න සඤ්ඤා න සඤ්ඤාකඛ්ඤාතී: ආමනතා. න ඛන්ධා න සඛිඛාරකඛ්ඤාතී: ආමනතා.

න සඤ්ඤා න සඤ්ඤාකඛ්ඤාතී: ආමනතා. න ඛන්ධා න වීඤ්ඤාණකඛ්ඤාතී: ආමනතා.

11. න සඛිඛාරා න සඛිඛාරකඛිඛෙධාති: ආමනතා. න ඛෙධා න රූපකඛිඛෙධාති: ආමනතා.

න සඛිඛාරා න සඛිඛාරකඛිඛෙධාති: ආමනතා. න ඛෙධා න වේදනාකඛිඛෙධාති: ආමනතා.

න සඛිඛාරා න සඛිඛාරකඛිඛෙධාති: ආමනතා. න ඛෙධා න සඤ්ඤාකඛිඛෙධාති: ආමනතා.

න සඛිඛාරා න සඛිඛාරකඛිඛෙධාති: ආමනතා. න ඛෙධා න විඤ්ඤාණකඛිඛෙධාති: ආමනතා.

12. න විඤ්ඤාණං න විඤ්ඤාණකඛිඛෙධාති: ආමනතා. න ඛෙධා න රූපකඛිඛෙධාති: ආමනතා.

න විඤ්ඤාණං න විඤ්ඤාණකඛිඛෙධාති: ආමනතා. න ඛෙධා න වේදනාකඛිඛෙධාති: ආමනතා.

න විඤ්ඤාණං න විඤ්ඤාණකඛිඛෙධාති: ආමනතා. න ඛෙධා න සඤ්ඤාකඛිඛෙධාති: ආමනතා.

න විඤ්ඤාණං න විඤ්ඤාණකඛිඛෙධාති: ආමනතා. න ඛෙධා න සඛිඛාරකඛිඛෙධාති: ආමනතා. (පච්චනීකං)

පදසොධනමුලවකකචාරො.

13. රූපං ඛෙධාති: ආමනතා. ඛෙධා රූපකඛිඛෙධාති: රූපකඛිඛෙධා ඛෙධා වේච්ච රූපකඛිඛෙධා ච. අවසෙසා ඛෙධා න රූපකඛිඛෙධා.

වේදනා ඛෙධාති: ආමනතා. ඛෙධා වේදනාකඛිඛෙධාති: වේදනාකඛිඛෙධා ඛෙධා වේච්ච වේදනාකඛිඛෙධා ච, අවසෙසා ඛෙධා, න වේදනාකඛිඛෙධා.

සඤ්ඤා ඛෙධාති: ආමනතා. ඛෙධා සඤ්ඤාකඛිඛෙධාති: සඤ්ඤාකඛිඛෙධා ඛෙධා වේච්ච සඤ්ඤාකඛිඛෙධා ච. අවසෙසා ඛෙධා, න සඤ්ඤාකඛිඛෙධා.

සඛිඛාරා ඛෙධාති: ආමනතා. ඛෙධා සඛිඛාරකඛිඛෙධාති: සඛිඛාරකඛිඛෙධා ඛෙධා වේච්ච සඛිඛාරකඛිඛෙධා ච. අවසෙසා ඛෙධා න සඛිඛාරකඛිඛෙධා.

විඤ්ඤාණං ඛෙධාති: ආමනතා. ඛෙධා විඤ්ඤාණකඛිඛෙධාති: විඤ්ඤාණකඛිඛෙධා ඛෙධා වේච්ච විඤ්ඤාණකඛිඛෙධා ච, අවසෙසා ඛෙධා, න විඤ්ඤාණකඛිඛෙධා. (අනුලොමං)

11. සංඝාර නොවූවාහු සංඝාරඝනනි නො වෙයි යන්: එසේ යැ. ඝනනි නොවූවාහු රූපඝනනි නො වෙයි යන්: එසේ යැ.

සංඝාර නොවූවාහු සංඝාරඝනනි නො වෙයි යන්: එසේ යැ. ඝනනි නොවූවාහු වේදනාඝනනි නො වෙයි යන්: එසේ යැ.

සංඝාර නොවූවාහු සංඝාරඝනනි නො වෙයි යන්: එසේ යැ. ඝනනි නොවූවාහු සංඤාඝනනි නො වෙයි යන්: එසේ යැ.

සංඝාර නොවූවාහු සංඝාරඝනනි නො වෙයි යන්: එසේ යැ. ඝනනි නොවූවාහු විඤානඝනනි නො වෙයි යන්: එසේ යි.

12. විඤාන නොවූයේ විඤානඝනනි නො වෙයි යන්: එසේ යැ. ඝනනි නොවූවාහු රූපඝනනි නො වෙයි යන්: එසේ යැ.

විඤාන නොවූයේ විඤානඝනනි නො වෙයි යන්: එසේ යැ. ඝනනි නොවූවාහු වේදනාඝනනි නො වෙයි යන්: එසේ යැ.

විඤාන නොවූයේ විඤානඝනනි නො වෙයි යන්: එසේ යැ. ඝනනි නොවූවාහු සංඤාඝනනි නො වෙයි යන්: එසේ යැ.

විඤාන නොවූයේ විඤානඝනනි නො වෙයි යන්: එසේ යැ. ඝනනි නොවූවාහු සංඝාරඝනනි නො වෙයි යන්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යානීක යි.)

පදගොධන මූලවක්‍රවාර යි.

13. රූපය ඝනනි වෙයි යන්: එසේ යැ. ඝනනියෝ රූපඝනනි යැ යන්: රූපඝනනිය ඝනනි ද රූපඝනනි ද වෙයි, (වේදනාදී) අවගෙෂයෝ ඝනනි වෙති, රූපඝනනි නො වෙයි.

වේදනාව ඝනනි වෙයි යන්: එසේ යැ. ඝනනියෝ වේදනාඝනනි යැ යන්: වේදනාඝනනිය ඝනනි ද වේදනාඝනනි ද වෙයි. අවගෙෂයෝ ඝනනියෝ යැ, වේදනාඝනනි නො වෙයි.

සංඤාව ඝනනි වෙයි යන්: එසේ යැ. ඝනනියෝ සංඤාඝනනි යැ යන්: සංඤාඝනනිය ඝනනි ද සංඤාඝනනි ද වෙයි. අවගෙෂයෝ ඝනනියෝ යැ, සංඤාඝනනි නො වෙයි.

සංඝාරයෝ ඝනනි යැ යන්: එසේ යැ. ඝනනියෝ සංඝාරඝනනි යැ යන්: සංඝාරඝනනිය ඝනනි ද සංඝාරඝනනි ද වෙයි. අවගෙෂයෝ ඝනනියෝ යැ, සංඝාරඝනනි නො වෙයි.

විඤානය ඝනනි වෙයි යන්: එසේ යැ. ඝනනියෝ විඤානඝනනි යැ යන්: විඤානඝනනිය ඝනනි ද විඤානඝනනි ද වෙයි. අවගෙෂයෝ ඝනනියෝ යැ, විඤානඝනනි නො වෙයි.

14. න රූපං න ඛණ්ඩාති: රූපං යපෙතා අවසෙසා ඛණ්ඩා න රූපං, ඛණ්ඩා. රූපඤ්ඤා ඛණ්ඩා ව යපෙතා අවසෙසා න වෙච්ච රූපං න ච ඛණ්ඩා. න ඛණ්ඩා න රූපකඛණ්ඩාති: ආමනායා.

න වෙදනා න ඛණ්ඩාති: වෙදනං යපෙතා අවසෙසා ඛණ්ඩා න වෙදනා, ඛණ්ඩා. වෙදනඤ්ඤා ඛණ්ඩා ව යපෙතා අවසෙසා න වෙච්ච වෙදනා න ච ඛණ්ඩා. න ඛණ්ඩා න වෙදනාකඛණ්ඩාති: ආමනායා.

න සඤ්ඤා න ඛණ්ඩාති: සඤ්ඤං යපෙතා අවසෙසා ඛණ්ඩා න සඤ්ඤා, ඛණ්ඩා. සඤ්ඤඤා ඛණ්ඩා ව යපෙතා අවසෙසා න වෙච්ච සඤ්ඤා න ච ඛණ්ඩා. න ඛණ්ඩා න සඤ්ඤාකඛණ්ඩාති: ආමනායා.

න සංකාරා න ඛණ්ඩාති: ආමනායා. න ඛණ්ඩා න සංකාරකඛණ්ඩාති: ආමනායා.

න විඤ්ඤාණං න ඛණ්ඩාති: විඤ්ඤාණං යපෙතා අවසෙසා ඛණ්ඩා න විඤ්ඤාණං, ඛණ්ඩා. විඤ්ඤාණඤ්ඤා ඛණ්ඩා ව යපෙතා අවසෙසා න වෙච්ච විඤ්ඤාණං න ච ඛණ්ඩා. න ඛණ්ඩා න විඤ්ඤාණකඛණ්ඩාති: ආමනායා. (පච්චන්තිකං)

සුඤ්ඤාචාරො.

15. රූපං ඛණ්ඩාති: ආමනායා. ඛණ්ඩා වෙදනාකඛණ්ඩාති: වෙදනාකඛණ්ඩා ඛණ්ඩා වෙච්ච වෙදනාකඛණ්ඩා ව. අවසෙසා ඛණ්ඩා, න වෙදනාකඛණ්ඩා.

රූපං ඛණ්ඩාති: ආමනායා. ඛණ්ඩා සඤ්ඤාකඛණ්ඩාති: සඤ්ඤාකඛණ්ඩා ඛණ්ඩා වෙච්ච සඤ්ඤාකඛණ්ඩා ව. අවසෙසා ඛණ්ඩා, න සඤ්ඤාකඛණ්ඩා.

රූපං ඛණ්ඩාති: ආමනායා. ඛණ්ඩා සංකාරකඛණ්ඩාති: සංකාරකඛණ්ඩා ඛණ්ඩා වෙච්ච සංකාරකඛණ්ඩා ව. අවසෙසා ඛණ්ඩා, න සංකාරකඛණ්ඩා.

රූපං ඛණ්ඩාති: ආමනායා. ඛණ්ඩා විඤ්ඤාණකඛණ්ඩාති: විඤ්ඤාණකඛණ්ඩා ඛණ්ඩා වෙච්ච විඤ්ඤාණකඛණ්ඩා ව. අවසෙසා ඛණ්ඩා, න විඤ්ඤාණකඛණ්ඩා.

14. රූප නොවූයෙ සකනි නොවූයෙ වෙයි යත් : රූපය තබා අවශෙෂ සකනියෝ රූප නොවූයෙ යැ, සකනියෝ යැ. රූපයත් සකනියනුත් තබා අවශෙෂයෝ (පඤ්ඤාසකනි විනිර්මුක්ත වූ නිර්වාණයත් ප්‍රඥප්තියත්) නොද රූප වෙයි, නොද සකනි වෙති. සකනි නොවූවාහු රූපසකනි නොවූයෙ යැ යත් : එසේ යැ.

වෙදනා නොවූයෙ සකනි නොවූයෙ වෙයි යත් : වෙදනාව තබා අවශෙෂයෝ සකනියෝ යැ, වෙදනාසකනි නො වෙති. වෙදනාව ද සකනියන් ද තබා අවශෙෂයෝ නොද වෙදනා යැ, නොද සකනියෝ යැ. සකනි නොවූවාහු වෙදනාසකනි නොවූයෙ යැ යත් : එසේ යැ.

සංඥා නොවූයෙ සකනි නොවූයෙ යැ යත් : සංඥාව තබා අවශෙෂයෝ සකනියෝ යැ, සංඥාසකනි නො වෙති. සංඥාවත් සකනියනුත් තබා අවශෙෂයෝ නොද සංඥා යැ, නොද සකනි වෙති. සකනි නොවූවාහු සංඥාසකනි නොවූයෙ වෙයි යත් : එසේ යැ.

සංසාර නොවූවාහු සකනි නොවූයෙ යැ යත් : එසේ යැ. සකනි නොවූවාහු සංසාරසකනි නොවූයෙ යැ යත් : එසේ යැ.

විඤාන නොවූයෙ සකනි නොවූයෙ වෙයි යත් : විඤානය තබා අවශෙෂ සකනියෝ විඤාන නොවූයෙ යැ, සකනියෝ යැ. විඤානය ද සකනියන් ද තබා අවශෙෂයෝ නොද විඤාන යැ නොද සකනියෝ යැ. සකනි නොවූවාහු විඤානසකනි නොවූයෙ යැ යත් : එසේ යි. (ප්‍රත්‍යානික යි.)

ඉද්ධස්සත්ඛවාර යි.

15. රූප සකනි වෙයි යත් : එසේ යැ. සකනියෝ වෙදනා-සකනි වෙයි යත් : වෙදනාසකනි සකනි ද වෙදනාසකනි ද වෙයි. අවශෙෂයෝ සකනියෝ යැ, වෙදනාසකනි නො වේ.

රූප සකනි වෙයි යත් : එසේ යැ. සකනියෝ සංඥාසකනි වෙයි යත් : සංඥාසකනි සකනි ද සංඥාසකනි ද වෙයි. අවශෙෂයෝ සකනියෝ යැ, සංඥාසකනි නො වේ.

රූප සකනි වෙයි යත් : එසේ යැ. සකනියෝ සංසාරසකනි වෙයි යත් : සංසාරසකනි සකනි ද සංසාරසකනි ද වෙයි. අව-ශෙෂයෝ සකනියෝ යැ, සංසාරසකනි නො වේ.

රූප සකනි වෙයි යත් : එසේ යැ. සකනියෝ විඤානසකනි වෙයි යත් : විඤානසකනි සකනි ද විඤානසකනි ද වෙයි. අව-ශෙෂයෝ සකනියෝ යැ, විඤානසකනි නො වේ.

19. විඤ්ඤාණං ඛණ්ඩොති: ආමනතා. ඛණ්ඩා රූපකඛණ්ඩොති: රූපකඛණ්ඩො ඛණ්ඩො වෙච්ච රූපකඛණ්ඩො ච. අවසෙසා ඛණ්ඩා, න රූපකඛණ්ඩො.

විඤ්ඤාණං ඛණ්ඩොති: ආමනතා. ඛණ්ඩා වෙදනාකඛණ්ඩොති: වෙදනාකඛණ්ඩො ඛණ්ඩො වෙච්ච වෙදනාකඛණ්ඩො ච. අවසෙසා ඛණ්ඩා, න වෙදනාකඛණ්ඩො.

විඤ්ඤාණං ඛණ්ඩොති: ආමනතා. ඛණ්ඩා සඤ්ඤාකඛණ්ඩොති: සඤ්ඤාකඛණ්ඩො ඛණ්ඩො වෙච්ච සඤ්ඤාකඛණ්ඩො ච. අවසෙසා ඛණ්ඩා, න සඤ්ඤාකඛණ්ඩො.

විඤ්ඤාණං ඛණ්ඩොති: ආමනතා. ඛණ්ඩා සංඛාරකඛණ්ඩොති: සංඛාරකඛණ්ඩො ඛණ්ඩො වෙච්ච සංඛාරකඛණ්ඩො ච. අවසෙසා ඛණ්ඩා, න සංඛාරකඛණ්ඩො. (අනුලොමං)

20. න රූපං න ඛණ්ඩොති: රූපං යථෙතො අවසෙසා ඛණ්ඩා න රූපං, ඛණ්ඩා. රූපඤ්ඤා ඛණ්ඩො ච යථෙතො අවසෙසා න වෙච්ච රූපං, න ච ඛණ්ඩා. න ඛණ්ඩා න වෙදනාකඛණ්ඩොති: ආමනතා.

න රූපං න ඛණ්ඩොති: රූපං යථෙතො අවසෙසා ඛණ්ඩා, න රූපං ඛණ්ඩා. රූපඤ්ඤා ඛණ්ඩො ච යථෙතො අවසෙසා න වෙච්ච රූපං, න ච ඛණ්ඩා. න ඛණ්ඩා න සඤ්ඤාකඛණ්ඩොති, ආමනතා.

න රූපං න ඛණ්ඩොති: රූපං යථෙතො අවසෙසා ඛණ්ඩා න රූපං, ඛණ්ඩා. රූපඤ්ඤා ඛණ්ඩො ච යථෙතො අවසෙසා න වෙච්ච රූපං, න ච ඛණ්ඩා. න ඛණ්ඩා න සංඛාරකඛණ්ඩොති: ආමනතා.

න රූපං න ඛණ්ඩොති: රූපං යථෙතො අවසෙසා ඛණ්ඩා: න රූපං, ඛණ්ඩා. රූපඤ්ඤා ඛණ්ඩො ච යථෙතො අවසෙසා න වෙච්ච රූපං න ච ඛණ්ඩා. න ඛණ්ඩා න විඤ්ඤාණකඛණ්ඩොති: ආමනතා.

21. න වෙදනා න ඛණ්ඩොති: වෙදනා යථෙතො අවසෙසා ඛණ්ඩා න වෙදනා, ඛණ්ඩා. වෙදනඤ්ඤා ඛණ්ඩො ච යථෙතො අවසෙසා න වෙච්ච වෙදනා, න ච ඛණ්ඩා. න ඛණ්ඩා න රූපකඛණ්ඩොති: ආමනතා.

19. විද්‍යාන සකනි වෙයි යත්: එසේ යැ. සකනියෝ රූප-සකනි වෙයි යත්: රූපසකනි සකනි ද රූපසකනි ද වෙයි. අව-ශෙෂයෝ සකනියෝ යැ. රූපසකනි නො වේ.

විද්‍යාන සකනි වෙයි යත්: එසේ යැ. සකනියෝ වෙදනා-සකනි වෙයි යත්: වෙදනාසකනි සකනි ද වෙදනාසකනි ද වෙයි. අවශෙෂයෝ සකනියෝ යැ. වෙදනාසකනි නො වේ.

විද්‍යාන සකනි වෙයි යත්: එසේ යැ. සකනියෝ සංඥාසකනි වෙයි යත්: සංඥාසකනි සකනි ද සංඥාසකනි ද වෙයි. අවශෙෂයෝ සකනියෝ යැ. සංඥාසකනි නො වේ.

විද්‍යාන සකනි වෙයි යත්: එසේ යැ. සකනියෝ සංසාර-සකනි වෙයි යත්: සංසාරසකනි සකනි ද සංසාරසකනි ද වෙයි. අවශෙෂයෝ සකනියෝ යැ. සංසාරසකනි නො වේ.

20. රූප නොවූයේ සකනි නො වෙයි යත්: රූපය තබා අවශෙෂ සකනියෝ රූප නො වෙයි. සකනියෝ වෙති. රූපය ද සකනියන් ද තබා අවශෙෂයෝ නො ද රූප වෙයි, නො ද සකනියෝ වෙති. සකනි නොවූවාහු වෙදනාසකනි නො වෙයි යත්: එසේ යැ.

රූප නොවූයේ සකනි නො වෙයි යත්: රූපය තබා අවශෙෂ සකනියෝ රූප නො වෙයි, සකනියෝ වෙති. රූපය ද සකනියන් ද තබා අවශෙෂයෝ නො ද රූප වෙයි, නො ද සකනියෝ වෙති. සකනි නොවූවාහු සංඥාසකනි නො වෙයි යත්: එසේ යැ.

රූප නොවූයේ සකනි නො වෙයි යත්: රූපය තබා අවශෙෂ සකනියෝ රූප නො වෙයි, සකනියෝ වෙති. රූපය ද සකනියන් ද තබා අවශෙෂයෝ නො ද රූප වෙයි, නො ද සකනියෝ වෙති. සකනි නොවූවාහු සංසාරසකනි නො වෙයි යත්: එසේ යැ.

රූප නොවූයේ සකනි නො වෙයි යත්: රූපය තබා අවශෙෂ සකනියෝ රූප නො වෙයි, සකනියෝ වෙති. රූපය ද සකනියන් ද තබා අවශෙෂයෝ නො ද රූප වෙයි, නො ද සකනියෝ වෙති. සකනි නොවූවාහු විද්‍යානසකනි නො වෙයි යත්: එසේ යි.

21. වෙදනා නොවූවා සකනි නො වෙයි යත්: වෙදනාව තබා අවශෙෂ සකනියෝ වෙදනා නො වෙයි, සකනියෝ වෙති. වෙදනාව ද සකනියන් ද තබා අවශෙෂයෝ නො ද වෙදනා වෙයි, නො ද සකනියෝ වෙති. සකනි නොවූවාහු රූපසකනි නො වෙයි යත්: එසේ යැ.

න වේදනා න ඛණ්ඩාති: වේදනං යපෙතො අවසෙසා ඛණ්ඩා න වේදනා, ඛණ්ඩා. වේදනාඤ්ච ඛණ්ඩ ව යපෙතො අවසෙසා න වේව වේදනා, න ච ඛණ්ඩා. න ඛණ්ඩා න සඤ්ඤාණඛණ්ඩාති: ආමනතා.

න වේදනා න ඛණ්ඩාති: වේදනං යපෙතො අවසෙසා ඛණ්ඩා න වේදනා, ඛණ්ඩා. වේදනාඤ්ච ඛණ්ඩ ව යපෙතො අවසෙසා න වේව වේදනා, න ච ඛණ්ඩා. න ඛණ්ඩා න සඤ්ඤාණඛණ්ඩාති: ආමනතා.

න වේදනා න ඛණ්ඩාති: වේදනං යපෙතො අවසෙසා ඛණ්ඩා න වේදනා, ඛණ්ඩා. වේදනාඤ්ච ඛණ්ඩ ව යපෙතො අවසෙසා න වේව වේදනා, න ච ඛණ්ඩා. න ඛණ්ඩා න විඤ්ඤාණඛණ්ඩාති: ආමනතා.

22. න සඤ්ඤා න ඛණ්ඩාති: සඤ්ඤං යපෙතො අවසෙසා ඛණ්ඩා න සඤ්ඤා, ඛණ්ඩා. සඤ්ඤාඤ්ච ඛණ්ඩ ව යපෙතො අවසෙසා න වේව සඤ්ඤා, න ච ඛණ්ඩා. න ඛණ්ඩා න රූපඛණ්ඩාති: ආමනතා.

න සඤ්ඤා න ඛණ්ඩාති: සඤ්ඤං යපෙතො අවසෙසා ඛණ්ඩා න සඤ්ඤා, ඛණ්ඩා. සඤ්ඤාඤ්ච ඛණ්ඩ ව යපෙතො අවසෙසා න වේව සඤ්ඤා, න ච ඛණ්ඩා. න ඛණ්ඩා න වේදනාඛණ්ඩාති: ආමනතා.

න සඤ්ඤා න ඛණ්ඩාති: සඤ්ඤං යපෙතො අවසෙසා ඛණ්ඩා න සඤ්ඤා, ඛණ්ඩා. සඤ්ඤාඤ්ච ඛණ්ඩ ව යපෙතො අවසෙසා න වේව සඤ්ඤා, න ච ඛණ්ඩා. න ඛණ්ඩා න සඤ්ඤාණඛණ්ඩාති: ආමනතා.

න සඤ්ඤා න ඛණ්ඩාති: සඤ්ඤං යපෙතො අවසෙසා ඛණ්ඩා, න සඤ්ඤා, ඛණ්ඩා. සඤ්ඤාඤ්ච ඛණ්ඩ ව යපෙතො අවසෙසා න වේව සඤ්ඤා, න ච ඛණ්ඩා. න ඛණ්ඩා න විඤ්ඤාණඛණ්ඩාති: ආමනතා.

23. න සඛිඛාරා න ඛජෙධාති: ආමනායා, න ඛජධා න රූපකඛජෙධාති: ආමනායා.

න සඛිඛාරා න ඛජෙධාති: ආමනායා, න ඛජධා න වේදනා-කඛජෙධාති: ආමනායා.

න සඛිඛාරා න ඛජෙධාති: ආමනායා, න ඛජධා න සඤ්ඤ-කඛජෙධාති: ආමනායා.

න සඛිඛාරා න ඛජෙධාති: ආමනායා, න ඛජධා න විඤ්ඤණ-කඛජෙධාති: ආමනායා.

24. න විඤ්ඤණං න ඛජෙධාති: විඤ්ඤණං ධජෙජධා අවජෙසසා ඛජධා න විඤ්ඤණං, ඛජධා. විඤ්ඤණඤ්ඤ ඛජෙධ ව ධජෙජධා අවජෙසසා න වේව විඤ්ඤණං, න ව ඛජධා, න ඛජධා න රූපකඛජෙධාති: ආමනායා.

න විඤ්ඤණං න ඛජෙධාති: විඤ්ඤණං ධජෙජධා අවජෙසසා ඛජධා න විඤ්ඤණං, ඛජධා. විඤ්ඤණඤ්ඤ ඛජෙධ ව ධජෙජධා අවජෙසසා න වේව විඤ්ඤණං, න ව ඛජධා, න ඛජධා න වේදනාකඛජෙධාති: ආමනායා.

න විඤ්ඤණං න ඛජෙධාති: විඤ්ඤණං ධජෙජධා අවජෙසසා ඛජධා න විඤ්ඤණං, ඛජධා. විඤ්ඤණඤ්ඤ ඛජෙධ ව ධජෙජධා අවජෙසසා න වේව විඤ්ඤණං, න ව ඛජධා, න ඛජධා න සඤ්ඤ-කඛජෙධාති: ආමනායා.

න විඤ්ඤණං න ඛජෙධාති: විඤ්ඤණං ධජෙජධා අවජෙසසා ඛජධා න විඤ්ඤණං, ඛජධා. විඤ්ඤණඤ්ඤ ඛජෙධ ව ධජෙජධා අවජෙසසා න වේව විඤ්ඤණං, න ව ඛජධා, න ඛජධා න සඛිඛාර-කඛජෙධාති: ආමනායා. (පච්චතීකං)

සුද්ධඛජධමුලවකකචාරො.

පඤ්ඤාතතිනිදෙද්දසචාරො නිට්ඨිතො.

23. සංස්කාර නොවූවාහු සකන්ධ නො වෙයි යත් : එසේ යැ. සකන්ධ නොවූවාහු රූපසකන්ධ නො වෙයි යත් : එසේ යැ.

සංස්කාර නොවූවාහු සකන්ධ නො වෙයි යත් : එසේ යැ. සකන්ධ නොවූවාහු වේදනාසකන්ධ නො වෙයි යත් : එසේ යැ.

සංස්කාර නොවූවාහු සකන්ධ නො වෙයි යත් : එසේ යැ. සකන්ධ නොවූවාහු සංඥාසකන්ධ නො වෙයි යත් : එසේ යැ.

සංස්කාර නොවූවාහු සකන්ධ නො වෙයි යත් : එසේ යැ. සකන්ධ නොවූවාහු විඥානසකන්ධ නො වෙයි යත් : එසේ යි.

24. විඥාන නොවූයේ සකන්ධ නො වෙයි යත් : විඥානය තබා අවශෙෂ සකන්ධයෝ විඥාන නො වෙයි, සකන්ධයෝ යැ. විඥානය ද සකන්ධයන් ද තබා අවශෙෂයෝ නොද විඥාන යැ, නොද සකන්ධයෝ යි. සකන්ධ නොවූවාහු රූපසකන්ධ නො වෙයි යත් : එසේ යැ.

විඥාන නොවූයේ සකන්ධ නො වෙයි යත් : විඥානය තබා අවශෙෂ සකන්ධයෝ විඥාන නො වෙයි, සකන්ධයෝ යැ. විඥානය ද සකන්ධයන් ද තබා අවශෙෂයෝ නොද විඥාන යැ, නොද සකන්ධයෝ යි. සකන්ධ නොවූවාහු වේදනාසකන්ධ නො වෙයි යත් : එසේ යැ.

විඥාන නොවූයේ සකන්ධ නො වෙයි යත් : විඥානය තබා අවශෙෂ සකන්ධයෝ විඥාන නො වෙයි, සකන්ධයෝ යැ. විඥානය ද සකන්ධයන් ද තබා අවශෙෂයෝ නොද විඥාන යැ, නොද සකන්ධයෝ යි. සකන්ධ නොවූවාහු සංඥාසකන්ධ නො වෙයි යත් : එසේ යැ.

විඥාන නොවූයේ සකන්ධ නො වෙයි යත් : විඥානය තබා අවශෙෂ සකන්ධයෝ විඥාන නො වෙයි, සකන්ධයෝ යැ. විඥානය ද සකන්ධයන් ද තබා අවශෙෂයෝ නොද විඥාන යැ, නො ද සකන්ධයෝ යි. සකන්ධ නොවූවාහු සංස්කාරසකන්ධ නො වෙයි යත් : එසේ යැ. (ප්‍රත්‍යතීක යි.)

ඉද්ධ ඡක්ඛන්ධ මූලවක්‍රවාර යි.

ප්‍රඥප්තිනිර්දේශවාර නිමි.

2. පවිත්‍ර උපසාදවාරො

1. යසස රූපකඛ්‍යෙයො උපපජ්ඣති තසස වේදනාකඛ්‍යෙයො උපපජ්ඣති: අසඤ්ඤසත්තං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං රූපකඛ්‍යෙයො උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං වේදනාකඛ්‍යෙයො උපපජ්ඣති. පඤ්චොකාරං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං රූපකඛ්‍යෙයො ච උපපජ්ඣති. වේදනාකඛ්‍යෙයො ච උපපජ්ඣති.

යසස වා පන වේදනාකඛ්‍යෙයො උපපජ්ඣති තසස රූපකඛ්‍යෙයො උපපජ්ඣති: අරූපං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං වේදනාකඛ්‍යෙයො උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං රූපකඛ්‍යෙයො උපපජ්ඣති. පඤ්චොකාරං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං වේදනාකඛ්‍යෙයො ච උපපජ්ඣති. රූපකඛ්‍යෙයො ච උපපජ්ඣති. (අනුලොම පුග්ගල)

2. යත් රූපකඛ්‍යෙයො උපපජ්ඣති තත් වේදනාකඛ්‍යෙයො උපපජ්ඣති: අසඤ්ඤසත්තෙ තත් රූපකඛ්‍යෙයො උපපජ්ඣති, නො ච තත් වේදනාකඛ්‍යෙයො උපපජ්ඣති. පඤ්චොකාරෙ තත් රූපකඛ්‍යෙයො ච උපපජ්ඣති, වේදනාකඛ්‍යෙයො ච උපපජ්ඣති.

යත් වා පන වේදනාකඛ්‍යෙයො උපපජ්ඣති තත් රූපකඛ්‍යෙයො උපපජ්ඣති: අරූපෙ තත් වේදනාකඛ්‍යෙයො උපපජ්ඣති, නො ච තත් රූපකඛ්‍යෙයො උපපජ්ඣති. පඤ්චොකාරෙ තත් වේදනාකඛ්‍යෙයො ච උපපජ්ඣති, රූපකඛ්‍යෙයො ච උපපජ්ඣති. (අනුලොම ඔකාස)

3. යසස යත් රූපකඛ්‍යෙයො උපපජ්ඣති තසස තත් වේදනාකඛ්‍යෙයො උපපජ්ඣති: අසඤ්ඤසත්තං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං තත් රූපකඛ්‍යෙයො උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් වේදනාකඛ්‍යෙයො උපපජ්ඣති. පඤ්චොකාරං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං තත් රූපකඛ්‍යෙයො ච උපපජ්ඣති, වේදනාකඛ්‍යෙයො ච උපපජ්ඣති.

යසස වා පන යත් වේදනාකඛ්‍යෙයො උපපජ්ඣති තසස තත් රූපකඛ්‍යෙයො උපපජ්ඣති: අරූපං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්‍යෙයො උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් රූපකඛ්‍යෙයො උපපජ්ඣති. පඤ්චොකාරං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්‍යෙයො ච උපපජ්ඣති, රූපකඛ්‍යෙයො ච උපපජ්ඣති. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

4. යසස රූපකඛ්‍යෙයො නුපපජ්ඣති තසස වේදනාකඛ්‍යෙයො නුපපජ්ඣති: අරූපං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං රූපකඛ්‍යෙයො නුපපජ්ඣති, නො ච තෙසං වේදනාකඛ්‍යෙයො නුපපජ්ඣති. සබ්බසං වචන්තානං තෙසං රූපකඛ්‍යෙයො ච නුපපජ්ඣති, වේදනාකඛ්‍යෙයො ච නුපපජ්ඣති.

යසස වා පන වේදනාකඛ්‍යෙයො නුපපජ්ඣති තසස රූපකඛ්‍යෙයො නුපපජ්ඣති: අසඤ්ඤසත්තං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං වේදනාකඛ්‍යෙයො නුපපජ්ඣති, නො ච තෙසං රූපකඛ්‍යෙයො නුපපජ්ඣති. සබ්බසං වචන්තානං තෙසං වේදනාකඛ්‍යෙයො නුපපජ්ඣති, රූපකඛ්‍යෙයො ච නුපපජ්ඣති. (පච්චතීකපුග්ගල)

2. ප්‍රවෘත්ති උත්පාදවාර

1. යමක්භව රූපස්කන්ධ උපදී නම් ඔහට වේදනාස්කන්ධ උපදී යැ යත්: අසංඤ්‍යන්තියෙහි උපදනා (අසංඤ්‍යන්තියට උප-ප්‍රාප්ති වශයෙන් පැමිණෙන) ඔවුනට රූපස්කන්ධ උපදියි. ඔවුනට වේදනාස්කන්ධ නොද උපදී. පඤ්චොකාර හවයෙහි උපදනා ඔවුනට රූපස්කන්ධ ද උපදියි. වේදනාස්කන්ධ ද උපදී.

යළි යමක්භව වේදනාස්කන්ධ උපදී නම් ඔහට රූපස්කන්ධ උපදී යැ යත්: අරූපභවයෙහි උපදනා ඔවුනට වේදනාස්කන්ධ උපදියි. ඔවුනට රූපස්කන්ධ නොද උපදී. පඤ්චොකාරහවයෙහි උපදනා ඔවුනට වේදනාස්කන්ධ ද උපදියි. රූපස්කන්ධ ද උපදී.

2. යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ උපදී නම් එහි වේදනාස්කන්ධ උපදී යැ යත්: අසංඤ්‍යන්තිය වූ එහි රූපස්කන්ධ උපදියි. එහි වේදනාස්කන්ධ නොද උපදියි. පඤ්චොකාරහව වූ එහි රූපස්කන්ධ ද උපදියි. වේදනාස්කන්ධ ද උපදී.

යළි යම් තැනෙකැ හෝ වේදනාස්කන්ධ උපදී නම් එහි රූපස්කන්ධ උපදී යැ යත්: අරූපභව වූ එහි වේදනාස්කන්ධ උපදියි. එහි රූපස්කන්ධ නොද උපදියි. පඤ්චොකාරහව වූ එහි වේදනාස්කන්ධ ද උපදියි. රූපස්කන්ධ ද උපදී.

3. යමක්භව යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ උපදී නම් ඔහට එහි වේදනාස්කන්ධ උපදී යැ යත්: අසංඤ්‍යන්තියෙහි උපදනා ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ උපදියි. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ නොද උපදියි. පඤ්චොකාරහවයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ ද උපදියි. වේදනාස්කන්ධ ද උපදී.

යළි යමක්භව හෝ යම් තැනෙකැ වේදනාස්කන්ධ උපදී නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධ උපදී යැ යත්: අරූපභවයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ උපදියි. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ නොද උපදියි. පඤ්චොකාරහවයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ ද උපදියි. රූපස්කන්ධ ද උපදී. (අනුලොම සුභග ලොකාස යි.)

4. යමක්භව රූපස්කන්ධ නූපදීතම් ඔහට වේදනාස්කන්ධ නූපදී යැ යත්: අරූපභවයෙහි උපදනා ඔවුනට රූපස්කන්ධ නූපදියි. ඔවුනට වේදනාස්කන්ධ නොද නූපදනෙ වෙයි. ව්‍යුත වන්තා වූ එ හැමට රූපස්කන්ධ ද නූපදියි. වේදනාස්කන්ධ ද නූපදී.

යළි යමක්භව හෝ වේදනාස්කන්ධ නූපදී නම් ඔහට රූපස්කන්ධ නූපදී යැ යත්: අසංඤ්‍යන්තියෙහි උපදනා ඔවුනට වේදනාස්කන්ධ නූපදියි. ඔවුනට රූපස්කන්ධ නොද නූපදනෙ වෙයි. ව්‍යුත වන්තා වූ එ හැමට වේදනාස්කන්ධ නූපදියි. රූපස්කන්ධ ද නූපදී.

5. යස ඊපකඛ්ඤො චූපජ්ඣි තස්ස වෙදනාකඛ්ඤො චූපජ්ඣිති: උපජ්ඣති.

යස චා පන වෙදනාකඛ්ඤො චූපජ්ඣි තස්ස ඊපකඛ්ඤො චූපජ්ඣිති: උපජ්ඣති. (පච්චරීක ඔකාස)

6. යස්ස යස ඊපකඛ්ඤො චූපජ්ඣි තස්ස තස්ස වෙදනාකඛ්ඤො චූපජ්ඣිති: අරූපං උපජ්ඣනතානං තෙසං තස්ස ඊපකඛ්ඤො චූපජ්ඣි, නො ච තෙසං තස්ස වෙදනාකඛ්ඤො චූපජ්ඣි. සඛෙඛසං චචනතානං තෙසං තස්ස ඊපකඛ්ඤො ච චූපජ්ඣි, වෙදනාකඛ්ඤො ච චූපජ්ඣි.

යස්ස චා පන යස වෙදනාකඛ්ඤො චූපජ්ඣි තස්ස තස්ස ඊපකඛ්ඤො චූපජ්ඣිති අසඤ්ඤසත්තං උපජ්ඣනතානං තෙසං තස්ස වෙදනාකඛ්ඤො චූපජ්ඣි නො ච තෙසං තස්ස ඊපකඛ්ඤො චූපජ්ඣි, සඛෙඛසං චචනතානං තෙසං තස්ස වෙදනාකඛ්ඤො ච චූපජ්ඣි, ඊපකඛ්ඤො ච චූපජ්ඣි. (පච්චරීක පුග්ගලොකාස)

පච්චුපපනවාරො.

7. යස්ස ඊපකඛ්ඤො උපජ්ඣි තස්ස වෙදනාකඛ්ඤො උපජ්ඣිති: ආමනතා.

යස්ස චා පන වෙදනාකඛ්ඤො උපජ්ඣි තස්ස ඊපකඛ්ඤො උපජ්ඣිති: ආමනතා. (අනුලොමපුග්ගල)

8. යස ඊපකඛ්ඤො උපජ්ඣි, තස්ස වෙදනාකඛ්ඤො උපජ්ඣිති: අසඤ්ඤසත්තං තස්ස ඊපකඛ්ඤො උපජ්ඣි, නො ච තස්ස වෙදනාකඛ්ඤො උපජ්ඣි. පඤ්ඤවොකාරො තස්ස ඊපකඛ්ඤො ච උපජ්ඣි, වෙදනාකඛ්ඤො ච උපජ්ඣි.

යස චා පන වෙදනාකඛ්ඤො උපජ්ඣි තස්ස ඊපකඛ්ඤො උපජ්ඣිති: අරූපෙ තස්ස වෙදනාකඛ්ඤො උපජ්ඣි, නො ච තස්ස ඊපකඛ්ඤො උපජ්ඣි. පඤ්ඤවොකාරො තස්ස වෙදනාකඛ්ඤො ච උපජ්ඣි ඊපකඛ්ඤො ච උපජ්ඣි. (අනුලොම ඔකාස)

9. යස්ස යස ඊපකඛ්ඤො උපජ්ඣි, තස්ස තස්ස වෙදනාකඛ්ඤො උපජ්ඣිති: අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තස්ස ඊපකඛ්ඤො උපජ්ඣි, නො ච තෙසං තස්ස වෙදනාකඛ්ඤො උපජ්ඣි. පඤ්ඤවොකාරානං තෙසං තස්ස ඊපකඛ්ඤො ච උපජ්ඣි, වෙදනාකඛ්ඤො ච උපජ්ඣි.

යස්ස චා පන යස වෙදනාකඛ්ඤො උපජ්ඣි තස්ස තස්ස ඊපකඛ්ඤො උපජ්ඣිති: අරූපානං තෙසං තස්ස වෙදනාකඛ්ඤො උපජ්ඣි, නො ච තෙසං තස්ස ඊපකඛ්ඤො උපජ්ඣි. පඤ්ඤවොකාරානං තෙසං තස්ස වෙදනාකඛ්ඤො ච උපජ්ඣි, ඊපකඛ්ඤො ච උපජ්ඣි. (අනුලොම- පුග්ගලොකාස)

5. යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ කුපදී නම් එහි වේදනාස්කන්ධ කුපදී යැ යත් : උපදීයි.

යළි යම් තැනෙකැ හෝ වේදනාස්කන්ධ කුපදී නම් එහි රූපස්කන්ධ කුපදී යැ යත් : උපදී.

6. යමක්භට යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ කුපදී නම් ඔහට එහි වේදනාස්කන්ධ කුපදී යැ යත් : අරූපභවයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ කුපදීයි. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ නොද කුපදනෙ වෙයි. ව්‍යුක්ත වන්නා වූ එ හැමට එහි රූපස්කන්ධ ද කුපදීයි. වේදනාස්කධ ද කුපදී.

යළි යමක්භට හෝ යම් තැනෙකැ වේදනාස්කන්ධ කුපදී නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධ කුපදී යැ යත් : අසංඥසන්ධයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ කුපදීයි. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ නොද කුපදනෙ වෙයි. ව්‍යුක්ත වන්නා වූ එ හැමට එහි වේදනාස්කන්ධ ද කුපදීයි, රූපස්කන්ධ ද කුපදී. (ප්‍රත්‍යක්ෂ පුද්ගලාවකාශ යි.)

ප්‍රත්‍යක්ෂපත්තවාර යි.

7. යමක්භට රූපස්කන්ධ උපනි නම් ඔහට වේදනාස්කන්ධ උපන යත් : එසේ යැ.

යළි යමක්භට හෝ වේදනාස්කන්ධ උපනි නම් ඔහට රූපස්කන්ධ උපන යත් : එසේ යි.

8. යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ උපනි නම් එතන්හි වේදනාස්කන්ධ උපන යත් : අසංඥසන්ධ වූ එහි රූපස්කන්ධ උපන, එහි වේදනාස්කන්ධ නොද උපන. පඤ්චොකාරභව වූ එහි රූපස්කන්ධ ද උපන, වේදනාස්කන්ධ ද උපනි.

යළි යම් තැනෙකැ හෝ වේදනාස්කන්ධ උපනි නම් එතන්හි රූපස්කන්ධ උපන යත් : අරූපභව වූ එහි වේදනාස්කන්ධ උපන, එහි රූපස්කන්ධ නොද උපන. පඤ්චොකාරභව වූ එහි වේදනාස්කන්ධ ද උපන, රූපස්කන්ධ ද උපනි.

9. යමක්භට යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ උපනි නම් ඔහට එහි වේදනාස්කන්ධ උපන යත් : අසංඥසන්ධ වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ උපන, ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ නොද උපන. පඤ්චොකාරභව වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ ද උපන, වේදනාස්කන්ධ ද උපනි.

යළි යමක්භට හෝ යම් තැනෙකැ වේදනාස්කන්ධ උපනි නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධ උපන යත් : අරූපභව වූ ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ උපන, ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ නොද උපන. පඤ්චොකාරභව වූ ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ ද උපන, රූපස්කන්ධ ද උපනි

10. යස්ස රූපකඛ්ඤානං නුපපජ්ඣති තස්ස තස්ව වේදනාකඛ්ඤානං නුපපජ්ඣති: නස්සී.

යස්ස චා පන වේදනාකඛ්ඤානං නුපපජ්ඣති තස්ස රූපකඛ්ඤානං නුපපජ්ඣති: නස්සී. (පච්චතීකපුග්ගල)

11. යස් රූපකඛ්ඤානං නුපපජ්ඣති තස්ව වේදනාකඛ්ඤානං නුපපජ්ඣති: උපපජ්ඣති.

යස් චා පන වේදනාකඛ්ඤානං නුපපජ්ඣති තස් රූපකඛ්ඤානං නුපපජ්ඣති: උපපජ්ඣති. (පච්චතීක ඔකාස)

12. යස්ස යස් රූපකඛ්ඤානං නුපපජ්ඣති තස්ස තස්ව වේදනාකඛ්ඤානං නුපපජ්ඣති: අරූපානං තෙසං තස් රූපකඛ්ඤානං නුපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තස්ව වේදනාකඛ්ඤානං නුපපජ්ඣති. සුඤ්චාචාසානං තෙසං තස් රූපකඛ්ඤානං ච නුපපජ්ඣති, වේදනාකඛ්ඤානං ච නුපපජ්ඣති.

යස්ස චා පන යස් වේදනාකඛ්ඤානං නුපපජ්ඣති තස්ස තස් රූපකඛ්ඤානං නුපපජ්ඣති: අසඤ්ඤාසකානං තෙසං තස්ව වේදනාකඛ්ඤානං නුපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තස් රූපකඛ්ඤානං නුපපජ්ඣති. සුඤ්චාචාසානං තෙසං තස් වේදනාකඛ්ඤානං ච නුපපජ්ඣති, රූපකඛ්ඤානං ච නුපපජ්ඣති. (පච්චතීක පුග්ගලොකාස)

අතීතවාරො.

13. යස්ස රූපකඛ්ඤානං උපපජ්ඣස්සති තස්ස වේදනාකඛ්ඤානං උපපජ්ඣස්සති: ආමන්තා.

යස්ස චා පන වේදනාකඛ්ඤානං උපපජ්ඣස්සති තස්ස රූපකඛ්ඤානං උපපජ්ඣස්සති: යෙ අරූපං උපපජ්ඣතා පරිනිබ්බාසිස්සන්ති තෙසං වේදනාකඛ්ඤානං උපපජ්ඣස්සති. නො ච තෙසං රූපකඛ්ඤානං උපපජ්ඣස්සති, ඉතරෙසං තෙසං වේදනාකඛ්ඤානං ච උපපජ්ඣස්සති රූපකඛ්ඤානං ච උපපජ්ඣස්සති. (අනුලොමපුග්ගල)

14. යස් රූපකඛ්ඤානං උපපජ්ඣස්සති තස්ව වේදනාකඛ්ඤානං උපපජ්ඣස්සති: අසඤ්ඤාසකෙ තස් රූපකඛ්ඤානං උපපජ්ඣස්සති, නො ච තස්ව වේදනාකඛ්ඤානං උපපජ්ඣස්සති. පඤ්චොකාරෙ තස් රූපකඛ්ඤානං ච උපපජ්ඣස්සති වේදනාකඛ්ඤානං ච උපපජ්ඣස්සති.

යස් චා පන වේදනාකඛ්ඤානං උපපජ්ඣස්සති තස් රූපකඛ්ඤානං උපපජ්ඣස්සති: අරූපෙ තස්ව වේදනාකඛ්ඤානං උපපජ්ඣස්සති නො ච තස් රූපකඛ්ඤානං උපපජ්ඣස්සති. පඤ්චොකාරෙ තස්ව වේදනාකඛ්ඤානං ච උපපජ්ඣස්සති රූපකඛ්ඤානං ච උපපජ්ඣස්සති. (අනුලොම ඔකාස)

10. යමක්භට රූපස්කන්ධ නූපති නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධ නූපන යන්: නැත.

යළි යමක්භට හෝ වෙදනාස්කන්ධ නූපති නම් ඔහට රූපස්කන්ධ නූපන යන්: නැති. (ප්‍රත්‍යානීක පුද්ගල ශී)

11. යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ නූපති නම් එතන්හි වෙදනාස්කන්ධ නූපන යන්: උපත.

යළි යම් තැනෙකැ හෝ වෙදනාස්කන්ධ නූපති නම් එතන්හි රූපස්කන්ධ නූපන යන්: උපති. (ප්‍රත්‍යානීකාවකාශ ශී)

12. යමක්භට යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ නූපති නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධ නූපන යන්: අරූප වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ නූපන. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ නොද නූපන්තො වෙයි. ශුද්ධාවාස වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ ද නූපන, වෙදනාස්කන්ධ ද නූපති.

යළි යමක්භට හෝ යම් තැනෙකැ වෙදනාස්කන්ධ නූපති නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධ නූපන යන්: අසංඥසඤ්ච වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ නූපන. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ නොද නූපන්තො වෙයි. ශුද්ධාවාස වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ ද නූපන, රූපස්කන්ධ ද නූපති. (ප්‍රත්‍යානීක පුද්ගලාවකාශ ශී)

අතිතවාර ශී.

13. යමක්භට රූපස්කන්ධ (මතු) උපදනො නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධ උපදනො යැ යන්: එසේ යැ.

යළි යමක්භට හෝ වෙදනාස්කන්ධ උපදනො නම් ඔහට රූපස්කන්ධ උපදනො යැ යන්: යම් කෙනෙක් අරූපභවයෙහි ඉපැදු පිරිනිවේන්තාහු නම් ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධ උපදනො යැ. ඔවුනට රූපස්කන්ධ නොද උපදනො යැ. සෙසු ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධ ද උපදනො යැ, රූපස්කන්ධ ද උපදනො ශී.

14. යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ උපදනො නම් එතන්හි වෙදනාස්කන්ධ උපදනො යැ යන්: අසංඥසඤ්ච වූ එහි රූපස්කන්ධ උපදනො යැ. එහි වෙදනාස්කන්ධ නොද උපදනො වෙයි. පඤ්චවොකාරභව වූ එහි රූපස්කන්ධ ද උපදනො යැ, වෙදනාස්කන්ධ ද උපදනො ශී.

යළි යම් තැනෙකැ හෝ වෙදනාස්කන්ධ උපදනො නම් එහි රූපස්කන්ධ උපදනො යන්: අරූපභව වූ එහි වෙදනාස්කන්ධ උපදනො යැ. එහි රූපස්කන්ධ නොද උපදනො යැ, පඤ්චවොකාර වූ එහි වෙදනාස්කන්ධ ද උපදනො යැ, රූපස්කන්ධ ද උපදනො ශී.

15. යසං යඤ්ඤා රූපකඛන්ධො උපපජ්ඣන්ති තස්ස තඤ්ඤාකඛන්ධො උපපජ්ඣන්තිති: අසඤ්ඤාකරානං තෙසං තඤ්ඤා රූපකඛන්ධො උපපජ්ඣන්ති නො ච තෙසං තඤ්ඤා වෙදනාකඛන්ධො උපපජ්ඣන්ති. පඤ්ඤාකරානං තෙසං තඤ්ඤා රූපකඛන්ධො ච උපපජ්ඣන්ති වෙදනාකඛන්ධො ච උපපජ්ඣන්ති.

යසං චා පන යඤ්ඤා රූපකඛන්ධො උපපජ්ඣන්ති තස්ස තඤ්ඤා රූපකඛන්ධො උපපජ්ඣන්තිති: අරූපානං තෙසං තඤ්ඤා වෙදනාකඛන්ධො උපපජ්ඣන්ති, නො ච තෙසං තඤ්ඤා රූපකඛන්ධො උපපජ්ඣන්ති. පඤ්ඤාකරානං තෙසං තඤ්ඤා වෙදනාකඛන්ධො ච උපපජ්ඣන්ති, රූපකඛන්ධො ච උපපජ්ඣන්ති. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

16. යසං රූපකඛන්ධො නුපපජ්ඣන්ති තස්ස වෙදනාකඛන්ධො නුපපජ්ඣන්තිති: යෙ අරූපං උපපජ්ඣන්ති පටිඤ්ඤාසංකප්පි, තෙසං රූපකඛන්ධො නුපපජ්ඣන්ති. නො ච තෙසං වෙදනාකඛන්ධො නුපපජ්ඣන්ති. පටිඤ්ඤාකරානං තෙසං රූපකඛන්ධො ච නුපපජ්ඣන්ති. වෙදනාකඛන්ධො ච නුපපජ්ඣන්ති.

යසං චා පන වෙදනාකඛන්ධො නුපපජ්ඣන්ති තස්ස රූපකඛන්ධො නුපපජ්ඣන්තිති: ආමන්සා. (පටිඤ්ඤාසංකප්පි)

17. යඤ්ඤා රූපකඛන්ධො නුපපජ්ඣන්ති තඤ්ඤා වෙදනාකඛන්ධො නුපපජ්ඣන්තිති: උපපජ්ඣන්ති.

යඤ්ඤා චා පන වෙදනාකඛන්ධො නුපපජ්ඣන්ති තඤ්ඤා රූපකඛන්ධො නුපපජ්ඣන්තිති: උපපජ්ඣන්ති. (පටිඤ්ඤා ඔකාස)

18. යසං යඤ්ඤා රූපකඛන්ධො නුපපජ්ඣන්ති තස්ස තඤ්ඤා වෙදනාකඛන්ධො නුපපජ්ඣන්තිති: අරූපානං තෙසං තඤ්ඤා රූපකඛන්ධො නුපපජ්ඣන්ති, නො ච තෙසං තඤ්ඤා වෙදනාකඛන්ධො නුපපජ්ඣන්ති. පටිඤ්ඤාකරානං තෙසං තඤ්ඤා රූපකඛන්ධො ච නුපපජ්ඣන්ති වෙදනාකඛන්ධො ච නුපපජ්ඣන්ති.

යසං චා පන යඤ්ඤා රූපකඛන්ධො නුපපජ්ඣන්ති තස්ස තඤ්ඤා රූපකඛන්ධො නුපපජ්ඣන්තිති: අසඤ්ඤාකරානං තෙසං තඤ්ඤා වෙදනාකඛන්ධො නුපපජ්ඣන්ති, නො ච තෙසං තඤ්ඤා රූපකඛන්ධො නුපපජ්ඣන්ති. පටිඤ්ඤාකරානං තෙසං තඤ්ඤා වෙදනාකඛන්ධො ච නුපපජ්ඣන්ති, රූපකඛන්ධො ච නුපපජ්ඣන්ති. (පටිඤ්ඤා පුග්ගලොකාස)

15. යම්කිසිවක් යම් තැනැත්තා රූපස්කන්ධ උපදනෙ නම් ඔහුට එහි වෙදනාස්කන්ධ උපදනෙ යැ යත්: අසංඥසන්ධ වූ ඔවුන්ට එහි රූපස්කන්ධ උපදනෙ යැ. ඔවුන්ට එහි වෙදනාස්කන්ධ නොද උපදනෙ යැ. පඤ්චොකාර වූ ඔවුන්ට එහි රූපස්කන්ධ ද උපදනෙ යැ, වෙදනාස්කන්ධ ද උපදනෙ යි.

යළි යම්කිසිවක් හෝ යම් තැනැත්තා වෙදනාස්කන්ධ උපදනෙ නම් ඔහුට එහි රූපස්කන්ධ උපදනෙ යැ යත්: අරූපහව වූ ඔවුන්ට එහි වෙදනාස්කන්ධ උපදනෙ යැ. ඔවුන්ට එහි රූපස්කන්ධ නොද උපදනෙ යැ. පඤ්චොකාර වූ ඔවුන්ට එහි වෙදනාස්කන්ධ ද උපදනෙ යැ, රූපස්කන්ධ ද උපදනෙ යි. (අනුලොම පුඤ්ඤ ලොකාස යි.)

16. යම්කිසිවක් රූපස්කන්ධ නූපදනෙ නම් ඔහුට වෙදනාස්කන්ධ නූපදනෙ යැ යත්: යම් කෙනෙක් අරූපහවයෙහි ඉපදූ පිරිනිවේන්නාහු නම් ඔවුන්ට රූපස්කන්ධ නූපදනෙ යැ. ඔවුන්ට වෙදනාස්කන්ධ නොද නූපදනෙ වෙයි. පශ්චිමභවික වූ ඔවුන්ට රූපස්කන්ධ ද නූපදනෙ යැ. වෙදනාස්කන්ධ ද නූපදනෙ යි.

යළි යම්කිසිවක් හෝ වෙදනාස්කන්ධ නූපදනෙ නම් ඔහුට රූපස්කන්ධ නූපදනෙ යැ යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යානික පුද්ගල යි)

17. යම් තැනැත්තා රූපස්කන්ධ නූපදනෙ නම් එතන්හි වෙදනාස්කන්ධ නූපදනෙ යැ යත්: උපදනෙ යැ.

යළි යම් තැනැත්තා හෝ වෙදනාස්කන්ධ නූපදනෙ නම් එතන්හි රූපස්කන්ධ උපදනෙ යැ යත්: උපදනෙ යි. (ප්‍රත්‍යානිකාවකාශ යි)

18. යම්කිසිවක් යම් තැනැත්තා රූපස්කන්ධ නූපදනෙ නම් ඔහුට එහි වෙදනාස්කන්ධ නූපදනෙ යැ යත්: අරූපහව වූ ඔවුන්ට එහි රූපස්කන්ධ නූපදනෙ යැ. ඔවුන්ට එහි වෙදනාස්කන්ධ නොද නූපදනෙ වෙයි. පශ්චිමභවික වූ ඔවුන්ට එහි රූපස්කන්ධ ද නූපදනෙ යැ. වෙදනාස්කන්ධ ද නූපදනෙ යි.

යළි යම්කිසිවක් හෝ යම් තැනැත්තා වෙදනාස්කන්ධ නූපදනෙ නම් ඔහුට එහි රූපස්කන්ධ නූපදනෙ යැ යත්: අසංඥසන්ධ වූ ඔවුන්ට එහි වෙදනාස්කන්ධ නූපදනෙ යැ. ඔවුන්ට එහි රූපස්කන්ධ නොද නූපදනෙ වෙයි. පශ්චිමභවික වූ ඔවුන්ට එහි වෙදනාස්කන්ධ ද නූපදනෙ යැ. රූපස්කන්ධ ද නූපදනෙ යි. (පච්චික පුඤ්ඤලොකාස යි.)

19. යසං රූපකඛණේ උපපජ්ඣති තස්ස වේදනාකඛණේ උපපජ්ඣාති: ආමනායා.

යසං වා පන වේදනාකඛණේ උපපජ්ඣත් තස්ස රූපකඛණේ උපපජ්ඣති: සබ්බෙසං වචනානං අරූපං උපපජ්ඣනානං තෙසං වේදනාකඛණේ උපපජ්ඣත්. නො ච තෙසං රූපකඛණේ උපපජ්ඣති. පඤ්චොකාරං උපපජ්ඣනානං අසඤ්ඤාසත්තං උපපජ්ඣනානං තෙසං වේදනාකඛණේ ච උපපජ්ඣත්. රූපකඛණේ ච උපපජ්ඣති.

20. යසං වේදනාකඛණේ උපපජ්ඣති තස්ස සඤ්ඤාකඛණේ උපපජ්ඣාති: ආමනායා.

යසං වා පන සඤ්ඤාකඛණේ උපපජ්ඣත් තස්ස වේදනාකඛණේ උපපජ්ඣති: සබ්බෙසං වචනානං අසඤ්ඤාසත්තං උපපජ්ඣනානං තෙසං සඤ්ඤාකඛණේ උපපජ්ඣත්. නො ච තෙසං වේදනාකඛණේ උපපජ්ඣති. චතුරොකාරං පඤ්චොකාරං උපපජ්ඣනානං තෙසං සඤ්ඤාකඛණේ ච උපපජ්ඣත්. වේදනාකඛණේ ච උපපජ්ඣති. (අනුලොමපුග්ගල)

21. යසං රූපකඛණේ උපපජ්ඣති. තසං වේදනාකඛණේ උපපජ්ඣාති: අසඤ්ඤාසත්තෙ තසං රූපකඛණේ උපපජ්ඣති. නො ච තසං වේදනාකඛණේ උපපජ්ඣත්. පඤ්චොකාරෙ තසං රූපකඛණේ ච උපපජ්ඣති වේදනාකඛණේ ච උපපජ්ඣත්.

යසං වා පන වේදනාකඛණේ උපපජ්ඣත් තසං රූපකඛණේ උපපජ්ඣති: අරූපෙ තසං වේදනාකඛණේ උපපජ්ඣත්. නො ච තසං රූපකඛණේ උපපජ්ඣති, පඤ්චොකාරෙ තසං වේදනාකඛණේ ච උපපජ්ඣත්, රූපකඛණේ ච උපපජ්ඣති.

22. යසං වේදනාකඛණේ උපපජ්ඣති තසං සඤ්ඤාකඛණේ උපපජ්ඣාති: ආමනායා.

යසං වා පන සඤ්ඤාකඛණේ උපපජ්ඣත් තසං වේදනාකඛණේ උපපජ්ඣති: ආමනායා. (අනුලොම ඔකාස)

23. යසං යසං රූපකඛණේ උපපජ්ඣති, තස්ස තසං වේදනාකඛණේ උපපජ්ඣාති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ඣනානං, අසඤ්ඤාසත්තං උපපජ්ඣනානං තෙසං තසං රූපකඛණේ උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තසං වේදනාකඛණේ උපපජ්ඣත්. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරං උපපජ්ඣනානං තෙසං තසං රූපකඛණේ ච උපපජ්ඣති. වේදනාකඛණේ ච උපපජ්ඣත්.

යසං වා පන යසං වේදනාකඛණේ උපපජ්ඣත් තස්ස තසං රූපකඛණේ උපපජ්ඣති: පඤ්චොකාරා වචනානං, අරූපානං තෙසං තසං වේදනාකඛණේ උපපජ්ඣත්. නො ච තෙසං තසං රූපකඛණේ උපපජ්ඣති. පඤ්චොකාරං උපපජ්ඣනානං තෙසං තසං වේදනාකඛණේ ච උපපජ්ඣත් රූපකඛණේ ච උපපජ්ඣති.

19. යමක් හට රූපස්කන්ධ උපදී නම් ඔහට වේදනාස්කන්ධ උපත යත්: එසේ යැ.

යළි යමක් හට හෝ වේදනාස්කන්ධ උපති නම් ඔහට රූපස්කන්ධ උපදී යැ යත්: ව්‍යුහ වන්තා වූ අරූපභවයට උපගත වන්තා වූ එ හැමට වේදනාස්කන්ධ උපත. ඔවුන්ට රූපස්කන්ධ නොද උපදියි. පඤ්චොකාරභවයෙහි උපදනා අසංඤ්‍යකයෙහි උපදනා ඔවුන්ට වේදනාස්කන්ධ ද උපත. රූපස්කන්ධ ද උපදී.

20. යමක් හට වේදනාස්කන්ධ උපදී නම් ඔහට සංඤාස්කන්ධ උපත යත්: එසේ යැ.

යළි යමක් හට හෝ සංඤාස්කන්ධ උපති නම් ඔහට වේදනාස්කන්ධ උපදී යැ යත්: ව්‍යුහ වන්තා වූ අසංඤ්‍යකයෙහි උපදනා වූ එ හැමට සංඤාස්කන්ධ උපත. ඔවුන්ට වේදනාස්කන්ධ නොද උපදියි. චතුරොකාර පඤ්චොකාරභවයෙහි උපදනා ඔවුන්ට සංඤාස්කන්ධ ද උපත. වේදනාස්කන්ධ ද උපදී. (අනුලොම සුග්ගල යි.)

21. යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ උපදී නම් එහි වේදනාස්කන්ධ උපත යත්: අසංඤ්‍යක වූ එහි රූපස්කන්ධ උපදියි. එහි වේදනාස්කන්ධ නොද උපත. පඤ්චොකාර වූ එහි රූපස්කන්ධ ද උපදියි. වේදනාස්කන්ධ ද උපත.

යළි යම් තැනෙකැ හෝ වේදනාස්කන්ධ උපති නම් එහි රූපස්කන්ධ උපදී යැ යත්: අරූපභව වූ එහි වේදනාස්කන්ධ උපත. එහි රූපස්කන්ධ නොද උපදියි. පඤ්චොකාරභව වූ එහි වේදනාස්කන්ධ ද උපත. රූපස්කන්ධ ද උපදී.

22. යම් තැනෙකැ වේදනාස්කන්ධ උපදී නම් එහි සංඤාස්කන්ධ උපත යත්: එසේ යැ.

යළි යම් තැනෙකැ හෝ සංඤාස්කන්ධ උපති නම් එහි වේදනාස්කන්ධ උපදී යැ යත්: එසේ යි. (අනුලොම ඔකාස යි.)

23. යමක් හට යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ උපදී නම් ඔහට එහි වේදනාස්කන්ධ උපත යත්: ශුද්ධාචාසයෙහි උපදනා වූ අසංඤ්‍යකයෙහි උපදනා වූ ඔවුන්ට එහි රූපස්කන්ධ උපදියි. ඔවුන්ට එහි වේදනාස්කන්ධ නොද උපත. අවශෙෂයන් ශකරෙහි පඤ්චොකාරයෙහි උපදනා ඔවුන්ට එහි රූපස්කන්ධ ද උපදියි. වේදනාස්කන්ධ ද උපත.

යළි යමක් හට හෝ යම් තැනෙකැ වේදනාස්කන්ධ උපති නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධ උපදී යැ යත්: පඤ්චොකාරභවයෙන් ව්‍යුහ වන්තාවූ නව යැ අරූපයනව යැ යන ඔවුන්ට එහි වේදනාස්කන්ධ උපත. ඔවුන්ට එහි රූපස්කන්ධ නොද උපදියි. පඤ්චොකාරභවයෙහි උපදනා ඔවුන්ට එහි වේදනාස්කන්ධ ද උපත. රූපස්කන්ධ ද උපදී.

24. යසං යඤ්ඤාකම්මෙධා උපපජ්ඣති තස්ස තඤ්ඤාකම්මෙධා උපපජ්ඣාති: සුඤ්ඤාචාරාමං උපපජ්ඣනානං තෙසං තඤ්ඤාකම්මෙධා උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තඤ්ඤාකම්මෙධා උපපජ්ඣත්. ඉතරෙසං චතුරොකාරං පඤ්ඤාචාරාමං උපපජ්ඣනානං තෙසං තඤ්ඤාකම්මෙධා ච උපපජ්ඣති. සඤ්ඤාකම්මෙධා ච උපපජ්ඣත්.

යසං චා පන යඤ්ඤාකම්මෙධා උපපජ්ඣත්, තස්ස තඤ්ඤාකම්මෙධා උපපජ්ඣති: චතුරොකාරා පඤ්ඤාචාරාමා චචනානං තෙසං තඤ්ඤාකම්මෙධා උපපජ්ඣත්. නො ච තෙසං තඤ්ඤාකම්මෙධා උපපජ්ඣති. චතුරොකාරං පඤ්ඤාචාරාමං උපපජ්ඣනානං තෙසං තඤ්ඤාකම්මෙධා ච උපපජ්ඣත් වේදනාකම්මෙධා ච උපපජ්ඣති. (අනුලොමපුග්ගලොකාස)

25. යසං රූපකම්මෙධා නුපපජ්ඣති, තස්ස වේදනාකම්මෙධා නුපපජ්ඣාති: උපපජ්ඣත්.

යසං චා පන වේදනාකම්මෙධා නුපපජ්ඣත් තස්ස රූපකම්මෙධා නුපපජ්ඣති: නඤ්ඤා,

26. යසං වේදනාකම්මෙධා නුපපජ්ඣති තස්ස සඤ්ඤාකම්මෙධා නුපපජ්ඣාති: උපපජ්ඣත්.

යසං චා පන සඤ්ඤාකම්මෙධා නුපපජ්ඣත් තස්ස වේදනාකම්මෙධා නුපපජ්ඣති: නඤ්ඤා. (පච්චනිකපුග්ගල)

27. යඤ්ඤා රූපකම්මෙධා නුපපජ්ඣති, තඤ්ඤා වේදනාකම්මෙධා නුපපජ්ඣාති: උපපජ්ඣත්.

යඤ්ඤා චා පන වේදනාකම්මෙධා නුපපජ්ඣත්. තඤ්ඤා රූපකම්මෙධා නුපපජ්ඣති: උපපජ්ඣති.

28. යඤ්ඤා වේදනාකම්මෙධා නුපපජ්ඣති තඤ්ඤා සඤ්ඤාකම්මෙධා නුපපජ්ඣාති: ආමනායා.

යඤ්ඤා චා පන සඤ්ඤාකම්මෙධා නුපපජ්ඣත් තඤ්ඤා වේදනාකම්මෙධා නුපපජ්ඣති: ආමනායා. (පච්චනික ඔකාස)

29. යසං යඤ්ඤා රූපකම්මෙධා නුපපජ්ඣති තස්ස තඤ්ඤාකම්මෙධා නුපපජ්ඣාති: පඤ්ඤාචාරාමා චචනානං අරූපානං තෙසං තඤ්ඤා රූපකම්මෙධා නුපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තඤ්ඤාකම්මෙධා නුපපජ්ඣත්. සුඤ්ඤාචාරාමෙ පටිනිව්ඛනානං, අසඤ්ඤාසනා චචනානං තෙසං තඤ්ඤා රූපකම්මෙධා ච නුපපජ්ඣති. වේදනාකම්මෙධා ච නුපපජ්ඣත්.

24. යමක්භට යම් තැනෙකැ වෙදනාස්කන්ධ උපදී නම් ඔහට එහි සංඥස්කන්ධ උපන යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ උපදියි. ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධ නොද උපන. අවශෙෂයන් කෙරෙහි චතුරවොකාර පඤ්චවොකාර භවයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ ද උපදියි. සංඥස්කන්ධ ද උපන.

යළි යමක්භට හෝ යම් තැනෙකැ සංඥස්කන්ධ උපන නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධ උපදී යැ යත්: චතුරවොකාර පඤ්චවොකාර භවයෙන් ව්‍යුත්පන්න වන ඔවුනට එහි සංඥස්කන්ධ උපන, ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ නොද උපදියි. චතුරවොකාර පඤ්චවොකාර භවයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි සංඥස්කන්ධ ද උපන. වෙදනාස්කන්ධ ද උපදී. (අනුලොම පුග්ගලොකාස යි.)

25. යමක්භට රූපස්කන්ධ නූපදී නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධ නූපන යත්: උපන.

යළි යමක්භට හෝ වෙදනාස්කන්ධ නූපති නම් ඔහට රූපස්කන්ධ නූපදී යැ යත්: නැති.

26. යමක්භට වෙදනාස්කන්ධ නූපදී නම් ඔහට සංඥාස්කන්ධ නූපන යත්: උපන.

යළි යමක්භට හෝ සංඥාස්කන්ධ නූපති නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධ නූපදී යැ යත්: නැති. (පච්චිතික පුග්ගල යි.)

27. යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ නූපදී නම් එහි වෙදනාස්කන්ධ නූපන යත්: උපන.

යළි යම් තැනෙකැ හෝ වෙදනාස්කන්ධ නූපති නම් එහි රූපස්කන්ධ නූපදී යැ යත්: උපදී.

28. යම් තැනෙකැ වෙදනාස්කන්ධ නූපදී නම් එහි සංඥාස්කන්ධ නූපන යත්: එසේ යැ.

යළි යම් තැනෙකැ හෝ සංඥාස්කන්ධ නූපති නම් එහි වෙදනාස්කන්ධ නූපදී යැ යත්: එසේ යි.

29. යමක්භට යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ නූපදී නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධ නූපන යත්: පඤ්චවොකාරභවයෙන් ව්‍යුත්පන්න වන්නවුනට යැ අරූපයනට යැ යන ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ නූපදියි. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ නොද නූපන්නො වෙයි. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේනුවනට යැ අසංඥසන්ධයෙන් ව්‍යුත්පන්න වනුවනට යැ යන ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ ද නූපදියි. වෙදනාස්කන්ධ ද නූපන.

යසං වා පන යස චේදනාකඛ්ඤේ තුපපඡ්ඤා තසං තස් රූපකඛ්ඤේ තුපපඡ්ඤා: සුඤ්ඤාචාරාං උපපඡ්ඤානං, අසඤ්ඤාසත්තං උපපඡ්ඤානං තෙසං තස් චේදනාකඛ්ඤේ තුපපඡ්ඤා. නො ච තෙසං තස් රූපකඛ්ඤේ තුපපඡ්ඤා. සුඤ්ඤාචාරෙ පරිනිබ්බන්ධානං අසඤ්ඤාසත්තා චචන්ධානං තෙසං තස් චේදනාකඛ්ඤේ ච තුපපඡ්ඤා. රූපකඛ්ඤේ ච තුපපඡ්ඤා.

30. යසං යස චේදනාකඛ්ඤේ තුපපඡ්ඤා තසං තස් සඤ්ඤාකඛ්ඤේ තුපපඡ්ඤා: චතුචොකාරා පඤ්ඤොකාරා චචන්ධානං තෙසං තස් චේදනාකඛ්ඤේ - තුපපඡ්ඤා. නො ච තෙසං තස් සඤ්ඤාකඛ්ඤේ තුපපඡ්ඤා. සුඤ්ඤාචාරෙ පරිනිබ්බන්ධානං, අසඤ්ඤාසත්තා¹ චචන්ධානං තෙසං තස් චේදනාකඛ්ඤේ ච තුපපඡ්ඤා සඤ්ඤාකඛ්ඤේ ච තුපපඡ්ඤා.

යසං වා පන යස සඤ්ඤාකඛ්ඤේ තුපපඡ්ඤා තසං තස් චේදනාකඛ්ඤේ තුපපඡ්ඤා: සුඤ්ඤාචාරාං උපපඡ්ඤානං තෙසං තස් සඤ්ඤාකඛ්ඤේ තුපපඡ්ඤා. නො ච තෙසං තස් චේදනාකඛ්ඤේ තුපපඡ්ඤා, සුඤ්ඤාචාරෙ පරිනිබ්බන්ධානං, අසඤ්ඤාසත්තා¹ චචන්ධානං තෙසං තස් සඤ්ඤාකඛ්ඤේ ච තුපපඡ්ඤා. චේදනාකඛ්ඤේ ච තුපපඡ්ඤා. (පච්චන්තික පුග්ගලොකාස)

පච්චසන්තාතිතවාරො.

31. යසං රූපකඛ්ඤේ උපපඡ්ඤා තසං චේදනාකඛ්ඤේ උපපඡ්ඤා: පච්චිමභවීකානං පඤ්ඤොකාරං උපපඡ්ඤානං තෙසං රූපකඛ්ඤේ උපපඡ්ඤා, නො ච තෙසං චේදනාකඛ්ඤේ උපපඡ්ඤා. ඉතරෙසං පඤ්ඤොකාරං උපපඡ්ඤානං, අසඤ්ඤාසත්තං උපපඡ්ඤානං තෙසං රූපකඛ්ඤේ ච උපපඡ්ඤා. චේදනාකඛ්ඤේ ච උපපඡ්ඤා.

යසං වා පන චේදනාකඛ්ඤේ උපපඡ්ඤා තසං රූපකඛ්ඤේ උපපඡ්ඤා: සබ්බිසං චචන්ධානං, අරූපං උපපඡ්ඤානං තෙසං චේදනාකඛ්ඤේ උපපඡ්ඤා. නො ච තෙසං රූපකඛ්ඤේ උපපඡ්ඤා. පඤ්ඤොකාරං උපපඡ්ඤානං අසඤ්ඤාසත්තං උපපඡ්ඤානං තෙසං චේදනාකඛ්ඤේ ච උපපඡ්ඤා. රූපකඛ්ඤේ ච උපපඡ්ඤා.

32. යසං චේදනාකඛ්ඤේ උපපඡ්ඤා. තසං සඤ්ඤාකඛ්ඤේ උපපඡ්ඤා: පච්චිමභවීකානං උපපඡ්ඤානං තෙසං චේදනාකඛ්ඤේ උපපඡ්ඤා. නො ච තෙසං සඤ්ඤාකඛ්ඤේ උපපඡ්ඤා. ඉතරෙසං චතුචොකාරං. පඤ්ඤොකාරං උපපඡ්ඤානං තෙසං චේදනාකඛ්ඤේ ච උපපඡ්ඤා සඤ්ඤාකඛ්ඤේ ච උපපඡ්ඤා.

1. අසඤ්ඤාසත්තානං තෙසං - රෙසං.

යළි යමක්භට හෝ යම් තැනෙකැ වෙදනාස්කන්ධ නූපනි නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධ නූපදී යැ යත් : ඉද්ධාවාසයෙහි උපදනුවනට යැ අසංඥසකයෙහි උපදනුවනට යැ යන ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ නූපන. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ නොද නූපදීයි. ඉද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේනවුනට යැ අසංඥසකයෙන් ව්‍යුත් වනුවනට යැ යන ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ ද නූපන. රූපස්කන්ධ ද නූපදී.

30. යමක්භට යම් තැනෙකැ වෙදනාස්කන්ධ නූපදී නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධ නූපන යත් : චතුර්වේකාර පඤ්චවේකාර භවයෙන් ව්‍යුත් වන ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ නූපදීයි. ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධ නොද නූපන. ඉද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේනුවනට යැ අසංඥසකයෙන් ව්‍යුත් වනුවනට යැ යන ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ ද නූපදීයි. සංඥාස්කන්ධ ද නූපන.

යළි යමක්භට හෝ යම් තැනෙකැ සංඥාස්කන්ධ නූපනි නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධ නූපදී යැ යත් : ඉද්ධාවාසයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධ නූපන. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ නොද නූපදීයි. ඉද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේනුවනට යැ අසංඥසකයෙන් ව්‍යුත් වනුවනට යැ යන ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධ ද නූපන. වෙදනාස්කන්ධ ද නූපදී. (පරිවර්තක පුග්ගලොකාස යි.)

පවිච්ඡින්නානිකවාර යි.

31. යමක්භට රූපස්කන්ධ උපදී නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධ (මතු) උපදනෙ යැ යත් : පඤ්චවේකාර භවයෙහි උපදනා පස්විමභවික වූ ඔවුනට රූපස්කන්ධ උපදීයි. ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධ නොද (මතු) උපදනෙ යැ. අවශෙෂයන් කෙරෙහි පඤ්චවේකාරයෙහි උපදනවුනට යැ අසංඥසකයෙහි උපදනවුනට යැ යන ඔවුනට රූපස්කන්ධ ද උපදීයි. වෙදනාස්කන්ධ ද (මතු) උපදනෙ යි.

යළි යමක්භට හෝ වෙදනාස්කන්ධ උපදනෙ නම් ඔහට රූපස්කන්ධ උපදී යැ යත් : ව්‍යුත් වන හැමට යැ අරූපභවයෙහි උපදනවුනට යැ යන ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධ උපදනෙ යැ. ඔවුනට රූපස්කන්ධ නොද උපදීයි. පඤ්චවේකාරභවයෙහි උපදනවුනට යැ අසංඥසකයෙහි උපදනවුනට යැ යන ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධ ද උපදනෙ යැ. රූපස්කන්ධ ද උපදී.

32. යමක්භට වෙදනාස්කන්ධ උපදී නම් ඔහට සංඥාස්කන්ධ උපදනෙ යැ යත් : පස්විමභවික වැ උපදනා ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධ උපදීයි. ඔවුනට සංඥාස්කන්ධ නොද (මතු) උපදනෙ යැ. අවශෙෂයන් ශකරෙහි චතුර්වේකාර පඤ්චවේකාර භවයෙහි උපදනා ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධ ද උපදීයි. සංඥාස්කන්ධ ද උපදනෙ යි.

යහස වා පන සඤ්ඤාකම්මෙධා උපපජ්ඣති තසස වෙදනාකම්මෙධා උපපජ්ඣති: සබ්බසං වච්චානානං, අසඤ්ඤාසකං උපපජ්ඣනානං තෙසං සඤ්ඤාකම්මෙධා උපපජ්ඣසීති. නො ච තෙසං වෙදනාකම්මෙධා උපපජ්ඣති. චතුචොකාරං පඤ්ඤාචොකාරං උපපජ්ඣනානං තෙසං සඤ්ඤාකම්මෙධා ච උපපජ්ඣසීති. වෙදනාකම්මෙධා ච උපපජ්ඣති. (අනුලොම පුග්ගල)

33. යත් රූපකම්මෙධා උපපජ්ඣති තත් වෙදනාකම්මෙධා උපපජ්ඣසීති: අසඤ්ඤාසකෙ තත් රූපකම්මෙධා උපපජ්ඣති. නො ච තත් වෙදනාකම්මෙධා උපපජ්ඣසීති. පඤ්ඤාචොකාරෙ තත් රූපකම්මෙධා ච උපපජ්ඣති. වෙදනාකම්මෙධා ච උපපජ්ඣසීති.

යත්වා පන වෙදනාකම්මෙධා උපපජ්ඣසීති, තත් රූපකම්මෙධා උපපජ්ඣති: අරූපෙ තත් වෙදනාකම්මෙධා උපපජ්ඣසීති. නො ච තත් රූපකම්මෙධා උපපජ්ඣති. පඤ්ඤාචොකාරෙ තත් වෙදනාකම්මෙධා ච උපපජ්ඣසීති රූපකම්මෙධා ච උපපජ්ඣති.

34. යත් වෙදනාකම්මෙධා උපපජ්ඣති තත් සඤ්ඤාකම්මෙධා උපපජ්ඣසීති: ආමානා.

යත් වා පන සඤ්ඤාකම්මෙධා උපපජ්ඣසීති තත් වෙදනාකම්මෙධා උපපජ්ඣති ආමානා. (අනුලොමඛකාස)

35. යහස යත් රූපකම්මෙධා උපපජ්ඣති, තසස තත් වෙදනාකම්මෙධා උපපජ්ඣසීති: පච්ඡිමභවිකානං, පඤ්ඤාචොකාරං උපපජ්ඣනානං, අසඤ්ඤාසකං උපපජ්ඣනානං තෙසං තත් රූපකම්මෙධා උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් වෙදනාකම්මෙධා උපපජ්ඣසීති. ඉතරෙසං පඤ්ඤාචොකාරං උපපජ්ඣනානං තෙසං තත් රූපකම්මෙධා ච උපපජ්ඣති. වෙදනාකම්මෙධා ච උපපජ්ඣසීති.

යහස වා පන යත් වෙදනාකම්මෙධා උපපජ්ඣසීති තසස තත් රූපකම්මෙධා උපපජ්ඣති: පඤ්ඤාචොකාරා වච්චානානං, අරූපානං තෙසං තත් වෙදනාකම්මෙධා උපපජ්ඣසීති, නො ච තෙසං තත් රූපකම්මෙධා උපපජ්ඣති. පඤ්ඤාචොකාරං උපපජ්ඣනානං තෙසං තත් වෙදනාකම්මෙධා ච උපපජ්ඣසීති රූපකම්මෙධා ච උපපජ්ඣති.

36. යහස යත් වෙදනාකම්මෙධා උපපජ්ඣති තසස තත් සඤ්ඤාකම්මෙධා උපපජ්ඣසීති: පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං තත් වෙදනාකම්මෙධා උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් සඤ්ඤාකම්මෙධා උපපජ්ඣසීති. ඉතරෙසං චතුචොකාරං පඤ්ඤාචොකාරං උපපජ්ඣනානං තෙසං තත් වෙදනාකම්මෙධා ච උපපජ්ඣති. සඤ්ඤාකම්මෙධා ච උපපජ්ඣසීති.

යළි යමක්හට හෝ සංඥාස්කන්ධ උපදනේ නම් ඔහට වේදනාස්කන්ධ උපදී යැ යත්: ව්‍යුත්ත වන හැමට යැ අසංඥසසයයෙහි උපදනවුනට යැ යන ඔවුනට සංඥාස්කන්ධ උපදනේ යැ. ඔවුනට වේදනාස්කන්ධ නොද උපදියි. වතුචෝකාර පඤ්චෝකාර හවයෙහි උපදනා ඔවුනට සංඥාස්කන්ධ ද උපදනේ යැ. වේදනාස්කන්ධ ද උපදී. (අනුලොම සුභ්ගල යි.)

33. යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ උපදී නම් එහි වේදනාස්කන්ධ උපදනේ යැ යත්: අසංඥසස වූ එහි රූපස්කන්ධ උපදියි. එහි වේදනාස්කන්ධ නොද උපදනේ යැ. පඤ්චෝකාර වූ එහි රූපස්කන්ධ ද උපදියි. වේදනාස්කන්ධ ද උපදනේ යි.

යළි යම් තැනෙකැ හෝ වේදනාස්කන්ධ උපදනේ නම් එහි රූපස්කන්ධ උපදී යැ යත්: අරූපහව වූ එහි වේදනාස්කන්ධ උපදනේ යැ. එහි රූපස්කන්ධ නොද උපදියි. පඤ්චෝකාර වූ එහි වේදනාස්කන්ධ ද උපදනේ යැ. රූපස්කන්ධ ද උපදී.

34. යම් තැනෙකැ වේදනාස්කන්ධ උපදී නම් එහි සංඥාස්කන්ධ උපදනේ යැ යත්: එසේ යැ.

යළි යම් තැනෙකැ හෝ සංඥාස්කන්ධ උපදනේ නම් එහි වේදනාස්කන්ධ උපදී යැ යත්: එසේ යි. (අනුලොම ඕකාස යි.)

35. යමක්හට යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ උපදී නම් ඔහට එහි වේදනාස්කන්ධ උපදනේ යැ යත්: පඤ්චෝකාරයෙහි උපදනා පස්විම හවිකයනට යැ අසංඥසසයයෙහි උපදනවුනට යැ යන ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ උපදියි. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ නොද උපදනේ යැ. අවයෙස වූ පඤ්චෝකාර හවයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ ද උපදියි. වේදනාස්කන්ධ ද උපදනේ යි.

යළි යමක්හට හෝ යම් තැනෙකැ වේදනාස්කන්ධ උපදනේ නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධ උපදී යැ යත්: පඤ්චෝකාරයෙන් ව්‍යුත්ත ව්‍යුචනට යැ අරූපයනට යැ යන ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ උපදනේ යැ. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ නොද උපදියි. පඤ්චෝකාරයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ ද උපදනේ යැ රූපස්කන්ධ ද උපදී.

36. යමක්හට යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ උපදී නම් ඔහට එහි සංඥාස්කන්ධ උපදනේ යැ යත්: පස්විම හවික වූ උපදනා ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ උපදියි. ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධ (අනාගතයෙහි) නොද උපදනේ යැ. සෙසු වතුචෝකාර පඤ්චෝකාර හවයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ ද උපදියි. සංඥාස්කන්ධ ද උපදනේ යි.

යසං වා පන යත් සංඝිකාකම්මෙධං උපපජ්ඣන්ති තස්ස තත් වෙදනාකම්මෙධං උපපජ්ඣන්ති: වතුචෝකාරො පඤ්චෝකාරො වචනානාං තෙසං තත් සංඝිකාකම්මෙධං උපපජ්ඣන්ති. නො ච තෙසං තත් වෙදනාකම්මෙධං උපපජ්ඣන්ති. වතුචෝකාරො පඤ්චෝකාරො උපපජ්ඣනානාං තෙසං තත් සංඝිකාකම්මෙධං ච උපපජ්ඣන්ති වෙදනාකම්මෙධං ච උපපජ්ඣන්ති. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

37. යසං රූපකම්මෙධං නුපපජ්ඣන්ති තස්ස වෙදනාකම්මෙධං නුපපජ්ඣන්ති: සංඛිකං වචනානාං, අරූපං උපපජ්ඣනානාං තෙසං රූපකම්මෙධං නුපපජ්ඣන්ති. නො ච තෙසං වෙදනාකම්මෙධං නුපපජ්ඣන්ති. පඤ්චෝකාරො පරිනිබ්බනානාං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානාං තෙසං රූපකම්මෙධං ච නුපපජ්ඣන්ති. වෙදනාකම්මෙධං ච නුපපජ්ඣන්ති.

යසං වා පන වෙදනාකම්මෙධං නුපපජ්ඣන්ති තස්ස රූපකම්මෙධං නුපපජ්ඣන්ති: පච්ඡිමභවිකානාං පඤ්චෝකාරො උපපජ්ඣනානාං තෙසං වෙදනාකම්මෙධං නුපපජ්ඣන්ති. නො ච තෙසං රූපකම්මෙධං නුපපජ්ඣන්ති. පඤ්චෝකාරො පරිනිබ්බනානාං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානාං තෙසං වෙදනාකම්මෙධං ච නුපපජ්ඣන්ති: රූපකම්මෙධං ච නුපපජ්ඣන්ති.

38. යසං වෙදනාකම්මෙධං නුපපජ්ඣන්ති, තස්ස සංඝිකාකම්මෙධං නුපපජ්ඣන්ති: සංඛිකං වචනානාං අසංඝිකාකම්මෙධං උපපජ්ඣනානාං තෙසං වෙදනාකම්මෙධං නුපපජ්ඣන්ති. නො ච තෙසං සංඝිකාකම්මෙධං නුපපජ්ඣන්ති. පරිනිබ්බනානාං තෙසං වෙදනාකම්මෙධං ච නුපපජ්ඣන්ති, සංඝිකාකම්මෙධං ච නුපපජ්ඣන්ති,

යසං වා පන සංඝිකාකම්මෙධං නුපපජ්ඣන්ති තස්ස වෙදනාකම්මෙධං නුපපජ්ඣන්ති: පච්ඡිමභවිකානාං පඤ්චෝකාරො උපපජ්ඣනානාං¹ තෙසං සංඝිකාකම්මෙධං නුපපජ්ඣන්ති, නො ච තෙසං වෙදනාකම්මෙධං නුපපජ්ඣන්ති, පරිනිබ්බනානාං තෙසං සංඝිකාකම්මෙධං ච නුපපජ්ඣන්ති, වෙදනාකම්මෙධං ච නුපපජ්ඣන්ති. (පච්චනිකපුග්ගල)

39. යත් රූපකම්මෙධං නුපපජ්ඣන්ති තත් වෙදනාකම්මෙධං නුපපජ්ඣන්ති: උපපජ්ඣන්ති.

යත් වා පන වෙදනාකම්මෙධං නුපපජ්ඣන්ති තත් රූපකම්මෙධං නුපපජ්ඣන්ති: උපපජ්ඣන්ති.

40. යත් වෙදනාකම්මෙධං නුපපජ්ඣන්ති තත් සංඝිකාකම්මෙධං නුපපජ්ඣන්ති: ආමනායා.

යත් වා පන සංඝිකාකම්මෙධං නුපපජ්ඣන්ති තත් වෙදනාකම්මෙධං නුපපජ්ඣන්ති: ආමනායා. (පච්චනිකමකාස)

1. පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ඣනානාං - මඝං.

යළි යමක්හට හෝ යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධ උපදන නම් ඔහට එහි වේදනාස්කන්ධ උපදී යැ යත්: වතුචෝකාර පඤ්චෝකාර හවයෙන් ව්‍යුත් වන ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධ උපදන යැ. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ නොද උපදීයි. වතුචෝකාරයෙහි පඤ්චෝකාරයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධ ද උපදන යැ. වේදනාස්කන්ධ ද උපදී. (අනුලොම පුග්ගලොකාස යි.)

37. යමක්හට රූපස්කන්ධ නූපදී නම් ඔහට වේදනාස්කන්ධ නූපදනෙ යැ යත්: ව්‍යුත් වන හැමට යැ අරූපහවයෙහි උපදනවුනට යැ යන ඔවුනට රූපස්කන්ධ නූපදීයි. ඔවුනට වේදනාස්කන්ධ නොද නූපදනෙ යැ. පඤ්චෝකාරයෙහි පිරිනිවේනවුනට යැ අරූප හවයෙහි පශ්චිමභවිකයනට යැ යන ඔවුනට රූපස්කන්ධ ද නූපදීයි. වේදනාස්කන්ධ ද නූපදනෙ යි.

යළි යමක්හට හෝ වේදනාස්කන්ධ නූපදනෙ නම් ඔහට රූපස්කන්ධ නූපදී යැ යත්: පශ්චිමභවිකයනට යැ පඤ්චෝකාරයෙහි උපදනවුනට යැ යන ඔවුනට වේදනාස්කන්ධ නූපදනෙ යැ. ඔවුනට රූපස්කන්ධ නොද නූපදීයි. පඤ්චෝකාරයෙහි පිරිනිවේනවුනට යැ අරූපහවයෙහි පශ්චිමභවිකයනට යැ යන ඔවුනට වේදනාස්කන්ධ ද නූපදනෙ යැ රූපස්කන්ධ ද නූපදී.

38. යමක්හට වේදනාස්කන්ධ නූපදී නම් ඔහට සංඥාස්කන්ධ නූපදනෙ යැ යත්: ව්‍යුත් වන හැමට යැ අසංඥසන්ධයෙහි උපදන වුනට යැ යන ඔවුනට වේදනාස්කන්ධ නූපදීයි. සංඥාස්කන්ධ නොද නූපදනෙ ය. පිරිනිවේන ඔවුනට වේදනාස්කන්ධ ද නූපදීයි. සංඥාස්කන්ධ ද නූපදනෙ යි.

යළි යමක්හට හෝ සංඥාස්කන්ධ නූපදනෙ නම් ඔහට වේදනාස්කන්ධ නූපදී යැ යත්: පශ්චිම භවිකයනට යැ පඤ්චෝකාරයෙහි උපදනවුනට යැ යන ඔවුනට සංඥාස්කන්ධ නූපදනෙ යැ. ඔවුනට වේදනාස්කන්ධ නොද නූපදීයි. පිරිනිවේන ඔවුනට සංඥාස්කන්ධ ද නූපදනෙ යැ. වේදනාස්කන්ධ ද නූපදී. (පච්චනික පුග්ගල යි.)

39. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධ නූපදී නම් එහි වේදනාස්කන්ධ නූපදනෙ යැ යත්: උපදනෙ යි.

යළි යම් තැනෙක හෝ වේදනාස්කන්ධ නූපදනෙ නම් එහි රූපස්කන්ධ නූපදී යැ යත්: උපදී.

40. යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධ නූපදී නම් එහි සංඥාස්කන්ධ නූපදනෙ යැ යත්: එසේ යි.

යළි යම් තැනෙක හෝ සංඥාස්කන්ධ නූපදනෙ නම් ඒහි වේදනාස්කන්ධ නූපදී යැ යත්: එසේ යි. (පච්චනික ඔකාස යි.)

41. යසස යඤ්ච රූපකඛ්ඤ්ඤානං නුපපජ්ඣති, තසස තඤ්ච වේදනාකඛ්ඤ්ඤානං නුපපජ්ඣති: පඤ්චවොකාරො වචනානාං, අරූපානාං තෙසං තඤ්ච රූපකඛ්ඤ්ඤානං නුපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තඤ්ච වේදනාකඛ්ඤ්ඤානං නුපපජ්ඣති. පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බනානාං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානාං අසඤ්ඤාසකානාං වචනානාං තෙසං තඤ්ච රූපකඛ්ඤ්ඤානං ච නුපපජ්ඣති, වේදනාකඛ්ඤ්ඤානං ච නුපපජ්ඣති.

යසස වා පන යඤ්ච වේදනාකඛ්ඤ්ඤානං නුපපජ්ඣති තසස තඤ්ච රූපකඛ්ඤ්ඤානං නුපපජ්ඣති: පච්ඡිමභවිකානාං පඤ්චවොකාරො උපපජ්ඣනානාං, අසඤ්ඤාසකානං උපපජ්ඣනානාං තෙසං තඤ්ච වේදනාකඛ්ඤ්ඤානං නුපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තඤ්ච රූපකඛ්ඤ්ඤානං නුපපජ්ඣති. පඤ්චවොකාරෙ පරිනිබ්බනානාං අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානාං, අසඤ්ඤාසකානාං වචනානාං, තෙසං තඤ්ච වේදනාකඛ්ඤ්ඤානං ච නුපපජ්ඣති, රූපකඛ්ඤ්ඤානං ච නුපපජ්ඣති.

42. යසස යඤ්ච වේදනාකඛ්ඤ්ඤානං නුපපජ්ඣති, තසස තඤ්ච සඤ්ඤාකඛ්ඤ්ඤානං නුපපජ්ඣති: චතුරවොකාරො පඤ්චවොකාරො වචනානාං තෙසං තඤ්ච වේදනාකඛ්ඤ්ඤානං නුපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තඤ්ච සඤ්ඤාකඛ්ඤ්ඤානං නුපපජ්ඣති. පරිනිබ්බනානාං අසඤ්ඤාසකානාං තෙසං තඤ්ච වේදනාකඛ්ඤ්ඤානං ච නුපපජ්ඣති. සඤ්ඤාකඛ්ඤ්ඤානං ච නුපපජ්ඣති.

යසස වා පන යඤ්ච සඤ්ඤාකඛ්ඤ්ඤානං නුපපජ්ඣති, තසස තඤ්ච වේදනාකඛ්ඤ්ඤානං නුපපජ්ඣති: පච්ඡිමභවිකානාං උපපජ්ඣනානාං තෙසං තඤ්ච සඤ්ඤාකඛ්ඤ්ඤානං නුපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තඤ්ච වේදනාකඛ්ඤ්ඤානං නුපපජ්ඣති. පරිනිබ්බනානාං, අසඤ්ඤාසකානාං තෙසං තඤ්ච සඤ්ඤාකඛ්ඤ්ඤානං ච නුපපජ්ඣති. වේදනාකඛ්ඤ්ඤානං ච නුපපජ්ඣති. (පච්චනික පුග්ගලොකාස)

පච්චුපපනානානෙවාරො.

43. යසස රූපකඛ්ඤ්ඤානං උපපජ්ඣති, තසස වේදනාකඛ්ඤ්ඤානං උපපජ්ඣති: පච්ඡිමභවිකානාං තෙසං රූපකඛ්ඤ්ඤානං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං වේදනාකඛ්ඤ්ඤානං උපපජ්ඣති. ඉතරෙසං තෙසං රූපකඛ්ඤ්ඤානං ච උපපජ්ඣති, වේදනාකඛ්ඤ්ඤානං ච උපපජ්ඣති.

යසස වා පන වේදනාකඛ්ඤ්ඤානං උපපජ්ඣති, තසස රූපකඛ්ඤ්ඤානං උපපජ්ඣති: ආමනා.

41. යම්කිසිවක් යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ කුපදී නම් ඔහුට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධ කුපදනෙ යැ යත්: පක්‍ෂිවෝකාරයෙන් ව්‍යුහ වන්තවුනට යැ අරූපයනට යැ යන ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ කුපදියි. ඔවුනට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධ නොද කුපදනේ යැ. පක්‍ෂි-වෝකාරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට යැ අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට යැ අසංඥසනියෙන් ව්‍යුහ වනුවනට යැ යන ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ කුපදියි, වෛද්‍යාස්කන්ධ ද කුපදනෙ යි.

යළි යම්කිසිවක් හෝ යම් තැනෙකැ වෛද්‍යාස්කන්ධ කුපදනේ නම් ඔහුට එහි රූපස්කන්ධ කුපදී යැ යත්: පශ්චිමභවිකයනට යැ පක්‍ෂිවෝකාරයෙහි උපද්‍රාවුනට යැ අසංඥසනියෙහි උපද්‍රාවුනට යැ යන ඔවුනට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධ කුපදනෙ යැ. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ නොද කුපදියි. පක්‍ෂිවෝකාරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට යැ අරූපයෙහි - පශ්චිමභවිකයනට යැ අසංඥසනියෙන් ව්‍යුහ වනුවනට යැ යන ඔවුනට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධ ද කුපදනෙ යැ. රූප-ස්කන්ධ ද කුපදී.

42. යම්කිසිවක් යම් තැනෙකැ වෛද්‍යාස්කන්ධ කුපදී නම් ඔහුට එහි සංඥාස්කන්ධ කුපදනෙ යැ යත්: චතුර්වෝකාර පක්‍ෂිවෝකාර භවයෙන් ව්‍යුහ වන ඔවුනට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධ කුපදියි. ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධ නොද කුපදනෙ යැ. පිරිනිවෙනවුනට යැ අසංඥසනියනට යැ යන ඔවුනට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධ ද කුපදියි. සංඥාස්කන්ධ ද කුපදනෙ යි.

යළි යම්කිසිවක් හෝ යම් තැනෙකැ සංඥාස්කන්ධ කුපදනෙ නම් ඔහුට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධ කුපදී යැ යත්: පශ්චිමභවිකයනට යැ පක්‍ෂිවෝකාරයෙහි උපද්‍රාවුනට යැ යන ඔවුනට එහි සංඥා-ස්කන්ධ කුපදනෙ යැ. ඔවුනට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධ නොද කුපදියි. පිරිනිවෙනවුනට යැ අසංඥසනියනට යැ යන ඔවුනට එහි සංඥා-ස්කන්ධ ද කුපදනෙ යැ. වෛද්‍යාස්කන්ධ ද කුපදී. (පච්චනික පුග්ගලොකාස යි.)

පච්චුප්පන්තානාගතවාර යි.

43. යම්කිසිවක් රූපස්කන්ධ උපනි නම් ඔහුට වෛද්‍යාස්කන්ධ උපදනෙ යැ යත්: පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට රූපස්කන්ධ උපන. ඔවුනට වෛද්‍යාස්කන්ධ නොද උපදනෙ යැ. අවගෙෂයනට රූප-ස්කන්ධ ද උපන. වෛද්‍යාස්කන්ධ ද උපදනෙ යි.

යළි යම්කිසිවක් හෝ වෛද්‍යාස්කන්ධ උපදනෙ නම් ඔහුට රූප-ස්කන්ධ උපන යත්: එසේ යි.

44. යස්ස වේදනාකමිදෙධා උපපජ්ඣති තස්ස සංකෘතියකමිදෙධා උපපජ්ඣස්සතිති: පච්චිමභවිකානං තෙසං වේදනාකමිදෙධා උපපජ්ඣත්ථ, නො ච තෙසං සංකෘතියකමිදෙධා උපපජ්ඣස්සති, ඉතරෙසං තෙසං වේදනාකමිදෙධා ච උපපජ්ඣත්ථ, සංකෘතියකමිදෙධා ච උපපජ්ඣස්සති.

යස්ස චා පන සංකෘතියකමිදෙධා උපපජ්ඣස්සති තස්ස වේදනාකමිදෙධා උපපජ්ඣත්ථාති: ආමන්තා. (අනුලොම පුග්ගල)

45. යත් රූපකමිදෙධා උපපජ්ඣත්ථ තත්ථ වේදනාකමිදෙධා උපපජ්ඣස්සතිති: අසංකෘතියකමිදෙධා තත්ථ රූපකමිදෙධා උපපජ්ඣත්ථ. නො ච තත්ථ වේදනාකමිදෙධා උපපජ්ඣස්සති. පඤ්චවොකාරෙ තත්ථ රූපකමිදෙධා ච උපපජ්ඣත්ථ වේදනාකමිදෙධා ච උපපජ්ඣස්සති.

යත් චා පන වේදනාකමිදෙධා උපපජ්ඣස්සති තත්ථ රූපකමිදෙධා උපපජ්ඣත්ථාති: අරූපෙ තත්ථ වේදනාකමිදෙධා උපපජ්ඣස්සති, නො ච තත්ථ රූපකමිදෙධා උපපජ්ඣත්ථ. පඤ්චවොකාරෙ තත්ථ වේදනාකමිදෙධා ච උපපජ්ඣස්සති, රූපකමිදෙධා ච උපපජ්ඣත්ථ.

46. යත් වේදනාකමිදෙධා උපපජ්ඣත්ථ තත්ථ සංකෘතියකමිදෙධා උපපජ්ඣස්සතිති: ආමන්තා.

යත් චා පන සංකෘතියකමිදෙධා උපපජ්ඣස්සති තත්ථ වේදනාකමිදෙධා උපපජ්ඣත්ථාති: ආමන්තා. (අනුලොම ඔකාස)

47. යස්ස යත් රූපකමිදෙධා උපපජ්ඣත්ථ තස්ස තත්ථ වේදනාකමිදෙධා උපපජ්ඣස්සතිති: පඤ්චවොකාරෙ පච්චිමභවිකානං, අසංකෘතියකමිදෙධා තෙසං තත්ථ රූපකමිදෙධා උපපජ්ඣත්ථ. නො ච තෙසං තත්ථ වේදනාකමිදෙධා උපපජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්ථ රූපකමිදෙධා ච උපපජ්ඣත්ථ, වේදනාකමිදෙධා ච උපපජ්ඣස්සති.

යස්ස චා පන යත් වේදනාකමිදෙධා උපපජ්ඣස්සති තස්ස තත්ථ රූපකමිදෙධා උපපජ්ඣත්ථාති: අරූපානං තෙසං තත්ථ වේදනාකමිදෙධා උපපජ්ඣස්සති. නො ච තෙසං තත්ථ රූපකමිදෙධා උපපජ්ඣත්ථ. පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්ථ වේදනාකමිදෙධා ච උපපජ්ඣස්සති, රූපකමිදෙධා ච උපපජ්ඣත්ථ.

48. යස්ස යත් වේදනාකමිදෙධා උපපජ්ඣත්ථ තස්ස තත්ථ සංකෘතියකමිදෙධා උපපජ්ඣස්සතිති: පච්චිමභවිකානං තෙසං තත්ථ වේදනාකමිදෙධා උපපජ්ඣත්ථ. නො ච තෙසං තත්ථ සංකෘතියකමිදෙධා උපපජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං චතුරවොකාරානං, පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත්ථ වේදනාකමිදෙධා ච උපපජ්ඣත්ථ, සංකෘතියකමිදෙධා ච උපපජ්ඣස්සති.

යස්ස චා පන යත් සංකෘතියකමිදෙධා උපපජ්ඣස්සති තස්ස තත්ථ වේදනාකමිදෙධා උපපජ්ඣත්ථාති: ආමන්තා. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

44. යමක්භට වෙදනාස්කන්ධ උපනි නම් ඔහට සංඥාස්කන්ධ උපතෙ යැ යත් : පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධ උපත ඔවුනට සංඥාස්කන්ධ නොද උපදෙනෙ යැ. අවශෙෂ වූ ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධ ද උපත. සංඥාස්කන්ධ ද උපදෙනෙ යැ.

යළි යමක්භට හෝ සංඥාස්කන්ධ උපදෙන නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධ උපත යත් : එසේ යි.

45. යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ උපනි නම් එහි වෙදනාස්කන්ධ උපදෙනෙ යැ යත් : අසංඥසන්ධ වූ එහි රූපස්කන්ධ උපත. එහි වෙදනාස්කන්ධ නොද උපදෙනෙ යැ. පඤ්චොකාරභව වූ එහි රූපස්කන්ධ ද උපත. වෙදනාස්කන්ධ ද උපදෙනෙ යැ.

යළි යම් තැනෙකැ හෝ වෙදනාස්කන්ධ උපදෙන නම් එහි රූපස්කන්ධ උපත යත් : අරූපභව වූ එහි වෙදනාස්කන්ධ උපදෙනෙ යැ. එහි රූපස්කන්ධ නොද උපත. පඤ්චොකාර වූ එහි වෙදනාස්කන්ධ ද උපදෙනෙ යැ. රූපස්කන්ධ ද උපනි.

46. යම් තැනෙකැ වෙදනාස්කන්ධ උපනි නම් එහි සංඥාස්කන්ධ උපදෙනෙ යැ යත් : එසේ යැ.

යළි යම් තැනෙකැ හෝ සංඥාස්කන්ධ උපදෙන නම් එහි වෙදනාස්කන්ධ උපත යත් : එසේ යි. (අනුලොම ඔකාස යි.)

47. යමක්භට යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ උපනි නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධ උපදෙනෙ යැ යත් : පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට යැ අසංඥසන්ධයනට යැ යන ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ උපත. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ නොද උපදෙනෙ යැ. අවශෙෂ පඤ්චොකාර වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ ද උපත. වෙදනාස්කන්ධ ද උපදෙනෙ යි.

යළි යමක්භට හෝ යම් තැනෙකැ වෙදනාස්කන්ධ උපදෙන නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධ උපත යත් : අරූප වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ උපදෙනෙ යැ. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ නොද උපත. පඤ්චොකාර වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ ද උපදෙනෙ යැ. රූපස්කන්ධ ද උපත.

48. යමක්භට යම් තැනෙකැ වෙදනාස්කන්ධ උපනි නම් ඔහට එහි සංඥාස්කන්ධ උපදෙනෙ යැ යත් : පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ උපත. ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධ නොද උපදෙනෙ යැ. අවශෙෂ චතුර්විකාර පඤ්චොකාර වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ ද උපත. සංඥාස්කන්ධ ද උපදෙනෙ යි.

යළි යමක්භට හෝ යම් තැනෙකැ සංඥාස්කන්ධ උපදෙන නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධ උපත යත් : එසේ යි. (අනුලොම පුග්ගලොකාස යි.)

49. යසං රූපකඛ්ඤාං නුපපථ්ථං තස්ස වේදනාකඛ්ඤාං නුපපථ්ථස්සතිති : නඤ්ථි.

යසං චා පන වේදනාකඛ්ඤාං නුපපථ්ථස්සති තස්ස රූපකඛ්ඤාං නුපපථ්ථස්සාති : උපපථ්ථං.

50. යසං වේදනාකඛ්ඤාං නුපපථ්ථං තස්ස සඤ්ඤාකඛ්ඤාං නුපපථ්ථස්සතිති : නඤ්ථි.

යසං චා පන සඤ්ඤාකඛ්ඤාං නුපපථ්ථස්සති තස්ස වේදනාකඛ්ඤාං නුපපථ්ථස්සාති : උපපථ්ථං. (පච්චරීකපුඤ්ඤා)

51. යද් රූපකඛ්ඤාං නුපපථ්ථං, තද් වේදනාකඛ්ඤාං නුපපථ්ථස්සතිති : උපපථ්ථස්සති.

යද් චා පන වේදනාකඛ්ඤාං නුපපථ්ථස්සති තද් රූපකඛ්ඤාං නුපපථ්ථස්සාති : උපපථ්ථං.

52. යද් වේදනාකඛ්ඤාං නුපපථ්ථං තද් සඤ්ඤාකඛ්ඤාං නුපපථ්ථස්සතිති : ආමනිතා.

යද් චා පන සඤ්ඤාකඛ්ඤාං නුපපථ්ථස්සති තද් වේදනාකඛ්ඤාං නුපපථ්ථස්සාති : ආමනිතා. (පච්චරීක ඔකාස)

53. යසං යද් රූපකඛ්ඤාං නුපපථ්ථං තස්ස තද් වේදනාකඛ්ඤාං නුපපථ්ථස්සතිති : අරූපානං තෙසං තද් රූපකඛ්ඤාං නුපපථ්ථං, නො ච තෙසං තද් වේදනාකඛ්ඤාං නුපපථ්ථස්සති. සුඤ්ඤාචාසානං අරූපෙ පච්චිමභවිකානං තෙසං තද් රූපකඛ්ඤාං ච නුපපථ්ථං, වේදනාකඛ්ඤාං ච නුපපථ්ථස්සති.

යසං චා පන යද් වේදනාකඛ්ඤාං නුපපථ්ථස්සති තස්ස තද් රූපකඛ්ඤාං නුපපථ්ථස්සාති : පඤ්චවෛකාථෙ පච්චිමභවිකානං අසඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තද් වේදනාකඛ්ඤාං නුපපථ්ථස්සති, නො ච තෙසං තද් රූපකඛ්ඤාං නුපපථ්ථං. සුඤ්ඤාචාසානං, අරූපෙ පච්චිමභවිකානං තෙසං තද් වේදනාකඛ්ඤාං ච නුපපථ්ථස්සති, රූපකඛ්ඤාං ච නුපපථ්ථං.

54. යසං යද් වේදනාකඛ්ඤාං නුපපථ්ථං තස්ස තද් සඤ්ඤාකඛ්ඤාං නුපපථ්ථස්සතිති : ආමනිතා.

යසං චා පන යද් සඤ්ඤාකඛ්ඤාං නුපපථ්ථස්සති තස්ස තද් වේදනාකඛ්ඤාං නුපපථ්ථස්සාති : පච්චිමභවිකානං තෙසං තද් සඤ්ඤාකඛ්ඤාං නුපපථ්ථස්සති. නො ච තෙසං තද් වේදනාකඛ්ඤාං නුපපථ්ථං. සුඤ්ඤාචාසානං, අසඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තද් සඤ්ඤාකඛ්ඤාං ච නුපපථ්ථස්සති, වේදනාකඛ්ඤාං ච නුපපථ්ථං. (පච්චරීක පුඤ්ඤාලොකාස)

අතිතානාගතවාරො.

පච්චතී උපපාදවාරො නිට්ඨිතො.

49. යමක්භව රූපස්කන්ධ නූපති නම් ඔහව වෙදනාස්කන්ධ නූපදනෙ යෑ යත් : නැති.

යළි යමක්භව භෝ වෙදනාස්කන්ධ නූපදනෙ නම් ඔහව රූපස්කන්ධ නූපන යත් : උපති.

50. යමක්භව වෙදනාස්කන්ධ නූපති නම් ඔහව සංඥාස්කන්ධ නූපදනෙ යෑ යත් : නැති.

යළි යමක්භව භෝ සංඥාස්කන්ධ නූපදනෙ නම් ඔහව වෙදනාස්කන්ධ නූපන යත් : උපති. (පච්චිනික පුග්ගල යි.)

51. යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ නූපති නම් එහි වෙදනාස්කන්ධ නූපදනෙ යෑ යත් : උපදනෙ යෑ.

යළි යම් තැනෙකැ භෝ වෙදනාස්කන්ධ නූපදනෙ නම් එහි රූපස්කන්ධ නූපන යත් : උපති.

52. යම් තැනෙකැ වෙදනාස්කන්ධ නූපති නම් එහි සංඥාස්කන්ධ නූපදනෙ යෑ යත් : එසේ යෑ.

යළි යම් තැනෙකැ භෝ සංඥාස්කන්ධ නූපදනෙ නම් එහි වෙදනාස්කන්ධ නූපන යත් : එසේ යි. (පච්චිනික ඕකාස යි.)

53. යමක්භව යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ නූපති නම් ඔහව එහි වෙදනාස්කන්ධ නූපදනෙ යෑ යත් : අරූපභව වූ ඔවුනව එහි රූපස්කන්ධ නූපන. ඔවුනව එහි වෙදනාස්කන්ධ නොද නූපදනෙ යෑ. ඉද්ධාචාසයනව යෑ අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනව යෑ යන ඔවුනව එහි රූපස්කන්ධ ද නූපන. වෙදනාස්කන්ධ ද නූපදනෙ යෑ.

යළි යමක්භව භෝ යම් තැනෙකැ වෙදනාස්කන්ධ නූපදනෙ නම් ඔහව එහි රූපස්කන්ධ නූපන යත් : පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමභවිකයනව යෑ අසංඥසනියනව යෑ යන ඔවුනව එහි වෙදනාස්කන්ධ නූපදනෙ යෑ. ඔවුනව එහි රූපස්කන්ධ නොද නූපන. ඉද්ධාචාසයනව යෑ අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනව යෑ යන ඔවුනව එහි වෙදනාස්කන්ධ ද නූපදනෙ යෑ. රූපස්කන්ධ ද නූපති.

54. යමක්භව යම් තැනෙකැ වෙදනාස්කන්ධ නූපති නම් ඔහව එහි සංඥාස්කන්ධ නූපදනෙ යෑ යත් : එසේ යෑ.

යළි යමක්භව භෝ යම් තැනෙකැ සංඥාස්කන්ධ නූපදනෙ නම් ඔහව එහි වෙදනාස්කන්ධ නූපන යත් : පශ්චිමභවික වූ ඔවුනව එහි සංඥාස්කන්ධ නූපදනෙ යෑ. ඔවුනව එහි වෙදනාස්කන්ධ නොද නූපන. ඉද්ධාචාසයනව යෑ අසංඥසනියනව යෑ යන ඔවුනව එහි සංඥාස්කන්ධ ද නූපදනෙ යෑ. වෙදනාස්කන්ධ ද නූපති. (පච්චිනික පුග්ගලොකාස යි.)

අභිකානාගතවාර යි.

ප්‍රවෘත්ති උත්පාදවාර නිමි.

3. පවත්වනීරොධ්වාරො

1. යසස රූපකඛ්‍යෙයො නිරුජ්ඣති තසස වෙදනාකඛ්‍යෙයො නිරුජ්ඣතිති: අසඤ්ඤසත්තා වචනානානං තෙසං රූපකඛ්‍යෙයො නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං වෙදනාකඛ්‍යෙයො නිරුජ්ඣති, පඤ්චවොකාරා වචනානානං තෙසං රූපකඛ්‍යෙයො ච නිරුජ්ඣති. වෙදනාකඛ්‍යෙයො ච නිරුජ්ඣති.

යසස වා පන වෙදනාකඛ්‍යෙයො නිරුජ්ඣති තසස රූපකඛ්‍යෙයො නිරුජ්ඣතිති : අරූපා වචනානානං තෙසං වෙදනාකඛ්‍යෙයො නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං රූපකඛ්‍යෙයො නිරුජ්ඣති, පඤ්චවොකාරා වචනානානං තෙසං වෙදනාකඛ්‍යෙයො ච නිරුජ්ඣති රූපකඛ්‍යෙයො ච නිරුජ්ඣති. (අනුලොම පුග්ගල)

2, යස රූපකඛ්‍යෙයො නිරුජ්ඣති තස වෙදනාකඛ්‍යෙයො නිරුජ්ඣතිති: අසඤ්ඤසතො තස රූපකඛ්‍යෙයො නිරුජ්ඣති. නො ච තස වෙදනාකඛ්‍යෙයො නිරුජ්ඣති, පඤ්චවොකාරො තස රූපකඛ්‍යෙයො ච නිරුජ්ඣති වෙදනාකඛ්‍යෙයො ච නිරුජ්ඣති,

යස වා පන වෙදනාකඛ්‍යෙයො නිරුජ්ඣති තස රූපකඛ්‍යෙයො නිරුජ්ඣතිති : අරූප තස වෙදනාකඛ්‍යෙයො නිරුජ්ඣති නො ච තස රූපකඛ්‍යෙයො නිරුජ්ඣති. පඤ්චවොකාරො තස වෙදනාකඛ්‍යෙයො ච නිරුජ්ඣති, රූපකඛ්‍යෙයො ච නිරුජ්ඣති. (අනුලොම ඕකාස)

3. යසස යස රූපකඛ්‍යෙයො නිරුජ්ඣති තසස තස වෙදනාකඛ්‍යෙයො නිරුජ්ඣතිති : අසඤ්ඤසත්තා වචනානානං තෙසං තස රූපකඛ්‍යෙයො නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තස වෙදනාකඛ්‍යෙයො නිරුජ්ඣති. පඤ්චවොකාරා වචනානානං තෙසං තස රූපකඛ්‍යෙයො ච නිරුජ්ඣති, වෙදනාකඛ්‍යෙයො ච නිරුජ්ඣති.

යසස වා පන යස වෙදනාකඛ්‍යෙයො නිරුජ්ඣති තසස තස රූපකඛ්‍යෙයො නිරුජ්ඣතිති : අරූපා වචනානානං තෙසං තස වෙදනාකඛ්‍යෙයො නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං තස රූපකඛ්‍යෙයො නිරුජ්ඣති. පඤ්චවොකාරා වචනානානං තෙසං තස වෙදනාකඛ්‍යෙයො ච නිරුජ්ඣති. රූපකඛ්‍යෙයො ච නිරුජ්ඣති. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

3. ප්‍රවෘත්ති නිරෝධවාර

1. යමක්භව රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත් : අසංඥසත්තියෙන් ව්‍යුහ වන ඔවුනට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වෙයි. ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධය - නොද නිරුද්ධ වෙයි. පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුහ වන ඔවුනට රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි. වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වේ.

තවද යමක්භව වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත් : අරූපාවචරයෙන් ව්‍යුහ වන ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වෙයි. ඔවුනට රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වෙයි. පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුහ වන ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වේ. (අනුලොම සුද්ගල යි.)

2. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත් : අසංඥසත්තිය වූ එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වෙයි. එහි වෙදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වෙයි. පඤ්චොකාර වූ එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි. වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වේ.

තවද යම් තැනෙකැ වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත් : අරූප වූ එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වෙයි. එහි රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වෙයි. පඤ්චොකාර වූ එහි වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වේ. (අනුලොමාවකාශ යි.)

3. යමක්භව යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත් : අසංඥසත්තියෙන් ව්‍යුහ වන ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වෙයි. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වෙයි. පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුහ වන ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි. වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වේ.

තවද යමකුට යම් තැනෙකැ වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත් : අරූපාවචරයෙන් ව්‍යුහ වන ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වෙයි. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වෙයි. පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුහ වන ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වේ. (අනුලොම සුග්ගලොකාශ යි.)

4. යසං රූපකඛ්ඤා න නිරුජ්ඣති තස්ස වේදනාකඛ්ඤා න නිරුජ්ඣතීති : අරූපා වචනානං තෙසං රූපකඛ්ඤා න නිරුජ්ඣති. නො ව තෙසං වේදනාකඛ්ඤා න නිරුජ්ඣති. සබ්බසං උපපජ්ජනානං තෙසං රූපකඛ්ඤා ච න නිරුජ්ඣති. වේදනාකඛ්ඤා ච න නිරුජ්ඣති,

යසං චා පන වේදනාකඛ්ඤා න නිරුජ්ඣති තස්ස රූපකඛ්ඤා න නිරුජ්ඣතීති : අසංඝඤ්ඤාසභ්භා වචනානං තෙසං වේදනාකඛ්ඤා න නිරුජ්ඣති. නො ව තෙසං රූපකඛ්ඤා න නිරුජ්ඣති. සබ්බසං උපපජ්ජනානං තෙසං වේදනාකඛ්ඤා ච න නිරුජ්ඣති, රූපකඛ්ඤා ච න නිරුජ්ඣති. (පච්චතීකපුග්ගාල)

5. යස් රූපකඛ්ඤා න නිරුජ්ඣති තස් වේදනාකඛ්ඤා න නිරුජ්ඣතීති : නිරුජ්ඣති.

යස් චා පන වේදනාකඛ්ඤා න නිරුජ්ඣති තස් රූපකඛ්ඤා න නිරුජ්ඣතීති : නිරුජ්ඣති. (පච්චතීක ඔකාස)

6. යස්ස යස් රූපකඛ්ඤා න නිරුජ්ඣති තස්ස තස් වේදනාකඛ්ඤා න නිරුජ්ඣතීති : අරූපා වචනානං තෙසං තස් රූපකඛ්ඤා න නිරුජ්ඣති. නො ව තෙසං තස් වේදනාකඛ්ඤා න නිරුජ්ඣති. සබ්බසං උපපජ්ජනානං තෙසං තස් රූපකඛ්ඤා ච න නිරුජ්ඣති, වේදනාකඛ්ඤා ච න නිරුජ්ඣති.

යස්ස චා පන යස් වේදනාකඛ්ඤා න නිරුජ්ඣති තස්ස තස් රූපකඛ්ඤා න නිරුජ්ඣතීති : අසංඝඤ්ඤාසභ්භා වචනානං තෙසං තස් වේදනාකඛ්ඤා න නිරුජ්ඣති, නො ව තෙසං තස් රූපකඛ්ඤා න නිරුජ්ඣති. සබ්බසං උපපජ්ජනානං තෙසං තස් වේදනාකඛ්ඤා ච න නිරුජ්ඣති, රූපකඛ්ඤා ච න නිරුජ්ඣති. (පච්චතීක පුග්ගාලොකාස)

පච්චුසප්පනවාරො.

7. යස් රූපකඛ්ඤා නිරුජ්ඣත් තස් වේදනාකඛ්ඤා නිරුජ්ඣත්තීති : ආමනා. යස් චා පන වේදනාකඛ්ඤා නිරුජ්ඣත් තස් රූපකඛ්ඤා නිරුජ්ඣත්තීති : ආමනා. (අනුලොම පුග්ගාල)

4. යම්කුමක් රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : අරූපාවචරයෙන් ව්‍යුත්පන්න ඔවුන්ට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුන්ට වෛද්‍යාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපද්‍රව්‍ය වූ සියලු ඔවුන්ට රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වෙයි. වෛද්‍යාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යම්කුමක් වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : අසංඥාසංඝටයෙන් ව්‍යුත්පන්න ඔවුන්ට වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුන්ට රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපද්‍රව්‍ය වූ සියලු ඔවුන්ට වෛද්‍යාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වෙයි. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වේ. (ප්‍රත්‍යක්ෂ පුද්ගල යි.)

5. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් එහි වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : නිරුද්ධ වේ.

තවද යම් තැනෙක වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : නිරුද්ධ වේ. (ප්‍රත්‍යක්ෂවිකාශ යි.)

6. යම්කුමක් යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : අරූපාවචරයෙන් ව්‍යුත්පන්න වන ඔවුන්ට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුන්ට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වේ. උපද්‍රව්‍ය වූ සියලු ඔවුන්ට එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වෙයි. වෛද්‍යාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යම්කුමක් යම් තැනෙක වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : අසංඥාසංඝටයෙන් ව්‍යුත්පන්න වන ඔවුන්ට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුන්ට එහි රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපද්‍රව්‍ය වූ සියලු ඔවුන්ට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වෙයි. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වේ. (ප්‍රත්‍යක්ෂ පුද්ගලවිකාශ යි.)

ප්‍රත්‍යක්ෂන්තවාර යි.

7. යම්කුමක් රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත් : එසේ යි. තවද යම්කුමක් වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත් : එසේ යි. (අනුලෝම පුද්ගල යි.)

8. යස් රූපකඛ්ඤා නිරුජ්ඣන්තී තස් වේදනාකඛ්ඤා නිරුජ්ඣන්තීති : අසඤ්ඤාසත්තෙ තස් රූපකඛ්ඤා නිරුජ්ඣන්තී. නො ච තස් වේදනාකඛ්ඤා නිරුජ්ඣන්තී, පඤ්චවොකාරෙ තස් රූපකඛ්ඤා ච නිරුජ්ඣන්තී, වේදනාකඛ්ඤා ච නිරුජ්ඣන්තී.

යස් වා පන වේදනාකඛ්ඤා නිරුජ්ඣන්තී තස් රූපකඛ්ඤා නිරුජ්ඣන්තීති : අරූපෙ තස් වේදනාකඛ්ඤා නිරුජ්ඣන්තී. නො ච තස් රූපකඛ්ඤා නිරුජ්ඣන්තී. පඤ්චවොකාරෙ තස් වේදනාකඛ්ඤා ච නිරුජ්ඣන්තී. රූපකඛ්ඤා ච නිරුජ්ඣන්තී. (අනුලොම ඕකාස)

9. යස්ස යස් රූපකඛ්ඤා නිරුජ්ඣන්තී තස්ස තස් වේදනාකඛ්ඤා නිරුජ්ඣන්තීති : අසඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තස් රූපකඛ්ඤා නිරුජ්ඣන්තී. නො ච තෙසං තස් වේදනාකඛ්ඤා නිරුජ්ඣන්තී. පඤ්චවොකාරානං තෙසං තස් රූපකඛ්ඤා ච නිරුජ්ඣන්තී. වේදනාකඛ්ඤා ච නිරුජ්ඣන්තී.

යස්ස වා පන යස් වේදනාකඛ්ඤා නිරුජ්ඣන්තී තස්ස තස් රූපකඛ්ඤා නිරුජ්ඣන්තීති : අරූපානං තෙසං තස් වේදනාකඛ්ඤා නිරුජ්ඣන්තී නො ච තෙසං තස් රූපකඛ්ඤා නිරුජ්ඣන්තී. පඤ්චවොකාරානං තෙසං තස් වේදනාකඛ්ඤා ච නිරුජ්ඣන්තී, රූපකඛ්ඤා ච නිරුජ්ඣන්තී. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

10. යස් රූපකඛ්ඤා න නිරුජ්ඣන්තී තස්ස වේදනාකඛ්ඤා න නිරුජ්ඣන්තීති : නථී. යස්ස වා පන වේදනාකඛ්ඤා න නිරුජ්ඣන්තී තස් රූපකඛ්ඤා න නිරුජ්ඣන්තීති : නථී. (පට්ටනික පුග්ගල)

11. යස් රූපකඛ්ඤා න නිරුජ්ඣන්තී තස් වේදනාකඛ්ඤා න නිරුජ්ඣන්තීති : නිරුජ්ඣන්තී. යස් වා පන වේදනාකඛ්ඤා න නිරුජ්ඣන්තී තස් රූපකඛ්ඤා න නිරුජ්ඣන්තීති : නිරුජ්ඣන්තී. (පට්ටනික ඕකාස)

12. යස්ස යස් රූපකඛ්ඤා න නිරුජ්ඣන්තී තස්ස තස් වේදනාකඛ්ඤා න නිරුජ්ඣන්තීති : අරූපානං තෙසං තස් රූපකඛ්ඤා න නිරුජ්ඣන්තී. නො ච තෙසං තස් වේදනාකඛ්ඤා න නිරුජ්ඣන්තී. සුද්ධාචාරානං තෙසං තස් රූපකඛ්ඤා ච න නිරුජ්ඣන්තී, වේදනාකඛ්ඤා ච න නිරුජ්ඣන්තී.

8. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත්: අසංඥසත්ව වූ එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වී, එහි වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වී. පඤ්චවෝකාර වූ එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වී. වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වී.

තවද යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වී ද යත්: අරූප වූ එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී, එහි රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ විය. පඤ්චවෝකාර වූ එහි වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වී රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වී (අනුලොමාවකාශ යි.)

9. යමකුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත්: අසංඥසත්ව වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වී. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වී. පඤ්චවෝකාර වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වී. වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ය. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වී. පඤ්චවෝකාර වූ ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වී. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වී. (අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි.)

10. යමකුට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: නැති. තවද යමකුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: නැති. (ප්‍රත්‍යන්තික පුද්ගල යි.)

11. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: නිරුද්ධ වී. තවද යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: නිරුද්ධ වී. (ප්‍රත්‍යන්තිකාවකාශ යි.)

12. යමකුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වී. ඉද්ධාවාස වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වී. වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වී.

යසං වා පන යසු වේදනාකඛිණේන න නිරුජ්ඣති තස්ස තසු රූපකඛිණේන න නිරුජ්ඣතීති : අසංඝායනානං තෙසං තසු වේදනාකඛිණේන න නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං තසු රූපකඛිණේන න නිරුජ්ඣති. සුඛාචාසානං තෙසං තසු වේදනාකඛිණේන ච න නිරුජ්ඣති, රූපකඛිණේන ච න නිරුජ්ඣති. (පච්චනික පුග්ගලොකාස)

අතිතවාරො.

13. යසං රූපකඛිණේන නිරුජ්ඣති තස්ස වේදනාකඛිණේන නිරුජ්ඣතීති : ආමනාය.

යසං වා පන වේදනාකඛිණේන නිරුජ්ඣති තස්ස රූපකඛිණේන නිරුජ්ඣතීති : පච්චිමභවිකානං අරූපං උපපජ්ජනානං, යෙ ච අරූපං උපපජ්ජතී පරිනිබ්බයිසසනති තෙසං චචනානං තෙසං වේදනාකඛිණේන නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං රූපකඛිණේන නිරුජ්ඣතීති. ඉතරෙසං තෙසං වේදනාකඛිණේන ච නිරුජ්ඣතීති, රූපකඛිණේන ච නිරුජ්ඣතීති. (අනුලොමපුග්ගල)

14. යසු රූපකඛිණේන නිරුජ්ඣති තසු වේදනාකඛිණේන නිරුජ්ඣතීති : අසංඝායනෙ තසු රූපකඛිණේන නිරුජ්ඣතීති. නො ච තසු වේදනාකඛිණේන නිරුජ්ඣතීති. පඤ්චොකාරෙ තසු වේදනාකඛිණේන නිරුජ්ඣතීති. පඤ්චොකාරෙ තසු රූපකඛිණේන ච නිරුජ්ඣතීති, වේදනාකඛිණේන ච නිරුජ්ඣතීති.

යසු වා පන වේදනාකඛිණේන නිරුජ්ඣති තසු රූපකඛිණේන නිරුජ්ඣතීති : අරූපෙ තසු වේදනාකඛිණේන නිරුජ්ඣතීති, නො ච තසු රූපකඛිණේන නිරුජ්ඣතීති, පඤ්චොකාරෙ තසු වේදනාකඛිණේන ච නිරුජ්ඣතීති, රූපකඛිණේන ච නිරුජ්ඣතීති. (අනුලොම ඔකාස)

15. යසං යසු රූපකඛිණේන නිරුජ්ඣති තස්ස තසු වේදනාකඛිණේන නිරුජ්ඣතීති : අසංඝායනානං තෙසං තසු රූපකඛිණේන නිරුජ්ඣතීති නො ච තෙසං තසු වේදනාකඛිණේන නිරුජ්ඣතීති. පඤ්චොකාරානං තෙසං තසු රූපකඛිණේන ච නිරුජ්ඣතීති. වේදනාකඛිණේන ච නිරුජ්ඣතීති.

යසං වා පන යසු වේදනාකඛිණේන නිරුජ්ඣති තස්ස තසු රූපකඛිණේන නිරුජ්ඣතීති : අරූපානං තෙසං තසු වේදනාකඛිණේන නිරුජ්ඣතීති, නො ච තෙසං තසු රූපකඛිණේන නිරුජ්ඣතීති. පඤ්චොකාරානං තෙසං තසු වේදනාකඛිණේන ච නිරුජ්ඣතීති, රූපකඛිණේන ච නිරුජ්ඣතීති. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

තවද යමකුට යම් තැනෙක වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ද යත් : අසංඥාසඤ්ච වූ ඔවුනට එහි වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වී. ඉද්ධාවාස වූ ඔවුනට එහි වෙද්‍යාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වී. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වී. (ප්‍රත්‍යතීක සුද්ධලොචකාශ යි.)

අතීතවාර යි.

13. යමකුට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහට වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත් : එසේ යි.

තවද යමකුට වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත් : පස්විභවික වූ අරූපයෙහි උපද්‍යාච්ඡතට ද, යම් මෑ කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඔවුනට ද ව්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට වෙද්‍යාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. (අනුලොම සුද්ධල යි.)

14. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් එහි වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත් : අසංඥාසඤ්ච වූ එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. එහි වෙද්‍යාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චොකාර වූ එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. වෙද්‍යාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යම් තැනෙක වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත් : අරූප වූ එහි වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. එහි රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චොකාර වූ එහි වෙද්‍යාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යැ රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. (අනුලොමාවකාශ යි.)

15. යමකුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත් : අසංඥාසඤ්ච වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට එහි වෙද්‍යාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චොකාර වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. වෙද්‍යාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත් : අරූප වූ ඔවුනට එහි වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චොකාර වූ ඔවුනට එහි වෙද්‍යාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. (අනුලොම සුද්ධලොචකාශ යි.)

16. යසං රූපකඛ්ඤා න නිරුජ්ඣිසංඝති තස්ස වේදනා-
 කඛ්ඤා න නිරුජ්ඣිසංඝතීති : පච්ඡිමභවීකානං අරූපං උපපජ්ජන්තානං,
 යෙ ච අරූපං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බාසිසංඝනාති තෙසං, චචන්තානං
 තෙසං රූපකඛ්ඤා න නිරුජ්ඣිසංඝති නො ච තෙසං වේදනා-
 කඛ්ඤා න නිරුජ්ඣිසංඝති, පරිනිබ්බන්තානං තෙසං රූපකඛ්ඤා
 ච න නිරුජ්ඣිසංඝති, වේදනාකඛ්ඤා ච න නිරුජ්ඣිසංඝති.

යසං චා පන වේදනාකඛ්ඤා න නිරුජ්ඣිසංඝති භස්ස
 රූපකඛ්ඤා න නිරුජ්ඣිසංඝතීති : ආමන්තා. (පච්චනීක පුග්ගල)

17. යස් රූපකඛ්ඤා න නිරුජ්ඣිසංඝති තස් වේදනා-
 කඛ්ඤා න නිරුජ්ඣිසංඝතීති : නිරුජ්ඣිසංඝති.

යස් චා පන වේදනාකඛ්ඤා න නිරුජ්ඣිසංඝති තස් රූප-
 කඛ්ඤා න නිරුජ්ඣිසංඝතීති : නිරුජ්ඣිසංඝති. (පච්චනීක ඕකාස)

18. යසං යස් රූපකඛ්ඤා න නිරුජ්ඣිසංඝති තස් තස්
 වේදනාකඛ්ඤා න නිරුජ්ඣිසංඝතීති : අරූපානං තෙසං තස් රූප-
 කඛ්ඤා න නිරුජ්ඣිසංඝති. නො ච තෙසං තස් වේදනාකඛ්ඤා
 න නිරුජ්ඣිසංඝති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තස් රූපකඛ්ඤා ච
 න නිරුජ්ඣිසංඝති. වේදනාකඛ්ඤා ච න නිරුජ්ඣිසංඝති,

යසං චා පන යස් වේදනාකඛ්ඤා න නිරුජ්ඣිසංඝති තස්ස
 තස් රූපකඛ්ඤා න නිරුජ්ඣිසංඝතීති : අසංඝඤ්ඤානානං තෙසං තස්
 වේදනාකඛ්ඤා න නිරුජ්ඣිසංඝති නො ච තෙසං තස් රූප-
 කඛ්ඤා න නිරුජ්ඣිසංඝති පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තස් වේදනා-
 කඛ්ඤා ච න නිරුජ්ඣිසංඝති. රූපකඛ්ඤා ච න නිරුජ්ඣිසංඝති.
 (පච්චනීක පුග්ගලොකාස)

අනාගතවාරො.

19. යසං රූපකඛ්ඤා නිරුජ්ඣිසංඝති තස් වේදනාකඛ්ඤා
 නිරුජ්ඣිසංඝතීති : ආමන්තා.

යසං චා පන වේදනාකඛ්ඤා නිරුජ්ඣිසංඝති තස් රූපකඛ්ඤා
 නිරුජ්ඣිසංඝතීති : සංඛේසං උපපජ්ජන්තානං, අරූපා චචන්තානං තෙසං
 වේදනාකඛ්ඤා නිරුජ්ඣිසංඝති, නො ච තෙසං රූපකඛ්ඤා නිරුජ්ඣිසංඝති.
 පඤ්චොකාරා චචන්තානං, අසංඝඤ්ඤානා චචන්තානං තෙසං වේදනා-
 කඛ්ඤා ච නිරුජ්ඣිසංඝති, රූපකඛ්ඤා ච නිරුජ්ඣිසංඝති.

16. යම්කුට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහට වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : පශ්චිමභවික වූ අරූපයෙහි උපද්‍රව්‍යවුනට ද, යම් මෑ කෙනෙක් අරූපභවයෙහි ඉපද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඔවුනට ද, ව්‍යුහ වන්නවුනට ද යි ඔවුනට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට වෛද්‍යාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. වෛද්‍යාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යම්කුට වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : එසේ යි. (ප්‍රත්‍යනික පුද්ගල යි.)

17. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් එහි වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යම් තැනෙක වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : නිරුද්ධ වන්නේ යි. (ප්‍රත්‍යනිකාවකාශ යි.)

18 යම්කුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : අරූප වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. වෛද්‍යාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : අසංඥසඤ්ච වූ ඔවුනට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි. (ප්‍රත්‍යනික පුද්ගලාවකාශ යි.)

අනාගතවාර යි.

19. යම්කුට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහට වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත් : එසේ යි.

තවද යම්කුට වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත් : උපද්‍රව්‍ය වූ සියල්ලනව ද අරූපයෙන් ව්‍යුහ වන්නවුනට ද යි ඔවුනට වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ විය ඔවුනට රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වෙයි. පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුහ වන්නවුනට ද අසංඥසඤ්චයෙන් ව්‍යුහ වන්නවුනට ද යි ඔවුනට වෛද්‍යාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ විය. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි.

20. යසං වෙදනාකඛ්ඤා නිරුජ්ඣති තසං සංඤ්ඤාකඛ්ඤා නිරුජ්ඣත්ථාති: ආමන්තා.

යසං වා පන සංඤ්ඤාකඛ්ඤා නිරුජ්ඣත්ථා නසං වෙදනාකඛ්ඤා නිරුජ්ඣත්ථිති: සංඛේසං උපපජ්ඣන්තානං, අසංඤ්ඤාසත්තා වචන්තානං තෙසං සංඤ්ඤාකඛ්ඤා නිරුජ්ඣත්ථා. නො ච තෙසං වෙදනාකඛ්ඤා නිරුජ්ඣත්ථි, වතුචොකාරා, පඤ්චොකාරා වචන්තානං තෙසං සංඤ්ඤාකඛ්ඤා ච නිරුජ්ඣත්ථා, වෙදනාකඛ්ඤා ච නිරුජ්ඣත්ථි. (අනුලොම පුග්ගල)

21. යස් රූපකඛ්ඤා නිරුජ්ඣති තස් වෙදනාකඛ්ඤා නිරුජ්ඣත්ථාති: අසංඤ්ඤාසත්තෙ තස් රූපකඛ්ඤා නිරුජ්ඣත්ථි, නො ච තස් වෙදනාකඛ්ඤා නිරුජ්ඣත්ථා, පඤ්චොකාරො තස් රූපකඛ්ඤා ච නිරුජ්ඣත්ථි, වෙදනාකඛ්ඤා ච නිරුජ්ඣත්ථා.

යස් වා පන වෙදනාකඛ්ඤා නිරුජ්ඣත්ථා තස් රූපකඛ්ඤා නිරුජ්ඣත්ථිති: අරූපෙ තස් වෙදනාකඛ්ඤා නිරුජ්ඣත්ථා, නො ච තස් රූපකඛ්ඤා නිරුජ්ඣත්ථි. පඤ්චොකාරො තස් වෙදනාකඛ්ඤා ච නිරුජ්ඣත්ථා රූපකඛ්ඤා ච නිරුජ්ඣත්ථි.

22. යස් වෙදනාකඛ්ඤා නිරුජ්ඣති තස් සංඤ්ඤාකඛ්ඤා නිරුජ්ඣත්ථාති: ආමන්තා.

යස් වා පන සංඤ්ඤාකඛ්ඤා නිරුජ්ඣත්ථා තස් වෙදනාකඛ්ඤා නිරුජ්ඣත්ථිති: ආමන්තා. (අනුලොම ඔකාස)

23. යසං යස් රූපකඛ්ඤා නිරුජ්ඣති තසං තස් වෙදනාකඛ්ඤා නිරුජ්ඣත්ථාති: සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසංඤ්ඤාසත්තා වචන්තානං තෙසං තස් රූපකඛ්ඤා නිරුජ්ඣත්ථි. නො ච තෙසං තස් වෙදනාකඛ්ඤා නිරුජ්ඣත්ථා. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරා වචන්තානං තෙසං තස් රූපකඛ්ඤා ච නිරුජ්ඣත්ථි, වෙදනාකඛ්ඤා ච නිරුජ්ඣත්ථා.

යසං වා පන යස් වෙදනාකඛ්ඤා නිරුජ්ඣත්ථා තසං තස් රූපකඛ්ඤා නිරුජ්ඣත්ථිති: පඤ්චොකාරො උපපජ්ඣන්තානං, අරූපානං තෙසං තස් වෙදනාකඛ්ඤා නිරුජ්ඣත්ථා. නො ච තෙසං තස් රූපකඛ්ඤා නිරුජ්ඣත්ථි. පඤ්චොකාරා වචන්තානං තෙසං තස් වෙදනාකඛ්ඤා ච නිරුජ්ඣත්ථා, රූපකඛ්ඤා ච නිරුජ්ඣත්ථි.

20. යමකුට වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපද්‍රවය වූ සියල්ලනට ද අසංඥාස්කන්ධයෙන් ව්‍යුත්පන්නවන ඔවුන්ට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ විය. ඔවුන්ට වෛද්‍යාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වෙයි. ව්‍යුත්පන්නයෙන් ද පසුබිම්කාරයෙන් ද ව්‍යුත්පන්න වන ඔවුන්ට සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ විය. වෛද්‍යාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වේ. (අනුලොම පුද්ගල යි.)

21. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් එහි වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත්: අසංඥාස්කන්ධය වූ එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වෙයි. එහි වෛද්‍යාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ විය. පසුබිම්කාර වූ එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි, වෛද්‍යාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ විය.

තවද යම් තැනෙක වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: අරූප වූ එහි වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ විය. එහි රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වෙයි. පසුබිම්කාර වූ එහි වෛද්‍යාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ විය. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වේ.

22. යම් තැනෙක වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

තවද යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් එහි වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: එසේ යි. (අනුලොමාවකාස යි.)

23. යමකුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත්: ඉද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේන්වනුනට ද අසංඥාස්කන්ධයෙන් ව්‍යුත්පන්නවන ඔවුන්ට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වෙයි. ඔවුන්ට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ විය. පසුබිම්කාරයෙන් ව්‍යුත්පන්න වන ඔවුන්ට සසඳු ඔවුන්ට එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි. වෛද්‍යාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ විය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: පසුබිම්කාරයෙහි උපද්‍රවනුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුන්ට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ විය. ඔවුන්ට එහි රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වෙයි. පසුබිම්කාරයෙන් ව්‍යුත්පන්න වන ඔවුන්ට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ විය. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි.

24. යසං යස වෙදනාකඛ්ඤො නිරුජ්ඣති තස්ස තස්ස සඤ්ඤාකඛ්ඤො නිරුජ්ඣති: සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං තස්ස වෙදනාකඛ්ඤො නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං තස්ස සඤ්ඤාකඛ්ඤො නිරුජ්ඣති. ඉතරෙසං චතුචොකාරා පඤ්චචොකාරා චවන්ධානං තෙසං තස්ස වෙදනාකඛ්ඤො ච නිරුජ්ඣති, සඤ්ඤාකඛ්ඤො ච නිරුජ්ඣති.

යසං චා පන යස සඤ්ඤාකඛ්ඤො නිරුජ්ඣති තස්ස තස්ස වෙදනාකඛ්ඤො නිරුජ්ඣති: චතුචොකාරං පඤ්චචොකාරං උපපජ්ජන්ධානං තෙසං තස්ස සඤ්ඤාකඛ්ඤො නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං තස්ස වෙදනාකඛ්ඤො නිරුජ්ඣති. චතුචොකාරා පඤ්චචොකාරා චවන්ධානං තෙසං තස්ස සඤ්ඤාකඛ්ඤො ච නිරුජ්ඣති, වෙදනාකඛ්ඤො ච නිරුජ්ඣති. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

25. යසං රූපකඛ්ඤො න නිරුජ්ඣති තස්ස වෙදනාකඛ්ඤො න නිරුජ්ඣති: නිරුජ්ඣති.

යසං චා පන වෙදනාකඛ්ඤො න නිරුජ්ඣති තස්ස රූපකඛ්ඤො න නිරුජ්ඣති: නත්ථී.

26. යසං වෙදනාකඛ්ඤො න නිරුජ්ඣති තස්ස සඤ්ඤාකඛ්ඤො න නිරුජ්ඣති: නිරුජ්ඣති.

යසං චා පන සඤ්ඤාකඛ්ඤො න නිරුජ්ඣති තස්ස වෙදනාකඛ්ඤො න නිරුජ්ඣති: නත්ථී. (පච්චිනික පුග්ගල)

27-28. යසං රූපකඛ්ඤො න නිරුජ්ඣති (යසං පරිපුණ්ණං කාතඛ්ඤං) (පච්චිනික ඕකාස)

29. යසං යස රූපකඛ්ඤො න නිරුජ්ඣති තස්ස තස්ස වෙදනාකඛ්ඤො න නිරුජ්ඣති: පඤ්චචොකාරං උපපජ්ජන්ධානං, අරූපානං තෙසං තස්ස රූපකඛ්ඤො න නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං තස්ස වෙදනාකඛ්ඤො න නිරුජ්ඣති. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්ධානං අසඤ්ඤාසක්ඛං උපපජ්ජන්ධානං තෙසං තස්ස රූපකඛ්ඤො ච න නිරුජ්ඣති. වෙදනාකඛ්ඤො ච න නිරුජ්ඣති.

යසං චා පන. යසං වෙදනාකඛ්ඤො න නිරුජ්ඣති තස්ස තස්ස රූපකඛ්ඤො න නිරුජ්ඣති: සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්ධානං, අසඤ්ඤාසක්ඛා චවන්ධානං තෙසං තස්ස වෙදනාකඛ්ඤො න නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං තස්ස රූපකඛ්ඤො න නිරුජ්ඣති. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්ධානං, අසඤ්ඤාසක්ඛං උපපජ්ජන්ධානං තෙසං තස්ස වෙදනාකඛ්ඤො ච න නිරුජ්ඣති, රූපකඛ්ඤො ච න නිරුජ්ඣති.

24. යම්කුට යම් තැනෙක වෙනස්කර්මය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහට එහි සංඥාප්තිය නිරුද්ධ වී ද යත්: ශුද්ධවාසයෙහි පිරිනිවේන්තා වූ ඔවුනට එහි වෙනස්කර්මය නිරුද්ධ වෙයි. ඔවුනට එහි සංඥාප්තිය නොද නිරුද්ධ විය. වතුචෝකාරයෙන් ද පඤ්චෝකාරයෙන් ද ව්‍යුහ වන්තා වූ සෙසු ඔවුනට එහි වෙනස්කර්මය ද නිරුද්ධ වෙයි. සංඥාප්තිය ද නිරුද්ධ විය.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක සංඥාප්තිය නිරුද්ධ වී නම් ඔහට එහි වෙනස්කර්මය නිරුද්ධ වේ ද යත්: වතුචෝකාරයෙහි ද පඤ්චෝකාරයෙහි ද උපද්‍රව වූ ඔවුනට එහි සංඥාප්තිය නිරුද්ධ විය. ඔවුනට එහි වෙනස්කර්මය නොද නිරුද්ධ වෙයි. වතුචෝකාරයෙන් ද පඤ්චෝකාරයෙන් ද ව්‍යුහ වන්තා වූ ඔවුනට එහි සංඥාප්තිය ද නිරුද්ධ විය, වෙනස්කර්මය ද නිරුද්ධ වේ. (අනුලොම පුද්ගලාචරයා යි.)

25. යම්කුට රූපප්තිය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහට වෙනස්කර්මය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: නිරුද්ධ විය.

තවද යම්කුට වෙනස්කර්මය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහට රූපප්තිය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: නැත.

26. යම්කුට වෙනස්කර්මය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහට සංඥාප්තිය නිරුද්ධ වී ද යත්: නිරුද්ධ විය.

තවද යම්කුට සංඥාප්තිය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහට වෙනස්කර්මය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: නැත. (ප්‍රත්‍යතික පුද්ගල යි.)

27, 28. යම් තැනෙක රූපප්තිය නිරුද්ධ නො වේ නම් (යක්කය සම්පූර්ණ කළයුතු යි, ප්‍රත්‍යතිකාචරයා යි)

29. යම්කුට යම් තැනෙක රූපප්තිය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහට එහි වෙනස්කර්මය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: පඤ්චෝකාරයෙහි උපද්‍රවනුට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපප්තිය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට එහි වෙනස්කර්මය නොද නිරුද්ධ නො විය. ශුද්ධවාසයෙහි උපද්‍රවනුට ද අසංඥාසකයෙහි උපද්‍රවනුට ද යි ඔවුනට එහි රූපප්තිය ද නිරුද්ධ නො වෙයි. වෙනස්කර්මය ද නිරුද්ධ නො විය.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක වෙනස්කර්මය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහට එහි රූපප්තිය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ශුද්ධවාසයෙහි පිරිනිවේන්තාවූනට ද අසංඥාසකයෙන් ව්‍යුහ වන්තාවූනට ද යි ඔවුනට එහි වෙනස්කර්මය නිරුද්ධ නො විය. ඔවුනට එහි රූපප්තිය නොද නිරුද්ධ නො වෙයි. ශුද්ධවාසයෙහි උපද්‍රවනුට ද නිරුද්ධ නො විය. රූපප්තිය ද නිරුද්ධ නො වේ.

30. යසස යසු වෙදනාකඛ්ඤො න නිරුජ්ඣති තසස තසු සඤ්ඤාකඛ්ඤො න නිරුජ්ඣත්ථාති: චතුචොකාරං පඤ්ඤොචොකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තසු වෙදනාකඛ්ඤො න නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං තසු සඤ්ඤාකඛ්ඤො න නිරුජ්ඣත්ථ. සුද්ධාචාසං උපපජ්ජන්තානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තසු වෙදනාකඛ්ඤො ච න නිරුජ්ඣති. සඤ්ඤාකඛ්ඤො ච නිරුජ්ඣත්ථ.

යසස චා පන යසු සඤ්ඤාකඛ්ඤො න නිරුජ්ඣත්ථ තසස තසු වෙදනාකඛ්ඤො න නිරුජ්ඣතිති: සුද්ධාචාසෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තසු සඤ්ඤාකඛ්ඤො න නිරුජ්ඣත්ථ. නො ච තෙසං තසු වෙදනාකඛ්ඤො න නිරුජ්ඣති. සුද්ධාචාසං උපපජ්ජන්තානං අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තසු සඤ්ඤාකඛ්ඤො ච න නිරුජ්ඣත්ථ, වෙදනාකඛ්ඤො ච න නිරුජ්ඣති. (පච්චනික පුග්ගලොකාස)

පච්චපන්නාතිතචාරො.

31. යසස රූපකඛ්ඤො නිරුජ්ඣති තසස වෙදනාකඛ්ඤො නිරුජ්ඣත්ථසසතිති: පඤ්ඤොචොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං රූපකඛ්ඤො නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං වෙදනාකඛ්ඤො නිරුජ්ඣත්ථසසති. ඉතරෙසං පඤ්ඤොචොකාරා චචන්තානං, අසඤ්ඤසත්තා චචන්තානං තෙසං රූපකඛ්ඤො ච නිරුජ්ඣති, වෙදනාකඛ්ඤො ච නිරුජ්ඣත්ථසසති.

යසස චා පන වෙදනාකඛ්ඤො නිරුජ්ඣත්ථසසති තසස රූපකඛ්ඤො නිරුජ්ඣතිති; සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං, අරූපා චචන්තානං තෙසං වෙදනාකඛ්ඤො නිරුජ්ඣත්ථසසති. නො ච තෙසං රූපකඛ්ඤො නිරුජ්ඣති. පඤ්ඤොචොකාරා චචන්තානං, අසඤ්ඤසත්තා චචන්තානං තෙසං වෙදනාකඛ්ඤො ච නිරුජ්ඣත්ථසසති, රූපකඛ්ඤො ච නිරුජ්ඣති.

32. යසස වෙදනාකඛ්ඤො නිරුජ්ඣති තසස සඤ්ඤාකඛ්ඤො නිරුජ්ඣත්ථසසතිති: පරිනිබ්බන්තානං තෙසං වෙදනාකඛ්ඤො නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං සඤ්ඤාකඛ්ඤො නිරුජ්ඣත්ථසසති. ඉතරෙසං චතුචොකාරා පඤ්ඤොචොකාරා චචන්තානං තෙසං වෙදනාකඛ්ඤො ච නිරුජ්ඣති, සඤ්ඤාකඛ්ඤො ච නිරුජ්ඣත්ථසසති.

30. යමකුට යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: වතු-වෝකාරයෙහි ද පඤ්චවෝකාරයෙහි ද උපද්‍යා වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො විය. ශ්‍රද්ධාවාසයෙහි උපද්‍යා වූනට ද අසංඥ සන්ධනට ද යි ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වෙයි. සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො විය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ශ්‍රද්ධා-වාසයෙහි පිරිනිවේන්තා වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො විය. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වෙයි. ශ්‍රද්ධාවාසයෙහි උපද්‍යා වූනට ද අසංඥ සන්ධනට ද යි ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො විය. වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වේ. (ප්‍රත්‍යානික පුද්ගලාවකාශ යි.)

ප්‍රකාශනපත්‍රාසිකවාර යි.

31. යමකුට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහට වෙදනා-ස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චවෝකාරයෙහි පිරි-නිවේන්තා වූ ඔවුනට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වෙයි. ඔවුනට වෙදනා-ස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චවෝකාරයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූ සෙස්සනට ද අසංඥ සන්ධනට ද යි ඔවුනට රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි. වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපද්‍යා වූ සියල්ලනට ද අරූපයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද යි ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වෙයි. පඤ්ච-වෝකාරයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද අසංඥ සන්ධනට ද යි ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වේ.

32. යමකුට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහට සංඥා-ස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පිරිනිවේන්තා වූ ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වෙයි. ඔවුනට සංඥාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. වතු-වෝකාරයෙන් ද පඤ්චවෝකාරයෙන් ද ව්‍යුහ වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි. සංඥා-ස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

යසස වා පන සඤ්ඤාකඛණේන නිරුජ්ඣිසසති තසස වේදනාකඛණේන නිරුජ්ඣිතීති: සඛේධසං උපපජජනානානං අසඤ්ඤාසකානානං වචනානානං තෙසං සඤ්ඤාකඛණේන නිරුජ්ඣිසසති. නො ව තෙසං වේදනාකඛණේන නිරුජ්ඣිතී. වතුචොකාරා පඤ්චචොකාරා වචනානානං තෙසං සඤ්ඤාකඛණේන ව නිරුජ්ඣිසසති, වේදනාකඛණේන ව නිරුජ්ඣිතී. (අනුලොම පුග්ගල)

33-34. යස රූපකඛණේන නිරුජ්ඣිතී -පෙ-

33. යසස යස රූපකඛණේන නිරුජ්ඣිතී තසස තස වේදනාකඛණේන නිරුජ්ඣිසසතිති: පඤ්චචොකාරෙ පරිනිබ්බනානානං, අසඤ්ඤාසකානානං වචනානානං තෙසං තස රූපකඛණේන නිරුජ්ඣිතී. නො ව තෙසං තස වේදනාකඛණේන නිරුජ්ඣිසසති. ඉතරෙසං පඤ්චචොකාරා වචනානානං තෙසං තස රූපකඛණේන ව නිරුජ්ඣිතී, වේදනාකඛණේන ව නිරුජ්ඣිසසති.

යසස වා පන යස වේදනාකඛණේන නිරුජ්ඣිසසති තසස තස රූපකඛණේන නිරුජ්ඣිතීති: පඤ්චචොකාරං උපපජජනානානං, අරූපානං තෙසං තස වේදනාකඛණේන නිරුජ්ඣිසසති. නො ව තෙසං තස වේදනාකඛණේන ව නිරුජ්ඣිසසති, රූපකඛණේන ව නිරුජ්ඣිතී

34. යසස යස වේදනාකඛණේන නිරුජ්ඣිතී තසස තස සඤ්ඤාකඛණේන නිරුජ්ඣිසසතිති: පරිනිබ්බනානානං තෙසං තස වේදනාකඛණේන නිරුජ්ඣිතී. නො ව තෙසං තස සඤ්ඤාකඛණේන නිරුජ්ඣිසසති. ඉතරෙසං වතුචොකාරා, පඤ්චචොකාරා වචනානානං තෙසං තස වේදනාකඛණේන ව නිරුජ්ඣිතී, සඤ්ඤාකඛණේන ව නිරුජ්ඣිසසති.

යසස වා පන යස සඤ්ඤාකඛණේන නිරුජ්ඣිසසති තසස තස වේදනාකඛණේන නිරුජ්ඣිතීති: වතුචොකාරං පඤ්චචොකාරං උපපජජනානානං තෙසං තස සඤ්ඤාකඛණේන නිරුජ්ඣිසසති. නො ව තෙසං තස වේදනාකඛණේන නිරුජ්ඣිතී. වතුචොකාරා, පඤ්චචොකාරා වචනානානං තෙසං තස සඤ්ඤාකඛණේන ව නිරුජ්ඣිසසති, වේදනාකඛණේන ව නිරුජ්ඣිතී. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

තවද යමකුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත් : උපදානා වූ සියල්ලනට ද අසංඥසන්ධියෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද ඔවුනට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වෙයි. වතුචෝකාරයෙන් ද පඤ්චෝකාරයෙන් ද ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වේ. (අනුලොම පුද්ගල යි.)

33, 34. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් (අනුලොමාවකාශ යි.)

35. යමකුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත් : පඤ්චෝකාරයෙහි පිරිනිවේන්නාවූනට ද අසංඥසන්ධියෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වෙයි. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චෝකාරයෙන් ව්‍යුහ වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි, වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත් : පඤ්චෝකාරයෙහි උපදනාවූනට ද අරූපයනට ද ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වෙයි. පඤ්චෝකාරයෙන් ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වේ.

36. යමකුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත් : පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වෙයි. ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. වතුචෝකාරයෙන් ද පඤ්චෝකාරයෙන් ද ව්‍යුහ වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි. සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත් : වතුචෝකාරයෙහි ද පඤ්චෝකාරයෙහි ද උපදානා වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වෙයි. වතුචෝකාරයෙන් ද පඤ්චෝකාරයෙන් ද ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වේ. (අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි.)

37. යසං රූපකම්මෙධා න නිරුජ්ඣති තස්ස වෙද්දනාකම්මෙධා න නිරුජ්ඣසීඝ්ඤති: සඛ්ඛිසං උපපජ්ජන්තානං, අරූපා වචන්තානං තෙසං රූපකම්මෙධා න නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං වෙද්දනාකම්මෙධා න නිරුජ්ඣසීඝ්ඤති. අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං රූපකම්මෙධා ච න නිරුජ්ඣති, වෙද්දනාකම්මෙධා ච න නිරුජ්ඣසීඝ්ඤති.

යසං වා පන වෙද්දනාකම්මෙධා න නිරුජ්ඣසීඝ්ඤති තස්ස රූපකම්මෙධා න නිරුජ්ඣති: පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං වෙද්දනාකම්මෙධා න නිරුජ්ඣසීඝ්ඤති. නො ච තෙසං රූපකම්මෙධා න නිරුජ්ඣති. අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං වෙද්දනාකම්මෙධා ච න නිරුජ්ඣසීඝ්ඤති, රූපකම්මෙධා ච න නිරුජ්ඣති.

38. යසං වෙද්දනාකම්මෙධා න නිරුජ්ඣති තස්ස සඤ්ඤාකම්මෙධා න නිරුජ්ඣසීඝ්ඤති: නිරුජ්ඣසීඝ්ඤති.

යසං වා පන සඤ්ඤාකම්මෙධා න නිරුජ්ඣසීඝ්ඤති තස්ස වෙද්දනාකම්මෙධා න නිරුජ්ඣති: නිරුජ්ඣති. (පච්චනික පුග්ගල)

39-40. යත් රූපකම්මෙධා න නිරුජ්ඣති -පෙ- (පච්චනික ඕකාස)

41. යසං යත් රූපකම්මෙධා න නිරුජ්ඣති තස්ස තත් වෙද්දනාකම්මෙධා න නිරුජ්ඣසීඝ්ඤති: පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්තානං, අරූපානං තෙසං තත් රූපකම්මෙධා න නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් වෙද්දනාකම්මෙධා න නිරුජ්ඣසීඝ්ඤති. අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසඤ්ඤාසත්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් රූපකම්මෙධා ච න නිරුජ්ඣති, වෙද්දනාකම්මෙධා ච න නිරුජ්ඣසීඝ්ඤති.

යසං වා පන යත් වෙද්දනාකම්මෙධා න නිරුජ්ඣසීඝ්ඤති තස්ස තත් රූපකම්මෙධා න නිරුජ්ඣති: පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසඤ්ඤාසත්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් වෙද්දනාකම්මෙධා ච න නිරුජ්ඣසීඝ්ඤති, රූපකම්මෙධා ච න නිරුජ්ඣති.

37. යමකුට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: උපදානා වූ සියල්ලනට ද අරූපයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද ශී ඔවුනට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අරූපයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වෙයි, අරූපයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වේ.

38. යමකුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: නිරුද්ධ වේ. (ප්‍රත්‍යානික පුද්ගල යි.)

39-40. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම්(ප්‍රත්‍යානිකාවකාශ යි.)

41. යමකුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි උපදානාවූනට ද අරූපයනට ද ශී ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අරූපයෙහි පිරිනිවේන්නාවූනට ද අසංඥාස්කන්ධයෙහි උපදානාවූනට ද ශී ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වෙයි. වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නාවූනට ද අසංඥාස්කන්ධයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද ශී ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වෙයි. අරූපයෙහි පිරිනිවේන්නාවූනට ද අසංඥාස්කන්ධයෙහි උපදානාවූනට ද ශී ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වේ.

42. යසං යඤ්ඤාකම්මෙධා න නිරුජ්ඣති, තස්ස තඤ්ඤාකම්මෙධා න නිරුජ්ඣතිස්සතිති: වතුචොකාරං, පඤ්ඤාචොකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තඤ්ඤාකම්මෙධා න නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං තඤ්ඤාකම්මෙධා න නිරුජ්ඣතිස්සති. අසං ඤ්ඤාකම්මෙධා න නිරුජ්ඣති. යඤ්ඤාකම්මෙධා ච න නිරුජ්ඣතිස්සති.

යසං චා පන යඤ්ඤාකම්මෙධා න නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස තඤ්ඤාකම්මෙධා න නිරුජ්ඣතිති: පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තඤ්ඤාකම්මෙධා න නිරුජ්ඣතිස්සති. නො ච තෙසං තඤ්ඤාකම්මෙධා න නිරුජ්ඣති. අසං ඤ්ඤාකම්මෙධා න නිරුජ්ඣතිස්සති. වෙදනාකම්මෙධා ච න නිරුජ්ඣති. (පච්චන්තික පුග්ගලොකාස)

පච්චුසන්තානාගතවාරො.

43. යසං රූපකම්මෙධා නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස වෙදනාකම්මෙධා නිරුජ්ඣතිස්සතිති: පරිනිබ්බන්තානං තෙසං රූපකම්මෙධා නිරුජ්ඣතිස්සති, නො ච තෙසං වෙදනාකම්මෙධා නිරුජ්ඣතිස්සති, ඉතරෙසං තෙසං රූපකම්මෙධා ච නිරුජ්ඣතිස්සති වෙදනාකම්මෙධා ච නිරුජ්ඣතිස්සති.

යසං චා පන වෙදනාකම්මෙධා නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස රූපකම්මෙධා නිරුජ්ඣතිස්සති: ආමන්තා.

44. යසං වෙදනාකම්මෙධා නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස ඤ්ඤාකම්මෙධා නිරුජ්ඣතිස්සතිති: පරිනිබ්බන්තානං තෙසං වෙදනාකම්මෙධා නිරුජ්ඣතිස්සති, නො ච තෙසං ඤ්ඤාකම්මෙධා නිරුජ්ඣතිස්සති. ඉතරෙසං තෙසං වෙදනාකම්මෙධා ච නිරුජ්ඣතිස්සති, යඤ්ඤාකම්මෙධා ච නිරුජ්ඣතිස්සති.

යසං චා පන යඤ්ඤාකම්මෙධා නිරුජ්ඣතිස්සති, තස්ස වෙදනාකම්මෙධා නිරුජ්ඣතිස්සති: ආමන්තා. (අනුලොම පුග්ගල)

45-46. යඤ්ඤාකම්මෙධා නිරුජ්ඣතිස්සති - 03 - (අනුලොම ඔකාස)

47. යසං යඤ්ඤාකම්මෙධා නිරුජ්ඣතිස්සති, තස්ස තඤ්ඤාකම්මෙධා නිරුජ්ඣතිස්සතිති: පඤ්ඤාචොකාරො පරිනිබ්බන්තානං, අසං ඤ්ඤාකම්මෙධා න නිරුජ්ඣතිස්සති, නො ච තෙසං තඤ්ඤාකම්මෙධා න නිරුජ්ඣතිස්සති. ඉතරෙසං පඤ්ඤාචොකාරානං තෙසං තඤ්ඤාකම්මෙධා ච නිරුජ්ඣතිස්සති. වෙදනාකම්මෙධා ච නිරුජ්ඣතිස්සති.

42. යමකුට යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : වකුචෝකාරයෙහි ද පඤ්චවෝකාරයෙහි ද උපද්‍යා වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අසංඥසත් වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වෙයි. සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වෙයි. අසංඥසත් වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වේ. (ප්‍රත්‍යානීක පුද්ගලාචකාය යි.)

ප්‍රත්‍යුත්පන්නානාගතවාර යි.

43. යමකුට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත් : පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ විය. ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ විය. වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත් : එසේ යි.

44. යමකුට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත් : පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ විය. ඔවුනට සංඥාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ විය. සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත් : එසේ යි. (අනුලොම පුද්ගල යි.)

45 - 46. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම්... (අනුලොමාචකාය යි.)

47. යමකුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත් : පඤ්චවෝකාරයෙහි පිරිනිවේන්නාවූනට ද අසංඥසත්වනට ද යි ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ විය. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චවෝකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ විය. වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

යසස වා පන යස වෙදනාකඛිජෙධා නිරුජ්ඣස්සති තසස තස රුපකඛිජෙධා නිරුජ්ඣස්සති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං, අරූපානං තෙසං තස වෙදනාකඛිජෙධා නිරුජ්ඣස්සති. නො ච තෙසං තස රුපකඛිජෙධා නිරුජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චොපාකාරානං තෙසං තස වෙදනාකඛිජෙධා ච නිරුජ්ඣස්සති. රුපකඛිජෙධා ච නිරුජ්ඣස්සති.

48. යසස යස වෙදනාකඛිජෙධා නිරුජ්ඣස්සති තසස තස සංඤ්ඤාකඛිජෙධා නිරුජ්ඣස්සති: පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තස වෙදනාකඛිජෙධා නිරුජ්ඣස්සති. නො ච තෙසං තස සංඤ්ඤාකඛිජෙධා නිරුජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං චතුචොකාරානං, පඤ්චොපාකාරානං තෙසං තස වෙදනාකඛිජෙධා ච නිරුජ්ඣස්සති. සංඤ්ඤාකඛිජෙධා ච නිරුජ්ඣස්සති.

යසස වා පන යස සංඤ්ඤාකඛිජෙධා නිරුජ්ඣස්සති, තසස තස වෙදනාකඛිජෙධා නිරුජ්ඣස්සති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තස සංඤ්ඤාකඛිජෙධා නිරුජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තස වෙදනාකඛිජෙධා නිරුජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං චතුචොකාරානං, පඤ්චොපාකාරානං තෙසං තස සංඤ්ඤාකඛිජෙධා ච නිරුජ්ඣස්සති, වෙදනාකඛිජෙධා ච නිරුජ්ඣස්සති. (අනුලොම පුඤ්ඤාලොකාස)

49. යසස රුපකඛිජෙධා න නිරුජ්ඣස්සති තසස වෙදනාකඛිජෙධා න නිරුජ්ඣස්සති: නජී.

යසස වා පන වෙදනාකඛිජෙධා න නිරුජ්ඣස්සති තසස රුපකඛිජෙධා න නිරුජ්ඣස්සති: නිරුජ්ඣස්සති.

50. යසස වෙදනාකඛිජෙධා න නිරුජ්ඣස්සති තසස සංඤ්ඤාකඛිජෙධා න නිරුජ්ඣස්සති: නජී.

යසස වා පන සංඤ්ඤාකඛිජෙධා න නිරුජ්ඣස්සති තසස වෙදනාකඛිජෙධා න නිරුජ්ඣස්සති: නිරුජ්ඣස්සති. (පච්චතීක පුඤ්ඤාලොකාස)

51-52. යස රුපකඛිජෙධා න නිරුජ්ඣස්සති - ෧෧- (පච්චතීක ඕකාස)

තවද යමකුට යම් තැනෙක වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත් : ඉද්ධාවාසයෙහි උපද්‍යානුනව ද ආරූපයනව ද යි ඔවුනට එහි වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වී ය. පඤ්චොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි වෙද්‍යාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වී.

48. යමකුට යම් තැනෙක වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත් : පිරිනිවේණා වූ ඔවුනට එහි වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ය. ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. චතුරොකාර වූ ද පඤ්චොකාර වූ ද සෙසු ඔවුනට එහි වෙද්‍යාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වී ය. සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහට එහි වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත් : ඉද්ධාවාසයෙහි උපද්‍යා වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට එහි වෙද්‍යාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වී ය. චතුරොකාර වූ ද පඤ්චොකාර වූ ද සෙසු ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. වෙද්‍යාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වී. (අනුලොම පුද්ගල වකාය යි.)

49. යමකුට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහට වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : නැති.

තවද යමකුට වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ද යත් : නිරුද්ධ වී.

50. යමකුට වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : නැති.

තවද යමකුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහට වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ද යත් : නිරුද්ධ වී. (ප්‍රත්‍යානික පුද්ගල යි.)

51-52. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් (ප්‍රත්‍යානිකාවකාය යි.)

53. යසං යස් රූපකඛ්ඤාන න නිරුජ්ඣේස්ස තස්ස තස්ස වේදනාකඛ්ඤාන න නිරුජ්ඣේස්සති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං අරුපානං තෙසං තස් රූපකඛ්ඤාන න නිරුජ්ඣේස්ස, නො ච තෙසං තස් වේදනාකඛ්ඤාන න නිරුජ්ඣේස්සති. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරුපෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තස් රූපකඛ්ඤාන ච න නිරුජ්ඣේස්ස, වේදනාකඛ්ඤාන ච න නිරුජ්ඣේස්සති.

යසං වා පන යස් වේදනාකඛ්ඤාන න නිරුජ්ඣේස්සති තස්ස තස් රූපකඛ්ඤාන න නිරුජ්ඣේස්සති: පඤ්චොකාරො පරිනිබ්බන්තානං අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තස් වේදනාකඛ්ඤාන න නිරුජ්ඣේස්සති, නො ච තෙසං තස් රූපකඛ්ඤාන න නිරුජ්ඣේස්ස. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරුපෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තස් වේදනාකඛ්ඤාන ච න නිරුජ්ඣේස්සති, රූපකඛ්ඤාන ච න නිරුජ්ඣේස්ස.

54. යසං යස් වේදනාකඛ්ඤාන න නිරුජ්ඣේස්ස තස්ස තස් සඤ්ඤකඛ්ඤාන න නිරුජ්ඣේස්සති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තස් වේදනාකඛ්ඤාන න නිරුජ්ඣේස්ස. නො ච තෙසං තස් සඤ්ඤකඛ්ඤාන න නිරුජ්ඣේස්සති. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තස් වේදනාකඛ්ඤාන ච න නිරුජ්ඣේස්ස, සඤ්ඤකඛ්ඤාන ච න නිරුජ්ඣේස්සති.

යසං වා පන යස් සඤ්ඤකඛ්ඤාන න නිරුජ්ඣේස්සති තස්ස තස් වේදනාකඛ්ඤාන න නිරුජ්ඣේස්සති: පඤ්චොකාරො¹ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තස් සඤ්ඤකඛ්ඤාන න නිරුජ්ඣේස්සති, නො ච තෙසං තස් වේදනාකඛ්ඤාන න නිරුජ්ඣේස්ස. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං² තස් සඤ්ඤකඛ්ඤාන ච න නිරුජ්ඣේස්සති, වේදනාකඛ්ඤාන ච න නිරුජ්ඣේස්ස. (පච්චනික පුභගලොකාස)

පව්තති නිරොධවාරො නිට්ඨිතො.

1. "පඤ්චොකාරො" යි පදං මරමුත්ථධසඛිමිති පිටකෙ න දිසංතො.
 2. පරිනිබ්බන්තානං අසඤ්ඤසත්තානං - මජ්ඣං. භාෂා.

53. යමකුට යම් කැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවන්නේ ද යත්: ඉද්ධාචාසයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට ද ඔහුට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ය. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඉද්ධාචාසයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අරූපයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද ඔහුට එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වී ය. වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් කැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: පඤ්චෝකාරයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අසංඥසකියනට ද ඔහුට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වී ය. ඉද්ධාචාසයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අරූපයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද ඔහුට එහි වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වී.

54. යමකුට යම් කැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ඉද්ධාචාසයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ය. ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඉද්ධාචාසයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අසංඥසකියනට ද ඔහුට එහි වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වී ය. සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් කැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: පඤ්චෝකාරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වී ය. ඉද්ධාචාසයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වී. (ප්‍රත්‍යානික පුද්ගලාවකාශ යි.)

4. උපාදානිරෝධවාතෝ

1. යසං රූපකඛණේ උපපජ්ඣති තස්ස වේදනාකඛණේ නිරුජ්ඣතිති : නො.

යසං වා පන වේදනාකඛණේ නිරුජ්ඣති තස්ස රූපකඛණේ උපපජ්ඣතිති : නො.

2. යසං වේදනාකඛණේ උපපජ්ඣති තස්ස සංඛිද්ධකඛණේ නිරුජ්ඣතිති : නො.

යසං වා පන සංඛිද්ධකඛණේ නිරුජ්ඣති තස්ස වේදනාකඛණේ උපපජ්ඣතිති : නො (අනුලොම පුග්ගල)

3. යස් රූපකඛණේ උපපජ්ඣති තස් වේදනාකඛණේ නිරුජ්ඣතිති : අසංඝාසනො තස් රූපකඛණේ උපපජ්ඣති. නො ච තස් වේදනාකඛණේ නිරුජ්ඣති. පඤ්චොකාරො තස් රූපකඛණේ ච උපපජ්ඣති වේදනාකඛණේ නිරුජ්ඣති.

යස් වා පන වේදනාකඛණේ නිරුජ්ඣති තස් රූපකඛණේ උපපජ්ඣතිති : අරූපෙ තස් වේදනාකඛණේ නිරුජ්ඣති, නො ච තස් රූපකඛණේ උපපජ්ඣති. පඤ්චොකාරො තස් වේදනාකඛණේ ච නිරුජ්ඣති, රූපකඛණේ ච උපපජ්ඣති.

4. යස් වේදනාකඛණේ උපපජ්ඣති තස් සංඛිද්ධකඛණේ නිරුජ්ඣතිති : ආමනා.

යස් වා පන සංඛිද්ධකඛණේ නිරුජ්ඣති තස් වේදනාකඛණේ උපපජ්ඣතිති : ආමනා. (අනුලොම ඕකාස)

5. යසං යස් රූපකඛණේ උපපජ්ඣති තස්ස තස් වේදනාකඛණේ නිරුජ්ඣතිති : නො.

යසං වා පන යස් වේදනාකඛණේ නිරුජ්ඣති තස්ස තස් රූපකඛණේ උපපජ්ඣතිති : නො.

6. යසං යස් වේදනාකඛණේ උපපජ්ඣති තස්ස තස් සංඛිද්ධකඛණේ නිරුජ්ඣතිති : නො.

යසං වා පන යස් සංඛිද්ධකඛණේ නිරුජ්ඣති තස්ස තස් වේදනාකඛණේ උපපජ්ඣතිති : නො. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

4. උත්පාද නිරූපණය

1. යම්කුට රූපස්කන්ධය උපදී නම් ඔහට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නො වේ.

තවද යම්කුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහට රූපස්කන්ධය උපදී ද යත්: නො වේ.

2. යම්කුට වේදනාස්කන්ධය උපදී නම් ඔහට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නො වේ.

තවද යම්කුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහට වේදනාස්කන්ධය උපදී ද යත්: නො වේ. (අනුලොම පුද්ගල යි.)

3. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය උපදී නම් එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: අසංඥාසත වූ එහි රූපස්කන්ධය උපදී. එහි වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වෙයි. පඤ්චොකාර වූ එහි රූපස්කන්ධය ද උපදී. වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වේ.

තවද යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් එහි රූපස්කන්ධය උපදී ද යත්: අරූප වූ එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වෙයි. එහි රූපස්කන්ධය නොද උපදී. පඤ්චොකාර වූ එහි වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි, රූපස්කන්ධය ද උපදී.

4. යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය උපදී නම් එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් එහි වේදනාස්කන්ධය උපදී ද යත්: එසේ යි. (අනුලොමාවකාශ යි.)

5. යම්කුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය උපදී නම් ඔහට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නො වේ.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධය උපදී ද යත්: නො වේ.

6. යම්කුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය උපදී නම් ඔහට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නො වේ.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහට එහි වේදනාස්කන්ධය උපදී ද යත්: නො වේ. (අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි.)

7. යසං රූපකඛ්ඤානං නුප්පජ්ඣති තස්ස වේදනාකඛ්ඤානං න නිරුජ්ඣතිති: චතුචොකාරා පඤ්චොකාරා වචනානාං තෙසං රූපකඛ්ඤානං නුප්පජ්ඣති. නො ච තෙසං වේදනාකඛ්ඤානං න නිරුජ්ඣති. අරූපං උපපජ්ඣනානාං, අසඤ්ඤාසත්තා වචනානාං තෙසං රූපකඛ්ඤානං ච නුප්පජ්ඣති, වේදනාකඛ්ඤානං ච න නිරුජ්ඣති.

යසං වා පන වේදනාකඛ්ඤානං න නිරුජ්ඣති තස්ස රූපකඛ්ඤානං නුප්පජ්ඣතිති: පඤ්චොකාරං උපපජ්ඣනානාං අසඤ්ඤාසත්තං උපපජ්ඣනානාං තෙසං වේදනාකඛ්ඤානං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං රූපකඛ්ඤානං නුප්පජ්ඣති. අරූපං උපපජ්ඣනානාං අසඤ්ඤාසත්තා වචනානාං තෙසං වේදනාකඛ්ඤානං ච න නිරුජ්ඣති, රූපකඛ්ඤානං ච නුප්පජ්ඣති.

8. යසං වේදනාකඛ්ඤානං නුප්පජ්ඣති තස්ස සඤ්ඤාකඛ්ඤානං න නිරුජ්ඣතිති: චතුචොකාරා පඤ්චොකාරා වචනානාං තෙසං වේදනාකඛ්ඤානං නුප්පජ්ඣති. නො ච තෙසං සඤ්ඤාකඛ්ඤානං න නිරුජ්ඣති. අසඤ්ඤාසත්තානාං තෙසං වේදනාකඛ්ඤානං ච නුප්පජ්ඣති. සඤ්ඤාකඛ්ඤානං ච න නිරුජ්ඣති.

යසං වා පන සඤ්ඤාකඛ්ඤානං න නිරුජ්ඣති තස්ස වේදනාකඛ්ඤානං නුප්පජ්ඣතිති: චතුචොකාරං පඤ්චොකාරං උපපජ්ඣනානාං තෙසං සඤ්ඤාකඛ්ඤානං න නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං වේදනාකඛ්ඤානං නුප්පජ්ඣති. අසඤ්ඤාසත්තානාං තෙසං සඤ්ඤාකඛ්ඤානං ච න නිරුජ්ඣති. වේදනාකඛ්ඤානං ච නුප්පජ්ඣති. (පච්චතීක පුග්ගල)

9. යස් රූපකඛ්ඤානං නුප්පජ්ඣති තස් වේදනාකඛ්ඤානං න නිරුජ්ඣතිති: නිරුජ්ඣති.

යස් වා පන වේදනාකඛ්ඤානං න නිරුජ්ඣති තස් රූපකඛ්ඤානං නුප්පජ්ඣතිති: උප්පජ්ඣති.

10. යස් වේදනාකඛ්ඤානං නුප්පජ්ඣති තස් සඤ්ඤාකඛ්ඤානං න නිරුජ්ඣතිති: ආමනායා.

යස් වා පන සඤ්ඤාකඛ්ඤානං න නිරුජ්ඣති තස් වේදනාකඛ්ඤානං නුප්පජ්ඣතිති: ආමනායා. (පච්චතීක ඕකාස)

7. යම්කුට රූපස්කන්ධය තුළදී නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: වතුචෝකාරයෙන් ද පඤ්චෝකාරයෙන් ද ව්‍යුහ වන්තා වූ ඔවුනට රූපස්කන්ධය තුළදී, ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වෙයි. අරූපයෙහි උපදනවුනට ද අසංඥසඤ්චයෙන් ව්‍යුහ වන්තවුනට ද සි ඔවුනට රූපස්කන්ධය ද තුළදී, වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යම්කුට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහට රූපස්කන්ධය තුළදී ද යත්: පඤ්චෝකාරයෙහි උපදනවුනට ද අසංඥසඤ්චයෙහි උපදනවුනට ද සි ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට රූපස්කන්ධය නොද තුළදී, අරූපයෙහි උපදනවුනට ද අසංඥසඤ්චයෙන් ව්‍යුහ වන්තවුනට ද සි ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වේ. රූපස්කන්ධය ද තුළදී.

8. යම්කුට වෙදනාස්කන්ධය තුළදී නම් ඔහට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: වතුචෝකාරයෙන් ද පඤ්චෝකාරයෙන් ද ව්‍යුහ වන්තා වූ ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධය තුළදී, ඔවුනට සංඥාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වේ. අසංඥසඤ්ච වූ ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධය තුළදී, සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යම්කුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධය තුළදී ද යත්: වතුචෝකාරයෙහි ද පඤ්චෝකාරයෙහි ද උපදනා ඔවුනට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධය නොද තුළදී, අසංඥසඤ්ච වූ ඔවුනට සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වේ. වෙදනාස්කන්ධය ද තුළදී. (ප්‍රත්‍යානික පුද්ගල සි.)

9. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය තුළදී නම් එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නිරුද්ධ වේ.

තවද යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම්, එහි රූපස්කන්ධය තුළදී ද යත්: උපදී.

10. යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය තුළදී නම් එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: එසේ සි.

තවද යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් එහි වෙදනාස්කන්ධය තුළදී ද යත්: එසේ සි. (ප්‍රත්‍යානිකාවකාශ සි.)

11. යසං යස් රූපකඛ්ඤානං නුපපජති තස්ස තස් වෙදනාකඛ්ඤානං න නිරුජ්ඣති: චතුචොකාරා පඤ්චොකාරා වචනානං තෙසං තස් රූපකඛ්ඤානං නුපපජති. නො ච තෙසං තස් වෙදනාකඛ්ඤානං න නිරුජ්ඣති. අරූපං උපපජ්ජනානං, අසඤ්ඤාසත්තා වචනානං තෙසං තස් රූපකඛ්ඤානං ච නුපපජති. වෙදනාකඛ්ඤානං ච න නිරුජ්ඣති.

යසං චා පන යස් වෙදනාකඛ්ඤානං න නිරුජ්ඣති තස්ස තස් රූපකඛ්ඤානං නුපපජති: පඤ්චොකාරං උපපජ්ජනානං, අසඤ්ඤාසත්තං උපපජ්ජනානං තෙසං තස් වෙදනාකඛ්ඤානං න නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං තස් රූපකඛ්ඤානං නුපපජති. අරූපං උපපජ්ජනානං, අසඤ්ඤාසත්තා වචනානං තෙසං තස් වෙදනාකඛ්ඤානං ච න නිරුජ්ඣති, රූපකඛ්ඤානං ච නුපපජති.

12. යසං යස් වෙදනාකඛ්ඤානං නුපපජති තස්ස තස් සඤ්ඤාකඛ්ඤානං න නිරුජ්ඣති: චතුචොකාරා පඤ්චොකාරා වචනානං තෙසං තස් වෙදනාකඛ්ඤානං නුපපජති. නො ච තෙසං තස් සඤ්ඤාකඛ්ඤානං න නිරුජ්ඣති. අසඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තස් වෙදනාකඛ්ඤානං ච නුපපජති. සඤ්ඤාකඛ්ඤානං ච න නිරුජ්ඣති.

යසං චා පන යස් සඤ්ඤාකඛ්ඤානං න නිරුජ්ඣති තස්ස තස් වෙදනාකඛ්ඤානං නුපපජති: චතුචොකාරං පඤ්චොකාරං උපපජ්ජනානං තෙසං තස් සඤ්ඤාකඛ්ඤානං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තස් වෙදනාකඛ්ඤානං නුපපජති. අසඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තස් සඤ්ඤාකඛ්ඤානං ච න නිරුජ්ඣති වෙදනාකඛ්ඤානං ච නුපපජති. (පච්චනික පුඤ්ඤලොකාස)

පච්චුප්පනවාරො.

13. යසං රූපකඛ්ඤානං උපපජ්ජිත්ව තස්ස වෙදනාකඛ්ඤානං නිරුජ්ඣති: ආමනා.

යසං චා පන වෙදනාකඛ්ඤානං නිරුජ්ඣති තස්ස රූපකඛ්ඤානං උපපජ්ජිත්ව: ආමනා.

14. යසං වෙදනාකඛ්ඤානං උපපජ්ජිත්ව තස්ස සඤ්ඤාකඛ්ඤානං නිරුජ්ඣති: ආමනා.

යසං චා පන සඤ්ඤාකඛ්ඤානං නිරුජ්ඣති තස්ස වෙදනාකඛ්ඤානං උපපජ්ජිත්ව: ආමනා. (අනුලොම පුඤ්ඤ)

11. යමකුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නූපදී නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: වතුචොකාරයෙන් ද පඤ්චොකාරයෙන් ද ව්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නූපදී. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වේ. අරූපයෙහි උපදනවුනට ද අසංඤසකයෙන් ව්‍යුත වන්නවුනට ද සි ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද නූපදී. වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධය නූපදී ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි උපදනවුනට ද අසංඤසකයෙහි උපදනවුනට ද සි ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද නූපදී. අරූපයෙහි උපදනවුනට ද අසංඤසකයෙන් ව්‍යුත වන්නවුනට ද සි ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වේ. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද නූපදී.

12. යමකුට යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නූපදී නම් ඔහට එහි සංඤාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: වතුචොකාරයෙන් ද පඤ්චොකාරයෙන් ද ව්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නූපදී. ඔවුනට එහි සංඤාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වේ. අසංඤසක වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය ද නූපදී. සංඤාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සංඤාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි වෙදනාස්කන්ධය නූපදී ද යත්: වතුචොකාරයෙහි ද පඤ්චොකාරයෙහි ද උපදනා වූ ඔවුනට එහි සංඤාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නොද නූපදී. අසංඤසක වූ ඔවුනට එහි සංඤාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වේ. වෙදනාස්කන්ධය ද නූපදී. (ප්‍රත්‍යානික පුද්ගලාචකාශ සි.)

ප්‍රත්‍යක්ෂන්තවාර සි.

13. යමකුට රූපස්කන්ධය උපන්නේ නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ සි.

තවද යමකුට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහට රූපස්කන්ධය උපන්නේ ද යත්: එසේ සි.

14. යමකුට වෙදනාස්කන්ධය උපන්නේ නම් ඔහට සංඤාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ සි.

තවද යමකුට සංඤාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධය උපන්නේ ද යත්: එසේ සි. (අක්‍රලොම පුද්ගල සි.)

15. යස් රූපකඛ්ඤ්ඤා උපපජ්ඣති -පෙ- (අනුලොම ඕකාස)

16. යස්ස යස් රූපකඛ්ඤ්ඤා උපපජ්ඣති තස්ස තස් වේදනාකඛ්ඤ්ඤා නිරුජ්ඣති: අසංඝඤ්ඤානං තෙසං තස් රූපකඛ්ඤ්ඤා උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තස් වේදනාකඛ්ඤ්ඤා නිරුජ්ඣති, පඤ්ඤාචොකාරානං තෙසං තස් රූපකඛ්ඤ්ඤා ච උපපජ්ඣති. වේදනාකඛ්ඤ්ඤා ච නිරුජ්ඣති.

යස්ස චා පන යස් වේදනාකඛ්ඤ්ඤා නිරුජ්ඣති තස්ස තස් රූපකඛ්ඤ්ඤා උපපජ්ඣති: අරූපානං තෙසං තස් වේදනාකඛ්ඤ්ඤා නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං තස් රූපකඛ්ඤ්ඤා උපපජ්ඣති. පඤ්ඤාචොකාරානං තෙසං තස් වේදනාකඛ්ඤ්ඤා ච නිරුජ්ඣති. රූපකඛ්ඤ්ඤා ච උපපජ්ඣති.

17. යස්ස යස් වේදනාකඛ්ඤ්ඤා උපපජ්ඣති තස්ස තස් සංඝඤ්ඤාකඛ්ඤ්ඤා නිරුජ්ඣති: ආමනායා.

යස්ස චා පන යස් සංඝඤ්ඤාකඛ්ඤ්ඤා නිරුජ්ඣති තස්ස තස් වේදනාකඛ්ඤ්ඤා උපපජ්ඣති: ආමනායා. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

18. යස්ස රූපකඛ්ඤ්ඤා නුපපජ්ඣති තස්ස වේදනාකඛ්ඤ්ඤා න නිරුජ්ඣති: නත්ථි.

යස්ස චා පන වේදනාකඛ්ඤ්ඤා න නිරුජ්ඣති තස්ස රූපකඛ්ඤ්ඤා නුපපජ්ඣති: නත්ථි.

19. යස්ස වේදනාකඛ්ඤ්ඤා නුපපජ්ඣති තස්ස සංඝඤ්ඤාකඛ්ඤ්ඤා න නිරුජ්ඣති: නත්ථි.

යස්ස චා පන සංඝඤ්ඤාකඛ්ඤ්ඤා න නිරුජ්ඣති තස්ස වේදනාකඛ්ඤ්ඤා නුපපජ්ඣති: නත්ථි. (පච්චනික පුග්ගල)

20. යස් රූපකඛ්ඤ්ඤා නුපපජ්ඣති -පෙ- (පච්චනික ඕකාස)

21. යස්ස යස් රූපකඛ්ඤ්ඤා නුපපජ්ඣති තස්ස තස් වේදනාකඛ්ඤ්ඤා න නිරුජ්ඣති: අරූපානං තෙසං තස් රූපකඛ්ඤ්ඤා නුපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තස් වේදනාකඛ්ඤ්ඤා න නිරුජ්ඣති. සුඤ්ඤාචොකාරානං තෙසං තස් රූපකඛ්ඤ්ඤා ච නුපපජ්ඣති. වේදනාකඛ්ඤ්ඤා ච න නිරුජ්ඣති.

15. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය උපන්නේ නම්...
(අනුලොමාවකාශ යි.)

16. යම්කුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය උපන්නේ නම් ඔහට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත්: අසංඥසත්ව වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය උපන්නේ ය. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වී ය. පඤ්චොකාර වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද උපන්නේ ය, වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ විය.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධය උපන්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ය. ඔවුනට හි රූපස්කන්ධය නො උපන්නේ ය. පඤ්චොකාර වූ ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ය. රූපස්කන්ධය ද උපන්නේ යි.

17. යම්කුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය උපන්නේ නම් ඔහට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහට එහි වේදනාස්කන්ධය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි. (අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි.)

18. යම්කුට රූපස්කන්ධය නො උපන්නේ නම් ඔහට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: නැති.

තවද යම්කුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහට රූපස්කන්ධය නො උපන්නේ ද යත්: නැති.

19. යම්කුට වේදනාස්කන්ධය නො උපන්නේ නම් ඔහට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: නැති.

තවද යම්කුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහට වේදනාස්කන්ධය නො උපන්නේ ද යත්: නැති. (ප්‍රත්‍යානික පුද්ගල යි.)

20. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නො උපන්නේ නම්...
(ප්‍රත්‍යානිකාවකාශ යි.)

21. යම්කුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නො උපන්නේ නම් ඔහට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නො උපන්නේ ය. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වී ය. ඉද්ධාවාස වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද නො උපන්නේ ය. වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වී ය.

යහස වා පන යළි වෙදනාකඩයෙහි න නිරුපකඩය, තහස තළ රුපකඩයෙහි නුපපජ්ජාති: අසඤ්ඤාසන්නානං තෙසං තළ වෙදනාකඩයෙහි න නිරුපකඩය. නො ව තෙසං තළ රුපකඩයෙහි නුපපජ්ජාති. සුද්ධාවාසානං තෙසං තළ වෙදනාකඩයෙහි ව න නිරුපකඩය, රුපකඩයෙහි ව නුපපජ්ජාති.

22. යහස යළි වෙදනාකඩයෙහි නුපපජ්ජාති තහස තළ සඤ්ඤාකඩයෙහි න නිරුපකඩයාති: ආමනායා.

යහස වා පන යළි සඤ්ඤාකඩයෙහි න නිරුපකඩය තහස තළ වෙදනාකඩයෙහි නුපපජ්ජාති: ආමනායා. (පව්වනීක පුග්ගලොකාස)

අතිතවාරො.

23. යහස රුපකඩයෙහි උපපජ්ජාති. තහස වෙදනාකඩයෙහි නිරුපකඩසසතිති: ආමනායා.

යහස වා පන වෙදනාකඩයෙහි නිරුපකඩසසති තහස රුපකඩයෙහි උපපජ්ජාතිති: පව්ඤ්ඤාමහවිකානං උපපජ්ජනානං, යෙ ව අරුපං උපපජ්ජාති පරිනිබ්බාධිසසති, තෙසං වෙදනාකඩයෙහි නිරුපකඩසසති. නො ව තෙසං රුපකඩයෙහි උපපජ්ජාති. ඉතරෙසං තෙසං වෙදනාකඩයෙහි ව නිරුපකඩසසති, රුපකඩයෙහි ව උපපජ්ජාති.

24. යහස වෙදනාකඩයෙහි උපපජ්ජාති තහස සඤ්ඤාකඩයෙහි නිරුපකඩසසතිති: ආමනායා.

යහස වා පන සඤ්ඤාකඩයෙහි නිරුපකඩසසති තහස වෙදනාකඩයෙහි උපපජ්ජාතිති: පව්ඤ්ඤාමහවිකානං උපපජ්ජනානං තෙසං සඤ්ඤාකඩයෙහි නිරුපකඩසසති. නො ව තෙසං වෙදනාකඩයෙහි උපපජ්ජාති. ඉතරෙසං තෙසං සඤ්ඤාකඩයෙහි ව නිරුපකඩසසති, වෙදනාකඩයෙහි ව උපපජ්ජාති. (අනුලොම පුග්ගල)

25. යළි රුපකඩයෙහි උපපජ්ජාති -පෙ- (අනුලොම ඔකාස)

26. යහස යළි රුපකඩයෙහි උපපජ්ජාති තහස තළ වෙදනාකඩයෙහි නිරුපකඩසසතිති: අසඤ්ඤාසන්නානං තෙසං තළ රුපකඩයෙහි උපපජ්ජාති. නො ව තෙසං තළ වෙදනාකඩයෙහි නිරුපකඩසසති. පඤ්චවේකාරානං තෙසං තළ රුපකඩයෙහි ව උපපජ්ජාති, වෙදනාකඩයෙහි ව නිරුපකඩසසති.

තවද යමකුට යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධය නො උපන්නේ ද යත්: අසංඥා සහ වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ය. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද නො උපන්නේ ය. ඉද්ධාවාස වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වී ය. රූපස්කන්ධය ද නො උපන්නේ යි.

22. යමකුට යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නො උපන්නේ නම් ඔහට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධය නො උපන්නේ ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යානික පුද්ගලාවකාශ යි.)

අතීතවාර යි.

23. යමකුට රූපස්කන්ධය උපදින්නේ නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහට රූපස්කන්ධය උපදින්නේ ද යත්: පස්විභවික වූ උපද්‍රව්‍යවනට ද යම් කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඔවුනට ද වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට රූපස්කන්ධය නොද උපදින්නේ යි. සෙසු ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, රූපස්කන්ධය ද උපදින්නේ යි.

24. යමකුට වෙදනාස්කන්ධය උපදින්නේ නම් ඔහට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධය උපදින්නේ ද යත්: පස්විභවික වූ උපද්‍රව්‍ය වූ ඔවුනට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධය නොද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. වෙදනාස්කන්ධය ද උපදින්නේ යි. (අනුලොම පුද්ගල යි.)

25. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය උපදින්නේ නම්... (අනුලොමාවකාශ යි.)

26. යමකුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය උපදින්නේ නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අසංඥා සහ වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය උපදින්නේ ය. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චොපාකාර වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද උපදින්නේ ය. වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

යසස වා පන යස චේදනාකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣිසසති තසස තස රූපකඛ්ඤෝ උපපජ්ඣසතිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජනානං අරූපානං තෙසං තස චේදනාකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣිසසති. නො ච තෙසං තස රූපකඛ්ඤෝ උපපජ්ඣසති. ඉතරෙසං පඤ්චවොකාරානං තෙසං තස චේදනාකඛ්ඤෝ ච නිරුජ්ඣිසසති. රූපකඛ්ඤෝ ච උපපජ්ඣසති.

27. යසස යස චේදනාකඛ්ඤෝ උපපජ්ඣසති තසස තස සඤ්ඤාකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣිසසතිති: ආමනායා.

යසස වා පන යස සඤ්ඤාකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣිසසති තසස තස චේදනාකඛ්ඤෝ උපපජ්ඣසතිති: පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ජනානං තෙසං තස සඤ්ඤාකඛ්ඤෝ නිරුජ්ඣිසසති. නො ච තෙසං තස චේදනාකඛ්ඤෝ උපපජ්ඣසති. ඉතරෙසං චතුචොකාරානං පඤ්චවොකාරානං තෙසං තස සඤ්ඤාකඛ්ඤෝ ච නිරුජ්ඣිසසති චේදනාකඛ්ඤෝ ච උපපජ්ඣසති. (අනුලොම පුග්ගාලොකාස)

28. යසස රූපකඛ්ඤෝ නුපපජ්ඣසති, තසස චේදනාකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣිසසතිති: පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ජනානං, යෙ ච අරූපඋපපජ්ඣෝ පරිනිබ්බාසිසසනති, තෙසං රූපකඛ්ඤෝ නුපපජ්ඣසති, නො ච තෙසං චේදනාකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣිසසති. පරිනිබ්බනානං තෙසං රූපකඛ්ඤෝ ච නුපපජ්ඣසති, චේදනාකඛ්ඤෝ ච න නිරුජ්ඣිසසති.

යසස වා පන චේදනාකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣිසසති තසස රූපකඛ්ඤෝ නුපපජ්ඣසතිති: ආමනායා.

29. යසස චේදනාකඛ්ඤෝ නුපපජ්ඣසති තසස සඤ්ඤාකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣිසසතිති: පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ජනානං තෙසං චේදනාකඛ්ඤෝ නුපපජ්ඣසති, නො ච තෙසං සඤ්ඤාකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣිසසති. පරිනිබ්බනානං තෙසං චේදනාකඛ්ඤෝ ච නුපපජ්ඣසති, සඤ්ඤාකඛ්ඤෝ ච න නිරුජ්ඣිසසති.

යසස වා පන සඤ්ඤාකඛ්ඤෝ න නිරුජ්ඣිසසති තසස චේදනාකඛ්ඤෝ නුපපජ්ඣසතිති: ආමනායා. (පච්චනික පුග්ගාල)

30. යස රූපකඛ්ඤෝ නුපපජ්ඣසති -පෙ- (පච්චනික ඔකාස)

තවද යම්කුට යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික වෑ පඤ්චොපාකාරයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට ද සි ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද උපදින්නේ යි. සෙසු පඤ්චොපාකාර වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. රූපස්කන්ධය ද උපදින්නේ යි.

27. යම්කුට යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය උපදින්නේ නම් ඔහට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික වෑ උපදනා වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නොද උපදින්නේය. චතුරොපාකාර වූ ද පඤ්චොපාකාර වූ ද සෙසු ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වෙදනාස්කන්ධය ද උපදින්නේ යි. (අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි.)

28. යම්කුට රූපස්කන්ධය නුපදින්නේ නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික වෑ උපදනවුනට ද යම් කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඔවුනට ද රූපස්කන්ධය නුපදින්නේ ය. ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට රූපස්කන්ධය ද නුපදින්නේය, වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යම්කුට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහට රූපස්කන්ධය නුපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

29. යම්කුට වෙදනාස්කන්ධය නුපදින්නේ නම් ඔහට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික වෑ උපදනා වූ ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධය නුපදින්නේ ය. ඔවුනට සංඥාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධය ද නුපදින්නේ ය. සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යම්කුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධය නුපදින්නේ ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යනික පුද්ගල යි.)

30. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නුපදින්නේ නම්... (ප්‍රත්‍යනිකාවකාශ යි.)

31. යසස යළි රූපකඛණයේ නුපැවැත්වූ තසස තසස වෙදනාකඛණයේ න නිරුපකඛණයේ: පවිත්‍රමහවිකානං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජනානං, අරුපානං තෙසං තසස රූපකඛණයේ නුපැවැත්වූ. නො ව තෙසං තසස වෙදනාකඛණයේ න නිරුපකඛණයේ. පරිනිබ්බන්ධනානං තෙසං තසස රූපකඛණයේ ව නුපැවැත්වූ, වෙදනාකඛණයේ ව න නිරුපකඛණයේ.

යසස වා පන යළි වෙදනාකඛණයේ න නිරුපකඛණයේ තසස තසස රූපකඛණයේ නුපැවැත්වූ: අසඤ්ඤාසන්ධානං තෙසං තසස වෙදනාකඛණයේ න නිරුපකඛණයේ නො ව තෙසං තසස රූපකඛණයේ නුපැවැත්වූ. පරිනිබ්බන්ධනානං තෙසං තසස වෙදනාකඛණයේ ව න නිරුපකඛණයේ, රූපකඛණයේ ව නුපැවැත්වූ.

32. යසස යළි වෙදනාකඛණයේ නුපැවැත්වූ තසස තසස සඤ්ඤාකඛණයේ න නිරුපකඛණයේ: පවිත්‍රමහවිකානං උපපජ්ජනානං තෙසං තසස වෙදනාකඛණයේ නුපැවැත්වූ. නො ව තෙසං තසස සඤ්ඤාකඛණයේ න නිරුපකඛණයේ. පරිනිබ්බන්ධනානං, අසඤ්ඤාසන්ධානං තෙසං තසස වෙදනාකඛණයේ ව නුපැවැත්වූ, සඤ්ඤාකඛණයේ ව න නිරුපකඛණයේ.

යසස වා පන යළි සඤ්ඤාකඛණයේ න නිරුපකඛණයේ තසස තසස වෙදනාකඛණයේ නුපැවැත්වූ: ආමන්තං. (පවිත්‍රමහවිකානං උපපජ්ජනානං)

අනාගතවාචනං.

33. යසස රූපකඛණයේ උපපජ්ජනී තසස වෙදනාකඛණයේ නිරුපකඛණයේ: ආමන්තං.

යසස වා පන වෙදනාකඛණයේ නිරුපකඛණයේ තසස රූපකඛණයේ උපපජ්ජනී: සංඛේසං වචනානං, අරුපං උපපජ්ජනානං තෙසං වෙදනාකඛණයේ නිරුපකඛණයේ, නො ව තෙසං රූපකඛණයේ උපපජ්ජනී. පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජනානං, අසඤ්ඤාසන්ධානං උපපජ්ජනානං තෙසං වෙදනාකඛණයේ ව නිරුපකඛණයේ, රූපකඛණයේ ව උපපජ්ජනී. -පෙ-

(යච උපපජ්ජනානං පවිත්‍රමහවිකානං විහන්තං තච ඉධ විහජ්ජනං) (අනුලොම පුග්ගො)

පවුපසන්ධානවාචනං.

31. යමකුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය තුපදින්තේ නම් ඔහට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පස්විවිභවික වෑ පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට ද සි ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය තුපදින්තේ ය. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද තුපදින්තේ ය. වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධය තුපදින්තේ ද යත්: අසංඤ්ඤා වූ ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද තුපදින්තේ ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. රූපස්කන්ධය ද තුපදින්තේ යි.

32. යමකුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය තුපදින්තේ නම් ඔහට එහි සංඤාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පස්විවිභවික වෑ උපදනා වූ ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය තුපදින්තේ ය. ඔවුනට එහි සංඤාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නවුනට ද අසංඤ්ඤාසත්තයනට ද සි ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය ද තුපදින්තේ ය. සංඤාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සංඤාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහට එහි වේදනාස්කන්ධය තුපදින්තේ ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යානික පුද්ගලාවකාශ යි.)

අනාගතවාර යි.

33. යමකුට රූපස්කන්ධය උපදී නම් ඔහට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහට රූපස්කන්ධය උපදී ද යත්: ව්‍යුක්ත වන්තා වූ සියල්ලනට ද අරූපයෙහි උපදනවුනට ද සි ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ය. ඔවුනට රූපස්කන්ධය නොද උපදී. පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනවුනට ද අසංඤ්ඤාසත්තයෙහි උපදනවුනට ද සි ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වී ය. රූපස්කන්ධය ද උපදී.

(යම්සේ උත්පාදවාරයෙහි ප්‍රත්‍යුත්පන්න අතිතවාර බෙදන ලද්දේ ද එසේ මෙහි ද බෙදියයුතු) (අනුලොම පුද්ගල යි.)

ප්‍රත්‍යුත්පන්නාතිතවාර යි.

34. යසං රූපකඛ්ඤේ උපපජ්ඨි තස්ස වේදනාකඛ්ඤේ නිරුජ්ඣ්ඤාතිති: ආමන්තා.

යසං වා පන වේදනාකඛ්ඤේ නිරුජ්ඣ්ඤාති තස්ස රූපකඛ්ඤේ උපපජ්ඨිති: සබ්බෙසං වචනානාං, අරූපං උපපජ්ජනානාං තෙසං වේදනාකඛ්ඤේ නිරුජ්ඣ්ඤාති, නො ච තෙසං රූපකඛ්ඤේ උපපජ්ඨි. පඤ්චොකාරං උපපජ්ජනානාං අසඤ්ඤාසත්තං උපපජ්ජනානාං තෙසං වේදනාකඛ්ඤේ ච නිරුජ්ඣ්ඤාති, රූපකඛ්ඤේ ච උපපජ්ඨි.

35. යසං වේදනාකඛ්ඤේ උපපජ්ඨි තස්ස සඤ්ඤාකඛ්ඤේ නිරුජ්ඣ්ඤාතිති: ආමන්තා.

යසං වා පන සඤ්ඤාකඛ්ඤේ නිරුජ්ඣ්ඤාති තස්ස වේදනාකඛ්ඤේ උපපජ්ඨිති: සබ්බෙසං වචනානාං, අසඤ්ඤාසත්තං උපපජ්ජනානාං තෙසං සඤ්ඤාකඛ්ඤේ නිරුජ්ඣ්ඤාති, නො ච තෙසං වේදනාකඛ්ඤේ උපපජ්ඨි. චතුචොකාරං පඤ්චොකාරං උපපජ්ජනානාං තෙසං සඤ්ඤාකඛ්ඤේ ච නිරුජ්ඣ්ඤාති, වේදනාකඛ්ඤේ ච උපපජ්ඨි. (අනුලොම පුඤ්ඤ)

36. යත් රූපකඛ්ඤේ උපපජ්ඨි -පෙ- (අනුලොම ඕකාස)

37. යසං යත් රූපකඛ්ඤේ උපපජ්ඨි තස්ස තත් වේදනාකඛ්ඤේ නිරුජ්ඣ්ඤාතිති: අසඤ්ඤාසත්තං උපපජ්ජනානාං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤේ උපපජ්ඨි. නො ච තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤේ නිරුජ්ඣ්ඤාති. පඤ්චොකාරං උපපජ්ජනානාං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤේ ච උපපජ්ඨි, වේදනාකඛ්ඤේ ච නිරුජ්ඣ්ඤාති.

යසං වා පන යත් වේදනාකඛ්ඤේ නිරුජ්ඣ්ඤාති තස්ස තත් රූපකඛ්ඤේ උපපජ්ඨිති: පඤ්චොකාරා වචනානාං අරූපං උපපජ්ජනානාං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤේ නිරුජ්ඣ්ඤාති. නො ච තෙසං තත් රූපකඛ්ඤේ උපපජ්ඨි. පඤ්චොකාරං උපපජ්ජනානාං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤේ ච නිරුජ්ඣ්ඤාති, රූපකඛ්ඤේ ච උපපජ්ඨි.

38. යසං යත් වේදනාකඛ්ඤේ උපපජ්ඨි තස්ස තත් සඤ්ඤාකඛ්ඤේ නිරුජ්ඣ්ඤාතිති: ආමන්තා.

යසං වා පන යත් සඤ්ඤාකඛ්ඤේ නිරුජ්ඣ්ඤාති තස්ස තත් වේදනාකඛ්ඤේ උපපජ්ඨිති: චතුචොකාරා පඤ්චොකාරා වචනානාං තෙසං තත් සඤ්ඤාකඛ්ඤේ නිරුජ්ඣ්ඤාති, නො ච තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤේ උපපජ්ඨි. චතුචොකාරං පඤ්චොකාරං උපපජ්ජනානාං තෙසං තත් සඤ්ඤාකඛ්ඤේ ච නිරුජ්ඣ්ඤාති, වේදනාකඛ්ඤේ ච උපපජ්ඨි. (අනුලොම පුඤ්ඤලොකාස)

1. අරූපානං තෙසං තත් - 086.

34. යමකුට රූපස්කන්ධය උපදී නම් ඔහට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහට රූපස්කන්ධය උපදී ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද අරූපයෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට රූපස්කන්ධය නොද උපදී. පඤ්චොකාරයෙහි උපදනවුනට ද අසංඥසන්ධියෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. රූපස්කන්ධය ද උපදී.

35 යමකුට වේදනාස්කන්ධය උපදී නම් ඔහට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහට වේදනාස්කන්ධය උපදී ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද අසංඥසන්ධියෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය නොද උපදී. චතුරෝකාරයෙහි ද පඤ්චොකාරයෙහි ද උපදනා වූ ඔවුනට සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. වේදනාස්කන්ධය ද උපදී. (අනුලොම පුද්ගල යි.)

36. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය උපදී නම්... (අනුලොමාවකාශ යි.)

37. යමකුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය උපදී නම් ඔහට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අසංඥසන්ධියෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය උපදී. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චොකාරයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද උපදී. වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධය උපදී ද යත්: පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුත වන්නවුනට ද අරූපයෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද උපදී. පඤ්චොකාරයෙහි උපදනවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. රූපස්කන්ධය ද උපදී.

38. යමකුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය උපදී නම් ඔහට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහට එහි වේදනාස්කන්ධය උපදී ද යත්: චතුරෝකාරයෙන් ද පඤ්චොකාරයෙන් ද ව්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නොද උපදී. චතුරෝකාරයෙහි ද පඤ්චොකාරයෙහි ද උපදනා වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. වේදනාස්කන්ධය ද උපදී. (අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි.)

39. යසස රූපකඛ්‍යෙයා නුපපජ්ඣති තසස වෙදනාකඛ්‍යෙයා න නිරුජ්ඣස්සතිති: සබ්බෙසං වචනානාං, අරූපං උපපජ්ඣනානාං තෙසං රූපකඛ්‍යෙයා නුපපජ්ඣති. නො ච තෙසං වෙදනාකඛ්‍යෙයා න නිරුජ්ඣස්සති. පරිනිබ්බනානාං තෙසං රූපකඛ්‍යෙයා ච නුපපජ්ඣති වෙදනාකඛ්‍යෙයා ච න නිරුජ්ඣස්සති.

යසස චා පන වෙදනාකඛ්‍යෙයා න නිරුජ්ඣස්සති තසස රූපකඛ්‍යෙයා නුපපජ්ඣතිති: ආමනායා.

40. යසස වෙදනාකඛ්‍යෙයා නුපපජ්ඣති තසස සඤ්ඤාකඛ්‍යෙයා න නිරුජ්ඣස්සතිති: සබ්බෙසං වචනානාං, අසඤ්ඤාසත්තං උපපජ්ඣනානාං තෙසං වෙදනාකඛ්‍යෙයා නුපපජ්ඣති. නො ච තෙසං සඤ්ඤාකඛ්‍යෙයා න නිරුජ්ඣස්සති. පරිනිබ්බනානාං තෙසං වෙදනාකඛ්‍යෙයා ච නුපපජ්ඣති. සඤ්ඤාකඛ්‍යෙයා න නිරුජ්ඣස්සති.

යසස චා පන සඤ්ඤාකඛ්‍යෙයා න නිරුජ්ඣස්සති, තසස වෙදනාකඛ්‍යෙයා නුපපජ්ඣතිති: ආමනායා. (පච්චතීක පුනාල)

41. යස රූපකඛ්‍යෙයා නුපපජ්ඣති -ප- (පච්චතීක ඔකාස)

42. යසස යස රූපකඛ්‍යෙයා නුපපජ්ඣති තසස තස වෙදනාකඛ්‍යෙයා න නිරුජ්ඣස්සතිති: පඤ්චොකාරා වචනානාං අරූපං උපපජ්ඣනානාං තෙසං තස රූපකඛ්‍යෙයා නුපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තස වෙදනාකඛ්‍යෙයා න නිරුජ්ඣස්සති, පරිනිබ්බනානාං අසඤ්ඤාසත්තං වචනානාං තෙසං තස රූපකඛ්‍යෙයා ච නුපපජ්ඣති, වෙදනාකඛ්‍යෙයා ච න නිරුජ්ඣස්සති.

යසස චා පන යස වෙදනාකඛ්‍යෙයා න නිරුජ්ඣස්සති තසස තස රූපකඛ්‍යෙයා නුපපජ්ඣතිති: අසඤ්ඤාසත්තං උපපජ්ඣනානාං තෙසං තස වෙදනාකඛ්‍යෙයා න නිරුජ්ඣස්සති. නො ච තෙසං තස රූපකඛ්‍යෙයා නුපපජ්ඣති. පරිනිබ්බනානාං අසඤ්ඤාසත්තං වචනානාං තෙසං තස වෙදනාකඛ්‍යෙයා ච න නිරුජ්ඣස්සති. රූපකඛ්‍යෙයා ච නුපපජ්ඣති.

43. යසස යස වෙදනාකඛ්‍යෙයා නුපපජ්ඣති තසස තස සඤ්ඤාකඛ්‍යෙයා න නිරුජ්ඣස්සතිති: චතුචොකාරා පඤ්චොකාරා වචනානාං තෙසං තස වෙදනාකඛ්‍යෙයා නුපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තස සඤ්ඤාකඛ්‍යෙයා න නිරුජ්ඣස්සති. පරිනිබ්බනානාං අසඤ්ඤාසත්තානාං තෙසං තස වෙදනාකඛ්‍යෙයා ච නුපපජ්ඣති. සඤ්ඤාකඛ්‍යෙයා ච න නිරුජ්ඣස්සති.

යසස චා පන යස සඤ්ඤාකඛ්‍යෙයා න නිරුජ්ඣස්සති තසස තස වෙදනාකඛ්‍යෙයා නුපපජ්ඣතිති: ආමනායා. (පච්චතීක පුග්ගලොකාස)

39. යමකුට රූපස්කන්ධය නූපදී නම් ඔහට වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවන්නේ ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලනට ද අරූපයෙහි උපදනවුනට ද සි ඔවුනට රූපස්කන්ධය නූපදී. ඔවුනට වෛද්‍යාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට රූපස්කන්ධය ද නූපදී, වෛද්‍යාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහට රූපස්කන්ධය නූපදී ද යත්: එසේ යි.

40. යමකුට වෛද්‍යාස්කන්ධය නූපදී නම් ඔහට සංඥාස්කන්ධයද නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලනට ද අසංඥාස්කන්ධයෙහි උපදනවුනට ද සි ඔවුනට වෛද්‍යාස්කන්ධය නූපදී. ඔවුනට සංඥාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට වෛද්‍යාස්කන්ධය ද නූපදී. සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහට වෛද්‍යාස්කන්ධය නූපදී ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යතික පුද්ගල යි.)

41. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නූපදී නම් ... (ප්‍රත්‍යතිකාවකාශ යි.)

42. යමකුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නූපදී නම් ඔහට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පඤ්චොපාකාරයෙන් ව්‍යුහ වන්නවුනට ද අරූපයෙහි උපදනවුනට ද සි ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නූපදී. ඔවුනට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නවුනට ද අසංඥාස්කන්ධයෙන් ව්‍යුහ වන්නවුනට ද සි ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද නූපදී, වෛද්‍යාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධය නූපදී ද යත්: අසංඥාස්කන්ධයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද නූපදී පිරිනිවේන්නවුනට ද අසංඥාස්කන්ධයෙන් ව්‍යුහ වන්නවුනට ද සි ඔවුනට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේය, රූපස්කන්ධය ද නූපදී.

43. යමකුට යම් තැනෙක වෛද්‍යාස්කන්ධය නූපදී නම් ඔහට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: චතුරොපාකාරයෙන් ද පඤ්චොපාකාරයෙන් ද ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධය නූපදී. ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, පිරිනිවේන්නවුනට ද අසංඥාස්කන්ධයෙන් වූ ඔවුනට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධය නූපදී. සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේයි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහට එහි වෛද්‍යාස්කන්ධය නූපදී ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යතික පුද්ගලාවකාශ යි.)

ප්‍රත්‍යුත්පන්නාභාවකවාර යි.

44. යස්ස රූපකඛ්ඤාං උපපජ්ඣත්තං තස්ස වේදනාකඛ්ඤාං නිරු-
ජ්ඣකම්මස්සතිති: පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං රූපකඛ්ඤාං උපපජ්ඣත්තං.
නො ච තෙසං වේදනාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣකම්මස්සති. ඉතරෙසං තෙසං
රූපකඛ්ඤාං ච උපපජ්ඣත්තං, වේදනාකඛ්ඤාං ච නිරුජ්ඣකම්මස්සති.

යස්ස චා පන වේදනාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣකම්මස්සති තස්ස රූප-
කඛ්ඤාං උපපජ්ඣත්තාති; ආමන්තා.

45. යස්ස වේදනාකඛ්ඤාං උපපජ්ඣත්තං තස්ස සඤ්ඤාකඛ්ඤාං
නිරුජ්ඣකම්මස්සතිති: පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං වේදනාකඛ්ඤාං උපපජ්ඣත්තං.
නො ච තෙසං සඤ්ඤාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣකම්මස්සති. ඉතරෙසං තෙසං
වේදනාකඛ්ඤාං ච උපපජ්ඣත්තං, සඤ්ඤාකඛ්ඤාං ච නිරුජ්ඣකම්මස්සති.

යස්ස චා පන සඤ්ඤාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣකම්මස්සති තස්ස වේදනා-
කඛ්ඤාං උපපජ්ඣත්තාති: ආමන්තා. (අනුලොම පුඤ්ඤ)

46. යත් රූපකඛ්ඤාං උපපජ්ඣත්තං -පෙ- (අනුලොම ඕකාස)

47. යස්ස යත් රූපකඛ්ඤාං උපපජ්ඣත්තං තස්ස තත් වේදනා-
කඛ්ඤාං නිරුජ්ඣකම්මස්සතිති: පඤ්ඤාචොකාරො පරිනිබ්බන්ධානං අසඤ්ඤා-
සත්තානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤාං උපපජ්ඣත්තං. නො ච තෙසං
තත් වේදනාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣකම්මස්සති. ඉතරෙසං පඤ්ඤාචොකාරානං
තෙසං තත් රූපකඛ්ඤාං ච උපපජ්ඣත්තං, වේදනාකඛ්ඤාං ච නිරු-
ජ්ඣකම්මස්සති.

යස්ස චා පන යත් වේදනාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣකම්මස්සති තස්ස
තත් රූපකඛ්ඤාං උපපජ්ඣත්තාති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්ධානං,
අරූපානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣකම්මස්සති. නො ච
තෙසං තත් රූපකඛ්ඤාං උපපජ්ඣත්තං. ඉතරෙසං පඤ්ඤාචොකාරානං
තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤාං ච නිරුජ්ඣකම්මස්සති, රූපකඛ්ඤාං ච
උපපජ්ඣත්තං.

48. යස්ස යත් වේදනාකඛ්ඤාං උපපජ්ඣත්තං තස්ස තත්
සඤ්ඤාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣකම්මස්සතිති: පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං තත්
වේදනාකඛ්ඤාං උපපජ්ඣත්තං. නො ච තෙසං තත් සඤ්ඤාකඛ්ඤාං
නිරුජ්ඣකම්මස්සති. ඉතරෙසං චතුචොකාරානං පඤ්ඤාචොකාරානං තෙසං
තත් වේදනාකඛ්ඤාං ච උපපජ්ඣත්තං, සඤ්ඤාකඛ්ඤාං ච නිරුජ්ඣකම්මස්සති.

යස්ස චා පන යත් සඤ්ඤාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣකම්මස්සති තස්ස තත්
වේදනාකඛ්ඤාං උපපජ්ඣත්තාති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්ධානං තෙසං
තත් සඤ්ඤාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣකම්මස්සති. නො ච තෙසං තත් වේදනා-
කඛ්ඤාං උපපජ්ඣත්තං. ඉතරෙසං චතුචොකාරානං, පඤ්ඤාචොකාරානං
තෙසං තත් සඤ්ඤාකඛ්ඤාං ච නිරුජ්ඣකම්මස්සති, වේදනාකඛ්ඤාං ච
උපපජ්ඣත්තං. (අනුලොම පුඤ්ඤලොකාස)

49. යස්ස රූපකඛ්ඤාං නුපපජ්ඣත්තං තස්ස වේදනාකඛ්ඤාං
න නිරුජ්ඣකම්මස්සතිති: නත්ති.

44. යමකුට රූපස්කන්ධය උපන්නේ නම් ඔහට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත් : පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට රූපස්කන්ධය උපන්නේ ය. ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට, රූපස්කන්ධය ද උපන්නේය, වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහට රූපස්කන්ධය උපන්නේ ද යත් : එසේ යි.

45. යමකුට වේදනාස්කන්ධය උපන්නේ නම් ඔහට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත් : පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය උපන්නේ ය. ඔවුනට සංඥාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය ද උපන්නේ ය, සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහට වේදනාස්කන්ධය උපන්නේ ද යත් : එසේ යි. (අනුලොම පුද්ගල යි.)

46. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය උපන්නේ නම් ... (අනුලොමාවකාශ යි.)

47. යමකුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය උපන්නේ නම් ඔහට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත් : පඤ්චෝකාරයෙහි පිරිනිවේන්නාවූනට ද අසංඥාසන්ධියනට ද යි ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය උපන්නේ යි. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චෝකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද උපන්නේ ය. වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධය උපන්නේ ද යත් : ඉද්ධිවාසයෙහි උපදනා වූනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද උපන්නේ ය. පඤ්චෝකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, රූපස්කන්ධය ද උපන්නේ යි.

48. යමකුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය උපන්නේ නම් ඔහට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත් : පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය උපන්නේ ය. ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු චතුරෝකාරයනට ද පඤ්චෝකාරයනට ද යි ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය ද උපන්නේය, සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහට එහි වේදනාස්කන්ධය උපන්නේ ද යත් : ඉද්ධිවාසයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නොද උපන්නේ ය. සෙසු චතුරෝකාරයනට ද පඤ්චෝකාරයනට ද යි ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වේදනාස්කන්ධය ද උපන්නේ යි. (අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි.)

49. යමකුට රූපස්කන්ධය නුපන්නේ නම් ඔහට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවන්නේ ද යත් : නැතී.

යසං වා පන වේදනාකඛ්ඤේ න නිරුජ්ඣේසසති තසං රූපකඛ්ඤේ නුපපජ්ජාති: උපපජ්ජත්.

50. යසං වේදනාකඛ්ඤේ නුපපජ්ජත් තසං සඤ්ඤාකඛ්ඤේ න නිරුජ්ඣේසසති: නපී.

යසං වා පන සඤ්ඤාකඛ්ඤේ න නිරුජ්ඣේසසති තසං වේදනාකඛ්ඤේ නුපපජ්ජාති: උපපජ්ජත්. (පච්චනීක පුඤ්ඤ)

51. යත් රූපකඛ්ඤේ නුපපජ්ජත් -පෙ- (පච්චනීක ඔකාස)

52. යසං යත් රූපකඛ්ඤේ නුපපජ්ජත් තසං තත් වේදනාකඛ්ඤේ න නිරුජ්ඣේසසති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං, අරූපානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤේ නුපපජ්ජත්. නො ච තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤේ න නිරුජ්ඣේසසති. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤේ ච නුපපජ්ජත්, වේදනාකඛ්ඤේ ච න නිරුජ්ඣේසසති.

යසං වා පන යත් වේදනාකඛ්ඤේ න නිරුජ්ඣේසසති තසං තත් රූපකඛ්ඤේ නුපපජ්ජාති: පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤේ න නිරුජ්ඣේසසති. නො ච තෙසං තත් රූපකඛ්ඤේ නුපපජ්ජත්. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤේ ච න නිරුජ්ඣේසසති, රූපකඛ්ඤේ ච නුපපජ්ජත්.

53. යසං යත් වේදනාකඛ්ඤේ නුපපජ්ජත් තසං තත් සඤ්ඤාකඛ්ඤේ න නිරුජ්ඣේසසති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤේ නුපපජ්ජත්. නො ච තෙසං තත් සඤ්ඤාකඛ්ඤේ න නිරුජ්ඣේසසති. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං අසඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤේ ච නුපපජ්ජත්, සඤ්ඤාකඛ්ඤේ ච න නිරුජ්ඣේසසති.

යසං වා පන යත් සඤ්ඤාකඛ්ඤේ න නිරුජ්ඣේසසති තසං තත් වේදනාකඛ්ඤේ නුපපජ්ජාති: පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් සඤ්ඤාකඛ්ඤේ න නිරුජ්ඣේසසති. නො ච තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤේ නුපපජ්ජත්. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං අසඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තත් සඤ්ඤාකඛ්ඤේ ච න නිරුජ්ඣේසසති. වේදනාකඛ්ඤේ ච නුපපජ්ජත්. (පච්චනීක පුඤ්ඤලොකාස)

අතිකාතාගතවාරො.

උපාද නිරොධවාරො නිට්ඨිතො.

තවද යම්කුට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවන්නේ නම් ඔහට රූපස්කන්ධය නූපන්නේ ද යත් : උපන්නේ යි.

50. යම්කුට වෙදනාස්කන්ධය නූපන්නේ නම් ඔහට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : නැති.

තවද යම්කුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවන්නේ නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධය නූපන්නේ ද යත් : උපන්නේ යි. (ප්‍රත්‍යානික පුද්ගල යි.)

51. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නූපන්නේ නම්... (ප්‍රත්‍යානිකාවකාශ යි.)

52. යම්කුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නූපන්නේ නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : ශුද්ධා-වාසයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නූපන්නේ ය. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේය. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේන්තවුනට ද අරූපයෙහි පිරි-නිවේන්තවුනට ද යි ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නූපන්නේ ය, වෙදනා-ස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නොවන්නේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධය නූපන්නේ ද යත් : පඤ්චාකාරයෙහි පිරිනිවේන්තවුනට ද අසංඥසත්‍වයනට ද යි ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි රූප-ස්කන්ධය නොද නූපන්නේ ය. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේන්තවුනට ද අරූපයෙහි පිරිනිවේන්තවුනට ද යි ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, රූපස්කන්ධය ද නූපන්නේ යි.

53. යම්කුට යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නූපන්නේ නම් ඔහට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : ශුද්ධා-වාසයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නූපන්නේ ය. ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ශුද්ධා-වාසයෙහි පිරිනිවේන්තවුනට ද අසංඥසත්‍වයනට ද යි ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය ද නූපන්නේ ය, සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

යම්කුට යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධය නූපන්නේ ද යත් : පිරිනිවේන්තා වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නොද නූපන්නේ ය. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරි-නිවේන්තවුනට ද අසංඥසත්‍වයනට ද යි ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, වෙදනාස්කන්ධය ද නූපන්නේ යි. (ප්‍රත්‍යානික පුද්ගලාවකාශ යි.)

අතිරේකව පවසමි.

උපදෙස් නිර්දේශ නිමි.

5. පරික්ෂකවලාභය

1. යො රූපකඛණ්ඩ පරිච්ඡානනි සො වෙදනාකඛණ්ඩ පරිච්ඡානනිති : ආමනනා.

යො වා පන වෙදනාකඛණ්ඩ පරිච්ඡානනි සො රූපකඛණ්ඩ පරිච්ඡානනිති : ආමනනා.

2. යො රූපකඛණ්ඩ න පරිච්ඡානනි සො වෙදනාකඛණ්ඩ න පරිච්ඡානනිති : ආමනනා.

යො වා පන වෙදනාකඛණ්ඩ න පරිච්ඡානනි සො රූපකඛණ්ඩ න පරිච්ඡානනිති : ආමනනා.

පවුළුපපනවලාභය.

3. යො රූපකඛණ්ඩ පරිච්ඡානිඤ්ඤ සො වෙදනාකඛණ්ඩ පරිච්ඡානිඤ්ඤති : ආමනනා.

යො වා පන වෙදනාකඛණ්ඩ පරිච්ඡානිඤ්ඤ සො රූපකඛණ්ඩ පරිච්ඡානිඤ්ඤති : ආමනනා.

4. යො රූපකඛණ්ඩ න පරිච්ඡානිඤ්ඤ සො වෙදනාකඛණ්ඩ න පරිච්ඡානිඤ්ඤති : ආමනනා.

යො වා පන වෙදනාකඛණ්ඩ න පරිච්ඡානිඤ්ඤ සො රූපකඛණ්ඩ න පරිච්ඡානිඤ්ඤති : ආමනනා.

අනිකවලාභය.

5. යො රූපකඛණ්ඩ පරිච්ඡානිඤ්ඤති සො වෙදනාකඛණ්ඩ පරිච්ඡානිඤ්ඤතිති : ආමනනා.

යො වා පන වෙදනාකඛණ්ඩ පරිච්ඡානිඤ්ඤති සො රූපකඛණ්ඩ පරිච්ඡානිඤ්ඤතිති : ආමනනා.

6. යො රූපකඛණ්ඩ න පරිච්ඡානිඤ්ඤති සො වෙදනාකඛණ්ඩ න පරිච්ඡානිඤ්ඤතිති : ආමනනා.

යො වා පන වෙදනාකඛණ්ඩ න පරිච්ඡානිඤ්ඤති සො රූපකඛණ්ඩ න පරිච්ඡානිඤ්ඤතිති : ආමනනා.

අනාගතවලාභය.

5. පරිඤ්ඤාචාරය

1. යමෙක් රූපස්කන්ධය පිරිසිඳ දැනී නම් භෙතම වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිඳ දැනී ද යත් : එසේ යි.

තවද යමෙක් වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිඳ දැනී නම් භෙතම රූපස්කන්ධය පිරිසිඳ දැනී ද යත් : එසේ යි.

2. යමෙක් රූපස්කන්ධය පිරිසිඳ නො දැනී නම් භෙතම වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිඳ නො දැනී ද යත් : එසේ යි.

තවද යමෙක් වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිඳ නො දැනී නම් භෙතම රූපස්කන්ධය පිරිසිඳ නො දැනී ද යත් : එසේ යි.

ප්‍රකාශ්‍යත්වචාරය යි.

3. යමෙක් රූපස්කන්ධය පිරිසිඳ දක්නේ නම් භෙතම වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිඳ දක්නේ ද යත් : එසේ යි.

තවද යමෙක් වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිඳ දක්නේ නම් භෙතම රූපස්කන්ධය පිරිසිඳ දක්නේ ද යත් : එසේ යි.

4. යමෙක් රූපස්කන්ධය පිරිසිඳ නො දක්නේ නම් භෙතම වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිඳ නො දක්නේ ද යත් : එසේ යි.

තවද යමෙක් වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිඳ නො දක්නේ නම් භෙතම රූපස්කන්ධය පිරිසිඳ නො දක්නේ ද යත් : එසේ යි.

අතීතචාරය යි.

5. යමෙක් රූපස්කන්ධය පිරිසිඳ දන්නේ නම් භෙතම වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිඳ දන්නේ ද යත් : එසේ යි.

තවද යමෙක් වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිඳ දන්නේ නම් භෙතම රූපස්කන්ධය පිරිසිඳ දන්නේ ද යත් : එසේ යි.

6. යමෙක් රූපස්කන්ධය පිරිසිඳ නො දන්නේ නම් භෙතම වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිඳ නො දන්නේ ද යත් : එසේ යි.

තවද යමෙක් වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිඳ නො දන්නේ නම් භෙතම රූපස්කන්ධය පිරිසිඳ නො දන්නේ ද යත් : එසේ යි.

අනාගතචාරය යි.

7. යො රූපකඛ්ඤාං පරිජානාති සො වෙදනාකඛ්ඤාං පරිජානියාති: නො.

යො චා පන වෙදනාකඛ්ඤාං පරිජානියාති සො රූපකඛ්ඤාං පරිජානාතීති: නො.

8. යො රූපකඛ්ඤාං න පරිජානාති සො වෙදනාකඛ්ඤාං න පරිජානියාති: අරහා රූපකඛ්ඤාං න පරිජානාති, නො ච වෙදනාකඛ්ඤාං න පරිජානියාති, අභ්‍යමභ්‍යසමධිතිං අරහන්‍යාඤ්ඤා ධර්මපඤ්ඤා අවසෙසා පුභ්‍යලා රූපකඛ්ඤාං ච න පරිජානාතී, වෙදනාකඛ්ඤාඤ්ඤා න පරිජානියාති.

යො චා පන වෙදනාකඛ්ඤාං න පරිජානියාති, සො රූපකඛ්ඤාං න පරිජානාතීති: අභ්‍යමභ්‍යසමධිතිං වෙදනාකඛ්ඤාං න පරිජානියාති, නො ච රූපකඛ්ඤාං න පරිජානාති, අභ්‍යමභ්‍යසමධිතිං අරහන්‍යාඤ්ඤා ධර්මපඤ්ඤා අවසෙසා පුභ්‍යලා වෙදනාකඛ්ඤාඤ්ඤා න පරිජානියාති, රූපකඛ්ඤාඤ්ඤා න පරිජානාතී.

පච්චුප්පජානාතීතචාරො.

9. යො රූපකඛ්ඤාං පරිජානාති, සො වෙදනාකඛ්ඤාං පරිජානියාසීති: නො.

යො චා පන වෙදනාකඛ්ඤාං පරිජානියාසීති, සො රූපකඛ්ඤාං පරිජානාතීති: නො.

10. යො රූපකඛ්ඤාං න පරිජානාති සො වෙදනාකඛ්ඤාං න පරිජානියාසීති: යෙ මභ්‍යං පටිලභිසීති නෙ රූපකඛ්ඤාං න පරිජානාතී, නො ච වෙදනාකඛ්ඤාං න පරිජානියාසීති, අරහා, යෙ ච පුටුඤ්ඤා මභ්‍යං න පටිලභිසීති, නෙ රූපකඛ්ඤාං ච න පරිජානාතී, වෙදනාකඛ්ඤාඤ්ඤා න පරිජානියාසීති.

යො චා පන වෙදනාකඛ්ඤාං න පරිජානියාසීති සො රූපකඛ්ඤාං න පරිජානාතීති: අභ්‍යමභ්‍යසමධිතිං වෙදනාකඛ්ඤාං න පරිජානියාසීති, නො ච රූපකඛ්ඤාං න පරිජානාති, අරහා, යෙ ච පුටුඤ්ඤා මභ්‍යං න පටිලභිසීති, නෙ වෙදනාකඛ්ඤාඤ්ඤා න පරිජානියාසීති, රූපකඛ්ඤාඤ්ඤා න පරිජානාතී.

පච්චුප්පජානාතාගතචාරො.

1. 'පරිජානියාති' යි චිත්තවන වියදුතු. එහෙත් හැම පිටපතකම 'පරිජානියාති' යි තිබේ.

7. යමෙක් රූපස්කන්ධය පිරිසිදු දැන නම් හෙතෙම වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිදු දැන්වේ ද යත් : නො දැන්වේ යි.

තවද යමෙක් වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිදු දැන්වේ නම් හෙතෙම රූපස්කන්ධය පිරිසිදු දැන ද යත් : නො දැන.

8. යමෙක් රූපස්කන්ධය පිරිසිදු නො දැන නම් හෙතෙම වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිදු නො දැන්වේ ද යත් : රහත් තෙමේ රූපස්කන්ධය පිරිසිදු නො දැන. වෙදනාස්කන්ධය නොද පිරිසිදු නො දැන්වේ ය. අර්හත්මාර්ගස්ථයා ද රහතුන්වහන්සේ ද තබා අවශෙෂ පුද්ගලයෝ රූපස්කන්ධය ද පිරිසිදු නො දැනිත්. වෙදනාස්කන්ධය ද පිරිසිදු නො දැන.

තවද යමෙක් වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිදු නො දැන්වේ නම් හෙතෙම රූපස්කන්ධය පිරිසිදු නො දැන ද යත් : අර්හත්මාර්ගස්ථයා වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිදු නො දැන්වේ ය. රූපස්කන්ධය නොද පිරිසිදු නො දැන. අර්හත්මාර්ගස්ථයා ද රහතුන් වහන්සේ ද තබා අවශෙෂ පුද්ගලයෝ වෙදනාස්කන්ධය ද පිරිසිදු නො දැන. රූපස්කන්ධය ද පිරිසිදු නො දැනිත්.

ප්‍රත්‍යක්ෂන්තාත්මකවාර යි.

9. යමෙක් රූපස්කන්ධය පිරිසිදු දැන නම් හෙතෙම වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිදු දැන්වේ ද යත් : නො දැන්වේ යි.

තවද යමෙක් වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිදු දැන්වේ නම් හෙතෙම රූපස්කන්ධය පිරිසිදු දැන ද යත් : නො දැන.

10. යමෙක් රූපස්කන්ධය පිරිසිදු නො දැන නම් හෙතෙම වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිදු නො දැන්වේ ද යත් : යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්තාහු නම් ඔහු රූපස්කන්ධය පිරිසිදු නො දැනිත්. වෙදනාස්කන්ධය නොද පිරිසිදු නො දැන්වේ ය. අර්හත් තෙමේ ද, යම් පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්තාහු නම් ඔහු ද රූපස්කන්ධය ද පිරිසිදු නො දැනිත්. වෙදනාස්කන්ධය ද පිරිසිදු නො දැන්වේ.

තවද යමෙක් වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිදු නො දැන්වේ නම් හෙතෙම රූපස්කන්ධය පිරිසිදු නො දැන ද යත් : අර්හත්මාර්ගස්ථයා වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිදු නො දැන්වේ ය. රූපස්කන්ධය නොද පිරිසිදු නො දැන. අර්හත් තෙමේ ද යම් පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්තාහු නම් ඔහු ද වෙදනාස්කන්ධය ද පිරිසිදු නො දැන්වේ. රූපස්කන්ධය ද පිරිසිදු නො දැනිත්.

ප්‍රත්‍යක්ෂන්තාත්මකවාර යි.

11. යො රූපකඛ්ඤාං පරිජානිත්ථ සො වෙදනාකඛ්ඤාං පරිජානිත්ථානිති : නො,

යො චා පන වෙදනාකඛ්ඤාං පරිජානිත්ථානිති සො රූපකඛ්ඤාං පරිජානිත්ථානිති : නො.

12. යො රූපකඛ්ඤාං න පරිජානිත්ථ සො වෙදනාකඛ්ඤාං න පරිජානිත්ථානිති : යෙ මග්ගං පටිලභිත්ථානති, තෙ රූපකඛ්ඤාං න පරිජානිත්ථ. නො ච වෙදනාකඛ්ඤාං න පරිජානිත්ථානති. අග්ගමග්ගසමඛ්ඪි යෙ ච පුට්ඨජජනා මග්ගං න පටිලභිත්ථානති තෙ රූපකඛ්ඤාංකඛ්ඤා න පරිජානිත්ථ. වෙදනාකඛ්ඤාංකඛ්ඤා න පරිජානිත්ථානති.

යො චා පන වෙදනාකඛ්ඤාං න පරිජානිත්ථානිති සො රූපකඛ්ඤාං න පරිජානිත්ථානිති : අරහා වෙදනාකඛ්ඤාං න පරිජානිත්ථානිති නො ච රූපකඛ්ඤාං න පරිජානිත්ථ. අග්ගමග්ගසමඛ්ඪි යෙ ච පුට්ඨජජනා මග්ගං න පටිලභිත්ථානති, තෙ වෙදනාකඛ්ඤාංකඛ්ඤා න පරිජානිත්ථානිති, රූපකඛ්ඤාංකඛ්ඤා න පරිජානිත්ථ.

අභිකානාගතවාචො.

පරිඤ්ඤාවාචො නිට්ඨිතො.

ඛණ්ඩියමකං නිට්ඨිතං.

11. යමෙක් රූපස්කන්ධය පිරිසිදු දක්නේ නම් හෙතෙම වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිදු දක්නේ ද යත්: නො දක්නේ යි.

තවද යමෙක් වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිදු දක්නේ නම් හෙතෙම රූපස්කන්ධය පිරිසිදු දක්නේ ද යත්: නො දක්නේ යි.

12. යමෙක් රූපස්කන්ධය පිරිසිදු දක්නේ නම් හෙතෙම වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිදු නො දක්නේ ද යත්: යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්තාහු නම් ඔහු රූපස්කන්ධය පිරිසිදු නො දක්න. වෙදනාස්කන්ධය නොද පිරිසිදු නො දක්නාහ. අර්හත්මාර්ගස්ථයා ද යම් පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්තාහු නම් ඔහු ද රූපස්කන්ධය ද පිරිසිදු නො දක්න. වෙදනාස්කන්ධය ද පිරිසිදු නො දක්නාහ.

තවද යමෙක් වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිදු නො දක්නේ නම් හෙතෙම රූපස්කන්ධය පිරිසිදු නො දක්නේ ද යත්: රහත් කෙමේ වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිදු නො දක්නේ ය. රූපස්කන්ධය නොද පිරිසිදු නො දක්නේ ය. අර්හත්මාර්ගස්ථයා ද යම් පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්තාහු නම් ඔහු ද වෙදනාස්කන්ධය ද පිරිසිදු නො දක්නාහ. රූපස්කන්ධය ද පිරිසිදු නො දක්න.

අභිසංඝාතවාර යි.

පරිඥවාර නිමි.

ස්කන්ධයමය නිමි.

3. ආයතන යමකං

1. උදෙසඵවාරො

ඉවාදසායකනානි : වක්ඛායකනං සොකායකනං ඝානායකනං ජීවිඝා-
යකනං කායායකනං රූපායකනං සඤ්ඤායකනං ගජධායකනං රසායකනං
ඵොට්ඨබ්බායකනං මනෝයකනං ධම්මායකනං.

1. වක්ඛු වක්ඛායකනං, වක්ඛායකනං වක්ඛු, සොකං සොකා-
යකනං, සොකායකනං සොකං, ඝානං ඝානායකනං, ඝානායකනං
ඝානං, ජීවිභා ජීවිභායකනං, ජීවිභායකනං ජීවිභා, කායො කායායකනං,
කායායකනං කායො.

රූපං රූපායකනං, රූපායකනං රූපං, සඤ්ඤා සඤ්ඤායකනං, සඤ්ඤා-
යකනං සඤ්ඤා, ගජධා ගජධායකනං, ගජධායකනං ගජධා, රසො
රසායකනං, රසායකනං රසො, ඵොට්ඨබ්බො ඵොට්ඨබ්බායකනං,
ඵොට්ඨබ්බායකනං ඵොට්ඨබ්බො, මනෝ මනායකනං, මනායකනං
මනෝ ධම්මො ධම්මායකනං, ධම්මායකනං ධම්මො. (අනුලොම)

2. න වක්ඛු න වක්ඛායකනං, න වක්ඛායකනං න වක්ඛු,
න සොකං න සොකායකනං, න සොකායකනං න සොකං, න
ඝානං න ඝානායකනං, න ඝානායකනං න ඝානං, න ජීවිභා න
ජීවිභායකනං, න ජීවිභායකනං න ජීවිභා, න කායො න කායාය-
කනං, න කායායකනං න කායො.

න රූපං න රූපායකනං, න රූපායකනං න රූපං, න සඤ්ඤා
න සඤ්ඤායකනං, න සඤ්ඤායකනං න සඤ්ඤා, න ගජධා න ගජධා-
යකනං, න ගජධායකනං න ගජධා, න රසො න රසායකනං,
න රසායකනං න රසො, න ඵොට්ඨබ්බො න ඵොට්ඨබ්බායකනං,
න ඵොට්ඨබ්බායකනං න ඵොට්ඨබ්බො, න මනෝ න මනායකනං,
න මනායකනං න මනෝ, න ධම්මො න ධම්මායකනං, න
ධම්මායකනං න ධම්මො. (පච්චර්ඪක)

3. ආයතන යමුකය

1. උද්දේශවාර්

ද්විදායකයකගේ වෙක්: වක්ඛායකන යැ සොතායකන යැ සානායකන යැ ජිව්භායකන යැ කායායකන යැ රූපායකන යැ සද්ද-
යකන යැ ගන්ධායකන යැ රසායකන යැ ඵොච්චිබ්බායකන යැ මනායකන යැ ධම්මායකන යි.

1. වසුස වක්ඛායකන වෙ ද, වක්ඛායකනය වසුස වෙ ද, ශ්‍රොත්‍රය සොතායකන වෙ ද, සොතායකනය ශ්‍රොත්‍ර වෙ ද, සුඤ්ඤ සානායකන වෙ ද, සානායකනය සුඤ්ඤ වෙ ද, ජිව්චාච ජිව්භායකන වෙ ද, ජිව්භායකනය ජිව්චා වෙ ද, කාය කායායකන වෙ ද, කායායකනය කාය වෙ ද යත්:

රූපය රූපායකන වෙ ද, රූපායකනය රූප වෙ ද, ඛනිදය සද්දයකන වෙ ද, සද්දයකනය ඛනිද වෙ ද, ගන්ධය ගන්ධායකන වෙ ද, ගන්ධායකනය ගන්ධ වෙ ද, රසය රසායකන වෙ ද රසා-
යකනය රස වෙ ද, ස්ප්‍රස්චව්‍යය ඵොච්චිබ්බායකන වෙ ද, ඵොච්-
ච්චිබ්බායකනය ස්ප්‍රස්චව්‍ය වෙ ද, මනස මනායකන වෙ ද, මනායකනය මනස වෙ ද, ධර්මය ධම්මායකන වෙ ද, ධම්මායකනය ධර්ම වෙ ද යත්: (අනුලොම යි)

2. වසුස නොවුගේ වක්ඛායකන නො වෙ ද, වක්ඛායකන නොවුගේ වසුස නො වෙ ද, ශ්‍රොත්‍ර නොවුගේ සොතායකන නො වෙ ද, සොතායකනය නොවුගේ ශ්‍රොත්‍ර නො වෙ ද, සුඤ්ඤ නො වුගේ සානායකන නො වෙ ද, සානායකන නොවුගේ සුඤ්ඤ නො වෙ ද, ජිව්චා නොවුගේ ජිව්භායකන නො වෙ ද, ජිව්භායකන නො වුගේ ජිව්චා නො වෙ ද, කාය නොවුගේ කායායකන නො වෙ ද, කායායකන නොවුගේ කාය නො වෙ ද යත්:

රූප නොවුගේ රූපායකන නො වෙ ද, රූපායකන නොවුගේ රූප නො වෙ ද, ඛනිද නොවුගේ සද්දයකන නො වෙ ද, සද්දයකන නොවුගේ ඛනිද නො වෙ ද, ගන්ධ නොවුගේ ගන්ධායකන නො වෙ ද, ගන්ධායකන නොවුගේ ගන්ධ නො වෙ ද, රස නොවුගේ රසායකන නො වෙ ද, රසායකන නොවුගේ රස නො වෙ ද ස්ප්‍රස්චව්‍ය නොවුගේ ඵොච්චිබ්බායකන නො වෙ ද, ඵොච්චිබ්බායකන නොවුගේ ස්ප්‍රස්චව්‍ය නො වෙ ද, මනස නොවුගේ මනායකන නො වෙ ද, මනායකන නොවුගේ මනස නො වෙ ද, ධර්ම නොවුගේ ධම්මායකන නො වෙ ද, ධම්මායකන නොවුගේ ධර්ම නො වෙ ද යත්: (ප්‍රත්‍යනීක යි.)

පදසොධනවාර් යි.

3. වකුචු වකුචියතනං, ආයතනා සොතායතනං, වකුචු වකුචියතනං, ආයතනා සානායතනං, වකුචු වකුචියතනං, ආයතනා ජීවිතායතනං -පෙ- වකුචු වකුචියතනං, ආයතනා ධම්මායතනං.

සොතං සොතායතනං, ආයතනා වකුචියතනං, සොතං සොතායතනං, ආයතනා සානායතනං -පෙ- සොතං සොතායතනං, ආයතනා ධම්මායතනං.

සානං සානායතනං, ආයතනා වකුචියතනං -පෙ- සානං සානායතනං, ආයතනා ධම්මායතනං -පෙ-

ධම්මො ධම්මායතනං, ආයතනා වකුචියතනං, ධම්මො ධම්මායතනං, ආයතනා සොතායතනං -පෙ- ධම්මො ධම්මායතනං, ආයතනා මනායතනං, (වකුචු ඛන්ධිකඛිං. අනුලොම)

4. න වකුචු න වකුචියතනං, නායතනා න සොතායතනං න වකුචු න වකුචියතනං, නායතනා න සානායතනං -පෙ- න වකුචු න වකුචියතනං, නායතනා න ධම්මායතනං.

න සොතං න සොතායතනං, නායතනා න වකුචියතනං -පෙ- න සොතං න සොතායතනං, නායතනා න ධම්මායතනං.

න සානං න සානායතනං, නායතනා න වකුචියතනං -පෙ- න සානං න සානායතනං, නායතනා න ධම්මායතනං -පෙ-

න ධම්මො න ධම්මායතනං, නායතනා න වකුචියතනං. න ධම්මො න ධම්මායතනං, නායතනා න සොතායතනං -පෙ- න ධම්මො න ධම්මායතනං, නායතනා න මනායතනං. (වකුචු ඛන්ධිකඛිං. පච්චනීක)

පදසොධිත මූලවකුචියතනො.

5. වකුචු ආයතනං, ආයතනා වකුචු, සොතං ආයතනං, ආයතනා සොතං, සානං ආයතනං, ආයතනා සානං, ජීවිතා ආයතනං, ආයතනා ජීවිතා, කායො ආයතනං, ආයතනා කායො.

3. වඤ්ඤා වක්ඛායතන වේ ද, ආයතනයේ ඤානායතන වේ ද, වඤ්ඤා වක්ඛායතන වේ ද, ආයතනයේ ඤානායතන වේ ද, වඤ්ඤා වක්ඛායතන වේ ද, ආයතනයේ ජීවහායතන වේ ද, ... වඤ්ඤා වක්ඛායතන වේ ද, ආයතනයේ ධම්මායතන වේ ද යත් :

ශ්‍රෝත්‍රය ඤානායතන වේ ද, ආයතනයේ වක්ඛායතන වේ ද, ශ්‍රෝත්‍රය ඤානායතන වේ ද, ආයතනයේ ඤානායතන වේ ද, ... ශ්‍රෝත්‍රය ඤානායතන වේ ද, ආයතනයේ ධම්මායතන වේ ද යත් :

සුඤ්ඤා ඤානායතන වේ ද, ආයතනයේ වක්ඛායතන වේ ද, ... සුඤ්ඤා ඤානායතන වේ ද, ආයතනයේ ධම්මායතන වේ ද ...

ධර්මය ධම්මායතන වේ ද, ආයතනයේ වක්ඛායතන වේ ද, ධර්මය ධම්මායතන වේ ද, ආයතනයේ ඤානායතන වේ ද ... ධර්මය ධම්මායතන වේ ද, ආයතනයේ මනායතන වේ ද යත් : (වක්‍රය බැන්ද යුතු යි. අනුලොම යි.)

4. වඤ්ඤා නොවූයේ වක්ඛායතන නො වේ ද, ආයතන නො වූවාහු ඤානායතන නො වේ ද, වඤ්ඤා නොවූයේ වක්ඛායතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ඤානායතන නො වේ ද ... වඤ්ඤා නොවූයේ වක්ඛායතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ධම්මායතන නො වේ ද යත් :

ශ්‍රෝත්‍ර නොවූයේ ඤානායතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු වක්ඛායතන නො වේ ද ... ශ්‍රෝත්‍ර නොවූයේ ඤානායතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ධම්මායතන නො වේ ද යත් :

සුඤ්ඤා නොවූයේ ඤානායතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු වක්ඛායතන නො වේ ද ... සුඤ්ඤා නොවූයේ ඤානායතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ධම්මායතන නො වේ ද ...

ධර්ම නොවූයේ ධම්මායතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු වක්ඛායතන නො වේ ද, ධර්ම නොවූයේ ධම්මායතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ඤානායතන නො වේ ද ... ධර්ම නොවූයේ ධම්මායතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු මනායතන නො වේ ද යත් : (වක්‍රය බැන්ද යුතු. ප්‍රත්‍යක්ෂික යි.)

පදසොධනමුලවක්‍රවෳර යි.

5. වඤ්ඤා ආයතන වේ ද, ආයතනයේ වඤ්ඤා වේ ද, ශ්‍රෝත්‍රය ආයතන වේ ද, ආයතනයේ ශ්‍රෝත්‍ර වේ ද, සුඤ්ඤා ආයතන වේ ද, ආයතනයේ සුඤ්ඤා වේ ද, ජීව්වාච ආයතන වේ ද, ආයතනයේ ජීව්වා වේ ද, කාය ආයතන වේ ද, ආයතනයේ කාය වේ ද යත් :

රූපං ආයතනං, ආයතනා රූපං, සද්දේ ආයතනං, ආයතනා සද්දේ, ගජෙධා ආයතනං, ආයතනා ගජෙධා, රසො ආයතනං ආයතනා රසො, ඵොට්ඨවේධා ආයතනං, ආයතනා ඵොට්ඨවේධා, මනො ආයතනං, ආයතනා මනො, ධම්මො ආයතනං, ආයතනා ධම්මො (අනුලොම)

6. න චක්ඛු නායතනං, නායතනා න චක්ඛු, න සොතං නායතනං, නායතනා න සොතං, න ඝානං නායතනං, නායතනා න ඝානං, න ජීව්හා නායතනං, නායතනා න ජීව්හා, න කායො නායතනං, නායතනා න කායො.

න රූපං නායතනං, නායතනා න රූපං, න සද්දේ නායතනං, නායතනා න සද්දේ, න ගජෙධා නායතනං, නායතනා න ගජෙධා, න රසො නායතනං, නායතනා න රසො, න ඵොට්ඨවේධා නායතනා න ඵොට්ඨවේධා, න මනො නායතනං, නායතනා න මනො, න ධම්මො නායතනං, නායතනා න ධම්මො. (පච්චර්තීක)

සුද්ධායතන වාරො.

7. චක්ඛු ආයතනං, ආයතනා සොතං -පෙ- චක්ඛු ආයතනං, ආයතනා ධම්මො.

සොතං ආයතනං, ආයතනා චක්ඛු -පෙ- සොතං ආයතනං ආයතනා ධම්මො.

ඝානං ආයතනං, ආයතනා චක්ඛු -පෙ- ඝානං ආයතනං, ආයතනා ධම්මො -පෙ-

ධම්මො ආයතනං, ආයතනා චක්ඛු, ධම්මො ආයතනං, ආයතනා සොතං -පෙ- ධම්මො ආයතනං, ආයතනා මනො. (වකං ඛජ්ඣිකං. අනුලොම)

රූපය ආයතන වේ ද, ආයතනයේ රූප වේ ද, ඔබ්බේ ආයතන වේ ද, ආයතනයේ ඔබ්බේ වේ ද, ගන්ධය ආයතන වේ ද, ආයතනයේ ගන්ධ වේ ද, රසය ආයතන වේ ද, ආයතනයේ රස වේ ද, ස්ප්‍ර්ෂ්ටව්‍යය ආයතන වේ ද, ආයතනයේ ස්ප්‍ර්ෂ්ටව්‍ය වේ ද, මනස ආයතන වේ ද, ආයතනයේ මනස වේ ද, ධර්මය ආයතන වේ ද, ආයතනයේ ධර්ම වේ ද යත්: (අනුලොම සි.)

6. ව්‍යූහය නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නො වූවාහු ව්‍යූහය නො වේ ද, ශ්‍රෝත්‍ර නොවූ ය ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ශ්‍රෝත්‍ර නො වේ ද, ස්‍රාණය නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ස්‍රාණය නො වේ ද, ජීව්වා නො වූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ජීව්වා නො වේ ද, කාය නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු කාය නො වේ ද යත්:

රූප නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු රූප නො වේ ද, ඔබ්බේ නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ඔබ්බේ නො වේ ද, ගන්ධ නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ගන්ධ නො වේ ද, රස නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු රස නො වේ ද, ස්ප්‍ර්ෂ්ටව්‍ය නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ස්ප්‍ර්ෂ්ටව්‍ය නො වේ ද, මනස නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු මනස නො වේ ද, ධර්ම නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ධර්ම නො වේ ද යත්: (ප්‍රත්‍යන්තික සි.)

ශුද්ධායතනචාර සි.

7. ව්‍යූහය ආයතන වේ ද, ආයතනයේ ව්‍යූහය වේ ද, ... ව්‍යූහය ආයතන වේ ද, ආයතනයේ ධර්ම වේ ද යත්:

ශ්‍රෝත්‍රය ආයතන වේ ද, ආයතනයේ ව්‍යූහය වේ ද ... ශ්‍රෝත්‍රය ආයතන වේ ද, ආයතනයේ ධර්ම වේ ද යත්:

ස්‍රාණය ආයතන වේ ද, ආයතනයේ ව්‍යූහය වේ ද ... ස්‍රාණය ආයතන වේ ද ආයතනයේ ධර්ම වේ ද යත්:

ධර්මය ආයතන වේ ද, ආයතනයේ ව්‍යූහය වේ ද, ... ධර්මය ආයතන වේ ද, ආයතනයේ ශ්‍රෝත්‍ර වේ ද... ධර්මය ආයතන වේ ද, ආයතනයේ මනස වේ ද යත්: (වත්‍ර බැන්ද යුතු. අනුලොම සි.)

8. න චක්ඛු නායකනං, නායකනා න සොකං, න චක්ඛු නායකනං, නායකනා න ඝනං -පෙ- න චක්ඛු නායකනං, නායකනා න ධම්මො.

න සොකං නායකනං, නායකනා න චක්ඛු -පෙ- න සොකං නායකනං, නායකනා න ධම්මො.

න ඝනං නායකනං, නායකනා න චක්ඛු -පෙ- න ඝනං නායකනං, නායකනා න ධම්මො -පෙ-

න ධම්මො නායකනං, නායකනා න චක්ඛු, න ධම්මො නායකනං, නායකනා න සොකං -පෙ- න ධම්මො නායකනං, නායකනා න මනො. (චක්ඛං ඛෙධිතඛං - පච්චනිකං)

සුද්ධායතන මූලචක්ඛවාරො.

පඤ්ඤාති උද්දෙසවාරො නිට්ඨිතො.

8. වසන්ත නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ශ්‍රෝත්‍ර නො වේ ද, වසන්ත නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ස්‍රාණ නො වේ ද ... වසන්ත නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ධර්ම නො වේ ද යත් :

ශ්‍රෝත්‍ර නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු වසන්ත නො වේ ද ... ශ්‍රෝත්‍ර නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ධර්ම නො වේ ද යත් :

ස්‍රාණ නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු වසන්ත නො වේ ද ... ස්‍රාණ නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ධර්ම නොවේ ද ...

ධර්ම නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු වසන්ත නො වේ ද, ධර්ම නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ශ්‍රෝත්‍ර නො වේ ද ... ධර්ම නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු මනස නො වේ ද යත් : (එකු බැන්ද යුතු. ප්‍රත්‍යානික යි.)

ඉද්ධායතනමුලචක්‍රවාර යි.

ප්‍රඥප්ති උද්දෙසඟවාර නිමි.

පඤ්ඤානි නිද්දෙසවාරො

1. වකඤ්චි වකඤ්චායතනනි: දිබ්බවකඤ්චි පඤ්ඤාවකඤ්චි වකඤ්චි, න වකඤ්චායතනං, වකඤ්චායතනං වකඤ්චි චෙව වකඤ්චායතනකඤ්චි. වකඤ්චායතනං වකඤ්චි: ආමන්තා.

සොතං සොතායතනනි: දිබ්බසොතං තණ්හාසොතං සොතං, න සොතායතනං, සොතායතනං සොතකඤ්චිව සොතායතනකඤ්චි. සොතායතනං සොතනි: ආමන්තා.

ඝාතං ඝාතායතනනි: ආමන්තා. ඝාතායතනං ඝාතනි: ආමන්තා.

ජීවිහා ජීවිහායතනනි: ආමන්තා. ජීවිහායතනං ජීවිහානි: ආමන්තා.

කායො කායායතනනි: කායායතනං යථෙඤ්චා අවසෙසො කායො¹ කායො, න කායායතනං, කායායතනං කායො චෙව කායායතනකඤ්චි, කායායතනං කායොනි: ආමන්තා.

රූපං රූපායතනනි: රූපායතනං යථෙඤ්චා අවසෙසං රූපං² රූපං, න රූපායතනං, රූපායතනං රූපකඤ්චිව රූපායතනකඤ්චි, රූපායතනං රූපනි: ආමන්තා.

සඤ්ඤා සඤ්ඤායතනනි: ආමන්තා. සඤ්ඤායතනං සඤ්ඤානි: ආමන්තා.

ගණ්ඨා ගණ්ඨායතනනි: සීලගණ්ඨා සමාධිගණ්ඨා පඤ්ඤාගණ්ඨා ගණ්ඨා. න ගණ්ඨායතනං. ගණ්ඨායතනං ගණ්ඨා චෙව ගණ්ඨායතනකඤ්චි. ගණ්ඨායතනං ගණ්ඨානි: ආමන්තා.

රසො රසායතනනි: අඤ්ඤා රසො ධම්මරසො විච්ඡිත්තරසො රසො, න රසායතනං, රසායතනං රසො චෙව රසායතනකඤ්චි. රසායතනං රසොනි: ආමන්තා.

ඵොට්ඨබ්බො ඵොට්ඨබ්බායතනනි: ආමන්තා. ඵොට්ඨබ්බායතනං ඵොට්ඨබ්බොනි: ආමන්තා.

මනො මනායතනනි: ආමන්තා. මනායතනං මනොනි: ආමන්තා.

ධම්මො ධම්මායතනනි: ධම්මායතනං යථෙඤ්චා අවසෙසො ධම්මො³ ධම්මො, න ධම්මායතනං. ධම්මායතනං ධම්මො චෙව ධම්මායතනකඤ්චි, ධම්මායතනං ධම්මොනි: ආමන්තා. (දනුලොම)

1. කායොනි පදං මරමඤ්චා සංවිනිසිවංකෙ ව සිහසු චූදිත පොඤ්ඤා ව න දිසංතෙ.
2. රූපොනි පදං තරෙව න දිසංතෙ.
3. ධම්මොනි පදං තරෙව න දිසංතෙ.

ප්‍රඥප්ති නිර්දේශවාර

1. වක්‍රය වක්‍රායතන වේ ද යත් : දිව්‍යවක්‍රය ප්‍රඥාවක්‍රය වක්‍රය යි. වක්‍රායතන නො වේ. වක්‍රායතනය වක්‍රය ද වූයේ ම වක්‍රායතන ද වේ. වක්‍රායතනය වක්‍රය වේ ද යත් : එසේ යි.

මූලාශ්‍රය මූලාශ්‍රායතනය වේ ද යත් : දිව්‍යමූලාශ්‍රය තණ්හා-මූලාශ්‍රය මූලාශ්‍රය යි. මූලාශ්‍රායතන නො වේ. මූලාශ්‍රායතනය මූලාශ්‍රය ද වූයේ ම මූලාශ්‍රායතන ද වේ. මූලාශ්‍රායතනය මූලාශ්‍රය වේ ද යත් : එසේ යි.

සුභය සුභායතන වේ ද යත් : එසේ යි. සුභායතනය සුභය වේ ද යත් : එසේ යි.

ජිහ්වා ජිහ්වායතන වේ ද යත් : එසේ යි. ජිහ්වායතනය ජිහ්වා වේ ද යත් : එසේ යි.

කාය කායායතන වේ ද යත් : කායායතනය තබා අවශ්‍ය කාය කාය යි. කායායතන නො වේ. කායායතනය කාය ද වූයේ ම කායායතන ද වේ. කායායතනය කාය වේ ද යත් : එසේ යි.

රූපය රූපායතන වේ ද යත් : රූපායතනය තබා අවශ්‍ය රූපය රූප යි. රූපායතන නො වේ. රූපායතනය රූප ද වූයේ ම රූපායතන ද වේ. රූපායතනය රූප වේ ද යත් : එසේ යි.

ඛනිදය ඛනිදයතන වේ ද යත් : එසේ යි. ඛනිදයතනය ඛනිද වේ ද යත් එසේ යි.

ගන්ධය ගන්ධායතන වේ ද යත් : ශීලගන්ධය සමාධිගන්ධය ප්‍රඥාගන්ධය ගන්ධ යි. ගන්ධායතන නො වේ. ගන්ධායතනය ගන්ධ ද වූයේ ම ගන්ධායතන ද වේ. ගන්ධායතනය ගන්ධ වේ ද යත් : එසේ යි.

රසය රසායතන වේ ද යත් : අභිරසය ධර්මරසය විමුක්ති රසය රස යි. රසායතන නො වේ. රසායතනය රස ද වූයේ ම රසායතන ද වේ. රසායතනය රස වේ ද යත් : එසේ යි.

ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යය ඵොට්ඨබ්බායතන වේ ද යත් : එසේ යි. ඵොට්ඨබ්බායතනය ස්ප්‍රෂ්ටව්‍ය වේ ද යත් : එසේ යි.

මනස මනායතන වේ ද යත් : එසේ යි. මනායතනය මනස වේ ද යත් : එසේ යි.

ධර්මය ධර්මායතන වේ ද යත් : ධර්මායතනය තබා අවශ්‍ය ධර්මය ධර්ම යි. ධර්මායතන නො වේ. ධර්මායතනය ධර්ම ද වූයේ ම ධර්මායතන ද වේ. ධර්මායතනය ධර්ම වේ ද යත් : එසේ යි. (අනුලොම යි.)

2. න වක්ඛු න වක්ඛායතනනි: ආමනතා. න වක්ඛායතනං න වක්ඛනි: දිබ්බවක්ඛු පඤ්ඤවක්ඛු න වක්ඛායතනං, වක්ඛු, වක්ඛුඤ්ඤ වක්ඛායතනඤ්ඤ ධර්මපඤ්ඤා අවසේසං¹ න වෙව වක්ඛු න ව වක්ඛායතනං.

න සොතං න සොතායතනනි: ආමනතා. න සොතායතනං න සොතනනි: දිබ්බසොතං තණ්හාසොතං න සොතායතනං සොතං. සොතඤ්ඤ සොතායතනඤ්ඤ ධර්මපඤ්ඤා අවසේසං න වෙව සොතං න ව සොතායතනං.

න ඝානං න ඝානායතනනි: ආමනතා. න ඝානායතනං න ඝානනි: ආමනතා.

න ජිව්හං න ජිව්හායතනනි: ආමනතා. න ජිව්හායතනං න ජිව්හනි: ආමනතා.

න කායො න කායායතනනි: ආමනතා. න කායායතනං න කායොනි: කායායතනං ධර්මපඤ්ඤා අවසේසො කායො න කායායතනං, කායො. කායඤ්ඤ කායායතනඤ්ඤ ධර්මපඤ්ඤා අවසේසං න වෙව කායො න ව කායායතනං.

න රූපං න රූපායතනනි: ආමනතා. න රූපායතනං න රූපනි: රූපායතනං ධර්මපඤ්ඤා අවසේසං න රූපායතනං, රූපං. රූපඤ්ඤ රූපායතනඤ්ඤ ධර්මපඤ්ඤා අවසේසං න වෙව රූපං න ව රූපායතනං.

න සංස්කෘතං න සංස්කෘතනනි: ආමනතා. න සංස්කෘතනං න සංස්කෘතනි: ආමනතා.

න ගන්ධො න ගන්ධායතනනි: ආමනතා. න ගන්ධායතනං න ගන්ධොනි: සීලගන්ධො සමාධිගන්ධො පඤ්ඤගන්ධො න ගන්ධායතනං, ගන්ධො. ගන්ධඤ්ඤ ගන්ධායතනඤ්ඤ ධර්මපඤ්ඤා අවසේසං න වෙව ගන්ධො න ව ගන්ධායතනං.

න රසො න රසායතනනි: ආමනතා. න රසායතනං න රසොනි: අත්ථරසො ධම්මරසො විමුක්ඛරසො න රසායතනං, රසො. රසඤ්ඤ රසායතනඤ්ඤ ධර්මපඤ්ඤා අවසේසං න වෙව රසො න ව රසායතනං.

න ඵොට්ඨබ්බො න ඵොට්ඨබ්බායතනනි: ආමනතා. න ඵොට්ඨබ්බායතනං න ඵොට්ඨබ්බොනි: ආමනතා.

1. අවසේසං - ණා, P.T.S.

2. ව්‍යුහය නොවූයේ වක්ඛායතන නො වේ ද යත් : එසේ යි. වක්ඛායතන නොවූයේ ව්‍යුහය නො වේ ද යත් : දිව්‍යව්‍යුහය ප්‍රඥා-ව්‍යුහය වක්ඛායතන නො වෙයි. ව්‍යුහය වේ. ව්‍යුහය ද වක්ඛා-යතනය ද තබා සෙස්ස ව්‍යුහය ද නොම වෙයි. වක්ඛායතන ද නො වේ.

ශ්‍රෝත්‍ර නොවූයේ සොතායතන නො වේ ද යත් : එසේ යි. සොතායතන නොවූයේ සොත නො වේ ද යත් : දිව්‍යසොතාය තණ්හාසොතාය සොතායතන නො වෙයි. ශ්‍රෝත්‍ර වේ. සොතාය ද සොතායතනය ද තබා සෙස්ස සොත ද නොම වෙයි. සොතා-යතන ද නො වේ.

සුභ නොවූයේ ඝාතායතන නො වේ ද යත් : එසේ යි. ඝාතායතන නොවූයේ සුභ නො වේ ද යත් : එසේ යි.

ජීවිතා නොවූයේ ජීවිතායතන නො වේ ද යත් : එසේ යි. ජීවිතායතන නොවූයේ ජීවිතා නො වේ ද යත් : එසේ යි.

කාය නොවූයේ කායායතන නො වේ ද යත් : එසේ යි. කායායතන නොවූයේ කාය නො වේ ද යත් : කායායතනය තබා අවශෙෂකාය කායායතන නො වෙයි. කාය වේ. කාය ද කායායතනය ද තබා සෙස්ස කාය ද නො ම වෙයි. කායායතන ද නො වේ.

රූප නොවූයේ රූපායතන නො වේ ද යත් : එසේ යි. රූපායතන නොවූයේ රූප නො වේ ද යත් : රූපායතනය තබා අවශෙෂරූපය රූපායතන නො වෙයි. රූප වේ. රූපය ද රූපා-යතනය ද තබා සෙස්ස රූප ද නොම වෙයි. රූපායතන ද නො වේ.

ඛනිද නොවූයේ ඛනිදයතන නො වේ ද යත් : එසේ යි. ඛනිදයතන නොවූයේ ඛනිද නො වේ ද යත් : එසේ යි.

ගන්ධ නොවූයේ ගන්ධායතන නො වේ ද යත් : එසේ යි. ගන්ධායතන නොවූයේ ගන්ධ නො වේ ද යත් : ශීලාගන්ධය සමාධිගන්ධය ප්‍රඥාගන්ධය ගන්ධායතන නො වෙයි. ගන්ධ වේ. ගන්ධය ද ගන්ධායතනය ද තබා සෙස්ස ගන්ධ ද නොම වෙයි. ගන්ධායතන ද නො වේ.

රස නොවූයේ රසායතන නො වේ ද යත් : එසේ යි. රසා-යතන නොවූයේ රස නො වේ ද යත් : අර්ථරසය ධර්මරසය විච්ඡික්තිරසය රසායතන නො වෙයි. රස වේ. රසය ද රසා-යතනය ද තබා සෙස්ස රස ද නොම වෙයි. රසායතන ද නො වේ.

ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යා නොවූයේ ඵොච්චිඛායතන නො වේ ද යත් : එසේ යි. ඵොච්චිඛායතන නොවූයේ ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යා නො වේ ද යත් : එසේ යි.

න මනො න මනායතනනි: ආමන්ත. න මනායතනං න මනොති: ආමන්ත.

න ධම්මො න ධම්මායතනනි: ආමන්ත. න ධම්මායතනං න ධම්මොති: ධම්මායතනං යපෙඤා අවසෙසො ධම්මො න ධම්මායතනං, ධම්මො. ධම්මෙඤ ධම්මායතනෙඤ යපෙඤා අවසෙසං න චෙව ධම්මො න ච ධම්මායතනං. (පචචනික)

පදසොධනවාරො.

3. වක්ඛු වක්ඛායතනනි: දිබ්බවක්ඛු පඤ්ඤවක්ඛු වක්ඛු, න වක්ඛායතනං. වක්ඛායතනං වක්ඛු චෙව වක්ඛායතනෙඤ. ආයතනා සොතායතනනි: සොතායතනං ආයතනෙඤච සොතායතනෙඤ, අවසෙසා ආයතනා¹ ආයතනා, න සොතායතනං.

වක්ඛු වක්ඛායතනනි: දිබ්බවක්ඛු පඤ්ඤවක්ඛු වක්ඛු, න වක්ඛායතනං. වක්ඛායතනං වක්ඛුචෙව වක්ඛායතනෙඤ. ආයතනා ඝාතායතනනි: -පෙ- ආයතනා ධම්මායතනනි: ධම්මායතනං ආයතනෙඤච ධම්මායතනෙඤ, අවසෙසා ආයතනා ආයතනා, න ධම්මායතනං.

සොතං සොතායතනනි: -පෙ- අවසෙසා ආයතනා ආයතනා, න ධම්මායතනං -පෙ-

ධම්මො ධම්මායතනනි: ධම්මායතනං යපෙඤා අවසෙසො ධම්මො ධම්මො, න ධම්මායතනං. ධම්මායතනං ධම්මො චෙව ධම්මායතනෙඤ, ආයතනා වක්ඛායතනනි: වක්ඛායතනං ආයතනෙඤච වක්ඛායතනෙඤ, අවසෙසා ආයතනා ආයතනා, න වක්ඛායතනං.

ධම්මො ධම්මායතනනි: ධම්මායතනං යපෙඤා අවසෙසො ධම්මො ධම්මො, න ධම්මායතනං. ධම්මායතනං ධම්මො චෙව ධම්මායතනෙඤ. ආයතනා සොතායතනනි: -පෙ- ආයතනා මනායතනනි: මනායතනං ආයතනෙඤච මනායතනෙඤ, අවසෙසා ආයතනා ආයතනා, න මනායතනං.

(ඵමකකපද්මුලකං වක්ඛං ඛන්ධිකබ්බං අසම්මොභනොතන. අනුලොමං)

1. ආයතනා පදං ඔරමමච්චසධිති පිටකෙ න දිසාතෙ.

මනස නොවූයේ මනායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි. මනායතන නොවූයේ මනස නො වේ ද යත්: එසේ යි .

ධර්ම නොවූයේ ධම්මායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි. ධම්මායතන නොවූයේ ධර්ම නො වේ ද යත්: ධම්මායතනය තබා අවශෙෂධර්මය ධම්මායතන නො වෙයි. ධර්මය වේ. ධර්මය ද ධම්මායතනය ද තබා සෙස්ස ධර්ම ද නොව වෙයි. ධම්මායතන ද නො වේ. (ප්‍රත්‍යානික යි.)

පදසොධනවාර යි.

3. ව්‍යූහ වක්ඛායතන වේ ද යත්: දිවාච්ඡෙස ප්‍රඥාව්‍යූහ ව්‍යූහ යි. වක්ඛායතන නො වේ. වක්ඛායතනය ව්‍යූහ ද වූයේ ම වක්ඛායතන ද වේ. ආයතනයේ සොතායතන වේ ද යත්: සොතායතනය ආයතන ද වූයේ ම සොතායතන ද වෙයි. අවශෙෂ ආයතනයේ ආයතන යි. සොතායතන නො වේ.

වෘෂ්ඨ වක්ඛායතන වේ ද යත්: දිවාච්ඡෙස ප්‍රඥාව්‍යූහ ව්‍යූහ යි. වක්ඛායතන නො වේ වක්ඛායතනය ව්‍යූහ ද වූයේ ම වක්ඛායතන ද වේ. ආයතනයේ සානායතන වේ ද යත්: ... ආයතනයේ ධම්මායතන වේ ද යත්: ධම්මායතනය ආයතන ද වූයේ ම ධම්මායතන ද වෙයි. අවශෙෂ ආයතනයේ ආයතන යි. ධම්මායතන නො වේ.

සොතය සොතායතන වේ ද යත්: ... අවශෙෂ ආයතනයේ ආයතන යි. ධම්මායතන නො වේ. ...

ධර්මය ධම්මායතන වේ ද යත්: ධම්මායතනය තබා අවශෙෂ ධර්මය ධර්ම යි. ධම්මායතන නො වේ. ධම්මායතනය ධර්ම ද වූයේ ම ධම්මායතන ද වෙයි. ආයතනයේ වක්ඛායතන වේ ද යත්: වක්ඛායතනය ආයතන ද වූයේ ම වක්ඛායතන ද වෙයි. අවශෙෂ ආයතනයේ ආයතන යි. වක්ඛායතන නො වේ.

ධර්මය ධම්මායතන වේ ද යත්: ධම්මායතනය තබා අවශෙෂ ධර්මය ධර්ම යි. ධම්මායතන නො වේ. ධම්මායතනය ධර්ම ද වූයේ ම ධම්මායතන ද වෙයි. ආයතනයේ සොතායතන වේ ද යත්: ... ආයතනයේ මනායතන වේ ද යත්: මනායතනය ආයතන ද වූයේ ම මනායතන ද වෙයි. අවශෙෂ ආයතනයේ ආයතන යි. මනායතන නො වේ. (අනුලොම යි.)

(නො මුළු වන්නභු වීසින් එක් එක් පදය මුල් වූ වක්‍රය බැන්ද යුතු.)

4. න වක්ඛු න වක්ඛායකනනති: ආමන්තා. නායකනා න සොතායකනනති: ආමන්තා.

න වක්ඛු න වක්ඛායකනනති: ආමන්තා. නායකනා න සානායකනනති: ආමන්තා. -ප- නායකනා න ධම්මායකනනති: ආමන්තා.

න සොතං න සොතායකනනති: ආමන්තා. නායකනා න වක්ඛායකනං -ප- නායකනා න ධම්මායකනනති: ආමන්තා.

න සානං න සානායකනනති: -ප- නායකනා න ධම්මායකනනති: ආමන්තා. -ප-

න ධම්මො න ධම්මායකනනති: ආමන්තා. නායකනා න වක්ඛායකනනති: ආමන්තා.

න ධම්මො න ධම්මායකනනති: ආමන්තා. නායකනා න සොතායකනං -ප- නායකනා න මනායකනනති: ආමන්තා. (වසංඛං ඛන්ධනෙතන සබ්බස්ථ ආමන්තාති කාතබ්බං - පච්චන්තික)

පදසොධන මූලවක්ඛවාරො.

5. වක්ඛු ආයකනනති: ආමන්තා. ආයකනා වක්ඛායකනනති: වක්ඛායකනං ආයකනකෙද්ච වක්ඛායකනකද්ච. අවසෙසා ආයකනා ආයකනා, න වක්ඛායකනං:

සොතං ආයකනනති: ආමන්තා. -ප- සානං - ජීව්හා - කායො රූපං - සමඤ්ඤා - ගජ්ඣා - රසො - ඵොඤ්ඤා - මනො -ප-

ධම්මො ආයකනනති: ආමන්තා. ආයකනා ධම්මායකනනති: ධම්මායකනං ආයකනකෙද්ච ධම්මායකනකද්ච. අවසෙසා ආයකනා ආයකනා, න ධම්මායකනං. (අනුලොම)

6. න වක්ඛු නායකනනති: වක්ඛුං. ධම්මො අවසෙසා ආයකනා න වක්ඛු, ආයකනා. වක්ඛුකද්ච ආයකනකද්ච ධම්මො අවසෙසා න චෙච වක්ඛු න ච ආයකනා. නායකනා න වක්ඛායකනනති: ආමන්තා.

4. ව්‍යෂ්‍ය නොවූයේ වක්ඛායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි. ආයතන නො වූවාහු සොකායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි.

ව්‍යෂ්‍ය නොවූයේත් වක්ඛායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි. ආයතන නොවූවාහු ඝාතායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි. ... ආයතන නොවූවාහු ධම්මායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි.

සොක නොවූයේ සොකායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි. ආයතන නොවූවාහු වක්ඛායතන නො වේ ද යත්: ... ආයතන නොවූවාහු ධම්මායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි.

ඝාත නොවූයේ ඝාතායතන නො වේ ද යත්: ... ආයතන නොවූවාහු ධම්මායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි.

ධර්ම නොවූයේ ධම්මායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි. ආයතන නොවූවාහු වක්ඛායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි.

ධර්ම නොවූයේ ධම්මායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි. ආයතන නොවූවාහු සොකායතන නො වේ ද යත්: ... ආයතන නොවූවාහු මනායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යානීක යි.)

(චක්‍රබන්ධනය කරන්නහු විසින් සියලු තන්හි "ආමන්තා" යනු කළයුතු.)

පදශොධනමූලවක්‍රවාර යි.

5. ව්‍යෂ්‍ය ආයතන වේ ද යත්: එසේ යි. ආයතනයේ වක්ඛායතන වේ ද යත්: වක්ඛායතනය ආයතන ද වූයේ ම වක්ඛායතන ද වේ. අවශෙෂ ආයතනයේ ආයතන යි. වක්ඛායතන නො වේ.

ශ්‍රොත්‍රය ආයතන වේ ද යත්: එසේ යි ... ඝ්‍රාණය ... ජිහ්වාච ... කායය ... රූපය ... ඔබ්දය ... ගන්ධය ... රසය ... ස්ප්‍ර්ෂ්චව්‍යය ... මනස ...

ධර්මය ආයතන වේ ද යත්: එසේ යි. ආයතනයේ ධම්මායතන වේ ද යත්: ධම්මායතනය ආයතන ද වූයේ ම ධම්මායතන ද වේ. අවශෙෂ ආයතනයේ ආයතන යි. ධම්මායතන නො වේ. (අනුලොම යි.)

6. ව්‍යෂ්‍ය නොවූයේ ආයතන නො වේ ද යත්: ව්‍යෂ්‍ය තබා අවශෙෂ ආයතන ව්‍යෂ්‍ය නො වේ. ආයතන යි. ව්‍යෂ්‍ය ද ආයතන ද තබා අවශෙෂය ව්‍යෂ්‍ය ද නොම වේයි. ආයතන ද නො වේ. ආයතන නොවූවාහු වක්ඛායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි.

න සොකං නායකනන්ති: සොකං යපෙඤා -පෙ- සානං
යපෙඤා -පෙ- ජිව්හං යපෙඤා -පෙ- න ච ආයතනා. නායකනා
න ජිව්හායකනන්ති: ආමන්තා.

න කායො නායකනන්ති: ආමන්තා. නායකනා න කායාය-
කනන්ති: ආමන්තා.

න රූපං නායකනන්ති: රූපං යපෙඤා -පෙ- සඤ්ඤා යපෙඤා
-පෙ- ගඤ්ඤා යපෙඤා -පෙ- රසං යපෙඤා -පෙ- ඵොට්ඨංඛං
යපෙඤා -පෙ- න ච ආයතනා. නායකනා න ඵොට්ඨංඛායකනන්ති:
ආමන්තා.

න මනෝ නායකනන්ති: මනං යපෙඤා අවසෙසා ආයතනා
න මනෝ, ආයතනා. මනාඤ්ඤා ආයතනාඤ්ඤා යපෙඤා අවසෙසා න
චෙව මනෝ න ච ආයතනා. නායකනා න මනායකනන්ති:
ආමන්තා.

න ධම්මො නායකනන්ති: ආමන්තා. නායකනා න ධම්මා-
යකනන්ති: ආමන්තා. (පව්චනික)

සුද්ධායකනවාරො.

චක්ඛු ආයතනන්ති: ආමන්තා. ආයතනා සොකායකනන්ති:
සොකායකනං ආයතනාඤ්ඤාච සොකායකනාඤ්ඤා, අවසෙසා ආයතනා
ආයතනා, න සොකායකනං.

චක්ඛු ආයතනන්ති: ආමන්තා. ආයතනා ඝාතායකනං -පෙ-
ආයතනා ධම්මායකනන්ති: ධම්මායකනං ආයතනාඤ්ඤාච ධම්මාය-
කනාඤ්ඤා, අවසෙසා ආයතනා ආයතනා, න ධම්මායකනං.

සොකං ආයතනන්ති: ආමන්තා. ආයතනා චක්ඛායකනන්ති:
-පෙ- න චක්ඛායකනං -පෙ- ආයතනා ධම්මායකනන්ති -පෙ- න
ධම්මායකනං.

ඝාතං ආයතනන්ති: ආමන්තා. ආයතනා චක්ඛායකනන්ති:
-පෙ- ආයතනා ධම්මායකනන්ති -පෙ- න ධම්මායකනං -පෙ-

ධම්මො ආයතනන්ති: ආමන්තා. ආයතනා චක්ඛායකනං -පෙ-
ආයතනා මනායකනන්ති: මනායකනං ආයතනාඤ්ඤාච මනායකනාඤ්ඤා,
අවසෙසා ආයතනා ආයතනා, න මනායකනං. (චක්ඛං ධර්මිකඛං
අනුලොම)

ශ්‍රෝත්‍ර නොවූයෙක් ආයතන නො වේ ද යත් : ශ්‍රෝත්‍රය තබා ... ස්‍රාණය තබා ... ජීව්වාච තබා ... ආයතනයේ ද නො වෙත්. ආයතන නොවූවාහු ජීව්වායතන නො වේ ද යත් : එසේ යි.

කාය නොවූයෙක් ආයතන නො වේ ද යත් : එසේ යි. ආයතන නොවූවාහු කායායතන නො වේ ද යත් : එසේ යි.

රූප නොවූයේ ආයතන නො වේ ද යත් : රූපය තබා ... ඔබ්දය තබා ... ගන්ධය තබා ... රසය තබා ... ස්ප්‍ර්ෂ්ටව්‍යාය තබා ... ආයතනයේ ද නො වෙත්. ආයතන නොවූවාහු ඵොට්ඨබ්බායතන නො වේ ද යත් : එසේ යි.

මනස නොවූයේ ආයතන නො වේ ද යත් : මනස තබා අවශෙෂ ආයතන මනස නො වේ. ආයතන යි. මනස ද ආයතන ද තබා සෙස්ස මනස ද නො ම වෙයි. ආයතන ද නො වේ. ආයතන නො වූවාහු මනායතන නො වේ ද යත් : එසේ යි.

ධර්ම නොවූයේ ආයතන නො වේ ද යත් : එසේ යි. ආයතන නො වූවාහු ධම්මායතන නො වේ ද යත් : එසේ යි. (ප්‍රත්‍යන්තික යි.)

ඉද්ධායතනවාර යි.

7. වසුස ආයතන වේ ද යත් : එසේ යි. ආයතනයේ සොකායතන වේ ද යත් : සොකායතනය ආයතන ද වූයේම සොකායතන ද වෙයි. අවශෙෂ ආයතනයේ ආයතන යි. සොකායතන නො වේ.

වසුස ආයතන වේ ද යත් : එසේ යි. ආයතනයේ ඝානායතන වේ ද යත් : ... ආයතනයේ ධම්මායතන වේ ද යත් :- ධම්මායතනය ආයතන ද වූයේ ම ධම්මායතන ද වෙයි. අවශෙෂ ආයතනයේ ආයතන යි. ධම්මායතන නො වේ.

ශ්‍රෝත්‍රය ආයතන වේ ද යත් : එසේ යි. ආයතනයේ වක්ඛායතන වේ ද යත් : ... වක්ඛායතන නො වේ. ... ආයතනයේ ධම්මායතන වේ ද යත් : ... ධම්මායතන නො වේ.

ස්‍රාණය ආයතන වේ ද යත් : එසේ යි. ආයතනයේ වක්ඛායතන වේ ද යත් : ... ආයතනයේ ධම්මායතන වේ ද යත් : ... ධම්මායතන නො වේ. ...

ධර්මය ආයතන වේ ද යත් : එසේ යි. ආයතනයේ වක්ඛායතන වේ ද යත් : ... ආයතනයේ මනායතන වේ ද යත් : මනායතනය ආයතන ද වූයේ ම මනායතන ද වෙයි. අවශෙෂ ආයතනයේ ආයතන යි. මනායතන නො වේ. (වත්‍රය බැන්දුකු. අනුලොම යි.)

8. න වක්ඛු නායකනන්ති: වක්ඛුං යපෙඤා අවසෙසා ආයතනා න වක්ඛු, ආයතනා. වක්ඛුඤ්ඤා ආයතනඤ්ඤා යපෙඤා අවසෙසා න චෙච වක්ඛු න ච ආයතනා. නායකනා න සොනායකනනන්ති: ආමභ්භා.

න වක්ඛු නායකනන්ති: වක්ඛුං යපෙඤා අවසෙසා ආයතනා න වක්ඛු, ආයතනා. වක්ඛුඤ්ඤා ආයතනඤ්ඤා යපෙඤා අවසෙසා න චෙච වක්ඛු න ච ආයතනා. නායකනා න සානායකනං -පෙ- නායකනා න ධම්මායකනනන්ති: ආමභ්භා.

න සොතං නායකනන්ති: සොතං යපෙඤා -පෙ- සානං යපෙඤා -පෙ- ජිව්හං යපෙඤා -පෙ- න ච ආයතනා, නායකනා න ධම්මායකනනන්ති: ආමභ්භා.

න කායො නායකනන්ති: ආමභ්භා. නායකනා න වක්ඛා-යකනනන්ති: ආමභ්භා -පෙ- නායකනා න ධම්මායකනනන්ති: ආමභ්භා. -පෙ-

න ධම්මො නායකනනන්ති: ආමභ්භා. නායකනා න වක්ඛා-යකනනන්ති: ආමභ්භා.

න ධම්මො නායකනනන්ති: ආමභ්භා. නායකනා න සොනා-යකනනන්ති: ආමභ්භා. -පෙ- නායකනා න මනායකනනන්ති: ආමභ්භා. (වකකං බන්ධනබ්බං. පච්චනීක).

සුද්ධායකනමුලවකකචාරො.

පඤ්ඤානි නිද්දෙසචාරො නිට්ඨිතො.

8. ව්‍යුහය නොවූයේ ආයතන නො වේ ද යත්: ව්‍යුහය තබා අවශේෂ ආයතන ව්‍යුහය නො වෙයි. ආයතන යි. ව්‍යුහය ද ආයතන ද තබා සෙස්ස ව්‍යුහය ද නොම වෙයි. ආයතනයේ ද නො ද වෙත්. ආයතන නොවූවාහු සොකායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි.

ව්‍යුහය නොවූයේ ආයතන නො වේ ද යත්: ව්‍යුහය තබා අවශේෂ ආයතන ව්‍යුහය නො වෙයි. ආයතන යි. ව්‍යුහය ද ආයතන ද තබා සෙස්ස ව්‍යුහය ද නොම වෙයි. ආයතනයේ ද නො ද වෙත්. ආයතන නොවූවාහු ඝානායතන නො වේ ද යත්: ... ආයතන නො වූවාහු ධම්මායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි.

ශ්‍රෝත්‍රය නොවූයේ ආයතන නො වේ ද යත්: ශ්‍රෝත්‍රය තබා ... ස්‍රාණය තබා ... ජිඤ්චා ව තබා ... ආයතනයේ ද නො වෙත්. ආයතන නොවූවාහු ධම්මායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි.

කාය නොවූයේ ආයතන නො වේ ද යත්: එසේ යි. ආයතන නොවූවාහු චක්ඛායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි. ... ආයතන නො වූවාහු ධම්මායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි. ...

ධර්ම නොවූයේ ආයතන නො වේ ද යත්: එසේ යි. ආයතන නොවූවාහු චක්ඛායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි.

ධර්ම නොවූයේ ආයතන නො වේ ද යත්: එසේ යි. ආයතන නොවූවාහු සොකායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි. ... ආයතන නොවූවාහු මනායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි. (වක්‍රය බැන්ද යුතු. ප්‍රත්‍යන්ත යි.)

ඉද්ධායතනමූලවක්‍රවාර යි.

ප්‍රඥප්ති නිර්දේශවාර නිමි.

පඤ්ඤානි උදෙසාමාරො

1. යසංඝ වකඛායතනං උපපජ්ඣති, තස්ස සොඤ්ඤායතනං උපපජ්ජතිති : සචන්ද්‍රිකානං අසොඤ්ඤානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං වකඛායතනං උපපජ්ජති, නො ච තෙසං සොඤ්ඤායතනං උපපජ්ඣති. සචන්ද්‍රිකානං සසොඤ්ඤානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං වකඛායතනනඤ්ඤා උපපජ්ජති. සොඤ්ඤායතනනඤ්ඤා උපපජ්ජති.

යසංඝ වා පන සොඤ්ඤායතනං උපපජ්ජති, තස්ස වකඛායතනං උපපජ්ජතිති : සසොඤ්ඤානං අචන්ද්‍රිකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං සොඤ්ඤායතනං උපපජ්ජති, නො ච තෙසං වකඛායතනං උපපජ්ජති. සසොඤ්ඤානං සචන්ද්‍රිකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං සොඤ්ඤායතනනඤ්ඤා උපපජ්ජති, වකඛායතනනඤ්ඤා උපපජ්ජති.

2. යසංඝ වකඛායතනං උපපජ්ජති, තස්ස ඝානායතනං උපපජ්ජතිති : සචන්ද්‍රිකානං අසොඤ්ඤානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං වකඛායතනං උපපජ්ජති, නො ච තෙසං ඝානායතනං උපපජ්ජති. සචන්ද්‍රිකානං අඝානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං වකඛායතනනඤ්ඤා උපපජ්ජති, ඝානායතනනඤ්ඤා උපපජ්ජති.

යසංඝ වා පන ඝානායතනං උපපජ්ජති, තස්ස වකඛායතනං උපපජ්ජතිති : සඝානකානං අචන්ද්‍රිකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ඝානායතනං උපපජ්ජති, නො ච තෙසං වකඛායතනං උපපජ්ජති. සඝානකානං සචන්ද්‍රිකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ඝානායතනනඤ්ඤා උපපජ්ජති, වකඛායතනනඤ්ඤා උපපජ්ජති.

3. යසංඝ වකඛායතනං උපපජ්ජති, තස්ස රූපායතනං උපපජ්ජතිති : ආමන්තං.

යසංඝ වා පන රූපායතනං උපපජ්ජති, තස්ස වකඛායතනං උපපජ්ජතිති : සරූපකානං අචන්ද්‍රිකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපායතනං උපපජ්ජති, නො ච තෙසං වකඛායතනං උපපජ්ජති, සචන්ද්‍රිකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපායතනනඤ්ඤා උපපජ්ජති, වකඛායතනනඤ්ඤා උපපජ්ජති.

4. යසංඝ වකඛායතනං උපපජ්ජති, තස්ස මනායතනං උපපජ්ජතිති : ආමන්තං.

යසංඝ වා පන මනායතනං උපපජ්ජති, තස්ස වකඛායතනං උපපජ්ජතිති : සචිත්තකානං අචන්ද්‍රිකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං මනායතනං උපපජ්ජති, නො ච තෙසං වකඛායතනං උපපජ්ජති, සචන්ද්‍රිකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං මනායතනනඤ්ඤා උපපජ්ජති, වකඛායතනනඤ්ඤා උපපජ්ජති.

ප්‍රඥප්ති උද්දේශවාර

1. යමකුට වක්ඛායකනය උපදී නම් ඔහුට සොතායකන උපදී ද යත්: ඇස් ඇති ව කන් නැති ව උපද්‍යා ඔවුනට වක්ඛායකනය උපදී. ඔවුනට සොතායකනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව කන් ඇති ව උපද්‍යා ඔවුනට වක්ඛායකනය ද උපදී. සොතායකනය ද උපදී.

තවද යමකුට සොතායකනය උපදී නම් ඔහුට වක්ඛායකනය උපදී ද යත්: කන් ඇති ව ඇස් නැති ව උපද්‍යා ඔවුනට සොතායකනය උපදී. ඔවුනට වක්ඛායකනය නො ද උපදී. කන් ඇතිව ඇස් ඇති ව උපද්‍යා ඔවුනට සොතායකනය ද උපදී. වක්ඛායකනය ද උපදී.

2. යමකුට වක්ඛායකනය උපදී නම් ඔහුට ඝනායකනය උපදී ද යත්: ඇස් ඇති ව නැහැ නැති ව උපද්‍යා ඔවුනට වක්ඛායකනය උපදී. ඔවුනට ඝනායකනය නො ද උපදී. ඇස් ඇතිව නැහැ ඇති ව උපද්‍යා ඔවුනට වක්ඛායකනය ද උපදී. ඝනායකනය ද උපදී.

තවද යමකුට ඝනායකනය උපදී නම් ඔහුට වක්ඛායකනය උපදී ද යත්: නැහැ ඇති ව ඇස් නැති ව උපද්‍යා ඔවුනට ඝනායකනය උපදී. ඔවුනට වක්ඛායකනය නො ද උපදී. නැහැ ඇති ව ඇස් ඇති ව උපද්‍යා ඔවුනට ඝනායකනය ද උපදී. වක්ඛායකනය ද උපදී.

3. යමකුට වක්ඛායකනය උපදී නම් ඔහුට රූපායකනය උපදී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට රූපායකනය උපදී නම් ඔහුට වක්ඛායකනය උපදී ද යත්: රූ ඇති ව ඇස් නැති ව උපද්‍යා ඔවුනට රූපායකනය උපදී. ඔවුනට වක්ඛායකනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපද්‍යා ඔවුනට රූපායකනය ද උපදී. වක්ඛායකනය ද උපදී.

4. යමකුට වක්ඛායකනය උපදී නම් ඔහුට මනායකනය උපදී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට මනායකනය උපදී නම් ඔහුට වක්ඛායකනය උපදී ද යත්: සිත් ඇති ව ඇස් නැති ව උපද්‍යා ඔවුනට මනායකනය උපදී. ඔවුනට වක්ඛායකනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපද්‍යා ඔවුනට මනායකනය ද උපදී. වක්ඛායකනය ද උපදී.

5. යසං චකඛායතනං උපපජ්ඣති, තස්ස ධම්මායතනං උපපජ්ඣති : ආමන්තං.

යසං චා පන ධම්මායතනං උපපජ්ඣති, තස්ස චකඛායතනං උපපජ්ඣති : අචන්ඩුකානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං චකඛායතනං උපපජ්ඣති, සචන්ඩුකානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං ධම්මායතනාණි උපපජ්ඣති. චකඛායතනාණි උපපජ්ඣති. චකඛායතනමූලකං.

6. යසං සානායතනං උපපජ්ඣති, තස්ස රූපායතනං උපපජ්ඣති : ආමන්තං.

යසං චා පන රූපායතනං උපපජ්ඣති, තස්ස සානායතනං උපපජ්ඣති : සරූපකානං අසානකානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං රූපායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං සානායතනං උපපජ්ඣති. සසානකානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං රූපායතනාණි උපපජ්ඣති, සානායතනාණි උපපජ්ඣති.

7. යසං සානායතනං උපපජ්ඣති, තස්ස මනායතනං උපපජ්ඣති : ආමන්තං.

යසං චා පන මනායතනං උපපජ්ඣති, තස්ස සානායතනං උපපජ්ඣති : සචිත්තකානං අසානකානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං මනායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං සානායතනං උපපජ්ඣති. සසානකානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං මනායතනාණි උපපජ්ඣති, සානායතනාණි උපපජ්ඣති.

8. යසං සානායතනං උපපජ්ඣති, තස්ස ධම්මායතනං උපපජ්ඣති : ආමන්තං.

යසං චා පන ධම්මායතනං උපපජ්ඣති, තස්ස සානායතනං උපපජ්ඣති : අසානකානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං සානායතනං උපපජ්ඣති, සසානකානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං ධම්මායතනාණි උපපජ්ඣති, සානායතනාණි උපපජ්ඣති. (සානායතනමූලකං)

9. යසං රූපායතනං උපපජ්ඣති, තස්ස මනායතනං උපපජ්ඣති : අචිත්තකානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං රූපායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං මනායතනං උපපජ්ඣති. සරූපකානං සචිත්තකානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං රූපායතනාණි උපපජ්ඣති, මනායතනාණි උපපජ්ඣති.

යසං චා පන මනායතනං උපපජ්ඣති, තස්ස රූපායතනං උපපජ්ඣති : අරූපකානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං මනායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං රූපායතනං උපපජ්ඣති. සචිත්තකානං සරූපකානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං මනායතනාණි උපපජ්ඣති, රූපායතනාණි උපපජ්ඣති.

5. යමකුට වක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය උපදී ද යත් : එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය උපදී නම් ඔහුට වක්ඛායතනය උපදී ද යත් : ඇස් නැති ව උපද්‍රා ඔවුනට ධම්මායතනය උපදී. ඔවුනට වක්ඛායතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපද්‍රා ඔවුනට ධම්මායතනය ද උපදී. වක්ඛායතනය ද උපදී. (වක්ඛායතන මූලක යි.)

6. යමකුට ඝාතායතනය උපදී නම් ඔහුට රූපායතනය උපදී ද යත් : එසේ යි.

තවද යමකුට රූපායතනය උපදී නම් ඔහුට ඝාතායතනය උපදී ද යත් : රූ ඇති වූ නැහැ නැති වූ උපද්‍රා ඔවුනට රූපායතනය උපදී. ඔවුනට ඝාතායතනය නො ද උපදී. නැහැ ඇති වූ උපද්‍රා ඔවුනට රූපායතනය ද උපදී. ඝාතායතනය ද උපදී.

7. යමකුට ඝාතායතනය උපදී නම් ඔහුට මනායතනය උපදී ද යත් : එසේ යි.

තවද යමකුට මනායතනය උපදී නම් ඔහුට ඝාතායතනය උපදී ද යත් : සිත් ඇතිවූ නැහැ නැතිවූ උපද්‍රා ඔවුනට මනායතනය උපදී. ඔවුනට ඝාතායතනය නො ද උපදී. නැහැ ඇති වූ උපද්‍රා ඔවුනට මනායතනය ද උපදී. ඝාතායතනය ද උපදී.

8. යමකුට ඝාතායතනය උපදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය උපදී ද යත් : එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය උපදී නම් ඔහුට ඝාතායතනය උපදී ද යත් : නැහැ නැතිවූ උපද්‍රා ඔවුනට ධම්මායතනය උපදී. ඔවුනට ඝාතායතනය නො ද උපදී. නැහැ ඇති වූ උපද්‍රා ඔවුනට ධම්මායතනය ද උපදී. ඝාතායතනය ද උපදී. (ඝාතායතන මූලක යි.)

9. යමකුට රූපායතනය උපදී නම් ඔහුට මනායතනය උපදී ද යත් : සිත් නැති වූ උපද්‍රා ඔවුනට රූපායතනය උපදී. ඔවුනට මනායතනය නො ද උපදී. රූ ඇති වූ සිත් ඇති වූ උපද්‍රා ඔවුනට රූපායතනය ද උපදී. මනායතනය ද උපදී.

තවද යමකුට මනායතනය උපදී නම් ඔහුට රූපායතනය උපදී ද යත් : රූ නැති වූ උපද්‍රා ඔවුනට මනායතනය උපදී. ඔවුනට රූපායතනය නො ද උපදී. සිත් ඇති වූ රූ ඇති වූ උපද්‍රා ඔවුනට මනායතනය ද උපදී. රූපායතනය ද උපදී.

10. යසස් රූපායතනං උපපජ්ඣති, තස්ස ධම්මායතනං උපපජ්ඣති : ආමන්තං.

යසස් වා පන ධම්මායතනං උපපජ්ඣති, තස්ස රූපායතනං උපපජ්ඣතිති : අරූපකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං රූපායතනං උපපජ්ඣති. සරූපකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං ධම්මායතනාණි උපපජ්ඣති, රූපායතනාණි උපපජ්ඣති. (රූපායතනමූලකං)

11. යසස් මනායතනං උපපජ්ඣති, තස්ස ධම්මායතනං උපපජ්ඣති : ආමන්තං.

යසස් වා පන ධම්මායතනං උපපජ්ඣති, තස්ස මනායතනං උපපජ්ඣතිති : අවික්කකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං මනායතනං උපපජ්ඣති. සවික්කකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං ධම්මායතනාණි උපපජ්ඣති, මනායතනාණි උපපජ්ඣති. (අනුලොම පුගලො මනායතනමූලකං)

12. යස්ච චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, තස්ච සොකායතනං උපපජ්ඣතිති : ආමන්තං.

යසස් වා පන සොකායතනං උපපජ්ඣති තස්ච චක්ඛායතනං උපපජ්ඣතිති : ආමන්තං.

13. යස්ච චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, තස්ච ඝානායතනං උපපජ්ඣතිති : රූපාවච්ඡෙර තස්ච චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තස්ච ඝානායතනං උපපජ්ඣති. කාමාවච්ඡෙර තස්ච චක්ඛායතනාණි උපපජ්ඣති, ඝානායතනාණි උපපජ්ඣති.

යස්ච වා පන ඝානායතනං උපපජ්ඣති, තස්ච චක්ඛායතනං උපපජ්ඣතිති : ආමන්තං.

14. යස්ච චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, තස්ච රූපායතනං උපපජ්ඣතිති : ආමන්තං.

යස්ච වා පන රූපායතනං උපපජ්ඣති, තස්ච චක්ඛායතනං උපපජ්ඣතිති : අසද්ධස්සංඝෙත තස්ච රූපායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තස්ච චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති. පඤ්චොකාමෙර තස්ච රූපායතනාණි උපපජ්ඣති, චක්ඛායතනාණි උපපජ්ඣති.

15. යස්ච චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, තස්ච මනායතනං උපපජ්ඣතිති : ආමන්තං.

යස්ච වා පන මනායතනං උපපජ්ඣති, තස්ච චක්ඛායතනං උපපජ්ඣතිති : අරූපෙ තස්ච මනායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තස්ච චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති. පඤ්චොකාමෙර තස්ච මනායතනාණි උපපජ්ඣති, චක්ඛායතනාණි උපපජ්ඣති.

10. යමකුට රූපායතනය උපදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය උපදී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය උපදී නම් ඔහුට රූපායතනය උපදී ද යත්: රූ නැතිවූ උපදානා ඔවුනට ධම්මායතනය උපදී. ඔවුනට රූපායතනය නො ද උපදී. රූ ඇතිවූ උපදානා ඔවුනට ධම්මායතනය ද උපදී. රූපායතනය ද උපදී. (රූපායතනවූලක යි.)

11. යමකුට මනායතනය උපදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය උපදී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය උපදී නම් ඔහුට මනායතනය උපදී ද යත්: සිත් නැතිවූ උපදානා ඔවුනට ධම්මායතනය උපදී. ඔවුනට මනායතනය නො ද උපදී. සිත් ඇතිවූ උපදානා ඔවුනට ධම්මායතනය ද උපදී. මනායතනය ද උපදී. (මනායතනවූලක යි.) අනුලොම පුද්ගල යි.)

12. යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදී නම් එහි සොතායතනය උපදී ද යත්: එසේ යි.

තවද යම් තැනෙක සොතායතනය උපදී නම් එහි වක්ඛායතනය උපදී ද යත්: එසේ යි.

13. යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදී නම් එහි ඝානායතනය උපදී ද යත්: රූපාවචර වූ එහි වක්ඛායතනය උපදී. එහි ඝානායතනය නො ද උපදී. කාමාවචර වූ එහි වක්ඛායතනය ද උපදී. ඝානායතනය ද උපදී.

තවද යම් තැනෙක ඝානායතනය උපදී නම් එහි වක්ඛායතනය උපදී ද යත්: එසේ යි.

14. යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදී නම් එහි රූපායතනය උපදී ද යත්: එසේ යි.

තවද යම් තැනෙක රූපායතනය උපදී නම් එහි වක්ඛායතනය උපදී ද යත්: අසංඤ්ඤාව වූ එහි රූපායතනය උපදී. එහි වක්ඛායතනය නො ද උපදී. පඤ්චවොකාර වූ එහි රූපායතනය ද උපදී. වක්ඛායතනය ද උපදී.

15. යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදී නම් එහි මනායතනය උපදී ද යත්: එසේ යි.

තවද යම් තැනෙක මනායතනය උපදී නම් එහි වක්ඛායතනය උපදී ද යත්: අරූප වූ එහි මනායතනය උපදී. එහි වක්ඛායතනය නො ද උපදී. පඤ්චවොකාර වූ එහි මනායතනය ද උපදී. වක්ඛායතනය ද උපදී.

16. යස් චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, තස් ධම්මායතනං උපපජ්ඣතිති : ආමනසා.

යස් වා පන ධම්මායතනං උපපජ්ඣති, තස් චක්ඛායතනං උපපජ්ඣතිති : අසඤ්ඤසංකත අරූපෙ තස් ධම්මායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තස් චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති. පඤ්චවේදාකාරෙ තස් ධම්මායතනනඤ්ඤ උපපජ්ඣති, චක්ඛායතනනඤ්ඤ උපපජ්ඣති. (චක්ඛායතන මූලකං)

17. යස් ඝානායතනං උපපජ්ඣති, තස් රූපායතනං උපපජ්ඣතිති : ආමනසා.

යස් වා පන රූපායතනං උපපජ්ඣති, තස් ඝානායතනං උපපජ්ඣතිති : රූපාවච්චරෙ තස් රූපායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තස් ඝානායතනං උපපජ්ඣති, කාමාවච්චරෙ තස් රූපායතනනඤ්ඤ උපපජ්ඣති, ඝානායතනනඤ්ඤ උපපජ්ඣති.

(යස් ඝානායතනං උපපජ්ඣති, තස් මනායතනං ධම්මායතනං ච එතස්සදිසං, නානා නස්. උපරි පන වාරසංඝේඛි'පො භොතිති ජානිතඛිං.)

18. යස් ඝානායතනං උපපජ්ඣති, තස් ධම්මායතනං උපපජ්ඣතිති : ආමනසා.

යස් වා පන ධම්මායතනං උපපජ්ඣති, තස් ඝානායතනං උපපජ්ඣතිති : රූපාවච්චරෙ, අරූපාවච්චරෙ තස් ධම්මායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තස් ඝානායතනං උපපජ්ඣති. කාමාවච්චරෙ තස් ධම්මායතනනඤ්ඤ උපපජ්ඣති, ඝානායතනනඤ්ඤ උපපජ්ඣති. (ඝානායතන මූලකං)

19. යස් රූපායතනං උපපජ්ඣති, තස් මනායතනං උපපජ්ඣතිති : අසඤ්ඤසංකත තස් රූපායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තස් මනායතනං උපපජ්ඣති. පඤ්චවේදාකාරෙ තස් රූපායතනනඤ්ඤ උපපජ්ඣති මනායතනනඤ්ඤ උපපජ්ඣති.

යස් වා පන මනායතනං උපපජ්ඣති, තස් රූපායතනං උපපජ්ඣතිති : අරූපෙ තස් මනායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තස් රූපායතනං උපපජ්ඣති. පඤ්චවේදාකාරෙ තස් මනායතනනඤ්ඤ උපපජ්ඣති, රූපායතනනඤ්ඤ උපපජ්ඣති.

1. උපරිවාරෙ සංඝේඛිපො - සං. උපරිවාරෙ සංඝේඛිපො - පිච්ච.

16. යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදී නම් එහි ධම්මායතනය උපදී ද යත් : එසේ යි.

තවද යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපදී නම් එහි වක්ඛායතනය උපදී ද යත් : අසංඥසන්ධි වූ ද අරූප වූ ද එහි ධම්මායතනය උපදී. එහි වක්ඛායතනය නො ද උපදී. පඤ්චොකාර වූ එහි ධම්මායතනය ද උපදී. වක්ඛායතනය ද උපදී. (වක්ඛායතනමූලක යි.)

17. යම් තැනෙක ඝාතායතනය උපදී නම් එහි රූපායතනය උපදී ද යත් : එසේ යි.

තවද යම් තැනෙක රූපායතනය උපදී නම් එහි ඝාතායතනය උපදී ද යත් : රූපාවචර වූ එහි රූපායතනය උපදී. එහි ඝාතායතනය නො ද උපදී. කාමාවචර වූ එහි රූපායතනය ද උපදී. ඝාතායතනය ද උපදී.

(යම් තැනෙක ඝාතායතනය උපදී නම් එහි මනායතනය ද ධම්මායතනය ද එක් බඳු ය. වෙනසෙක් නැති. මක්තෙහි වනාහි වාරසංකෂ්පය වේ ය යි දතයුතු.)

18. යම් තැනෙක ඝාතායතනය උපදී නම් එහි ධම්මායතනය උපදී ද යත් : එසේ යි.

තවද යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපදී නම් එහි ඝාතායතනය උපදී ද යත් : රූපාවචර වූ ද අරූපාවචර වූ ද එහි ධම්මායතනය උපදී. එහි ඝාතායතනය නො ද උපදී. කාමාවචර වූ එහි ධම්මායතනය ද උපදී. ඝාතායතනය ද උපදී. (ඝාතායතනමූලක යි.)

19. යම් තැනෙක රූපායතනය උපදී නම් එහි මනායතනය උපදී ද යත් : අසංඥසන්ධි වූ එහි රූපායතනය උපදී. එහි මනායතනය නො ද උපදී. පඤ්චොකාර වූ එහි රූපායතනය ද උපදී. මනායතනය ද උපදී.

තවද යම් තැනෙක මනායතනය උපදී නම් එහි රූපායතනය උපදී ද යත් : අරූප වූ එහි මනායතනය උපදී. එහි රූපායතනය නො ද උපදී. පඤ්චොකාර වූ එහි මනායතනය ද උපදී. රූපායතනය ද උපදී.

21. යළි රූපායතන උපරිකරණ, තනතුරු බලධාරීන්ගේ උපරිකරණ : ආමාණය.

යළි වා පන බලධාරීන්ගේ උපරිකරණ, තනතුරු රූපායතන උපරිකරණ : අරුච්ඡා තනතුරු බලධාරීන්ගේ උපරිකරණ, නො ව තනතුරු රූපායතන උපරිකරණ. පනවනු ලබන අවස්ථාවකදී බලධාරීන්ගේ උපරිකරණ, රූපායතන උපරිකරණ. (රූපායතන මූලධර්ම)

22. යළි මනාසතන උපරිකරණ තනතුරු බලධාරීන්ගේ උපරිකරණ : ආමාණය.

යළි වා පන බලධාරීන්ගේ උපරිකරණ, තනතුරු මනාසතන උපරිකරණ : අවස්ථාවකදී තනතුරු බලධාරීන්ගේ උපරිකරණ, නො ව තනතුරු මනාසතන උපරිකරණ, ව්‍යවස්ථාපිත පනවනු ලබන අවස්ථාවකදී බලධාරීන්ගේ උපරිකරණ, මනාසතන උපරිකරණ. (අනුලෝම මනාස මනාසතන මූලධර්ම)

23. යහපත් යළි විකට්ටනය උපරිකරණ, තනතුරු සේවක-යතන උපරිකරණ : සවිච්ඡිද්‍යාත අවස්ථාවකදී උපරිකරණයන්ගේ තෙස තනතුරු විකට්ටනය උපරිකරණ, නො ව තෙස තනතුරු සේවකයන්ගේ උපරිකරණ. සවිච්ඡිද්‍යාත සේවකයන්ගේ උපරිකරණයන්ගේ තෙස තනතුරු විකට්ටනය උපරිකරණ, සේවකයන්ගේ උපරිකරණ.

යහපත් වා පන යළි සේවකයන්ගේ උපරිකරණ, තනතුරු විකට්ටනය උපරිකරණ : සේවකයන්ගේ අවස්ථාවකදී උපරිකරණයන්ගේ තෙස තනතුරු සේවකයන්ගේ උපරිකරණ, නො ව තෙස තනතුරු විකට්ටනය උපරිකරණ. සේවකයන්ගේ සවිච්ඡිද්‍යාත උපරිකරණයන්ගේ තෙස තනතුරු සේවකයන්ගේ උපරිකරණ, විකට්ටනය උපරිකරණ. (සවිච්ඡිද්‍යාත, යහපත්ව පිටුපස¹)

24. යහපත් යළි මනාසතන උපරිකරණ, තනතුරු බලධාරීන්ගේ උපරිකරණ : ආමාණය.

යහපත් වා පන යළි බලධාරීන්ගේ උපරිකරණ, තනතුරු මනාසතන උපරිකරණ : අවස්ථාවකදී උපරිකරණයන්ගේ තෙස තනතුරු බලධාරීන්ගේ උපරිකරණ, නො ව තෙස තනතුරු මනාසතන උපරිකරණ. සවිච්ඡිද්‍යාත උපරිකරණයන්ගේ තෙස තනතුරු බලධාරීන්ගේ උපරිකරණ, මනාසතන උපරිකරණ. (අනුලෝම පුනරුත්ථාපන)

1. යහපත් පිටුපස - මරණ. යහපත් පිටුපස - සතු.

21. යම් තැනෙක රූපායතනය උපදී නම් එහි ධම්මායතනය උපදී ද යත් : එසේ යි.

තවද යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපදී නම් එහි රූපායතනය උපදී ද යත් : අරූප වූ එහි ධම්මායතනය උපදී. එහි රූපායතනය නො ද උපදී. පඤ්චොකාර වූ ද අසංඤ්ජක වූ ද එහි ධම්මායතනය ද උපදී. රූපායතනය ද උපදී. (රූපායතනමූලක යි.)

22. යම් තැනෙක මනායතනය උපදී නම් එහි ධම්මායතනය උපදී ද යත් : එසේ යි.

තවද යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපදී නම් එහි මනායතනය උපදී ද යත් : අසංඤ්ජක වූ එහි ධම්මායතනය උපදී. එහි මනායතනය නො ද උපදී. චතුරොකාර වූ ද පඤ්චොකාර වූ ද එහි ධම්මායතනය ද උපදී. මනායතනය ද උපදී. (මනායතන-මූලක යි. අනුලොමාවකාශ යි.)

23. යම්කුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි ඥානායතනය උපදී ද යත් : ඇස් ඇති ව කන් නැති ව උපද්දා ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය උපදී. ඔවුනට එහි ඥානා-යතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව කන් ඇති ව උපද්දා ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද උපදී. ඥානායතනය ද උපදී.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක ඥානායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය උපදී ද යත් : කන් ඇති ව ඇස් නැති ව උපද්දා ඔවුනට එහි ඥානායතනය උපදී. ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද උපදී. කන් ඇති ව ඇස් ඇති ව උපද්දා ඔවුනට එහි ඥානායතනය ද උපදී. චක්ඛායතනය ද උපදී. (සංක්ෂිප්ත යි. යස්සකය ද සමාන යි.)

24. යම්කුට යම් තැනෙක මනායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපදී ද යත් : එසේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි මනායතන උපදී ද යත් : සිත් නැති ව උපද්දා ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපදී. ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද උපදී. සිත් ඇති ව උපද්දා ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපදී. මනායතනය ද උපදී. (අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි.)

25. යමකුට වක්ඛායකනය තුපදී නම් ඔහුට සොකායකනය තුපදී ද යත් : ඇස් නැති වූ කන් ඇති වූ උපදානා ඔවුනට වක්ඛායකනය තුපදී. ඔවුනට සොකායකනය නො ද තුපදී. චූෂක වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති වූ කන් නැති වූ උපදානවුනට දෙයි ඔවුනට වක්ඛායකනය ද තුපදී. සොකායකනය ද තුපදී.

කවද යමකුට සොකායකනය තුපදී නම් ඔහුට වක්ඛායකනය තුපදී ද යත් : කන් නැති වූ ඇස් ඇති වූ උපදානා ඔවුනට සොකායකනය තුපදී. ඔවුනට වක්ඛායකනය නො ද තුපදී. චූෂක වන්නා වූ සියල්ලනට ද කන් නැති වූ ඇස් නැති වූ උපදානවුනට දෙයි ඔවුනට සොකායකනය ද තුපදී. වක්ඛායකනය ද තුපදී.

26. යමකුට වක්ඛායකනය තුපදී නම් ඔහුට සානායකනය තුපදී ද යත් : ඇස් නැතිවූ නැහැ ඇතිවූ උපදානා ඔවුනට වක්ඛායකනය තුපදී. ඔවුනට සානායකනය නො ද තුපදී. චූෂක වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැතිවූ නැහැ නැතිවූ උපදානවුනට දෙයි ඔවුනට වක්ඛායකනය ද තුපදී. සානායකනය ද තුපදී.

කවද යමකුට සානායකනය තුපදී නම් ඔහුට වක්ඛායකනය තුපදී ද යත් : නැහැ නැති වූ ඇස් ඇති වූ උපදානා ඔවුනට සානායකනය තුපදී. ඔවුනට වක්ඛායකනය නො ද තුපදී. චූෂක වන්නා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති වූ ඇස් නැති වූ උපදානවුනට දෙයි ඔවුනට සානායකනය ද තුපදී. වක්ඛායකනය ද තුපදී.

27. යමකුට වක්ඛායකනය තුපදී නම් ඔහුට රූපායකනය තුපදී ද යත් : ඇස් නැති වූ රූ ඇති වූ උපදානා ඔවුනට වක්ඛායකනය තුපදී. ඔවුනට රූපායකනය නො ද තුපදී. චූෂක වන්නා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති වූ උපදානවුනට දෙයි ඔවුනට වක්ඛායකනය ද තුපදී. රූපායකනය ද තුපදී.

කවද යමකුට රූපායකනය තුපදී නම් ඔහුට වක්ඛායකනය තුපදී ද යත් : එසේ යි.

28. යමකුට වක්ඛායකනය තුපදී නම් ඔහුට මනායකනය තුපදී ද යත් : ඇස් නැති වූ සිත් ඇති වූ උපදානා ඔවුනට වක්ඛායකනය තුපදී. ඔවුනට මනායකනය නො ද තුපදී. චූෂක වන්නා වූ සියල්ලනට ද සිත් නැතිවූ උපදානවුනට දෙයි ඔවුනට වක්ඛායකනය ද තුපදී. මනායකනය ද තුපදී.

කවද යමකුට මනායකනය තුපදී නම් ඔහුට වක්ඛායකනය තුපදී ද යත් : එසේ යි.

29. යසං වකඛායතනං නුපප්පති තස්ස ධම්මායතනං නුපප්පතිති: අවකඛුකානං උපපජ්ජනානං තෙසං වකඛායතනං නුපප්පති. නො ච තෙසං ධම්මායතනං නුපප්පති. සබ්බෙසං චචනානං තෙසං වකඛායතනාණි නුපප්පති, ධම්මායතනාණි නුපප්පති.

යසං චා පන ධම්මායතනං නුපප්පති තස්ස වකඛායතනං නුපප්පතිති: ආමනා. (වකඛායතනමූලකං)

30. යසං සානායතනං නුපප්පති තස්ස රූපායතනං නුපප්පතිති: අසානකානං සරූපකානං උපපජ්ජනානං තෙසං සානායතනං නුපප්පති. නො ච තෙසං රූපායතනං නුපප්පති. සබ්බෙසං චචනානං, අරූපකානං උපපජ්ජනානං තෙසං සානායතනාණි නුපප්පති, රූපායතනාණි නුපප්පති.

යසං චා පන රූපායතනං නුපප්පති තස්ස සානායතනං නුපප්පතිති: ආමනා.

31. යසං සානායතනං නුපප්පති තස්ස මනායතනං නුපප්පතිති: අසානකානං සචිත්තකානං උපපජ්ජනානං තෙසං සානායතනං නුපප්පති. නො ච තෙසං මනායතනං නුපප්පති. සබ්බෙසං චචනානං, අචිත්තකානං උපපජ්ජනානං තෙසං සානායතනාණි නුපප්පති, මනායතනාණි නුපප්පති.

යසං චා පන මනායතනං නුපප්පති තස්ස සානායතනං නුපප්පතිති: ආමනා

32. යසං සානායතනං නුපප්පති තස්ස ධම්මායතනං නුපප්පතිති: අසානකානං උපපජ්ජනානං තෙසං සානායතනං නුපප්පති. නො ච තෙසං ධම්මායතනං නුපප්පති, සබ්බෙසං චචනානං තෙසං සානායතනාණි නුපප්පති, ධම්මායතනාණි නුපප්පති.

යසං චා පන ධම්මායතනං නුපප්පති තස්ස සානායතනං නුපප්පතිති: ආමනා. (සානායතනමූලකං)

33. යසං රූපායතනං නුපප්පති තස්ස මනායතනං නුපප්පතිති: අරූපකානං උපපජ්ජනානං තෙසං රූපායතනං නුපප්පති, නො ච තෙසං මනායතනං නුපප්පති. සබ්බෙසං චචනානං තෙසං රූපායතනාණි නුපප්පති, මනායතනාණි නුපප්පති.

යසං චා පන මනායතනං නුපප්පති තස්ස රූපායතනං නුපප්පතිති: අචිත්තකානං උපපජ්ජනානං තෙසං මනායතනං නුපප්පති. නො ච තෙසං රූපායතනං නුපප්පති, සබ්බෙසං චචනානං තෙසං මනායතනාණි නුපප්පති, රූපායතනාණි නුපප්පති.

29. යමකුට වක්ඛායතනය තුපදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය තුපදී ද යත් : ඇස් නැතිවූ උපද්ධා ඔවුනට වක්ඛායතනය තුපදී. ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද තුපදී. සියලු ව්‍යුත්ඵලනා වූ ඔවුනට වක්ඛායතනය ද තුපදී. ධම්මායතනය ද තුපදී.

තවද යමකුට ධම්මායතනය තුපදී නම් ඔහුට වක්ඛායතනය තුපදී ද යත් : එසේ යි. (වක්ඛායතනවූලකය යි.)

30. යමකුට සානායතනය තුපදී නම් ඔහුට රූපායතනය තුපදී ද යත් : නැහැ නැතිව රූ ඇතිව උපද්ධා ඔවුනට සානායතනය තුපදී. ඔවුනට රූපායතනය නො ද තුපදී. ව්‍යුත්ඵලනා වූ සියල්ලනට ද රූ නැතිව උපද්ධා වූනට දැයි ඔවුනට සානායතනය ද තුපදී. රූපායතනය ද තුපදී.

තවද යමකුට රූපායතනය තුපදී නම් ඔහුට සානායතනය තුපදී ද යත් : එසේ යි.

31. යමකුට සානායතනය තුපදී නම් ඔහුට මනායතනය තුපදී ද යත් : නැහැ නැතිවූ සිත් ඇතිවූ උපද්ධා ඔවුනට සානායතනය තුපදී. ඔවුනට මනායතනය නො ද තුපදී. ව්‍යුත්ඵලනා වූ සියල්ලනට ද සිත් නැතිව උපද්ධා වූනට දැයි ඔවුනට සානායතනය ද තුපදී. මනායතනය ද තුපදී.

තවද යමකුට මනායතනය තුපදී නම් ඔහුට සානායතනය තුපදී ද යත් : එසේ යි.

32. යමකුට සානායතනය තුපදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය තුපදී ද යත් : නැහැ නැතිවූ උපද්ධා ඔවුනට සානායතනය තුපදී. ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද තුපදී. සියලු ව්‍යුත්ඵලනා වූ ඔවුනට සානායතනය ද තුපදී. ධම්මායතනය ද තුපදී.

තවද යමකුට ධම්මායතනය තුපදී නම් ඔහුට සානායතනය තුපදී ද යත් : එසේ යි. (සානායතනවූලකය යි.)

33. යමකුට රූපායතනය තුපදී නම් ඔහුට මනායතනය තුපදී ද යත් : රූ නැතිව උපද්ධා ඔවුනට රූපායතනය තුපදී. ඔවුනට මනායතනය නො ද තුපදී. සියලු ව්‍යුත්ඵලනා වූ ඔවුනට රූපායතනය ද තුපදී. මනායතනය ද තුපදී.

තවද යමකුට මනායතනය තුපදී නම් ඔහුට රූපායතනය තුපදී ද යත් : සිත් නැතිව උපද්ධා ඔවුනට මනායතනය තුපදී. ඔවුනට රූපායතනය නො ද තුපදී. සියලු ව්‍යුත්ඵලනා වූ ඔවුනට මනායතනය ද තුපදී. රූපායතනය ද තුපදී.

34. යසං රූපායතනං නුපප්පති තසං ධම්මායතනං නුපප්පතිති: අරූපකානං උපප්පත්තානං තෙසං රූපායතනං නුපප්පති. නො ච තෙසං ධම්මායතනං නුපප්පති. සබ්බසං වචනානං, තෙසං රූපායතනාඤ්ඤි නුපප්පති, ධම්මායතනාඤ්ඤි නුපප්පති.

යසං වා පන ධම්මායතනං නුපප්පති තසං රූපායතනං නුපප්පතිති: ආමන්තා. (රූපායතනවූලකං)

35. යසං මනායතනං නුපප්පති තසං ධම්මායතනං නුපප්පතිති: අවිකාකානං උපප්පත්තානං තෙසං මනායතනං නුපප්පති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං නුපප්පති. සබ්බසං වචනානං තෙසං මනායතනාඤ්ඤි නුපප්පති, ධම්මායතනාඤ්ඤි නුපප්පති.

යසං වා පන ධම්මායතනං නුපප්පති තසං මනායතනං නුපප්පතිති: ආමන්තා. (මනායතනවූලකං—පච්චික පුඤ්ඤ.)

36. යසං චක්ඛායතනං නුපප්පති තසං සොකායතනං නුපප්පතිති: ආමන්තා.

යසං වා පන සොකායතනං නුපප්පති තසං චක්ඛායතනං නුපප්පතිති: ආමන්තා.

37. යසං චක්ඛායතනං නුපප්පති තසං ඝාතායතනං නුපප්පතිති: ආමන්තා.

යසං වා පන ඝාතායතනං නුපප්පති තසං චක්ඛායතනං නුපප්පතිති: රූපාවච්චරෙ තසං ඝාතායතනං නුපප්පති, නො ච තසං චක්ඛායතනං නුපප්පති. අසඤ්ඤසංහත අරූපෙ තසං ඝාතායතනාඤ්ඤි නුපප්පති, චක්ඛායතනාඤ්ඤි නුපප්පති.

38. යසං චක්ඛායතනං නුපප්පති තසං රූපායතනං නුපප්පතිති: අසඤ්ඤසංහත තසං චක්ඛායතනං නුපප්පති. නො ච තසං රූපායතනං නුපප්පති. අරූපෙ තසං චක්ඛායතනාඤ්ඤි නුපප්පති, රූපායතනාඤ්ඤි නුපප්පති.

යසං වා පන රූපායතනං නුපප්පති තසං චක්ඛායතනං නුපප්පතිති: ආමන්තා.

39. යසං චක්ඛායතනං නුපප්පති තසං මනායතනං නුපප්පතිති: අරූපෙ තසං චක්ඛායතනං නුපප්පති, නො ච තසං මනායතනං නුපප්පති. අසඤ්ඤසංහත තසං චක්ඛායතනාඤ්ඤි නුපප්පති, මනායතනාඤ්ඤි නුපප්පති.

යසං වා පන මනායතනං නුපප්පති තසං චක්ඛායතනං නුපප්පතිති: ආමන්තා.

34. යමකුට රූපායතනය තුළදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය තුළදී ද යත්: රූ නැතිව උපදානා ඔවුනට රූපායතනය තුළදී. ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද තුළදී. සියලු ව්‍යුත්පන්නා වූ ඔවුනට රූපායතනය ද තුළදී. ධම්මායතනය ද තුළදී.

තවද යමකුට ධම්මායතනය තුළදී නම් ඔහුට රූපායතනය තුළදී ද යත්: එසේ යි. (රූපායතනමූලකය යි.)

35. යමකුට මනායතනය තුළදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය තුළදී ද යත්: සිත් නැතිව උපදානා ඔවුනට මනායතනය තුළදී. ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද තුළදී. සියලු ව්‍යුත්පන්නා වූ ඔවුනට මනායතනය ද තුළදී. ධම්මායතනය ද තුළදී.

තවද යමකුට ධම්මායතනය තුළදී නම් ඔහුට මනායතනය තුළදී ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යානික පුද්ගල යි—මනායතනමූලක යි.)

36. යම් තැනෙක වක්ඛායතනය තුළදී නම් එහි සොකායතනය තුළදී ද යත්: එසේ යි.

තවද යම් තැනෙක සොකායතනය තුළදී නම් එහි වක්ඛායතනය තුළදී ද යත්: එසේ යි.

37. යම් තැනෙක වක්ඛායතනය තුළදී නම් එහි ඝානායතනය තුළදී ද යත්: එසේ යි.

තවද යම් තැනෙක ඝානායතනය තුළදී නම් එහි වක්ඛායතනය තුළදී ද යත්: රූපාවචර වූ එහි ඝානායතනය තුළදී. එහි වක්ඛායතනය නො ද තුළදී. අසංඥසඤ්ච වූ අරූප වූ එහි ඝානායතනය ද තුළදී. වක්ඛායතනය ද තුළදී.

38. යම් තැනෙක වක්ඛායතනය තුළදී නම් එහි රූපායතනය තුළදී ද යත්: අසංඥසඤ්ච වූ එහි වක්ඛායතනය තුළදී. එහි රූපායතනය නො ද තුළදී. අරූප වූ එහි වක්ඛායතනය ද තුළදී. රූපායතනය ද තුළදී.

තවද යම් තැනෙක රූපායතනය තුළදී නම් එහි වක්ඛායතනය තුළදී ද යත්: එසේ යි.

39. යම් තැනෙක වක්ඛායතනය තුළදී නම් එහි මනායතනය තුළදී ද යත්: අරූප වූ එහි වක්ඛායතනය තුළදී. එහි මනායතනය නො ද තුළදී. අසංඥසඤ්ච වූ එහි වක්ඛායතනය ද තුළදී. මනායතනය ද තුළදී.

තවද යම් තැනෙක මනායතනය තුළදී නම් එහි වක්ඛායතනය තුළදී ද යත්: එසේ යි.

40. යස් චකඛායතනං නුසප්පති තස් ධම්මායතනං නුසප්පතිති: උසප්පති.

යස් චා පන ධම්මායතනං නුසප්පති තස් චකඛායතනං නුසප්පතිති: නස්සී. (චකඛායතනවූලකං)

41. යස් සන්තායතනං නුසප්පති තස් රූපායතනං නුසප්පතිති: රූපාවච්චෙර තස් සන්තායතනං නුසප්පති, නො ච තස් රූපායතනං නුසප්පති. අරූපෙ තස් සන්තායතනං නුසප්පති, රූපායතනං නුසප්පති.

යස් චා පන රූපායතනං නුසප්පති තස් සන්තායතනං නුසප්පතිති: අමනසා.

42. යස් සන්තායතනං නුසප්පති තස් මනායතනං නුසප්පතිති: රූපාවච්චෙර අරූපාවච්චෙර තස් සන්තායතනං නුසප්පති. නො ච තස් මනායතනං නුසප්පති. අසඤ්ඤාසංකප්පො තස් සන්තායතනං නුසප්පති, මනායතනං නුසප්පති.

යස් චා පන මනායතනං නුසප්පති තස් සන්තායතනං නුසප්පතිති: අමනසා.

43. යස් සන්තායතනං නුසප්පති තස් ධම්මායතනං නුසප්පතිති: උසප්පති.

යස් චා පන ධම්මායතනං නුසප්පති තස් සන්තායතනං නුසප්පතිති: නස්සී. (සන්තායතනවූලකං)

44. යස් රූපායතනං නුසප්පති තස් මනායතනං නුසප්පතිති: උසප්පති.

යස් චා පන මනායතනං නුසප්පති තස් රූපායතනං නුසප්පතිති: උසප්පති.

45. යස් රූපායතනං නුසප්පති තස් ධම්මායතනං නුසප්පතිති: උසප්පති.

යස් චා පන ධම්මායතනං නුසප්පති තස් රූපායතනං නුසප්පතිති: නස්සී. (රූපායතනවූලකං)

46. යස් මනායතනං නුසප්පති, තස් ධම්මායතනං නුසප්පතිති: උසප්පති.

යස් චා පන ධම්මායතනං නුසප්පති තස් මනායතනං නුසප්පතිති: නස්සී. (මනායතනවූලකං—පච්චිතික ඕකාස.)

40. යම් තැනෙක වක්ඛායකනය නූපදී නම් එහි ධම්මායකනය නූපදී ද යත්: උපදී.

තවද යම් තැනෙක ධම්මායකනය නූපදී නම් එහි වක්ඛායකනය නූපදී ද යත්: නැති. (වක්ඛායකනමූලක යි.)

41. යම් තැනෙක ඝානායකනය නූපදී නම් එහි රූපායකනය නූපදී ද යත්: රූපාවචර වූ එහි ඝානායකනය නූපදී. එහි රූපායකනය නො ද නූපදී. අරූප වූ එහි ඝානායකනය ද නූපදී. රූපායකනය ද නූපදී.

තවද යම් තැනෙක රූපායකනය නූපදී නම් එහි ඝානායකනය නූපදී ද යත්: එසේ යි.

42. යම් තැනෙක ඝානායකනය නූපදී නම් එහි මනායකනය නූපදී ද යත්: රූපාවචර වූ අරූපාවචර වූ එහි ඝානායකනය නූපදී. එහි මනායකනය නො ද නූපදී. අසංඥසඤ්ච වූ එහි ඝානායකනය ද නූපදී. මනායකනය ද නූපදී.

තවද යම් තැනෙක මනායකනය නූපදී නම් එහි ඝානායකනය නූපදී ද යත්: එසේ යි.

43. යම් තැනෙක ඝානායකනය නූපදී නම් එහි ධම්මායකනය නූපදී ද යත්: උපදී.

තවද යම් තැනෙක ධම්මායකනය නූපදී නම් එහි ඝානායකනය නූපදී ද යත්: නැති. (ඝානායකනමූලක යි.)

44. යම් තැනෙක රූපායකනය නූපදී නම් එහි මනායකනය නූපදී ද යත්: උපදී.

තවද යම් තැනෙක මනායකනය නූපදී නම් එහි රූපායකනය නූපදී ද යත්: උපදී.

45. යම් තැනෙක රූපායකනය නූපදී නම් එහි ධම්මායකනය නූපදී ද යත්: උපදී.

තවද යම් තැනෙක ධම්මායකනය නූපදී නම් එහි රූපායකනය නූපදී ද යත්: නැති. (රූපායකනමූලක යි.)

46. යම් තැනෙක මනායකනය නූපදී නම් එහි ධම්මායකනය නූපදී ද යත්: උපදී.

තවද යම් තැනෙක ධම්මායකනය නූපදී නම් එහි මනායකනය නූපදී ද යත්: නැති. (ප්‍රත්‍යන්තිකාවකාශ යි—මනායකනමූලක යි.)

47. යස සඤ්චකම්මායතනං නුපපජ්ඣති තස්ස තස්ස සොකායතනං නුපපජ්ඣති: අවකම්මකානං සසොකකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං තස්ස චකම්මායතනං නුපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තස්ස සොකායතනං නුපපජ්ඣති. සබ්බෙසං චචන්දනානං අවකම්මකානං අසොකකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං තස්ස චකම්මායතනාණි නුපපජ්ඣති. සොකායතනාණි නුපපජ්ඣති.

යස චා පන යස සොකායතනං නුපපජ්ඣති තස්ස තස්ස චකම්මායතනං නුපපජ්ඣති: අසොකකානං සචකම්මකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං තස්ස සොකායතනං නුපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තස්ස චකම්මායතනං නුපපජ්ඣති. සබ්බෙසං චචන්දනානං අසොකකානං අවකම්මකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං තස්ස සොකායතනාණි නුපපජ්ඣති, චකම්මායතනාණි නුපපජ්ඣති -ප-

48. යස සඤ්චමනායතනං නුපපජ්ඣති තස්ස තස්ස ධම්මායතනං නුපපජ්ඣති: අවික්කකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං තස්ස මනායතනං නුපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තස්ස ධම්මායතනං නුපපජ්ඣති. සබ්බෙසං චචන්දනානං තෙසං තස්ස මනායතනාණි නුපපජ්ඣති, ධම්මායතනාණි නුපපජ්ඣති.

යස චා පන යස ධම්මායතනං නුපපජ්ඣති තස්ස තස්ස මනායතනං නුපපජ්ඣති: ආමන්තං. (පච්චන්තික පුග්ගලොකාස.)

පච්චුප්පනවාරො.

49. යස චකම්මායතනං උපපජ්ඣති තස්ස සොකායතනං උපපජ්ඣති: අමන්තං.

යස චා පන සොකායතනං උපපජ්ඣති තස්ස චකම්මායතනං උපපජ්ඣති: ආමන්තං.

50. යස චකම්මායතනං උපපජ්ඣති තස්ස ඝනායතනං -ප- රූපායතනං මනායතනං, ධම්මායතනං, උපපජ්ඣති: ආමන්තං.

යස චා පන ධම්මායතනං උපපජ්ඣති තස්ස චකම්මායතනං උපපජ්ඣති: ආමන්තං.

51. යස ඝනායතනං -ප- රූපායතනං, මනායතනං, උපපජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං උපපජ්ඣති: ආමන්තං.

යස චා පන ධම්මායතනං උපපජ්ඣති තස්ස මනායතනං උපපජ්ඣති: ආමන්තං. (අනුලොම පුග්ගල)

47. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය නූපදී නම් ඔහුට එහි සොතායකනය නූපදී ද යත්: ඇස් නැති ව කන් ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නූපදී. ඔවුනට එහි සොතායකනය නො ද නූපදී. ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව කන් නැති ව උපදනවුනට ද ඔ ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද නූපදී. සොතායකනය ද නූපදී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොතායකනය නූපදී නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය නූපදී ද යත්: කන් නැති ව ඇස් ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි සොතායකනය නූපදී. ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නොද නූපදී. ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද කන් නැති ව ඇස් නැති ව උපදනවුනට ද ඔ ඔවුනට එහි සොතායකනය ද නූපදී. වක්ඛායකනය ද නූපදී ...

48. යමකුට යම් තැනෙක මනායකනය නූපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායකනය නූපදී ද යත්: සිත් නැති ව උපදනා ඔවුනට එහි මනායකනය නූපදී. ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නො ද නූපදී. සියලු ව්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායකනය ද නූපදී. ධම්මායකනය ද නූපදී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායකනය නූපදී නම් ඔහුට එහි මනායකනය නූපදී ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යන්තික පුද්ගලාච්ඛාන යි.)

ප්‍රත්‍යක්ෂන්තවාර යි.

49. යමකුට වක්ඛායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට සොතායකනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට සොතායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායකනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

50. යමකුට වක්ඛායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට ඝාතායකනය ... රූපායකනය ... මනායකනය ... ධම්මායකනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායකනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

51. යමකුට ඝාතායකනය ... රූපායකනය ... මනායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට ධම්මායකනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට මනායකනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි. (අනුලොම පුද්ගල යි.)

52. යස චකඛායතනං උපපජ්ඣති -ප-

[යසකං පච්චුප්පනෙහෙපි අතීතෙපි අනාගතෙපි පච්චුප්පනෙහි පච්චුප්පනෙහි අතීතානාගතෙපි සබ්බස්මිං උපපජ්ඣති. උපපජ්ඣති නාමං අතීරෙකං කාතබ්බං (අනුලොම ඔකාස.)

53. යස චකඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තස්මිං සොනායතනං උපපජ්ඣති: ආමන්තා.

යස චා පන යස සොනායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තස්මිං චකඛායතනං උපපජ්ඣති: ආමන්තා.

54. යස චකඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තස්මිං ඝානායතනං උපපජ්ඣති: රූපාවචරානං තෙසං තස්මිං චකඛායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තස්මිං ඝානායතනං උපපජ්ඣති, කාමාවචරානං තෙසං තස්මිං චකඛායතනෙහි උපපජ්ඣති, ඝානායතනෙහි උපපජ්ඣති.

යස චා පන යස ඝානායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තස්මිං චකඛායතනං උපපජ්ඣති: ආමන්තා.

55. යස චකඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තස්මිං රූපායතනං උපපජ්ඣති: ආමන්තා.

යස චා පන යස රූපායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තස්මිං චකඛායතනං උපපජ්ඣති: අසඤ්ඤාසන්තානං තෙසං තස්මිං රූපායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තස්මිං චකඛායතනං උපපජ්ඣති, පඤ්ඤා-වොකාරානං තෙසං තස්මිං රූපායතනෙහි උපපජ්ඣති, චකඛායතනෙහි උපපජ්ඣති.

56. යස චකඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තස්මිං මනායතනං උපපජ්ඣති: ආමන්තා.

යස චා පන යස මනායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තස්මිං චකඛායතනං උපපජ්ඣති: අරූපානං තෙසං තස්මිං මනායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තස්මිං චකඛායතනං උපපජ්ඣති, පඤ්ඤා-වොකාරානං තෙසං තස්මිං මනායතනෙහි උපපජ්ඣති, චකඛායතනෙහි උපපජ්ඣති.

57. යස චකඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තස්මිං ධම්මායතනං උපපජ්ඣති: ආමන්තා.

52. යම් තැනෙක වත්මායතනය උපන්නේ නම් ...

[යක්කය ප්‍රත්‍යක්ෂන්තයෙහි දු අතීතයෙහි දු අනාගතයෙහි දු ප්‍රත්‍යක්ෂන්තාතීතයෙහි දු ප්‍රත්‍යක්ෂන්තානාගතයෙහි දු අතීතානාගත-
යෙහි දු යන සියලු තත්වි සමාන වේ. උපපජ්ඣි, උපපජ්ඣික යන
නාමය අතිරේක කළයුතු යි.] (අනුලොමාවකාශ යි.)

53. යම්කුට යම් තැනෙක වත්මායතනය උපන්නේ නම්
ඔහුට එහි සොත්තායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක සොත්තායතනය උපන්නේ නම්
ඔහුට එහි වත්මායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

54. යම්කුට යම් තැනෙක වත්මායතනය උපන්නේ නම්
ඔහුට එහි ඝාතායතනය උපන්නේ ද යත්: රූපාවචර වූ ඔවුනට
එහි වත්මායතනය උපන්නේ ය. ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නො
ද උපන්නේ ය, කාමාවචර වූ ඔවුනට එහි වත්මායතනය ද
උපන්නේ ය, ඝාතායතනය ද උපන්නේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය උපන්නේ නම්
ඔහුට එහි වත්මායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

55. යම්කුට යම් තැනෙක වත්මායතනය උපන්නේ නම්
ඔහුට එහි රූපායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට
එහි වත්මායතනය උපන්නේ ද යත්: අසංඤ්ඤා වූ ඔවුනට එහි
රූපායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි වත්මායතනය නො ද
උපන්නේ ය, පඤ්චොකාර වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපන්-
තේ ය, වත්මායතනය ද උපන්නේ යි.

56. යම්කුට යම් තැනෙක වත්මායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට
එහි මනායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක මනායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට
එහි වත්මායතනය උපන්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි මනායතනය
උපන්නේ ය. ඔවුනට එහි වත්මායතනය නො ද උපන්නේ ය,
පඤ්චොකාර වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද උපන්නේ ය,
වත්මායතනය ද උපන්නේ යි.

57. යම්කුට යම් තැනෙක වත්මායතනය උපන්නේ නම්
ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

යසස වා පන යස් ධම්මායතනං උපපජ්ඣස් තසස තස් වකඛායතනං උපපජ්ඣස්වාති : අසඤ්ඤසභ්‍යානං අරූපානං තෙසං තස් ධම්මායතනං උපපජ්ඣස්. නො ච තෙසං තස් වකඛායතනං උපපජ්ඣස්. පඤ්චොකාරානං තෙසං තස් ධම්මායතනඤ්ඤා උපපජ්ඣස් වකඛායතනඤ්ඤා උපපජ්ඣස්. (වකඛායතන.මූලකං.)

58. යසස යස් ඝානායතනං උපපජ්ඣස් තසස තස් රූපායතනං උපපජ්ඣස්වාති : ආමනසා.

යසස වා පන යස් රූපායතනං උපපජ්ඣස් තසස තස් ඝානායතනං උපපජ්ඣස්වාති : රූපාවචරානං තෙසං තස් රූපායතනං උපපජ්ඣස්, නො ච තෙසං තස් ඝානායතනං උපපජ්ඣස්. කාමාවචරානං තෙසං තස් රූපායතනඤ්ඤා උපපජ්ඣස්, ඝානායතනඤ්ඤා උපපජ්ඣස්.

59. යසස යස් ඝානායතනං උපපජ්ඣස් තසස තස් මනායතනං උපපජ්ඣස්වාති : ආමනසා.

යසස වා පන යස් මනායතනං උපපජ්ඣස් තසස තස් ඝානායතනං උපපජ්ඣස්වාති : රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං, තෙසං තස් මනායතනං උපපජ්ඣස්, නො ච තෙසං තස් ඝානායතනං උපපජ්ඣස්. කාමාවචරානං තෙසං තස් මනායතනඤ්ඤා උපපජ්ඣස්, ඝානායතනඤ්ඤා උපපජ්ඣස්.

60. යසස යස් ඝානායතනං උපපජ්ඣස් තසස තස් ධම්මායතනං උපපජ්ඣස්වාති : ආමනසා.

යසස වා පන යස් ධම්මායතනං උපපජ්ඣස් තසස තස් ඝානායතනං උපපජ්ඣස්වාති : රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං තෙසං තස් ධම්මායතනං උපපජ්ඣස්, නො ච තෙසං තස් ඝානායතනං උපපජ්ඣස්. කාමාවචරානං තෙසං තස් ධම්මායතනඤ්ඤා උපපජ්ඣස්, ඝානායතනඤ්ඤා උපපජ්ඣස්. (ඝානායතන.මූලකං.)

61. යසස යස් රූපායතනං උපපජ්ඣස් තසස තස් මනායතනං උපපජ්ඣස්වාති : අසඤ්ඤසභ්‍යානං තෙසං තස් රූපායතනං උපපජ්ඣස්, නො ච තෙසං තස් මනායතනං උපපජ්ඣස්. පඤ්චොකාරානං තෙසං තස් රූපායතනඤ්ඤා උපපජ්ඣස්, මනායතනඤ්ඤා උපපජ්ඣස්.

යසස වා පන යස් මනායතනං උපපජ්ඣස්, තසස තස් රූපායතනං උපපජ්ඣස්වාති : අරූපානං තෙසං තස් මනායතනං උපපජ්ඣස්, නො ච තෙසං තස් රූපායතනං උපපජ්ඣස්. පඤ්චොකාරානං තෙසං තස් මනායතනඤ්ඤා උපපජ්ඣස්, රූපායතනඤ්ඤා උපපජ්ඣස්.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය උපන්නේ ද යත්: අසංඤ්ඤානිකයාට ද අරුපයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද උපන්නේ ය. පඤ්චොකාර වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද උපන්නේ යි. (වක්ඛායතනවූලක යි.)

58. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය උපන්නේ ද යත්: රූපාවචර වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නො ද උපන්නේ ය. කාමාවචර වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපන්නේ ය, ඝාතායතනය ද උපන්නේ යි.

59. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය උපන්නේ ද යත්: රූපාවචරයනට ද අරුපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නො ද උපන්නේ ය. කාමාවචර වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද උපන්නේ ය, ඝාතායතනය ද උපන්නේ යි.

60. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය උපන්නේ ද යත්: රූපාවචරයනට ද අරුපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නො ද උපන්නේ ය. කාමාවචර වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපන්නේ ය, ඝාතායතනය ද උපන්නේ යි. (ඝාතායතනවූලක යි.)

61. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය උපන්නේ ද යත්: අසංඤ්ඤානික වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද උපන්නේ යි, පඤ්චොකාර වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපන්නේ ය, මනායතනය ද උපන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපන්නේ ද යත්: අරුප වූ ඔවුනට එහි මනායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද උපන්නේ ය. පඤ්චොකාර වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද උපන්නේ ය, රූපායතනය ද උපන්නේ යි.

62. යසං යස් රූපායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තස් ධම්මායතනං උපපජ්ඣති: ආමනං.

යසං වා පන යස් ධම්මායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තස් රූපායතනං උපපජ්ඣති: අරූපානං තෙසං තස් ධම්මායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තස් රූපායතනං උපපජ්ඣති. පඤ්චවොකාරානං, අසඤ්ඤාසක්ඛානං තෙසං තස් ධම්මායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣති, රූපායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣති. (රූපායතනවූලකං.)

63. යසං යස් මනායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තස් ධම්මායතනං උපපජ්ඣති: ආමනං.

යසං වා පන යස් ධම්මායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තස් මනායතනං උපපජ්ඣති: අසඤ්ඤාසක්ඛානං තෙසං තස් ධම්මායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තස් මනායතනං උපපජ්ඣති. චතුරවොකාරානං, පඤ්චවොකාරානං තෙසං තස් ධම්මායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣති, මනායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣති. (මනායතනවූලකං—අනුලොම පුඤ්ඤලොකාසං.)

64. යසං චක්ඛායතනං නුපපජ්ඣති තස්ස සොතායතනං නුපපජ්ඣති: නජී.

යසං වා පන සොතායතනං නුපපජ්ඣති තස්ස චක්ඛායතනං නුපපජ්ඣති: නජී. (සංඛිතං.)

65. යසං මනායතනං නුපපජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං නුපපජ්ඣති: නජී.

යසං වා පන ධම්මායතනං නුපපජ්ඣති තස්ස මනායතනං නුපපජ්ඣති: නජී. -ප- (පච්චිතිකපුඤ්ඤා.)

66. යස් චක්ඛායතනං නුපපජ්ඣති -ප- (පච්චිතික ඔකාසං.)

67. යසං යස් චක්ඛායතනං නුපපජ්ඣති තස්ස තස් සොතායතනං නුපපජ්ඣති: ආමනං.

යසං වා පන යස් සොතායතනං නුපපජ්ඣති තස්ස තස් චක්ඛායතනං නුපපජ්ඣති: ආමනං.

68. යසං යස් චක්ඛායතනං නුපපජ්ඣති තස්ස තස් සානායතනං නුපපජ්ඣති: ආමනං.

62. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපන්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද උපන්නේ ය. පඤ්චොකාරයන්ට ද අසංඤ්ජායන්ට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපන්නේ ය, රූපායතනය ද උපන්නේ යි. (රූපායතනමුලක යි.)

63. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය උපන්නේ ද යත්: අසංඤ්ජා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපන්නේ ය. ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද උපන්නේ ය, චතුරොකාරයන්ට ද පඤ්චොකාරයන්ට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපන්නේ ය, මනායතනය ද උපන්නේ යි. (මනායතනමුලක යි - අනුලොම සුද්ධලාවකාශ යි.)

64. යමකුට චක්ඛායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට සොකායතනය නූපන්නේ ද යත්: නැති.

තවද යමකුට සොකායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නූපන්නේ ද යත්: නැති. (සංක්ෂිප්ත යි.)

65. යමකුට මනායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය නූපන්නේ ද යත්: නැති.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට මනායතනය නූපන්නේ ද යත්: නැති. ... (ප්‍රත්‍යන්තිකසුද්ධල යි.)

66. යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නො උපන්නේ නම් ... (ප්‍රත්‍යන්තිකාවකාශ යි.)

67. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි සොකායතනය නූපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොකායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නූපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

68. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි සානායතනය නූපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

යසං වා පන යත් ඝාතායතනං නුපපජ්ඣත් තස්ස තත් වකඛායතනං නුපපජ්ඣාති: රූපාවචරානං තෙසං තත් ඝාතායතනං නුපපජ්ඣත්, නො ච තෙසං තත් වකඛායතනං නුපපජ්ඣත්, සුද්ධා-වාසානං, අසඤ්ඤසත්තානං⁴ අරූපානං තෙසං තත් ඝාතායතනඤ්ච නුපපජ්ඣත්. වකඛායතනඤ්ච නුපපජ්ඣත්.

69. යසං යත් වකඛායතනං නුපපජ්ඣත් තස්ස තත් රූපා-යතනං නුපපජ්ඣාති: අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත් වකඛායතනං නුපපජ්ඣත්, නො ච තෙසං තත් රූපායතනං නුපපජ්ඣත්. සුද්ධා-වාසානං, අරූපානං තෙසං තත් වකඛායතනඤ්ච නුපපජ්ඣත්, රූපා-යතනඤ්ච නුපපජ්ඣත්.

යසං වා පන යත් රූපායතනං නුපපජ්ඣත් තස්ස තත් වකඛායතනං නුපපජ්ඣාති: ආමනං.

70. යසං යත් වකඛායතනං නුපපජ්ඣත් තස්ස තත් චෝ-යතනං නුපපජ්ඣාති: අරූපානං තෙසං තත් වකඛායතනං නුපප-ජ්ඣත්, නො ච තෙසං තත් මනායතනං නුපපජ්ඣත්. සුද්ධාවාසානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත් වකඛායතනඤ්ච නුපපජ්ඣත්, චෝ-යතනඤ්ච නුපපජ්ඣත්.

යසං වා පන යත් මනායතනං නුපපජ්ඣත් තස්ස තත් වකඛා-යතනං නුපපජ්ඣාති: ආමනං.

71. යසං යත් වකඛායතනං නුපපජ්ඣත් තස්ස තත් ධම්මා-යතනං නුපපජ්ඣාති: අසඤ්ඤසත්තානං, අරූපානං තෙසං තත් වකඛා-යතනං නුපපජ්ඣත්. නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං නුපපජ්ඣත්. සුද්ධාවාසානං තෙසං තත් වකඛායතනඤ්ච නුපපජ්ඣත්, ධම්මායතනඤ්ච නුපපජ්ඣත්.

යසං වා පන යත් ධම්මායතනං නුපපජ්ඣත් තස්ස තත් වකඛායතනං නුපපජ්ඣාති: ආමනං. (වකඛායතනමූලකං.)

72. යසං යත් ඝාතායතනං නුපපජ්ඣත් තස්ස තත් රූපා-යතනං නුපපජ්ඣාති: රූපාවචරානං තෙසං තත් ඝාතායතනං නුපපජ්ඣත් නො ච තෙසං තත් රූපායතනං නුපපජ්ඣත්. සුද්ධා-වාසානං, අරූපානං තෙසං තත් ඝාතායතනඤ්ච නුපපජ්ඣත්, රූපා-යතනඤ්ච නුපපජ්ඣත්.

යසං වා පන යත් රූපායතනං නුපපජ්ඣත් තස්ස තත් ඝාතා-යතනං නුපපජ්ඣාති: ආමනං.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය නූපන්තේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නූපන්තේ ද යත්: රූපාවචර වූ ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නූපන්තේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද නූපන්තේ ය. ඉද්ධාවාසයනට ද අසංඤ්ඤානට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝාතායතනය ද නූපන්තේ ය, වක්ඛායතනය ද නූපන්තේ යි.

69. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නූපන්තේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නූපන්තේ ද යත්: අසංඤ්ඤා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නූපන්තේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නූපන්තේ ය. ඉද්ධාවාසයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නූපන්තේ ය, රූපායතනය ද නූපන්තේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නූපන්තේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නූපන්තේ ද යත්: එසේ යි.

70. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නූපන්තේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නූපන්තේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නූපන්තේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නූපන්තේ ය, ඉද්ධාවාසයනට ද අසංඤ්ඤානට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නූපන්තේ ය, මනායතනය ද නූපන්තේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නූපන්තේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නූපන්තේ ද යත්: එසේ යි.

71. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නූපන්තේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නූපන්තේ ද යත්: අසංඤ්ඤානට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නූපන්තේ ය, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නූපන්තේ ය, ඉද්ධාවාස වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නූපන්තේ ය, ධම්මායතනය ද නූපන්තේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නූපන්තේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නූපන්තේ ද යත්: එසේ යි. (වක්ඛා-යතනමූලක යි.)

72. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය නූපන්තේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නූපන්තේ ද යත්: රූපාවචර වූ ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නූපන්තේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නූපන්තේ ය. ඉද්ධාවාසයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝාතායතනය ද නූපන්තේ ය, රූපායතනය ද නූපන්තේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නූපන්තේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය නූපන්තේ ද යත්: එසේ යි.

73. යසං යස් සන්තායතනං නුපපථිස් තස්ස තස් මනා-
යතනං නුපපථිස්වාති: රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං තෙසං තස්
සන්තායතනං නුපපථිස්, නො ච තෙසං තස් මනායතනං නුපප-
ථිස්. සුඤ්චාචාරානං, අසංකෘතභවතානං තෙසං තස් සන්තායතනං
නුපපථිස්, චිත්තායතනං නුපපථිස්.

යසං චා පන යස් මනායතනං නුපපථිස් තස්ස තස්
සන්තායතනං නුපපථිස්වාති: ආමනායා.

74. යසං යස් සන්තායතනං නුපපථිස් තස්ස තස් ධම්මා-
යතනං නුපපථිස්වාති: රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං තෙසං තස්
සන්තායතනං නුපපථිස්, නො ච තෙසං තස් ධම්මායතනං නුප-
ථිස්. සුඤ්චාචාරානං තෙසං තස් සන්තායතනං නුපපථිස්, ධම්මා-
යතනං නුපපථිස්.

යසං චා පන යස් ධම්මායතනං නුපපථිස් තස්ස තස්
සන්තායතනං නුපපථිස්වාති: ආමනායා. (සන්තායතනමුලකං.)

75. යසං යස් රූපායතනං නුපපථිස් තස්ස තස් මනා-
යතනං නුපපථිස්වාති: අරූපානං තෙසං තස් රූපායතනං නුපපථිස්
නො ච තෙසං තස් මනායතනං නුපපථිස්. සුඤ්චාචාරානං තෙසං
තස් රූපායතනං නුපපථිස්, මනායතනං නුපපථිස්.

යසං චා පන යස් මනායතනං නුපපථිස් තස්ස තස් රූපා-
යතනං නුපපථිස්වාති: අසංකෘතභවතානං තෙසං තස් මනායතනං
නුපපථිස්, නො ච තෙසං තස් රූපායතනං නුපපථිස්. සුඤ්චා-
චාරානං තෙසං තස් මනායතනං නුපපථිස්, රූපායතනං
නුපපථිස්.

76. යසං යස් රූපායතනං නුපපථිස් තස්ස තස් ධම්මා-
යතනං නුපපථිස්වාති: අරූපානං තෙසං තස් රූපායතනං නුපපථිස්,
නො ච තෙසං තස් ධම්මායතනං නුපපථිස්. සුඤ්චාචාරානං තෙසං
තස් රූපායතනං නුපපථිස්, ධම්මායතනං නුපපථිස්.

යසං චා පන යස් ධම්මායතනං නුපපථිස් තස්ස තස්
රූපායතනං නුපපථිස්වාති: ආමනායා. (රූපායතනමුලකං.)

73. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතනයක නූපන්තේ නම් ඔහුට එහි මනායකනය නූපන්තේ ද යත්: රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝාතනයක නූපන්තේ ය, ඔවුනට එහි මනායකනය නො ද නූපන්තේ ය. ඉද්ධාවාසයනට ද අසංඤ්ඤකයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝාතනයක ද නූපන්තේ ය, මනායකනය ද නූපන්තේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායකනය නූපන්තේ නම් ඔහුට එහි ඝාතනයක නූපන්තේ ද යත්: එසේ යි.

74. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතනයක නූපන්තේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායකනය නූපන්තේ ද යත්: රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝාතනයක නූපන්තේ ය, ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නො ද නූපන්තේ ය. ඉද්ධාවාස වූ ඔවුනට එහි ඝාතනයක ද නූපන්තේ ය, ධම්මායකනය ද නූපන්තේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායකනය නූපන්තේ නම් ඔහුට එහි ඝාතනයක නූපන්තේ ද යත්: එසේ යි. (ඝාතනයකනුලක යි.)

75. යමකුට යම් තැනෙක රූපායකනය නූපන්තේ නම් ඔහුට එහි මනායකනය නූපන්තේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි රූපායකනය නූපන්තේ ය, ඔවුනට එහි මනායකනය නො ද නූපන්තේ ය, ඉද්ධාවාස වූ ඔවුනට එහි රූපායකනය ද නූපන්තේ ය, මනායකනය ද නූපන්තේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායකනය නූපන්තේ නම් ඔහුට එහි රූපායකනය නූපන්තේ ද යත්: අසංඤ්ඤක වූ ඔවුනට එහි මනායකනය නූපන්තේ ය, ඔවුනට එහි රූපායකනය නො ද නූපන්තේ ය. ඉද්ධාවාස වූ ඔවුනට එහි මනායකනය ද නූපන්තේ ය, රූපායකනය ද නූපන්තේ යි.

76. යමකුට යම් තැනෙක රූපායකනය නූපන්තේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායකනය නූපන්තේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි රූපායකනය නූපන්තේ ය, ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නො ද නූපන්තේ ය. ඉද්ධාවාස වූ ඔවුනට එහි රූපායකනය ද නූපන්තේ ය, ධම්මායකනය ද නූපන්තේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායකනය නූපන්තේ නම් ඔහුට එහි රූපායකනය නූපන්තේ ද යත්: එසේ යි. (රූපායකනුලක යි.)

77. යසං යද් මනායතනං නුපපජ්ඣති තස්ස තද් ධම්මායතනං නුපපජ්ඣති: අසංකප්පකරණං තෙසං තද් මනායතනං නුපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තද් ධම්මායතනං නුපපජ්ඣති. සුද්ධාචාරානං තෙසං තද් මනායතනං නුපපජ්ඣති, ධම්මායතනං නුපපජ්ඣති.

යසං චා පන යද් ධම්මායතනං නුපපජ්ඣති තස්ස තද් මනායතනං නුපපජ්ඣති: ආමන්තං. (මනායතනවූලකං.)

අතිකචාරො

78. යසං චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස සොකායතනං උපපජ්ඣති: ආමන්තං.

යසං චා පන සොකායතනං උපපජ්ඣති තස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති: ආමන්තං.

79. යසං චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස ඝනායතනං උපපජ්ඣති: යෙ රූපාවචරං උපපජ්ඣති පරිනිබ්බාධිස්සහති, තෙසං චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං ඝනායතනං උපපජ්ඣති ඉතරෙසං තෙසං චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති ඝනායතනං උපපජ්ඣති.

යසං චා පන ඝනායතනං උපපජ්ඣති තස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති: ආමන්තං.

80. යසං චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස රූපායතනං උපපජ්ඣති: ආමන්තං.

යසං චා පන රූපායතනං උපපජ්ඣති තස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති: ආමන්තං.

81. යසං චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති (තස්ස මනායතනං ධම්මායතනං සද්ධං, ඉමෙ ඉදං සද්ධං යෙව භොතති)

82. යසං චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං උපපජ්ඣති: ආමන්තං.

යසං චා පන ධම්මායතනං උපපජ්ඣති තස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති: යෙ අරූපං උපපජ්ඣති පරිනිබ්බාධිස්සහති තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති. ඉතරෙසං තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣති, චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති. (චක්ඛායතනවූලකං.)

77. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නූපන්නේ ද යත්: අසංඥාසඤ්ඤා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය නූපන්නේ ය, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නූපන්නේ ය. ඉද්ධාචාස වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද නූපන්නේ ය, ධම්මායතනය ද නූපන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය ද නූපන්නේ ද යත්: එසේ යි. (මනායතනවූලක යි.)

අතීතවාර යි.

78. යමකුට චක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට සොතායතනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට සොතායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

79. යමකුට චක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට ඝාතායතනය උපදින්නේ ද යත්: යම් කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඔවුනට චක්ඛායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට ඝාතායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට චක්ඛායතනය ද උපදින්නේ ය, ඝාතායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට ඝාතායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

80. යමකුට චක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට රූපායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

81. යමකුට චක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට මනායතනය ද ධම්මායතනය ද සමාන වේ. මොහු දෙදෙන සදාශයෝ ම වෙත්.

82. යමකුට චක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය උපදින්නේ ද යත්: යම් කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඔවුනට ධම්මායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය, චක්ඛායතනය ද උපදින්නේ යි. (චක්ඛායතන වූලක යි.)

83. යසං සානායතනං උපපජ්ඣති තස්ස රූපායතනං උපපජ්ඣතිති : ආමන්තා.

යසං වා පන රූපායතනං උපපජ්ඣති තස්ස සානායතනං උපපජ්ඣතිති : යෙ රූපාවචරං උපපජ්ඣති පරිනිබ්බාධිසංනති තෙසං රූපායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං සානායතනං උපපජ්ඣති. ඉතරෙසං තෙසං රූපායතනං උපපජ්ඣති සානායතනං උපපජ්ඣති.

84. යසං සානායතනං උපපජ්ඣති තස්ස මනායතනං -ප- ධම්මායතනං උපපජ්ඣතිති : ආමන්තා.

යසං වා පන ධම්මායතනං උපපජ්ඣති, තස්ස සානායතනං උපපජ්ඣතිති : යෙ රූපාවචරං, අරූපාවචරං උපපජ්ඣති පරිනිබ්බාධිසංනති තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං සානායතනං උපපජ්ඣති. ඉතරෙසං තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣති, සානායතනං උපපජ්ඣති. (සානායතනමූලකං.)

85. යසං රූපායතනං උපපජ්ඣති තස්ස මනායතනං -ප- ධම්මායතනං උපපජ්ඣතිති : ආමන්තා.

යසං වා පන ධම්මායතනං උපපජ්ඣති තස්ස රූපායතනං උපපජ්ඣතිති : යෙ අරූපං උපපජ්ඣති පරිනිබ්බාධිසංනති තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං රූපායතනං උපපජ්ඣති. ඉතරෙසං තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣති, රූපායතනං උපපජ්ඣති. (රූපායතනමූලකං.)

86. යසං මනායතනං උපපජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං උපපජ්ඣතිති : ආමන්තා.

යසං වා පන ධම්මායතනං උපපජ්ඣති තස්ස මනායතනං උපපජ්ඣතිති : ආමන්තා. (මනායතනමූලකං—අනුලොම පුඤ්ඤ.)

87. යසං චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති -ප- (අනුලොම මනාස.)

88. යසං යසං චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තසං සොකායතනං උපපජ්ඣතිති : ආමන්තා.

යසං වා පන යසං සොකායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තසං චක්ඛායතනං උපපජ්ඣතිති : ආමන්තා.

83. යමකුට ඝාතායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට රූපායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට ඝාතායතනය උපදින්නේ ද යත්: යම් කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඔවුනට රූපායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට ඝාතායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට රූපායතනය ද උපදින්නේ ය, ඝාතායතනය ද උපදින්නේ යි.

84. යමකුට ඝාතායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට ඝාතායතනය උපදින්නේ ද යත්: යම් කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි ද අරූපාවචරයෙහි ද ඉපද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඔවුනට ධම්මායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට ඝාතායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය, ඝාතායතනය ද උපදින්නේ යි. (ඝාතායතනමූලක යි.)

85. යමකුට රූපායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය උපදින්නේ ද යත්: යම් කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඔවුනට ධම්මායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට රූපායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය, රූපායතනය ද උපදින්නේ යි. (රූපායතනමූලක යි.)

86. යමකුට මනායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට මනායතනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි. (මනායතනමූලක යි—අනුලොම පුද්ගල යි.)

87. යම් තෑනෙක වක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ... (අනුලොමාවකාශ යි.)

88. යමකුට යම් තෑනෙක වක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි සොකායතනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තෑනෙක සොකායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

89. යසං යඤ්ච වකඛායතනං උපපජ්ඣස්සති තස්ස තඤ්ච ඝානායතනං උපපජ්ඣස්සතිති: රූපාවචරානං තෙසං තඤ්ච වකඛායතනං උපපජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තඤ්ච ඝානායතනං උපපජ්ඣස්සති. කාමාවචරානං තෙසං තඤ්ච වකඛායතනාඤ්ච උපපජ්ඣස්සති, ඝානායතනාඤ්ච උපපජ්ඣස්සති.

යසං චා පන යඤ්ච ඝානායතනං උපපජ්ඣස්සති තස්ස තඤ්ච වකඛායතනං උපපජ්ඣස්සතිති: ආමන්තං.

90. යසං යඤ්ච වකඛායතනං උපපජ්ඣස්සති, තස්ස තඤ්ච රූපායතනං උපපජ්ඣස්සතිති: ආමන්තං.

යසං චා පන යඤ්ච රූපායතනං උපපජ්ඣස්සති තස්ස තඤ්ච වකඛායතනං උපපජ්ඣස්සතිති: අසඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තඤ්ච රූපායතනං උපපජ්ඣස්සති. නො ච තෙසං තඤ්ච වකඛායතනං උපපජ්ඣස්සති. පඤ්ඤාවොකාරානං තෙසං තඤ්ච රූපායතනාඤ්ච උපපජ්ඣස්සති, වකඛායතනාඤ්ච උපපජ්ඣස්සති.

91. යසං යඤ්ච වකඛායතනං උපපජ්ඣස්සති, තස්ස තඤ්ච මනායතනං උපපජ්ඣස්සතිති: ආමන්තං.

යසං චා පන යඤ්ච මනායතනං උපපජ්ඣස්සති තස්ස තඤ්ච වකඛායතනං උපපජ්ඣස්සතිති: අරූපානං තෙසං තඤ්ච මනායතනං උපපජ්ඣස්සති. නො ච තෙසං තඤ්ච වකඛායතනං උපපජ්ඣස්සති පඤ්ඤාවොකාරානං තෙසං තඤ්ච මනායතනාඤ්ච උපපජ්ඣස්සති, වකඛායතනාඤ්ච උපපජ්ඣස්සති.

92. යසං යඤ්ච වකඛායතනං උපපජ්ඣස්සති තස්ස තඤ්ච ධම්මායතනං උපපජ්ඣස්සතිති: ආමන්තං.

යසං චා පන යඤ්ච ධම්මායතනං උපපජ්ඣස්සති තස්ස තඤ්ච වකඛායතනං උපපජ්ඣස්සතිති: අසඤ්ඤාසත්තානං අරූපානං තෙසං තඤ්ච ධම්මායතනං උපපජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තඤ්ච වකඛායතනං උපපජ්ඣස්සති. පඤ්ඤාවොකාරානං තෙසං තඤ්ච ධම්මායතනාඤ්ච උපපජ්ඣස්සති, වකඛායතනාඤ්ච උපපජ්ඣස්සති. (වකඛායතනමූලකං.)

93. යසං යඤ්ච ඝානායතනං උපපජ්ඣස්සති තස්ස තඤ්ච රූපායතනං උපපජ්ඣස්සතිති: ආමන්තං.

යසං චා පන යඤ්ච රූපායතනං උපපජ්ඣස්සති තස්ස තඤ්ච ඝානායතනං උපපජ්ඣස්සතිති: රූපාවචරානං තෙසං තඤ්ච රූපායතනං උපපජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තඤ්ච ඝානායතනං උපපජ්ඣස්සති. කාමාවචරානං තෙසං තඤ්ච රූපායතනාඤ්ච උපපජ්ඣස්සති. ඝානායතනාඤ්ච උපපජ්ඣස්සති.

89. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය උපදින්නේ ද යත්: රූපාවචර වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය උපදින්නේ ය. ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නො ද උපදින්නේ ය. කාමාවචර වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද උපදින්නේ ය, ඝාතායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

90. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය උපදින්නේ ද යත්: අසංඥාසන්ධි වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චවොකාර වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපදින්නේ ය, වක්ඛායතනය ද උපදින්නේ යි.

91. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය උපදින්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි මනායතනය උපදින්නේ ය. ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චවොකාර වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද උපදින්නේ ය, වක්ඛායතනය ද උපදින්නේ යි.

92. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය උපදින්නේ ද යත්: අසංඥාසන්ධියනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චවොකාර වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය, වක්ඛායතනය ද උපදින්නේ යි. (වක්ඛායතනවූලක යි.)

93. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය උපදින්නේ ද යත්: රූපාවචර වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නො ද උපදින්නේ ය. කාමාවචර වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපදින්නේ ය, ඝාතායතනය ද උපදින්නේ යි.

94. යසං යස් සානායතනං උපපජ්ඣස්සති තස්ස තස් මනා-
යතනං -පෙ- ධම්මායතනං උපපජ්ඣස්සති: ආමනතා.

යසං වා පන යස් ධම්මායතනං උපපජ්ඣස්සති තස්ස තස් සානායතනං උපපජ්ඣස්සති: රූපාදිවරානං අරූපාවච්චරානං තෙසං තස් ධම්මායතනං උපපජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තස් සානායතනං උපපජ්ඣස්සති. කාමාවච්චරානං තෙසං තස් ධම්මායතනකඤ්ච උපපජ්ඣස්සති, සානායතනකඤ්ච උපපජ්ඣස්සති. (සානායතනමූලකං)

95. යසං යස් රූපායතනං උපපජ්ඣස්සති තස්ස තස් මනා-
යතනං උපපජ්ඣස්සති: අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තස් රූපායතනං උපපජ්ඣස්සති. නො ච තෙසං තස් මනායතනං උපපජ්ඣස්සති. පඤ්ඤා-
වොකාරානං තෙසං තස් රූපායතනකඤ්ච උපපජ්ඣස්සති. මනායතනකඤ්ච උපපජ්ඣස්සති.

යසං වා පන යස් මනායතනං උපපජ්ඣස්සති තස්ස තස් රූපායතනං උපපජ්ඣස්සති: අරූපානං තෙසං තස් මනායතනං උපපජ්ඣස්සති නො ච තෙසං තස් රූපායතනං උපපජ්ඣස්සති, පඤ්ඤාවොකාරානං තෙසං තස් මනායතනකඤ්ච උපපජ්ඣස්සති. රූපා-
යතනකඤ්ච උපපජ්ඣස්සති.

96. යසං යස් රූපායතනං උපපජ්ඣස්සති තස්ස තස් ධම්මා-
යතනං උපපජ්ඣස්සති: ආමනතා.

යසං වා පන යස් ධම්මායතනං උපපජ්ඣස්සති තස්ස තස් රූපායතනං උපපජ්ඣස්සති: අරූපානං තෙසං තස් ධම්මායතනං උපපජ්ඣස්සති. නො ච තෙසං තස් රූපායතනං උපපජ්ඣස්සති. පඤ්ඤාවොකාරානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තස් ධම්මායතනකඤ්ච උපපජ්ඣස්සති, රූපායතනකඤ්ච උපපජ්ඣස්සති. (රූපායතනමූලකං.)

97. යසං යස් මනායතනං උපපජ්ඣස්සති තස්ස තස් ධම්මා-
යතනං උපපජ්ඣස්සති: ආමනතා.

යසං වා පන යස් ධම්මායතනං උපපජ්ඣස්සති තස්ස තස් මනායතනං උපපජ්ඣස්සති: අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තස් ධම්මා-
යතනං උපපජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තස් මනායතනං උපපජ්ඣස්සති. චතුචොකාරානං පඤ්ඤාවොකාරානං තෙසං තස් ධම්මායතනකඤ්ච උපපජ්ඣස්සති, මනායතනකඤ්ච උපපජ්ඣස්සති. (මනායතනමූලකං—අනු-
ලොම පුඤ්ඤලොකාසං.)

94. යමකුට යම් තැනෙක සාමාජිකයෙක් ලෙසින් නම්
ඔහුට එහි මනාසකතා ... ධර්මාසකතා ලෙසින් ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධර්මාසකතා ලෙසින් නම්
ඔහුට එහි සාමාජිකයෙක් ලෙසින් ද යත්: රූපාවචරයන්ට ද
අරූපාවචරයන්ට ද යි ඔවුන්ට එහි ධර්මාසකතා ලෙසින් ය,
ඔවුන්ට එහි සාමාජිකයන් නො ද ලෙසින් ය. කාමාවචර වූ
ඔවුන්ට එහි ධර්මාසකතා ද ලෙසින් ය, සාමාජිකයන් ද
ලෙසින් ය. (සාමාජිකනමුලක යි.)

95. යමකුට යම් තැනෙක රූපාසකතා ලෙසින් නම්
ඔහුට එහි මනාසකතා ලෙසින් ද යත්: අසංඤ්ඤාව වූ ඔවුන්ට
එහි රූපාසකතා ලෙසින් ය, ඔවුන්ට එහි මනාසකතා නො ද
ලෙසින් ය. පඤ්ඤාවාකාර වූ ඔවුන්ට එහි රූපාසකතා ද ලෙ-
සින් ය, මනාසකතා ද ලෙසින් ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනාසකතා ලෙසින් නම්
ඔහුට එහි රූපාසකතා ලෙසින් ද යත්: අරූප වූ ඔවුන්ට එහි
මනාසකතා ලෙසින් ය, ඔවුන්ට එහි රූපාසකතා නො ද
ලෙසින් ය. පඤ්ඤාවාකාර වූ ඔවුන්ට එහි මනාසකතා ද ලෙ-
සින් ය, රූපාසකතා ද ලෙසින් ය.

96. යමකුට යම් තැනෙක රූපාසකතා ලෙසින් නම්
ඔහුට එහි ධර්මාසකතා ලෙසින් ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධර්මාසකතා ලෙසින් නම්
ඔහුට එහි රූපාසකතා ලෙසින් ද යත්: අරූප වූ ඔවුන්ට
එහි ධර්මාසකතා ලෙසින් ය, ඔවුන්ට එහි රූපාසකතා නො
ද ලෙසින් ය. පඤ්ඤාවාකාරයන්ට ද අසංඤ්ඤාවන්ට ද යි ඔවුන්ට
එහි ධර්මාසකතා ද ලෙසින් ය, රූපාසකතා ද ලෙසින් ය.
(රූපාසකනමුලක යි.)

97. යමකුට යම් තැනෙක මනාසකතා ලෙසින් නම්
ඔහුට එහි ධර්මාසකතා ලෙසින් ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධර්මාසකතා ලෙසින් නම්
ඔහුට එහි මනාසකතා ලෙසින් ද යත්: අසංඤ්ඤාව වූ ඔවුන්ට
එහි ධර්මාසකතා ලෙසින් ය, ඔවුන්ට එහි මනාසකතා නො
ද ලෙසින් ය. චතුරවකාරයන්ට ද පඤ්ඤාවාකාරයන්ට ද යි
ඔවුන්ට එහි ධර්මාසකතා ද ලෙසින් ය, මනාසකතා ද ලෙ-
සින් ය. (මනාසකනමුලක යි—අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි.)

98. යසං චක්ඛායතනං නුපපජ්ඣස්සති තස්ස සොතායතනං නුපපජ්ඣස්සතිති : ආමනතා.

යසං වා පන සොතායතනං නුපපජ්ඣස්සති තස්ස චක්ඛායතනං නුපපජ්ඣස්සතිති : ආමනතා.

99. යසං චක්ඛායතනං නුපපජ්ඣස්සති තස්ස ඝාතායතනං නුපපජ්ඣස්සතිති : ආමනතා.

යසං වා පන ඝාතායතනං නුපපජ්ඣස්සති, තස්ස චක්ඛායතනං නුපපජ්ඣස්සතිති : යෙ රූපාවචරං උපපජ්ඣතා පරිනිබ්බාධිස්සති තෙසං ඝාතායතනං නුපපජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං නුපපජ්ඣස්සති. පච්ඡිමභවිකානං, යෙ ච අරූපං උපපජ්ඣතා පරිනිබ්බාධිස්සන්ති තෙසං ඝාතායතනාණි නුපපජ්ඣස්සති, චක්ඛායතනාණි නුපපජ්ඣස්සති.

100. යසං චක්ඛායතනං නුපපජ්ඣස්සති, තස්ස රූපායතනං නුපපජ්ඣස්සතිති : ආමනතා.

යසං වා පන රූපායතනං නුපපජ්ඣස්සති තස්ස චක්ඛායතනං නුපපජ්ඣස්සතිති : ආමනතා.

101. යසං චක්ඛායතනං නුපපජ්ඣස්සති තස්ස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නුපපජ්ඣස්සතිති : යෙ අරූපං උපපජ්ඣතා පරිනිබ්බාධිස්සන්ති තෙසං චක්ඛායතනං නුපපජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං නුපපජ්ඣස්සති. පච්ඡිමභවිකානං තෙසං චක්ඛායතනාණි නුපපජ්ඣස්සති, ධම්මායතනාණි නුපපජ්ඣස්සති.

යසං වා පන ධම්මායතනං නුපපජ්ඣස්සති තස්ස චක්ඛායතනං නුපපජ්ඣස්සතිති : ආමනතා. (චක්ඛායතනමූලකං.)

102. යසං ඝාතායතනං නුපපජ්ඣස්සති තස්ස රූපායතනං නුපපජ්ඣස්සතිති : යෙ රූපාවචරං උපපජ්ඣතා පරිනිබ්බාධිස්සන්ති තෙසං ඝාතායතනං නුපපජ්ඣස්සති නො ච තෙසං රූපායතනං නුපපජ්ඣස්සති. පච්ඡිමභවිකානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ඣතා පරිනිබ්බාධිස්සන්ති තෙසං ඝාතායතනාණි නුපපජ්ඣස්සති, රූපායතනාණි නුපපජ්ඣස්සති.

යසං වා පන රූපායතනං නුපපජ්ඣස්සති තස්ස ඝාතායතනං නුපපජ්ඣස්සතිති : ආමනතා.

98. යමකුට වක්ඛායතනය නූපදින්තේ නම් ඔහුට සොකායතනය නූපදින්තේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට සොකායතනය නූපදින්තේ නම් ඔහුට වක්ඛායතනය නූපදින්තේ ද යත්: එසේ යි.

99. යමකුට වක්ඛායතනය නූපදින්තේ නම් ඔහුට සානායතනය නූපදින්තේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට සානායතනය නූපදින්තේ නම් ඔහුට වක්ඛායතනය නූපදින්තේ ද යත්: යම් කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඔවුනට සානායතනය නූපදින්තේ ය, ඔවුනට වක්ඛායතනය නො ද නූපදින්තේ ය. පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඔවුනට ද සානායතනය ද නූපදින්තේ ය, වක්ඛායතනය ද නූපදින්තේ ය.

100. යමකුට වක්ඛායතනය නූපදින්තේ නම් ඔහුට රූපායතනය නූපදින්තේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට රූපායතනය නූපදින්තේ නම් ඔහුට වක්ඛායතනය නූපදින්තේ ද යත්: එසේ යි.

101. යමකුට වක්ඛායතනය නූපදින්තේ නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නූපදින්තේ ද යත්: යම් කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඔවුනට වක්ඛායතනය නූපදින්තේ ය, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නූපදින්තේ ය. පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට වක්ඛායතනය ද නූපදින්තේ ය, ධම්මායතනය ද නූපදින්තේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නූපදින්තේ නම් ඔහුට වක්ඛායතනය නූපදින්තේ ද යත්: එසේ යි. (වක්ඛායතනමූලක යි.)

102. යමකුට සානායතනය නූපදින්තේ නම් ඔහුට රූපායතනය නූපදින්තේ ද යත්: යම් කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඔවුනට සානායතනය නූපදින්තේ ය, ඔවුනට රූපායතනය නො ද නූපදින්තේ ය. පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඔවුනට ද සානායතනය ද නූපදින්තේ ය, රූපායතනය ද නූපදින්තේ යි.

තවද යමකුට රූපායතනය නූපදින්තේ නම් ඔහුට සානායතනය නූපදින්තේ ද යත්: එසේ යි.

103. යසං සානායතනං නුපප්පිසංති තස්ස මනායතනං -ප-
ධම්මායතනං නුපප්පිසංතිති: ඔය රූපාවචරං අරූපාවචරං උපපජ්ජා
පරිනිබ්බාසිසංතිති, තෙසං සානායතනං නුපප්පිසංති. නො ච තෙසං
ධම්මායතනං නුපප්පිසංති. පච්චිමභවිකානං තෙසං සානායතනං
නුපප්පිසංති, ධම්මායතනං නුපප්පිසංති.

යසං චා පන ධම්මායතනං නුපප්පිසංති තස්ස සානායතනං
නුපප්පිසංතිති: ආමනා. (සානායතනමූලකං.)

104. යසං රූපායතනං නුපප්පිසංති තස්ස මනායතනං -ප-
ධම්මායතනං නුපප්පිසංතිති: ඔය අරූපං උපපජ්ජා පරිනිබ්බා-
සිසංති තෙසං රූපායතනං නුපප්පිසංති, නො ච තෙසං ධම්මා-
යතනං නුපප්පිසංති. පච්චිමභවිකානං තෙසං රූපායතනං
නුපප්පිසංති, ධම්මායතනං නුපප්පිසංති.

යසං චා පන ධම්මායතනං නුපප්පිසංති තස්ස රූපායතනං
නුපප්පිසංතිති: ආමනා. (රූපායතනමූලකං.)

105. යසං මනායතනං නුපප්පිසංති තස්ස ධම්මායතනං
නුපප්පිසංතිති: ආමනා.

යසං චා පන ධම්මායතනං නුපප්පිසංති තස්ස මනායතනං
නුපප්පිසංතිති: ආමනා. (මනායතනමූලකං—පච්චිකප්පගල)

106. යසං චක්ඛායතනං නුපප්පිසංති -ප- (පච්චිකම්මකාසං.)

107. යසං යත් චක්ඛායතනං නුපප්පිසංති තස්ස තත්
සොකායතනං නුපප්පිසංතිති: ආමනා.

යසං චා පන යත් සොකායතනං නුපප්පිසංති තස්ස තත්
චක්ඛායතනං නුපප්පිසංතිති: ආමනා.

108. යසං යත් චක්ඛායතනං නුපප්පිසංති තස්ස තත්
සානායතනං නුපප්පිසංතිති: ආමනා.

යසං චා පන යත් සානායතනං නුපප්පිසංති තස්ස තත්
චක්ඛායතනං නුපප්පිසංතිති: රූපාවචරානං තෙසං තත් සානා-
යතනං නුපප්පිසංති. නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං නුපප්පි-
සංති. පඤ්චොකාථෙ පච්චිමභවිකානං, අසඤ්ඤාසංඝානං, අරූපානං
තෙසං තත් සානායතනං නුපප්පිසංති, චක්ඛායතනං නුපප්පි-
සංති.

103. යම්කුට ඝාතායතනය තුපදින්තේ නම් ඔහුට මනා-
යතනය ... ධම්මායතනය තුපදින්තේ ද යත්: යම් කෙනෙක් රූපා-
වචරයෙහි ද අරූපාවචරයෙහි ද ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඔවුනට
ඝාතායතනය තුපදින්තේ ය, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද තුප-
දින්තේ ය, පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට ඝාතායතනය ද තුපදින්තේ ය,
ධම්මායතනය ද තුපදින්තේ යි.

තවද යම්කුට ධම්මායතනය තුපදින්තේ නම් ඔහුට ඝාතා-
යතනය තුපදින්තේ ද යත්: එසේ යි. (ඝාතායතනවූලක යි.)

104. යම්කුට රූපායතනය තුපදින්තේ නම් ඔහුට මනායතනය
... ධම්මායතනය තුපදින්තේ ද යත්: යම් කෙනෙක් අරූපයෙහි
ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඔවුනට රූපායතනය තුපදින්තේ ය,
ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද තුපදින්තේ ය, පශ්චිමභවික වූ
ඔවුනට රූපායතනය ද තුපදින්තේ ය, ධම්මායතනය ද තුප-
දින්තේ යි.

තවද යම්කුට ධම්මායතනය තුපදින්තේ නම් ඔහුට රූපා-
යතනය තුපදින්තේ ද යත්: එසේ යි. (රූපායතනවූලක යි.)

105. යම්කුට මනායතනය තුපදින්තේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය
තුපදින්තේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යම්කුට ධම්මායතනය තුපදින්තේ නම් ඔහුට මනායතනය
තුපදින්තේ ද යත්: එසේ යි. (මනායතනවූලක යි.—ප්‍රත්‍යන්තික
පුද්ගල යි.)

106. යම් තැනෙක වක්ඛායතනය තුපදින්තේ නම් ...
(ප්‍රත්‍යන්තිකාවකාශ යි.)

107. යම්කුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය තුපදින්තේ නම්
ඔහුට එහි සොකායතනය තුපදින්තේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක සොකායතනය තුපදින්තේ නම්
ඔහුට එහි වක්ඛායතනය තුපදින්තේ ද යත්: එසේ යි.

108. යම්කුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය තුපදින්තේ නම්
ඔහුට එහි ඝාතායතනය තුපදින්තේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය තුපදින්තේ නම්
ඔහුට එහි වක්ඛායතනය තුපදින්තේ ද යත්: රූපාවචර වූ ඔවුනට
එහි ඝාතායතනය තුපදින්තේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො
ද තුපදින්තේ ය. පඤ්චොපාකාරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අඝ-
ඝනිකයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝාතායතනය ද තුප-
දින්තේ ය, වක්ඛායතනය ද තුපදින්තේ යි.

109. යසස යස් වකඛායතනං නුපපජ්ඣස්සති තසස තස් රූපා යතනං නුපපජ්ඣස්සතිති: අස ඤාඤාසත්තානං තෙසං තස් වකඛායතනං නුපපජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තස් රූපායතනං නුපපජ්ඣස්සති. පඤ්චොකාරෙ පච්ඡිමභවිකානං අරූපානං තෙසං තස් වකඛායතනඤ්ච නුපපජ්ඣස්සති, රූපායතනඤ්ච නුපපජ්ඣස්සති.

යසස චා පන යස් රූපායතනං නුපපජ්ඣස්සති තසස තස් වකඛායතනං නුපපජ්ඣස්සතිති: ආමනතා.

110. යසස යස් වකඛායතනං නුපපජ්ඣස්සති තසස තස් මනායතනං නුපපජ්ඣස්සතිති: අරූපානං තෙසං තස් වකඛායතනං නුපපජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තස් මනායතනං නුපපජ්ඣස්සති. පච්ඡිමභවිකානං අස ඤාඤාසත්තානං තෙසං තස් වකඛායතනඤ්ච නුපපජ්ඣස්සති, මනායතනඤ්ච නුපපජ්ඣස්සති.

යසස චා පන යස් මනායතනං නුපපජ්ඣස්සති තසස තස් වකඛායතනං නුපපජ්ඣස්සතිති: ආමනතා.

111. යසස යස් වකඛායතනං නුපපජ්ඣස්සති තසස තස් ධම්මායතනං නුපපජ්ඣස්සතිති: අස ඤාඤාසත්තානං, අරූපානං තෙසං තස් වකඛායතනං නුපපජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තස් ධම්මායතනං නුපපජ්ඣස්සති. පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තස් වකඛායතනඤ්ච නුපපජ්ඣස්සති, ධම්මායතනඤ්ච නුපපජ්ඣස්සති.

යසස චා පන යස් ධම්මායතනං නුපපජ්ඣස්සති තසස තස් වකඛායතනං නුපපජ්ඣස්සතිති: ආමනතා. (වකඛායතනමූලකං.)

112. යසස යස් ඝනායතනං නුපපජ්ඣස්සති තසස තස් රූපායතනං නුපපජ්ඣස්සතිති: රූපාවචරානං තෙසං තස් ඝනායතනං නුපපජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තස් රූපායතනං නුපපජ්ඣස්සති. පඤ්චොකාරෙ පච්ඡිමභවිකානං, අරූපානං තෙසං තස් ඝනායතනඤ්ච නුපපජ්ඣස්සති, රූපායතනඤ්ච නුපපජ්ඣස්සති.

යසස චා පන යස් රූපායතනං නුපපජ්ඣස්සති තසස තස් ඝනායතනං නුපපජ්ඣස්සතිති: ආමනතා.

113. යසස යස් ඝනායතනං නුපපජ්ඣස්සති තසස තස් මනායතනං නුපපජ්ඣස්සතිති: රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං තෙසං තස් ඝනායතනං නුපපජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තස් මනායතනං නුපපජ්ඣස්සති. පච්ඡිමභවිකානං අස ඤාඤාසත්තානං තෙසං තස් ඝනායතනඤ්ච නුපපජ්ඣස්සති, මනායතනඤ්ච නුපපජ්ඣස්සති.

109. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නූපදින්නේ ද යත්: අසංඥසක වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අරූප-යනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නූපදින්නේ ය, රූපා-යතනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

110. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නූපදින්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. පශ්චිමභවිකයනට ද අසංඥසකයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නූපදින්නේ ය, මනායතනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

111. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නූපදින්නේ ද යත්: අසංඥසකයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නූපදින්නේ ය. ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නූපදින්නේ ය, පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නූපදින්නේ ය, ධම්මායතනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි. (වක්ඛා-යතනාමුලක යි.)

112. යමකුට යම් තැනෙක ඝනායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නූපදින්නේ ද යත්: රූපාවචර වූ ඔවුනට එහි ඝනායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නූපදින්නේ ය, පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අරූප-යනට ද යි ඔවුනට එහි ඝනායතනය ද නූපදින්නේ ය, රූපායතනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ඝනායතනය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

113. යමකුට යම් තැනෙක ඝනායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නූපදින්නේ ද යත්: රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝනායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. පශ්චිමභවිකයනට ද අසංඥසකයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝනායතනය ද නූපදින්නේ ය, මනායතනය ද නූපදින්නේ යි.

යසං වා පන යත් චනායතනං නුප්පජ්ජිසංති තසං තත් සානායතනං නුප්පජ්ජිසංතිති: ආමනං.

114. යසං යත් සානායතනං නුප්පජ්ජිසංති තසං තත් ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිසංතිති: රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං තෙසං තත් සානායතනං නුප්පජ්ජිසංති. නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිසංති, පච්චිමභවිකානං තෙසං තත් සානායතනං නුප්පජ්ජිසංති, ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිසංති.

යසං වා පන යත් ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිසංති තසං තත් සානායතනං නුප්පජ්ජිසංතිති: ආමනං. (සානායතනවූලකං.)

115. යසං යත් රූපායතනං නුප්පජ්ජිසංති තසං තත් චනායතනං නුප්පජ්ජිසංතිති: අරූපානං තෙසං තත් රූපායතනං නුප්පජ්ජිසංති, නො ච තෙසං තත් චනායතනං නුප්පජ්ජිසංති. පච්චිමභවිකානං තෙසං තත් රූපායතනං නුප්පජ්ජිසංති, චනායතනං නුප්පජ්ජිසංති.

යසං වා පන යත් චනායතනං නුප්පජ්ජිසංති තසං තත් රූපායතනං නුප්පජ්ජිසංතිති: අසංකප්පකානං තෙසං තත් චනායතනං නුප්පජ්ජිසංති. නො ච තෙසං තත් රූපායතනං නුප්පජ්ජිසංති. පච්චිමභවිකානං තෙසං තත් චනායතනං නුප්පජ්ජිසංති, රූපායතනං නුප්පජ්ජිසංති.

116. යසං යත් රූපායතනං නුප්පජ්ජිසංති තසං තත් ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිසංතිති: අරූපානං තෙසං තත් රූපායතනං නුප්පජ්ජිසංති, නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිසංති. පච්චිමභවිකානං තෙසං තත් රූපායතනං නුප්පජ්ජිසංති, ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිසංති.

යසං වා පන යත් ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිසංති තසං තත් රූපායතනං නුප්පජ්ජිසංතිති: ආමනං. (රූපායතනවූලකං.)

117. යසං යත් චනායතනං නුප්පජ්ජිසංති තසං තත් ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිසංතිති: අසංකප්පකානං තෙසං තත් චනායතනං නුප්පජ්ජිසංති, නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිසංති. පච්චිමභවිකානං තෙසං තත් චනායතනං නුප්පජ්ජිසංති, ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිසංති.

යසං වා පන යත් ධම්මායතනං නුප්පජ්ජිසංති තසං තත් චනායතනං නුප්පජ්ජිසංතිති: ආමනං, (චනායතනවූලකං—පච්චිකප්පකානං)

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය තුපදින්තේ නම් ඔහුට එහි සානායතනය තුපදින්තේ ද යත්: එසේ යි.

114. යමකුට යම් තැනෙක සානායතනය තුපදින්තේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය තුපදින්තේ ද යත්: රුපාවචරයනට ද අරුපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි සානායතනය තුපදින්තේ ය, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නොද තුපදින්තේ ය. පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි සානායතනය ද තුපදින්තේ ය, ධම්මායතනය ද තුපදින්තේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය තුපදින්තේ නම් ඔහුට එහි සානායතනය තුපදින්තේ ද යත්: එසේ යි. (සානායතනමූලක යි.)

115. යමකුට යම් තැනෙක රුපායතනය තුපදින්තේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය තුපදින්තේ ද යත්: අරුප වූ ඔවුනට එහි රුපායතනය තුපදින්තේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නොද තුපදින්තේ ය, පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි රුපායතනය ද තුපදින්තේ ය, මනායතනය ද තුපදින්තේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය තුපදින්තේ නම් ඔහුට එහි රුපායතනය තුපදින්තේ ද යත්: අසංඤ්ඤා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය තුපදින්තේ ය, ඔවුනට එහි රුපායතනය නොද තුපදින්තේ ය. පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද තුපදින්තේ ය, රුපායතනය ද තුපදින්තේ යි.

116. යමකුට යම් තැනෙක රුපායතනය තුපදින්තේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය තුපදින්තේ ද යත්: අරුප වූ ඔවුනට එහි රුපායතනය තුපදින්තේ ය, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නොද තුපදින්තේ ය. පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි රුපායතනය ද තුපදින්තේ ය, ධම්මායතනය ද තුපදින්තේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය තුපදින්තේ නම් ඔහුට එහි රුපායතනය තුපදින්තේ ද යත්: එසේ යි. (රුපායතනමූලක යි.)

117. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය තුපදින්තේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය තුපදින්තේ ද යත්: අසංඤ්ඤා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය තුපදින්තේ ය, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නොද තුපදින්තේ ය. පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද තුපදින්තේ ය, ධම්මායතනය ද තුපදින්තේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය තුපදින්තේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය තුපදින්තේ ද යත්: එසේ යි. (මනායතනමූලක යි.—ප්‍රත්‍යන්තික පුද්ගලාවකාශ යි.)

අනාගතවාර යි.

118. යසං වකඛායතනං උපපජ්ඣති, තසං සොතායතනං උපපජ්ඣති: ආමනතා.

යසං වා පන සොතායතනං උපපජ්ඣති තසං වකඛායතනං උපපජ්ඣති: සබ්බසං වචනතානං අවිකල්පිකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං සොතායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං වකඛායතනං උපපජ්ඣති. සවිකල්පිකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං සොතායතනාණි උපපජ්ඣති, වකඛායතනාණි උපපජ්ඣති.

119. යසං වකඛායතනං උපපජ්ඣති තසං ඝාතායතනං -පෙ-රූපායතනං, මිනායතනං, ධම්මායතනං උපපජ්ඣති: ආමනතා.

යසං වා පන ධම්මායතනං උපපජ්ඣති තසං වකඛායතනං උපපජ්ඣති: සබ්බසං වචනතානං, අවිකල්පිකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං වකඛායතනං උපපජ්ඣති. සවිකල්පිකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං ධම්මායතනාණි උපපජ්ඣති, වකඛායතනාණි උපපජ්ඣති. (වකඛායතනමූලකං)

120. යසං ඝාතායතනං උපපජ්ඣති තසං රූපායතනං -පෙ-මනායතනං ධම්මායතනං උපපජ්ඣති: ආමනතා.

යසං වා පන ධම්මායතනං උපපජ්ඣති තසං ඝාතායතනං උපපජ්ඣති: සබ්බසං වචනතානං, අඝාතකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං ඝාතායතනං උපපජ්ඣති. සඝාතකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං ධම්මායතනාණි උපපජ්ඣති, ඝාතායතනාණි උපපජ්ඣති. (ඝාතායතනමූලකං)

121. යසං රූපායතනං උපපජ්ඣති තසං මිනායතනං -පෙ-ධම්මායතනං උපපජ්ඣති: ආමනතා.

යසං වා පන ධම්මායතනං උපපජ්ඣති, තසං රූපායතනං උපපජ්ඣති: සබ්බසං වචනතානං අරූපකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං-ධම්මායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං රූපායතනං උපපජ්ඣති. සරූපකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං ධම්මායතනාණි උපපජ්ඣති, රූපායතනාණි උපපජ්ඣති. (රූපායතනමූලකං.)

122. යසං මිනායතනං උපපජ්ඣති තසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣති: ආමනතා.

යසං වා පන ධම්මායතනං උපපජ්ඣති තසං මිනායතනං උපපජ්ඣති: සබ්බසං වචනතානං, අවිකල්පිකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං මිනායතනං උපපජ්ඣති. සවිකල්පිකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං ධම්මායතනාණි උපපජ්ඣති, මිනායතනාණි උපපජ්ඣති. (මිනායතනමූලකං-අනුලොම පුග්ගලං.)

118. යමකුට වක්ඛායකනය උපදී නම් ඔහුට සොකායකනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට සොකායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායකනය උපදී ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති වී උපදනවුනට ද යි ඔවුනට සොකායකනය උපන්නේ ය, ඔවුනට වක්ඛායකනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති වී උපදනා ඔවුනට සොකායකනය ද උපන්නේ ය, වක්ඛායකනය ද උපදී.

119. යමකුට වක්ඛායකනය උපදී නම් ඔහුට සාතායකනය ... රූපායකනය ... මනායකනය ... ධම්මායකනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායකනය උපදී ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති වී උපදනවුනට ද යි ඔවුනට ධම්මායකනය උපන්නේ ය, ඔවුනට වක්ඛායකනය නො ද උපදී, ඇස් ඇති වී උපදනා ඔවුනට ධම්මායකනය ද උපන්නේ ය, වක්ඛායකනය ද උපදී. (වක්ඛායකන මූලක යි.)

120. යමකුට සාතායකනය උපදී නම් ඔහුට රූපායකනය ... මනායකනය ... ධම්මායකනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට සාතායකනය උපදී ද යත්: ව්‍යුත ඒත්තා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති වී උපදනවුනට ද යි ඔවුනට ධම්මායකනය උපන්නේ ය, ඔවුනට සාතායකනය නො ද උපදී, නැහැ ඇති වී උපදනා ඔවුනට ධම්මායකනය ද උපන්නේ ය, සාතායකනය ද උපදී. (සාතායකන මූලක යි.)

121. යමකුට රූපායකනය උපදී නම් ඔහුට මනායකනය ... ධම්මායකනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට රූපායකනය උපදී ද යත්: ව්‍යුත ඒත්තා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති වූ උපදනවුනට ද යි ඔවුනට ධම්මායකනය උපන්නේ ය, ඔවුනට රූපායකනය නො ද උපදී. රූ ඇති වූ උපදනා ඔවුනට ධම්මායකනය ද උපන්නේ ය, රූපායකනය ද උපදී. (රූපායකන මූලක යි.)

122. යමකුට මනායකනය උපදී නම් ඔහුට ධම්මායකනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට මනායකනය උපදී ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද සිත් නැති වූ උපදනවුනට ද යි ඔවුනට ධම්මායකනය උපන්නේ ය, ඔවුනට මනායකනය නො ද උපදී. සිත් ඇති වූ උපදනා ඔවුනට ධම්මායකනය ද උපන්නේ ය, මනායකනය ද උපදී. (අනුලොමපුද්ගල යි. මනායකන මූලක යි.)

123. යස් චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස සොකායතනං උපපජ්ඣන්ති: ආමනසා. -පෙ- (අනුලොම ඕකාස.)

124. යස්ස යස් චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තස්ස සොකායතනං උපපජ්ඣන්ති: සුඤ්ඤාචාසං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං තස් චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තස් සොකායතනං උපපජ්ඣන්ති. ඉතරෙසං සචන්ද්‍රිකානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං තස් චක්ඛායතනෙණ උපපජ්ඣති, සොකායතනෙණ උපපජ්ඣන්ති.

යස්ස චා පන යස් සොකායතනං උපපජ්ඣන්ති තස්ස තස් චක්ඛායතනං උපපජ්ඣන්ති: පඤ්ඤාචොකාරා චචන්තානං, අචන්ද්‍රිකානං කාමාවචරං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං තස් සොකායතනං උපපජ්ඣන්ති, නො ච තෙසං තස් චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති. සචන්ද්‍රිකානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං තස් සොකායතනෙණ උපපජ්ඣන්ති, චක්ඛායතනෙණ උපපජ්ඣන්ති.

125. යස්ස යස් චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, තස්ස තස් සානායතනං උපපජ්ඣන්ති: රූපාවචරං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං තස් චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තස් සානායතනං උපපජ්ඣන්ති. සචන්ද්‍රිකානං කාමාවචරං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං තස් චක්ඛායතනෙණ උපපජ්ඣති, සානායතනෙණ උපපජ්ඣන්ති.

යස්ස චා පන යස් සානායතනං උපපජ්ඣන්ති තස්ස තස් චක්ඛායතනං උපපජ්ඣන්ති: කාමාවචරා චචන්තානං, අචන්ද්‍රිකානං කාමාවචරං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං තස් සානායතනං උපපජ්ඣන්ති, නො ච තෙසං තස් චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති. සචන්ද්‍රිකානං කාමාවචරං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං තස් සානායතනෙණ උපපජ්ඣන්ති, චක්ඛායතනෙණ උපපජ්ඣන්ති.

126. යස්ස යස් චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තස් රූපායතනං උපපජ්ඣන්ති: සුඤ්ඤාචාසං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං තස් චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තස් රූපායතනං උපපජ්ඣන්ති. ඉතරෙසං සචන්ද්‍රිකානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං තස් චක්ඛායතනෙණ උපපජ්ඣති, රූපායතනෙණ උපපජ්ඣන්ති.

යස්ස චා පන යස් රූපායතනං උපපජ්ඣන්ති තස්ස තස් චක්ඛායතනං උපපජ්ඣන්ති: පඤ්ඤාචොකාරා චචන්තානං අචන්ද්‍රිකානං කාමාවචරං උපපජ්ඣන්තානං, අසඤ්ඤාසන්තානං තෙසං තස් රූපායතනං උපපජ්ඣන්ති, නො ච තෙසං තස් චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති. සචන්ද්‍රිකානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං තස් රූපායතනෙණ උපපජ්ඣන්ති, චක්ඛායතනෙණ උපපජ්ඣන්ති.

123. යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදී නම් එහි සොත්තායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි. (අනුලොමාවකාශ යි.)

124. යම්කුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි සොත්තායතනය උපන්නේ ද යත්: ඉද්ධාවාසයෙහි උපද්‍රව්‍ය ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය උපදී, ඔවුනට එහි සොත්තායතනය නො ද උපන්නේ ය. ඇස් ඇති ව උපද්‍රව්‍ය වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද උපදී, සොත්තායතනය ද උපන්නේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක සොත්තායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය උපදී ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙන් ව්‍යුහ වන්නවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපද්‍රව්‍ය වූ ද යි ඔවුනට එහි සොත්තායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපද්‍රව්‍ය ඔවුනට එහි සොත්තායතනය ද උපන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද උපදී.

125. යම්කුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි සාත්තායතනය උපන්නේ ද යත්: රූපාවචරයෙහි උපද්‍රව්‍ය ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය උපදී. ඔවුනට එහි සාත්තායතනය නො ද උපන්නේ ය, ඇස් ඇති ව කාමාවචරයෙහි උපද්‍රව්‍ය ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද උපදී. සාත්තායතනය ද උපන්නේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක සාත්තායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය උපදී ද යත්: කාමාවචරයෙන් ව්‍යුහ වන්නවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපද්‍රව්‍ය වූ ද යි ඔවුනට එහි සාත්තායතනය උපන්නේ ය. ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව කාමාවචරයෙහි උපද්‍රව්‍ය ඔවුනට එහි සාත්තායතනය ද උපන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද උපදී.

126. යම්කුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපන්නේ ද යත්: ඉද්ධාවාසයෙහි උපද්‍රව්‍ය ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය උපදී. ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද උපන්නේ ය. ඇස් ඇති ව උපද්‍රව්‍ය වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද උපදී, රූපායතනය ද උපන්නේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය උපදී ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙන් ව්‍යුහ වන්නවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපද්‍රව්‍ය වූ ද අසංඤ්ඤායනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය උපන්නේ ය. ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපද්‍රව්‍ය වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපන්නේ ය. වක්ඛායතනය ද උපදී.

127. යසං යස්මි චක්ඛායතනං උපපජ්ජති තස්ස තස්මි මනායතනං උපපජ්ජියාති: සුද්ධාචාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තස්මි චක්ඛායතනං උපපජ්ජති, නො ච තෙසං තස්මි මනායතනං උපපජ්ජියාති. ඉතරෙසං සචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තස්මි චක්ඛායතනානං උපපජ්ජති, මනායතනානං උපපජ්ජියාති.

යසං චා පන යස්මි මනායතනං උපපජ්ජියාති තස්ස තස්මි චක්ඛායතනං උපපජ්ජියාති: පඤ්චාචාරං චචන්තානං, අචක්ඛුකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං, අරුපානං තෙසං තස්මි මනායතනං උපපජ්ජියාති, නො ච තෙසං තස්මි චක්ඛායතනං උපපජ්ජති. සචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තස්මි මනායතනානං උපපජ්ජියාති, චක්ඛායතනානං උපපජ්ජති.

128. යසං යස්මි චක්ඛායතනං උපපජ්ජති, තස්ස තස්මි ධම්මායතනං උපපජ්ජියාති: සුද්ධාචාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තස්මි චක්ඛායතනං උපපජ්ජති, නො ච තෙසං තස්මි ධම්මායතනං උපපජ්ජියාති. ඉතරෙසං සචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තස්මි චක්ඛායතනානං උපපජ්ජති, ධම්මායතනානං උපපජ්ජියාති.

යසං චා පන යස්මි ධම්මායතනං උපපජ්ජියාති, තස්ස තස්මි චක්ඛායතනං උපපජ්ජියාති: සචක්ඛුකානං චචන්තානං, අචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තස්මි ධම්මායතනං උපපජ්ජියාති, නො ච තෙසං තස්මි චක්ඛායතනං උපපජ්ජති. සචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තස්මි ධම්මායතනානං උපපජ්ජියාති, චක්ඛායතනානං උපපජ්ජති. (චක්ඛායතනමුත්තං.)

129. යසං යස්මි සාමායතනං උපපජ්ජති තස්ස තස්මි රූපායතනං උපපජ්ජියාති: ආමනසං.

යසං චා පන යස්මි රූපායතනං උපපජ්ජියාති තස්ස තස්මි සාමායතනං උපපජ්ජියාති: කාමාවචරං චචන්තානං, අසානකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං, රූපාවචරානං තෙසං තස්මි රූපායතනං උපපජ්ජියාති, නො ච තෙසං තස්මි සාමායතනං උපපජ්ජති. සසානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තස්මි රූපායතනානං උපපජ්ජියාති, සාමායතනානං උපපජ්ජති.

130. යසං යස්මි සාමායතනං උපපජ්ජති තස්ස තස්මි මනායතනං උපපජ්ජියාති: ආමනසං.

යසං චා පන යස්මි මනායතනං උපපජ්ජියාති තස්ස තස්මි සාමායතනං උපපජ්ජියාති: කාමාවචරං චචන්තානං, අසානකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං, රූපාවචරානං, අරුපාවචරානං තෙසං තස්මි මනායතනං උපපජ්ජියාති, නො ච තෙසං තස්මි සාමායතනං උපපජ්ජති. සසානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තස්මි මනායතනානං උපපජ්ජියාති, සාමායතනානං උපපජ්ජති.

127. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය උපදී නම් ඔහුට එහි මනායකනය උපන්නේ ද යත් : ඉද්ධාවාසයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය උපදී. ඔවුනට එහි මනායකනය නො ද උපන්නේ ය. ඇස් ඇති ව උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද උපදී, මනායකනය ද උපන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය උපදී ද යත් : පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුත වන්නවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද අරුප-යනට ද යි ඔවුනට එහි මනායකනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි මනායකනය ද උපන්නේ ය, වක්ඛායකනය ද උපදී.

128. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය උපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායකනය උපන්නේ ද යත් : ඉද්ධාවාසයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය උපදී, ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නො ද උපන්නේ ය. ඇස් ඇති ව උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛා-යකනය ද උපදී, ධම්මායකනය ද උපන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය උපදී ද යත් : ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්-ලනට ද ඇස් නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායකනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි ධම්මායකනය ද උපන්නේ ය, වක්ඛායකනය ද උපදී. (වක්ඛායකනවූලක යි.)

129. යමකුට යම් තැනෙක ඝනායකනය උපදී නම් ඔහුට එහි රූපායකනය උපන්නේ ද යත් : එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝනායකනය උපදී ද යත් : කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත වන්නවුනට ද නැහැ නැති ව කාමාවරයෙහි උපදනවුනට ද රූපා-වචරයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායකනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝනායකනය නො ද උපදී. නැහැ ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි රූපායකනය ද උපන්නේ ය, ඝනායකනය ද උපදී.

130. යමකුට යම් තැනෙක ඝනායකනය උපදී නම් ඔහුට එහි මනායකනය උපන්නේ ද යත් : එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝනායකනය උපදී ද යත් : කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත වන්නවුනට ද නැහැ නැති ව කාමාවරයෙහි උපදනවුනට ද රූපාවචරයනට ද අරුපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායකනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝනායකනය නො ද උපදී. නැහැ ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි මනායකනය ද උපන්නේ ය, ඝනායකනය ද උපදී.

131. යසං යස් සානායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තස් ධම්මායතනං උපපජ්ඣන්ති: ආමන්තො.

යසං වා පන යස් ධම්මායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තස් සානායතනං උපපජ්ඣන්ති: සබ්බසං වචනානං අසානකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං තස් ධම්මායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තස් සානායතනං උපපජ්ඣති, සසානකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං තස් ධම්මායතනං උපපජ්ඣති, සානායතනං උපපජ්ඣති. (සානායතනමූලකං)

132. යසං යස් රූපායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තස් මනායතනං උපපජ්ඣන්ති: සුඤ්චාසං උපපජ්ඣනානං, අසඤ්ඤාසකං උපපජ්ඣනානං තෙසං තස් රූපායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තස් මනායතනං උපපජ්ඣති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරං උපපජ්ඣනානං තෙසං තස් රූපායතනං උපපජ්ඣති, මනායතනං උපපජ්ඣති.

යසං වා පන යස් මනායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තස් රූපායතනං උපපජ්ඣන්ති: පඤ්චොකාරං වචනානං අරූපානං තෙසං තස් මනායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තස් රූපායතනං උපපජ්ඣති. පඤ්චොකාරං උපපජ්ඣනානං තෙසං තස් මනායතනං උපපජ්ඣති, රූපායතනං උපපජ්ඣති.

133. යසං යස් රූපායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තස් ධම්මායතනං උපපජ්ඣන්ති: සුඤ්චාසං උපපජ්ඣනානං තෙසං තස් රූපායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තස් ධම්මායතනං උපපජ්ඣති. ඉතරෙසං සරූපකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං තස් රූපායතනං උපපජ්ඣති, ධම්මායතනං උපපජ්ඣති.

යසං වා පන යස් ධම්මායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තස් රූපායතනං උපපජ්ඣන්ති: සබ්බසං වචනානං, අරූපකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං තස් ධම්මායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තස් රූපායතනං උපපජ්ඣති. සරූපකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං තස් ධම්මායතනං උපපජ්ඣති. රූපායතනං උපපජ්ඣති. (රූපායතනමූලකං)

134. යසං යස් මනායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තස් ධම්මායතනං උපපජ්ඣන්ති: සුඤ්චාසං උපපජ්ඣනානං තෙසං තස් මනායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තස් ධම්මායතනං උපපජ්ඣති. ඉතරෙසං සවිභක්කානං උපපජ්ඣනානං තෙසං තස් මනායතනං උපපජ්ඣති, ධම්මායතනං උපපජ්ඣති.

131. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය උපදී ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපන්නේ ය. ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නො ද උපදී. නැහැ ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපන්නේ ය. ඝාතායතනය ද උපදී. (ඝාතායතනමූලක යි.)

132. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි මනායතනය උපන්නේ ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනවුනට ද අසංඥසන්ධියෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය උපදී, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද උපන්නේ ය. පඤ්චොකාරයෙහි උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපදී, මනායතනය ද උපන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපදී ද යත්: පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුත වන්නාවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද උපදී. පඤ්චොකාරයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි මනායතනය ද උපන්නේ ය, රූපායතනය ද උපදී.

133. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපන්නේ ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි රූපායතනය උපදී, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද උපන්නේ ය. රූ ඇති ව උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපදී, ධම්මායතනය ද උපන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපදී ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද උපදී. රූ ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපන්නේ යි, රූපායතනය ද උපදී. (රූපායතනමූලක යි.)

134. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපන්නේ ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි මනායතනය උපදී. ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද උපන්නේ ය. සිත් ඇති ව උපදනා සෙසු ඔවුනට එහි මනායතනය ද උපදී, ධම්මායතනය ද උපන්නේ යි.

යසං වා පන යඤ්ච ධම්මායතනං උපෙඤ්ඤා තසං තඤ්ච මනායතනං උපෙඤ්ඤාති: සංඛේසං වචනානාං, අවිඤ්ඤානාං උපෙඤ්ඤානානාං තෙසං තඤ්ච ධම්මායතනං උපෙඤ්ඤාති, නො ච තෙසං තඤ්ච මනායතනං උපෙඤ්ඤාති. සවිඤ්ඤානාං උපෙඤ්ඤානානාං තෙසං තඤ්ච ධම්මායතනාඤ්ච උපෙඤ්ඤාති, මනායතනාඤ්ච උපෙඤ්ඤාති. (මනායතනමූලකං—අනුලොම පුග්ගලොකාස)

135. යසං වසංඛායතනං නුපෙඤ්ඤාති තසං සොකායතනං නුපෙඤ්ඤාති: උපෙඤ්ඤාති.

යසං වා පන සොකායතනං නුපෙඤ්ඤාති තසං වකඛායතනං නුපෙඤ්ඤාති: නඤ්ච.

යසං වසංඛායතනං නුපෙඤ්ඤාති තසං ඝානායතනං -පෙ- රූපායතනං - මනායතනං - ධම්මායතනං නුපෙඤ්ඤාති: උපෙඤ්ඤාති.

යසං වා පන ධම්මායතනං නුපෙඤ්ඤාති තසං වසංඛායතනං නුපෙඤ්ඤාති: නඤ්ච.

136. යසං ඝානායතනං -පෙ- රූපායතනං - මනායතනං - නුපෙඤ්ඤාති තසං ධම්මායතනං නුපෙඤ්ඤාති: උපෙඤ්ඤාති.

යසං වා පන ධම්මායතනං නුපෙඤ්ඤාති තසං මනායතනං නුපෙඤ්ඤාති: නඤ්ච. (පච්චනිකපුග්ගල)

137. යඤ්ච වසංඛායතනං නුපෙඤ්ඤාති -පෙ- (පච්චනිකමකාස.)

138. යසං යඤ්ච වකඛායතනං නුපෙඤ්ඤාති තසං තඤ්ච සොකායතනං නුපෙඤ්ඤාති: පඤ්ඤාවොකාරා වචනානාං, අවිඤ්ඤානාං කාමාවචරං උපෙඤ්ඤානානාං තෙසං තඤ්ච වකඛායතනං නුපෙඤ්ඤාති. නො ච තෙසං තඤ්ච සොකායතනං නුපෙඤ්ඤාති. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්ධානාං, අසංඤ්ඤාසංඝානාං අරූපානාං තෙසං තඤ්ච වකඛායතනාඤ්ච නුපෙඤ්ඤාති, සොකායතනාඤ්ච නුපෙඤ්ඤාති.

යසං වා පන යඤ්ච සොකායතනං නුපෙඤ්ඤාති, තසං තඤ්ච වකඛායතනං නුපෙඤ්ඤාති: සුද්ධාවාසං උපෙඤ්ඤානානාං තෙසං තඤ්ච සොකායතනං නුපෙඤ්ඤාති. නො ච තෙසං තඤ්ච වකඛායතනං නුපෙඤ්ඤාති. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්ධානාං, අසංඤ්ඤාසංඝානාං අරූපානාං තෙසං තඤ්ච සොකායතනාඤ්ච නුපෙඤ්ඤාති, වකඛායතනාඤ්ච නුපෙඤ්ඤාති.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය උපදී ද යත් : ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද සිත් නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද උපදී, සිත් ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපන්නේ ය, මනායතනය ද උපදී. (මනායතනවූලක යි-අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි.)

135. යමකුට වක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට සොතායතනය නූපන්නේ ද යත් : උපන්නේ යි.

තවද යමකුට සොතායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායතනය නූපදී ද යත් : නැති.

යමකුට වක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට ඝනායතනය ... රූපායතනය - මනායතනය - ධම්මායතනය නූපන්නේ ද යත් : උපන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායතනය නූපදී ද යත් : නැති.

136. යමකුට ඝනායතනය ... රූපායතනය - මනායතනය නූපදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය නූපන්නේ ද යත් : උපන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට මනායතනය නූපදී ද යත් : නැති. (ප්‍රත්‍යනික පුද්ගල යි.)

137. යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නූපදී නම් (ප්‍රත්‍යනිකාවකාශ යි.)

138. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට එහි සොතායතනය නූපන්නේ ද යත් : පඤ්චවොකාරයෙන් ව්‍යුත වන්නවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නූපදී, ඔවුනට එහි සොතායතනය නො ද නූපන්නේ ය, ඉද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අසංඤ්ඤානිවර්තනව ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නූපදී, සොතායතනය ද නූපන්නේ යි.

තවද යමෙකුට යම් තැනෙක සොතායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නූපදී ද යත් : ඉද්ධාවාසයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි සොතායතනය නූපන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද නූපදී. ඉද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අසංඤ්ඤානිවර්තනව ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි සොතායතනය ද නූපන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද නූපදී.

139. යසං යඤ්ච වකඛායතනං නුපපජ්ඨති තසං තඤ්ච ඝාතායතනං නුපපජ්ඨති: කාමාවචරා වචනානාං, අවකච්ඡකානාං කාමාවචරං උපපජ්ඣන්තානාං තෙසං තඤ්ච වකඛායතනං නුපපජ්ඨති. නො ච තෙසං තඤ්ච ඝාතායතනං නුපපජ්ඨති. රූපාවචරා වචනානාං, අසඤ්ඤසත්තානාං අරූපානාං තෙසං තඤ්ච වකඛායතනාඤ්ච නුපපජ්ඨති, ඝාතායතනාඤ්ච නුපපජ්ඨති.

යසං චා පන යඤ්ච ඝාතායතනං නුපපජ්ඨති තසං තඤ්ච වකඛායතනං නුපපජ්ඨති: රූපාවචරං උපපජ්ඣන්තානාං තෙසං තඤ්ච ඝාතායතනං නුපපජ්ඨති. නො ච තෙසං තඤ්ච වකඛායතනං නුපපජ්ඨති, රූපාවචරා වචනානාං, අසඤ්ඤසත්තානාං, අරූපානාං තෙසං තඤ්ච ඝාතායතනාඤ්ච නුපපජ්ඨති, වකඛායතනාඤ්ච නුපපජ්ඨති.

140. යසං යඤ්ච වකඛායතනං නුපපජ්ඨති තසං තඤ්ච රූපායතනං නුපපජ්ඨති: පඤ්චොකාරා වචනානාං, අවකච්ඡකානාං කාමාවචරං උපපජ්ඣන්තානාං, අසඤ්ඤසත්තානාං තෙසං තඤ්ච වකඛායතනං නුපපජ්ඨති. නො ච තෙසං තඤ්ච රූපායතනං නුපපජ්ඨති. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානාං අරූපානාං තෙසං තඤ්ච වකඛායතනාඤ්ච නුපපජ්ඨති, රූපායතනාඤ්ච නුපපජ්ඨති.

යසං චා පන යඤ්ච රූපායතනං නුපපජ්ඨති තසං තඤ්ච වකඛායතනං නුපපජ්ඨති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ඣන්තානාං තෙසං තඤ්ච රූපායතනං නුපපජ්ඨති. නො ච තෙසං තඤ්ච වකඛායතනං නුපපජ්ඨති, සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානාං අරූපානාං තෙසං තඤ්ච රූපායතනාඤ්ච නුපපජ්ඨති, වකඛායතනාඤ්ච නුපපජ්ඨති.

141. යසං යඤ්ච වකඛායතනං නුපපජ්ඨති තසං තඤ්ච මනායතනං නුපපජ්ඨති: පඤ්චොකාරා වචනානාං, අවකච්ඡකානාං කාමාවචරං උපපජ්ඣන්තානාං අරූපානාං තෙසං තඤ්ච වකඛායතනං නුපපජ්ඨති. නො ච තෙසං තඤ්ච මනායතනං නුපපජ්ඨති. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානාං, අසඤ්ඤසත්තානාං තෙසං තඤ්ච වකඛායතනාඤ්ච නුපපජ්ඨති, මනායතනාඤ්ච නුපපජ්ඨති.

යසං චා පන යඤ්ච මනායතනං නුපපජ්ඨති තසං තඤ්ච වකඛායතනං නුපපජ්ඨති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ඣන්තානාං තෙසං තඤ්ච මනායතනං නුපපජ්ඨති. නො ච තෙසං තඤ්ච වකඛායතනං නුපපජ්ඨති, සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානාං අසඤ්ඤසත්තානාං තෙසං තඤ්ච මනායතනාඤ්ච නුපපජ්ඨති, වකඛායතනාඤ්ච නුපපජ්ඨති.

139. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට එහි ඝනායතනය නූපන්නේ ද යත් : කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත වන්නාවූනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපද්‍රාවූනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නූපදී. ඔවුනට එහි ඝනායතනය නො ද නූපන්නේ ය, රූපාවචරයෙන් ව්‍යුත වන්නාවූනට ද අසංඥසඤ්ඤායනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නූපදී, ඝනායතනය ද නූපන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ඝනායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නූපදී ද යත් : රූපාවචරයෙහි උපද්‍රාවූනට එහි ඝනායතනය නූපන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද නූපදී, රූපාවචරයෙන් ව්‍යුත වන්නාවූනට ද අසංඥසඤ්ඤායනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝනායතනය ද නූපන්නේ ය වක්ඛායතනය ද නූපදී.

140. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නූපන්නේ ද යත් : පඤ්චොපාකාරයෙන් ව්‍යුත වන්නාවූනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපද්‍රාවූනට ද අසංඥසඤ්ඤායනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නූපදී. ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නූපන්නේ ය. ඉද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේන්නාවූනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නූපදී, රූපායතනය ද නූපන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නූපදී ද යත් : ඉද්ධාවාසයෙහි උපද්‍රාවූනට එහි රූපායතනය නූපන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද නූපදී, ඉද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේන්නාවූනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නූපන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද නූපදී.

141. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට එහි මනායතනය නූපන්නේ ද යත් : පඤ්චොපාකාරයෙන් ව්‍යුත වන්නාවූනට ද ඇස් නැති වූ කාමාවචරයෙහි උපද්‍රාවූනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නූපදී. ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නූපන්නේ ය. ඉද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේන්නාවූනට ද අසංඥසඤ්ඤායනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නූපදී. මනායතනය ද නූපන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නූපදී ද යත් : ඉද්ධාවාසයෙහි උපද්‍රාවූනට එහි මනායතනය නූපන්නේ ය. ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද නූපදී. ඉද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේන්නාවූනට ද අසංඥසඤ්ඤායනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය ද නූපන්නේ ය. වක්ඛායතනය ද නූපදී.

142. යසං යස් චක්ඛියතනං නුපපජ්ඨි තස්ස තස් ධම්මා-
යතනං නුපපජ්ඨාති: සබ්බසං වචනානං අවික්ඛානං උප-
පජ්ජනානං තෙසං තස් චක්ඛියතනං නුපපජ්ඨි. නො ච තෙසං
තස් ධම්මායතනං නුපපජ්ඨි, සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බතානං තෙසං
තස් චක්ඛියතනං නුපපජ්ඨි. ධම්මායතනං නුපපජ්ඨි.

යසං වා පන යස් ධම්මායතනං නුපපජ්ඨි, තස්ස තස්
චක්ඛියතනං නුපපජ්ඨිති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජනානං තෙසං තස්
ධම්මායතනං නුපපජ්ඨි. නො ච තෙසං තස් චක්ඛියතනං නුප-
පජ්ඨි. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බතානං තෙසං තස් ධම්මායතනං
නුපපජ්ඨි, චක්ඛියතනං නුපපජ්ඨි. (චක්ඛියතනවූලකං)

143. යසං යස් ඝනායතනං නුපපජ්ඨි තස්ස තස් රූපා-
යතනං නුපපජ්ඨාති: කාමාවචරා වචනානං අඝනකානං කාමා-
වචරං උපපජ්ජනානං රූපාවචරානං තෙසං තස් ඝනායතනං
නුපපජ්ඨි. නො ච තෙසං තස් රූපායතනං නුපපජ්ඨි, සුද්ධා-
වාසානං අරූපානං තෙසං තස් ඝනායතනං නුපපජ්ඨි, රූපා-
යතනං නුපපජ්ඨි.

යසං වා පන යස් රූපායතනං නුපපජ්ඨි තස්ස තස්
ඝනායතනං නුපපජ්ඨිති: ආමනා.

144. යසං යස් ඝනායතනං නුපපජ්ඨි තස්ස තස් මනා-
යතනං නුපපජ්ඨාති: කාමාවචරා වචනානං අඝනකානං කාමා-
වචරං උපපජ්ජනානං රූපාවචරානං අරූපාවචරානං තෙසං තස්
ඝනායතනං නුපපජ්ඨි. නො ච තෙසං තස් මනායතනං නුප-
පජ්ඨි, සුද්ධාවාසානං අසංඝ්ඤාසත්තානං තෙසං තස් ඝනායතනං
නුපපජ්ඨි, මනායතනං නුපපජ්ඨි.

යසං වා පන යස් මනායතනං නුපපජ්ඨි, තස්ස තස්
ඝනායතනං නුපපජ්ඨිති: ආමනා.

145. යසං යස් ඝනායතනං නුපපජ්ඨි තස්ස තස් ධම්මා-
යතනං නුපපජ්ඨාති: සබ්බසං වචනානං, අඝනකානං උප-
පජ්ජනානං තෙසං තස් ඝනායතනං නුපපජ්ඨි. නො ච තෙසං
තස් ධම්මායතනං නුපපජ්ඨි. සුද්ධාවාසානං තෙසං තස් ඝනා-
යතනං නුපපජ්ඨි, ධම්මායතනං නුපපජ්ඨි.

යසං වා පන යස් ධම්මායතනං නුපපජ්ඨි තස්ස තස්
ඝනායතනං නුපපජ්ඨිති: ආමනා. (ඝනායතනවූලකං)

142. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය තුපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායකනය තුපත්තේ ද යත්: ව්‍යුත වන්තා වූ සියල්ලනට ද ආස් නැති වූ උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය තුපදී. ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නො ද තුපත්තේ ය. ඉද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේන්තා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද තුපදී, ධම්මායකනය ද තුපත්තේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායකනය තුපත්තේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය තුපදී ද යත්: ඉද්ධාවාසයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි ධම්මායකනය තුපත්තේ ය. ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද තුපදී. ඉද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේන්තා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායකනය ද තුපත්තේ ය, වක්ඛායකනය ද තුපදී. (වක්ඛායකනවුලක යි)

143. යමකුට යම් තැනෙක ඝාණායකනය තුපදී නම් ඔහුට එහි රූපායකනය තුපත්තේ ද යත්: කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත වන්ත-වුනට ද නැහැ නැති වූ කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද රූපා-වචරයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝාණායකනය තුපදී. ඔවුනට එහි රූපා-යකනය නො ද තුපත්තේ ය. ඉද්ධාවාසයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝාණායකනය ද තුපදී, රූපායකනය ද තුපත්තේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායකනය තුපත්තේ නම් ඔහුට එහි ඝාණායකනය තුපදී ද යත්: එසේ යි.

144. යමකුට යම් තැනෙක ඝාණායකනය තුපදී නම් ඔහුට එහි මනායකනය තුපත්තේ ද යත්: කාමාවචරයෙන් ව්‍යුතවන්ත-වුනට ද නැහැ නැති වූ කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද රූපා-වචරයනට ද අරූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝාණායකනය තුපදී. ඔවුනට එහි මනායකනය නො ද තුපත්තේ ය. ඉද්ධාවාසයනට ද අසංඤ්ඤානට ද යි ඔවුනට එහි ඝාණායකනය ද තුපදී, මනා-යකනය ද තුපත්තේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායකනය තුපත්තේ නම් ඔහුට එහි ඝාණායකනය තුපදී ද යත්: එසේ යි.

145. යමකුට යම් තැනෙක ඝාණායකනය තුපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායකනය තුපත්තේ ද යත්: ව්‍යුත වන්තා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති වූ උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි ඝාණායකනය තුපදී. ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නො ද තුපත්තේ ය. ඉද්ධා-වාස වූ ඔවුනට එහි ඝාණායකනය ද තුපදී, ධම්මායකනය ද තුපත්තේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායකනය තුපත්තේ නම් ඔහුට එහි ඝාණායකනය තුපදී ද යත්: එසේ යි. (ඝාණායකන-වුලක යි)

146. යසං යස් රූපායතනං නුපපජ්ඨි තස්ස තස් මනා-
 යතනං නුපපජ්ඨාති: පඤ්චොකාරා වචනානාං, අරූපානං තෙසං
 තස් රූපායතනං නුපපජ්ඨි. නො ච තෙසං තස් මනායතනං
 නුපපජ්ඨි. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බනානාං, අසඤ්ඤිකතා වචනානාං
 තෙසං තස් රූපායතනඤ්ච නුපපජ්ඨි, මනායතනඤ්ච නුපපජ්ඨි.

යසං වා පන යස් මනායතනං නුපපජ්ඨි තස්ස තස් රූපා-
 යතනං නුපපජ්ඨිති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ඣනානාං, අසඤ්ඤිකතා
 උපපජ්ඣනානාං තෙසං තස් මනායතනං නුපපජ්ඨි. නො ච තෙසං
 තස් රූපායතනං නුපපජ්ඨි, සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බනානාං, අසඤ්ඤි-
 කතා වචනානාං තෙසං තස් මනායතනඤ්ච නුපපජ්ඨි, රූපා-
 යතනඤ්ච නුපපජ්ඨි.

147. යසං යස් රූපායතනං නුපපජ්ඨි තස්ස තස් ධම්මා-
 යතනං නුපපජ්ඨාති: සංඛේසං වචනානාං, අරූපකානං උපපජ්ඣ-
 නානාං තෙසං තස් රූපායතනං නුපපජ්ඨි. නො ච තෙසං තස්
 ධම්මායතනං නුපපජ්ඨි. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බනානාං තෙසං තස්
 රූපායතනඤ්ච නුපපජ්ඨි, ධම්මායතනඤ්ච නුපපජ්ඨි.

යසං වා පන යස් ධම්මායතනං නුපපජ්ඨි තස්ස තස්
 රූපායතනං නුපපජ්ඨිති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ඣනානාං තෙසං තස්
 ධම්මායතනං නුපපජ්ඨි. නො ච තෙසං තස් රූපායතනං නුපප-
 ජ්ඨි, සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බනානාං තෙසං තස් ධම්මායතනඤ්ච
 නුපපජ්ඨි, රූපායතනඤ්ච නුපපජ්ඨි. (රූපායතනමූලකං)

148. යසං යස් මනායතනං නුපපජ්ඨි තස්ස තස් ධම්මා-
 යතනං නුපපජ්ඨාති: සංඛේසං වචනානාං අවිකාකානාං, උපපජ්ඣ-
 නානාං තෙසං තස් මනායතනං නුපපජ්ඨි. නො ච තෙසං තස්
 ධම්මායතනං නුපපජ්ඨි, සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බනානාං තෙසං තස්
 මනායතනඤ්ච නුපපජ්ඨි, ධම්මායතනඤ්ච නුපපජ්ඨි.

යසං වා පන යස් ධම්මායතනං නුපපජ්ඨි තස්ස තස්
 මනායතනං නුපපජ්ඨිති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ඣනානාං තෙසං තස්
 ධම්මායතනං නුපපජ්ඨි. නො ච තෙසං තස් මනායතනං නුපප-
 ජ්ඨි, සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බනානාං තෙසං තස් ධම්මායතනඤ්ච
 නුපපජ්ඨි, මනායතනඤ්ච නුපපජ්ඨි. (මනායතනමූලකං—පච්චිකික
 පුග්ගොලොකාස)

146. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නූපදී නම් ඔහුට එහි මනායතනය නූපන්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙන් ව්‍යුත්පන්නවන උපදනවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය නූපදී. ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නූපන්නේ ය. ඉද්ධාචාසයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අසංඤ්ඤාසකයෙන් ව්‍යුත්පන්නවන උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නූපන්නේ ය, මනායතනය ද නූපන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නූපදී ද යත්: ඉද්ධාචාසයෙහි උපදනවුනට ද අසංඤ්ඤාසකයෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය නූපන්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නූපදී. ඉද්ධාචාසයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද, අසංඤ්ඤාසකයෙන් ව්‍යුත්පන්නවන උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය ද නූපන්නේ ය, රූපායතනය ද නූපදී.

147. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නූපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නූපන්නේ ද යත්: ව්‍යුත්පන්න වූ සියල්ලනට ද, රූ නැති වී උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය නූපදී. ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නූපන්නේ ය. ඉද්ධාචාසයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නූපදී, ධම්මායතනය ද නූපන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නූපදී ද යත්: ඉද්ධාචාසයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නූපන්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නූපදී. ඉද්ධාචාසයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නූපන්නේ ය, රූපායතනය ද නූපදී. (රූපායතන වූලක යි.)

148. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නූපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නූපන්නේ ද යත්: ව්‍යුත්පන්න වූ සියල්ලනට ද සිත් නැති වී උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය නූපදී, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නූපන්නේ ය, ඉද්ධාචාසයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද නූපදී, ධම්මායතනය ද නූපන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නූපදී ද යත්: ඉද්ධාචාසයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නූපන්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නූපදී, ඉද්ධාචාසයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නූපන්නේ ය, මනායතනය ද නූපදී. (මනායතනවූලක යි —ප්‍රත්‍යක්ෂ පුද්ගලාචකාශ යි)

ප්‍රත්‍යක්ෂපන්නාතිකවාර යි.

149. යසං චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස සොකායතනං උපපජ්ඣසතිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්ඤාවොකාරං උපපජ්ජනානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ජිතා පරිනිබ්බාධිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජනානං තෙසං චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං සොකායතනං උපපජ්ජසති. ඉතරෙසං සචක්ඛුකානං උපපජ්ජනානං තෙසං චක්ඛායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣති, සොකායතනාඤ්ඤා උපපජ්ජසති.

යසං චා පන සොකායතනං උපපජ්ජසති තස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣතිති: සබ්බෙසං චචනානං අචක්ඛුකානං උපපජ්ජනානං තෙසං සොකායතනං උපපජ්ජසති. නො ච තෙසං චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, සචක්ඛුකානං උපපජ්ජනානං තෙසං සොකායතනාඤ්ඤා උපපජ්ජසති, චක්ඛායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣති.

150. යසං චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස ඝනායතනං උපපජ්ජසතිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්ඤාවොකාරං උපපජ්ජනානං, යෙ ච රූපාවචරං¹ උපපජ්ජිතා පරිනිබ්බාධිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජනානං තෙසං චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං ඝනායතනං උපපජ්ජසති. ඉතරෙසං සචක්ඛුකානං උපපජ්ජනානං තෙසං චක්ඛායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣති, ඝනායතනාඤ්ඤා උපපජ්ජසති.

යසං චා පන ඝනායතනං උපපජ්ජසති තස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣතිති: සබ්බෙසං චචනානං, අචක්ඛුකානං උපපජ්ජනානං තෙසං ඝනායතනං උපපජ්ජසති. නො ච තෙසං චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, සචක්ඛුකානං උපපජ්ජනානං තෙසං ඝනායතනාඤ්ඤා උපපජ්ජසති, චක්ඛායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣති.

151. යසං චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස රූපායතනං උපපජ්ජසතිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්ඤාවොකාරං උපපජ්ජනානං, යෙ ච අරූපං උපපජ්ජිතා පරිනිබ්බාධිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජනානං තෙසං චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං රූපායතනං උපපජ්ජසති. ඉතරෙසං සචක්ඛුකානං උපපජ්ජනානං තෙසං චක්ඛායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣති, රූපායතනාඤ්ඤා උපපජ්ජසති.

යසං චා පන රූපායතනං උපපජ්ජසති තස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣතිති: සබ්බෙසං චචනානං අචක්ඛුකානං උපපජ්ජනානං තෙසං රූපායතනං උපපජ්ජසති. නො ච තෙසං චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති. සචක්ඛුකානං උපපජ්ජනානං තෙසං රූපායතනාඤ්ඤා උපපජ්ජසති, චක්ඛායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣති.

1. රූපාවචරං අරූපාවචරං - මජ්ඣං.

149. යමකුට වක්ඛායකනය උපදී නම් ඔහුට සොතායකනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමභවික වැ උපදනවුනට ද, යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ උපදනවුනට දැයි ඔවුනට වක්ඛායකනය උපදී, ඔවුනට සොතායකනය නො ද උපදින්නේ ය, ඇස් ඇති වැ උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට වක්ඛායකනය ද උපදී, සොතායකනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට සොතායකනය උපදින්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායකනය උපදී ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති වැ උපදනවුනට දැයි ඔවුනට සොතායකනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට වක්ඛායකනය නො ද උපදී, ඇස් ඇති වැ උපදනා ඔවුනට සොතායකනය ද උපදින්නේ ය, වක්ඛායකනය ද උපදී.

150. යමකුට වක්ඛායකනය උපදී නම් ඔහුට ඝානායකනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනවුනට ද, යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ උපදනවුනට දැයි ඔවුනට වක්ඛායකනය උපදී, ඔවුනට ඝානායකනය නො ද උපදින්නේ ය, ඇස් ඇති වැ උපදනා සෙසු ඔවුනට වක්ඛායකනය ද උපදී, ඝානායකනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට ඝානායකනය උපදින්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායකනය උපදී ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති වැ උපදනවුනට දැයි ඔවුනට ඝානායකනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට වක්ඛායකනය නො ද උපදී, ඇස් ඇති වැ උපදනා ඔවුනට ඝානායකනය ද උපදින්නේ ය, වක්ඛායකනය ද උපදී.

151. යමකුට වක්ඛායකනය උපදී නම් ඔහුට රූපායකනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමභවික වැ උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ උපදනවුනට දැයි ඔවුනට වක්ඛායකනය උපදී. ඔවුනට රූපායකනය නො ද උපදින්නේ ය. ඇස් ඇති වැ උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට වක්ඛායකනය ද උපදී, රූපායකනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට රූපායකනය උපදින්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායකනය උපදී ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති වැ උපදනවුනට දැයි ඔවුනට රූපායකනය උපදින්නේ ය. ඔවුනට වක්ඛායකනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති වැ උපදනා වූ ඔවුනට රූපායකනය උපදින්නේ ය. වක්ඛායකනය ද උපදී.

152. යසං වකඛායතනං උපපජ්ඣති, තස්ස මනායතනං උපපජ්ඣස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්ඤාචෝකාරං උපපජ්ඣනානං තෙසං වකඛායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං මනායතනං උපපජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං සචක්ඛුකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං වකඛායතනකඤ්ඤා උපපජ්ඣති, මනායතනකඤ්ඤා උපපජ්ඣස්සති.

යසං චා පන මනායතනං උපපජ්ඣස්සති තස්ස වකඛායතනං උපපජ්ඣතිති: සබ්බෙසං චචනානානං, අචක්ඛුකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං මනායතනං උපපජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං වකඛායතනං උපපජ්ඣති, සචක්ඛුකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං මනායතනකඤ්ඤා උපපජ්ඣස්සති, වකඛායතනකඤ්ඤා උපපජ්ඣති.

153. යසං වකඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං උපපජ්ඣස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්ඤාචෝකාරං උපපජ්ඣනානං තෙසං වකඛායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣස්සති, ඉතරෙසං සචක්ඛුකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං වකඛායතනකඤ්ඤා උපපජ්ඣති, ධම්මායතනකඤ්ඤා උපපජ්ඣස්සති.

යසං චා පන ධම්මායතනං උපපජ්ඣස්සති තස්ස වකඛායතනං උපපජ්ඣතිති: සබ්බෙසං චචනානානං, අචක්ඛුකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣස්සති. නො ච තෙසං වකඛායතනං උපපජ්ඣති, සචක්ඛුකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං ධම්මායතනකඤ්ඤා උපපජ්ඣස්සති, වකඛායතනකඤ්ඤා උපපජ්ඣති. (වකඛායතනවූලකං)

154. යසං ඝානායතනං උපපජ්ඣති තස්ස රූපායතනං උපපජ්ඣස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ඣනානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ඣත්වා පරිනිධ්ධායිත්තනති තෙසං, උපපජ්ඣනානං තෙසං ඝානායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං රූපායතනං උපපජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං සඝානකානං උපපජ්ඣනානං ඝානායතනකඤ්ඤා උපපජ්ඣති, රූපායතනකඤ්ඤා උපපජ්ඣස්සති.

යසං චා පන රූපායතනං උපපජ්ඣස්සති තස්ස ඝානායතනං උපපජ්ඣතිති: සබ්බෙසං චචනානානං අඝානකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං රූපායතනං උපපජ්ඣස්සති. නො ච තෙසං ඝානායතනං උපපජ්ඣති සඝානකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං රූපායතනකඤ්ඤා උපපජ්ඣස්සති, ඝානායතනකඤ්ඤා උපපජ්ඣති.

155. යසං ඝානායතනං උපපජ්ඣති, තස්ස මනායතනං උපපජ්ඣස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ඣනානං තෙසං ඝානායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං මනායතනං උපපජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං සඝානකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං ඝානායතනකඤ්ඤා උපපජ්ඣති, මනායතනකඤ්ඤා උපපජ්ඣස්සති.

152. යමකුට වක්ඛායකනය උපදී නම් ඔහුට මනායකනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනා වූ ඔවුනට වක්ඛායකනය උපදී, ඔවුනට මනායකනය නො ද උපදින්නේ යි. ඇස් ඇති ව උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට වක්ඛායකනය ද උපදී, මනායකනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට මනායකනය උපදින්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායකනය උපදී ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපදනාවුනට ද යි ඔවුනට මනායකනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට වක්ඛායකනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට මනායකනය ද උපදින්නේ ය, වක්ඛායකනය ද උපදී.

153. යමකුට වක්ඛායකනය උපදී නම් ඔහුට ධම්මායකනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනා වූ ඔවුනට වක්ඛායකනය උපදී, ඔවුනට ධම්මායකනය නො ද උපදින්නේ ය. ඇස් ඇති ව උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට වක්ඛායකනය ද උපදී, ධම්මායකනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය උපදින්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායකනය උපදී ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපදනාවුනට ද යි ඔවුනට ධම්මායකනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට වක්ඛායකනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපදනා ඔවුනට ධම්මායකනය ද උපදින්නේ ය, වක්ඛායකනය ද උපදී. (වක්ඛායකන වූලක යි)

154. යමකුට ඝානායකනය උපදී නම් ඔහුට රූපායකනය උපදින්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනාවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ උපදනාවුනට ද යි ඔවුනට ඝානායකනය උපදී, ඔවුනට රූපායකනය නො ද උපදින්නේ ය, නැහැ ඇති ව උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට ඝානායකනය ද උපදී, රූපායකනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට රූපායකනය උපදින්නේ නම් ඔහුට ඝානායකනය උපදී ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව උපදනාවුනට ද යි ඔවුනට රූපායකනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට ඝානායකනය නො ද උපදී. නැහැ ඇති ව උපදනා ඔවුනට රූපායකනය ද උපදින්නේ ය, ඝානායකනය ද උපදී.

155. යමකුට ඝානායකනය උපදී නම් ඔහුට මනායකනය උපදින්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනා ඔවුනට ඝානායකනය උපදී, ඔවුනට මනායකනය නො ද උපදින්නේ ය. නැහැ ඇති ව උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට ඝානායකනය ද උපදී, මනායකනය ද උපදින්නේ යි.

යසං වා පන මනායතනං උපපජ්ඣස්සති තස්ස ඝානායතනං උපපජ්ඣතිති: සඛෙඛසං වචනතානං, අඝානකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං මනායතනං උපපජ්ඣස්සති. නො ච තෙසං ඝානායතනං උපපජ්ඣති, සඝානකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං මනායතනං උපපජ්ඣස්සති, ඝානායතනං උපපජ්ඣති.

156. යසං ඝානායතනං උපපජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං උපපජ්ඣස්සතිති: පච්ඡිලභවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ඣනානං තෙසං ඝානායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං සඝානකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං ඝානායතනං උපපජ්ඣති, ධම්මායතනං උපපජ්ඣස්සති.

යසං වා පන ධම්මායතනං උපපජ්ඣස්සති තස්ස ඝානායතනං උපපජ්ඣතිති: සඛෙඛසං වචනතානං අඝානකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣස්සති. නො ච තෙසං ඝානායතනං උපපජ්ඣති, සඝානකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣස්සති, ඝානායතනං උපපජ්ඣති. (ඝානායතනමූලකං)

157. යසං රූපායතනං උපපජ්ඣති තස්ස මනායතනං උපපජ්ඣස්සතිති: පච්ඡිලභවිකානං පඤ්ඤාවොකාරං උපපජ්ඣනානං තෙසං රූපායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං මනායතනං උපපජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං සරූපකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං රූපායතනං උපපජ්ඣති, මනායතනං උපපජ්ඣස්සති.

යසං වා පන මනායතනං උපපජ්ඣස්සති තස්ස රූපායතනං උපපජ්ඣතිති: සඛෙඛසං වචනතානං, අරූපකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං මනායතනං උපපජ්ඣස්සති. නො ච තෙසං රූපායතනං උපපජ්ඣති, සරූපකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං මනායතනං උපපජ්ඣස්සති, රූපායතනං උපපජ්ඣති.

158. යසං රූපායතනං උපපජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං උපපජ්ඣස්සතිති: පච්ඡිලභවිකානං පඤ්ඤාවොකාරං උපපජ්ඣනානං තෙසං රූපායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං සරූපකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං රූපායතනං උපපජ්ඣති, ධම්මායතනං උපපජ්ඣස්සති.

යසං වා පන ධම්මායතනං උපපජ්ඣස්සති තස්ස රූපායතනං උපපජ්ඣතිති: සඛෙඛසං වචනතානං, අරූපකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣස්සති. නො ච තෙසං රූපායතනං උපපජ්ඣති, සරූපකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣස්සති, රූපායතනං උපපජ්ඣති. (රූපායතනමූලකං)

තවද යමකුට මනායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට ඝානායතනය උපදී ද යත්: චූෂ්ණ වන්තා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව උපදිනවුනට ද ශී ඔවුනට මනායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට ඝානායතනය නො ද උපදී. නැහැ ඇති ව උපදනා ඔවුනට මනා-යතනය ද උපදින්නේ ය, ඝානායතනය ද උපදී.

156. යමකුට ඝානායතනය උපදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනා ඔවුනට ඝානායතනය උපදී, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද උපදින්නේ ය, නැහැ ඇති ව උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට ඝානායතනය ද උපදී, ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ශී.

තවද යමකුට ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට ඝානා-යතනය උපදී ද යත්: චූෂ්ණ වන්තා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව උපදනවුනට ද ශී ඔවුනට ධම්මායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට ඝානායතනය නො ද උපදී නැහැ ඇති ව උපදනා ඔවුනට ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය, ඝානායතනය ද උපදී. (ඝානා-යතනවූලක ශී)

157. යමකුට රූපායතනය උපදී නම් ඔහුට මනායතනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනා වූ ඔවුනට රූපායතනය උපදී. ඔවුනට මනායතනය නො ද උපදින්නේ ය. රූප ඇති ව උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට රූපායතනය ද උපදී, මනායතනය ද උපදින්නේ ශී.

තවද යමකුට මනායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය උපදී ද යත්: චූෂ්ණ වන්තා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති ව උප-දනවුනට ද ශී ඔවුනට මනායතනය උපදින්නේ ය. ඔවුනට රූපා-යතනය නො ද උපදී, රූ ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට මනායතනය ද උපදින්නේ ය, රූපායතනය ද උපදී.

158. යමකුට රූපායතනය උපදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනා වූ ඔවුනට රූපායතනය උපදී. ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද උප-දින්නේ ය. රූ ඇති ව උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට රූපායතනය ද උපදී, ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ශී.

තවද යමකුට ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය උපදී ද යත්: චූෂ්ණ වන්තා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති ව උප-දනවුනට ද ශී ඔවුනට ධම්මායතනය උපදින්නේ ය. ඔවුනට රූපා-යතනය නො ද උපදී. රූ ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය, රූපායතනය ද උපදී. (රූපායතනවූලක ශී)

159. යසං මනායතනං උපපජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං උපපජ්ඣස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං මනායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං සවිකකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං මනායතනාඤ්ඤි උපපජ්ඣති, ධම්මායතනාඤ්ඤි උපපජ්ඣස්සති.

යසං වා පන ධම්මායතනං උපපජ්ඣස්සති තස්ස මනායතනං උපපජ්ඣතිති: සංඛෙසං වචනානං, අවිකකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣස්සති. නො ච තෙසං මනායතනං උපපජ්ඣති. සවිකකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං ධම්මායතනාඤ්ඤි උපපජ්ඣස්සති, මනායතනාඤ්ඤි උපපජ්ඣති. (මනායතනමූලකං. අනුලොම පුංඤල)

160. යස්ච චකඛායතනං උපපජ්ඣති -ප- (අනුලොම ඕකාස)

161. යසං යස්ච චකඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තස්ච සොතායතනං උපපජ්ඣස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චොකාරං උපපජ්ඣනානං තෙසං තස්ච චකඛායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තස්ච සොතායතනං උපපජ්ඣස්සති, ඉතරෙසං සචක්ඛකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං තස්ච චකඛායතනාඤ්ඤි උපපජ්ඣති, සොතායතනාඤ්ඤි උපපජ්ඣස්සති.

යසං වා පන යස්ච සොතායතනං උපපජ්ඣස්සති, තස්ස තස්ච චකඛායතනං උපපජ්ඣතිති: පඤ්චොකාරා වචනානං, අචක්ඛකානං කාමාවචරං උපපජ්ඣනානං තෙසං තස්ච සොතායතනං උපපජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තස්ච චකඛායතනං උපපජ්ඣති. සචක්ඛකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං තස්ච සොතායතනාඤ්ඤි උපපජ්ඣස්සති, චකඛායතනාඤ්ඤි උපපජ්ඣති.

162. යසං යස්ච චකඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තස්ච ඝනායතනං උපපජ්ඣස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ඣනානං රූපාවචරං උපපජ්ඣනානං තෙසං තස්ච චකඛායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තස්ච ඝනායතනං උපපජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං සචක්ඛකානං කාමාවචරං උපපජ්ඣනානං තෙසං තස්ච චකඛායතනාඤ්ඤි උපපජ්ඣති. ඝනායතනාඤ්ඤි උපපජ්ඣස්සති.

යසං වා පන යස්ච ඝනායතනං උපපජ්ඣස්සති තස්ස තස්ච චකඛායතනං උපපජ්ඣතිති: කාමාවචරා වචනානං, අචක්ඛකානං කාමාවචරං උපපජ්ඣනානං තෙසං තස්ච ඝනායතනං උපපජ්ඣස්සති. නො ච තෙසං තස්ච චකඛායතනං උපපජ්ඣති, සචක්ඛකානං කාමාවචරං උපපජ්ඣනානං තෙසං තස්ච ඝනායතනාඤ්ඤි උපපජ්ඣස්සති, චකඛායතනාඤ්ඤි උපපජ්ඣති.

1. පාඨයං ත ජිහ්මපෙ මරණපඨකභවිති පිචංක.

159. යමකුට මනායතනය උපදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව උපදනා වූ ඔවුනට මනායතනය උපදී. ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සිත් ඇති ව උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට මනායතනය ද උපදී. ධම්මායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට මනායතනය උපදී ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද සිත් නැති ව උපදනාවුනට ද යි ඔවුනට ධම්මායතනය උපදින්නේ ය. ඔවුනට මනායතනය නො ද උපදී. සිත් ඇති ව උපදනා ඔවුනට ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය, මනායතනය ද උපදී. (මනායතනවූලක යි. අනුලොම පුද්ගල යි.)

160. යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදී නම් ... (අනුලොමාවකාශ යි.)

161. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි සොකායතනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චොපාකාරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය උපදී. ඔවුනට එහි සොකායතනය නො ද උපදින්නේ ය. ඇස් ඇති ව උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද උපදී, සොකායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොකායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය උපදී ද යත්: පඤ්චොපාකාරයෙන් ව්‍යුත වන්නාවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනාවුනට ද යි ඔවුනට එහි සොකායතනය උපදින්නේ ය. ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට එහි සොකායතනය ද උපදින්නේ ය, වක්ඛායතනය ද උපදී.

162. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි ඝනායතනය උපදින්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනාවුනට ද, රූපාවචරයෙහි උපදනාවුනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය උපදී. ඔවුනට එහි ඝනායතනය නො ද උපදින්නේ ය. ඇස් ඇති ව කාමාවචරයෙහි උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද උපදී. ඝනායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ඝනායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය උපදී ද යත්: කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත වන්නාවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනාවුනට ද යි ඔවුනට එහි ඝනායතනය උපදින්නේ ය. ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව කාමාවචරයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි ඝනායතනය ද උපදින්නේ ය, වක්ඛායතනය ද උපදී.

163. යසං යස චකඛායතනං උපපජ්ඣති තසං තස් රූපායතනං උපපජ්ඣසීති: පච්චිමභවිකානං පඤ්ඤාචොකාරං උපපජ්ජනානං තෙසං තස් චකඛායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තස් රූපායතනං උපපජ්ඣසීති. ඉතරෙසං සචකඛුකානං උපපජ්ජනානං තෙසං තස් චකඛායතනඤ්ඤා උපපජ්ඣති, රූපායතනඤ්ඤා උපපජ්ඣසීති.

යසං වා පන යස රූපායතනං උපපජ්ඣසීති තසං තස් චකඛායතනං උපපජ්ඣති: පඤ්ඤාචොකාරා චචනානං, අචකඛුකානං කාමාවචරං උපපජ්ජනානං අසඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තස් රූපායතනං උපපජ්ඣසීති. නො ච තෙසං තස් චකඛායතනං උපපජ්ඣති. සචකඛුකානං උපපජ්ජනානං තෙසං තස් රූපායතනඤ්ඤා උපපජ්ඣසීති, චකඛායතනඤ්ඤා උපපජ්ඣති.

164. යසං යස චකඛායතනං උපපජ්ඣති තසං තස් මනායතනං උපපජ්ඣසීති: පච්චිමභවිකානං පඤ්ඤාචොකාරං උපපජ්ජනානං තෙසං තස් චකඛායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තස් මනායතනං උපපජ්ඣසීති. ඉතරෙසං සචකඛුකානං උපපජ්ජනානං තෙසං තස් චකඛායතනඤ්ඤා උපපජ්ඣති, මනායතනඤ්ඤා උපපජ්ඣසීති.

යසං වා පන යස මනායතනං උපපජ්ඣසීති තසං තස් චකඛායතනං උපපජ්ඣති: පඤ්ඤාචොකාරා චචනානං අචකඛුකානං කාමාවචරං උපපජ්ජනානං, අරූපානං තෙසං තස් මනායතනං උපපජ්ඣසීති, නො ච තෙසං තස් චකඛායතනං උපපජ්ඣති. සචකඛුකානං උපපජ්ජනානං තෙසං තස් මනායතනඤ්ඤා උපපජ්ඣසීති, චකඛායතනඤ්ඤා උපපජ්ඣති.

165. යසං යස චකඛායතනං උපපජ්ඣති තසං තස් ධම්මායතනං උපපජ්ඣසීති: පච්චිමභවිකානං පඤ්ඤාචොකාරං උපපජ්ජනානං තෙසං තස් චකඛායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තස් ධම්මායතනං උපපජ්ඣසීති. ඉතරෙසං සචකඛුකානං උපපජ්ජනානං තෙසං තස් චකඛායතනඤ්ඤා උපපජ්ඣති, ධම්මායතනඤ්ඤා උපපජ්ඣසීති.

යසං වා පන යස ධම්මායතනං උපපජ්ඣසීති, තසං තස් චකඛායතනං උපපජ්ඣති: සබ්බෙසං චචනානං, අචකඛුකානං උපපජ්ජනානං තෙසං තස් ධම්මායතනං උපපජ්ඣසීති. නො ච තෙසං තස් චකඛායතනං උපපජ්ඣති. සචකඛුකානං උපපජ්ජනානං තෙසං තස් ධම්මායතනඤ්ඤා උපපජ්ඣසීති, චකඛායතනඤ්ඤා උපපජ්ඣති (චකඛායතනමූලකං)

163. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය උපදී නම් ඔහුට එහි රූපායකනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පස්විම-භවික ව උපදනා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය උපදී. ඔවුනට එහි රූපායකනය නො ද උපදින්නේ ය. ඇස් ඇති ව උපදනා සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද උපදී, රූපායකනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායකනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය උපදී ද යත්: පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුත වන්නාවූනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනාවූනට ද අසංඥ-සන්ධනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායකනය උපදින්නේ ය. ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි රූපායකනය ද උපදින්නේ ය, වක්ඛායකනය ද උපදී.

164. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය උපදී නම් ඔහුට එහි මනායකනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පස්විම-භවික ව උපදනා ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය උපදී. ඔවුනට එහි මනායකනය නො ද උපදින්නේ ය. ඇස් ඇති ව උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද උපදී, මනායකනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායකනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය උපදී ද යත්: පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුත වන්නාවූනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනාවූනට ද අරූප-යනට ද යි ඔවුනට එහි මනායකනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි මනායකනය ද උපදින්නේ ය, වක්ඛායකනය ද උපදී.

165. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය උපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායකනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පස්විම-භවික ව උපදනා ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය උපදී. ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නො ද උපදින්නේ ය. ඇස් ඇති ව උපදනා සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද උපදී, ධම්මායකනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායකනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය උපදී ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ල-නට ද ඇස් නැති ව උපදනාවූනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායකනය ද උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි ධම්මායකනය ද උපදින්නේ ය, වක්ඛායකනය ද උපදී. (වක්ඛායකනවුලක යි)

166. යසං යසං ඝාතායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තස් රූපායතනං උපපජ්ඣසීති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ඣනානං තෙසං තස් ඝාතායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තස් රූපායතනං උපපජ්ඣසීති. ඉතරෙසං සඝාතකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං තස් ඝාතායතනං උපපජ්ඣති, රූපායතනං උපපජ්ඣසීති.

යසං වා පන යසං රූපායතනං උපපජ්ඣසීති තස්ස තස් ඝාතායතනං උපපජ්ඣති: කාමාවචරා වචනානං අඝාතකානං කාමාවචරං උපපජ්ඣනානං, රූපාවචරානං තෙසං තස් රූපායතනං උපපජ්ඣසීති. නො ච තෙසං තස් ඝාතායතනං උපපජ්ඣති. සඝාතකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං තස් රූපායතනං උපපජ්ඣසීති, ඝාතායතනං උපපජ්ඣති.

167. යසං යසං ඝාතායතනං උපපජ්ඣති, තස්ස තස් මනායතනං උපපජ්ඣසීති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ඣනානං තෙසං තස් ඝාතායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තස් මනායතනං උපපජ්ඣසීති. ඉතරෙසං සඝාතකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං තස් ඝාතායතනං උපපජ්ඣති, මනායතනං උපපජ්ඣසීති.

යසං වා පන යසං මනායතනං උපපජ්ඣසීති තස්ස තස් ඝාතායතනං උපපජ්ඣති: කාමාවචරා වචනානං, අඝාතකානං කාමාවචරං උපපජ්ඣනානං, රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං තෙසං තස් මනායතනං උපපජ්ඣසීති, නො ච තෙසං තස් ඝාතායතනං උපපජ්ඣති. සඝාතකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං තස් මනායතනං උපපජ්ඣසීති, ඝාතායතනං උපපජ්ඣති.

168. යසං යසං ඝාතායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තස් ධම්මායතනං උපපජ්ඣසීති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ඣනානං තෙසං තස් ඝාතායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තස් ධම්මායතනං උපපජ්ඣසීති. ඉතරෙසං සඝාතකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං තස් ඝාතායතනං උපපජ්ඣති, ධම්මායතනං උපපජ්ඣසීති.

යසං වා පන යසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣසීති තස්ස තස් ඝාතායතනං උපපජ්ඣති: සංඛේසං වචනානං අඝාතකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං තස් ධම්මායතනං උපපජ්ඣසීති. නො ච තෙසං තස් ඝාතායතනං උපපජ්ඣති. සඝාතකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං තස් ධම්මායතනං උපපජ්ඣසීති, ඝාතායතනං උපපජ්ඣති. (ඝාතායතනවූලකං)

166. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපදින්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනා ඔවුනට එහි ඝාතායතනය උපදී, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද උපදින්නේ ය. නැහැ ඇති ව උපදනා සෙසු ඔවුනට එහි ඝාතායතනය ද උපදී, රූපායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය උපදී ද යත්: කාමාවචරයෙහි ව්‍යුත වන්නවුනට ද නැහැ නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද රූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය උපදින්නේ ය. ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නො ද උපදී, නැහැ ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපදින්නේ ය, ඝාතායතනය ද උපදී.

167. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි මනායතනය උපදින්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනා ඔවුනට එහි ඝාතායතනය උපදී, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද උපදින්නේ ය. නැහැ ඇති ව උපදනා සෙසු ඔවුනට එහි ඝාතායතනය ද උපදී, මනායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය උපදී ද යත්: කාමාවචරයෙහි ව්‍යුත වන්නවුනට ද නැහැ නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය උපදින්නේ ය. ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නො ද උපදී. නැහැ ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි මනායතනය ද උපදින්නේ ය, ඝාතායතනය ද උපදී.

168. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනා ඔවුනට එහි ඝාතායතනය උපදී, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද උපදින්නේ ය. නැහැ ඇති ව උපදනා සෙසු ඔවුනට එහි ඝාතායතනය ද උපදී, ධම්මායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය උපදී ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නො ද උපදී. නැහැ ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය, ඝාතායතනය ද උපදී. (ඝාතායතනවූලක යි)

169. යසං යස් රූපායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තස් මනා-
 යතනං උපපජ්ඣසීති: පච්චිමභවිකානං පඤ්ඤාවොකාරං උපපජ්ජ-
 නානානං අසඤ්ඤාසතං උපපජ්ජනානානං තෙසං තස් රූපායතනං
 උපපජ්ජති. නො ච තෙසං තස් මනායතනං උපපජ්ඣසීති. ඉතරෙසං
 පඤ්ඤාවොකාරං උපපජ්ජනානානං තෙසං තස් රූපායතනාඤ්ඤා උපපජ්ජති,
 මනායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣසීති.

යසං වා පන යස් මනායතනං උපපජ්ඣසීති තස්ස තස්
 රූපායතනං උපපජ්ජති: පඤ්ඤාවොකාරා වචනානානං, අරූපානං¹
 උපපජ්ජනානානං² තෙසං තස් මනායතනං උපපජ්ඣසීති, නො ච
 තෙසං තස් රූපායතනං උපපජ්ජති. පඤ්ඤාවොකාරං උපපජ්ජනානානං
 තෙසං තස් මනායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣසීති, රූපායතනාඤ්ඤා උපපජ්ජති.

170. යසං යස් රූපායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තස් ධම්මා-
 යතනං උපපජ්ඣසීති: පච්චිමභවිකානං පඤ්ඤාවොකාරං උපපජ්ජ-
 නානානං තෙසං තස් රූපායතනං උපපජ්ජති. නො ච තෙසං තස්
 ධම්මායතනං උපපජ්ඣසීති. ඉතරෙසං සරූපකානං උපපජ්ජනානානං
 තෙසං තස් රූපායතනාඤ්ඤා උපපජ්ජති, ධම්මායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣසීති.

යසං වා පන යස් ධම්මායතනං උපපජ්ඣසීති තස්ස තස්
 රූපායතනං උපපජ්ජති: සංඛේසං වචනානානං අරූපකානං උපපජ්ජ-
 නානානං තෙසං තස් ධම්මායතනං උපපජ්ඣසීති. නො ච තෙසං
 තස් රූපායතනං උපපජ්ජති. සරූපකානං උපපජ්ජනානානං තෙසං
 තස් ධම්මායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣසීති, රූපායතනාඤ්ඤා උපපජ්ජති. (රූපා
 යතනමූලකං)

171. යසං යස් මනායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තස් ධම්මා-
 යතනං උපපජ්ඣසීති: පච්චිමභවිකානං උපපජ්ජනානානං තෙසං
 තස් මනායතනං උපපජ්ජති. නො ච තෙසං තස් ධම්මායතනං
 උපපජ්ඣසීති. ඉතරෙසං සචිත්තකානං උපපජ්ජනානානං තෙසං තස්
 මනායතනාඤ්ඤා උපපජ්ජති, ධම්මායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣසීති.

යසං වා පන යස් ධම්මායතනං උපපජ්ඣසීති තස්ස තස්
 මනායතනං උපපජ්ජති: සංඛේසං වචනානානං, අචිත්තකානං, උප-
 පජ්ජනානානං තෙසං තස් ධම්මායතනං උපපජ්ඣසීති. නො ච
 තෙසං තස් මනායතනං උපපජ්ජති, සචිත්තකානං උපපජ්ජනානානං
 තෙසං තස් ධම්මායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣසීති, මනායතනාඤ්ඤා උපපජ්ජති.
 (මනායතනමූලකං. අනුලොම පුග්ගලොකාස)

1. අරූපකානං P.T.S.
 2. උපපජ්ජනානානං සදං මරඤ්ඤාසංඛාරීඤ්ඤා පිරිනෙපි සංඛාරොපාසංඛාරී න දිසංතෙ.

169. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි චෝයතනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිම-භවික ව උපදනවුනට ද අසංඤාකරයෙහි උපදනවුනට ද ශි ඔවුනට එහි රූපායතනය උපදී. ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චොකාරයෙහි උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපදී, චෝයතනය ද උපදින්නේ ශි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපදී ද යත්: පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුත වන්නවුනට ද අරූපාවචරයනට ද ශි ඔවුනට එහි මනායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද උපදී. පඤ්චොකාරයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි මනායතනය ද උපදින්නේ ය, රූපායතනය ද උපදී.

170. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිම-භවික ව උපදනා ඔවුනට එහි රූපායතනය උපදී. ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද උපදින්නේ ය. රූ ඇති ව උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපදී, ධම්මායතනය උපදින්නේ ශි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපදී ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති ව උපදනවුනට ද ශි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද උපදී. රූ ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය, රූපායතනය ද උපදී. (රූපායතනවූලක ශි)

171. යමකුට යම් තැනෙක චෝයතනය උපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව උපදනා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය උපදී. ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සිත් ඇති ව උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට එහි චෝයතනය ද උපදී, ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ශි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය උපදී ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද සිත් නැති ව උපදනවුනට ද ශි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ය. ඔවුනට එහි චෝයතනය නො ද උපදී. සිත් ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය. මනායතනය ද උපදී. (මනායතනවූලක ශි. අනුලොම සුද්ගලාවකාශ ශි.)

172. යමකුට වක්ඛායකනය තුපදී නම් ඔහුට සොතායකනය තුපදින්තේ ද යත්: ව්‍යුත වන්තා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට වක්ඛායකනය තුපදී. ඔවුනට සොතායකනය නො ද තුපදින්තේ ය. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්තාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්තවුනට ද යි ඔවුනට වක්ඛායකනය ද තුපදී, සොතායකනය ද තුපදින්තේ යි.

තවද යමකුට සොතායකනය තුපදින්තේ නම් ඔහුට වක්ඛායකනය තුපදී ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනවුනට ද, යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්තාහු නම් ඒ උපදනවුනට ද යි ඔවුනට සොතායකනය තුපදින්තේ ය, ඔවුනට වක්ඛායකනය නො ද තුපදී, පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද, යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්තාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්තවුනට ද යි ඔවුනට සොතායකනය ද තුපදින්තේ ය, වක්ඛායකනය ද තුපදී.

173. යමකුට වක්ඛායකනය තුපදී නම් ඔහුට සාතායකනය තුපදින්තේ ද යත්: ව්‍යුත වන්තා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට වක්ඛායකනය තුපදී, ඔවුනට සාතායකනය නො ද තුපදින්තේ ය, පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද, යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්තාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්තවුනට ද යි ඔවුනට වක්ඛායකනය ද තුපදී, සාතායකනය ද තුපදින්තේ යි.

තවද යමකුට සාතායකනය තුපදින්තේ නම් ඔහුට වක්ඛායකනය තුපදී ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනවුනට ද, යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්තාහු නම් ඒ උපදනවුනට ද යි ඔවුනට සාතායකනය තුපදින්තේ ය, ඔවුනට වක්ඛායකනය නො ද තුපදී, පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්තාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්තවුනට ද යි ඔවුනට සාතායකනය ද තුපදින්තේ ය, වක්ඛායකනය ද තුපදී.

174. යමකුට වක්ඛායකනය තුපදී නම් ඔහුට රූපායකනය තුපදින්තේ ද යත්: ව්‍යුත වන්තා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට වක්ඛායකනය තුපදී. ඔවුනට රූපායකනය නො ද තුපදින්තේ ය. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද, යම් ද කෙනෙක් අරූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්තාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්තවුනට ද යි ඔවුනට වක්ඛායකනය ද තුපදී, රූපායකනය ද තුපදින්තේ යි.

යසං වා පන රූපායතනං නුපප්පස්සති තස්ස චක්ඛායතනං නුපප්පතිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්ඤාවොකාරං උපපජ්ජන්තානං, යෙ ච අරූපං උපපජ්ජියා පරිනිබ්බාදිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපායතනං නුපප්පස්සති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං නුපප්පති. පඤ්ඤාවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ජියා පරිනිබ්බාදිස්සන්ති, තෙසං චචන්තානං තෙසං රූපායතනඤ්ඤා නුපප්පස්සති, චක්ඛායතනඤ්ඤා නුපප්පති.

175. යසං චක්ඛායතනං නුපප්පති තස්ස මනායතනං නුපප්පස්සතිති: සබ්බෙසං චචන්තානං, අවකච්ඡානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං නුපප්පති, නො ච තෙසං මනායතනං නුපප්පස්සති. පඤ්ඤාවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ඤා නුපප්පති, මනායතනඤ්ඤා නුපප්පස්සති.

යසං වා පන මනායතනං නුපප්පස්සති තස්ස චක්ඛායතනං නුපප්පතිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්ඤාවොකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං මනායතනං නුපප්පස්සති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං නුපප්පති. පඤ්ඤාවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං මනායතනඤ්ඤා නුපප්පස්සති, චක්ඛායතනඤ්ඤා නුපප්පති.

176. යසං චක්ඛායතනං නුපප්පති, තස්ස ධම්මායතනං නුපප්පස්සතිති: සබ්බෙසං චචන්තානං අවකච්ඡානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං නුපප්පති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං නුපප්පස්සති. පඤ්ඤාවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ඤා නුපප්පති, ධම්මායතනඤ්ඤා නුපප්පස්සති.

යසං වා පන ධම්මායතනං නුපප්පස්සති තස්ස චක්ඛායතනං නුපප්පතිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්ඤාවොකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මායතනං නුපප්පස්සති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං නුපප්පති. පඤ්ඤාවොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං ධම්මායතනඤ්ඤා නුපප්පස්සති, චක්ඛායතනඤ්ඤා නුපප්පති. (චක්ඛායතනවූලකං)

177. යසං ඝානායතනං නුපප්පති, තස්ස රූපායතනං නුපප්පස්සතිති: සබ්බෙසං චචන්තානං, අඝානානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ඝානායතනං නුපප්පති. නො ච තෙසං රූපායතනං නුපප්පස්සති. කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ජියා පරිනිබ්බාදිස්සන්ති, තෙසං චචන්තානං තෙසං ඝානායතනඤ්ඤා නුපප්පති, රූපායතනඤ්ඤා නුපප්පස්සති.

තවද යමකුට රූපායතනය තුපදින්තේ නම් ඔහුට වක්ඛා-
යතනය තුපදි ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදන
වුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම්
ඒ උපදිනවුනට ද යි ඔවුනට රූපායතනය තුපදින්තේ ය, ඔවුනට
වක්ඛායතනය නො ද තුපදි. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේනවුනට
ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි
ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්තවුනට ද යි ඔවුනට රූප-
යතනය ද තුපදින්තේ ය, වක්ඛායතනය ද තුපදි.

175. යමකුට වක්ඛායතනය තුපදි නම් ඔහුට මනායතනය
තුපදින්තේ ද යත්: ව්‍යුත වන්තා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව
උපදනවුනට ද යි ඔවුනට වක්ඛායතනය තුපදි. ඔවුනට මනායතනය
නො ද තුපදින්තේ ය. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන්තවුනට ද
අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට වක්ඛායතනය ද තුපදි.
මනායතනය ද තුපදින්තේ යි.

තවද යමකුට මනායතනය තුපදින්තේ නම් ඔහුට වක්ඛායතනය
තුපදි ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනා වූ ඔවුනට
මනායතනය තුපදින්තේ ය. ඔවුනට වක්ඛායතනය නො ද තුපදි.
පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවික
යනට ද යි ඔවුනට මනායතනය ද තුපදින්තේ ය, වක්ඛායතනය ද
තුපදි.

176. යමකුට වක්ඛායතනය තුපදි නම් ඔහුට ධම්මායතනය
තුපදින්තේ ද යත්: ව්‍යුත වන්තා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව
උපදනවුනට ද යි ඔවුනට වක්ඛායතනය තුපදි. ඔවුනට ධම්මා-
යතනය නො ද තුපදින්තේ ය. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන-
වුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට වක්ඛායතනය ද
තුපදි, ධම්මායතනය ද තුපදින්තේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය තුපදින්තේ නම් ඔහුට වක්ඛා-
යතනය තුපදි ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනා
ඔවුනට ධම්මායතනය තුපදින්තේ ය. ඔවුනට වක්ඛායතනය නො
ද තුපදි. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිම-
භවිකයනට ද යි ඔවුනට ධම්මායතනය ද තුපදින්තේ ය, වක්ඛා-
යතනය ද තුපදි. (වක්ඛායතනමූරුක යි)

177. යමකුට ඝාතායතනය තුපදි නම් ඔහුට රූපායතනය
තුපදින්තේ ද යත්: ව්‍යුත වන්තා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති
ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට ඝාතායතනය තුපදි. ඔවුනට රූපා-
යතනය නො ද තුපදින්තේ ය. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේනවුනට
ද රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද
කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්ත-
වුනට ද යි ඔවුනට ඝාතායතනය ද තුපදි. රූපායතනය ද තුප-
දින්තේ යි.

යසං වා පන රූපායතනං නුපප්පස්සති තස්ස සානායතනං නුපප්පතිති: පඤ්ඤාමහවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ජනානං, යෙ ව අරූපං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බන්ධස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජනානං, තෙසං රූපායතනං නුපප්පස්සති. නො ච තෙසං සානායතනං නුපප්පති. කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්ධනානං රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පඤ්ඤාමහවිකානං යෙ ව අරූපං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බන්ධස්සන්ති තෙසං චචනානං, තෙසං රූපායතනං නුපප්පස්සති, සානායතනං නුපප්පති.

178. යසං සානායතනං නුපප්පති තස්ස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නුපප්පස්සති: සබ්බෙසං චචනානං අසානකානං උපපජ්ජනානං තෙසං සානායතනං නුපප්පති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං නුපප්පස්සති. කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්ධනානං, රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පඤ්ඤාමහවිකානං තෙසං සානායතනං නුපප්පති, ධම්මායතනං නුපප්පස්සති.

යසං වා පන ධම්මායතනං නුපප්පස්සති තස්ස සානායතනං නුපප්පතිති: පඤ්ඤාමහවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ජනානං තෙසං ධම්මායතනං නුපප්පස්සති, නො ච තෙසං සානායතනං නුපප්පති. කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්ධනානං රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පඤ්ඤාමහවිකානං තෙසං ධම්මායතනං නුපප්පස්සති, සානායතනං නුපප්පති. (සානායතනමූලකං)

179. යසං රූපායතනං නුපප්පති තස්ස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නුපප්පස්සති: සබ්බෙසං චචනානං, අරූපකානං උපපජ්ජනානං තෙසං රූපායතනං නුපප්පති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං නුපප්පස්සති. පඤ්ඤාවොකාරෙ පරිනිබ්බන්ධනානං, අරූපෙ පඤ්ඤාමහවිකානං තෙසං රූපායතනං නුපප්පති, ධම්මායතනං නුපප්පස්සති.

යසං වා පන ධම්මායතනං නුපප්පස්සති තස්ස රූපායතනං නුපප්පතිති: පඤ්ඤාමහවිකානං පඤ්ඤාවොකාරං උපපජ්ජනානං තෙසං ධම්මායතනං නුපප්පස්සති, නො ච තෙසං රූපායතනං නුපප්පති. පඤ්ඤාවොකාරෙ පරිනිබ්බන්ධනානං, අරූපෙ පඤ්ඤාමහවිකානං තෙසං ධම්මායතනං නුපප්පස්සති, රූපායතනං නුපප්පති. (රූපායතනමූලකං)

180. යසං මනායතනං නුපප්පති තස්ස ධම්මායතනං නුපප්පස්සති: සබ්බෙසං චචනානං, අවිකාකානං උපපජ්ජනානං තෙසං මනායතනං නුපප්පති. නො ච තෙසං ධම්මායතනං නුපප්පස්සති. පරිනිබ්බන්ධනානං තෙසං මනායතනං නුපප්පති, ධම්මායතනං නුපප්පස්සති.

තවද යම්කුට රූපායතනය තුපදින්තේ නම් ඔහුට සානායතනය තුපදී ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනවුනට ද, යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ උපදනවුනට ද යි ඔවුනට රූපායතනය තුපදින්තේ ය. ඔවුනට සානායතනය නො ද තුපදී. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ චූෂ්ණ වන්තවුනට ද යි ඔවුනට රූපායතනය ද තුපදින්තේ ය, සානායතනය ද තුපදී.

178. යම්කුට සානායතනය තුපදී නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය තුපදින්තේ ද යත්: චූෂ්ණ වන්තා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට සානායතනය තුපදී, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද තුපදින්තේ ය. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට සානායතනය ද තුපදී, ධම්මායතනය ද තුපදින්තේ යි.

තවද යම්කුට ධම්මායතනය තුපදින්තේ නම් ඔහුට සානායතනය තුපදී ද යත්: පශ්චිමභවික ව කාමාවචරයෙහි උපදනා ඔවුනට ධම්මායතනය තුපදින්තේ ය. ඔවුනට සානායතනය නො ද තුපදී. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට ධම්මායතනය ද තුපදින්තේ ය, සානායතනය ද තුපදී. (සානායතනවූලක යි)

179. යම්කුට රූපායතනය තුපදී නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය තුපදින්තේ ද යත්: චූෂ්ණ වන්තා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති වූ උපදනවුනට ද යි ඔවුනට රූපායතනය තුපදී. ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද උපදින්තේ යි. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට රූපායතනය ද තුපදී, ධම්මායතනය ද තුපදින්තේ යි.

තවද යම්කුට ධම්මායතනය තුපදින්තේ නම් ඔහුට රූපායතනය තුපදී ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය තුපදින්තේ ය. ඔවුනට රූපායතනය නො ද තුපදී. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට ධම්මායතනය ද තුපදින්තේ ය, රූපායතනය ද තුපදී. (රූපායතනවූලක යි)

180. යම්කුට මනායතනය තුපදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය තුපදින්තේ ද යත්: චූෂ්ණ වන්තා වූ සියල්ලනට ද සිත් නැති ව උප නවුනට ද යි ඔවුනට මනායතනය තුපදී. ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද තුපදින්තේ ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට මනායතනය ද තුපදී, ධම්මායතනය ද තුපදින්තේ යි.

යසං වා පන ධම්මායතනං නුපප්ප්ඝ්ඝති තස්ස මනායතනං නුපප්ප්ඝ්ඝති: පටිභිමභවිකානං උපපජ්ජනානං තෙසං ධම්මායතනං නුපප්ප්ඝ්ඝති. නො ච තෙසං මනායතනං නුපප්ප්ඝ්ඝති, පරිනිබ්බන්තානං තෙසං ධම්මායතනං නුපප්ප්ඝ්ඝති, මනායතනං නුපප්ප්ඝ්ඝති. (මනායතනදුලකං—පටිභිකදුලකං)

181. යත් වකඛායතනං නුපප්ප්ඝ්ඝති -පෙ- (පටිභිකදුලකං)

182. යසං යත් වකඛායතනං නුපප්ප්ඝ්ඝති තස්ස තත් සොතායතනං නුපප්ප්ඝ්ඝති: පඤ්චොකාරා වචනානං, අවඤ්ඤානං කාමාවචරං උපපජ්ජනානං තෙසං තත් වකඛායතනං නුපප්ප්ඝ්ඝති, නො ච තෙසං තත් සොතායතනං නුපප්ප්ඝ්ඝති. පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසඤ්ඤාසත්තානං, අරූපානං තෙසං තත් වකඛායතනං නුපප්ප්ඝ්ඝති, සොතායතනං නුපප්ප්ඝ්ඝති.

යසං වා පන යත් සොතායතනං නුපප්ප්ඝ්ඝති තස්ස තත් වකඛායතනං නුපප්ප්ඝ්ඝති: පටිභිමභවිකානං පඤ්චොකාරං උපපජ්ජනානං තෙසං තත් සොතායතනං නුපප්ප්ඝ්ඝති. නො ච තෙසං තත් වකඛායතනං නුපප්ප්ඝ්ඝති. පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසඤ්ඤාසත්තානං, අරූපානං තෙසං තත් සොතායතනං නුපප්ප්ඝ්ඝති, වකඛායතනං නුපප්ප්ඝ්ඝති.

183. යසං යත් වකඛායතනං නුපප්ප්ඝ්ඝති තස්ස තත් සානායතනං නුපප්ප්ඝ්ඝති: කාමාවචරා වචනානං, අවඤ්ඤානං කාමාවචරං උපපජ්ජනානං තෙසං තත් වකඛායතනං නුපප්ප්ඝ්ඝති. නො ච තෙසං තත් සානායතනං නුපප්ප්ඝ්ඝති, කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං, රූපාවචරා වචනානං, අසඤ්ඤාසත්තානං අරූපානං තෙසං තත් වකඛායතනං නුපප්ප්ඝ්ඝති, සානායතනං නුපප්ප්ඝ්ඝති.

යසං වා පන යත් සානායතනං නුපප්ප්ඝ්ඝති තස්ස තත් වකඛායතනං නුපප්ප්ඝ්ඝති: පටිභිමභවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ජනානං රූපාවචරං උපපජ්ජනානං තෙසං තත් සානායතනං නුපප්ප්ඝ්ඝති. නො ච තෙසං තත් වකඛායතනං නුපප්ප්ඝ්ඝති. කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං රූපාවචරා වචනානං, අසඤ්ඤාසත්තානං, අරූපානං තෙසං තත් සානායතනං නුපප්ප්ඝ්ඝති, වකඛායතනං නුපප්ප්ඝ්ඝති.

තවද යමකුට ධම්මායතනය තුපදින්තේ නම් ඔහුට මනා-
යතනය තුපදී ද යත්: පස්විමභවික ව උපදනා වූ ඔවුනට ධම්මා-
යතනය තුපදින්තේ ය. ඔවුනට මනායතනය නො ද තුපදී. පිරි-
නිවේනනා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද තුපදින්තේ ය, මනායතනය
ද තුපදී. (මනායතනවූලක යි-ප්‍රත්‍යානික සුද්දේ යි)

181. යම් තැනෙක වක්ඛායතනය තුපදී නම්... (ප්‍රත්‍යානි-
කාවකාශ යි.)

182. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනඥ තුපදී නම් ඔහුට
එහි සොකායතනය තුපදින්තේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුහ
වන්තවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද යි
ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය තුපදී. ඔවුනට එහි සොකායතනය
නො ද තුපදින්තේ ය. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද
අසංඤ්ඤානිකයනට ද, අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද
තුපදී, සොකායතනය ද තුපදින්තේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොකායතනය තුපදින්තේ නම්
ඔහුට එහි වක්ඛායතනය තුපදී ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පස්විම-
භවික ව උපදනා වූ ඔවුනට එහි සොකායතනය තුපදින්තේ ය.
ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද තුපදී. පඤ්චොකාරයෙහි පිරි-
නිවේනවුනට ද, අසංඤ්ඤානිකයනට ද, අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි
සොකායතනය ද තුපදින්තේ ය, වක්ඛායතනය ද තුපදී.

183. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය තුපදී නම් ඔහුට
එහි ඝාණායතනය තුපදින්තේ ද යත්: කාමාවචරයෙන් ව්‍යුහ
වන්තවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද යි
ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය තුපදී. ඔවුනට එහි ඝාණායතනය නො
ද තුපදින්තේ ය. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද රූපාවචර-
යෙන් ව්‍යුහ වන්තවුනට ද අසංඤ්ඤානිකයනට ද අරූපයනට ද යි
ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද තුපදී, ඝාණායතනය ද තුපදින්තේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ඝාණායතනය තුපදින්තේ නම්
ඔහුට එහි වක්ඛායතනය තුපදී ද යත්: කාමාවචරයෙහි පස්විම-
භවික ව උපදනවුනට ද රූපාවචරයෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට
එහි ඝාණායතනය තුපදින්තේ ය. ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො
ද තුපදී. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද රූපාවචරයෙන්
ව්‍යුහ වන්තවුනට ද අසංඤ්ඤානිකයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට
එහි ඝාණායතනය ද තුපදින්තේ ය, වක්ඛායතනය ද තුපදී.

184. යසස යසඵ චකඛායතනං නුපපජ්ජති තසස තසඵ රූපායතනං නුපපජ්ජසීති: පඤ්චොකාරා චචන්තානං, අචක්ඛුකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තසඵ චකඛායතනං නුපපජ්ජති. නො ච තෙසං තසඵ රූපායතනං නුපපජ්ජසීති, පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපානං තෙසං තසඵ චකඛායතනඤ්ඤ නුපපජ්ජති, රූපායතනඤ්ඤ නුපපජ්ජසීති.

යසස චා පන යසඵ රූපායතනං නුපපජ්ජසීති තසස තසඵ චකඛායතනං නුපපජ්ජති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තසඵ රූපායතනං නුපපජ්ජසීති, නො ච තෙසං තසඵ චකඛායතනං නුපපජ්ජති පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපානං තෙසං තසඵ රූපායතනඤ්ඤ නුපපජ්ජසීති, චකඛායතනඤ්ඤ නුපපජ්ජති.

185. යසස යසඵ චකඛායතනං නුපපජ්ජති තසස තසඵ මනායතනං නුපපජ්ජසීති: පඤ්චොකාරා චචන්තානං, අචක්ඛුකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං අරූපානං තෙසං තසඵ චකඛායතනං නුපපජ්ජති, නො ච තෙසං තසඵ මනායතනං නුපපජ්ජසීති. පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තසඵ චකඛායතනඤ්ඤ නුපපජ්ජති, මනායතනඤ්ඤ නුපපජ්ජසීති.

යසස චා පන යසඵ මනායතනං නුපපජ්ජසීති තසස තසඵ චකඛායතනං නුපපජ්ජති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තසඵ මනායතනං නුපපජ්ජසීති, නො ච තෙසං තසඵ චකඛායතනං නුපපජ්ජති. පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තසඵ මනායතනඤ්ඤ නුපපජ්ජසීති, චකඛායතනඤ්ඤ නුපපජ්ජති.

186. යසස යසඵ චකඛායතනං නුපපජ්ජති තසස තසඵ ධම්මායතනං නුපපජ්ජසීති: සබ්බෙසං චචන්තානං, අචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තසඵ චකඛායතනං නුපපජ්ජති. නො ච තෙසං තසඵ ධම්මායතනං නුපපජ්ජසීති, පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තසඵ චකඛායතනඤ්ඤ නුපපජ්ජති, ධම්මායතනඤ්ඤ නුපපජ්ජසීති.

යසස චා පන යසඵ ධම්මායතනං නුපපජ්ජසීති තසස තසඵ චකඛායතනං නුපපජ්ජති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තසඵ ධම්මායතනං නුපපජ්ජසීති, නො ච තෙසං තසඵ චකඛායතනං නුපපජ්ජති, පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තසඵ ධම්මායතනඤ්ඤ නුපපජ්ජසීති, චකඛායතනඤ්ඤ නුපපජ්ජති. (චකඛායතනවූලකං)

184. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය තුපදී නම් ඔහුට එහි රූපායකනය තුපදින්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුත වන්නාවූනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනාවූනට ද අසංඥ සඤ්ඤානට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය තුපදී. ඔවුනට එහි රූපායකනය නො ද තුපදින්නේ ය. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවෙන වූනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද තුපදී. රූපායකනය ද තුපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායකනය තුපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය තුපදී ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිම භවික ව උපදනා ඔවුනට එහි රූපායකනය තුපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද තුපදී. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවෙන වූනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායකනය ද තුපදින්නේය, වක්ඛායකනය ද තුපදී.

185. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය තුපදී නම් ඔහුට එහි මනායකනය තුපදින්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුත වන්නාවූනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනාවූනට ද අරූප-යනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය තුපදී, ඔවුනට එහි මනා-යකනය නො ද තුපදින්නේ ය. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවෙන-වූනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අසංඥසඤ්ඤානට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද තුපදී, මනායකනය ද තුපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායකනය තුපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය තුපදී ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිම-භවික ව උපදනා වූ ඔවුනට එහි මනායකනය තුපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද තුපදී. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවෙන-වූනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අසංඥසඤ්ඤානට ද යි ඔවුනට එහි මනායකනය ද තුපදින්නේ ය, වක්ඛායකනය ද තුපදී.

186. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය තුපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායකනය තුපදින්නේ ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ල-නට ද ඇස් නැති ව උපදනාවූනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය තුපදී, ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නො ද තුපදින්නේ ය. පඤ්ච-චොකාරයෙහි පිරිනිවෙනවූනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද තුපදී, ධම්මායකනය ද තුපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායකනය තුපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය තුපදී ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිම-භවික ව උපදනා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායකනය තුපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද තුපදී. පඤ්චොකාරයෙහි පිරි-නිවෙනවූනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායකනය ද තුපදින්නේ ය, වක්ඛායකනය ද තුපදී. (වක්ඛා-යකනවූලක යි)

187. යසං යස් සානායකනං නුපප්පිති තස්ස තස් රූපා-
 යකනං නුපප්පිසසිති: කාමාවචරා වචනානාං, අසානකානං
 කාමාවචරං උපපජ්ජානානං රූපාවචරානං තෙසං තස් සානායකනං
 නුපප්පිති, නො ච තෙසං තස් රූපායකනං නුපප්පිසසිති. කාමා-
 වචරෙ පරිනිබ්බනානාං රූපාවචරෙ පච්ඡිමභවිකානං අරූපානං තෙසං
 තස් සානායකනං නුපප්පිති, රූපායකනං නුපප්පිසසිති.

යසං වා පන යස් රූපායකනං නුපප්පිසසිති තස්ස තස්
 සානායකනං නුපප්පිසසිති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ජ-
 ආනානං තෙසං තස් රූපායකනං නුපප්පිසසිති, නො ච තෙසං
 තස් සානායකනං නුපප්පිති, කාමාවචරෙ පරිනිබ්බනානාං රූපා-
 වචරෙ පච්ඡිමභවිකානං අරූපානං තෙසං තස් රූපායකනං නුපප්-
 ප්පිසසිති, සානායකනං නුපප්පිති.

188. යසං යස් සානායකනං නුපප්පිති තස්ස තස් මනා-
 යකනං නුපප්පිසසිති: කාමාවචරා වචනානාං, අසානකානං
 කාමාවචරං උපපජ්ජානානං රූපාවචරානං අරූපාවචරානං තෙසං
 තස් සානායකනං නුපප්පිති, නො ච තෙසං තස් මනායකනං
 නුපප්පිසසිති. කාමාවචරෙ පරිනිබ්බනානාං රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ
 පච්ඡිමභවිකානං අසංඝඤ්ඤාසකානං තෙසං තස් සානායකනං නුපප්-
 ප්පිති, මනායකනං නුපප්පිසසිති.

යසං වා පන යස් මනායකනං නුපප්පිසසිති තස්ස තස්
 සානායකනං නුපප්පිසසිති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ජ-
 ආනානං තෙසං තස් මනායකනං නුපප්පිසසිති, නො ච තෙසං
 තස් සානායකනං නුපප්පිති. කාමාවචරෙ පරිනිබ්බනානාං රූපා-
 වචරෙ අරූපාවචරෙ පච්ඡිමභවිකානං අසංඝඤ්ඤාසකානං තෙසං තස්
 මනායකනං නුපප්පිසසිති, සානායකනං නුපප්පිති.

189. යසං යස් සානායකනං නුපප්පිති තස්ස තස් ධම්මා-
 යකනං නුපප්පිසසිති: සබ්බසං වචනානාං, අසානකානං උප-
 පජ්ජානානං තෙසං තස් සානායකනං නුපප්පිති, නො ච තෙසං
 තස් ධම්මායකනං නුපප්පිසසිති. කාමාවචරෙ පරිනිබ්බනානාං රූපා-
 වචරෙ අරූපාවචරෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තස් සානායකනං නුපප්-
 ප්පිති, ධම්මායකනං නුපප්පිසසිති.

187. යමකුට යම් තැනෙක සානායකනය තුපදී නම් ඔහුට එහි රූපායකනය තුපදින්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත වන්නාවූ නව ද නැහැ නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද රූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි සානායකනය තුපදී, ඔවුනට එහි රූපායකනය නො ද තුපදින්නේ ය. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද රූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි සානායකනය ද තුපදී, රූපායකනය ද තුපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායකනය තුපදින්නේ නම් ඔහුට එහි සානායකනය තුපදී ද යත්: පශ්චිමභවික ව කාමාවචරයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි රූපායකනය තුපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි සානායකනය නොද තුපදී. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද රූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායකනය තුපදින්නේ ය, සානායකනය ද තුපදී.

188. යමකුට යම් තැනෙක සානායකනය තුපදී නම් ඔහුට එහි මනායකනය තුපදින්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත වන්නාවූ නව ද නැහැ නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි සානායකනය තුපදී, ඔවුනට එහි මනායකනය නො ද තුපදින්නේ ය. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අසංඥසඤ්ඤානට ද යි ඔවුනට එහි සානායකනය ද තුපදී, මනායකනය ද තුපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායකනය තුපදින්නේ නම් ඔහුට එහි සානායකනය තුපදී ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනා වූ ඔවුනට එහි මනායකනය තුපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි සානායකනය නො ද තුපදී. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අසංඥසඤ්ඤානට ද යි ඔවුනට එහි මනායකනය ද තුපදින්නේ ය, සානායකනය ද තුපදී.

189. යමකුට යම් තැනෙක සානායකනය තුපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායකනය තුපදින්නේ ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි සානායකනය තුපදී, ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නො ද තුපදින්නේ ය. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට එහි සානායකනය ද තුපදී. ධම්මායකනය ද තුපදින්නේ යි.

යසස වා පන යස ධම්මායතනං නුපප්පිසසති තසස තස ඝානායතනං නුපප්පිසති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ජනානං තෙසං තස ධම්මායතනං නුපප්පිසසති, නො ච තෙසං තස ඝානායතනං නුපප්පිසති. කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්දානං රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තස ධම්මායතනෙඤ්ඤි නුපප්පිසසති, ඝානායතනෙඤ්ඤි නුපප්පිසති. (ඝානායතනමූලකං)

190. යසස යස රූපායතනං නුපප්පිසති තසස තස මනායතනං නුපප්පිසසති: පඤ්ඤාචෝකාරා වචනානං, අරූපානං තෙසං තස රූපායතනං නුපප්පිසති, නො ච තෙසං තස මනායතනං නුපප්පිසසති. පඤ්ඤාචෝකාරෙ පරිනිබ්බන්දානං අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං අසඤ්ඤාසතා වචනානං තෙසං තස රූපායතනෙඤ්ඤි නුපප්පිසති, මනායතනෙඤ්ඤි නුපප්පිසසති.

යසස වා පන යස මනායතනං නුපප්පිසසති තසස තස රූපායතනං නුපප්පිසති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්ඤාචෝකාරං උපපජ්ජනානං අසඤ්ඤාසතා උපපජ්ජනානං තෙසං තස මනායතනං නුපප්පිසසති, නො ච තෙසං තස රූපායතනං නුපප්පිසති. පඤ්ඤාචෝකාරෙ පරිනිබ්බන්දානං අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං අසඤ්ඤාසතා වචනානං තෙසං තස මනායතනෙඤ්ඤි නුපප්පිසසති, රූපායතනෙඤ්ඤි නුපප්පිසති.

191. යසස යස රූපායතනං නුපප්පිසති තසස තස ධම්මායතනං නුපප්පිසසති: සංඛිඛසං වචනානං, අරූපානං¹ උපපජ්ජනානං තෙසං තස රූපායතනං නුපප්පිසති, නො ච තෙසං තස ධම්මායතනං නුපප්පිසසති. පඤ්ඤාචෝකාරෙ පරිනිබ්බන්දානං අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තස රූපායතනෙඤ්ඤි නුපප්පිසති, ධම්මායතනෙඤ්ඤි නුපප්පිසසති.

යසස වා පන යස ධම්මායතනං නුපප්පිසසති තසස තස රූපායතනං නුපප්පිසති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්ඤාචෝකාරං උපපජ්ජනානං තෙසං තස ධම්මායතනං නුපප්පිසසති, නො ච තෙසං තස රූපායතනං නුපප්පිසති. පඤ්ඤාචෝකාරෙ පරිනිබ්බන්දානං අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තස ධම්මායතනෙඤ්ඤි නුපප්පිසසති, රූපායතනෙඤ්ඤි නුපප්පිසති. (රූපායතනමූලකං)

1. අරූපානං - ඡේසං.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය නූපදී ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිම-භවික ව උපදනා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නො ද නූපදී. කාමාවචරයෙහි පිරි-නිවේනවුනට ද රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවික-යනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නූපදින්නේ ය. ඝාතා-යතනය ද නූපදී. (ඝාතායතනමූලක යි)

190. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නූපදී නම් ඔහුට එහි මනායතනය නූපදින්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුත වන්නාවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය නූපදී, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. පඤ්චොකාර-යෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අසංඤ-සකයෙන් ව්‍යුත වන්නාවුනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නූපදී, මනායතනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නූපදී ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිම-භවික ව උපදනවුනට ද අසංඤසකයෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නූපදී. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්-චිමභවිකයනට ද අසංඤසකයෙන් ව්‍යුත වන්නාවුනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය ද නූපදින්නේ ය. රූපායතනය ද නූපදී.

191. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නූපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නූපදින්නේ ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ල-නට ද අරූපයෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය නූපදී, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. පඤ්-චොකාරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නූපදී, ධම්මායතනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නූපදී ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිම-භවික ව උපදනා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නූපදී. පඤ්චොකාරයෙහි පිරි-නිවේනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නූපදින්නේ ය, රූපායතනය ද නූපදී. (රූපායතන-මූලක යි)

192. යසං යඤ්ච මනායතනං නුපප්පිති තස්ස තඤ්ච ධම්මායතනං නුපප්පිසිති: සබ්බෙසං වචනතානං, අවික්කතානං උපපජ්ජනානං තෙසං තඤ්ච මනායතනං නුපප්පිති, නො ච තෙසං තඤ්ච ධම්මායතනං නුපප්පිසිති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තඤ්ච මනායතනං නුපප්පිති, ධම්මායතනං නුපප්පිසිති.

යසං චා පන යඤ්ච ධම්මායතනං නුපප්පිසිති තස්ස තඤ්ච මනායතනං නුපප්පිති: පච්චිමභවිකානං උපපජ්ජනානං තෙසං තඤ්ච ධම්මායතනං නුපප්පිසිති, නො ච තෙසං තඤ්ච මනායතනං නුපප්පිති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තඤ්ච ධම්මායතනං නුපප්පිසිති, මනායතනං නුපප්පිති. (මනායතනවූලකං. පච්චිකපුග්ගලොකාස)

පච්චිපපනතානාගතවාරො.

193. යසං චක්ඛායතනං උපපජ්ජිති තස්ස සොකායතනං උපපජ්ජිති: පච්චිමභවිකානං, යෙ ච අරූපං උපපජ්ජිතා පරිනිබ්බාසිසිති තෙසං, චක්ඛායතනං උපපජ්ජිති. නො ච තෙසං සොකායතනං උපපජ්ජිති. ඉතරෙසං තෙසං චක්ඛායතනං උපපජ්ජිති, සොකායතනං උපපජ්ජිති.

යසං චා පන සොකායතනං උපපජ්ජිති තස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ජිතා: ආමනා.

194. යසං චක්ඛායතනං උපපජ්ජිති තස්ස ඝානායතනං උපපජ්ජිති: පච්චිමභවිකානං, යෙ ච රූපාවචරං අරූපාවචරං උපපජ්ජිතා පරිනිබ්බාසිසිති, තෙසං චක්ඛායතනං උපපජ්ජිති, නො ච තෙසං ඝානායතනං උපපජ්ජිති. ඉතරෙසං තෙසං චක්ඛායතනං උපපජ්ජිති, ඝානායතනං උපපජ්ජිති.

යසං චා පන -උප- උපපජ්ජිතා: ආමනා.

195. යසං චක්ඛායතනං උපපජ්ජිති තස්ස රූපායතනං උපපජ්ජිති: පච්චිමභවිකානං, යෙ ච අරූපං උපපජ්ජිතා පරිනිබ්බාසිසිති තෙසං, චක්ඛායතනං උපපජ්ජිති. නො ච තෙසං රූපායතනං උපපජ්ජිති. ඉතරෙසං තෙසං චක්ඛායතනං උපපජ්ජිති, රූපායතනං උපපජ්ජිති.

යසං චා පන -උප- උපපජ්ජිතා: ආමනා.

192. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය තුළදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය තුළදීන්තෝ ද යත්: ව්‍යුහ වන්තා වූ සියල්ල-නට ද සිත් නැති වී උපදනවුනට ද ඔ ඔවුනට එහි මනායතනය තුළදී, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද තුළදීන්තෝ ය. පිරි-නිවේන්තා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද තුළදී, ධම්මායතනය ද තුළදීන්තෝ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය තුළදීන්තෝ නම් ඔහුට එහි මනායතනය තුළදී ද යත්: පශ්චිමභවික ව උපදනා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය තුළදීන්තෝ ය, ඔවුනට එහි මනා-යතනය නො ද තුළදී. පිරිනිවේන්තා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද තුළදීන්තෝ ය, මනායතනය ද තුළදී. (මනායතනවූලක යි. ප්‍රත්‍යානික පුද්ගලාවකාය යි)

ප්‍රත්‍යක්ෂන්තානාගතවාර යි.

193. යමකුට වක්ඛායතනය උපන්තෝ නම් ඔහුට සොකා-යතනය උපදීන්තෝ ද යත්: පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්තාහු නම් ඔවුනට ද වක්ඛායතනය උපන්තෝ ය, ඔවුනට සොකායතනය නො ද උපදීන්තෝ ය. සෙසු ඔවුනට වක්ඛායතනය ද උපන්තෝ ය, සොකායතනය ද උපදීන්තෝ යි.

තවද යමකුට සොකායතනය උපදීන්තෝ නම් ඔහුට වක්ඛා-යතනය උපන්තෝ ද යත්: එසේ යි.

194. යමකුට වක්ඛායතනය උපන්තෝ නම් ඔහුට ඝානායතනය උපදීන්තෝ ද යත්: පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් රූපා-වචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්තාහු නම් ඔවුනට ද වක්ඛායතනය උපන්තෝ ය, ඔවුනට ඝානායතනය නො ද උප-දීන්තෝ ය. සෙසු ඔවුනට වක්ඛායතනය ද උපන්තෝ ය, ඝානා-යතනය ද උපදීන්තෝ යි.

තවද යමකුට...උපන්තෝ ද යත්: එසේ යි.

195. යමකුට වක්ඛායතනය උපන්තෝ නම් ඔහුට රූපායතනය උපදීන්තෝ ද යත්: පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූප-යෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්තාහු නම් ඔවුනට ද වක්ඛායතනය උපන්-තෝ ය, ඔවුනට රූපායතනය නො ද උපදීන්තෝ ය. සෙසු ඔවුනට වක්ඛායතනය ද උපන්තෝ ය, රූපායතනය ද උපදීන්තෝ යි.

තවද යමකුට...උපන්තෝ ද යත්: එසේ යි.

196. යසංඝ වකඛායකනං උපපජ්ජිතං තසංඝ මනායකනං -පෙ-
ධම්මායකනං උපපජ්ජිතං ති: පච්ඡිමභවිකානං තෙසං වකඛායකනං
උපපජ්ජිතං. නො ච තෙසං ධම්මායකනං උපපජ්ජිතං. ඉතරෙසං
තෙසං වකඛායකනංඤ්ඤ උපපජ්ජිතං, ධම්මායකනංඤ්ඤ උපපජ්ජිතං.

යසංඝ වා පන -පෙ- උපපජ්ජිතං ති: ආමනං. (වකඛායකනමුලකං)

197. යසංඝ ඝානායකනං උපපජ්ජිතං තසංඝ රූපායකනං උප-
පජ්ජිතං ති: පච්ඡිමභවිකානං, යෙ ච අරූපං උපපජ්ජිතං පරිනිබ්බා-
ධිසංඝතං තෙසං ඝානායකනං උපපජ්ජිතං. නො ච තෙසං රූපා-
යකනං උපපජ්ජිතං. ඉතරෙසං තෙසං ඝානායකනංඤ්ඤ උපපජ්ජිතං,
රූපායකනංඤ්ඤ උපපජ්ජිතං.

යසංඝ වා පන -පෙ- උපපජ්ජිතං ති: ආමනං.

198. යසංඝ ඝානායකනං උපපජ්ජිතං තසංඝ මනායකනං -පෙ-
ධම්මායකනං උපපජ්ජිතං ති: පච්ඡිමභවිකානං තෙසං ඝානායකනං
උපපජ්ජිතං. නො ච තෙසං ධම්මායකනං උපපජ්ජිතං. ඉතරෙසං
තෙසං ඝානායකනංඤ්ඤ උපපජ්ජිතං, ධම්මායකනංඤ්ඤ උපපජ්ජිතං.

යසංඝ වා පන ධම්මායකනං -පෙ- උපපජ්ජිතං ති: ආමනං.

199. යසංඝ රූපායකනං උපපජ්ජිතං තසංඝ මනායකනං -පෙ-
ධම්මායකනං උපපජ්ජිතං ති: පච්ඡිමභවිකානං තෙසං රූපායකනං
උපපජ්ජිතං, නො ච තෙසං ධම්මායකනං උපපජ්ජිතං. ඉතරෙසං
තෙසං රූපායකනංඤ්ඤ උපපජ්ජිතං, ධම්මායකනංඤ්ඤ උපපජ්ජිතං.

යසංඝ වා පන -පෙ- උපපජ්ජිතං ති: ආමනං.

200. යසංඝ මනායකනං උපපජ්ජිතං තසංඝ ධම්මායකනං උප-
පජ්ජිතං ති: පච්ඡිමභවිකානං තෙසං මනායකනං උපපජ්ජිතං, නො
ච තෙසං ධම්මායකනං උපපජ්ජිතං. ඉතරෙසං තෙසං මනායකනංඤ්ඤ
උපපජ්ජිතං, ධම්මායකනංඤ්ඤ උපපජ්ජිතං.

යසංඝ වා පන ධම්මායකනං උපපජ්ජිතං තසංඝ මනායකනං
උපපජ්ජිතං ති: ආමනං. (අනුලොම පුඤ්ඤ)

201. යසංඝ වකඛායකනං උපපජ්ජිතං -පෙ- (අනුලොමඛිකාසං)

196. යමකුට වක්ඛායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට මනායකනය ... ධම්මායකනය උපදින්නේ ද යත් : පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට වක්ඛායකනය උපන්නේ ය, ඔවුනට ධම්මායකනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට වක්ඛායකනය ද උපන්නේ ය, ධම්මායකනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට ...උපන්නේ ද යත් : එසේ යි. (වක්ඛායකන වූලක යි.)

197. යමකුට ඝානායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට රූපායකනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූප-යෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඔවුනට ද ඝානායකනය උපන්නේ ය. ඔවුනට රූපායකනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට ඝානායකනය ද උපන්නේ ය, රූපායකනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට...උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

198. යමකුට ඝානායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට මනායකනය ...ධම්මායකනය උපදින්නේ ද යත් : පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට ඝානායකනය උපන්නේ ය, ඔවුනට ධම්මායකනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට ඝානායකනය ද උපන්නේ ය, ධම්මා-යකනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය.....උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

199. යමකුට රූපායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට මනායකනය ...ධම්මායකනය උපදින්නේ ද යත් : පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට රූපායකනය උපන්නේ ය, ඔවුනට ධම්මායකනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට රූපායකනය ද උපන්නේ ය, ධම්මායකනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට...උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

200. යමකුට මනායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට ධම්මායකනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට මනායකනය උපන්නේ ය, ඔවුනට ධම්මායකනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට මනායකනය ද උපදින්නේ ය, ධම්මායකනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය උපදින්නේ නම් ඔහුට මනා-යකනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි. (අනුලොම පුද්ගල යි)

201. යම් තැනෙක වක්ඛායකනය උපන්නේ නම්... (අනු-ලොමාවකාශ යි)

202. යසං යස් චක්ඛියයතනං උපපජ්ඣස්සිති තස්ස තස්ස ඥානා-
 යතනං උපපජ්ඣස්සිති: පඤ්චොකාරො පච්ඡිමභවිකානං තෙසං
 තස්ස චක්ඛියයතනං උපපජ්ඣස්සිති, නො ච තෙසං තස්ස ඥානායතනං
 උපපජ්ඣස්සිති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරානං තෙසං තස්ස චක්ඛිය-
 යතනං උපපජ්ඣස්සිති, ඥානායතනං උපපජ්ඣස්සිති.

යසං වා පන යස් ඥානායතනං උපපජ්ඣස්සිති තස්ස තස්ස
 චක්ඛියයතනං උපපජ්ඣස්සිති: ආමන්තා.

203. යසං යස් චක්ඛියයතනං උපපජ්ඣස්සිති තස්ස තස්ස ඝානා-
 යතනං උපපජ්ඣස්සිති: කාමාවචරො පච්ඡිමභවිකානං, රූපාවචරානං
 තෙසං තස්ස චක්ඛියයතනං උපපජ්ඣස්සිති, නො ච තෙසං තස්ස ඝානා-
 යතනං උපපජ්ඣස්සිති. ඉතරෙසං කාමාවචරානං තෙසං තස්ස චක්ඛිය-
 යතනං උපපජ්ඣස්සිති, ඝානායතනං උපපජ්ඣස්සිති.

යසං වා පන යස් -ප- උපපජ්ඣස්සිති: ආමන්තා.

204. යසං යස් චක්ඛියයතනං උපපජ්ඣස්සිති තස්ස තස්ස රූපා-
 යතනං උපපජ්ඣස්සිති: පඤ්චොකාරො පච්ඡිමභවිකානං තෙසං
 තස්ස චක්ඛියයතනං උපපජ්ඣස්සිති, නො ච තෙසං තස්ස රූපායතනං
 උපපජ්ඣස්සිති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරානං තෙසං තස්ස චක්ඛියයතනං
 උපපජ්ඣස්සිති, රූපායතනං උපපජ්ඣස්සිති.

යසං වා පන යස් රූපායතනං උපපජ්ඣස්සිති, තස්ස තස්ස
 චක්ඛියයතනං උපපජ්ඣස්සිති: අසඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තස්ස රූපායතනං
 උපපජ්ඣස්සිති, නො ච තෙසං තස්ස චක්ඛියයතනං උපපජ්ඣස්සිති. පඤ්ච-
 චොකාරානං තෙසං තස්ස රූපායතනං උපපජ්ඣස්සිති, චක්ඛියයතනං
 උපපජ්ඣස්සිති.

205. යසං යස් චක්ඛියයතනං උපපජ්ඣස්සිති තස්ස තස්ස මනා-
 යතනං උපපජ්ඣස්සිති: පඤ්චොකාරො පච්ඡිමභවිකානං තෙසං
 තස්ස චක්ඛියයතනං උපපජ්ඣස්සිති, නො ච තෙසං තස්ස මනායතනං
 උපපජ්ඣස්සිති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරානං තෙසං තස්ස චක්ඛිය-
 යතනං උපපජ්ඣස්සිති, මනායතනං උපපජ්ඣස්සිති.

යසං වා පන යස් මනායතනං උපපජ්ඣස්සිති තස්ස තස්ස
 චක්ඛියයතනං උපපජ්ඣස්සිති: අරූපානං තෙසං තස්ස මනායතනං
 උපපජ්ඣස්සිති, නො ච තෙසං තස්ස චක්ඛියයතනං උපපජ්ඣස්සිති. පඤ්ච-
 චොකාරානං තෙසං තස්ස මනායතනං උපපජ්ඣස්සිති, චක්ඛියයතනං
 උපපජ්ඣස්සිති.

202. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි සෞත්තයතනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි සෞත්තයතනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චවොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද උපන්නේ ය, සෞත්තයතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සෞත්තයතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

203. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය උපදින්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද රූපාවචරයනට දැයි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නො ද උපන්නේ ය. කාමාවචර වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද උපන්නේ ය, ඝාතායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක...උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

204. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චවොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද උපන්නේ ය, රූපායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය උපන්නේ ද යත්: අසංඤ්ජන වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද උපන්නේ ය. පඤ්චවොකාර වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද උපන්නේ යි.

205. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චවොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද උපන්නේ ය, මනායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය උපන්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි මනායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද උපන්නේ ය. පඤ්චවොකාර වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද උපදින්නේ ය, වක්ඛායතනය ද උපන්නේ යි.

206. යසං යත් චක්ඛායතනං උපපජ්ඣත් තස්ස තත් ධම්මායතනං උපපජ්ඣස්සතිති: පඤ්චවොකාරෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං උපපජ්ඣත්, නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං උපපජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං උපපජ්ඣත්, ධම්මායතනං උපපජ්ඣස්සති.

යසං චා පන යත් ධම්මායතනං උපපජ්ඣස්සති තස්ස තත් චක්ඛායතනං උපපජ්ඣත්ති: අසඤ්ඤාසකානං, අරූපානං තෙසං තත් ධම්මායතනං උපපජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං උපපජ්ඣත්. පඤ්චවොකාරානං තෙසං තත් ධම්මායතනං උපපජ්ඣස්සති, චක්ඛායතනං උපපජ්ඣත්. (චක්ඛායතනමූලකං)

207. යසං යත් ඝාණායතනං උපපජ්ඣත් තස්ස තත් රූපායතනං උපපජ්ඣස්සතිති: කාමාවචරෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත් ඝාණායතනං උපපජ්ඣත්, නො ච තෙසං තත් රූපායතනං උපපජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං කාමාවචරානං තෙසං තත් ඝාණායතනං උපපජ්ඣත්, රූපායතනං උපපජ්ඣස්සති.

යසං චා පන යත් රූපායතනං උපපජ්ඣස්සති තස්ස තත් ඝාණායතනං උපපජ්ඣත්ති: රූපාවචරානං තෙසං තත් රූපායතනං උපපජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තත් ඝාණායතනං උපපජ්ඣත්. කාමාවචරානං තෙසං තත් රූපායතනං උපපජ්ඣස්සති, ඝාණායතනං උපපජ්ඣත්.

208. යසං යත් ඝාණායතනං උපපජ්ඣත් තස්ස තත් මහායතනං -ඓප- ධම්මායතනං උපපජ්ඣස්සතිති: කාමාවචරෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත් ඝාණායතනං උපපජ්ඣත්, නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං උපපජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං කාමාවචරානං තෙසං තත් ඝාණායතනං උපපජ්ඣත්, ධම්මායතනං උපපජ්ඣස්සති.

යසං චා පන යත් ධම්මායතනං උපපජ්ඣස්සති තස්ස තත් ඝාණායතනං උපපජ්ඣත්ති: රූපාවචරානං අරූපාවචරානං තෙසං තත් ධම්මායතනං උපපජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තත් ඝාණායතනං උපපජ්ඣත්. කාමාවචරානං තෙසං තත් ධම්මායතනං උපපජ්ඣස්සති, ඝාණායතනං උපපජ්ඣත්. (ඝාණායතනමූලකං)

206. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද උපදින්නේ ය, ධම්මායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය උපන්නේ ද යත්: අසංඤ්ජනට ද අරුපයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද උපන්නේ ය. පඤ්චොකාර වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය, වක්ඛායතනය ද උපන්නේ යි. (වක්ඛායතනවූලක යි)

207. යමකුට යම් තැනෙක ඝාණායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපදින්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි ඝාණායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට රූපායතනය නො ද උපදින්නේ ය. කාමාවචර වූ සෙසු ඔවුනට එහි ඝාණායතනය ද උපදින්නේ ය, රූපායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාණායතනය උපන්නේ ද යත්: රූපාවචර වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝාණායතනය නො ද උපන්නේ ය. කාමාවචර වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපදින්නේ යි, ඝාණායතනය ද උපදින්නේ යි.

208. යමකුට යම් තැනෙක ඝාණායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය...ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි ඝාණායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද උපදින්නේ ය. කාමාවචර වූ සෙසු ඔවුනට එහි ඝාණායතනය ද උපන්නේ ය, ධම්මායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාණායතනය උපන්නේ ද යත්: රූපාවචරයනට ද අරුපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝාණායතනය නො ද උපන්නේ ය. කාමාවචර වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය, ඝාණායතනය ද උපන්නේ යි. (ඝාණායතනවූලක යි)

209. යසං යස් රූපායතනං උපපජ්ඣස්ව තෙසං තස්ව මනා-
 යතනං උපපජ්ඣස්සතිති: පඤ්චවොකාරො පච්ඡිමභවිකානං අසඤ්ඤ-
 සත්තානං තෙසං තස්ව රූපායතනං උපපජ්ඣස්ව, නො ච තෙසං තස්ව
 මනායතනං උපපජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චවොකාරානං තෙසං තස්ව
 රූපායතනඤ්ච උපපජ්ඣස්ව, මනායතනඤ්ච උපපජ්ඣස්සති.

යසං වා පන යස් මනායතනං උපපජ්ඣස්සති තස්ස තස්ව
 රූපායතනං උපපජ්ඣස්සති: අරූපානං තෙසං තස්ව මනායතනං උප-
 පජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තස්ව රූපායතනං උපපජ්ඣස්ව. පඤ්චවො-
 කාරානං තෙසං තස්ව මනායතනඤ්ච උපපජ්ඣස්සති, රූපායතනඤ්ච
 උපපජ්ඣස්ව.

210. යසං යස් රූපායතනං උපපජ්ඣස්ව තස්ස තස්ව ධම්මා-
 යතනං උපපජ්ඣස්සතිති: පඤ්චවොකාරො පච්ඡිමභවිකානං තෙසං
 තස්ව රූපායතනං උපපජ්ඣස්ව, නො ච තෙසං තස්ව ධම්මායතනං
 උපපජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චවොකාරානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං
 තස්ව රූපායතනඤ්ච උපපජ්ඣස්ව, ධම්මායතනඤ්ච උපපජ්ඣස්සති.

යසං වා පන යස් ධම්මායතනං උපපජ්ඣස්සති තස්ස තස්ව
 රූපායතනං උපපජ්ඣස්සති: අරූපානං තෙසං තස්ව ධම්මායතනං
 උපපජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තස්ව රූපායතනං උපපජ්ඣස්ව. පඤ්ච-
 වොකාරානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තස්ව ධම්මායතනඤ්ච උප-
 පජ්ඣස්සති, රූපායතනඤ්ච උපපජ්ඣස්ව. (රූපායතනවූලකං)

211. යසං යස් මනායතනං උපපජ්ඣස්ව තස්ස තස්ව ධම්මා-
 යතනං උපපජ්ඣස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තස්ව මනායතනං
 උපපජ්ඣස්ව, නො ච තෙසං තස්ව ධම්මායතනං උපපජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං
 චතුචොකාරානං, පඤ්චවොකාරානං තෙසං තස්ව මනායතනඤ්ච උප-
 පජ්ඣස්ව, ධම්මායතනඤ්ච උපපජ්ඣස්සති.

යසං වා පන යස් ධම්මායතනං උපපජ්ඣස්සති තස්ස තස්ව
 මනායතනං උපපජ්ඣස්සති: අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තස්ව ධම්මා-
 යතනං උපපජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තස්ව මනායතනං උපපජ්ඣස්ව.
 චතුචොකාරානං, පඤ්චවොකාරානං තෙසං තස්ව ධම්මායතනඤ්ච
 උපපජ්ඣස්සති, මනායතනඤ්ච උපපජ්ඣස්ව. (මනායතනවූලකං.
 අනුඥාම පුඤ්ඤලොකාස)

209. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අසංඥසකියනට ද ශී ඔවුනට එහි රූපායතනය උපන්නේ ය. ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපන්නේ ය, මනායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපන්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි මනායතනය උපදින්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද උපන්නේ ය. පඤ්චොකාර වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද උපදින්නේ ය, රූපායතනය ද උපන්නේ යි.

210. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු පඤ්චොකාරයනට ද අසංඥසකියනට ද ශී ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපන්නේ ය, ධම්මායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපන්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද උපන්නේ ය. පඤ්චොකාරයනට ද අසංඥසකියනට ද ශී ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය, රූපායතනය ද උපන්නේ යි. (රූපායතනමූලක යි)

211. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි මනායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද උපන්නේ ය. සෙසු චතුරොකාරයනට ද පඤ්චොකාරයනට ද ශී ඔවුනට එහි මනායතනය ද උපන්නේ ය, ධම්මායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය උපන්නේ ද යත්: අසංඥසකි වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද උපන්නේ ය. චතුරොකාරයනට ද පඤ්චොකාරයනට ද ශී ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය, මනායතනය ද උපන්නේ යි. (මනායතනමූලක යි අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි)

212. යසං වකඛායතනං නුපපජ්ඣති තස්ස ඥානායතනං නුපපජ්ඣතිති: නස්ථි.

යසං වා පන ඥානායතනං නුපපජ්ඣති තස්ස වකඛායතනං නුපපජ්ඣතිති: උපපජ්ඣති.

213. යසං වකඛායතනං නුපපජ්ඣති තස්ස ඝානායතනං -ඉප- රූපායතනං - මනායතනං -ධම්මායතනං නුපපජ්ඣතිති: නස්ථි.

යසං වා පන ධම්මායතනං නුපපජ්ඣති තස්ස වකඛායතනං නුපපජ්ඣතිති: උපපජ්ඣති.

214. යසං ඝානායතනං -ඉප- මනායතනං නුපපජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං නුපපජ්ඣතිති: නස්ථි.

යසං වා පන ධම්මායතනං නුපපජ්ඣති තස්ස මනායතනං නුපපජ්ඣතිති: උපපජ්ඣති. (පච්චන්තිකපුගගල)

215. යසං වකඛායතනං නුපපජ්ඣති -ඉප- (පච්චන්තිකමකාස)

216. යසං යසං වකඛායතනං නුපපජ්ඣති තස්ස තසං ඥානායතනං නුපපජ්ඣතිති: ආමනසා.

යසං වා පන යසං ඥානායතනං නුපපජ්ඣති තස්ස තසං වකඛායතනං නුපපජ්ඣතිති: පඤ්චවොකාථෙ පච්චන්තිකානං, තෙසං තසං ඥානායතනං නුපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තසං වකඛායතනං නුපපජ්ඣති. සුඤ්චායනං, අසඤ්ඤානං, අරූපානං, තෙසං තසං ඥානායතනාණි නුපපජ්ඣති, වකඛායතනාණි නුපපජ්ඣති.

217. යසං යසං වකඛායතනං නුපපජ්ඣති තස්ස තසං ඝානායතනං නුපපජ්ඣතිති: ආමනසා.

යසං වා පන යසං ඝානායතනං නුපපජ්ඣති තස්ස තසං වකඛායතනං නුපපජ්ඣතිති: කාමාවච්චෙ පච්චන්තිකානං, රූපාවච්චානං, තෙසං තසං ඝානායතනං නුපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තසං වකඛායතනං නුපපජ්ඣති. සුඤ්චායනං, අසඤ්ඤානං, අරූපානං, තෙසං තසං ඝානායතනාණි නුපපජ්ඣති, වකඛායතනාණි නුපපජ්ඣති.

212. යමකුට චක්ඛායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට සොකා-
යතනය නූපදින්නේ ද යත්: නැති.

තවද යමකුට සොකායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට චක්ඛා-
යතනය නූපදින්නේ ද යත්: උපන්නේ යි.

213. යමකුට චක්ඛායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට ඝානායතනය
...රූපායතනය - මනායතනය - ධම්මායතනය නූපදින්නේ ද
යත්: නැති.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට චක්ඛා-
යතනය නූපන්නේ ද යත්: උපන්නේ යි.

214. යමකුට ඝානායතනය...මනායතනය නූපන්නේ නම්
ඔහුට ධම්මායතනය නූපදින්නේ ද යත්: නැති.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට මනා-
යතනය නූපන්නේ ද යත්: උපන්නේ යි. (ප්‍රත්‍යන්තික පුද්ගල යි.)

215. යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නො උපන්නේ නම්...
(ප්‍රත්‍යන්තිකාවකාශ යි)

216. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නූපන්නේ නම්
ඔහුට එහි සොකායතනය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොකායතනය නූපදින්නේ නම්
ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නූපන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි
පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි සොකායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට
එහි චක්ඛායතනය නො ද නූපන්නේ ය. ඉද්ධාචාසයනට ද අසංඤ-
සතියනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි සොකායතනය ද නූප-
දින්නේ ය, චක්ඛායතනය ද නූපන්නේ යි.

217. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නූපන්නේ නම්
ඔහුට එහි ඝානායතනය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය නූපදින්නේ නම්
ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නූපන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්-
චිමභවිකයනට ද රූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝානායතනය
නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද නූපන්නේ ය.
ඉද්ධාචාසයනට ද අසංඤසතියනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට
එහි ඝානායතනය ද නූපදින්නේ ය, චක්ඛායතනය ද නූපන්නේ යි.

218. යසං යස් චක්ඛායතනං නුපප්පිස්සති තස්ස තස් රූපායතනං නුපප්පිස්සතිති: අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තස් චක්ඛායතනං නුපප්පිස්සති, නො ච තෙසං තස් රූපායතනං නුපප්පිස්සති. සුද්ධාවාසානං, අරූපානං තෙසං තස් චක්ඛායතනං නුපප්පිස්සති, රූපායතනං නුපප්පිස්සති.

යසං චා පන යස් රූපායතනං නුපප්පිස්සති තස්ස තස් චක්ඛායතනං නුපප්පිස්සතිති: පඤ්චොකාථෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තස් රූපායතනං නුපප්පිස්සති, නො ච තෙසං තස් චක්ඛායතනං නුපප්පිස්සති. සුද්ධාවාසානං, අරූපානං තෙසං තස් රූපායතනං නුපප්පිස්සති, චක්ඛායතනං නුපප්පිස්සති,

219. යසං යස් චක්ඛායතනං නුපප්පිස්සති තස්ස තස් මනායතනං නුපප්පිස්සතිති: අරූපානං තෙසං තස් චක්ඛායතනං නුපප්පිස්සති, නො ච තෙසං තස් මනායතනං නුපප්පිස්සති. සුද්ධාවාසානං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තස් චක්ඛායතනං නුපප්පිස්සති, මනායතනං නුපප්පිස්සති.

යසං චා පන යස් මනායතනං නුපප්පිස්සති තස්ස තස් චක්ඛායතනං නුපප්පිස්සතිති: පඤ්චොකාථෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තස් මනායතනං නුපප්පිස්සති, නො ච තෙසං තස් චක්ඛායතනං නුපප්පිස්සති. සුද්ධාවාසානං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තස් මනායතනං නුපප්පිස්සති, චක්ඛායතනං නුපප්පිස්සති.

220. යසං යස් චක්ඛායතනං නුපප්පිස්සති තස්ස තස් ධම්මායතනං නුපප්පිස්සතිති: අසඤ්ඤසත්තානං, අරූපානං තෙසං තස් චක්ඛායතනං නුපප්පිස්සති, නො ච තෙසං තස් ධම්මායතනං නුපප්පිස්සති. සුද්ධාවාසානං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තස් චක්ඛායතනං නුපප්පිස්සති, ධම්මායතනං නුපප්පිස්සති.

යසං චා පන යස් ධම්මායතනං නුපප්පිස්සති තස්ස තස් චක්ඛායතනං නුපප්පිස්සතිති: පඤ්චොකාථෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තස් ධම්මායතනං නුපප්පිස්සති, නො ච තෙසං තස් චක්ඛායතනං නුපප්පිස්සති. සුද්ධාවාසානං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තස් ධම්මායතනං නුපප්පිස්සති, චක්ඛායතනං නුපප්පිස්සති. (චක්ඛායතනමූලකං)

218. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය තුපදින්තේ නම් ඔහුට එහි රූපායකනය තුපදින්තේ ද යත්: අසංඥසඤ්ච වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය තුපදින්තේ ය, ඔවුනට එහි රූපායකනය නො ද තුපදින්තේ ය. ඉද්ධාවාසයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය තුපදින්තේ ය, රූපායකනය ද තුපදින්තේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායකනය තුපදින්තේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය තුපදින්තේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි රූපායකනය තුපදින්තේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද තුපදින්තේ ය. ඉද්ධාවාසයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායකනය ද තුපදින්තේ ය, වක්ඛායකනය ද තුපදින්තේ යි.

219. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය තුපදින්තේ නම් ඔහුට එහි මනායකනය තුපදින්තේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය තුපදින්තේ ය, ඔවුනට එහි මනායකනය නො ද තුපදින්තේ ය. ඉද්ධාවාසයනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අසංඥසඤ්චයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද තුපදින්තේ ය, මනායකනය ද තුපදින්තේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායකනය තුපදින්තේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය තුපදින්තේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි මනායකනය තුපදින්තේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද තුපදින්තේ ය. ඉද්ධාවාසයනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අසංඥසඤ්චයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායකනය ද තුපදින්තේ ය, වක්ඛායකනය ද තුපදින්තේ යි.

220. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය තුපදින්තේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායකනය තුපදින්තේ ද යත්: අසංඥසඤ්චයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය තුපදින්තේ ය, ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නො ද තුපදින්තේ ය. ඉද්ධාවාසයනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද තුපදින්තේ ය, ධම්මායකනය ද තුපදින්තේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායකනය තුපදින්තේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය තුපදින්තේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි ධම්මායකනය තුපදින්තේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද තුපදින්තේ ය. ඉද්ධාවාසයනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායකනය ද තුපදින්තේ ය, වක්ඛායකනය ද තුපදින්තේ යි. (වක්ඛායකනමූලක යි)

221. යමකුට යම් තැනෙක සානායකනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායකනය නූපදින්නේ ද යත්: රූපාවචර වූ ඔවුනට එහි සානායකනය නූපන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායකනය නො ද නූපදින්නේ ය. රූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි සානායකනය ද නූපන්නේ ය. රූපායකනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායකනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි සානායකනය නූපන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකවූ ඔවුනට එහි රූපායකනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි සානායකනය නො ද නූපන්නේ ය. රූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායකනය ද නූපදින්නේ ය, සානායකනය ද නූපන්නේ යි.

222. යමකුට යම් තැනෙක සානායකනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායකනය නූපදින්නේ ද යත්: රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි සානායකනය නූපන්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායකනය නො ද නූපදින්නේ ය. රූපාවචරයෙහි අරූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අසංඤ්ඤකයනට ද යි ඔවුනට එහි සානායකනය ද නූපන්නේ ය, මනායකනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායකනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි සානායකනය නූපදින්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි මනායකනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි සානායකනය නො ද නූපන්නේ ය. රූපාවචරයෙහි අරූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අසංඤ්ඤකයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායකනය ද නූපදින්නේ ය, සානායකනය ද නූපන්නේ යි.

223. යමකුට යම් තැනෙක සානායකනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායකනය නූපදින්නේ ද යත්: රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි සානායකනය නූපන්නේ ය, ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නො ද නූපදින්නේ ය. රූපාවචරයෙහි අරූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි සානායකනය ද නූපන්නේ ය, ධම්මායකනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායකනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි සානායකනය නූපන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි සානායකනය නො ද නූපන්නේ ය. රූපාවචරයෙහි අරූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි ධම්මායකනය ද නූපදින්නේ ය, සානායකනය ද නූපන්නේ යි. (සානායකනමුලක යි)

224. යසං යස් රූපායතනං තුපපජ්ඣස්සිති තසං තස් මනා-
 යතනං තුපපජ්ඣස්සිති: අරූපානං තෙසං තස් රූපායතනං තුපප-
 ජ්ඣස්සිති, නො ච තෙසං තස් මනායතනං තුපපජ්ඣස්සිති. සුඤ්ඤාචාරාමානං
 අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තස් රූපායතනං තුපපජ්ඣස්සිති,
 මනායතනං තුපපජ්ඣස්සිති.

යසං චා පන යස් මනායතනං තුපපජ්ඣස්සිති තසං තස්
 රූපායතනං තුපපජ්ඣස්සිති: පඤ්ඤාචාරාමානං පච්ඡිමභවිකානං, අසඤ්ඤා-
 සත්තානං තෙසං තස් මනායතනං තුපපජ්ඣස්සිති, නො ච තෙසං
 තස් රූපායතනං තුපපජ්ඣස්සිති. සුඤ්ඤාචාරාමානං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං
 තෙසං තස් මනායතනං තුපපජ්ඣස්සිති, රූපායතනං තුපපජ්ඣස්සිති.

225. යසං යස් රූපායතනං තුපපජ්ඣස්සිති තසං තස් ධම්මා-
 යතනං තුපපජ්ඣස්සිති: අරූපානං තෙසං තස් රූපායතනං තුපප-
 ජ්ඣස්සිති, නො ච තෙසං තස් ධම්මායතනං තුපපජ්ඣස්සිති. සුඤ්ඤා-
 චාරාමානං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තස් රූපායතනං තුපප-
 ජ්ඣස්සිති, ධම්මායතනං තුපපජ්ඣස්සිති.

යසං චා පන යස් ධම්මායතනං තුපපජ්ඣස්සිති තසං තස්
 රූපායතනං තුපපජ්ඣස්සිති: පඤ්ඤාචාරාමානං පච්ඡිමභවිකානං තෙසං
 තස් ධම්මායතනං තුපපජ්ඣස්සිති, නො ච තෙසං තස් රූපායතනං
 තුපපජ්ඣස්සිති. සුඤ්ඤාචාරාමානං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තස්
 ධම්මායතනං තුපපජ්ඣස්සිති, රූපායතනං තුපපජ්ඣස්සිති. (රූපා-
 යතනමුලකං)

226. යසං යස් මනායතනං තුපපජ්ඣස්සිති තසං තස් ධම්මා-
 යතනං තුපපජ්ඣස්සිති: අසඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තස් මනායතනං
 තුපපජ්ඣස්සිති. නො ච තෙසං තස් ධම්මායතනං තුපපජ්ඣස්සිති. සුඤ්ඤා
 චාරාමානං තෙසං තස් මනායතනං තුපපජ්ඣස්සිති, ධම්මායතනං තුපප-
 ජ්ඣස්සිති.

යසං චා පන යස් ධම්මායතනං තුපපජ්ඣස්සිති තසං
 තස් මනායතනං තුපපජ්ඣස්සිති: පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තස් ධම්මා-
 යතනං තුපපජ්ඣස්සිති, නො ච තෙසං තස් මනායතනං තුපපජ්ඣස්සිති.
 සුඤ්ඤාචාරාමානං තෙසං තස් ධම්මායතනං තුපපජ්ඣස්සිති, මනා-
 යතනං තුපපජ්ඣස්සිති. (මනායතනමුලකං. පච්චිනික පුඤ්ඤාලොකාස)

අභිකානාගතචාරො.

උපපාදචාරො නිට්ඨිතො.

224. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නූපදින්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය නූපන්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. ඉද්ධාවාසයනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය නූපන්නේ ය, මනායතනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නූපන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අඝංඤ්ඤායනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නූපන්නේ ය. ඉද්ධාවාසයනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය ද නූපදින්නේ ය, රූපායතනය ද නූපන්නේ යි.

225. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නූපදින්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය නූපන්නේ ය, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. ඉද්ධාවාසයනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නූපන්නේ ය, ධම්මායතනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නූපන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නූපන්නේ ය. ඉද්ධාවාසයනට ද අරූප-යෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නූප-දින්නේ ය, රූපායතනයද නූපන්නේ යි. (රූපායතනවූලක යි)

226. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නූපදින්නේ ද යත්: අඝංඤ්ඤා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය නූපන්නේ ය, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. ඉද්ධාවාස වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද නූපන්නේ ය, ධම්මායතනය ද නූපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නූපන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නූපන්නේ ය, ඉද්ධාවාස වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නූප-දින්නේ ය, මනායතනය ද නූපන්නේ යි. (මනායතනවූලක යි. ප්‍රත්‍යක්ෂීකපුද්ගලාවකාශ යි)

අතිතානාගතවාර යි.

උත්සාදවාර නිමි.

2. පවත්නී නිරෝධවාරො

227. යසං වකඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස සොකායතනං නිරුජ්ඣතිති: සචක්ඛුකානං අසොකකානං චචන්දානං තෙසං වකඛායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං සොකායතනං නිරුජ්ඣති. සචක්ඛුකානං සසොකකානං චචන්දානං තෙසං වකඛායතනං නිරුජ්ඣති, සොකායතනං නිරුජ්ඣති.

යසං චා පන සොකායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස චකඛායතනං නිරුජ්ඣතිති: සසොකකානං අචක්ඛුකානං චචන්දානං තෙසං සොකායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං චකඛායතනං නිරුජ්ඣති. සසොකකානං සචක්ඛුකානං චචන්දානං තෙසං සොකායතනං නිරුජ්ඣති, චකඛායතනං නිරුජ්ඣති.

228. යසං චකඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස ඝානායතනං නිරුජ්ඣතිති: සචක්ඛුකානං අඝානකානං චචන්දානං තෙසං චකඛායතනං නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං ඝානායතනං නිරුජ්ඣති. සචක්ඛුකානං සඝානකානං චචන්දානං තෙසං චකඛායතනං නිරුජ්ඣති, ඝානායතනං නිරුජ්ඣති.

යසං චා පන ඝානායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස චකඛායතනං නිරුජ්ඣතිති: සඝානකානං අචක්ඛුකානං චචන්දානං තෙසං ඝානායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං චකඛායතනං නිරුජ්ඣති. සඝානකානං සචක්ඛුකානං චචන්දානං තෙසං ඝානායතනං නිරුජ්ඣති, චකඛායතනං නිරුජ්ඣති.

229. යසං චකඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣතිති: ආමන්දා.

යසං චා පන රූපායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස චකඛායතනං නිරුජ්ඣතිති: සරූපකානං අචක්ඛුකානං චචන්දානං තෙසං රූපායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං චකඛායතනං නිරුජ්ඣති. සචක්ඛුකානං චචන්දානං තෙසං රූපායතනං නිරුජ්ඣති, චකඛායතනං නිරුජ්ඣති.

2. ප්‍රමුඛත්ව නිරෝධවාරය

227. යමකුට චක්ඛායකතය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට සොකායකතය නිරුද්ධ වේ ද යත්: ඇස් ඇති ව කන් නැති ව ව්‍යුත්ඵල වන්නා වූ ඔවුනට චක්ඛායකතය නිරුද්ධ වෙයි. ඔවුනට සොකායකතය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ඇස් ඇති ව කන් ඇති ව ව්‍යුත්ඵල වන්නා වූ ඔවුනට චක්ඛායකතය ද නිරුද්ධ වෙයි, සොකායකතය ද නිරුද්ධ වේ.

තවද යමකුට සොකායකතය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට චක්ඛායකතය නිරුද්ධ වේ ද යත්: කන් ඇති ව ඇස් නැති ව ව්‍යුත්ඵල වන්නා වූ ඔවුනට සොකායකතය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට චක්ඛායකතය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. කන් ඇති ව ඇස් ඇති ව ව්‍යුත්ඵල වන්නා වූ ඔවුනට සොකායකතය ද නිරුද්ධ වෙයි, චක්ඛායකතය ද නිරුද්ධ වේ.

228. යමකුට චක්ඛායකතය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට සානායකතය නිරුද්ධ වේ ද යත්: ඇස් ඇති ව නැහැ නැති ව ව්‍යුත්ඵල වන්නා වූ ඔවුනට චක්ඛායකතය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට සානායකතය නො ද නිරුද්ධ වේ. ඇස් ඇති ව නැහැ ඇති ව ව්‍යුත්ඵල වන්නා වූ ඔවුනට චක්ඛායකතය ද නිරුද්ධ වෙයි. සානායකතය ද නිරුද්ධ වේ.

තවද යමකුට සානායකතය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට චක්ඛායකතය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නැහැ ඇති ව ඇස් නැති ව ව්‍යුත්ඵල වන්නා වූ ඔවුනට සානායකතය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට චක්ඛායකතය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. නැහැ ඇති ව ඇස් ඇති ව ව්‍යුත්ඵල වන්නා වූ ඔවුනට සානායකතය ද නිරුද්ධ වෙයි, චක්ඛායකතය ද නිරුද්ධ වේ.

229. යමකුට චක්ඛායකතය ද නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට රූපායකතය නිරුද්ධ වේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට රූපායකතය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට චක්ඛායකතය නිරුද්ධ වේ ද යත්: රූ ඇති ව ඇස් නැති ව ව්‍යුත්ඵල වන්නා වූ ඔවුනට රූපායකතය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට චක්ඛායකතය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ඇස් ඇති ව ව්‍යුත්ඵල වන්නා වූ ඔවුනට රූපායකතය ද නිරුද්ධ වෙයි, චක්ඛායකතය ද නිරුද්ධ වේ.

230. යසං වකඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස මනායතනං නිරුජ්ඣතිති: ආමනායා.

යසං වා පන මනායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස වකඛායතනං නිරුජ්ඣතිති: සවිඤ්ඤානං අවිඤ්ඤානං වචනානං තෙසං මනායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං වකඛායතනං නිරුජ්ඣති. සවිඤ්ඤානං වචනානං තෙසං මනායතනං නිරුජ්ඣති, වකඛායතනං නිරුජ්ඣති.

231. යසං වකඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිති: ආමනායා.

යසං වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස වකඛායතනං නිරුජ්ඣතිති: අවිඤ්ඤානං වචනානං තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං වකඛායතනං නිරුජ්ඣති. සවිඤ්ඤානං වචනානං තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති, වකඛායතනං නිරුජ්ඣති. (වකඛායතනවූලකං)

232. යසං සානායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣතිති: ආමනායා.

යසං වා පන රූපායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස සානායතනං නිරුජ්ඣතිති: සරූපකානං අසානකානං වචනානං තෙසං රූපායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං සානායතනං නිරුජ්ඣති. සසානකානං වචනානං තෙසං රූපායතනං නිරුජ්ඣති, සානායතනං නිරුජ්ඣති.

233. යසං සානායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස මනායතනං නිරුජ්ඣතිති: ආමනායා.

යසං වා පන මනායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස සානායතනං නිරුජ්ඣතිති: සවිඤ්ඤානං අසානකානං වචනානං තෙසං මනායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං සානායතනං නිරුජ්ඣති. සසානකානං වචනානං තෙසං මනායතනං නිරුජ්ඣති, සානායතනං නිරුජ්ඣති.

234. යසං සානායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිති: ආමනායා.

යසං වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස සානායතනං නිරුජ්ඣතිති: අසානකානං වචනානං තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං සානායතනං නිරුජ්ඣති. සසානකානං වචනානං තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති, සානායතනං නිරුජ්ඣති. (සානායතනවූලකං)

230. යමකුට වක්ඛායකනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට මනායකනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට මනායකනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට වක්ඛායකනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: සිත් ඇති ව ඇස් නැති ව ව්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට මනායකනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට වක්ඛායකනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ඇස් ඇති ව ව්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට මනායකනය ද නිරුද්ධ වෙයි, වක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ වේ.

231. යමකුට වක්ඛායකනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට ධම්මායකනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට වක්ඛායකනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: ඇස් නැති ව ව්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායකනය නිරුද්ධ වෙයි. ඔවුනට වක්ඛායකනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ඇස් ඇති ව ව්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ වෙයි, වක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ වේ. (වක්ඛායකනවූලක යි)

232. යමකුට ඝාණායකනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට රූපායකනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට රූපායකනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට ඝාණායකනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: රූ ඇති ව නැඟ නැති ව ව්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට රූපායකනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට ඝාණායකනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. නැඟ ඇති ව ව්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට රූපායකනය ද නිරුද්ධ වෙයි, ඝාණායකනය ද නිරුද්ධ වේ.

233. යමකුට ඝාණායකනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට මනායකනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට මනායකනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට ඝාණායකනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: සිත් ඇති ව නැඟ නැති ව ව්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට මනායකනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට ඝාණායකනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. නැඟ ඇති ව ව්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට මනායකනය ද නිරුද්ධ වෙයි, ඝාණායකනය ද නිරුද්ධ වේ.

234. යමකුට ඝාණායකනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට ධම්මායකනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට ඝාණායකනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නැඟ නැති ව ව්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායකනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට ඝාණායකනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. නැඟ ඇති ව ව්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ වෙයි, ඝාණායකනය ද නිරුද්ධ වේ. (ඝාණායකනවූලක යි)

235. යසං රූපායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස මනායතනං නිරුජ්ඣතිති: සරූපකානං¹ අවිඤ්ඤානං වචනානං තෙසං රූපායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං මනායතනං නිරුජ්ඣති. සරූපකානං සවිඤ්ඤානං වචනානං තෙසං රූපායතනාඤ්ඤා නිරුජ්ඣති, මනායතනාඤ්ඤා නිරුජ්ඣති.

යසං වා පන මනායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣතිති: අරූපකානං වචනානං තෙසං මනායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං රූපායතනං නිරුජ්ඣති. සරූපකානං සවිඤ්ඤානං වචනානං තෙසං මනායතනාඤ්ඤා නිරුජ්ඣති, රූපායතනාඤ්ඤා නිරුජ්ඣති.

236. යසං රූපායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිති: ආමනා.

යසං වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣතිති: අරූපකානං වචනානං තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං රූපායතනං නිරුජ්ඣති. සරූපකානං වචනානං තෙසං ධම්මායතනාඤ්ඤා නිරුජ්ඣති, රූපායතනාඤ්ඤා නිරුජ්ඣති.

237. යසං මනායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිති: ආමනා.

යසං වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස මනායතනං නිරුජ්ඣතිති: අවිඤ්ඤානං වචනානං තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං මනායතනං නිරුජ්ඣති. සවිඤ්ඤානං වචනානං තෙසං ධම්මායතනාඤ්ඤා නිරුජ්ඣති, මනායතනාඤ්ඤා නිරුජ්ඣති. (අනුලොම පුග්ගල)

යස්ච වකඛායතනං නිරුජ්ඣති -ප- (උප්පාදෙපි නිරොධෙපි උප්පාදනිරොධෙපි යස්ඤ්ඤං සබ්බස්ඤ්ඤං. අනුලොම ඔකාස.)

238. යසං යස්ච වකඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තස්ච භ්‍යාසායතනං නිරුජ්ඣතිති: -ප- භානායතනං - රූපායතනං - මනායතනං - ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිති: (යසං යස්චාමපි සද්දිසං විජාරොතබ්බං. අනුලොම පුග්ගලොකාස)

1. සරූපකානං පදං මරමිච්චධංඛනිතිවංකො හ දිසංතො.

235. යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට මනායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: රූ ඇති ව සිත් නැති ව ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට රූපායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට මනායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. රූ ඇති ව සිත් ඇති ව ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට රූපායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, මනායතනය ද නිරුද්ධ වේ.

තවද යමකුට මනායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: රූ නැති ව ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට මනායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. රූ ඇති ව සිත් ඇති ව ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට මනායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, රූපායතනය ද නිරුද්ධ වේ.

236. යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: රූ නැති ව ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. රූ ඇති ව ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, රූපායතනය ද නිරුද්ධ වේ.

237. යමකුට මනායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට මනායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: සිත් නැති ව ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට මනායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. සිත් ඇති ව ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, මනායතනය ද නිරුද්ධ වේ. (අනුලොමපුද්ගල යි)

යම් තූනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ නම්... (උත්පාදයෙහි ද නිරෝධයෙහි ද උත්පාදනිරෝධයෙහි ද යි සෑම තන්හි යත්තය සමාන යි. අනුලොමාවකාශ යි)

238. යමකුට යම් තූනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි සොතායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: සානායතනය - රූපායතනය - මනායතනය - ධම්මායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්:... (යසස යත්තය ද සමාන යි. විස්තර කළ යුතු යි. අනුලොම-පුද්ගලාවකාශ යි)

239. යස්ස වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස සොතායතනං න නිරුජ්ඣතිති: අවකච්ඡානානං සසොතකානානං වචනානානං තෙසං වක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං සොතායතනං න නිරුජ්ඣති. සංඛේසං උපපජ්ජන්තානානං, අවකච්ඡානානං අසොතකානානං වචනානානං තෙසං වක්ඛායතනාණි න නිරුජ්ඣති, සොතායතනාණි න නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන සොතායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස වක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣතිති: අසොතකානානං සවකච්ඡානානං වචනානානං තෙසං සොතායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං වක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති. සංඛේසං උපපජ්ජන්තානානං, අසොතකානානං අවකච්ඡානානං වචනානානං තෙසං සොතායතනාණි න නිරුජ්ඣති, වක්ඛායතනාණි න නිරුජ්ඣති.

240. යස්ස වක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස ඝානායතනං න නිරුජ්ඣතිති: අවකච්ඡානානං සඝානකානානං වචනානානං තෙසං වක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං ඝානායතනං න නිරුජ්ඣති. සංඛේසං උපපජ්ජන්තානානං, අවකච්ඡානානං අඝානකානානං වචනානානං තෙසං වක්ඛායතනාණි න නිරුජ්ඣති, ඝානායතනාණි න නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන ඝානායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස වක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣතිති: අඝානකානානං සවකච්ඡානානං වචනානානං තෙසං ඝානායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං වක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති. සංඛේසං උපපජ්ජන්තානානං අඝානකානානං අවකච්ඡානානං වචනානානං තෙසං ඝානායතනාණි න නිරුජ්ඣති, වක්ඛායතනාණි න නිරුජ්ඣති.

241. යස්ස වක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣතිති: අවකච්ඡානානං වචනානානං තෙසං වක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣති. සංඛේසං උපපජ්ජන්තානානං, අරූපකානානං වචනානානං තෙසං වක්ඛායතනාණි න නිරුජ්ඣති, රූපායතනාණි න නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන රූපායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස වක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣතිති: ආමනාය.

239. යමකුට වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට සොකායකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : ඇස් නැති ව කන් ඇති ව ව්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට සොකායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වේ. උපදනා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව කන් නැති ව ව්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට වක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, සොකායකනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට සොකායකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : කන් නැති ව ඇස් ඇති ව ව්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට සොකායකනය නිරුද්ධ නො වේ, ඔවුනට වක්ඛායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපදනා සියල්ලනට ද කන් නැති ව ඇස් නැති ව ව්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට සොකායකනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, වක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

240. යමකුට වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට ඝනායකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : ඇස් නැති ව නැහැ ඇති ව ව්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වේ, ඔවුනට ඝනායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපදනා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව නැහැ නැති ව ව්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට වක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ඝනායකනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට ඝනායකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : නැහැ නැති ව ඇස් ඇති ව ව්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට ඝනායකනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට වක්ඛායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපදනා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව ඇස් නැති ව ව්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට ඝනායකනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, වක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

241. යමකුට වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට රූපායකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : ඇස් නැති ව රූ ඇති ව ව්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට රූපායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වේ. උපදනා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති ව ව්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වෙයි, රූපායකනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට රූපායකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : එසේ ය.

242. යසං වක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස මනායතනං න නිරුජ්ඣතිති: අවකුක්ඛානං සවික්ඛානං වචනානං තෙසං වක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං මනායතනං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ජනානං, අවික්ඛානං වචනානං තෙසං වක්ඛායතනාණි න නිරුජ්ඣති, මනායතනාණි න නිරුජ්ඣති.

යසං චා පන මනායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස වක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣතිති: ආමනා.

243. යසං වක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිති: අවකුක්ඛානං වචනානං තෙසං වක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ජනානං තෙසං වක්ඛායතනාණි න නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනාණි න නිරුජ්ඣති.

යසං චා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස වක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣතිති: ආමනා. (වක්ඛායතනමූලකං)

244. යසං ඝානායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣතිති: අඝානකානං සරූපකානං වචනානං තෙසං ඝානායතනං න නිරුජ්ඣති; නො ච තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ජනානං, අරූපකානං වචනානං තෙසං ඝානායතනාණි න නිරුජ්ඣති, රූපායතනාණි න නිරුජ්ඣති.

යසං චා පන රූපායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස ඝානායතනං න නිරුජ්ඣතිති: ආමනා.

245. යසං ඝානායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස මනායතනං න නිරුජ්ඣතිති: අඝානකානං සවික්ඛානං වචනානං තෙසං ඝානායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං මනායතනං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ජනානං අවික්ඛානං වචනානං තෙසං ඝානායතනාණි න නිරුජ්ඣති, මනායතනාණි න නිරුජ්ඣති.

යසං චා පන මනායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස ඝානායතනං න නිරුජ්ඣතිති: ආමනා.

242. යමකුට වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට මනායකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ඇස් නැති ව සිත් ඇති ව ව්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට මනායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපදනා වූ සියල්ලනට ද සිත් නැති ව ව්‍යුත වන්නවුනට ද සි ඔවුනට වක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මනායකනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට මනායකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: එසේ යි.

243. යමකුට වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ඇස් නැති ව ව්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට ධම්මායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපදනා සියලු ඔවුනට වක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: එසේ යි. (වක්ඛායකන මූලක යි)

244. යමකුට ඝාණායකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට රූපායකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: නැහැ නැති ව රූ ඇති ව ව්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට ඝාණායකනය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට රූපායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වේ. උපදනා සියල්ලනට ද රූ නැති ව ව්‍යුත වන්නවුනට ද සි ඔවුනට ඝාණායකනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, රූපායකනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට රූපායකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට ඝාණායකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: එසේ යි.

245. යමකුට ඝාණායකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට මනායකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: නැහැ නැති ව සිත් ඇති ව ව්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට ඝාණායකනය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට මනායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපදනා වූ සියල්ලනට ද සිත් නැති ව ව්‍යුත වන්නවුනට ද සි ඔවුනට ඝාණායකනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මනායකනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට මනායකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට ඝාණායකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: එසේ යි.

246. යසං සානායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිති: අසානකානං වචනානං තෙසං සානායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති. සබ්බස්ස උපපජ්ජනානං තෙසං සානායතනාණි න නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනාණි න නිරුජ්ඣති.

යසං වා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස සානායතනං න නිරුජ්ඣතිති: ආමනා. (සානායතනවූලකං)

247. යසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස මනායතනං න නිරුජ්ඣතිති: අරූපකානං වචනානං තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං මනායතනං න නිරුජ්ඣති. සබ්බස්ස උපපජ්ජනානං තෙසං රූපායතනාණි න නිරුජ්ඣති, මනායතනාණි න නිරුජ්ඣති.

යසං වා පන මනායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣතිති: අවික්ඛකානං සරූපකානං¹ වචනානං තෙසං මනායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣති. සබ්බස්ස උපපජ්ජනානං තෙසං මනායතනාණි න නිරුජ්ඣති, රූපායතනාණි න නිරුජ්ඣති.

248. යසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිති: අරූපකානං වචනානං තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති. සබ්බස්ස උපපජ්ජනානං තෙසං රූපායතනාණි න නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනාණි න නිරුජ්ඣති.

යසං වා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣතිති: ආමනා. (රූපායතනවූලකං)

249. යසං මනායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිති: අවික්ඛකානං වචනානං තෙසං මනායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති. සබ්බස්ස උපපජ්ජනානං තෙසං මනායතනාණි න නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනාණි න නිරුජ්ඣති.

1. සරූපකානානි පදං මරමෙවධස්සඛිතිපිටකෙ න දිස්සතෙ.

246. යමකුට ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: නැහැ නැති ව ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපදනා වූ සියලු ඔවුනට ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: එසේ යි. (ඝාතායතන-වූලක යි.)

247. යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: රූ නැති ව ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපදනා වූ සියලු ඔවුනට රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: සිත් නැති ව රූ ආති ව ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට මනායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපදනා වූ සියලු ඔවුනට මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

248. යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: රූ නැති ව ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපදනා වූ සියලු ඔවුනට රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: එසේ යි. (රූපායතන-වූලක යි)

249. යමකුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: සිත් නැති ව ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට මනායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපදනා වූ සියලු ඔවුනට මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

යසං වා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති තසං මනායතනං
න නිරුජ්ඣතිති: ආමනා. (පච්චනිකපුග්ගල)

250. යත් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති -ප- (පච්චනිකඔකාස)

251. යසං යත් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති තසං තත්ථ
සොතායතනං න නිරුජ්ඣතිති: -ප- යසං යත්කම්පි යසංක
සද්දිසං—පච්චනිකපුග්ගලොකාස)

පච්චසන්නවාරො.

252. යසං චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣත්ථ තසං සොතායතනං
නිරුජ්ඣත්ථාති: ආමනා. (උප්පාදවාරෙපි නිරොධවාරෙපි උප්පාද-
නිරොධවාරෙපි අතිතපුච්ඡා අනුලොමමි පච්චනිකමි සද්දිසං. අනු-
ලොමපුග්ගල)

අතිතවාරො.

253. යසං චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣත්ථ තසං සොතායතනං
නිරුජ්ඣත්ථාති: ආමනා.

යසං වා පන සොතායතනං නිරුජ්ඣත්ථ තසං චක්ඛායතනං
නිරුජ්ඣත්ථාති: ආමනා.

254. යසං චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣත්ථ තසං ඝානායතනං
නිරුජ්ඣත්ථාති: පච්චිමභවිකානං රූපාවචරං උපපජ්ජනානං, යෙ
ච රූපාවචරං උපපජ්ජතො පරිනිබ්බාසිසංනති තෙසං චචනානං,
තෙසං චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣත්ථ, නො ච තෙසං ඝානායතනං
නිරුජ්ඣත්ථ. ඉතරෙසං තෙසං චක්ඛායතනාඤච නිරුජ්ඣත්ථ,
ඝානායතනාඤච නිරුජ්ඣත්ථ.

යසං වා පන ඝානායතනං නිරුජ්ඣත්ථ තසං චක්ඛායතනං
නිරුජ්ඣත්ථාති: ආමනා.

255. යසං චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣත්ථ තසං රූපායතනං
නිරුජ්ඣත්ථාති: ආමනා.

යසං වා පන රූපායතනං නිරුජ්ඣත්ථ තසං චක්ඛායතනං
නිරුජ්ඣත්ථාති: ආමනා.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යන්තික-පුද්ගල යි)

250. යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම්... (ප්‍රත්‍යන්තිකාවකාශ යි)

251. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි සොතායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ... (යසස යක්කයද යසසකය හා සමාන යි. ප්‍රත්‍යන්තික පුද්ගලාවකාශ යි)

ප්‍රත්‍යුත්පන්නවාර යි.

252. යමකුට වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට සොතායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

(උත්පාදවාරයෙහි ද නිරොධවාරයෙහි ද උත්පාදනිරොධවාරයෙහි ද අතීත පාවෂා අනුලොමය ද ප්‍රත්‍යන්තිකය ද සමාන යි. (අනුලොම පුද්ගල යි)

අතීතවාර යි.

253. යමකුට වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට සොතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට සොතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

254. යමකුට වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට ඝනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පස්විම්භවික ව රූපාවචරයෙහි උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරි-නිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට ඝනායතනය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඝනායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට ඝනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

255. යමකුට වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

256. යසං චකඛායතනං නිරුජ්ඣකීසංති තසං මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුජ්ඣකීසංතිති: ආමනායා;

යසං චා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣකීසංති තසං චකඛායතනං නිරුජ්ඣකීසංතිති: පච්ඡිමභවිකානං අරූපං උපපජ්ජනානං, යෙ ච අරූපං උපපජ්ජිතා පරිනිබ්බාසිසංතිති, තෙසං චචනානානං තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣකීසංති, නො ච තෙසං චකඛායතනං නිරුජ්ඣකීසංති. ඉතරෙසං තෙසං ධම්මායතනානං නිරුජ්ඣකීසංති, චකඛායතනානං නිරුජ්ඣකීසංති. (චකඛායතනමූලකං)

257. යසං ඝානායතනං නිරුජ්ඣකීසංති තසං රූපායතනං නිරුජ්ඣකීසංතිති: ආමනායා.

යසං චා පන රූපායතනං නිරුජ්ඣකීසංති තසං ඝානායතනං නිරුජ්ඣකීසංතිති: පච්ඡිමභවිකානං රූපාවචරං උපපජ්ජනානං, යෙ ච රූපාවචරං උපපජ්ජිතා පරිනිබ්බාසිසංතිති, තෙසං චචනානානං තෙසං රූපායතනං නිරුජ්ඣකීසංති. නො ච තෙසං ඝානායතනං නිරුජ්ඣකීසංති. ඉතරෙසං තෙසං රූපායතනානං නිරුජ්ඣකීසංති, ඝානායතනානං නිරුජ්ඣකීසංති.

258. යසං ඝානායතනං නිරුජ්ඣකීසංති තසං මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුජ්ඣකීසංතිති: ආමනායා.

යසං චා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣකීසංති තසං ඝානායතනං නිරුජ්ඣකීසංතිති: පච්ඡිමභවිකානං රූපාවචරං අරූපාවචරං උපපජ්ජනානං, යෙ ච රූපාවචරං අරූපාවචරං උපපජ්ජිතා පරිනිබ්බාසිසංතිති තෙසං චචනානානං තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣකීසංති. නො ච තෙසං ඝානායතනං නිරුජ්ඣකීසංති. ඉතරෙසං තෙසං ධම්මායතනානං නිරුජ්ඣකීසංති, ඝානායතනානං නිරුජ්ඣකීසංති. (ඝානායතනමූලකං)

259. යසං රූපායතනං නිරුජ්ඣකීසංති තසං මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුජ්ඣකීසංතිති: ආමනායා.

යසං චා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣකීසංති තසං රූපායතනං නිරුජ්ඣකීසංතිති: පච්ඡිමභවිකානං අරූපානං උපපජ්ජනානං, යෙ ච අරූපං උපපජ්ජිතා පරිනිබ්බාසිසංතිති, තෙසං චචනානානං තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣකීසංති, නො ච තෙසං රූපායතනං නිරුජ්ඣකීසංති. ඉතරෙසං තෙසං ධම්මායතනානං නිරුජ්ඣකීසංති, රූපායතනානං නිරුජ්ඣකීසංති.

256. යමකුට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට මනායකනය ... ධම්මායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව අරූපයෙහි උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට ධම්මායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට චක්ඛායකනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. චක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. (චක්ඛායකන මූලක යි)

257. යමකුට ඝාතායකනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට රූපායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට රූපායකනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට ඝාතායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව රූපාවචරයෙහි උපදනවුනට ද, යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට රූපායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට ඝාතායකනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. සෙසු ඔවුනට රූපායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඝාතායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

258. යමකුට ඝාතායකනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට මනායකනය ... ධම්මායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට ඝාතායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට ධම්මායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට ඝාතායකනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඝාතායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. (ඝාතායකනමූලක යි)

259. යමකුට රූපායකනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට මනායකනය ... ධම්මායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට රූපායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව අරූපයෙහි උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට ධම්මායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට රූපායකනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, රූපායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

260. යසං මනායතනං නිරුජ්ඣිසංති තසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිසංතිති: ආමනායා.

යසං වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිසංති තසං මනායතනං නිරුජ්ඣිසංතිති: ආමනායා. (අනුලොම පුග්ගල)

261. යස් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිසංති -පෙ- (අනුලොම ඔකාස)

262. යසං යස් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිසංති තසං තස් ඓසාතායතනං නිරුජ්ඣිසංතිති: ආමනායා.

යසං වා පන යස් -පෙ- ආමනායා.

263. යසං යස් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිසංති තසං තස් ඝානායතනං නිරුජ්ඣිසංතිති: රූපාවචරානං -පෙ- කාමාවචරානං -පෙ-

යසං වා පන යස් -පෙ- ආමනායා.

264. යසං යස් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිසංති තසං තස් ඝානායතනං නිරුජ්ඣිසංතිති: ආමනායා.

යසං වා පන යස් ඝානායතනං නිරුජ්ඣිසංති තසං තස් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිසංතිති: අසඤ්ඤසත්තානං -පෙ- පඤ්චොපාකාරානං -පෙ-

265. යසං යස් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිසංති තසං තස් මනායතනං නිරුජ්ඣිසංතිති: ආමනායා.

යසං වා පන යස් -පෙ- අරූපානං -පෙ- පඤ්චොපාකාරානං -පෙ-

266. යසං යස් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිසංති තසං තස් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිසංතිති: ආමනායා.

යසං වා පන යස් -පෙ- අසඤ්ඤසත්තානං, අරූපානං -පෙ- පඤ්චොපාකාරානං -පෙ- (චක්ඛායතනමූලකං)

267. යසං යස් ඝානායතනං නිරුජ්ඣිසංති තසං තස් රූපායතනං නිරුජ්ඣිසංතිති: ආමනායා.

යසං වා පන යස් -පෙ- රූපාවචරානං -පෙ- කාමාවචරානං -පෙ-

260. යමකුට මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට ධම්මා-
යතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට මනා-
යතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි. (අනුලොමපුද්ගල යි)

261. යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ...
(අනුලොමාවකාශ යි)

262. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වන්නේ
නම් ඔහුට එහි සොතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ...එසේ යි.

263. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වන්නේ
නම් ඔහුට එහි ඝනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: රූපාවචර-
යනට ද ... කාමාවචරයනට ද ...

තවද යමකුට යම් තැනෙක... එසේ යි.

264. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වන්නේ
නම් ඔහුට එහි ඝනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ඝනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ
නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අසංඥ-
සන්ධියනට ද ... පඤ්චවොකාරයනට ද ...

265. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වන්නේ
නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ... අරූපයනට ද ... පඤ්ච-
වොකාරයනට ද ...

266. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වන්නේ
නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ... අසංඥසන්ධියනට ද අරූප-
යනට ද ...පඤ්චවොකාරයනට ද ... (වක්ඛායතනමූලක යි)

267. යමකුට යම් තැනෙක ඝනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ
නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ... රූපාවචරයනට ද ...
කාමාවචරයනට ද ...

268. යසං යඤ්ඤා සානායතනං නිරුජ්ඣිසංඝති තසං තඤ්ඤා මනායතනං නිරුජ්ඣිසංඝති: ආමනාහා.

යසං වා පන යඤ්ඤා -ප- රුපාවචරානං, අරුපාවචරානං -ප- කාමාවචරානං -ප-

269. යසං යඤ්ඤා සානායතනං නිරුජ්ඣිසංඝති තසං තඤ්ඤා ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිසංඝති: ආමනාහා.

යසං වා පන යඤ්ඤා -ප- රුපාවචරානං, අරුපාවචරානං -ප- කාමාවචරානං -ප- (සානායතනමූලකං)

270. යසං යඤ්ඤා රුපායතනං නිරුජ්ඣිසංඝති තසං තඤ්ඤා මනායතනං නිරුජ්ඣිසංඝති: අසඤ්ඤාසන්තානං -ප- පඤ්ඤාචෝකාරානං -ප-

යසං වා පන යඤ්ඤා -ප- අරුපානං -ප- පඤ්ඤාචෝකාරානං -ප-

271. යසං යඤ්ඤා රුපායතනං නිරුජ්ඣිසංඝති තසං තඤ්ඤා ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිසංඝති: ආමනාහා.

යසං වා පන යඤ්ඤා -ප- අරුපානං -ප- පඤ්ඤාචෝකාරානං අසඤ්ඤාසන්තානං -ප- (රුපායතනමූලකං)

272. යසං යඤ්ඤා මනායතනං නිරුජ්ඣිසංඝති තසං තඤ්ඤා ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිසංඝති: ආමනාහා.

යසං වා පන යඤ්ඤා ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිසංඝති තසං තඤ්ඤා මනායතනං නිරුජ්ඣිසංඝති: අසඤ්ඤාසන්තානං -ප- චතුචෝකාරානං පඤ්ඤාචෝකාරානං තෙසං තඤ්ඤා ධම්මායතනඤ්ඤා නිරුජ්ඣිසංඝති, මනායතනඤ්ඤා නිරුජ්ඣිසංඝති.

(යථා උපාදායාමෙ යසං යඤ්ඤා අනාගතා පුච්ඡා වීජාරිතා, එවං නිමරුඤ්ඤා විජාරෙතඤ්ඤා-අනුලොම පුග්ගලොකාස)

273. යසං වකඛායතනං න නිරුජ්ඣිසංඝති තසං සොනායතනං න නිරුජ්ඣිසංඝති: ආමනාහා.

යසං වා පන සොනායතනං න නිරුජ්ඣිසංඝති තසං වකඛායතනං න නිරුජ්ඣිසංඝති: ආමනාහා.

268. යමකුට යම් තැනෙක ඝනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි නොයතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ... රූපාවචරයනට ද ... අරූපාවචරයනට ද ...කාමාවචරයනට ද ...

269. යමකුට යම් තැනෙක ඝනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ... රූපාවචරයනට ද ... අරූපාවචරයනට ද ...කාමාවචරයනට ද ... (ඝනායතනමූලක යි)

270. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අසංඥාසන්ධියනට ද ...පඤ්චවොකාරයනට ද ..

තවද යමකුට යම් තැනෙක ... අරූපයනට ද ... පඤ්චවොකාරයනට ද...

271. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ... අරූපයනට ද ... පඤ්චවොකාරයනට ද අසංඥාසන්ධියනට ද ... (රූපායතනමූලක යි)

272. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අසංඥාසන්ධියනට ද ... චතුරවොකාරයනට ද ... පඤ්චවොකාරයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, මනායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

(යමසේ උත්පාදවාරයෙහි “යසස යසඤ්ඤෙහි” අනාගත-පාච්ඡාවෝ විස්තර කරන ලද්දහු ද, නිරොධවාරයෙහි දු එසේ ම විස්තර කටයුත්තාහ, අනුලොමාවකාශ යි)

273. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට සොකායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට සොකායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

274. යසං වකඛායතනං න නිරුජ්ඣකිසංසති තසං සානායතනං න නිරුජ්ඣකිසංසතිති: ආමනං.

යසං වා පන සානායතනං න නිරුජ්ඣකිසංසති තසං වකඛායතනං න නිරුජ්ඣකිසංසතිති: පච්ඡිමභවිකානං රූපාවචරං උපපජ්ජනං, යෙ ව රූපාවචරං උපපජ්ජනං පරිනිබ්බාදිසංසනති, තෙසං වචනං තෙසං සානායතනං න නිරුජ්ඣකිසංසති, නො ව තෙසං වකඛායතනං න නිරුජ්ඣකිසංසති. පඤ්චොකාමෙ පරිනිබ්බනං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ව අරූපං උපපජ්ජනං පරිනිබ්බාදිසංසනති, තෙසං වචනං තෙසං සානායතනං න නිරුජ්ඣකිසංසති, වකඛායතනං න නිරුජ්ඣකිසංසති.

275. යසං වකඛායතනං න නිරුජ්ඣකිසංසති තසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣකිසංසතිති: ආමනං.

යසං වා පන රූපායතනං න නිරුජ්ඣකිසංසති තසං වකඛායතනං න නිරුජ්ඣකිසංසතිති: ආමනං.

276. යසං වකඛායතනං න නිරුජ්ඣකිසංසති තසං මනායතනං-පෙ- ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣකිසංසතිති: පච්ඡිමභවිකානං අරූපං උපපජ්ජනං, යෙ ව අරූපං උපපජ්ජනං පරිනිබ්බාදිසංසනති, තෙසං වචනං තෙසං වකඛායතනං න නිරුජ්ඣකිසංසති. නො ව තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣකිසංසති, පරිනිබ්බනං තෙසං වකඛායතනං න නිරුජ්ඣකිසංසති. ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣකිසංසති.

යසං වා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣකිසංසති තසං වකඛායතනං න නිරුජ්ඣකිසංසතිති: ආමනං. (වකඛායතනමූලකං)

277. යසං සානායතනං න නිරුජ්ඣකිසංසති තසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣකිසංසතිති: පච්ඡිමභවිකානං රූපාවචරං උපපජ්ජනං යෙ ව රූපාවචරං උපපජ්ජනං පරිනිබ්බාදිසංසනති, තෙසං වචනං තෙසං සානායතනං න නිරුජ්ඣකිසංසති, නො ව තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣකිසංසති. පඤ්චොකාමෙ පරිනිබ්බනං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ව අරූපං උපපජ්ජනං පරිනිබ්බාදිසංසනති, තෙසං වචනං තෙසං සානායතනං න නිරුජ්ඣකිසංසති, රූපායතනං න නිරුජ්ඣකිසංසති.

යසං වා පන රූපායතනං න නිරුජ්ඣකිසංසති තසං සානායතනං න නිරුජ්ඣකිසංසතිති: ආමනං.

274. යමකුට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට ඝනායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ඝනායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව රූපා-වචරයෙහි උපදානවුනට ද යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට ඝනා-යකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට චක්ඛායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට ඝනායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, චක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

275. යමකුට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට රූපායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට රූපායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

276. යමකුට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට මනායකනය ... ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව අරූපයෙහි උපදානවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූප-යෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට ධම්මායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට චක්ඛා-යකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි. (චක්ඛා-යකනමුලක යි)

277. යමකුට ඝනායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට රූපායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව රූපා-වචරයෙහි උපදානවුනට ද යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට ඝනායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට රූපායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අරූප-යෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට ඝනායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, රූපායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට රූපායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට ඝනායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

278. යසං සානායතනං න නිරුජ්ඣිසංඝිති තසං මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසංඝිති: පච්ඡිමභවිකානං රූපා-වචරං අරූපාචචරං උපපජ්ජනානං, යෙ ච රූපාචචරං අරූපාචචරං උපපජ්ජිතා පරිනිබ්බාසිසංඝිති, තෙසං වචනානං තෙසං සානා-යතනං න නිරුජ්ඣිසංඝිති. නො ච තෙසං ධම්මායතනං න නිරු-ජ්ඣිසංඝිති, පරිනිබ්බනානං තෙසං සානායතනං න නිරුජ්ඣිසංඝිති, ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසංඝිති.

යසං වා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසංඝිති තසං සානා-යතනං න නිරුජ්ඣිසංඝිති: ආමනාය. (සානායතනමූලකං)

279. යසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣිසංඝිති තසං මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසංඝිති: පච්ඡිමභවිකානං අරූපං උපපජ්ජනානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ජිතා පරිනිබ්බාසිසංඝිති, තෙසං වචනානං තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣිසංඝිති. නො ච තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසංඝිති, පරිනිබ්බනානං තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣිසංඝිති, ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසංඝිති.

යසං වා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසංඝිති තසං රූපා-යතනං න නිරුජ්ඣිසංඝිති: ආමනාය. (රූපායතනමූලකං)

280. යසං මනායතනං න නිරුජ්ඣිසංඝිති තසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසංඝිති: ආමනාය.

යසං වා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසංඝිති තසං මනා-යතනං න නිරුජ්ඣිසංඝිති: ආමනාය. (මනායතනමූලකං—පච්චිනික පුග්ගල)

281. යස්ච චකඛායතනං න නිරුජ්ඣිසංඝිති -පෙ- (පච්චිනික-මධාස)

282. යසං යස්ච චකඛායතනං න නිරුජ්ඣිසංඝිති තසං තස්ච ඥානායතනං න නිරුජ්ඣිසංඝිති: ආමනාය.

යසං වා පන යස්ච ඥානායතනං න නිරුජ්ඣිසංඝිති තසං තස්ච චකඛායතනං න නිරුජ්ඣිසංඝිති: ආමනාය.

278. යමකුට ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පස්-විමභවික ව රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරි-නිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුක්ත වන්නවුනට ද ඔහුට ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි. (ඝාතා-යතනමූලක යි)

279. යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පස්-විමභවික ව අරූපයෙහි උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුක්ත වන්නවුනට ද ඔහුට රූපා-යතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි. (රූපා-යතනමූලක යි)

280. යමකුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි. (මනා-යතනමූලක යි. ප්‍රත්‍යන්තිකසුද්ධෙල යි)

281. යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් (ප්‍රත්‍යන්තිකාවකාශ යි)

282. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි සොකායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොකායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

283. යසං යස් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිසංඝිති තසං තස්ස සානායතනං න නිරුජ්ඣිසංඝිති: ආමනායා.

යසං වා පන යස් සානායතනං න නිරුජ්ඣිසංඝිති තසං තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිසංඝිති: රූපාවචරානං තෙසං තස්ස සානායතනං න නිරුජ්ඣිසංඝිති, නො ච තෙසං තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිසංඝිති. පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්ධානං අසඤ්ඤසත්තානං, අරූපානං තෙසං තස්ස සානායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිසංඝිති, චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිසංඝිති.

284. යසං යස් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිසංඝිති තසං තස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣිසංඝිති: අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිසංඝිති, නො ච තෙසං තස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣිසංඝිති. පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්ධානං, අරූපානං තෙසං තස්ස චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිසංඝිති, රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිසංඝිති.

යසං වා පන යස් රූපායතනං න නිරුජ්ඣිසංඝිති තසං තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිසංඝිති: ආමනායා.

285. යසං යස් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිසංඝිති තසං තස්ස මනායතනං න නිරුජ්ඣිසංඝිති: අරූපානං තෙසං තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිසංඝිති, නො ච තෙසං තස්ස මනායතනං න නිරුජ්ඣිසංඝිති. පරිනිබ්බන්ධානං අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තස්ස චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිසංඝිති, මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිසංඝිති.

යසං වා පන යස් මනායතනං න නිරුජ්ඣිසංඝිති තසං තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිසංඝිති: ආමනායා.

286. යසං යස් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිසංඝිති තසං තස්ස ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසංඝිති: අසඤ්ඤසත්තානං, අරූපානං තෙසං තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිසංඝිති, නො ච තෙසං තස්ස ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසංඝිති. පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං තස්ස චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිසංඝිති, ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිසංඝිති.

යසං වා පන යස් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසංඝිති තසං තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිසංඝිති: ආමනායා. (චක්ඛායතන-මූලකං)

283. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ඝනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: රූපාවචර වූ ඔවුනට එහි ඝනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අසංඤ්ජනනායනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

284. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අසංඤ්ජනන වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

285. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නවුනට ද අසංඤ්ජනනායනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

286. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අසංඤ්ජනනායනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි. (වක්ඛායතනවූලක යි)

287. යසං යඤ්ඤා සානායතනං න නිරුජ්ඣතිසංඝති තසං තඤ්ඤා රූපායතනං න නිරුජ්ඣතිසංඝති. රූපාවචරානං තෙසං තඤ්ඤා සානායතනං න නිරුජ්ඣතිසංඝති, නො ච තෙසං තඤ්ඤා රූපායතනං න නිරුජ්ඣතිසංඝති. පඤ්ඤාචොක්ඛාචොර පටිනිබ්බනානං, අරූපානං තෙසං තඤ්ඤා සානායතනාඤ්ඤා න නිරුජ්ඣතිසංඝති, රූපායතනාඤ්ඤා න නිරුජ්ඣතිසංඝති.

යසං චා පන යඤ්ඤා රූපායතනං න නිරුජ්ඣතිසංඝති තසං තඤ්ඤා සානායතනං න නිරුජ්ඣතිසංඝතිති: ආමනායා.

288. යසං යඤ්ඤා සානායතනං න නිරුජ්ඣතිසංඝති තසං තඤ්ඤා මනායතනං න නිරුජ්ඣතිසංඝතිති: රූපාවචරානං අරූපාවචරානං තෙසං තඤ්ඤා සානායතනං න නිරුජ්ඣතිසංඝති. නො ච තෙසං තඤ්ඤා මනායතනං න නිරුජ්ඣතිසංඝති. පටිනිබ්බනානං, අසඤ්ඤාසඤ්ඤානං තෙසං තඤ්ඤා සානායතනාඤ්ඤා න නිරුජ්ඣතිසංඝති, මනායතනාඤ්ඤා න නිරුජ්ඣතිසංඝති.

යසං චා පන යඤ්ඤා මනායතනං න නිරුජ්ඣතිසංඝති තසං තඤ්ඤා සානායතනං න නිරුජ්ඣතිසංඝතිති: ආමනායා.

289. යසං යඤ්ඤා සානායතනං න නිරුජ්ඣතිසංඝති තසං තඤ්ඤා ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිසංඝතිති: රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං තෙසං තඤ්ඤා සානායතනං න නිරුජ්ඣතිසංඝති, නො ච තෙසං තඤ්ඤා ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිසංඝති. පටිනිබ්බනානං තෙසං තඤ්ඤා සානායතනාඤ්ඤා න නිරුජ්ඣතිසංඝති, ධම්මායතනාඤ්ඤා න නිරුජ්ඣතිසංඝති.

යසං චා පන යඤ්ඤා ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිසංඝති තසං තඤ්ඤා සානායතනං න නිරුජ්ඣතිසංඝතිති: ආමනායා. (සානායතන-චූලකං)

290. යසං යඤ්ඤා රූපායතනං න නිරුජ්ඣතිසංඝති තසං තඤ්ඤා මනායතනං න නිරුජ්ඣතිසංඝතිති: අරූපානං තෙසං තඤ්ඤා රූපායතනං න නිරුජ්ඣතිසංඝති, නො ච තෙසං තඤ්ඤා මනායතනං න නිරුජ්ඣතිසංඝති. පටිනිබ්බනානං තෙසං තඤ්ඤා රූපායතනාඤ්ඤා න නිරුජ්ඣතිසංඝති, මනායතනාඤ්ඤා න නිරුජ්ඣතිසංඝති.

287. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: රූපාවචර වූ ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවේන්තවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, රූපා- යතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : එසේ යි.

288. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝාතා- යතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්තවුනට ද අසංඤ්ජයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, මනා- යතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : එසේ යි.

289. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝාතා- යතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්තා වූ ඔවුනට එහි ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : එසේ යි. (ඝාතායතනවූලක යි)

290. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරි- නිවේන්තා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

යසස වා පන යඤ්ච මනායතනං න නිරුජ්ඣකිසසති තසස තඤ්ච රූපායතනං න නිරුජ්ඣකිසසතිති: අසඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තඤ්ච මනායතනං න නිරුජ්ඣකිසසති, නො ච තෙසං තඤ්ච රූපායතනං න නිරුජ්ඣකිසසති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තඤ්ච මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣකිසසති, රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣකිසසති.

291. යසස යඤ්ච රූපායතනං න නිරුජ්ඣකිසසති තසස තඤ්ච ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣකිසසතිති: අරූපානං තෙසං තඤ්ච රූපායතනං න නිරුජ්ඣකිසසති, නො ච තෙසං තඤ්ච ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣකිසසති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තඤ්ච රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣකිසසති, ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣකිසසති.

යසස වා පන යඤ්ච ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣකිසසති තසස තඤ්ච රූපායතනං න නිරුජ්ඣකිසසතිති: ආමන්තා. (රූපායතන-මූලකං)

292. යසස යඤ්ච මනායතනං න නිරුජ්ඣකිසසති තසස තඤ්ච ධම්මායතනං නිරුජ්ඣකිසසතිති: අසඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තඤ්ච මනායතනං න නිරුජ්ඣකිසසති, නො ච තෙසං තඤ්ච ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣකිසසති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තඤ්ච මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣකිසසති, ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣකිසසති.

යසස වා පන යඤ්ච ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣකිසසති තසස තඤ්ච මනායතනං න නිරුජ්ඣකිසසතිති: ආමන්තා. (මනායතන-මූලකං. පච්චනික පුග්ගලොකාස)

අනාගතවාචො.

293. යසස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣකිසසති තසස සොකායතනං නිරුජ්ඣකිසසති: ආමන්තා.

යසස වා පන සොකායතනං නිරුජ්ඣකිසසති තසස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣකිසසති: සබ්බසං උපපජ්ජන්තානං, අවඤ්ඤානං චචන්තානං තෙසං සොකායතනං නිරුජ්ඣකිසසති. නො ච තෙසං චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣකිසසති. සච්ඤ්ඤානං චචන්තානං තෙසං සොකායතනඤ්ච නිරුජ්ඣකිසසති, චක්ඛායතනඤ්ච නිරුජ්ඣකිසසති.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අසංඥ සඳ වූ ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරි- නිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

291. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරි- නිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

292. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අසංඥසඳ වූ ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි. (මනායතනවූලක යි. ප්‍රත්‍යානිකපුද්ගලාවකාශ යි)

අනාගතවාර යි.

293. යමකුට වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට සොකා- යතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට සොකායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට වක්ඛා- යතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපදානා සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව ව්‍යුත්ත වන්නාවුනට ද යි ඔවුනට සොකායතනය නිරුද්ධ වී ය. ඔවුනට වක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ඇස් ඇති ව ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට සොකායතනය ද නිරුද්ධ වී ය, වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වේ.

294. යසස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තසස සානායතනං -පෙ-
රූපායතනං -පෙ- මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුජ්ඣන්තී:
ආමනතා.

යසස වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣන්තී තසස චක්ඛායතනං
නිරුජ්ඣන්තී: සබ්බසං උපපජ්ජන්තානං, අවකුක්ඛානං වචන්තානං
තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣන්තී, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං
නිරුජ්ඣති, සවකුක්ඛානං වචන්තානං තෙසං ධම්මායතනාඤ්ච නිරු-
ජ්ඣන්තී, චක්ඛායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣති.

295. යසස සානායතනං නිරුජ්ඣති තසස රූපායතනං -පෙ-
මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුජ්ඣන්තී: ආමනතා.

යසස වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣන්තී තසස සානායතනං
නිරුජ්ඣන්තී: සබ්බසං උපපජ්ජන්තානං, අසානකානං වචන්තානං
තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣන්තී, නො ච තෙසං සානායතනං
නිරුජ්ඣති, සසානකානං වචන්තානං තෙසං ධම්මායතනාඤ්ච නිරු-
ජ්ඣන්තී, සානායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣති.

296. යසස රූපායතනං නිරුජ්ඣති තසස මනායතනං -පෙ-
ධම්මායතනං නිරුජ්ඣන්තී: ආමනතා.

යසස වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣන්තී තසස රූපායතනං
නිරුජ්ඣන්තී: සබ්බසං උපපජ්ජන්තානං අරූපකානං වචන්තානං
තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣන්තී, නො ච තෙසං රූපායතනං
නිරුජ්ඣති, අරූපකානං වචන්තානං තෙසං ධම්මායතනාඤ්ච නිරු-
ජ්ඣන්තී, රූපායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣති.

297. යසස මනායතනං නිරුජ්ඣති තසස ධම්මායතනං නිරු-
ජ්ඣන්තී: ආමනතා.

යසස වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣන්තී තසස මනායතනං
නිරුජ්ඣන්තී: සබ්බසං උපපජ්ජන්තානං, අවිත්තකානං වචන්තානං
තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣන්තී, නො ච තෙසං මනායතනං
නිරුජ්ඣති, සවිත්තකානං වචන්තානං තෙසං ධම්මායතනාඤ්ච නිරු-
ජ්ඣන්තී, මනායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣති. (අනුලොමපුග්ගල)

298. යස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති -පෙ- (අනුලොමවිකාස)

294. යමකුට වක්ඛායකනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට ඝානා-
යකනය ... රූපායකනය ... මනායකනය ... ධම්මායකනය ...
නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට වක්ඛා-
යකනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපදනා සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව
ව්‍යුත වන්තවුනට ද යි ඔවුනට ධම්මායකනය නිරුද්ධ වී ය. ඔවුනට
වක්ඛායකනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ඇස් ඇති ව ව්‍යුත වන්තා
වූ ඔවුනට ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ වී ය, වක්ඛායකන ද නිරුද්ධ වේ.

295. යමකුට ඝානායකනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට රූපා-
යකනය ... මනායකනය ... ධම්මායකනය ... නිරුද්ධ වී ද යත්:
එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට ඝානායකනය
නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව
ව්‍යුත වන්තවුනට ද යි ඔවුනට ධම්මායකනය නිරුද්ධ වී ය. ඔවුනට
ඝානායකනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. නැහැ ඇති ව ව්‍යුත වන්තා
වූ ඔවුනට ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ වී ය, ඝානායකනය ද
නිරුද්ධ වේ.

296. යමකුට රූපායකනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට මනායකනය
... ධම්මායකනය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට රූපායකනය
නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති ව
ව්‍යුත වන්තවුනට ද යි ඔවුනට ධම්මායකනය නිරුද්ධ වී ය. ඔවුනට
රූපායකනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. රූ ඇති ව ව්‍යුත වන්තා වූ
ඔවුනට ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ වී ය, රූපායකනය ද නිරුද්ධ වේ.

297. යමකුට මනායකනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට ධම්මා-
යකනය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට මනායකනය
නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද සිත් නැති ව
ව්‍යුත වන්තවුනට ද යි ඔවුනට ධම්මායකනය නිරුද්ධ වී ය, ඔවුනට
මනායකනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. සිත් ඇති ව ව්‍යුත වන්තා
වූ ඔවුනට ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ වී ය, මනායකනය ද
නිරුද්ධ වේ. (අනුලොම පුද්ගල යි)

298. යම තැනෙක වක්ඛායකනය නිරුද්ධ වේ නම් ... (අනු-
ලොමාවකාය යි)

299. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි සොකායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: ඉද්ධාවාසයෙහි පිරි-නිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වෙයි. ඔවුනට එහි සොකායතනය නො ද නිරුද්ධ වී ය. ඇස් ඇති ව ව්‍යුත වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, සොකායතනය ද නිරුද්ධ වී ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොකායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි උපද්ධාවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත වන්නාවුනට ද යි ඔවුනට එහි සොකායතනය නිරුද්ධ වී ය, ඔවුනට එහි වක්ඛා-යතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ඇස් ඇති ව ව්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට එහි සොකායතනය ද නිරුද්ධ වී ය, වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වේ.

300. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි ඝනායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: රූපාවචරයෙන් ව්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි ඝනායතනය නො ද නිරුද්ධ වී ය. ඇස් ඇති ව කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, ඝනායතනය ද නිරුද්ධ වී ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ඝනායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි උපද්ධාවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත වන්නාවුනට ද යි ඔවුනට එහි ඝනායතනය නිරුද්ධ වී ය, ඔවුනට එහි වක්ඛා-යතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ඇස් ඇති ව කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට එහි ඝනායතනය ද නිරුද්ධ වී ය, වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වේ.

301. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: ඉද්ධාවාසයෙහි පිරි-නිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ වී ය. ඇස් ඇති ව ව්‍යුත වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, රූපායතනය ද නිරුද්ධ වී ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි උපද්ධා-වුනට ද ඇස් නැති වූ කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත වන්නාවුනට ද අසංඤ්ඤාසංකප්පයට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වී ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ඇස් ඇති වූ ව්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ වී ය, වක්ඛා-යතනය ද නිරුද්ධ වේ.

302. යසං යස් චක්ඛියතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තස් චනා-
යතනං නිරුජ්ඣන්තී: සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තස්
චක්ඛියතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තස් මනායතනං
නිරුජ්ඣන්තී. ඉතරෙසං සවකඛුකානං වචනානං තෙසං තස්
චක්ඛියතනං නිරුජ්ඣති, මනායතනං නිරුජ්ඣන්තී.

යසං වා පන යස් මනායතනං නිරුජ්ඣන්තී තස්ස තස්
චක්ඛියතනං නිරුජ්ඣන්තී: පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්තානං,
අවකඛුකානං කාමාවචරා වචනානං, අරුපානං තෙසං තස් මනායතනං
නිරුජ්ඣන්තී, නො ච තෙසං තස් චක්ඛියතනං නිරුජ්ඣති.
සවකඛුකානං වචනානං තෙසං තස් මනායතනං නිරුජ්ඣන්තී,
චක්ඛියතනං නිරුජ්ඣති.

303. යසං යස් චක්ඛියතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තස්
ධම්මියතනං නිරුජ්ඣන්තී: සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං
තස් චක්ඛියතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තස් ධම්මියතනං
නිරුජ්ඣන්තී. ඉතරෙසං සවකඛුකානං වචනානං තෙසං තස්
චක්ඛියතනං නිරුජ්ඣති, ධම්මියතනං නිරුජ්ඣන්තී.

යසං වා පන යස් ධම්මියතනං නිරුජ්ඣන්තී තස්ස තස්
චක්ඛියතනං නිරුජ්ඣන්තී: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං, අවකඛුකානං
වචනානං තෙසං තස් ධම්මියතනං නිරුජ්ඣන්තී, නො ච තෙසං
තස් චක්ඛියතනං නිරුජ්ඣති. සවකඛුකානං වචනානං තෙසං
තස් ධම්මියතනං නිරුජ්ඣන්තී, චක්ඛියතනං නිරුජ්ඣති.
(චක්ඛියතනවූලකං)

304. යසං යස් ඝනායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තස්
රූපායතනං නිරුජ්ඣන්තී: ආමනා.

යසං වා පන යස් රූපායතනං නිරුජ්ඣන්තී තස්ස තස්
ඝනායතනං නිරුජ්ඣන්තී: කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං, අඝනාකානං
කාමාවචරා වචනානං, රූපාවචරානං තෙසං තස් රූපායතනං
නිරුජ්ඣන්තී, නො ච තෙසං තස් ඝනායතනං නිරුජ්ඣති.
අඝනාකානං වචනානං තෙසං තස් රූපායතනං නිරුජ්ඣන්තී,
ඝනායතනං නිරුජ්ඣති.

302. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛයතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: ඉද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේන්තා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ වී. ඇස් ඇති ව ව්‍යුහ වන්තා වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, මනායතනය ද නිරුද්ධ වී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි වක්ඛයතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි උපද්ධාවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙන් ව්‍යුහ වන්තවුනට ද අරූපයනට ද ශ්‍රී ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ඇස් ඇති ව ව්‍යුහ වන්තා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ වී, වක්ඛයතනය ද නිරුද්ධ වේ.

303. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛයතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: ඉද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේන්තා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වී. ඇස් ඇති ව ව්‍යුහ වන්තා වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි වක්ඛයතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපද්ධා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව ව්‍යුහ වන්තවුනට ද ශ්‍රී ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ඇස් ඇති ව ව්‍යුහ වන්තා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වී, වක්ඛයතනය ද නිරුද්ධ වේ. (වක්ඛයතන-වූලක ශ්‍රී)

304. යමකුට යම් තැනෙක ඝාණායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ ශ්‍රී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි ඝාණායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි උපද්ධාවුනට ද නැහැ නැති ව කාමාවචරයෙන් ව්‍යුහ වන්තවුනට ද රූපාවචරයනට ද ශ්‍රී ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි ඝාණායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. නැහැ ඇති ව ව්‍යුහ වන්තා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ වී, ඝාණායතනය ද නිරුද්ධ වේ.

305. යසං වා පන ඝාතායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තස්ස මනායතනං නිරුජ්ඣන්තීති: ආමන්තා.

යසං වා පන යස් මනායතනං නිරුජ්ඣන්තී තස්ස තස්ස ඝාතායතනං නිරුජ්ඣන්තීති: කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං, අඝාතකානං කාමාවචරා වචන්තානං, රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං තෙසං තස්ස මනායතනං නිරුජ්ඣන්තී, නො ච තෙසං තස්ස ඝාතායතනං නිරුජ්ඣති. සඝාතකානං වචන්තානං තෙසං තස්ස මනායතනං නිරුජ්ඣති, ඝාතායතනං නිරුජ්ඣති.

306. යසං යස් ඝාතායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තස්ස ධම්මායතනං නිරුජ්ඣන්තීති: ආමන්තා.

යසං වා පන යස් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣන්තී තස්ස තස්ස ඝාතායතනං නිරුජ්ඣන්තීති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං, අඝාතකානං වචන්තානං තෙසං තස්ස ධම්මායතනං නිරුජ්ඣන්තී, නො ච තෙසං තස්ස ඝාතායතනං නිරුජ්ඣති. සඝාතකානං වචන්තානං තෙසං තස්ස ධම්මායතනං නිරුජ්ඣන්තී, ඝාතායතනං නිරුජ්ඣති. (ඝාතායතනමුලකං)

307. යසං යස් රූපායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තස්ස මනායතනං නිරුජ්ඣන්තීති: සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසද්දසත්තා වචන්තානං තෙසං තස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තස්ස මනායතනං නිරුජ්ඣන්තී. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරා වචන්තානං තෙසං තස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣති, මනායතනං නිරුජ්ඣන්තී.

යසං වා පන යස් මනායතනං නිරුජ්ඣන්තී තස්ස තස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣන්තීති: පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්තානං, අරූපානං තෙසං තස්ස මනායතනං නිරුජ්ඣන්තී, නො ච තෙසං තස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣති. පඤ්චොකාරා වචන්තානං තෙසං තස්ස මනායතනං නිරුජ්ඣන්තී, රූපායතනං නිරුජ්ඣති.

308. යසං යස් රූපායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තස්ස ධම්මායතනං නිරුජ්ඣන්තීති: සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තස්ස ධම්මායතනං නිරුජ්ඣන්තී. ඉතරෙසං සරූපකානං වචන්තානං තෙසං තස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනං නිරුජ්ඣන්තී.

305. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද නැහැ නැති ව කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත වන්නවුනට ද රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. නැහැ ඇති ව ව්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ වී, ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ වේ.

306. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව ව්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි, නැහැ ඇති ව ව්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වී, ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ වේ. (ඝාතායතනමූලක යි).

307. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි පිරි-නිවේන්නවුනට ද අසංඥසන්ධියෙන් ව්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ වී. පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුත වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, මනායතනය ද නිරුද්ධ වී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ වී, රූපායතනය ද නිරුද්ධ වේ.

308. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි පිරි-නිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වී. රූ ඇති ව ව්‍යුත වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වී.

යස්ස වා පන යස්ස ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්ස තස්ස තස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣස්සීති: සබ්බස්ස උපපජ්ජන්තානං, අරූපකානං වචනතානං තෙසං තස්ස ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සීති, නො ච තෙසං තස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣස්සීති. සරූපකානං වචනතානං තෙසං තස්ස ධම්මායතනනඤ්ච නිරුජ්ඣස්සීති, රූපායතනනඤ්ච නිරුජ්ඣස්සීති. (රූපායතන මූලකං)

309. යස්ස යස්ස මනායතනං නිරුජ්ඣස්සීති තස්ස තස්ස ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සීති: සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තස්ස මනායතනං නිරුජ්ඣස්සීති, නො ච තෙසං තස්ස ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සීති. ඉතරෙසං සචිත්තකානං වචනතානං තෙසං තස්ස මනායතනනඤ්ච නිරුජ්ඣස්සීති, ධම්මායතනනඤ්ච නිරුජ්ඣස්සීති.

යස්ස වා පන යස්ස ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සීති තස්ස තස්ස මනායතනං නිරුජ්ඣස්සීති: සබ්බස්ස උපපජ්ජන්තානං, අචිත්තකානං වචනතානං තෙසං තස්ස ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සීති, නො ච තෙසං තස්ස මනායතනං නිරුජ්ඣස්සීති. සචිත්තකානං වචනතානං තෙසං තස්ස ධම්මායතනනඤ්ච නිරුජ්ඣස්සීති, මනායතනනඤ්ච නිරුජ්ඣස්සීති. (මනායතන මූලකං—අනුලොම පුත්තලොකාස)

310. යස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣස්සීති තස්ස සොකායතනං න නිරුජ්ඣස්සීති: නිරුජ්ඣස්සීති.

යස්ස වා පන සොකායතනං න නිරුජ්ඣස්සීති තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣස්සීති: නස්ථී.

311. යස්ස චක්ඛායතනං -පෙ- සානායතනං -පෙ- රූපායතනං -පෙ- මනායතනං න නිරුජ්ඣස්සීති තස්ස ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣස්සීති: නිරුජ්ඣස්සීති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣස්සීති තස්ස මනායතනං න නිරුජ්ඣස්සීති: නස්ථී. (පච්චනීකපුත්තල)

312. යස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣස්සීති -පෙ- (පච්චනීකමකාස)

313. යස්ස යස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣස්සීති තස්ස තස්ස සොකායතනං න නිරුජ්ඣස්සීති: පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං, අචිත්තකානං කාමාවචරා වචනතානං තෙසං තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣස්සීති, නො ච තෙසං තස්ස සොකායතනං න නිරුජ්ඣස්සීති. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං, අසඤ්ඤාසන්තානං, අරූපානං තෙසං තස්ස චක්ඛායතනනඤ්ච න නිරුජ්ඣස්සීති, සොකායතනනඤ්ච න නිරුජ්ඣස්සීති.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපද්ධා වූ සියල්ල-නට ද රූ නැති ව ව්‍යුත වන්නාවූනට ද සි ඔවුනට එහි ධම්මා-යතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි, රූ ඇති වූ ව්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වී, රූපායතනය ද නිරුද්ධ වේ. (රූපායතනවූලක සි)

309. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: ඉද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වී. සිත් ඇති ව ව්‍යුත වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපද්ධා වූ සියල්ලනට ද සිත් නැති ව ව්‍යුත වන්නාවූනට ද සි ඔවුනට එහි ධම්මා-යතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. සිත් ඇති ව ව්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වී, මනායතනය ද නිරුද්ධ වේ. (මනායතනවූලක සි. අනුලොම පුද්ගලාවකාශ සි)

310. යමකුට වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට සොතායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: නිරුද්ධ වී.

තවද යමකුට සොතායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: නැති.

311. යමකුට වක්ඛායතනය ... සානායතනය ... රූපායතනය ... මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: නිරුද්ධ වී.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: නැති. (ප්‍රත්‍යන්තික පුද්ගල සි)

312. යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ... (ප්‍රත්‍යන්තිකාවකාශ සි)

313. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි සොතායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: පඤ්ච-වොතාරයෙහි උපද්ධාවූනට ද ඇස් නැති වූ කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත වන්නාවූනට ද සි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට එහි සොතායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ඉද්ධා-වාසයෙහි උපද්ධාවූනට ද අසංඤ්ඤානට ද අරූපයනට ද සි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, සොතායතනය ද නිරුද්ධ නො වී.

යසං වා පන යස් සොතායතනං න නිරුජ්ඣස්ස තසං තස්ස චකම්බායතනං න නිරුජ්ඣස්සීති: සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තස්ස සොතායතනං න නිරුජ්ඣස්සී, නො ච තෙසං තස්ස චකම්බායතනං න නිරුජ්ඣස්සීති. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං, අසඤ්ඤසත්තානං, අරූපානං තෙසං තස්ස සොතායතනාණි න නිරුජ්ඣස්සී, චකම්බායතනාණි න නිරුජ්ඣස්සීති.

314. යසං යස් චකම්බායතනං න නිරුජ්ඣස්සී තසං තස්ස සානායතනං න නිරුජ්ඣස්සීති: කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං, අචක්ඛකානං කාමාවචරා චවන්තානං තෙසං තස්ස චකම්බායතනං න නිරුජ්ඣස්සී, නො ච තෙසං තස්ස සානායතනං න නිරුජ්ඣස්සී. රූපාවචරං උපපජ්ජන්තානං, අසඤ්ඤසත්තානං, අරූපානං තෙසං තස්ස චකම්බායතනාණි න නිරුජ්ඣස්සී, සානායතනාණි න නිරුජ්ඣස්සී.

යසං වා පන යස් සානායතනං න නිරුජ්ඣස්සී තසං තස්ස චකම්බායතනං න නිරුජ්ඣස්සීති: රූපාවචරා චවන්තානං තෙසං තස්ස සානායතනං න නිරුජ්ඣස්සී, නො ච තෙසං තස්ස චකම්බායතනං න නිරුජ්ඣස්සී. රූපාවචරං උපපජ්ජන්තානං, අසඤ්ඤසත්තානං, අරූපානං තෙසං තස්ස සානායතනාණි න නිරුජ්ඣස්සී, චකම්බායතනාණි න නිරුජ්ඣස්සී.

315. යසං යස් චකම්බායතනං න නිරුජ්ඣස්සී තසං තස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣස්සීති: පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං, අචක්ඛකානං කාමාවචරා චවන්තානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තස්ස චකම්බායතනං න නිරුජ්ඣස්සී, නො ච තෙසං තස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣස්සී. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං, අරූපානං තෙසං තස්ස චකම්බායතනාණි න නිරුජ්ඣස්සී, රූපායතනාණි න නිරුජ්ඣස්සී.

යසං වා පන යස් රූපායතනං න නිරුජ්ඣස්සී තසං තස්ස චකම්බායතනං න නිරුජ්ඣස්සීති: සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං, තෙසං තස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣස්සී, නො ච තෙසං තස්ස චකම්බායතනං න නිරුජ්ඣස්සී. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං, අරූපානං තෙසං තස්ස රූපායතනාණි න නිරුජ්ඣස්සී, චකම්බායතනාණි න නිරුජ්ඣස්සී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොත්තයකනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ශුද්ධා-වාසයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි සොත්තයකනය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනවුනට ද අසංඥසඤ්ඤානට ද අරුපයනට ද යි ඔවුනට එහි සොත්තයකනය ද නිරුද්ධ නො වී, වක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

314. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායකනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: කාමා-වචරයෙහි උපදනවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙන් ව්‍යුක්ත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි ඝාතායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. රූපාවචර-යෙහි උපදනවුනට ද අසංඥසඤ්ඤානට ද අරුපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ඝාතායකනය ද නිරුද්ධ නො වී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායකනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: රූපා-වචරයෙන් ව්‍යුක්ත වන්නා වූ ඔවුනට එහි ඝාතායකනය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. රූපාවචරයෙහි උපදනවුනට ද අසංඥසඤ්ඤානට ද අරුපයනට ද යි ඔවුනට ඝාතායකනය ද නිරුද්ධ නො වී, වක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

315. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි රූපායකනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: පඤ්චවො-කාරයෙහි උපදනවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙන් ව්‍යුක්ත වන්න-වුනට ද අසංඥසඤ්ඤානට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි රූපායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනවුනට ද අරුපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛා-යකනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, රූපායකනය ද නිරුද්ධ නො වී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායකනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ශුද්ධා-වාසයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපායකනය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනවුනට ද අරුපයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායකනය ද නිරුද්ධ නො වී, වක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

316. යස්ස යස්ච චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තස්ච මනායතනං න නිරුජ්ඣන්තීති: පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජන්තානං, අවකඤ්ඤානං කාමාවචරා වචන්තානං, අරූපානං තෙසං තස්ච චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තස්ච මනායතනං න නිරුජ්ඣන්තී. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං, අසඤ්ඤස්තානං තෙසං තස්ච චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣන්තී.

යස්ස වා පන යස්ච මනායතනං න නිරුජ්ඣන්තී තස්ස තස්ච චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣන්තීති: සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තස්ච මනායතනං න නිරුජ්ඣන්තී, නො ච තෙසං තස්ච චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං, අසඤ්ඤස්තානං තෙසං තස්ච මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣන්තී, චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣන්තී.

317. යස්ස යස්ච චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තස්ච ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣන්තීති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං අවකඤ්ඤානං වචන්තානං තෙසං තස්ච චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තස්ච ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣන්තී. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තස්ච චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣන්තී.

යස්ස වා පන යස්ච ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣන්තී තස්ස තස්ච චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣන්තීති: සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තස්ච ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣන්තී, නො ච තෙසං තස්ච චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තස්ච ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣන්තී, චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣන්තී. (චක්ඛායතනමූලකං)

318. යස්ස යස්ච ඝනායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තස්ච රූපායතනං න නිරුජ්ඣන්තීති: කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං, අඝනාකානං කාමාවචරා වචන්තානං, රූපාවචරානං තෙසං තස්ච ඝනායතනං න නිරුජ්ඣති නො ච තෙසං තස්ච රූපායතනං න නිරුජ්ඣන්තී. සුද්ධාවාසානං, අරූපානං තෙසං තස්ච ඝනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣන්තී.

යස්ස වා පන යස්ච රූපායතනං න නිරුජ්ඣන්තී තස්ස තස්ච ඝනායතනං න නිරුජ්ඣන්තීති: ආමන්තා,

316. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: පඤ්චවො-කාරයෙහි උපද්ධානව ද ආස් නැති ව කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත්පන්නව ද ආරූපයනට ද සි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ඉද්ධාවාසයෙහි උපද්ධානව ද අසංඤ්ඤානව ද සි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ඉද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේන්තා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ඉද්ධාවාසයෙහි උපද්ධානව ද අසංඤ්ඤානව ද සි ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වී, වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

317. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: උපද්ධා වූ සියල්ලනට ද ආස් නැති ව ව්‍යුත්පන්නව ද සි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ඉද්ධාවාසයෙහි උපද්ධා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ඉද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේන්තා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. ඉද්ධාවාසයෙහි උපද්ධා ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වී, වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ. (වක්ඛායතන-වූලක සි)

318. යමකුට යම් තැනෙක ඝාණායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: කාමාවචරයෙහි උපද්ධානව ද නැඟෑ නැති වූ කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත්පන්නව ද රූපාවචරයනට ද සි ඔවුනට එහි ඝාණායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ඉද්ධාවාසයනට ද ආරූපයනට ද සි ඔවුනට එහි ඝාණායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි ඝාණායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: එසේ යි,

319. යසං යඤ්ඤා සානායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තඤ්ඤා මනායතනං න නිරුජ්ඣති: කාමාවචරං උපපජ්ජනානං, අසානකානං කාමාවචරා වචනානං, රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං තෙසං තඤ්ඤා සානායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තඤ්ඤා මනායතනං න නිරුජ්ඣති. සුද්ධාවාසානං, අසංඝ්ඤාසකානං තෙසං තඤ්ඤා සානායතනාදී න නිරුජ්ඣති, මනායතනාදී න නිරුජ්ඣති.

යසං චා පන යඤ්ඤා මනායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තඤ්ඤා සානායතනං න නිරුජ්ඣති: ආමනාසා.

320. යසං යඤ්ඤා සානායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තඤ්ඤා ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති: සංඛේසං උපපජ්ජනානං, අසානකානං වචනානං තෙසං තඤ්ඤා සානායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තඤ්ඤා ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති. සුද්ධාවාසානං තෙසං තඤ්ඤා සානායතනාදී න නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනාදී න නිරුජ්ඣති.

යසං චා පන යඤ්ඤා ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තඤ්ඤා සානායතනං න නිරුජ්ඣති: ආමනාසා. (සානායතනමූලකං)

321. යසං යඤ්ඤා රූපායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තඤ්ඤා මනායතනං න නිරුජ්ඣති: පඤ්ඤාවොකාරං උපපජ්ජනානං, අරූපකානං වචනානං තෙසං තඤ්ඤා රූපායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තඤ්ඤා මනායතනං න නිරුජ්ඣති. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජනානං අසංඝ්ඤාසකං උපපජ්ජනානං තෙසං තඤ්ඤා රූපායතනාදී න නිරුජ්ඣති, මනායතනාදී න නිරුජ්ඣති.

යසං චා පන යඤ්ඤා මනායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තඤ්ඤා රූපායතනං න නිරුජ්ඣති: සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බනානං, අසංඝ්ඤාසකා වචනානං තෙසං තඤ්ඤා මනායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තඤ්ඤා රූපායතනං න නිරුජ්ඣති. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජනානං, අසංඝ්ඤාසකං උපපජ්ජනානං තෙසං තඤ්ඤා මනායතනාදී න නිරුජ්ඣති, රූපායතනාදී න නිරුජ්ඣති.

319. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: කාමාවචර-යෙහි උපදනවුනට ද නැහැ නැති ව කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත වන්න වුනට ද රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට ද දී ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ඉද්ධාවාසයනට ද අසංඥසකයනට ද දී ඔවුනට එහි ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: එසේ යි.

320. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව ව්‍යුත වන්නවුනට ද දී ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ඉද්ධාවාස වූ ඔවුනට එහි ඝාතා-යතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: එසේ යි. (ඝාතායතනවූලක යි)

321. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: පඤ්චොකාර-යෙහි උපදනවුනට ද රූ නැති වැ ව්‍යුත වන්නවුනට ද දී ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ඉද්ධාවාසයෙහි උපදනවුනට ද අසංඥ-සකයෙහි උපදනවුනට ද දී ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ඉද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අසංඥසකයෙන් ව්‍යුත වන්නවුනට ද දී ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඉද්ධාවාසයෙහි උපදනවුනට ද අසංඥසකයෙහි උපදනවුනට ද දී ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වී, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

322. යසං යඤ්ඤා රූපායතනං න නිරුජ්ඣති තසං තඤ්ඤා ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති: සංඛේදං උපපජ්ජන්තානං අරූපකානං වචන්තානං තෙසං තඤ්ඤා රූපායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තඤ්ඤා ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තඤ්ඤා රූපායතනාදි න නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනාදි න නිරුජ්ඣති.

යසං වා පන යඤ්ඤා ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති තසං තඤ්ඤා රූපායතනං න නිරුජ්ඣති: සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තඤ්ඤා ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තඤ්ඤා රූපායතනං න නිරුජ්ඣති. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තඤ්ඤා ධම්මායතනාදි න නිරුජ්ඣති රූපායතනාදි න නිරුජ්ඣති. (රූපායතනවූලකං)

323. යසං යඤ්ඤා මනායතනං න නිරුජ්ඣති තසං තඤ්ඤා ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති: සංඛේදං උපපජ්ජන්තානං, අවිඤ්ඤානං වචන්තානං තෙසං තඤ්ඤා මනායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තඤ්ඤා ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තඤ්ඤා මනායතනාදි න නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනාදි න නිරුජ්ඣති.

යසං වා පන යඤ්ඤා ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති තසං තඤ්ඤා මනායතනං න නිරුජ්ඣති: සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තඤ්ඤා ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තඤ්ඤා මනායතනං න නිරුජ්ඣති. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තඤ්ඤා ධම්මායතනාදි න නිරුජ්ඣති, මනායතනාදි න නිරුජ්ඣති. (මනායතනවූලකං. පච්චන්තික පුග්ගලොකාස)

පවුප්පනනාතිකවාරො.

324. යසං චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තසං සොකායතනං නිරුජ්ඣති: පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, යෙ ච අරූපං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බාසිසන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං¹ තෙසං චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං සොකායතනං නිරුජ්ඣති. ඉතරෙසං සවකුක්ඛානං වචන්තානං තෙසං චක්ඛායතනාදි නිරුජ්ඣති, සොකායතනාදි නිරුජ්ඣති.

යසං වා පන සොකායතනං නිරුජ්ඣති තසං චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති: සංඛේදං උපපජ්ජන්තානං අවිඤ්ඤානං වචන්තානං තෙසං සොකායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති. සවකුක්ඛානං වචන්තානං තෙසං සොකායතනාදි නිරුජ්ඣති, චක්ඛායතනාදි නිරුජ්ඣති.

1. තෙසං වචන්තානං - වචනං.

322. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: උපද්‍රවනා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති වූ ව්‍යුහ වන්තවුනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධාවාසයෙහි උපද්‍රවනා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේන්තා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. ශුද්ධාවාසයෙහි උපද්‍රවනා ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වී, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි. (රූපායතනවූලක යි)

323. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: උපද්‍රවනා වූ සියල්ලනට ද සිත් නැති වූ ව්‍යුහ වන්තවුනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වී. ශුද්ධාවාසයෙහි උපද්‍රවනා ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේන්තා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. ශුද්ධාවාසයෙහි උපද්‍රවනා ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වී, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ. (මනායතනවූලක යි. ප්‍රත්‍යානික සුද්ධලාවකාශ යි)

ප්‍රත්‍යක්ෂන්තානිකවාර යි.

324. යමකුට වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට සොත්තායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවේන්තවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්තාහු නම් ඒ උපද්‍රවනවුනට ද යි ඔවුනට වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට සොත්තායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. ඇස් ඇති වූ ව්‍යුහ වන්තා වූ සෙසු ඔවුනට වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, සොත්තායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය.

තවද යමකුට සොත්තායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපද්‍රවනා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති වූ ව්‍යුහ වන්තවුනට ද යි ඔවුනට සොත්තායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට වක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ඇස් ඇති වූ ව්‍යුහ වන්තා වූ ඔවුනට සොත්තායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි.

325. යසං වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස ඝානායතනං නිරුජ්ඣතිස්සතිති: පඤ්චොකාථෙ පරිනිබ්බන්ධානං, යෙ ව රුපාවචරං අරුපාවචරං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බාසිස්සන්ති තෙසං වචන්තානං තෙසං වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං ඝානායතනං නිරුජ්ඣතිස්සති. ඉතරෙසං සව්කම්මානං වචන්තානං තෙසං වක්ඛායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣති, ඝානායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣතිස්සති.

යසං වා පන ඝානායතනං -පෙ-

326. යසං වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස රුපායතනං නිරුජ්ඣතිස්සතිති: පඤ්චොකාථෙ පරිනිබ්බන්ධානං, යෙ ච අරුපං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බාසිස්සන්ති තෙසං වචන්තානං, තෙසං වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං රුපායතනං නිරුජ්ඣතිස්සති. ඉතරෙසං සව්කම්මානං වචන්තානං තෙසං වක්ඛායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣති, රුපායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣතිස්සති.

යසං වා පන රුපායතනං -පෙ-

327. යසං වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිස්සතිති: පඤ්චොකාථෙ පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිස්සති. ඉතරෙසං සව්කම්මානං වචන්තානං තෙසං වක්ඛායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣතිස්සති.

යසං වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣතිති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං අව්කම්මානං වචන්තානං තෙසං -පෙ- සව්කම්මානං වචන්තානං තෙසං -පෙ-

328. යසං ඝානායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස රුපායතනං නිරුජ්ඣතිස්සතිති: කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්ධානං, යෙ ච අරුපං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බාසිස්සන්ති තෙසං වචන්තානං, තෙසං ඝානායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං රුපායතනං නිරුජ්ඣතිස්සති. ඉතරෙසං සඝානකානං වචන්තානං තෙසං ඝානායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣති, රුපායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣතිස්සති.

යසං වා පන රුපායතනං නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස ඝානායතනං නිරුජ්ඣතිති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං අඝානකානං වචන්තානං තෙසං රුපායතනං නිරුජ්ඣතිස්සති, නො ච තෙසං ඝානායතනං නිරුජ්ඣති. සඝානකානං වචන්තානං තෙසං රුපායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣතිස්සති, ඝානායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣති.

325. යමකුට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට ඝානා-
යකනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවේන්ත-
වුනට ද යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි
ඉපිද පිරිනිවේන්තාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්නවුනට ද ශී ඔවුනට
චක්ඛායකනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට ඝානායකනය නො ද නිරුද්ධ
වන්නේ ය. ඇස් ඇති ව ව්‍යුත වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට චක්ඛා-
යකනය ද නිරුද්ධ වෙයි, ඝානායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට ඝානායකනය ...

326. යමකුට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට රූපා-
යකනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවේන්ත-
වුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්තාහු නම්
ඒ ව්‍යුත වන්නවුනට ද ශී ඔවුනට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ වෙයි,
ඔවුනට රූපායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඇස් ඇති ව
ව්‍යුත වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට චක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ වෙයි,
රූපායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට රූපායකනය ...

327. යමකුට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට මනා-
යකනය ... ධම්මායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාර
යෙහි පිරිනිවේන්තා වූ ඔවුනට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ වෙයි,
ඔවුනට ධම්මායකනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඇස් ඇති ව
ව්‍යුත වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට චක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ වෙයි,
ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට
චක්ඛායකනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද
ඇස් නැති ව ව්‍යුත වන්නවුනට ද ශී ඔවුනට ... ඇස් ඇති ව
ව්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට ...

328. යමකුට ඝානායකනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට රූපා-
යකනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේන්ත-
වුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්තාහු නම්
ඒ ව්‍යුත වන්නවුනට ද ශී ඔවුනට ඝානායකනය නිරුද්ධ වෙයි,
ඔවුනට රූපායකනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. නැහැ ඇති ව
ව්‍යුත වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට ඝානායකනය ද නිරුද්ධ වෙයි,
රූපායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට රූපායකනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට
ඝානායකනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද
නැහැ නැති ව ව්‍යුත වන්නවුනට ද ශී ඔවුනට රූපායකනය
නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට ඝානායකනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි.
නැහැ ඇති ව ව්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට රූපායකනය ද නිරුද්ධ
වන්නේ ය, ඝානායකනය ද නිරුද්ධ වේ.

329. යසං සානායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස මනායතනං -පෙ-
ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිස්සතිති කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං
සානායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිස්සති,
ඉතරෙසං සසානකානං චචන්තානං තෙසං සානායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣති.
ධම්මායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣතිස්සති.

යසං වා පන ධම්මායතනං -පෙ-

330. යසං රූපායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස මනායතනං -පෙ-
ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිස්සතිති: පඤ්චොකාමෙ පරිනිබ්බන්තානං
තෙසං රූපායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං
නිරුජ්ඣතිස්සති. ඉතරෙසං සරූපකානං චචන්තානං තෙසං රූපායතනාඤ්ඤි
නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣතිස්සති.

යසං වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස රූපායතනං
නිරුජ්ඣතිති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං, අරූපකානං චචන්තානං
තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිස්සති, නො ච තෙසං රූපායතනං
නිරුජ්ඣති. සරූපකානං චචන්තානං තෙසං ධම්මායතනාඤ්ඤි
නිරුජ්ඣතිස්සති, රූපායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣති.

331. යසං මනායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං
නිරුජ්ඣතිස්සතිති: පඤ්චොකාමෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං මනායතනං
නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිස්සති. ඉතරෙසං
සච්ඤාකානං චචන්තානං තෙසං මනායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣති, ධම්මා-
යතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣතිස්සති.

යසං වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස මනායතනං
නිරුජ්ඣතිති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං අච්ඤාකානං චචන්තානං
තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිස්සති. නො ච තෙසං මනායතනං
නිරුජ්ඣති. සච්ඤාකානං චචන්තානං තෙසං ධම්මායතනාඤ්ඤි
නිරුජ්ඣතිස්සති, මනායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣති. (අනුලොම පුග්ගල)

332. යත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති -පෙ- (අනුලොම ඔකාස)

333. යසං යත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත් සොතා-
යතනං නිරුජ්ඣතිස්සතිති: පඤ්චොකාමෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං
තත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් සොතායතනං
නිරුජ්ඣතිස්සති. ඉතරෙසං සච්ඤාකානං චචන්තානං තෙසං තත්
චක්ඛායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣති, සොතායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣතිස්සති.

1. පඤ්චොකාමෙති පදං මරමෙචධස්සඛිති පිටකෙ හ දිසාතෙ.

329. යමකුට ඝාතායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට මනා-
යතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි
පිරිනිවේන්තා වූ ඔවුනට ඝාතායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට
ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. නැහැ ඇති ව ව්‍යුක්ත
වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි,
ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය ...

330. යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට මනා-
යතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාර-
යෙහි පිරිනිවේන්තා වූ ඔවුනට රූපායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට
ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. රූ ඇති ව ව්‍යුක්ත
වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට රූපායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, ධම්මා-
යතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට
රූපායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද රූ
නැති ව ව්‍යුක්ත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ
වන්නේ ය, ඔවුනට රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. රූ ඇති
ව ව්‍යුක්ත වන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය,
රූපායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි.

331. යමකුට මනායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට ධම්මා-
යතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන්තා
වූ ඔවුනට මනායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට ධම්මායතනය නො
ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සිත් ඇති ව ව්‍යුක්ත වන්නා වූ සෙසු
ඔවුනට මනායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ
වන්නේ යි,

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට
මනායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද සිත්
නැති ව ව්‍යුක්ත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ
වන්නේ ය, ඔවුනට මනායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. සිත්
ඇති ව ව්‍යුක්ත වන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ
වන්නේ ය, මනායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි. (අනුලොම පුද්ගල යි)

332. යම් තූනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ...
(අනුලොමාවකාය යි)

333. යමකුට යම් තූනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ නම්
ඔහුට එහි සොකායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාර-
යෙහි පිරිනිවේන්තා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වෙයි,
ඔවුනට එහි සොකායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඇස් ඇති ව
ව්‍යුක්ත වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ
වෙයි, සොකායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

යසං වා පන යත් සොනායතනං නිරුජ්ඣිසංති තස්ස තත්ථ වකඛායතනං නිරුජ්ඣිසංති: පඤ්චොවාකාරං උපපජ්ජනානාං, අවකඤ්ඤානාං කාමාවචරං වචනානාං තෙසං තත්ථ සොනායතනං නිරුජ්ඣිසංති, නො ච තෙසං තත්ථ වකඛායතනං නිරුජ්ඣිසංති. සවකඤ්ඤානාං වචනානාං තෙසං තත්ථ සොනායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣිසංති, වකඛායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣිසංති.

334. යසං යත් වකඛායතනං නිරුජ්ඣිසංති තස්ස තත්ථ සානායතනං නිරුජ්ඣිසංති: කාමාවචරෙ පරිනිබ්බනානාං, රූපාවචරා වචනානාං තෙසං තත්ථ වකඛායතනං නිරුජ්ඣිසංති, නො ච තෙසං තත්ථ සානායතනං නිරුජ්ඣිසංති. ඉතරෙසං සවකඤ්ඤානාං කාමාවචරා වචනානාං තෙසං තත්ථ වකඛායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣිසංති, සානායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣිසංති.

යසං වා පන යත් සානායතනං -පෙ-

(යථා පච්චුප්පනාතිතෙපි තිව්ධං විජාරිතං, එවං ඉදංවි විජාරෙතබ්බං)

335. යසං යත් වකඛායතනං නිරුජ්ඣිසංති තස්ස තත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣිසංති: පඤ්චොවාකාරෙ පරිනිබ්බනානාං තෙසං තත්ථ වකඛායතනං නිරුජ්ඣිසංති, නො ච තෙසං තත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣිසංති. ඉතරෙසං සවකඤ්ඤානාං වචනානාං තෙසං තත්ථ වකඛායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣිසංති, රූපායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣිසංති.

යසං වා පන යත් රූපායතනං -පෙ-

336. යසං යත් වකඛායතනං නිරුජ්ඣිසංති තස්ස තත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣිසංති: පඤ්චොවාකාරෙ පරිනිබ්බනානාං තෙසං තත්ථ වකඛායතනං නිරුජ්ඣිසංති, නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣිසංති. ඉතරෙසං සවකඤ්ඤානාං වචනානාං තෙසං තත්ථ වකඛායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣිසංති, මනායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣිසංති.

යසං වා පන යත් මනායතනං -පෙ-

337. යසං යත් වකඛායතනං නිරුජ්ඣිසංති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිසංති: පඤ්චොවාකාරෙ පරිනිබ්බනානාං තෙසං තත්ථ වකඛායතනං නිරුජ්ඣිසංති, නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිසංති. ඉතරෙසං සවකඤ්ඤානාං තෙසං තත්ථ වකඛායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣිසංති, ධම්මායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣිසංති.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සෞඛ්‍යයතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි උපදානවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත වන්නාවුනට ද සි ඔවුනට එහි සෞඛ්‍යයතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ඇස් ඇති වූ ව්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට එහි සෞඛ්‍යයතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි.

334. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේන්නාවුනට ද රූපාවචරයෙන් ව්‍යුත වන්නාවුනට ද සි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඇස් ඇති වූ කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය ...

(යමසේ ප්‍රත්‍යක්ෂපන්නාතිතයෙහි ද ත්‍රිවිධ කොට විස්තර කරන ලද්දේ ද එසේ මෙය ද විස්තර කළ යුතු යි.)

335. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඇස් ඇති වූ ව්‍යුත වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, රූපායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය ...

336. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඇස් ඇති වූ ව්‍යුත වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, මනායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය ...

337. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඇස් ඇති වූ ව්‍යුත වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

යසං වා පන යත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිසංඝති තසං තත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිතීති: සධෙධසං උපපජ්ජනානාං, අචක්ඛුකානං චචනානාං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිසංඝති, නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිතී. සචක්ඛුකානං චචනානාං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣිසංඝති, චක්ඛායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣිතී. (චක්ඛායතනමූලකං)

338. යසං යත් ඝානායතනං නිරුජ්ඣිතී තසං තත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣිසංඝතීති: කාමාවච්චරෙ පරිනිබ්බනානාං තෙසං තත්ථ ඝානායතනං නිරුජ්ඣිතී, නො ච තෙසං තත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣිසංඝති. ඉතරෙසං සඝානකානං චචනානාං තෙසං තත්ථ ඝානායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣිතී, රූපායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣිසංඝති.

යසං වා පන යත් රූපායතනං නිරුජ්ඣිසංඝති තසං තත්ථ ඝානායතනං නිරුජ්ඣිතීති: කාමාවච්චරං උපපජ්ජනානාං අඝානකානං කාමාවච්චරා චචනානාං, රූපාවච්චරාං තෙසං තත්ථ -ඉප-

339. යසං යත් ඝානායතනං නිරුජ්ඣිතී තසං තත්ථ මනායතනං -ඉප- ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිසංඝතීති: කාමාවච්චරෙ පරිනිබ්බනානාං තෙසං තත්ථ ඝානායතනං නිරුජ්ඣිතී, නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිසංඝති. ඉතරෙසං සඝානකානං චචනානාං තෙසං තත්ථ ඝානායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣිතී, ධම්මායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣිසංඝති.

යසං වා පන යත් ධම්මායතනං -ඉප-

340. යසං යත් රූපායතනං නිරුජ්ඣිතී තසං තත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣිසංඝතීති: පඤ්චොකාමරෙ පරිනිබ්බනානාං, අසඤ්ඤාසංඝා චචනානාං තෙසං තත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣිතී, නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣිසංඝති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරා චචනානාං තෙසං තත්ථ රූපායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣිතී, මනායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣිසංඝති.

යසං වා පන යත් මනායතනං -ඉප-

341. යසං යත් රූපායතනං නිරුජ්ඣිතී තසං තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිසංඝතීති: පඤ්චොකාමරෙ පරිනිබ්බනානාං තෙසං තත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣිතී, නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිසංඝති. ඉතරෙසං සරූපකානං චචනානාං තෙසං තත්ථ රූපායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣිතී, ධම්මායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣිසංඝති.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපද්‍රවය වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ඇස් ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි. (වක්ඛායතනවූලක යි)

338. යමකුට යම් තැනෙක ඝනායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි ඝනායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, නැහැ ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි ඝනායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි. රූපායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝනායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි උපද්‍රවවූනට ද නැහැ නැති ව කාමාවචරයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද රූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි ...

339. යමකුට යම් තැනෙක ඝනායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි ඝනායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. නැහැ ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි ඝනායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය ...

340. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නාවූනට ද අසංඤ්ජයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුහ වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, මනායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය ...

341. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. රූ ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

යසං වා පන යත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිසංති තසං තත් රූපායතනං නිරුජ්ඣිතිති: සඛේධසං උපපජ්ජන්තානං, අරූපකානං වචන්තානං තෙසං තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිසංති, නො ච තෙසං තත් රූපායතනං නිරුජ්ඣිති. සරූපකානං වචන්තානං තෙසං තත් ධම්මායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣිසංති, රූපායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣිති.

342. යසං යත් මනායතනං නිරුජ්ඣිති තසං තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිසංතිති: පඤ්චොකාමෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් මනායතනං නිරුජ්ඣිති, නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිසංති. ඉතරෙසං සවිත්තකානං වචන්තානං තෙසං තත් මනායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣිති, ධම්මායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣිසංති.

යසං වා පන යත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිසංති තසං තත් මනායතනං නිරුජ්ඣිතිති: සඛේධසං උපපජ්ජන්තානං, අවිත්තකානං වචන්තානං තෙසං තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිසංති, නො ච තෙසං තත් මනායතනං නිරුජ්ඣිති. සවිත්තකානං වචන්තානං තෙසං තත් ධම්මායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣිසංති, මනායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣිති. (අනුලොමධුගාලොකාස)

343. යසං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිති තසං සොතායතනං න නිරුජ්ඣිසංතිති: සඛේධසං උපපජ්ජන්තානං, අවිකල්පිකානං වචන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිති, නො ච තෙසං සොතායතනං න නිරුජ්ඣිසංති. අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං චක්ඛායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣිති, සොතායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣිසංති.

යසං වා පන සොතායතනං න නිරුජ්ඣිසංති තසං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිතිති: පඤ්චොකාමෙ පරිනිබ්බන්තානං, යෙ ච අරූපං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බාසිසංති, තෙසං වචන්තානං තෙසං සොතායතනං න නිරුජ්ඣිසංති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිති. අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං සොතායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣිසංති, චක්ඛායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣිති.

344. යසං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිති තසං සානායතනං න නිරුජ්ඣිසංතිති: සඛේධසං උපපජ්ජන්තානං අවිකල්පිකානං වචන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිති, නො ච තෙසං සානායතනං න නිරුජ්ඣිසංති. පච්ඡිමභවිකානං රූපාවචරං උපපජ්ජන්තානං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං චක්ඛායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣිති, සානායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣිසංති.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපද්‍රව්‍ය වූ සියල්ලනට ද රූ නැති ව ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද ශී ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. රූ ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, රූපායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි.

342. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සිත් ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපද්‍රව්‍ය සියල්ලනට ද සිත් නැති ව ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද ශී ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. සිත් ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, මනායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි. (අනුලොම සුද්ධලාවකාය යි)

343. යමකුට වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට සොකායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: උපද්‍රව්‍ය වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද ශී ඔවුනට වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට සොකායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අරූපයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, සොකායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ඝනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නාවූනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද ශී ඔවුනට ඝනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට වක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අරූපයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට සොකායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි.

344. යමකුට වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට ඝනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: උපද්‍රව්‍ය වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද ශී ඔවුනට වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට ඝනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පශ්චිමභවික ව රූපාවචරයෙහි උපද්‍රව්‍යවූනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද ශී ඔවුනට වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ඝනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

යසස වා පන ඝානායතනං න නිරුජ්ඣති තසස වකඛා-
 යතනං න නිරුජ්ඣතිති: පඤ්චොකාථෙර පටිනිබ්බන්තානං යෙ ව
 රුපාවචරං¹ උපපජ්ජා පටිනිබ්බාසිසසනති තෙසං වටන්තානං තෙසං
 ඝානායතනං න නිරුජ්ඣතිසසති, නො ව තෙසං වකඛායතනං න
 නිරුජ්ඣති. පච්ඡිමභවිකානං රුපාවචරං උපපජ්ජන්තානං, අරුපෙ
 පච්ඡිමභවිකානං තෙසං ඝානායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣතිසසති, වකඛා-
 යතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

345. යසස වකඛායතනං න නිරුජ්ඣති තසස රුපායතනං
 න නිරුජ්ඣතිසසතිති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං අවකුච්ඡිකානං
 වටන්තානං තෙසං වකඛායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ව තෙසං
 රුපායතනං න නිරුජ්ඣතිසසති. අරුපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං
 වකඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, රුපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣතිසසති.

යසස වා පන රුපායතනං න නිරුජ්ඣතිසසති තසස වකඛා-
 යතනං න නිරුජ්ඣතිති: පඤ්චොකාථෙර පටිනිබ්බන්තානං, යෙ
 ව අරුපං උපපජ්ජා පටිනිබ්බාසිසසනති තෙසං වටන්තානං තෙසං
 රුපායතනං න නිරුජ්ඣතිසසති, නො ව තෙසං වකඛායතනං න
 නිරුජ්ඣති. අරුපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං රුපායතනඤ්ච න
 නිරුජ්ඣතිසසති, වකඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

346. යසස වකඛායතනං න නිරුජ්ඣති තසස මනායතනං
 -පෙ- ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිසසතිති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං
 අවකුච්ඡිකානං වටන්තානං තෙසං වකඛායතනං න නිරුජ්ඣති, නො
 ව තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිසසති. අරුපෙ පටිනිබ්බන්තානං
 තෙසං වකඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනඤ්ච න
 නිරුජ්ඣතිසසති.

යසස වා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිසසති තසස වකඛා-
 යතනං න නිරුජ්ඣතිති: පඤ්චොකාථෙර පටිනිබ්බන්තානං තෙසං
 ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිසසති, නො ව තෙසං වකඛායතනං න
 නිරුජ්ඣති. අරුපෙ පටිනිබ්බන්තානං තෙසං ධම්මායතනඤ්ච න
 නිරුජ්ඣතිසසති, වකඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

347. යසස ඝානායතනං න නිරුජ්ඣති තසස රුපායතනං
 න නිරුජ්ඣතිසසතිති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං, අඝානාකානං
 වටන්තානං තෙසං ඝානායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ව තෙසං
 රුපායතනං න නිරුජ්ඣතිසසති. රුපාවචරෙ පටිනිබ්බන්තානං, අරුපෙ
 පච්ඡිමභවිකානං තෙසං ඝානායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, රුපායතනඤ්ච
 න නිරුජ්ඣතිසසති.

1. රුපාවචරං අරුපාවචරං - පෙසං.

තවද යමකුට ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරි- නිවේන්තවුනට ද යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරි- නිවේන්තාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්තවුනට ද ශී ඔවුනට ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට වක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. පශ්චිමභවික ව රූපාවචරයෙහි උපදානවුනට ද අරූප- යෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද ශී ඔවුනට ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි.

345. යමකුට වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන් න් ද යත්: උපදානා වූ සියල්ල- නට ද ඇස් නැති ව ව්‍යුත වන්තවුනට ද ශී ඔවුනට වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අරූපයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ශී.

තවද යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරි- නිවේන්තවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්තාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්තවුනට ද ශී ඔවුනට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට වක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අරූපයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි.

346. යමකුට වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: උපදානා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව ව්‍යුත වන්තවුනට ද ශී ඔවුනට වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අරූපයෙහි පිරිනිවේන්තා වූ ඔවුනට වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ශී.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවේන්තා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට වක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අරූපයෙහි පිරිනිවේන්තා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

347. යමකුට ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: උපදානා වූ සියල්ලනට- ද නැහැ නැති ව ව්‍යුත වන්තවුනට ද ශී ඔවුනට ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. රූපාවචරයෙහි පිරිනිවේන්තවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිම- භවිකයනට ද ශී ඔවුනට ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ශී.

යසස වා පන රූපායතනං න නිරුජ්ඣිසසති තසස සානායතනං න නිරුජ්ඣිතිති: කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ජවා පරිනිබ්බාධිසසනති තෙසං වචන්තානං, තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣිසසති, නො ච තෙසං සානායතනං න නිරුජ්ඣිති. රූපාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං රූපායතනනඤ්ච න නිරුජ්ඣිසසති, සානායතනනඤ්ච න නිරුජ්ඣිති.

348. යසස සානායතනං න නිරුජ්ඣිති තසස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසසතිති: සඤ්ඤසං උපපජ්ජන්තානං අසානකානං වචන්තානං තෙසං සනායතනං න නිරුජ්ඣිති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසසති. රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං සානායතනනඤ්ච න නිරුජ්ඣිති, ධම්මායතනනඤ්ච න නිරුජ්ඣිසසති.

යසස වා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසසති තසස සානායතනං න නිරුජ්ඣිතිති: කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසසති, නො ච තෙසං සානායතනං න නිරුජ්ඣිති. රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං ධම්මායතනනඤ්ච න නිරුජ්ඣිසසති, සානායතනනඤ්ච න නිරුජ්ඣිති.

349. යසස රූපායතනං න නිරුජ්ඣිති තසස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසසතිති: සඤ්ඤසං උපපජ්ජන්තානං අරූපකානං වචන්තානං තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣිති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසසති. අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං රූපායතනනඤ්ච න නිරුජ්ඣිති, ධම්මායතනනඤ්ච න නිරුජ්ඣිසසති.

යසස වා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසසති තසස රූපායතනං න නිරුජ්ඣිතිති: පඤ්ඤවොකාගෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසසති, නො ච තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣිති. අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං ධම්මායතනනඤ්ච න නිරුජ්ඣිසසති. රූපායතනනඤ්ච න නිරුජ්ඣිති.

350. යසස මනායතනං න නිරුජ්ඣිති තසස ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසසතිති: නිරුජ්ඣිසසති.

යසස වා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසසති තසස මනායතනං න නිරුජ්ඣිතිති: නිරුජ්ඣිති. (පච්චනීකපුග්ගල)

තවද යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුක්ත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට ඝාතායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. රූපාවචරයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට රූපායතනය ද නිරුද්ධ නොවන්නේ ය, ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

348. යමකුට ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: උපද්‍යා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව ව්‍යුක්ත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට ඝාතායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

349. යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: උපද්‍යා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති ව ව්‍යුක්ත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අරූපයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අරූපයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

350. යමකුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට භෞතායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: නිරුද්ධ වේ. (ප්‍රත්‍යන්තික පුද්ගල යි)

351. යස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති -ප- (පව්වනිකමකාස)

352. යසං යස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තස්ස ඡොතායතනං න නිරුජ්ඣස්සති: පඤ්චොකාරං උපපජ්ජනානං අවකුක්ඛානං කාමාවචරා වචනානං තෙසං තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තස්ස ඡොතායතනං න නිරුජ්ඣස්සති. අසඤ්ඤාසත්තානං අරූපානං තෙසං තස්ස චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, ඡොතායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣස්සති.

යසං වා පන යස ඡොතායතනං න නිරුජ්ඣස්සති තස්ස තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති: පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බනානං තෙසං තස්ස ඡොතායතනං න නිරුජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති. අසඤ්ඤාසත්තානං අරූපානං තෙසං තස්ස ඡොතායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

353. යසං යස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තස්ස ඝනායතනං න නිරුජ්ඣස්සති: කාමාවචරං උපපජ්ජනානං අවකුක්ඛානං කාමාවචරා වචනානං තෙසං තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තස්ස ඝනායතනං න නිරුජ්ඣස්සති. රූපාවචරං උපපජ්ජනානං අසඤ්ඤාසත්තානං අරූපානං තෙසං තස්ස චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, ඝනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣස්සති.

යසං වා පන යස ඝනායතනං න නිරුජ්ඣස්සති තස්ස තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති: කාමාවචරෙ පරිනිබ්බනානං රූපාවචරා වචනානං තෙසං තස්ස ඝනායතනං න නිරුජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති. රූපාවචරං උපපජ්ජනානං අසඤ්ඤාසත්තානං අරූපානං තෙසං තස්ස ඝනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

354. යසං යස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣස්සති: පඤ්චොකාරං උපපජ්ජනානං අවකුක්ඛානං කාමාවචරා වචනානං, අසඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣස්සති. අරූපානං තෙසං තස්ස චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣස්සති.

351. යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ... (ප්‍රත්‍යනීකාවකාය යි)

352. යම්කුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි සොත්තායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි උපදනවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අසංඤ්ජකයනට ද අරුපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, සොත්තායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක සොත්තායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි සොත්තායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අසංඤ්ජකයනට ද අරුපයනට ද යි ඔවුනට එහි සොත්තායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

353. යම්කුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. රූපාවචරයෙහි උපදනවුනට ද අසංඤ්ජකයනට ද අරුපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද රූපාවචරයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. රූපාවචරයෙහි උපදනවුනට ද අසංඤ්ජකයනට ද අරුපයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

354. යම්කුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි උපදනවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නවුනට ද අසංඤ්ජකයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අරුප වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

යසං වා පන යස් රූපායතනං න නිරුජ්ඣිසංති තසං තස්ඵ වකඛායතනං න නිරුජ්ඣිතිති: පඤ්චොකාරො පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං තස්ඵ රූපායතනං න නිරුජ්ඣිසංති, නො ච තෙසං තස්ඵ වකඛායතනං න නිරුජ්ඣිති. අරූපානං තෙසං තස්ඵ රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිසංති, වකඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිති.

355. යසං යස් වකඛායතනං න නිරුජ්ඣිති තසං තස්ඵ මනායතනං න නිරුජ්ඣිසංතිති: පඤ්චොකාරො උපපජ්ජන්ධානං අවකුඤ්ඤානං කාමාවචරා වචන්ධානං, අරූපානං තෙසං තස්ඵ වකඛායතනං න නිරුජ්ඣිති, නො ච තෙසං තස්ඵ මනායතනං න නිරුජ්ඣිසංති. අරූපෙ පරිනිබ්බන්ධානං, අසඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තස්ඵ වකඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිති, මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිසංති.

යසං වා පන යස් මනායතනං න නිරුජ්ඣිසංති තසං තස්ඵ වකඛායතනං න නිරුජ්ඣිතිති: පඤ්චොකාරො පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං තස්ඵ මනායතනං න නිරුජ්ඣිසංති, නො ච තෙසං තස්ඵ වකඛායතනං න නිරුජ්ඣිති. අරූපෙ පරිනිබ්බන්ධානං අසඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තස්ඵ මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිසංති, වකඛායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිති.

356. යසං යස් වකඛායතනං න නිරුජ්ඣිති තසං තස්ඵ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසංතිති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්ධානං අවකුඤ්ඤානං වචන්ධානං තෙසං තස්ඵ වකඛායතනං න නිරුජ්ඣිති, නො ච තෙසං තස්ඵ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසංති. අරූපෙ පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං තස්ඵ වකඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිති, ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිසංති.

යසං වා පන යස් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසංති තසං තස්ඵ වකඛායතනං න නිරුජ්ඣිතිති: පඤ්චොකාරො පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං තස්ඵ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසංති, නො ච තෙසං තස්ඵ වකඛායතනං න නිරුජ්ඣිති. අරූපෙ පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං තස්ඵ ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිසංති, වකඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිති. (වකඛායතනවූලකං)

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: පඤ්ච-වොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අරූප වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි.

355. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත චිත්තවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අරූපයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අසංඤ්ජායනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: පඤ්ච-වොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අරූපයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අසංඤ්ජායනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, වක්ඛා-යතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

356. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව ව්‍යුත චිත්තවුනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අරූපයෙහි පිරි-නිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අරූපයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ. (වක්ඛායතනවුලක යි)

360. යසං යස් රූපායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තස් මනායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සතිති: පඤ්චොකාරං උපපජ්ජනානං අරූපානං තෙසං තස් රූපායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තස් මනායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති. අරූපෙ පරිනිබ්බනානං, අසඤ්ඤසත්තං උපපජ්ජනානං තෙසං තස් රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣතිස්සති.

යසං වා පන යස් මනායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස තස් රූපායතනං න නිරුජ්ඣතිති: පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බනානං අසඤ්ඤසත්තං චචනානං තෙසං තස් මනායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති, නො ච තෙසං තස් රූපායතනං න නිරුජ්ඣති. අරූපෙ පරිනිබ්බනානං, අසඤ්ඤසත්තං උපපජ්ජනානං තෙසං තස් මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣතිස්සති, රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

361. යසං යස් රූපායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තස් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සතිති: සබ්බසං උපපජ්ජනානං, අරූපකානං චචනානං තෙසං තස් රූපායතනං න නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං තස් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති. අරූපෙ පරිනිබ්බනානං තෙසං තස් රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣතිස්සති.

යසං වා පන යස් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස තස් රූපායතනං න නිරුජ්ඣතිති: පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බනානං තෙසං තස් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති, නො ච තෙසං තස් රූපායතනං න නිරුජ්ඣති. අරූපෙ පරිනිබ්බනානං තෙසං තස් ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣතිස්සති, රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති. (රූපායතනමූලකං)

362. යසං යස් මනායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තස් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සතිති: නිරුජ්ඣතිස්සති.

යසං වා පන යස් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස තස් මනායතනං න නිරුජ්ඣතිති: නිරුජ්ඣති. (පට්ඨනිකපුත්තලොකාස)

360. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අරූපයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අසංඥසකියෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අසංඥසකියෙන් ව්‍යුක්ත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අරූපයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අසංඥසකියෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි.

361. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති ව ව්‍යුක්ත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අරූපයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අරූපයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි. (රූපායතනමූලක යි)

362. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: නිරුද්ධ වෙයි. (ප්‍රත්‍යානික පුද්ගලාවකාශ යි)

363. යසං වකඛායතනං නිරුජ්ඣේඤ්ඤා තසං සොතායතනං නිරුජ්ඣේඤ්ඤාති: පඤ්ඤාචොකාථෙ පරිනිබ්බන්ධානං අරුපෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ව අරුපං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බාධිසංඝන්ති තෙසං වචන්තානං, තෙසං වකඛායතනං නිරුජ්ඣේඤ්ඤා, නො ව තෙසං සොතායතනං නිරුජ්ඣේඤ්ඤාති. ඉතරෙසං තෙසං වකඛායතනඤ්ඤා නිරුජ්ඣේඤ්ඤා, සොතායතනඤ්ඤා නිරුජ්ඣේඤ්ඤාති.

යසං වා පන සොතායතනං නිරුජ්ඣේඤ්ඤා තසං වකඛායතනං නිරුජ්ඣේඤ්ඤාති: ආමන්තා.

364. යසං වකඛායතනං නිරුජ්ඣේඤ්ඤා තසං ඝනායතනං නිරුජ්ඣේඤ්ඤාති: කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්ධානං රූපාවචරෙ අරුපාවචරෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ව රූපාවචරං අරුපාවචරං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බාධිසංඝන්ති තෙසං වචන්තානං, තෙසං වකඛායතනං නිරුජ්ඣේඤ්ඤා, නො ව තෙසං ඝනායතනං නිරුජ්ඣේඤ්ඤාති. ඉතරෙසං තෙසං වකඛායතනඤ්ඤා නිරුජ්ඣේඤ්ඤා, ඝනායතනඤ්ඤා නිරුජ්ඣේඤ්ඤාති.

යසං වා පන ඝනායතනං -පෙ- ආමන්තා.

365. යසං වකඛායතනං නිරුජ්ඣේඤ්ඤා තසං රූපායතනං නිරුජ්ඣේඤ්ඤාති: පඤ්ඤාචොකාථෙ පරිනිබ්බන්ධානං අරුපෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ව අරුපං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බාධිසංඝන්ති තෙසං වචන්තානං තෙසං වකඛායතනං නිරුජ්ඣේඤ්ඤා, නො ව තෙසං රූපායතනං, නිරුජ්ඣේඤ්ඤාති. ඉතරෙසං තෙසං වකඛායතනඤ්ඤා නිරුජ්ඣේඤ්ඤා, රූපායතනඤ්ඤා නිරුජ්ඣේඤ්ඤාති.

යසං වා පන -පෙ- ආමන්තා.

366. යසං වකඛායතනං නිරුජ්ඣේඤ්ඤා තසං මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුජ්ඣේඤ්ඤාති: පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං වකඛායතනං නිරුජ්ඣේඤ්ඤා, නො ව තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣේඤ්ඤාති. ඉතරෙසං තෙසං වකඛායතනඤ්ඤා නිරුජ්ඣේඤ්ඤා, ධම්මායතනඤ්ඤා නිරුජ්ඣේඤ්ඤාති.

යසං වා පන ධම්මායතනං -පෙ- ආමන්තා. (වකඛායතන- මූලකං)

363. යමකුට වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට සෝතා-
යතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන-
වුනට ද අරුපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරුප
යෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්නවුනට ද ශී ඔවුනට
වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට සෝතායතනය නො ද
නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වී.
සොතායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ශී.

තවද යමකුට සෝතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට
වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ ශී.

364. යමකුට වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට ඝානා-
යතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේන-
වුනට ද රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද
යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරි-
නිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්නවුනට ද ශී ඔවුනට වක්ඛායතනය
නිරුද්ධ වී, ඔවුනට ඝානායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය.
සෙසු ඔවුනට වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වී, ඝානායතනය ද
නිරුද්ධ වන්නේ ය.

තවද යමකුට ඝානායතනය ... එසේ ශී.

365. යමකුට වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට රූපා-
යතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන-
වුනට ද අරුපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරුපයෙහි
ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්නවුනට ද ශී ඔවුනට
වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ
වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වී, රූපා-
යතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය.

තවද යමකුට ... එසේ ශී.

366. යමකුට වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට මනා-
යතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පිරිනිවේන්නා
වූ ඔවුනට වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට ධම්මායතනය
නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට වක්ඛායතනය ද
නිරුද්ධ වී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ශී.

තවද යමකුට ධම්මායතනය ... එසේ ශී. (වක්ඛායතනවූලක ශී)

367. යසං සානායතනං නිරුජ්ඣේඤ්ඤා තස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣේඤ්ඤාතිති: පඤ්ඤාචෝකාරො පරිනිබ්බන්ධානං අරූපෙ පච්ඡිමභවී-
කානං යෙ ව අරූපං උපපජ්ඣො පරිනිබ්බොධීඤ්ඤාති තෙසං
වට්ඨානානං, තෙසං සානායතනං නිරුජ්ඣේඤ්ඤා, නො ව තෙසං
රූපායතනං නිරුජ්ඣේඤ්ඤාති. ඉතරෙසං තෙසං සානායතනාඤ්ඤා නිරු-
ජ්ඣේඤ්ඤා, රූපායතනාඤ්ඤා නිරුජ්ඣේඤ්ඤාති.

යසං වා පන -ඵප- ආමන්තා.

368. යසං සානායතනං නිරුජ්ඣේඤ්ඤා තස්ස මනායතනං -ඵප-
ධම්මායතනං නිරුජ්ඣේඤ්ඤාතිති: පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං සානායතනං
නිරුජ්ඣේඤ්ඤා, නො ව තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣේඤ්ඤාති. ඉතරෙසං
තෙසං සානායතනාඤ්ඤා නිරුජ්ඣේඤ්ඤා, ධම්මායතනාඤ්ඤා නිරුජ්ඣේඤ්ඤාති.

යසං වා පන ධම්මායතනං -ඵප- ආමන්තා.

369. යසං රූපායතනං නිරුජ්ඣේඤ්ඤා තස්ස මනායතනං -ඵප-
ධම්මායතනං නිරුජ්ඣේඤ්ඤාතිති: පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං රූපායතනං
නිරුජ්ඣේඤ්ඤා, නො ව තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣේඤ්ඤාති. ඉතරෙසං
තෙසං රූපායතනාඤ්ඤා නිරුජ්ඣේඤ්ඤා, ධම්මායතනාඤ්ඤා නිරුජ්ඣේඤ්ඤාති.

යසං වා පන -ඵප- ආමන්තා.

370. යසං මනායතනං නිරුජ්ඣේඤ්ඤා තස්ස ධම්මායතනං නිරු-
ජ්ඣේඤ්ඤාතිති: පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං මනායතනං නිරුජ්ඣේඤ්ඤා,
නො ව තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣේඤ්ඤාති. ඉතරෙසං තෙසං
මනායතනාඤ්ඤා නිරුජ්ඣේඤ්ඤා, ධම්මායතනාඤ්ඤා නිරුජ්ඣේඤ්ඤාති.

යසං වා පන -ඵප- ආමන්තා. (අනුලොම පුග්ගල)

371. යඤ්ඤා වකඛායතනං නිරුජ්ඣේඤ්ඤා -ඵප- (අනුලොම ධිකාස)

372. යසං යඤ්ඤා වකඛායතනං නිරුජ්ඣේඤ්ඤා තස්ස තඤ්ඤා
සොතායතනං නිරුජ්ඣේඤ්ඤාතිති: පඤ්ඤාචෝකාරො පරිනිබ්බන්ධානං
තෙසං තඤ්ඤා වකඛායතනං නිරුජ්ඣේඤ්ඤා. නො ව තෙසං තඤ්ඤා
සොතායතනං නිරුජ්ඣේඤ්ඤාති. ඉතරෙසං පඤ්ඤාචෝකාරානං තෙසං
තඤ්ඤා වකඛායතනාඤ්ඤා නිරුජ්ඣේඤ්ඤා, සොතායතනාඤ්ඤා නිරුජ්ඣේඤ්ඤාති.

367. යමකුට ඝාතායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චවෝකාරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරූපයෙහි පඤ්චමහවිකාසනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත්ත වන්නවුනට ද සි ඔවුනට ඝාතායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ වී, රූපායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට ... එසේ යි.

368. යමකුට ඝාතායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට ඝාතායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ වී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය ... එසේ යි.

369. යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට රූපායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට රූපායතනය ද නිරුද්ධ වී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට ... එසේ යි.

370. යමකුට මනායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට මනායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට මනායතනය ද නිරුද්ධ වී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට ... එසේ යි. (අනුලොම පුද්ගල යි)

371. යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී නම් ... (අනුලොමාවකාශ යි)

372. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි සෝකායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චවෝකාරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි සෝකායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චවෝකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වී, සෝකායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

යසස වා පන යසු සොතායතනං නිරුජ්ඣිසසති තසස තසු වකඛායතනං නිරුජ්ඣිසසති: සුඤ්චාචාසං උපපජ්ජනානං තෙසං තසු සොතායතනං නිරුජ්ඣිසසති, නො ච තෙසං වකඛායතනං නිරුජ්ඣිසසති. ඉතරෙසං පඤ්චොවාකාරානං තෙසං තසු සොතායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිසසති, වකඛායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිසසති.

373. යසස යසු වකඛායතනං නිරුජ්ඣිසසති තසස තසු සානායතනං නිරුජ්ඣිසසති: කාමාවචරෙ පරිනිබ්බනානං රූපාචචරානං තෙසං තසු වකඛායතනං නිරුජ්ඣිසසති, නො ච තෙසං තසු සානායතනං නිරුජ්ඣිසසති. ඉතරෙසං කාමාවචරානං තෙසං තසු වකඛායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිසසති, සානායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිසසති.

යසස වා පන යසු සානායතනං නිරුජ්ඣිසසති තසස තසු වකඛායතනං නිරුජ්ඣිසසති: ආමනායා.

374. යසස යසු වකඛායතනං නිරුජ්ඣිසසති තසස තසු රූපායතනං නිරුජ්ඣිසසති: පඤ්චොවාකාරෙ පරිනිබ්බනානං තෙසං තසු වකඛායතනං නිරුජ්ඣිසසති, නො ච තෙසං තසු රූපායතනං නිරුජ්ඣිසසති. ඉතරෙසං පඤ්චොවාකාරානං තෙසං තසු වකඛායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිසසති, රූපායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිසසති.

යසස වා පන යසු රූපායතනං නිරුජ්ඣිසසති තසස තසු වකඛායතනං නිරුජ්ඣිසසති: සුඤ්චාචාසං උපපජ්ජනානං අසඤ්ඤිසත්තානං තෙසං තසු රූපායතනං නිරුජ්ඣිසසති, නො ච තෙසං තසු වකඛායතනං නිරුජ්ඣිසසති. ඉතරෙසං පඤ්චොවාකාරානං තෙසං තසු රූපායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිසසති, වකඛායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිසසති.

375. යසස යසු වකඛායතනං නිරුජ්ඣිසසති තසස තසු මනායතනං නිරුජ්ඣිසසති: පඤ්චොවාකාරෙ පරිනිබ්බනානං තෙසං තසු වකඛායතනං නිරුජ්ඣිසසති, නො ච තෙසං තසු මනායතනං නිරුජ්ඣිසසති. ඉතරෙසං පඤ්චොවාකාරානං තෙසං තසු වකඛායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිසසති, මනායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිසසති.

යසස වා පන යසු මනායතනං නිරුජ්ඣිසසති තසස තසු වකඛායතනං නිරුජ්ඣිසසති: සුඤ්චාචාසං උපපජ්ජනානං, අරූපානං තෙසං තසු මනායතනං නිරුජ්ඣිසසති, නො ච තෙසං තසු වකඛායතනං නිරුජ්ඣිසසති. ඉතරෙසං පඤ්චොවාකාරානං තෙසං තසු මනායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිසසති, වකඛායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිසසති.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොත්තයතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපද්ධා ඔවුනට එහි සොත්තයතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ වී. පඤ්චොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි සොත්තයතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වී.

373. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: කාමාවචර-යෙහි පිරිනිවේනවුනට ද රූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛා-යතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. කාමාවචර වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වී, ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

374. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාර-යෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වී, රූපායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමෙකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපද්ධාවුනට ද අසංඥසඤ්චයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ වී. පඤ්චොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වී.

375. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාර-යෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වී, මනායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපද්ධාවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි මනා-යතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ වී. පඤ්චොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වී.

376. යසස යස් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣේස්ස තසස තස් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣේස්සතීති: පඤ්චොකාරො පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං තස් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣේස්ස, නො ච තෙසං තස් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣේස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරානං තෙසං තස් චක්ඛායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣේස්ස, ධම්මායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣේස්සති.

යසස වා පන යස් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣේස්සති තසස තස් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣේස්සතීති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්ධානං අසඤ්ඤාසන්ධානං අරූපානං තෙසං තස් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣේස්සති, නො ච තෙසං තස් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣේස්ස. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරානං තෙසං තස් ධම්මායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣේස්සති, චක්ඛායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣේස්ස. (චක්ඛායතනවූලකං)

377. යසස යස් ඝනායතනං නිරුජ්ඣේස්ස තසස තස් රූපායතනං නිරුජ්ඣේස්සතීති: කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං තස් ඝනායතනං නිරුජ්ඣේස්ස, නො ච තෙසං තස් රූපායතනං නිරුජ්ඣේස්සති. ඉතරෙසං කාමාවචරානං තෙසං තස් ඝනායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣේස්ස, රූපායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣේස්සති.

යසස වා පන යස් රූපායතනං නිරුජ්ඣේස්සති තසස තස් ඝනායතනං නිරුජ්ඣේස්සතීති: රූපාවචරානං තෙසං තස් රූපායතනං නිරුජ්ඣේස්සති, නො ච තෙසං තස් ඝනායතනං නිරුජ්ඣේස්ස. කාමාවචරානං තෙසං තස් රූපායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣේස්සති, ඝනායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣේස්ස.

378. යසස යස් ඝනායතනං නිරුජ්ඣේස්ස තසස තස් මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුජ්ඣේස්සතීති: කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං තස් ඝනායතනං නිරුජ්ඣේස්ස, නො ච තෙසං තස් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣේස්සති. ඉතරෙසං කාමාවචරානං තෙසං තස් ඝනායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣේස්ස, ධම්මායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣේස්සති.

යසස වා පන යස් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣේස්සති තසස තස් ඝනායතනං නිරුජ්ඣේස්සතීති: රූපාවචරානං අරූපාවචරානං තෙසං තස් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣේස්සති, නො ච තෙසං තස් ඝනායතනං නිරුජ්ඣේස්ස. කාමාවචරානං තෙසං තස් ධම්මායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣේස්සති, ඝනායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣේස්ස. (ඝනායතනවූලකං)

376. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි ධම්මායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාර-යෙහි පිරිනිවේන්තා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, පඤ්චොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ වී, ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායකනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය නිරුද්ධ වී ද යත්: ඉද්ධාවාසයෙහි උපදනවුනට ද අසංඤ්ජනියනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද නිරුද්ධ වී. පඤ්චොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ වී. (වක්ඛායකනමූලක යි)

377. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායකනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි රූපායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේන්තා වූ ඔවුනට එහි ඝානායකනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි රූපායකනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. කාමාවචර වූ සෙසු ඔවුනට එහි ඝානායකනය ද නිරුද්ධ වී, රූපායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායකනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායකනය නිරුද්ධ වී ද යත්: රූපාවචර වූ ඔවුනට එහි රූපායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝානායකනය නො ද නිරුද්ධ වී. කාමාවචර වූ ඔවුනට එහි රූපායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඝානායකනය ද නිරුද්ධ වී.

378. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායකනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි මනායකනය ... ධම්මායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේන්තා වූ ඔවුනට එහි ඝානායකනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. කාමාවචර වූ සෙසු ඔවුනට එහි ඝානායකනය ද නිරුද්ධ වී, ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායකනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායකනය නිරුද්ධ වී ද යත්: රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝානායකනය නො ද නිරුද්ධ වී. කාමාවචර වූ ඔවුනට එහි ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඝානායකනය ද නිරුද්ධ වී. (ඝානායකනමූලක යි)

379. යසං යස උපායතනං නිරුජ්ඣිසං තසං තස් මනා-
 යතනං නිරුජ්ඣිසංතිති: පඤ්චොකාරො පරිනිබ්බන්ධානං අසඤ්ඤ-
 සත්තානං තෙසං තස් උපායතනං නිරුජ්ඣිසං, නො ච තෙසං
 තස් මනායතනං නිරුජ්ඣිසංති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරානං
 තෙසං තස් උපායතනඤ්ඤ නිරුජ්ඣිසං, මනායතනඤ්ඤ නිරුජ්ඣිසංති.

යසං චා පන යස මනායතනං නිරුජ්ඣිසංති තසං තස්
 උපායතනං නිරුජ්ඣිසංති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්ධානං, අරුපානං
 තෙසං තස් මනායතනං නිරුජ්ඣිසංති, නො ච තෙසං තස්
 උපායතනං නිරුජ්ඣිසං. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරානං තෙසං තස්
 මනායතනඤ්ඤ නිරුජ්ඣිසංති, උපායතනඤ්ඤ නිරුජ්ඣිසං.

380. යසං යස උපායතනං නිරුජ්ඣිසං තසං තස් ධම්මා-
 යතනං නිරුජ්ඣිසංතිති: පඤ්චොකාරො පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං
 තස් උපායතනං නිරුජ්ඣිසං, නො ච තෙසං තස් ධම්මායතනං
 නිරුජ්ඣිසංති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං
 තස් උපායතනඤ්ඤ නිරුජ්ඣිසං, ධම්මායතනඤ්ඤ නිරුජ්ඣිසංති.

යසං චා පන යස ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිසංති තසං තස්
 උපායතනං නිරුජ්ඣිසංති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්ධානං, අරුපානං
 තෙසං තස් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිසංති, නො ච තෙසං තස්
 උපායතනං නිරුජ්ඣිසං. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරානං, අසඤ්ඤ-
 සත්තානං තෙසං තස් ධම්මායතනඤ්ඤ නිරුජ්ඣිසංති, උපායතනඤ්ඤ
 නිරුජ්ඣිසං. (උපායතනමූලකං)

381. යසං යස මනායතනං නිරුජ්ඣිසං තසං තස් ධම්මා-
 යතනං නිරුජ්ඣිසංතිති: පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං තස් මනායතනං
 නිරුජ්ඣිසං, නො ච තෙසං තස් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිසංති.
 ඉතරෙසං චතුචොකාරානං පඤ්චොකාරානං තෙසං තස් මනා-
 යතනඤ්ඤ නිරුජ්ඣිසං, ධම්මායතනඤ්ඤ නිරුජ්ඣිසංති.

යසං චා පන යස ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිසංති තසං තස්
 මනායතනං නිරුජ්ඣිසංති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්ධානං, අසඤ්ඤ-
 සත්තානං තෙසං තස් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිසංති, නො ච තෙසං
 තස් මනායතනං නිරුජ්ඣිසං. ඉතරෙසං චතුචොකාරානං පඤ්ච-
 චොකාරානං තෙසං තස් ධම්මායතනඤ්ඤ නිරුජ්ඣිසංති, මනා-
 යතනඤ්ඤ නිරුජ්ඣිසං. (අනුලොම පුභ්බලොකාස)

379. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චොපාකාරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අසංඤ්ජයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චොපාකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපායතනය ද, නිරුද්ධ වී, මනායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: ඉද්ධාචාසයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ වී. පඤ්චොපාකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, රූපායතනය ද නිරුද්ධ වී.

380. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චොපාකාරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු පඤ්චොපාකාරයනට ද අසංඤ්ජයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ වී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ වී ද යත්: ඉද්ධාචාසයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ වී ය. සෙසු පඤ්චොපාකාරයනට ද අසංඤ්ජයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, රූපායතනය ද නිරුද්ධ වී ය. (රූපායතනවූලක යි)

381. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු චතුරොපාකාරයනට ද පඤ්චොපාකාරයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: ඉද්ධාචාසයෙහි උපදනවුනට ද අසංඤ්ජයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ වී. සෙසු චතුරොපාකාරයනට ද පඤ්චොපාකාරයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, මනායතනය ද නිරුද්ධ වී. (අත්තලොම පුද්ගලොචකාය යි)

382. යසං චකඛායතනං න නිරුජ්ඣිතං තසං ඥානායතනං න නිරුජ්ඣිසංතිති: නජී.

යසං චා පන ඥානායතනං න නිරුජ්ඣිසංති තසං චකඛායතනං න නිරුජ්ඣිතංති: නිරුජ්ඣිතං.

383. යසං චකඛායතනං -ප- ඝානායතනං -ප- රූපායතනං -ප- මනායතනං න නිරුජ්ඣිතං තසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසංතිති: නජී.

යසං චා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසංති තසං මනායතනං න නිරුජ්ඣිතංති: නිරුජ්ඣිතං. (පච්චිනිකපුග්ගල)

384. යසං චකඛායතනං න නිරුජ්ඣිතං -ප- (පච්චිනිකමකාස)

385. යසං යසං චකඛායතනං න නිරුජ්ඣිතං තසං තසං ඥානායතනං න නිරුජ්ඣිසංතිති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජනානං තෙසං තසං චකඛායතනං න නිරුජ්ඣිතං, නො ච තෙසං තසං ඥානායතනං න නිරුජ්ඣිසංති. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බනානං, අසඤ්ඤසත්තානං, අරූපානං තෙසං තසං චකඛායතනාණං න නිරුජ්ඣිතං, ඥානායතනාණං න නිරුජ්ඣිසංති.

යසං චා පන යසං ඥානායතනං නිරුජ්ඣිසංති තසං තසං චකඛායතනං න නිරුජ්ඣිසංතිති: පඤ්චොකාථෙ පරිනිබ්බනානං තෙසං තසං ඥානායතනං න නිරුජ්ඣිසංති, නො ච තෙසං තසං චකඛායතනං න නිරුජ්ඣිතං. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බනානං, අසඤ්ඤසත්තානං, අරූපානං තෙසං තසං ඥානායතනාණං න නිරුජ්ඣිසංති, චකඛායතනාණං න නිරුජ්ඣිතං.

386. යසං යසං චකඛායතනං න නිරුජ්ඣිතං තසං තසං ඝානායතනං න නිරුජ්ඣිසංතිති: ආමනා.

යසං චා පන යසං ඝානායතනං න නිරුජ්ඣිසංති තසං තසං චකඛායතනං න නිරුජ්ඣිතංති: කාමාවචරෙ පරිනිබ්බනානං, රූපාවචරානං තෙසං තසං ඝානායතනං න නිරුජ්ඣිසංති, නො ච තෙසං තසං චකඛායතනං න නිරුජ්ඣිතං. සුද්ධාවාසානං අසඤ්ඤසත්තානං අරූපානං තෙසං තසං ඝානායතනාණං න නිරුජ්ඣිසංති, චකඛායතනාණං න නිරුජ්ඣිතං.

382. යමකුට වක්ඛයතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට සොකායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: නැති.

තවද යමකුට සොකායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට වක්ඛයතනය නිරුද්ධ නො වීද යත්: නිරුද්ධ වී.

383. යමකුට වක්ඛයතනය ... ඝනායතනය .. රූපායතනය ... මනායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: නැති.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: නිරුද්ධ වී. (ප්‍රත්‍යන්තික පුද්ගල යි)

384. යම් තැනෙක වක්ඛයතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ... (ප්‍රත්‍යන්තිකාවකාශ යි)

385. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛයතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි සොකායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදින ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි සොකායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අසංඥසඤ්ඤානට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය ද නිරුද්ධ නො වී, සොකායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොකායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛයතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: පඤ්චවෙදාකාරයෙහි පිරිනිවේනනා වූ ඔවුනට එහි සොකායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අසංඥසඤ්ඤානට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි සොකායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, වක්ඛයතනය ද නිරුද්ධ නො වී.

386. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛයතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි ඝනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ඝනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛයතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද රූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධාවාසයනට ද අසංඥසඤ්ඤානට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, වක්ඛයතනය ද නිරුද්ධ නො වී.

387. යසං යඤ්ච වකඛායතනං න නිරුජ්ඣේඤ්ච තසං තඤ්ච රූපායතනං න නිරුජ්ඣේඤ්ච තීති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තඤ්ච වකඛායතනං න නිරුජ්ඣේඤ්ච; නො ච තෙසං තඤ්ච රූපායතනං න නිරුජ්ඣේඤ්ච. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපානං තෙසං තඤ්ච වකඛායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣේඤ්ච, රූපායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣේඤ්ච.

යසං වා පන යඤ්ච රූපායතනං න නිරුජ්ඣේඤ්ච තසං තඤ්ච වකඛායතනං න නිරුජ්ඣේඤ්ච තීති: පඤ්චොකාථෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තඤ්ච රූපායතනං න නිරුජ්ඣේඤ්ච, නො ච තෙසං තඤ්ච වකඛායතනං න නිරුජ්ඣේඤ්ච. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපානං තෙසං තඤ්ච රූපායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣේඤ්ච, වකඛායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣේඤ්ච.

388. යසං යඤ්ච වකඛායතනං න නිරුජ්ඣේඤ්ච තසං තඤ්ච මනායතනං න නිරුජ්ඣේඤ්ච තීති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං, අරූපානං තෙසං තඤ්ච වකඛායතනං න නිරුජ්ඣේඤ්ච, නො ච තෙසං තඤ්ච මනායතනං න නිරුජ්ඣේඤ්ච. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තඤ්ච වකඛායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣේඤ්ච, මනායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣේඤ්ච.

යසං වා පන යඤ්ච මනායතනං න නිරුජ්ඣේඤ්ච තසං තඤ්ච වකඛායතනං න නිරුජ්ඣේඤ්ච තීති: පඤ්චොකාථෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තඤ්ච මනායතනං න නිරුජ්ඣේඤ්ච, නො ච තෙසං තඤ්ච වකඛායතනං න නිරුජ්ඣේඤ්ච. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තඤ්ච මනායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣේඤ්ච, වකඛායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣේඤ්ච.

389. යසං යඤ්ච වකඛායතනං න නිරුජ්ඣේඤ්ච තසං තඤ්ච ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣේඤ්ච තීති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං, අසඤ්ඤසත්තානං, අරූපානං තෙසං තඤ්ච වකඛායතනං න නිරුජ්ඣේඤ්ච, නො ච තෙසං තඤ්ච ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣේඤ්ච. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං, තෙසං තඤ්ච වකඛායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣේඤ්ච, ධම්මායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣේඤ්ච.

387. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි රූපායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ශුද්ධා-වාසයෙහි උපද්ධානව ද අසංඥසකයනට ද සි ඔවුනට එහි වක්ඛා-යකනය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි රූපායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද, අරූපයනට ද සි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ නො වී ය, රූපායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: පඤ්චවො-කාරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරූපයනට ද සි ඔවුනට එහි රූපායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, වක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ නො වී.

388 යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි මනායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : ශුද්ධාවාසයෙහි උපද්ධානව ද අරූපයනට ද සි ඔවුනට එහි වක්ඛා-යකනය නිරුද්ධ නො වී ය, ඔවුනට එහි මනායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරූපයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අසංඥසකයනට ද සි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ නො වී, මනායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: පඤ්චවො-කාරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද, අසංඥසකයනට ද සි ඔවුනට එහි මනායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, වක්ඛා-යකනය ද නිරුද්ධ නො වී.

389. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ශුද්ධා-වාසයෙහි උපද්ධානව ද අසංඥසකයනට ද අරූපයනට ද සි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වී. ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරූපයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද සි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ නො වී, ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

යසස වා පන යස ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති සසති තසස තස චකඛායතනං න නිරුජ්ඣති යාති: පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං තස ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති සසති, නො ච තෙසං තස චකඛායතනං න නිරුජ්ඣති. සුඤ්ඤාචාරෙ පරිනිබ්බන්ධානං, අරුපෙ පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං තස ධම්මායතනඤ්ඤා න නිරුජ්ඣති සසති, චකඛායතනඤ්ඤා න නිරුජ්ඣති. (චකඛායතනමූලකං)

390. යසස යස ඝානායතනං න නිරුජ්ඣති තසස තස රූපායතනං න නිරුජ්ඣති සසති: රූපාවචරානං තෙසං තස ඝානායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තස රූපායතනං න නිරුජ්ඣති සසති. රූපාවචරෙ පරිනිබ්බන්ධානං, අරූපානං තෙසං තස ඝානායතනඤ්ඤා න නිරුජ්ඣති, රූපායතනඤ්ඤා න නිරුජ්ඣති සසති.

යසස වා පන යස රූපායතනං න නිරුජ්ඣති සසති තසස තස ඝානායතනං න නිරුජ්ඣති යාති: කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං තස රූපායතනං න නිරුජ්ඣති සසති, නො ච තෙසං තස ඝානායතනං න නිරුජ්ඣති. රූපාවචරෙ පරිනිබ්බන්ධානං, අරූපානං තෙසං තස රූපායතනඤ්ඤා න නිරුජ්ඣති සසති, ඝානායතනඤ්ඤා න නිරුජ්ඣති.

391. යසස යස ඝානායතනං න නිරුජ්ඣති තසස තස මනායතනං න නිරුජ්ඣති සසති: රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං තෙසං තස ඝානායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තස මනායතනං න නිරුජ්ඣති සසති. රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පරිනිබ්බන්ධානං, අසඤ්ඤාසන්ධානං තෙසං තස ඝානායතනඤ්ඤා න නිරුජ්ඣති, මනායතනඤ්ඤා න නිරුජ්ඣති සසති.

යසස වා පන යස මනායතනං න නිරුජ්ඣති සසති තසස තස ඝානායතනං න නිරුජ්ඣති යාති: කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං තස මනායතනං න නිරුජ්ඣති සසති, නො ච තෙසං තස ඝානායතනං න නිරුජ්ඣති. රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පරිනිබ්බන්ධානං, අසඤ්ඤාසන්ධානං තෙසං තස මනායතනඤ්ඤා න නිරුජ්ඣති සසති, ඝානායතනඤ්ඤා න නිරුජ්ඣති.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: පඤ්චො-කාරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ඉද්ධාචාසයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරූපයෙහි පිරි-නිවේනවුනට ද ශී ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, වක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ නො වී. (වක්ඛායකනවුලක ශී)

390. යමකුට යම් තැනෙක ඝාණායකනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි රූපායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: රූපාවචර වූ ඔවුනට එහි ඝාණායකනය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි රූපායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. රූපාවචර-යෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරූපයනට ද ශී ඔවුනට එහි ඝාණා-යකනය ද නිරුද්ධ නො වී, රූපායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ශී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාණායකනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: කාමාවචර-යෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝාණායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. රූපාවචරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරූපයනට ද ශී ඔවුනට එහි රූපායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඝාණායකනය ද නිරුද්ධ නො වී.

391. යමකුට යම් තැනෙක ඝාණායකනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි මනායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට ද ශී ඔවුනට එහි ඝාණායකනය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි මනායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පිරිනිවේන-වුනට ද අසංඤ්ඤානට ද ශී ඔවුනට එහි ඝාණායකනය ද නිරුද්ධ නො වී, මනායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ශී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාණායකනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: කාමා-වචරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝාණායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අසංඤ්ඤානට ද ශී ඔවුනට එහි මනායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඝාණායකනය ද නිරුද්ධ නො වී.

392. යසස යස සානායතනං න නිරුජ්ඣිසං තසස තස ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසංතිති : රුපාවචරානං, අරුපාවචරානං තෙසං තස සානායතනං න නිරුජ්ඣිසං, නො ච තෙසං තස ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසංති. රුපාවචර අරුපාවචරෙ පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං තස සානායතනං න නිරුජ්ඣිසං, ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසංති.

යසස වා පන යස ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසංති, තසස තස සානායතනං න නිරුජ්ඣිසංතිති : කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං තස ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසංති, නො ච තෙසං තස සානායතනං න නිරුජ්ඣිසං. රුපාවචර අරුපාවචරෙ පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං තස ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසංති, සානායතනං න නිරුජ්ඣිසං. (සානායතනමූලකං)

393. යසස යස රුපායතනං න නිරුජ්ඣිසං තසස තස මනායතනං න නිරුජ්ඣිසංතිති : සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං, අරුපානං තෙසං තස රුපායතනං න නිරුජ්ඣිසං. නො ච තෙසං තස මනායතනං න නිරුජ්ඣිසංති. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්ධානං, අරුපෙ පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං තස රුපායතනං න නිරුජ්ඣිසං, මනායතනං න නිරුජ්ඣිසංති.

යසස වා පන යස මනායතනං න නිරුජ්ඣිසංති තසස තස රුපායතනං න නිරුජ්ඣිසංතිති : පඤ්චොකාමෙ පරිනිබ්බන්ධානං, අසඤ්ඤාසන්තානං තෙසං තස මනායතනං න නිරුජ්ඣිසංති, නො ච තෙසං තස රුපායතනං න නිරුජ්ඣිසං. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්ධානං, අරුපෙ පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං තස මනායතනං න නිරුජ්ඣිසංති, රුපායතනං න නිරුජ්ඣිසං.

394. යසස යස රුපායතනං න නිරුජ්ඣිසං තසස තස ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසංතිති : සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං, අරුපානං තෙසං තස රුපායතනං න නිරුජ්ඣිසං, නො ච තෙසං තස ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසංති. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්ධානං, අරුපෙ පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං තස රුපායතනං න නිරුජ්ඣිසං, ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසංති.

392. යමකුට යම් තැනෙක ඝනායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්; රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට ද ශී ඔවුනට එහි ඝනායතනය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පිරිනිවේන්තා වූ ඔවුනට එහි ඝනායතනය ද නිරුද්ධ නො වී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ශී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝනායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත් : කාමා-වචරයෙහි පිරිනිවේන්තා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පිරිනිවේන්තා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඝනා-යතනය ද නිරුද්ධ නො වී. (ඝනායතනමූලක ශී)

393. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : ශුද්ධාචාසයෙහි උපදානවුනට ද අරූපයනට ද ශී ඔවුනට එහි රූපා-යතනය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ශුද්ධාචාසයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරූපයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද ශී ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වී, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ශී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත් : පඤ්චො-කාරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අසංඤ්ජයනට ද ශී ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධාචාසයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරූපයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද ශී ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වී.

394. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : ශුද්ධාචාසයෙහි උපදානවුනට ද අරූපයනට ද ශී ඔවුනට එහි රූපා-යතනය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ශුද්ධාචාසයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරූපයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද ශී ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ශී.

යස සහ වා පන යස ධර්මයක න නිරුපකී සහති තස සතස රුපයක න නිරුපකී සහති: පඤ්චොකාචෙ පරිනිබ්බනානං තෙසං තස ධර්මයක න නිරුපකී සහති, නො ච තෙසං තස රුපයක න නිරුපකී සහති. සුඤ්චාලො පරිනිබ්බනානං, අරුපෙ පරිනිබ්බනානං තෙසං තස ධර්මයකනඤ්ච න නිරුපකී සහති, රුපයකනඤ්ච න නිරුපකී සහති. (රුපයකනඤ්චොකො)

395. යස සහ යස මනාසක න නිරුපකී සහති තස තස ධර්මයක න නිරුපකී සහති: සුඤ්චාලො උපපජ්ඣනානං, අසඤ්ඤාසකනං තෙසං තස මනාසක න නිරුපකී සහති, නො ච තෙසං තස ධර්මයක න නිරුපකී සහති. සුඤ්චාලො පරිනිබ්බනානං තෙසං තස මනාසකනඤ්ච න නිරුපකී සහති, ධර්මයකනඤ්ච න නිරුපකී සහති.

යස වා පන යස ධර්මයක න නිරුපකී සහති තස තස මනාසක න නිරුපකී සහති: පරිනිබ්බනානං තෙසං තස ධර්මයක න නිරුපකී සහති, නො ච තෙසං තස මනාසක න නිරුපකී සහති. සුඤ්චාලො පරිනිබ්බනානං තෙසං තස ධර්මයකනඤ්ච න නිරුපකී සහති, මනාසකනඤ්ච න නිරුපකී සහති. (පඤ්චොකො)

අතිතානාගතවාචො.

නිරොධවාචො නිට්ඨො.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත් : පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන්තා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරූප-යෙහි පිරිනිවේනවුනට ද සි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වී. (රූපායතන-වූලක සි)

395. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : ශුද්ධාවාසයෙහි උපදාවුනට ද අසංඤ්ඤානිකයනට ද සි ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වී. ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේන්තා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ සි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වී ද යත්; පිරිනිවේන්තා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධාවාස-යෙහි පිරිනිවේන්තා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වී. (ප්‍රත්‍යානික පුද්ගලාවකාශ සි)

අතීතානාගතවාර සි.
නිරෝධවාර නිමි.

උපාදානිරෝධවාචනා.

396. යසං චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස සොකායතනං නිරුජ්ඣතිති: නො.

යසං වා පන සොකායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣතිති: නො.

397. යසං චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස ඝාතායතනං -පෙ- රුපායනං -පෙ- මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිති: නො.

යසං වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣතිති: නො. -පෙ-

398. යසං මනායතනං උපපජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිති: නො.

යසං වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස මනායතනං උපපජ්ඣතිති: නො. (අනුලොමපුත්තල)

399. යසං චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති -පෙ- (යසංකං නොති න කාතඛං යසංකං ඉතරෙසං යසංකානං සද්දිසං කාතඛං. යසංකං තීපුපි වාරෙසු සද්දිසං) (අනුලොම ඕකාස)

400. යසං යසං මනායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තසං සොකායතනං නිරුජ්ඣතිති: නො.

යසං වා පන යසං සොකායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තසං චක්ඛායතනං උපපජ්ඣතිති: නො. -පෙ-

401. යසං යසං මනායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිති: නො.

යසං වා පන යසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තසං මනායතනං උපපජ්ඣතිති: නො. (අනුලොම පුත්තලොකාස)

402. යසං චක්ඛායතනං නුපපජ්ඣති තස්ස සොකායතනං න නිරුජ්ඣතිති: සයොතකානං චචනානං තෙසං චක්ඛායතනං නුපපජ්ඣති නො ච තෙසං සොකායතනං න නිරුජ්ඣති. අචක්ඛුකානං උපපජ්ඣනානං අසොතකානං චචනානං තෙසං චක්ඛායතනෙඤ්ඤි නුපපජ්ඣති සොකායතනෙඤ්ඤි න නිරුජ්ඣති.

උත්පාද නිෂ්පාදිතය.

396. යමකුට වත්මායතනය උපදී නම් ඔහුට සෞඛ්‍යයතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නැති.

තවද යමකුට සෞඛ්‍යයතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට වත්මා-
යතනය උපදී ද යත්: නැති.

397. යමකුට වත්මායතනය උපදී නම් ඔහුට සාන්තයතනය ... රූපායතනය ... මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නැති.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට වත්මා-
යතනය උපදී ද යත්: නැති.

398. යමකුට මනායතනය උපදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නැති.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට මනා-
යතනය උපදී ද යත්: නැති. (අනුලොම පුද්ගල යි)

399. යම් තැනෙක වත්මායතනය උපදී නම් ... (යස්කයෙහි 'නො' යනු නො යෙදිය යුතු යි, යස්කය අවශේෂ යස්කයන් හා සමාන කොට යෙදිය යුතු යි, වාරත්‍රයෙහි ම යස්කය සමාන යි. (අනුලොමාවකාශ යි)

400. යමකුට යම් තැනෙක වත්මායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි සෞඛ්‍යයතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නැති.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සෞඛ්‍යයතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි වත්මායතනය උපදී ද යත්: නැති.

401. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නැති.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය උපදී ද යත්: නැති. (අනුලොම පුද්-
ගලාවකාශ යි)

402. යමකුට වත්මායතනය නූපදී නම් ඔහුට සෞඛ්‍යයතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: කන් ඇති ව චූෂ්ණ වන්තා වූ ඔවුනට වත්මායතනය නූපදී, ඔවුනට සෞඛ්‍යයතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. ඇස් නැති ව උපදිනවුනට ද කන් නැති ව චූෂ්ණ වන්ත-
වුනට ද යි ඔවුනට වත්මායතනය ද නූපදී, සෞඛ්‍යයතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

යසං වා පන සොතායතනං න නිරුජ්ඣති තසං වකඛායතනං නුපප්පේතිති: සවකඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං සොතායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං වකඛායතනං නුපප්පේති. අසොතකානං වචන්තානං අවකඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං සොතායතනාණි න නිරුජ්ඣති, වකඛායතනාණි නුපප්පේති.

403. යසං වකඛායතනං නුපප්පේති තසං ඝාතායතනං න නිරුජ්ඣතිති: සඝාතකානං වචන්තානං තෙසං වකඛායතනං නුපප්පේති, නො ච තෙසං ඝාතායතනං න නිරුජ්ඣති. අවකඛුකානං උපපජ්ජන්තානං අඝාතකානං වචන්තානං තෙසං වකඛායතනාණි නුපප්පේති, ඝාතායතනාණි න නිරුජ්ඣති.

යසං වා පන ඝාතායතනං න නිරුජ්ඣති තසං වකඛායතනං නුපප්පේතිති: සවකඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ඝාතායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං වකඛායතනං නුපප්පේති. අඝාතකානං වචන්තානං අවකඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ඝාතායතනාණි න නිරුජ්ඣති, වකඛායතනාණි නුපප්පේති.

404. යසං වකඛායතනං නුපප්පේති තසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣතිති: භරූපකානං වචන්තානං තෙසං වකඛායතනං නුපප්පේති, නො ච තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣති. අවකඛුකානං උපපජ්ජන්තානං අරූපකානං වචන්තානං තෙසං වකඛායතනාණි නුපප්පේති, රූපායතනාණි න නිරුජ්ඣති.

යසං වා පන රූපායතනං න නිරුජ්ඣති තසං වකඛායතනං නුපප්පේතිති: සවකඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං වකඛායතනං නුපප්පේති. අරූපකානං වචන්තානං අවකඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපායතනාණි න නිරුජ්ඣති, වකඛායතනාණි නුපප්පේති.

405. යසං වකඛායතනං නුපප්පේති තසං මනායතනං න නිරුජ්ඣතිති: සමිත්තකානං වචන්තානං තෙසං වකඛායතනං නුපප්පේති, නො ච තෙසං මනායතනං න නිරුජ්ඣති. අවකඛුකානං උපපජ්ජන්තානං අමිත්තකානං වචන්තානං තෙසං වකඛායතනාණි නුපප්පේති, මනායතනාණි න නිරුජ්ඣති.

තවද යමකුට සෞඛ්‍යයතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට වක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: ඇස් ඇති ව උපද්‍යා වූ ඔවුනට සෞඛ්‍යයතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට වක්ඛායතනය නො ද නූපදී. කන් නැති ව ව්‍යුත වන්තවුනට ද ඇස් නැති ව උපද්‍යා වුනට ද යි ඔවුනට සෞඛ්‍යයතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, වක්ඛා-යතනය ද නූපදී.

403. යමකුට වක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට ඝනායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: නැහැ ඇති ව ව්‍යුත වන්තා වූ ඔවුනට වක්ඛායතනය නූපදී, ඔවුනට ඝනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. ඇස් නැති ව උපද්‍යාවුනට ද නැහැ නැති ව ව්‍යුත වන්තවුනට ද යි ඔවුනට වක්ඛායතනය ද නූපදී, ඝනායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට ඝනායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට වක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: ඇස් ඇති ව උපද්‍යා වූ ඔවුනට ඝනායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට වක්ඛායතනය නො ද නූපදී. නැහැ නැති ව ව්‍යුතවන්තවුනට ද ඇස් නැති ව උපද්‍යා වුනට ද යි ඔවුනට ඝනායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, වක්ඛා-යතනය ද නූපදී.

404. යමකුට වක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: රූ ඇති ව ව්‍යුත වන්තා වූ ඔවුනට වක්ඛායතනය නූපදී, ඔවුනට රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. ඇස් නැති ව උපද්‍යාවුනට ද රූ නැති ව ව්‍යුත වන්තවුනට ද යි ඔවුනට වක්ඛායතනය ද නූපදී, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට වක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: ඇස් ඇති ව උපද්‍යා වූ ඔවුනට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට වක්ඛායතනය නො ද නූපදී. රූ නැති ව ව්‍යුත වන්තවුනට ද ඇස් නැති ව උපද්‍යා-වුනට ද යි ඔවුනට රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, වක්ඛා-යතනය ද නූපදී.

405. යමකුට වක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: සිත් ඇති වැ ව්‍යුත වන්තා වූ ඔවුනට වක්ඛායතනය නූපදී, ඔවුනට මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. ඇස් නැති වැ උපද්‍යාවුනට ද සිත් නැති වැ ව්‍යුත වන්තවුනට ද යි ඔවුනට වක්ඛායතනය ද නූපදී, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

යසං වා පන මනායතනං න නිරුජ්ඣති තසං වකඛායතනං
නූපපජ්ඣති: සවකඛුකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං මනායතනං න
නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං වකඛායතනං නූපපජ්ඣති. අවිඤ්ඤානං
වචනානං අවකඛුකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං මනායතනං න
නිරුජ්ඣති, වකඛායතනං නූපපජ්ඣති.

406. යසං වකඛායතනං නූපපජ්ඣති තසං ධම්මායතනං න
නිරුජ්ඣති: සඛේධසං වචනානං තෙසං වකඛායතනං නූපපජ්ඣති,
නො ච තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති. අවකඛුකානං උප-
පජ්ඣනානං තෙසං වකඛායතනං නූපපජ්ඣති, ධම්මායතනං න
නිරුජ්ඣති.

යසං වා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති තසං වකඛායතනං
නූපපජ්ඣති: සවකඛුකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං ධම්මායතනං
න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං වකඛායතනං නූපපජ්ඣති. අවකඛු-
කානං උපපජ්ඣනානං තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති,
වකඛායතනං නූපපජ්ඣති. (වකඛායතනද්විලකං)

407. යසං ඝනායතනං නූපපජ්ඣති, තසං රූපායතනං න
නිරුජ්ඣති: සරූපකානං වචනානං තෙසං ඝනායතනං නූපප-
ජ්ඣති, නො ච තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣති. අඝනකානං
උපපජ්ඣනානං අරූපකානං වචනානං තෙසං ඝනායතනං
නූපපජ්ඣති, රූපායතනං න නිරුජ්ඣති.

යසං වා පන රූපායතනං න නිරුජ්ඣති තසං ඝනායතනං
නූපපජ්ඣති: සඝනකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං රූපායතනං න
නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං ඝනායතනං නූපපජ්ඣති. අරූපකානං
වචනානං අඝනකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං රූපායතනං
න නිරුජ්ඣති, ඝනායතනං නූපපජ්ඣති.

408. යසං ඝනායතනං නූපපජ්ඣති තසං මනායතනං න
නිරුජ්ඣති: සවිඤ්ඤානං වචනානං තෙසං ඝනායතනං නූපප-
ජ්ඣති, නො ච තෙසං මනායතනං න නිරුජ්ඣති. අඝනකානං
උපපජ්ඣනානං අවිඤ්ඤානං වචනානං තෙසං ඝනායතනං
නූපපජ්ඣති, මනායතනං න නිරුජ්ඣති.

යසං වා පන මනායතනං න නිරුජ්ඣති තසං ඝනායතනං
උපපජ්ඣනානං තෙසං මනායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං
ඝනායතනං නූපපජ්ඣති. අවිඤ්ඤානං වචනානං අඝනකානං
උපපජ්ඣනානං තෙසං මනායතනං න නිරුජ්ඣති, ඝනායතනං
නූපපජ්ඣති.

තවද යමකුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට වක්ඛායකනය නූපදී ද යත්: ඇස් ඇති ව උපද්‍යා වූ ඔවුනට මනායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට වක්ඛායකනය නො ද නූපදී. සිත් නැති ව චූෂ්‍ය වන්තවුනට ද ඇස් නැති ව උපද්‍යා-වුනට ද යි ඔවුනට මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, වක්ඛා-යකනය ද නූපදී.

406. යමකුට වක්ඛායකනය නූපදී නම් ඔහුට ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: චූෂ්‍ය වන්තා වූ සියලු ඔවුනට වක්ඛායකනය නූපදී, ඔවුනට ධම්මායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. ඇස් නැති ව උපද්‍යා වූ ඔවුනට වක්ඛායකනය ද නූපදී, ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට වක්ඛායකනය නූපදී ද යත්: ඇස් ඇති ව උපද්‍යා වූ ඔවුනට ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට වක්ඛායකනය නො ද නූපදී. ඇස් නැති ව උපද්‍යා වූ ඔවුනට ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, වක්ඛායකනය ද නූපදී. (වක්ඛායකනවුලක යි)

407. යමකුට ඝනායකනය නූපදී නම් ඔහුට රූපායකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: රූ ඇති ව චූෂ්‍ය වන්තා වූ ඔවුනට ඝනායකනය නූපදී, ඔවුනට රූපායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. නැහැ නැති ව උපද්‍යාවුනට ද රූ ඇති ව චූෂ්‍ය වන්තවුනට ද යි ඔවුනට ඝනායකනය ද නූපදී, රූපායකනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට රූපායකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට ඝනායකනය නූපදී ද යත්: නැහැ ඇති ව උපද්‍යා වූ ඔවුනට රූපායකනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට ඝනායකනය නො ද නූපදී. රූ නැති ව චූෂ්‍ය වන්තවුනට ද නැහැ නැති ව උපද්‍යා-වුනට ද යි ඔවුනට රූපායකනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ඝනා-යකනය ද නූපදී.

408. යමකුට ඝනායකනය නූපදී නම් ඔහුට මනායකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: සිත් ඇති ව චූෂ්‍ය වන්තා වූ ඔවුනට ඝනායකනය නූපදී, ඔවුනට මනායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. නැහැ නැති ව උපද්‍යාවුනට ද සිත් නැති ව චූෂ්‍ය වන්ත-වුනට ද යි ඔවුනට ඝනායකනය ද නූපදී, මනායකනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට මනායකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට ඝනායකනය නූපදී ද යත්: නැහැ ඇති ව උපද්‍යා වූ ඔවුනට මනායකනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට ඝනායකනය නො ද නූපදී. සිත් නැති ව චූෂ්‍ය වන්තවුනට ද නැහැ නැති ව උපද්‍යා-වුනට ද යි ඔවුනට මනායකනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ඝනා-යකනය ද නූපදී.

409. යසං සානායතනං නුපප්පති තස්ස ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති: සබ්බෙසං වචනානං තෙසං සානායතනං නුපප්පති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති. අසානකානං උපපජ්ජනානං තෙසං සානායතනාදි නුපප්පති, ධම්මායතනාදි න නිරුජ්ඣති.

යසං වා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති, තස්ස සානායතනං නුපප්පති. සසානකානං උපපජ්ජනානං තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං සානායතනං නුපප්පති. සසානකානං උපපජ්ජනානං තෙසං ධම්මායතනාදි න නිරුජ්ඣති, සානායතනාදි නුපප්පති. (සානායතනවූලකං)

410. යසං රූපායතනං නුපප්පති තස්ස මනායතනං න නිරුජ්ඣති: සවිහකානං වචනානං තෙසං රූපායතනං නුපප්පති, නො ච තෙසං මනායතනං න නිරුජ්ඣති. අරූපකානං උපපජ්ජනානං අවිහකානං වචනානං තෙසං රූපායතනාදි නුපප්පති, මනායතනාදි න නිරුජ්ඣති.

යසං වා පන මනායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස රූපායතනං නුපප්පති: සරූපකානං උපපජ්ජනානං තෙසං මනායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං රූපායතනං නුපප්පති. අවිහකානං වචනානං අරූපකානං උපපජ්ජනානං තෙසං මනායතනාදි න නිරුජ්ඣති, රූපායතනාදි නුපප්පති.

411. යසං රූපායතනං නුපප්පති තස්ස ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති: සබ්බෙසං වචනානං තෙසං රූපායතනං නුපප්පති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති. අරූපකානං උපපජ්ජනානං තෙසං රූපායතනාදි නුපප්පති, ධම්මායතනාදි න නිරුජ්ඣති.

යසං වා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස රූපායතනං නුපප්පති: සරූපකානං උපපජ්ජනානං තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං රූපායතනං නුපප්පති. අරූපකානං උපපජ්ජනානං තෙසං ධම්මායතනාදි න නිරුජ්ඣති, රූපායතනාදි නුපප්පති. (රූපායතනවූලකං)

412. යසං මනායතනං නුපප්පති තස්ස ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති: සබ්බෙසං වචනානං තෙසං මනායතනං නුපප්පති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති. අවිහකානං උපපජ්ජනානං තෙසං මනායතනාදි නුපප්පති, ධම්මායතනාදි න නිරුජ්ඣති.

409. යමකුට ඝාතායතනය තුපදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ව්‍යුත වන්තා වූ සියලු ඔවුනට ඝාතායතනය තුපදී, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. නැහැ නැති වූ උපදානා වූ ඔවුනට ඝාතායතනය ද තුපදී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට ඝාතායතනය තුපදී ද යත්: නැහැ ඇති වූ උපදානා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට ඝාතායතනය නො ද තුපදී. නැහැ නැති වූ උපදානා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ඝාතායතනය ද තුපදී. (ඝාතායතනවූලක යි)

410. යමකුට රූපායතනය තුපදී නම් ඔහුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: සිත් ඇති වූ ව්‍යුත වන්තා වූ ඔවුනට රූපායතනය තුපදී, ඔවුනට මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. රූ නැති වූ උපදානවුනට ද සිත් නැති වූ ව්‍යුත වන්තවුනට ද යි ඔවුනට රූපායතනය ද තුපදී, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට රූපායතනය තුපදී ද යත්: රූ ඇති වූ උපදානා වූ ඔවුනට මනායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට රූපායතනය නො ද තුපදී. සිත් නැති වූ ව්‍යුත වන්තවුනට ද රූ නැති වූ උපදානවුනට ද යි ඔවුනට මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, රූපායතනය ද තුපදී.

411. යමකුට රූපායතනය තුපදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: සියලු ව්‍යුත වන්තා වූ ඔවුනට රූපායතනය තුපදී, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. රූ නැති වූ උපදානා වූ ඔවුනට රූපායතනය ද තුපදී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට රූපායතනය තුපදී ද යත්: රූ ඇති වූ උපදානා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට රූපායතනය නො ද තුපදී. රූ නැති වූ උපදානා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, රූපායතනය ද තුපදී. (රූපායතනවූලක යි)

412. යමකුට මනායතනය තුපදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: සියලු ව්‍යුත වන්තා වූ ඔවුනට මනායතනය තුපදී, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. සිත් නැති වූ උපදානා වූ ඔවුනට මනායතනය ද තුපදී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

යසං වා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස මනායතනං
නූපපජ්ජති: සවික්කකානං උපපජ්ජනානං තෙසං ධම්මායතනං
න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං මනායතනං නූපපජ්ජති. අවික්ක-
කානං උපපජ්ජනානං තෙසං ධම්මායතනාඤ්ඤා න නිරුජ්ඣති,
මනායතනාඤ්ඤා නූපපජ්ජති. (පච්චනිකපුඤ්ඤා)

413. යසච චක්ඛායතනං නූපපජ්ජති -පෙ- (පච්චනිකමිකාස)

414. යසං යසච චක්ඛායතනං නූපපජ්ජති -පෙ- (යසංකමපි
යසචකමපි සදිසං) (පච්චනික පුඤ්ඤාලොකාස)

පවුට්ඨපනවාරො.

415. යසං චක්ඛායතනං උපපජ්ජිතං තස්ස ඝොතායතනං
නිරුජ්ඣති: ආමනා.

යසං වා පන ඝොතායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස චක්ඛායතනං
උපපජ්ජිතං: ආමනා. -පෙ-

(අතිතපුට්ඨා උප්පාදෙපි නිරොධෙපි උප්පාදනිරොධෙපි
අනුලොමමපි පච්චනිකමපි සදිසං.) (අනුලොමපුඤ්ඤා)

අතිතවාරො.

416. යසං චක්ඛායතනං උපපජ්ජිතං තස්ස ඝොතායතනං
නිරුජ්ඣති: ආමනා.

යසං වා පන ඝොතායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස චක්ඛා-
යතනං උපපජ්ජිතං: පච්චිමභවිකානං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජ-
නානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ජිතා පරිනිබ්බනානං තෙසං උප-
පජ්ජනානං තෙසං ඝොතායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං
චක්ඛායතනං උපපජ්ජිතං, ඉතරෙසං තෙසං ඝොතායතනාඤ්ඤා නිරු-
ජ්ඣති, චක්ඛායතනාඤ්ඤා උපපජ්ජිතං.

417. යසං චක්ඛායතනං උපපජ්ජිතං තස්ස ඝානායතනං
නිරුජ්ඣති: යෙ ච රූපාවචරං උපපජ්ජිතා පරිනිබ්බාසිසංතං
තෙසං චචනානං, තෙසං චක්ඛායතනං උපපජ්ජිතං, නො ච
තෙසං, ඝානායතනං නිරුජ්ඣති. ඉතරෙසං තෙසං චක්ඛායතනාඤ්ඤා
උපපජ්ජිතං, ඝානායතනාඤ්ඤා නිරුජ්ඣති.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට මනායතනය තුපදී ද යත්: සිත් ඇති වූ උපදනා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට මනායතනය නො ද තුපදී. සිත් නැති වූ උපදනා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මනායතනය ද තුපදී. (ප්‍රත්‍යතීක පුද්ගල ෙයි)

413. යම් තැනෙක වක්ඛායතනය තුපදී නම් ... (ප්‍රත්‍යතී. කාවකාශ ෙයි)

414. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය තුපදී නම් (යසිසකය ද යඤ්ඤය ද සමාන ෙයි) (ප්‍රත්‍යතීකපුද්ගලාවකාශ ෙයි)

ප්‍රත්‍යුත්පන්නවාර ෙයි.

415. යමකුට වක්ඛායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට සොතායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ ෙයි.

තවද යමකුට සොතායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට වක්ඛායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ ෙයි.

අතීත පූර්ව උත්පාදවාරයෙහි ද නිරෝධවාරයෙහි ද උත්පාද-නිරෝධවාරයෙහි ද අනුලොමය ද ප්‍රත්‍යතීකය ද සමාන ෙයි. (අනු-ලොමපුද්ගල ෙයි)

අතීතවාර ෙයි.

416. යමකුට වක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට සොතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ ෙයි.

තවද යමකුට සෝතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික වී පඤ්චවෝකාරයෙහි උපදනාවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ උපදනාවුනට ද ෙයි ඔවුනට සෝතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට වක්ඛායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට සොතායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද උපදින්නේ ය.

417. යමකුට වක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට ඝානායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඔවුනට ද ව්‍යුත වන්නවුනට ද ෙයි ඔවුනට වක්ඛායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට ඝානායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට වක්ඛායතනය ද උපදින්නේ ය. ඝානායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ෙයි.

යසං වා පන ඝාතායතනං නිරුජ්ඣිසංඝති තසං වකඛායතනං උපපජ්ඣතිති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං, යෙ ව අරූපං උපපජ්ජා පරිනිබ්බාසිසංඝති තෙසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ඝාතායතනං නිරුජ්ඣිසංඝති, නො ව තෙසං වකඛායතනං උපපජ්ඣති. ඉතරෙසං තෙසං ඝාතායතනාදි නිරුජ්ඣිසංඝති, වකඛායතනාදි උපපජ්ඣති.

418. යසං වකඛායතනං උපපජ්ඣති තසං රූපායතනං නිරුජ්ඣිසංඝතිති: ආමන්තා.

යසං වා පන රූපායතනං නිරුජ්ඣිසංඝති තසං වකඛායතනං උපපජ්ඣතිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්තානං යෙ ව අරූපං උපපජ්ජා පරිනිබ්බාසිසංඝති තෙසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපායතනං නිරුජ්ඣිසංඝති, නො ව තෙසං වකඛායතනං උපපජ්ඣති. ඉතරෙසං තෙසං රූපායතනාදි නිරුජ්ඣිසංඝති, වකඛායතනාදි උපපජ්ඣති.

419. යසං වකඛායතනං උපපජ්ඣති තසං මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිසංඝතිති: ආමන්තා.

යසං වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිසංඝති තසං වකඛායතනං උපපජ්ඣතිති: පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ජන්තානං යෙ ව අරූපං උපපජ්ජා පරිනිබ්බාසිසංඝති තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිසංඝති, නො ව තෙසං වකඛායතනං උපපජ්ඣති. ඉතරෙසං තෙසං ධම්මායතනාදි නිරුජ්ඣිසංඝති, වකඛායතනාදි උපපජ්ඣති. (වකඛායතනවූලකං)

420. යසං ඝාතායතනං උපපජ්ඣති, තසං රූපායතනං නිරුජ්ඣිසංඝතිති: ආමන්තා.

යසං වා පන රූපායතනං නිරුජ්ඣිසංඝති තසං ඝාතායතනං උපපජ්ඣතිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්තානං, යෙ ව රූපාවචරං අරූපාවචරං උපපජ්ජා පරිනිබ්බාසිසංඝති තෙසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපායතනං නිරුජ්ඣිසංඝති, නො ව තෙසං ඝාතායතනං උපපජ්ඣති. ඉතරෙසං තෙසං රූපායතනාදි නිරුජ්ඣිසංඝති, ඝාතායතනාදි උපපජ්ඣති.

421. යසං ඝාතායතනං උපපජ්ඣති තසං මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිසංඝතිති: ආමන්තා.

තවද යමකුට ඝාතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායතනය උපදින්නේ ද යත් : පශ්චිමභවික ව කාමාවචරයෙහි උපද්නාච්චනට ද යම් ද කෙනෙක් අරුපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ උපද්නාච්චනට දැයි ඔවුනට ඝාතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට වක්ඛායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද උපදින්නේ ය.

418. යමකුට වක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායතනය උපදින්නේ ද යත් : පශ්චිමභවික ව පඤ්චවොකාරයෙහි උපද්නාච්චනට ද යම් ද කෙනෙක් අරුපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ උපද්නාච්චනට දැයි ඔවුනට රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට වක්ඛායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට රූපායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද උපදින්නේ යි.

419. යමකුට වක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව උපද්නාච්චනට ද යම් ද කෙනෙක් අරුපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඔවුනට ද ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට වක්ඛායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද උපදින්නේ ය. (වක්ඛායතනමූලක යි)

420. යමකුට ඝාතායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට ඝාතායතනය උපදින්නේ ද යත් : පශ්චිමභවික ව පඤ්චවොකාරයෙහි උපද්නාච්චනට ද යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි හා අරුපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ උපද්නාච්චනට දැයි ඔවුනට රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට ඝාතායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට රූපායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඝාතායතනය ද උපදින්නේ යි.

421. යමකුට ඝාතායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

යසස වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිසසති තසස සානායතනං උපපජ්ඣතිති: පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ජනානං යෙ ව රුපාවචරං අරුපාවචරං උපපජ්ජා පරිනිබ්බායිසසනති, තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිසසති, නොච තෙසං සානායතනං උපපජ්ඣති. ඉතරෙසං තෙසං ධම්මායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣිසසති, සානායතනාඤ්ඤි උපපජ්ඣති. (සානායතනවූලකං)

422. යසස රුපායතනං උපපජ්ඣති තසස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිසසතිති:

යසස වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිසසති තසස රුපායතනං උපපජ්ඣතිති: පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ජනානං, යෙ ව අරුපං උපපජ්ජා පරිනිබ්බායිසසනති, තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිසසති, නො ව තෙසං රුපායතනං උපපජ්ඣති. ඉතරෙසං තෙසං ධම්මායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣිසසති, රුපායතනාඤ්ඤි උපපජ්ඣති.

423. යසස මනායතනං උපපජ්ඣති තසස ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිසසතිති: ආමනාය.

යසස වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිසසති තසස මනායතනං උපපජ්ඣතිති: පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ජනානං තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිසසති. නො ව තෙසං මනායතනං උපපජ්ඣති. ඉතරෙසං තෙසං ධම්මායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣිසසති, මනායතනං ව උපපජ්ඣති. (අනුලොම පුග්ගල)

424. යත්ච වකඛායතනං උපපජ්ඣති -පෙ- (අනුලොමමිකාස)

425. යසස යත්ච වකඛායතනං උපපජ්ඣති තසස තත්ච ඥානායතනං නිරුජ්ඣිසසතිති: ආමනාය.

යසස වා පන යත්ච ඥානායතනං නිරුජ්ඣිසසති තසස තත්ච වකඛායතනං උපපජ්ඣතිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චොකාරං උපපජ්ජනානං තෙසං තත්ච ඥානායතනං නිරුජ්ඣිසසති, නො ව තෙසං තත්ච වකඛායතනං උපපජ්ඣති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරානං තෙසං තත්ච ඥානායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣිසසති, වකඛායතනාඤ්ඤි උපපජ්ඣති.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට ඝාතායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඔවුනට ද ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට ඝාතායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඝාතායතනය ද උපදින්නේ යි. (ඝාතායතනමූලක යි)

422. යමකුට රූපායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඔවුනට ද ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට රූපායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, රූපායතනය ද උපදින්නේ යි.

423. යමකුට මනායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට මනායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව උපදනා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට මනායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, මනායතනය ද උපදින්නේ යි. (අනුලොම පුද්ගල යි)

424. යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ... (අනුලොමාවකාය යි)

425. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි සොකායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොකායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික වූ පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි සොකායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චවොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි සොකායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද උපදින්නේ ය.

426. යහස යස් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣස්සති තස්ස තස්ස සානායතනං නිරුජ්ඣස්සතිති: රූපාවචරානං තෙසං තස්ස වක්ඛායතනං උපපජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තස්ස සානායතනං නිරුජ්ඣස්සති. කාමාවචරානං තෙසං තස්ස වක්ඛායතනඤ්ච උපපජ්ඣස්සති, සානායතනඤ්ච නිරුජ්ඣස්සති.

යස්ස වා පන යස්ස සානායතනං නිරුජ්ඣස්සති තස්ස තස්ස වක්ඛායතනං උපපජ්ඣස්සතිති: පච්චිමභවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ජනානං තෙසං තස්ස සානායතනං නිරුජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තස්ස වක්ඛායතනං උපපජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං කාමාවචරානං තෙසං තස්ස සානායතනඤ්ච නිරුජ්ඣස්සති, වක්ඛායතනඤ්ච උපපජ්ඣස්සති.

427. යහස යස් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣස්සති තස්ස තස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣස්සතිති: ආමනායා.

යස්ස වා පන යස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣස්සති තස්ස තස්ස වක්ඛායතනං උපපජ්ඣස්සතිති: පච්චිමභවිකානං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජනානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තස්ස වක්ඛායතනං උපපජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චවොකාරානං තෙසං තස්ස රූපායතනඤ්ච නිරුජ්ඣස්සති, වක්ඛායතනඤ්ච උපපජ්ඣස්සති.

428. යහස යස් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣස්සති තස්ස තස්ස මනායතනං නිරුජ්ඣස්සතිති: ආමනායා.

යස්ස වා පන යස්ස මනායතනං නිරුජ්ඣස්සති තස්ස තස්ස වක්ඛායතනං උපපජ්ඣස්සතිති: පච්චිමභවිකානං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජනානං අරූපානං තෙසං තස්ස මනායතනං නිරුජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තස්ස වක්ඛායතනං උපපජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චවොකාරානං තෙසං තස්ස මනායතනඤ්ච නිරුජ්ඣස්සති, වක්ඛායතනඤ්ච උපපජ්ඣස්සති.

429. යහස යස් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣස්සති තස්ස තස්ස ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සතිති: ආමනායා.

යස්ස වා පන යස්ස ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සති තස්ස තස්ස වක්ඛායතනං උපපජ්ඣස්සතිති: පච්චිමභවිකානං පඤ්චවොකාරං උපපජ්ජනානං, අසඤ්ඤසත්තානං අරූපානං තෙසං තස්ස ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තස්ස වක්ඛායතනං උපපජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චවොකාරානං තෙසං තස්ස ධම්මායතනඤ්ච නිරුජ්ඣස්සති, වක්ඛායතනඤ්ච උපපජ්ඣස්සති. (වක්ඛායතනමූලකං)

426. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: රූපාවචර වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. කාමාවචර වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද උපදින්නේ ය, ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික වූ කාමාවචරයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද උපදින්නේ ය. කාමාවචර වූ සෙසු ඔවුනට එහි ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද උපදින්නේ යි.

427. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව පඤ්චොකාරයෙහි උපදනවුනට ද අසංඥසත්ථයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේය, වක්ඛායතනය ද උපදින්නේ යි.

428. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව පඤ්චොකාරයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද උපදින්නේ යි.

429. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව පඤ්චොකාරයෙහි උපදනවුනට ද අසංඥසත්ථයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද උපදින්නේ යි. (වක්ඛායතනවූලක යි)

430. යසං යඤ්ඤා සානායතනං උපපජ්ඣස්සති තස්ස තඤ්ඤා රූපායතනං නිරුජ්ඣස්සතිති: ආමන්තා.

යසං වා පන යඤ්ඤා රූපායතනං නිරුජ්ඣස්සති තස්ස තඤ්ඤා සානායතනං උපපජ්ඣස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං රූපාවචරානං තෙසං තඤ්ඤා රූපායතනං නිරුජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තඤ්ඤා සානායතනං උපපජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං කාමාවචරානං තෙසං තඤ්ඤා රූපායතනෙඤ්ඤා නිරුජ්ඣස්සති, සානායතනෙඤ්ඤා උපපජ්ඣස්සති.

431. යසං යඤ්ඤා සානායතනං උපපජ්ඣස්සති තස්ස තඤ්ඤා මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සතිති: ආමන්තා.

යසං වා පන යඤ්ඤා ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සති තස්ස තඤ්ඤා සානායතනං උපපජ්ඣස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං රූපාවචරානං අරූපාවචරානං තෙසං තඤ්ඤා ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තඤ්ඤා සානායතනං උපපජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං කාමාවචරානං තෙසං තඤ්ඤා ධම්මායතනෙඤ්ඤා නිරුජ්ඣස්සති, සානායතනෙඤ්ඤා උපපජ්ඣස්සති. (සානායතනමූලකං)

432. යසං යඤ්ඤා රූපායතනං උපපජ්ඣස්සති තස්ස තඤ්ඤා මනායතනං නිරුජ්ඣස්සතිති: අසඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තඤ්ඤා රූපායතනං උපපජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තඤ්ඤා මනායතනං නිරුජ්ඣස්සති. පඤ්ඤාවොකාරානං තෙසං තඤ්ඤා රූපායතනෙඤ්ඤා උපපජ්ඣස්සති, මනායතනෙඤ්ඤා නිරුජ්ඣස්සති.

යසං වා පන යඤ්ඤා මනායතනං නිරුජ්ඣස්සති තස්ස තඤ්ඤා රූපායතනං උපපජ්ඣස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්ඤාවොකාරං උපපජ්ජන්තානං අරූපානං තෙසං තඤ්ඤා මනායතනං නිරුජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තඤ්ඤා රූපායතනං උපපජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං පඤ්ඤාවොකාරානං තෙසං තඤ්ඤා මනායතනෙඤ්ඤා නිරුජ්ඣස්සති, රූපායතනෙඤ්ඤා උපපජ්ඣස්සති.

433. යසං යඤ්ඤා රූපායතනං උපපජ්ඣස්සති තස්ස තඤ්ඤා ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සතිති: ආමන්තා.

යසං වා පන යඤ්ඤා ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සති තස්ස තඤ්ඤා රූපායතනං උපපජ්ඣස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්ඤාවොකාරං උපපජ්ජන්තානං අරූපානං තෙසං තඤ්ඤා ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තඤ්ඤා රූපායතනං උපපජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං පඤ්ඤාවොකාරානං අසඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තඤ්ඤා ධම්මායතනෙඤ්ඤා නිරුජ්ඣස්සති, රූපායතනෙඤ්ඤා උපපජ්ඣස්සති. (රූපායතනමූලකං)

430. යමකුට යම් තැනෙක සාන්‍යතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි සාන්‍යතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද රූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි සාන්‍යතනය නො ද උපදින්නේ ය. කාමාවචර වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, සාන්‍යතනය ද උපදින්නේ යි.

431. යමකුට යම් තැනෙක සාන්‍යතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි සාන්‍යතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි සාන්‍යතනය නූපදින්නේ ය. කාමාවචර වූ සෙසු ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, සාන්‍යතනය ද උපදින්නේ යි. (සාන්‍යතනවූලක යි)

432. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අසංඥසත වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චවොකාර වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපදින්නේ ය, මනායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චවොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, රූපායතනය ද උපදින්නේ යි.

433. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු පඤ්චවොකාරයනට ද අසංඥසතයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, රූපායතනය ද උපදින්නේ යි. (රූපායතනවූලක යි)

434. යසස යඤ් මනායතනං උපපජ්ඣස්සති තසස තඤ් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සතිති: ආමනනා.

යසස වා පන යඤ් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සති තසස තඤ් මනායතනං උපපජ්ඣස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ජනානං අසඤ්ඤි-සකානං තෙසං තඤ් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තඤ් මනායතනං උපපජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං චතුචොකාරානං පඤ්ඤි-චොකාරානං තෙසං තඤ් ධම්මායතනඤ්ච නිරුජ්ඣස්සති, මනා-යතනඤ්ච උපපජ්ඣස්සති. (අනුලොම පුඤ්ඤාලොකාස)

435. යසස චකඛායතනං නුපපජ්ඣස්සති තසස සොතායතනං න නිරුජ්ඣස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්ඤිචොකාරං උපපජ්ජනානං ඔය ච අරුපං උපපජ්ජවා පරිනිබ්බාධිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජනානං තෙසං චකඛායතනං නුපපජ්ඣස්සති, නොච තෙසං සොතායතනං න නිරුජ්ඣස්සති. පඤ්ඤිචොකාරෙ පරිනිබ්බනානං අරුපෙ පච්ඡිම-භවිකානං ඔය ච අරුපං උපපජ්ජවා පරිනිබ්බාධිස්සන්ති තෙසං චචනානං තෙසං චකඛායතනඤ්ච නුපපජ්ඣස්සති, සොතායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣස්සති.

යසස වා පන සොතායතනං න නිරුජ්ඣස්සති තසස චකඛා-යතනං නුපපජ්ඣස්සතිති: ආමනනා.

436. යසස චකඛායතනං නුපපජ්ඣස්සති තසස සානායතනං න නිරුජ්ඣස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ජනානං ඔය ච අරුපං උපපජ්ජවා පරිනිබ්බාධිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජනානං තෙසං චකඛායතනං නුපපජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං සානායතනං න නිරුජ්ඣස්සති. කාමාවචරෙ පරිනිබ්බනානං රූපාවචරෙ අරුපාවචරෙ පච්ඡිමභවිකානං ඔය ච අරුපං උපපජ්ජවා පරිනිබ්බාධිස්සන්ති තෙසං චචනානං තෙසං චකඛායතනඤ්ච නුපපජ්ඣස්සති, සානායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣස්සති.

යසස වා පන සානායතනං න නිරුජ්ඣස්සති තසස චකඛා-යතනං නුපපජ්ඣස්සතිති: ඔය රූපාවචරං උපපජ්ජවා පරිනිබ්බා-ධිස්සන්ති තෙසං චචනානං තෙසං සානායතනං න නිරුජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං චකඛායතනං නුපපජ්ඣස්සති. කාමාවචරෙ පරිනිබ්බ-නානං රූපාවචරෙ අරුපාවචරෙ පච්ඡිමභවිකානං ඔය ච අරුපං උපපජ්ජවා පරිනිබ්බාධිස්සන්ති තෙසං චචනානං තෙසං සානා-යතනඤ්ච න නිරුජ්ඣස්සති, චකඛායතනඤ්ච නුපපජ්ඣස්සති.

434. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව උපදනවුනට ද අසංඥසත්වයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු වතුචෝකාරයෙහි ද පඤ්චෝකාරයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, මනායතනය ද උපදින්නේ යි. (අනුලොම සුද්ධලාවකාය යි)

435. යමකුට වක්ඛායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට සොතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව පඤ්චෝකාරයෙහි උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ උපදනවුනට ද යි ඔවුනට වක්ඛායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට සොතායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පඤ්චෝකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට වක්ඛායතනය ද නූපදින්නේ ය, සොතායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට සොතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායතනය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

436. යමකුට වක්ඛායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික වූ කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ උපදනවුනට ද යි ඔවුනට වක්ඛායතනය නූපදින්නේ ය. ඔවුනට ඝාතායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට වක්ඛායතනය ද නූපදින්නේ ය, ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායතනය නූපදින්නේ ද යත්: යම් කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට වක්ඛායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද නූපදින්නේ යි.

437. යසං චකඛායතනං නූපපජ්ඣන්ති තස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣන්තිස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්තානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බාසිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං චකඛායතනං නූපපජ්ඣන්ති, නො ච තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣන්තිස්සති. පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බාසිස්සන්ති තෙසං චවන්තානං තෙසං චකඛායතනාඤ්ච නූපපජ්ඣන්ති, රූපායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣන්තිස්සති.

යසං චා පන රූපායතනං න නිරුජ්ඣන්තිස්සති තස්ස චකඛායතනං නූපපජ්ඣන්තිති: ආමන්තා.

438. යසං චකඛායතනං නූපපජ්ඣන්ති, තස්ස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣන්තිස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ජන්තානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බාසිස්සන්ති තෙසං චකඛායතනං නූපපජ්ඣන්ති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣන්තිස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං චකඛායතනාඤ්ච නූපපජ්ඣන්ති, ධම්මායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣන්තිස්සති.

යසං චා පන ධම්මායතනං -පෙ- ආමන්තා. (චකඛායතනවූලකං)

439. යසං ඝානායතනං නූපපජ්ඣන්ති තස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣන්තිස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්තානං යෙ ච රූපාවච්චරං අරූපාවච්චරං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බාසිස්සන්ති, තෙසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ඝානායතනං නූපපජ්ඣන්ති, නො ච තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣන්තිස්සති. පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බාසිස්සන්ති තෙසං චවන්තානං තෙසං ඝානායතනාඤ්ච නූපපජ්ඣන්ති, රූපායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣන්තිස්සති.

යසං චා පන රූපායතනං -පෙ- ආමන්තා.

440. යසං ඝානායතනං නූපපජ්ඣන්ති තස්ස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣන්තිස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ජන්තානං යෙ ච රූපාවච්චරං අරූපාවච්චරං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බාසිස්සන්ති, තෙසං ඝානායතනං නූපපජ්ඣන්ති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣන්තිස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං ඝානායතනාඤ්ච නූපපජ්ඣන්ති, ධම්මායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣන්තිස්සති.

යසං චා පන ධම්මායතනං -පෙ- ආමන්තා. (ඝානායතනවූලකං)

437. යමකුට වක්ඛායකනය නූපදින්තේ නම් ඔහුට රූපා-
යකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව පඤ්ඤා-
වොකාරයෙහි උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද
පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ උපදනවුනට ද යි ඔවුනට වක්ඛායකනය
නූපදින්තේ ය. ඔවුනට රූපායකනය නො ද නිරුද්ධ නො
වන්නේ ය. පඤ්ඤාවොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද අරූපයෙහි
පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරි-
නිවෙන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට වක්ඛායකනය
ද නූපදින්තේ ය, රූපායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය.

තවද යමකුට රූපායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට
වක්ඛායකනය නූපදින්තේ ද යත්: එසේ යි.

438. යමකුට වක්ඛායකනය නූපදින්තේ නම් ඔහුට මනා-
යකනය ... ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිම-
භවික ව උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරි-
නිවෙන්නාහු නම් ඔවුනට ද වක්ඛායකනය නූපදින්තේ ය, ඔවුනට
ධම්මායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ
ඔවුනට වක්ඛායකනය ද නූපදින්තේ ය, ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ
නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය ... එසේ යි. (වක්ඛායකනවුලක යි)

439. යමකුට ඝානායකනය නූපදින්තේ නම් ඔහුට රූපා-
යකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව පඤ්ඤා-
වොකාරයෙහි උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි හා
අරූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ උපදනවුනට ද යි
ඔවුනට ඝානායකනය නූපදින්තේ ය, ඔවුනට රූපායකනය නො ද
නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පඤ්ඤාවොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට
ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි
ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට
ඝානායකනය ද නූපදින්තේ ය, රූපායකනය ද නිරුද්ධ නො
වන්නේ යි.

තවද යමකුට රූපායකනය ... එසේ යි.

440. යමකුට ඝානායකනය නූපදින්තේ නම් ඔහුට මනා-
යකනය ... ධම්මායකනය. නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිම-
භවික ව උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි හා
අරූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඔවුනට ද ඝානායකනය
නූපදින්තේ ය, ඔවුනට ධම්මායකනය නො ද නිරුද්ධ නො
වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට ඝානායකනය ද නූපදින්තේ ය,
ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය ... එසේ යි. (ඝානායකනවුලක යි)

441. යසස රූපායතනං නූපපඤ්ඤාති තසස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ජනානං ටෙස ච අරූපං උපපජ්ජවා පරිනිබ්බාසිස්සනති තෙසං රූපායතනං නූපපඤ්ඤාති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣස්සති. පරි- නිබ්බනානං තෙසං රූපායතනාඤ්ඤා නූපපඤ්ඤාති, ධම්මායතනාඤ්ඤා න නිරුජ්ඣස්සති.

යසස චා පන ධම්මායතනං -පෙ- ආමනායා.

442. යසස මනායතනං නූපපඤ්ඤාති තසස ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ජනානං තෙසං මනා- යතනං නූපපඤ්ඤාති. නො ච තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣස්සති. පරිනිබ්බනානං තෙසං මනායතනාඤ්ඤා නූපපඤ්ඤාති, ධම්මායතනාඤ්ඤා න නිරුජ්ඣස්සති.

යසස චා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣස්සති තසස මනා- යතනං නූපපඤ්ඤාති: ආමනායා. (පච්චනික පුග්ගල)

443. යසඤ්ඤා චක්ඛායතනං නූපපඤ්ඤාති -පෙ- (පච්චනිකඔක්ඛාය)

444. යසස යසඤ්ඤා චක්ඛායතනං නූපපඤ්ඤාති තසස තසඤ්ඤා ඤානායතනං න නිරුජ්ඣස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්ඤාචොකාරං උපපජ්ජනානං තෙසං තසඤ්ඤා චක්ඛායතනං නූපපඤ්ඤාති, නො ච තෙසං තසඤ්ඤා ඤානායතනං න නිරුජ්ඣස්සති. පඤ්ඤාචොකාරෙ පරිනිබ්බනානං අස ඤාඤාසකතානං අරූපානං තෙසං තසඤ්ඤා චක්ඛායතනාඤ්ඤා නූපපඤ්ඤාති, ඤානායතනාඤ්ඤා න නිරුජ්ඣස්සති.

යසස චා පන යසඤ්ඤා ඤානායතනං -පෙ- ආමනායා.

445. යසස යසඤ්ඤා චක්ඛායතනං නූපපඤ්ඤාති තසස තසඤ්ඤා ඤානායතනං න නිරුජ්ඣස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උප- පජ්ජනානං තෙසං තසඤ්ඤා චක්ඛායතනං නූපපඤ්ඤාති, නො ච තෙසං තසඤ්ඤා ඤානායතනං න නිරුජ්ඣස්සති. කාමාවචරෙ පරිනිබ්බ- නානං රූපාවචරෙ පච්ඡිමභවිකානං අස ඤාඤාසකතානං අරූපානං තෙසං තසඤ්ඤා චක්ඛායතනාඤ්ඤා නූපපඤ්ඤාති, ඤානායතනාඤ්ඤා න නිරු- ජ්ඣස්සති.

441. යමකුට රූපායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව උපදනා වූනට ද, යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඔවුනට ද රූපායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට රූපායතනය ද නූපදින්නේ ය, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය ... එසේ යි.

442. යමකුට මනායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව උපදනා වූ ඔවුනට මනායතනය නූපදින්නේ ය. ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට මනායතනය ද නූපදින්නේ ය, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට මනායතනය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යනික පුද්ගල යි)

443. යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නූපදින්නේ නම් ... (ප්‍රත්‍යනිකවකාශ යි)

444. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි සොත්තායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවිකව පඤ්චොපාකාරයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි සොත්තායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පඤ්චොපාකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද අසංඤ්ඤානිකයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නූපදින්නේ ය, සොත්තායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොත්තායතනය ... එසේ යි.

445. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාණායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව කාමාවචරයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝාණායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද රූපාවචරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද රූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අසංඤ්ඤානිකයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නූපදින්නේ ය, ඝාණායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

යසස වා පන යස සානායතනං න නිරුජ්ඣිසසති තසස තස වකඛායතනං නුපපජ්ඣසති : රුපාවචරානං තෙසං තස සානායතනං න නිරුජ්ඣිසසති, නො ව තෙසං තස වකඛායතනං නුපපජ්ඣසති. කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්ධානං, රුපාවචරෙ පච්ඡිමභවිකානං අසඤ්ඤසත්තානං අරුපානං තෙසං තස සානායතනාඤ්ඤ න නිරුජ්ඣිසසති, වකඛායතනාඤ්ඤ නුපපජ්ඣසති.

446. යසස යස වකඛායතනං නුපපජ්ඣසති තසස තස රුපායතනං න නිරුජ්ඣිසසති : පච්ඡිමභවිකානං පඤ්ඤාචොකාරං උපපජ්ඣන්තානං අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තස වකඛායතනං නුපපජ්ඣසති, නො ව තෙසං තස රුපායතනං න නිරුජ්ඣිසසති. පඤ්ඤාචොකාරෙ පරිනිබ්බන්ධානං අරුපානං තෙසං තස වකඛායතනාඤ්ඤ නුපපජ්ඣසති, රුපායතනාඤ්ඤ න නිරුජ්ඣිසසති.

යසස වා පන යස -ප- ආමන්තා.

447. යසස යස වකඛායතනං නුපපජ්ඣසති තසස තස මනායතනං න නිරුජ්ඣිසසති : පච්ඡිමභවිකානං පඤ්ඤාචොකාරං උපපජ්ඣන්තානං අරුපානං තෙසං තස වකඛායතනං නුපපජ්ඣසති, නො ව තෙසං තස මනායතනං න නිරුජ්ඣිසසති. පරිනිබ්බන්ධානං අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තස වකඛායතනාඤ්ඤ නුපපජ්ඣසති, මනායතනාඤ්ඤ න නිරුජ්ඣිසසති.

යසස වා පන යස මනායතනං -ප- ආමන්තා.

448. යසස යස වකඛායතනං නුපපජ්ඣසති තසස තස ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසසති : පච්ඡිමභවිකානං පඤ්ඤාචොකාරං උපපජ්ඣන්තානං අසඤ්ඤසත්තානං අරුපානං තෙසං තස වකඛායතනං නුපපජ්ඣසති, නො ව තෙසං තස ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසසති. පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං තස වකඛායතනාඤ්ඤ නුපපජ්ඣසති, ධම්මායතනාඤ්ඤ න නිරුජ්ඣිසසති.

යසස වා පන යස ධම්මායතනං -ප- ආමන්තා. (වකඛායතනමුලකං)

තවද යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නූපදින්නේ ද යත්: රූපා-වචර වූ ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. කාමාවචර-යෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද රූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අසංඥසන්ධියනට ද අරූපයනට ද ශී ඔවුනට එහි ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද නූපදින්නේ යි.

446. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිම-භවික ව පඤ්චොකාරයෙහි උපදනවුනට ද අසංඥසන්ධියනට ද ශී ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපා-යතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අරූපයනට ද ශී ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නූපදින්නේ ය, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය ... එසේ යි.

447. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිම-භවික ව පඤ්චොකාරයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට ද ශී ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නවුනට ද අසංඥසන්ධියනට ද ශී ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නූපදින්නේ ය, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය ... එසේ යි.

448. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිම-භවික ව පඤ්චොකාරයෙහි උපදනවුනට ද අසංඥසන්ධියනට ද ශී ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නූපදින්නේ ය. ඔවුනට එහි ධම්මා-යතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නූපදින්නේ ය, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය ... එසේ යි.
(වක්ඛායතනවූලක යි)

449. යසං යස් සානායතනං නුපපථ්ඤ්ඤති තසං තස් රූපායතනං න නිරුජ්ඣතිඤ්ඤති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උප-පජ්ජන්තානං, රූපාවචරානං තෙසං තස් සානායතනං නුපපථ්ඤ්ඤති, නො ච තෙසං තස් රූපායතනං න නිරුජ්ඣතිඤ්ඤති. පඤ්චොකාරො පටිනිබ්බන්තානං, අරූපානං තෙසං තස් සානායතනාණි නුපපථ්ඤ්ඤති. රූපායතනාණි න නිරුජ්ඣතිඤ්ඤති.

යසං චා පන යස් රූපායතනං -පෙ- ආමන්තා.

450. යසං යස් සානායතනං නුපපථ්ඤ්ඤති තසං තස් මනායතනං න නිරුජ්ඣතිඤ්ඤති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උප-පජ්ජන්තානං රූපාවචරානං අරූපාවචරානං තෙසං තස් සානායතනං නුපපථ්ඤ්ඤති, නො ච තෙසං තස් මනායතනං න නිරුජ්ඣතිඤ්ඤති. පටිනිබ්බන්තානං අසඤ්ඤසකතානං තෙසං තස් සානායතනාණි නුපපථ්ඤ්ඤති, මනායතනාණි න නිරුජ්ඣතිඤ්ඤති.

යසං චා පන යස් මනායතනං -පෙ- ආමන්තා.

451. යසං යස් සානායතනං නුපපථ්ඤ්ඤති තසං තස් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිඤ්ඤති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උප-පජ්ජන්තානං රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං තෙසං තස් සානායතනං නුපපථ්ඤ්ඤති, නො ච තෙසං තස් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිඤ්ඤති. පටිනිබ්බන්තානං තෙසං තස් සානායතනාණි නුපපථ්ඤ්ඤති, ධම්මා-යතනාණි න නිරුජ්ඣතිඤ්ඤති.

යසං චා පන යස් ධම්මායතනං -පෙ- ආමන්තා. (සානා-යතනමුලකං)

452. යසං යස් රූපායතනං නුපපථ්ඤ්ඤති තසං තස් මනායතනං න නිරුජ්ඣතිඤ්ඤති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්තානං, අරූපානං තෙසං තස් රූපායතනං නුපපථ්ඤ්ඤති, නො ච තෙසං තස් මනායතනං න නිරුජ්ඣතිඤ්ඤති. පටිනිබ්බන්තානං තෙසං තස් රූපායතනාණි නුපපථ්ඤ්ඤති, මනායතනාණි න නිරු-ජ්ඣතිඤ්ඤති.

යසං චා පන යස් මනායතනං න නිරුජ්ඣතිඤ්ඤති තසං තස් රූපායතනං නුපපථ්ඤ්ඤති: අසඤ්ඤසකතානං තෙසං තස් මනායතනං න නිරුජ්ඣතිඤ්ඤති, නො ච තෙසං තස් රූපායතනං නුපපථ්ඤ්ඤති. පටිනිබ්බන්තානං තෙසං තස් මනායතනාණි න නිරු-ජ්ඣතිඤ්ඤති, රූපායතනාණි නුපපථ්ඤ්ඤති.

449. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිම-භවික ව කාමාවචරයෙහි උපද්නාච්ඡතව ද රූපාවචරයනව ද ශී ඔවුනව එහි ඝාතායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනව එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්න-ච්ඡතව ද අරූපයනව ද ශී ඔවුනව එහි ඝාතායතනය ද නූප-දින්නේ ය, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය ... එසේ යි.

450. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිම-භවික ව කාමාවචරයෙහි උපද්නාච්ඡතව ද රූපාවචරයනව ද අරූපාව-චරයනව ද ශී ඔවුනව එහි ඝාතායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනව එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්න-ච්ඡතව ද අසංඥසන්ධයනව ද ශී ඔවුනව එහි ඝාතායතනය ද නූපදින්නේ ය, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය ... එසේ යි.

451. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිම-භවික ව කාමාවචරයෙහි උපද්නාච්ඡතව ද රූපාවචරයනව ද අරූපාව-චරයනව ද ශී ඔවුනව එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනව එහි ඝාතායතනය ද නූප-දින්නේ ය, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ... එසේ යි. (ඝාතායතනච්ඡුලක යි)

452. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිම-භවික ව පඤ්චවොකාරයෙහි උපද්නාච්ඡතව ද අරූපයනව ද ශී ඔවුනව එහි රූපායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනව එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනව එහි රූපායතනය ද නූපදින්නේ ය, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නූපදින්නේ ද යත්: අසංඥ-සන්ධ වූ ඔවුනව එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනව එහි රූපායතනය නො ද නූපදින්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනව එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, රූපායතනය ද නූපදින්නේ යි.

453. යසං යඤ්ඤා රූපායතනං නුපපජ්ඣති තස්ස තඤ්ඤා ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්ඤාචෝකාරං උපපජ්ජන්තානං අරූපානං තෙසං තඤ්ඤා රූපායතනං නුපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තඤ්ඤා ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තඤ්ඤා රූපායතනාඤ්ඤා නුපපජ්ඣති, ධම්මායතනාඤ්ඤා න නිරුජ්ඣතිස්සති.

යසං චා පන යඤ්ඤා ධම්මායතනං -පෙ- ආමන්තා. (රූපායතනමුලකං)

454. යසං යඤ්ඤා මනායතනං නුපපජ්ඣති තස්ස තඤ්ඤා ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ජන්තානං අසඤ්ඤාසන්තානං තෙසං තඤ්ඤා මනායතනං නුපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තඤ්ඤා ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තඤ්ඤා මනායතනාඤ්ඤා නුපපජ්ඣති, ධම්මායතනාඤ්ඤා න නිරුජ්ඣතිස්සති.

යසං චා පන යඤ්ඤා ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති, තස්ස තඤ්ඤා මනායතනං නුපපජ්ඣතිති: ආමන්තා. (පච්චනිකපුග්ගොලොකාස)

අනාගතවාරො.

455. යසං චක්ඛායතනං උපපජ්ජති තස්ස සොකායතනං නිරුජ්ඣතිස්සති: ආමන්තා.

යසං චා පන සොකායතනං නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ජතිති: සබ්බෙසං චිවන්තානං අචක්ඛිකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං සොකායතනං නිරුජ්ඣතිස්සති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං උපපජ්ජති. සචක්ඛිකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං සොකායතනාඤ්ඤා නිරුජ්ඣතිස්සති, චක්ඛායතනාඤ්ඤා උපපජ්ජති.

(යථා උප්පාදවාරො පච්චුප්පාකා අතීතා පුච්ඡා විභක්ඛා, ඒචං උප්පාදනිතොධෙපි පච්චුප්පාකා අතීතා පුච්ඡා අනුලොමමපි පච්චනිකමපි විභජ්ඣන්තො.) (අනුලොමපුග්ගොල)

පච්චුප්පාකාතිකවාරො.

456. යසං චක්ඛායතනං උපපජ්ජති තස්ස සොකායතනං නිරුජ්ඣතිස්සතිති: ආමන්තා.

යසං චා පන සොකායතනං නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ජතිති: සබ්බෙසං චිවන්තානං අචක්ඛිකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං සොකායතනං නිරුජ්ඣතිස්සති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං උපපජ්ජති. සචක්ඛිකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං සොකායතනාඤ්ඤා නිරුජ්ඣතිස්සති, චක්ඛායතනාඤ්ඤා උපපජ්ජති.

453. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව පක්ඛිවොකාරයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට දැයි ඔවුනට එහි රූපායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නූපදින්නේ ය, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය ... එසේ යි. (රූපායතනවූලක යි)

454. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික වැ උපදනවුනට ද අසංඤ්ජචයනට දැයි ඔවුනට එහි මනායතනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද නූපදින්නේ ය, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යන්තික පුද්ගලාවකාශ යි)

අනාගතවාර යි.

455. යමකුට චක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට සොකායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට සොකායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට චක්ඛායතනය උපදී ද යත්: චූෂ්‍ය වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපදනවුනට දැයි ඔවුනට සොකායතනය නිරුද්ධ වී ය, ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට සොකායතනය ද නිරුද්ධ වී ය, චක්ඛායතනය ද උපදී.

(යම්සේ උත්පාදවාරයෙහි ප්‍රත්‍යුත්පන්නානික පාවිඡාව බෙදන ලද්දී ද එසේ ම උත්පාදනිරොධවාරයෙහි ද ප්‍රත්‍යුත්පන්න අතිත-පාවිඡාව පිළිබඳ අනුලොමය ද ප්‍රත්‍යන්තිකය ද බෙදිය යුතු යි.) (අනුලොම පුද්ගල යි)

ප්‍රත්‍යුත්පන්නානිකවාර යි.

456. යමකුට චක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට සොකායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට සොකායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය උපදී ද යත්: චූෂ්‍ය වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපදනවුනට දැයි ඔවුනට සොකායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට සොකායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද උපදී.

457. යසං චකඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස ඝනායතනං නිරු-
 ජ්ඣතිසංඝතිති : පච්ඡිමභවිකානං රූපාවචරං උපපජ්ජනානං තෙසං
 චකඛායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං ඝනායතනං නිරුජ්ඣතිසංඝති.
 ඉතරෙසං සචකුක්ඛානං උපපජ්ජනානං තෙසං චකඛායතනාඤ්ච
 උපපජ්ඣති, ඝනායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣතිසංඝති.

යසං වා පන ඝනායතනං නිරුජ්ඣතිසංඝති තස්ස චකඛායතනං
 උපපජ්ඣතිති : සබ්බෙසං වචනානං අචකුක්ඛානං උපපජ්ජනානං
 තෙසං ඝනායතනං නිරුජ්ඣතිසංඝති, නො ච තෙසං චකඛායතනං
 උපපජ්ඣති. සචකුක්ඛානං උපපජ්ජනානං තෙසං ඝනායතනාඤ්ච
 නිරුජ්ඣතිසංඝති, චකඛායතනාඤ්ච උපපජ්ඣති.

458. යසං චකඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස රූපායතනං නිරු-
 ජ්ඣතිසංඝතිති : ආමනායා.

යසං වා පන රූපායතනං නිරුජ්ඣතිසංඝති තස්ස චකඛායතනං
 උපපජ්ඣතිති : සබ්බෙසං වචනානං අචකුක්ඛානං උපපජ්ජනානං
 තෙසං -පෙ- සචකුක්ඛානං උපපජ්ජනානං තෙසං රූපායතනාඤ්ච
 නිරුජ්ඣතිසංඝති, චකඛායතනාඤ්ච උපපජ්ඣති.

459. යසං චකඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස මනායතනං නිරු-
 ජ්ඣතිසංඝතිති : ආමනායා.

යසං වා පන මනායතනං නිරුජ්ඣතිසංඝති, තස්ස චකඛායතනං
 උපපජ්ඣතිති : සබ්බෙසං වචනානං අචකුක්ඛානං උපපජ්ජනානං
 තෙසං -පෙ- සචකුක්ඛානං උපපජ්ජනානං තෙසං මනායතනාඤ්ච
 නිරුජ්ඣතිසංඝති, චකඛායතනාඤ්ච උපපජ්ඣති.

460. යසං චකඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං නිරු-
 ජ්ඣතිසංඝතිති : ආමනායා.

යසං වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිසංඝති, තස්ස චකඛායතනං
 උපපජ්ඣතිති : සබ්බෙසං වචනානං අචකුක්ඛානං උපපජ්ජනානං
 තෙසං -පෙ- සචකුක්ඛානං උපපජ්ජනානං තෙසං ධම්මායතනාඤ්ච
 නිරුජ්ඣතිසංඝති, චකඛායතනාඤ්ච උපපජ්ඣති. (චකඛායතනමූලකං)

461. යසං ඝනායතනං උපපජ්ඣති තස්ස රූපායතනං -පෙ-
 මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිසංඝතිති : ආමනායා.

යසං වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිසංඝති තස්ස ඝනායතනං
 උපපජ්ඣතිති : සබ්බෙසං වචනානං අඝනාකානං උපපජ්ජනානං
 තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිසංඝති, නො ච තෙසං ඝනායතනං
 උපපජ්ඣති. අඝනාකානං උපපජ්ජනානං තෙසං ධම්මායතනාඤ්ච
 නිරුජ්ඣතිසංඝති, ඝනායතනාඤ්ච උපපජ්ඣති.

457. යමකුට වක්ඛායකනය උපදී නම් ඔහුට ඝාතායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පස්විමභවික ව රූපාවචරයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට වක්ඛායකනය උපදී, ඔවුනට ඝාතායකනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඇස් ඇති ව උපදනා වූ ජෙසු ඔවුනට වක්ඛායකනය ද උපදී, ඝාතායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට ඝාතායකනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායකනය උපදී ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට ඝාතායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට වක්ඛායකනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට ඝාතායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛායකනය ද උපදී.

458. යමකුට වක්ඛායකනය උපදී නම් ඔහුට රූපායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට රූපායකනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායකනය උපදී ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට ... ඇස් ඇති ව උපදනා ඔවුනට රූපායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛායකනය ද උපදී.

459. යමකුට වක්ඛායකනය උපදී නම් ඔහුට මනායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට මනායකනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායකනය උපදී ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට ... ඇස් ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට මනායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛායකනය ද උපදී.

460. යමකුට වක්ඛායකනය උපදී නම් ඔහුට ධම්මායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායකනය උපදී ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට ... ඇස් ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛායකනය ද උපදී. (වක්ඛායකනවුලක යි)

461. යමකුට ඝාතායකනය උපදී නම් ඔහුට රූපායකනය ... මනායකනය ... ධම්මායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට ඝාතායකනය උපදී ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැතිව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට ධම්මායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට ඝාතායකනය ද නො උපදී. නැහැ ඇති වූ උපදනා ඔවුනට ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඝාතායකනය ද උපදී.

462. යසං රූපායතනං උපපජ්ඣති තස්ස මනායතනං -පෙ-
ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිස්සතිති: ආමනායා.

යසං වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස රූපායතනං
උපපජ්ඣතිති: සංඛෙසං වචනානං අරූපකානං උපපජ්ඣනානං
තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිස්සති, නො ච තෙසං රූපායතනං
උපපජ්ඣති. සරූපකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං ධම්මායතනාණි නිරු-
ජ්ඣතිස්සති, රූපායතනාණි උපපජ්ඣති.

463. යසං මනායතනං උපපජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං නිරු-
ජ්ඣතිස්සතිති: ආමනායා.

යසං වා පන ධම්මායතනං -පෙ- සංඛෙසං වචනානං
අවිකතකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිස්සති,
නො ච තෙසං මනායතනං උපපජ්ඣති. සවිකතකානං උපපජ්ඣනානං
තෙසං ධම්මායතනාණි නිරුජ්ඣතිස්සති, මනායතනාණි උපපජ්ඣති.
(අනුලොම පුනාල)

464. යසං චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති -පෙ- (අනුලොමමකාස)

465. යසං යසං චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තසං සොකා-
යතනං නිරුජ්ඣතිස්සතිති: ආමනායා.

යසං වා පන යසං සොකායතනං නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස තසං
චක්ඛායතනං උපපජ්ඣතිති: පණ්ණාසොකාරා වචනානං අවිකල්පිකානං
කාමාවචරං උපපජ්ඣනානං තෙසං තසං සොකායතනං නිරුජ්ඣතිස්සති,
නො ච තෙසං තසං චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති. සවිකල්පිකානං උප-
පජ්ඣනානං තෙසං තසං සොකායතනාණි නිරුජ්ඣතිස්සති, චක්ඛා-
යතනාණි උපපජ්ඣති.

466. යසං යසං චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තසං සානා-
යතනං නිරුජ්ඣතිස්සතිති: රූපාවචරං උපපජ්ඣනානං තෙසං තසං
චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තසං සානායතනං නිරු-
ජ්ඣතිස්සති. සවිකල්පිකානං කාමාවචරං උපපජ්ඣනානං තෙසං තසං
චක්ඛායතනාණි උපපජ්ඣති, සානායතනාණි නිරුජ්ඣතිස්සති.

යසං වා පන යසං සානායතනං නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස තසං
චක්ඛායතනං උපපජ්ඣතිති: කාමාවචරා වචනානං, අවිකල්පිකානං
කාමාවචරං උපපජ්ඣනානං තෙසං තසං සානායතනං නිරුජ්ඣතිස්සති,
නො ච තෙසං තසං චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති. සවිකල්පිකානං
කාමාවචරං උපපජ්ඣනානං තෙසං තසං සානායතනාණි නිරුජ්ඣති-
ස්සති, චක්ඛායතනාණි උපපජ්ඣති.

462. යමකුට රූපායතනය උපදී නම් ඔහුට මනායතනය ...
ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට
රූපායතනය උපදී ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද රූ
නාඪි ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය,
ඔවුනට රූපායතනය නො ද උපදී. රූ ඇති ව උපදනා වූ
ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, රූපායතනය ද උපදී.

463. යමකුට මනායතනය උපදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය
නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය ... ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට
ද සිත් නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ
වන්නේ ය, ඔවුනට මනායතනය නො ද උපදී. සිත් ඇති ව
උපදනා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, මනා-
යතනය ද උපදී. (අනුලොම පුද්ගල යි)

464. යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදී නම් ... (අනු
ලොමාවකාශ යි)

465. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට
එහි ඝනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සෝකායතනය නිරුද්ධ වන්නේ
නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය උපදී ද යත්: පඤ්චොකාරයෙන්
ව්‍යුත වන්නවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට
ද යි ඔවුනට එහි සොකායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි
වක්ඛායතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට එහි
සොකායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද උපදී.

466. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට
එහි ඝනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: රූපාවචරයෙහි උපදනා
වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය උපදී, ඔවුනට එහි ඝනායතනය
නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඇස් ඇති ව කාමාවචරයෙහි උපදනා
වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද උපදී, ඝනායතනය ද නිරුද්ධ
වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ඝනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ
නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය උපදී ද යත්: කාමාවචරයෙන්
ව්‍යුත වන්නවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට
ද යි ඔවුනට එහි ඝනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි
වක්ඛායතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව කාමාවචරයෙහි උපදනා
වූ ඔවුනට එහි ඝනායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛා-
යතනය ද උපදී.

467. යසං යඤ්චකම්මයතනං උපපජ්ඣති තසං තඤ්ච රූපා-
යතනං නිරුජ්ඣතිසංසිද්ධිති: ආමනායා.

යසං චා පන යඤ්ච රූපායතනං නිරුජ්ඣතිසංසිද්ධි තසං තඤ්ච
චකම්මයතනං උපපජ්ඣතිති: පඤ්චවොකාරො චචනායානං අචකුඤ්ඤානං
කාමාවචරං උපපජ්ඣනායානං අසඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තඤ්ච රූපායතනං
නිරුජ්ඣතිසංසිද්ධි, නො ච තෙසං චකම්මයතනං උපපජ්ඣති. සචකුඤ්ඤානං
උපපජ්ඣනායානං තෙසං තඤ්ච රූපායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣතිසංසිද්ධි, චකම්ම-
යතනාඤ්ච උපපජ්ඣති.

468. යසං යඤ්ච චකම්මයතනං උපපජ්ඣති තසං තඤ්ච මනා-
යතනං නිරුජ්ඣතිසංසිද්ධිති: ආමනායා.

යසං චා පන යඤ්ච මනායතනං නිරුජ්ඣතිසංසිද්ධි තසං තඤ්ච
චකම්මයතනං උපපජ්ඣතිති: පඤ්චවොකාරො චචනායානං අචකුඤ්ඤානං
කාමාවචරං උපපජ්ඣනායානං අරූපානං තෙසං තඤ්ච මනායතනං
නිරුජ්ඣතිසංසිද්ධි, නො ච තෙසං තඤ්ච චකම්මයතනං උපපජ්ඣති.
සචකුඤ්ඤානං උපපජ්ඣනායානං තෙසං තඤ්ච මනායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣති-
සංසිද්ධි, චකම්මයතනාඤ්ච උපපජ්ඣති.

469. යසං යඤ්ච චකම්මයතනං උපපජ්ඣති තසං තඤ්ච ධම්මා-
යතනං නිරුජ්ඣතිසංසිද්ධිති: ආමනායා.

යසං චා පන යඤ්ච ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිසංසිද්ධි තසං තඤ්ච
චකම්මයතනං උපපජ්ඣතිති: සඤ්ඤාසං චචනායානං අචකුඤ්ඤානං
උපපජ්ඣනායානං තෙසං තඤ්ච ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිසංසිද්ධි, නො ච
තෙසං තඤ්ච චකම්මයතනං උපපජ්ඣති. සචකුඤ්ඤානං උපපජ්ඣනායානං
තෙසං තඤ්ච ධම්මායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣතිසංසිද්ධි, චකම්මයතනාඤ්ච උපපජ්ඣති.
(චකම්මයතනවුලකං)

470. යසං යඤ්ච ඝාණායතනං උපපජ්ඣති තසං තඤ්ච රූපා-
යතනං නිරුජ්ඣතිසංසිද්ධිති: ආමනායා.

යසං චා පන යඤ්ච රූපායතනං නිරුජ්ඣතිසංසිද්ධි තසං තඤ්ච
ඝාණායතනං උපපජ්ඣතිති: කාමාවචරො චචනායානං අඤ්ඤානානං
කාමාවචරං උපපජ්ඣනායානං රූපාවචරානං තෙසං තඤ්ච රූපායතනං
නිරුජ්ඣතිසංසිද්ධි, නො ච තෙසං තඤ්ච ඝාණායතනං උපපජ්ඣති. ඝාණා-
යතනං උපපජ්ඣනායානං තෙසං තඤ්ච රූපායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣතිසංසිද්ධි,
ඝාණායතනාඤ්ච උපපජ්ඣති.

467. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය උපදී ද යත්: පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුත වන්නවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද අසංඤ්ජනයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද උපදී.

468. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය උපදී ද යත්: පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුත වන්නවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද උපදී.

469. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය උපදී ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපදිනවුනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද උපදී. (වක්ඛායතනමූලක යි)

470. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය උපදී ද යත්: කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත වන්නවුනට ද නැහැ නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද රූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝානායතනය නො ද උපදී. නැහැ ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඝානායතනය ද උපදී.

471. යසං යඤ්ඤා සානායතනං උපපජ්ජති තස්ස තඤ්ඤා මනා-
යතනං නිරුජ්ඣතිස්සතිති: ආමනායා.

යසං වා පන යඤ්ඤා මනායතනං -පෙ- කාමාවච්චරා වචනානාං
අසානකානං කාමාවච්චරං උපපජ්ජනානාං රූපාවච්චරානං අරූපාවච්චරානං
තෙසං තඤ්ඤා මනායතනං -පෙ- සසානකානං උපපජ්ජනානාං තෙසං
තඤ්ඤා මනායතනාඤ්ඤා නිරුජ්ඣතිස්සති, සානායතනාඤ්ඤා උපපජ්ජති.

472. යසං යඤ්ඤා සානායතනං උපපජ්ජති තස්ස තඤ්ඤා ධම්මා-
යතනං නිරුජ්ඣතිස්සතිති: ආමනායා.

යසං වා පන යඤ්ඤා ධම්මායතනං -පෙ- සබ්බඛසං වචනානාං
අසානකානං උපපජ්ජනානාං තෙසං තඤ්ඤා ධම්මායතනාඤ්ඤා නිරුජ්ඣති-
ස්සති, සානායතනාඤ්ඤා උපපජ්ජති. (සානායතනමූලකං)

473. යසං යඤ්ඤා රූපායතනං උපපජ්ජති තස්ස තඤ්ඤා මනා-
යතනං නිරුජ්ඣතිස්සතිති: අසඤ්ඤාසතං උපපජ්ජනානාං තෙසං
තඤ්ඤා රූපායතනං උපපජ්ජති, නො ච තෙසං තඤ්ඤා මනායතනං
නිරුජ්ඣතිස්සති. පඤ්ඤාවොකාරං උපපජ්ජනානාං තෙසං තඤ්ඤා රූපා-
යතනාඤ්ඤා උපපජ්ජති, මනායතනාඤ්ඤා නිරුජ්ඣතිස්සති.

යසං වා පන යඤ්ඤා මනායතනං -පෙ- පඤ්ඤාවොකාරා
වචනානාං අරූපානං තෙසං තඤ්ඤා -පෙ- පඤ්ඤාවොකාරං උප-
පජ්ජනානාං තෙසං තඤ්ඤා මනායතනාඤ්ඤා නිරුජ්ඣතිස්සති, රූපායතනාඤ්ඤා
උපපජ්ජති.

474. යසං යඤ්ඤා රූපායතනං උපපජ්ජති තස්ස තඤ්ඤා ධම්මා-
යතනං නිරුජ්ඣතිස්සතිති: ආමනායා.

යසං වා පන යඤ්ඤා ධම්මායතනං -පෙ- සබ්බඛසං වචනානාං
අරූපකානං උපපජ්ජනානාං තෙසං තඤ්ඤා ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිස්සති,
නො ච තෙසං තඤ්ඤා රූපායතනං උපපජ්ජති. සරූපකානං උප-
පජ්ජනානාං තෙසං තඤ්ඤා ධම්මායතනාඤ්ඤා නිරුජ්ඣතිස්සති, රූපායතනාඤ්ඤා
උපපජ්ජති.

475. යසං යඤ්ඤා මනායතනං උපපජ්ජති තස්ස තඤ්ඤා ධම්මා-
යතනං නිරුජ්ඣතිස්සතිති: ආමනායා.

471. යමකුට යම් තැනෙක ඝනායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය ... කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත වන්නවුනට ද නැහැ නැති ව කාමාවචරයෙහි උපද්‍රවුනට ද රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට දැයි ඔවුනට එහි මනායතනය ... නැහැ ඇති ව උපද්‍රවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඝනායතනය ද උපදී.

472. යමකුට යම් තැනෙක ඝනායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය ... ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව උපද්‍රවුනට දැයි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ... නැහැ ඇති ව උපද්‍රවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඝනායතනය ද උපදී. (ඝනායතනවූලක යි)

473. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අසංඤ්ඤාභවයෙහි උපද්‍රවුනට එහි රූපායතනය උපදී, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චොපාකාරයෙහි උපද්‍රවුනට එහි රූපායතනය ද උපදී, මනායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය ... පඤ්චොපාකාරයෙන් ව්‍යුත වන්නවුනට ද අරූපයනට දැයි ඔවුනට එහි ... පඤ්චොපාකාරයෙන් ව්‍යුත වන්නවුනට ද අරූපයනට දැයි ඔවුනට එහි ... පඤ්චොපාකාරයෙහි උපද්‍රවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, රූපායතනය ද උපදී.

474. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය ... ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති ව උපද්‍රවුනට දැයි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද උපදී. රූ ඇති ව උපද්‍රවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, රූපායතනය ද උපදී.

475. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

යසං වා පන යත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිසංඝති තසං තත් මනායතනං උපපජ්ඣති: සබ්බෙසං වචනානං අවික්ඛිකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිසංඝති, නො ච තෙසං තත් මනායතනං උපපජ්ඣති. සවික්ඛිකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං තත් ධම්මායතනානං නිරුජ්ඣිසංඝති, මනායතනානං උපපජ්ඣති. (අනුලොම පුඤ්ඤාලොකාස)

476. යසං වකඛායතනං නූපපජ්ඣති තසං ඥානායතනං න නිරුජ්ඣිසංඝති: සබ්බෙසං වචනානං අවික්ඛිකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං වකඛායතනං නූපපජ්ඣති, නො ච තෙසං ඥානායතනං න නිරුජ්ඣිසංඝති. පඤ්ඤාලොකානං පරිනිබ්බනානං අරුපෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ච අරුපං උපපජ්ඣනං පරිනිබ්බාසිසංඝති තෙසං වචනානං තෙසං වකඛායතනානං නූපපජ්ඣති, ඥානායතනානං න නිරුජ්ඣිසංඝති.

යසං වා පන ඥානායතනං න නිරුජ්ඣිසංඝති තසං වකඛායතනං නූපපජ්ඣති: ආමන්තා.

477. යසං වකඛායතනං නූපපජ්ඣති තසං ඝානායතනං න නිරුජ්ඣිසංඝති: සබ්බෙසං වචනානං උපපජ්ඣනානං තෙසං වකඛායතනං නූපපජ්ඣති, නො ච තෙසං ඝානායතනං න නිරුජ්ඣිසංඝති. පඤ්ඤාලොකානං පරිනිබ්බනානං අරුපෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ච රූපාවචරං අරුපාවචරං උපපජ්ඣනං පරිනිබ්බාසිසංඝති තෙසං වචනානං තෙසං වකඛායතනානං නූපපජ්ඣති, ඝානායතනානං න නිරුජ්ඣිසංඝති.

යසං වා පන ඝානායතනං න නිරුජ්ඣිසංඝති තසං වකඛායතනං නූපපජ්ඣති: පච්ඡිමභවිකානං රූපාවචරං උපපජ්ඣනානං තෙසං ඝානායතනං න නිරුජ්ඣිසංඝති, නො ච තෙසං වකඛායතනං නූපපජ්ඣති. පඤ්ඤාලොකානං පරිනිබ්බනානං අරුපෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ච රූපාවචරං අරුපාවචරං උපපජ්ඣනං පරිනිබ්බාසිසංඝති තෙසං වචනානං තෙසං ඝානායතනානං න නිරුජ්ඣිසංඝති, වකඛායතනානං නූපපජ්ඣති.

478. යසං වකඛායතනං නූපපජ්ඣති තසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣිසංඝති: සබ්බෙසං වචනානං අවික්ඛිකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං වකඛායතනං නූපපජ්ඣති, නො ච තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣිසංඝති. පඤ්ඤාලොකානං පරිනිබ්බනානං අරුපෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ච අරුපං උපපජ්ඣනං පරිනිබ්බාසිසංඝති තෙසං වචනානං තෙසං වකඛායතනානං නූපපජ්ඣති, රූපායතනානං න නිරුජ්ඣිසංඝති.

යසං වා පන රූපායතනං -පෙ- ආමන්තා.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය උපදී ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද සිත් නැති ව උපදනවුනට දැයි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද උපදී. සිත් ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, මනායතනය ද උපදී. (අනුලොම සුද්ගලාවකාය යි)

476. යමකුට වක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට සොතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපදනවුනට දැයි ඔවුනට වක්ඛායතනය නූපදී; ඔවුනට සොතායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්නවුනට දැයි ඔවුනට වක්ඛායතනය ද නූපදී. සොතායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය.

තවද යමකුට සොතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: එසේ යි.

477. යමකුට වක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපදනවුනට දැයි ඔවුනට වක්ඛායතනය නූපදී, ඔවුනට ඝානායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්නවුනට දැයි ඔවුනට වක්ඛායතනය ද නූපදී, ඝානායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායතනය නූපදී ද යත්: පශ්චිමභවික ව රූපාවචරයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට වක්ඛායතනය නො ද නූපදී. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්නවුනට දැයි ඔවුනට ඝානායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද නූපදී.

478. යමකුට වක්ඛායතනය නූපදී නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපදනවුනට දැයි ඔවුනට වක්ඛායතනය නූපදී, ඔවුනට රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්නවුනට දැයි ඔවුනට වක්ඛායතනය නූපදී, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට රූපායතනය ... එසේ යි.

479. යසං චක්ඛායතනං නූපපජ්ඣති තස්ස මනායතනං -පෙ-
ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සතිති: සබ්බසං වචනානං අවිකම්පිතානං
උපපජ්ඣනානං තෙසං චක්ඛායතනං නූපපජ්ඣති, නො ච තෙසං
ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති. පරිනිබ්බනානං තෙසං චක්ඛා-
යතනාණි නූපපජ්ඣති, ධම්මායතනාණි න නිරුජ්ඣතිස්සති.

යසං චා පන ධම්මායතනං -පෙ- ආමනායා. (චක්ඛායතන-
මූලකං)

480. යසං ඝානායතනං නූපපජ්ඣති තස්ස රූපායතනං න
නිරුජ්ඣතිස්සතිති: සබ්බසං වචනානං අඝානකානං උපපජ්ඣනානං
තෙසං ඝානායතනං නූපපජ්ඣති, නො ච තෙසං රූපායතනං න නිරු-
ජ්ඣතිස්සති. පඤ්චොකාමෙ පරිනිබ්බනානං අරූපෙ පච්චිමභවිකානං
යෙ ච අරූපං උපපජ්ඣනා පරිනිබ්බාදිස්සතති තෙසං වචනානං
තෙසං ඝානායතනාණි නූපපජ්ඣති, රූපායතනාණි න නිරුජ්ඣතිස්සති.

යසං චා පන රූපායතනං -පෙ- ආමනායා.

481. යසං ඝානායතනං නූපපජ්ඣති තස්ස මනායතනං -පෙ-
ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සතිති: සබ්බසං වචනානං අඝානකානං
උපපජ්ඣනානං තෙසං ඝානායතනං නූපපජ්ඣති, නො ච තෙසං
ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති. පරිනිබ්බනානං තෙසං ඝානා-
යතනාණි නූපපජ්ඣති, ධම්මායතනාණි න නිරුජ්ඣතිස්සති.

යසං චා පන ධම්මායතනං -පෙ- ආමනායා. (ඝානායතන-මූලකං)

482. යසං රූපායතනං නූපපජ්ඣති තස්ස මනායතනං -පෙ-
ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සතිති: සබ්බසං වචනානං අරූපකානං
උපපජ්ඣනානං තෙසං රූපායතනං නූපපජ්ඣති, නො ච තෙසං
ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති. පරිනිබ්බනානං තෙසං රූපායතනාණි
නූපපජ්ඣති, ධම්මායතනාණි න නිරුජ්ඣතිස්සති.

යසං චා පන ධම්මායතනං -පෙ- ආමනායා.

483. යසං මනායතනං නූපපජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං න
නිරුජ්ඣතිස්සතිති: සබ්බසං වචනානං අවිකම්පිතානං උපපජ්ඣනානං
තෙසං මනායතනං නූපපජ්ඣති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං න
නිරුජ්ඣතිස්සති. පරිනිබ්බනානං තෙසං රූපායතනාණි නූපපජ්ඣති,
ධම්මායතනාණි න නිරුජ්ඣතිස්සති.

යසං චා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස මනායතනං
නූපපජ්ඣතිති: ආමනායා. (පච්චිම චූඤ්ඤ)

479. යමකුට වක්ඛායකනය තුපදී නම් ඔහුට මනායකනය ... ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ආස් නැති ව උපදනවුනට දැයි ඔවුනට වක්ඛායකනය තුපදී, ඔවුනට ධම්මායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට වක්ඛායකනය ද තුපදී, ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය ... එසේ යි. (වක්ඛායකනවුලක යි)

480. යමකුට ඝනායකනය තුපදී නම් ඔහුට රූපායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව උපදනවුනට දැයි ඔවුනට ඝනායකනය තුපදී, ඔවුනට රූපායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවන්නවුනට ද අරූපයෙහි පස්විභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්නවුනට දැයි ඔවුනට ඝනායකනය ද තුපදී, රූපායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට රූපායකනය ... එසේ යි.

481. යමකුට ඝනායකනය තුපදී නම් ඔහුට මනායකනය ... ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව උපදනවුනට දැයි ඔවුනට ඝනායකනය තුපදී, ඔවුනට ධම්මායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට ඝනායකනය ද තුපදී, ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය ... එසේ යි. (ඝනායකනවුලක යි)

482. යමකුට රූපායකනය තුපදී නම් ඔහුට මනායකනය ... ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති ව උපදනවුනට දැයි ඔවුනට රූපායකනය තුපදී, ඔවුනට ධම්මායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට රූපායකනය ද තුපදී, ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය ... එසේ යි.

483. යමකුට මනායකනය තුපදී නම් ඔහුට ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද සිත් නැති ව උපදනවුනට දැයි ඔවුනට මනායකනය තුපදී, ඔවුනට ධම්මායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට මනායකනය ද තුපදී, ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට මනායකනය තුපදී ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රකෘතික පුද්ගල යි)

484. යස් චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති -පෙ- (පච්චිනිකම්කාස)

485. යස්ස යස් චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස තස්ස සොතා-
යතනං න නිරුජ්ඣතිස්සතිති: පඤ්චොකාරො වචනානානං අචක්ඛුකානං
කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තස් චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති,
නො ච තෙසං තස් සොතායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති. පඤ්චො-
කාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අසඤ්ඤසක්ඛානං අරූපානං තෙසං තස්
චක්ඛායතනාඤ්ච නුප්පජ්ඣති, සොතායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣතිස්සති.

යස්ස චා පන යස් සොතායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස
තස් චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣතිති: ආමන්තා.

486. යස්ස යස් චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස තස්ස ඝානා-
යතනං න නිරුජ්ඣතිස්සතිති: කාමාවචරො වචනානානං අචක්ඛුකානං
කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තස් චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති,
නො ච තෙසං තස් ඝානායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති. කාමාවචරෙ
පරිනිබ්බන්තානං රූපාවචරො චචනානානං අසඤ්ඤසක්ඛානං අරූපානං
තෙසං තස් චක්ඛායතනාඤ්ච නුප්පජ්ඣති, ඝානායතනාඤ්ච න නිරු-
ජ්ඣතිස්සති.

යස්ස චා පන යස් ඝානායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස
තස් චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣතිති: රූපාවචරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං
තස් ඝානායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති, නො ච තෙසං තස් චක්ඛා-
යතනං නුප්පජ්ඣති. කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං රූපාවචරො වචනානානං
අසඤ්ඤසක්ඛානං අරූපානං තෙසං තස් ඝානායතනාඤ්ච න නිරු-
ජ්ඣතිස්සති, චක්ඛායතනාඤ්ච නුප්පජ්ඣති.

487. යස්ස යස් චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස තස් රූපා-
යතනං න නිරුජ්ඣතිස්සතිති: පඤ්චොකාරො වචනානානං අචක්ඛුකානං
කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං අසඤ්ඤසක්ඛානං තෙසං තස් චක්ඛා-
යතනං නුප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං තස් රූපායතනං න නිරුජ්ඣති-
ස්සති. පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපානං තෙසං තස්
චක්ඛායතනාඤ්ච නුප්පජ්ඣති, රූපායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣතිස්සති.

යස්ස චා පන යස් රූපායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස
තස් චක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣතිති: ආමන්තා.

484. යම් තැනෙක වක්ඛයතනය තුපදී නම් ... (ප්‍රත්‍යා-නිකාවකාශ යි)

485. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛයතනය තුපදී නම් ඔහුට එහි සොත්තයතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපද්‍යාවුනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය තුපදී, ඔවුනට එහි සොත්තයතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අසංඥසකියනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය ද තුපදී, සොත්තයතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොත්තයතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛයතනය තුපදී ද යත්: එසේ යි.

486. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛයතනය තුපදී නම් ඔහුට එහි සාත්තයතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපද්‍යාවුනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය තුපදී, ඔවුනට එහි සාත්තයතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද රූපාවචරයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නවුනට ද අසංඥසකියනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය ද තුපදී, සාත්තයතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සාත්තයතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛයතනය තුපදී ද යත්: රූපාවචරයෙහි උපද්‍යා වූ ඔවුනට එහි සාත්තයතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය නො ද තුපදී. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද රූපාවචරයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නවුනට ද අසංඥසකියනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි සාත්තයතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, වක්ඛයතනය ද තුපදී.

487. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛයතනය තුපදී නම් ඔහුට එහි රූපයතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපද්‍යාවුනට ද අසංඥසකියනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය තුපදී, ඔවුනට එහි රූපයතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය ද තුපදී, රූපයතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපයතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛයතනය තුපදී ද යත්: එසේ යි.

488. යසං යස් චක්ඛායතනං නුපපජ්ඨි තසං තස් මනා-
 යතනං න නිරුජ්ඣ්ඤ්ඤිති පඤ්චොකාරා වචනානං අචක්ඛුකානං
 කාමාවචරං උපපජ්ඨනානං අරූපානං තෙසං තස් චක්ඛායතනං
 නුපපජ්ඨි, නො ච තෙසං තස් මනායතනං න නිරුජ්ඣ්ඤ්ඤිති.
 පරිනිබ්බනානං අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තස් චක්ඛායතනඤ්ඤි
 නුපපජ්ඨි, මනායතනඤ්ඤි න නිරුජ්ඣ්ඤ්ඤිති.

යසං වා පන යස් මනායතනං න නිරුජ්ඣ්ඤ්ඤිති, තසං
 තස් චක්ඛායතනං නුපපජ්ඨිති: ආමනායා.

489. යසං යස් චක්ඛායතනං නුපපජ්ඨි තසං තස් ධම්මා-
 යතනං න නිරුජ්ඣ්ඤ්ඤිති: සබ්බෙසං වචනානං අචක්ඛුකානං
 උපපජ්ඨනානං තෙසං තස් චක්ඛායතනං නුපපජ්ඨි, නො ච
 ඤානං තස් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣ්ඤ්ඤිති. පරිනිබ්බනානං තෙසං
 තස් චක්ඛායතනඤ්ඤි නුපපජ්ඨි, ධම්මායතනඤ්ඤි න නිරුජ්ඣ්ඤ්ඤිති.

යසං වා පන යස් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣ්ඤ්ඤිති තසං
 තස් චක්ඛායතනං නුපපජ්ඨිති: ආමනායා. (චක්ඛායතනමූලකං)

490. යසං යස් ඝාණායතනං නුපපජ්ඨි තසං තස් රූපා-
 යතනං න නිරුජ්ඣ්ඤ්ඤිති: කාමාවචරා වචනානං, අඝාණකානං
 කාමාවචරං උපපජ්ඨනානං, රූපාවචරානං තෙසං තස් ඝාණායතනං
 නුපපජ්ඨි, නො ච තෙසං තස් රූපායතනං න නිරුජ්ඣ්ඤ්ඤිති.
 පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බනානං අරූපානං තෙසං තස් ඝාණායතනඤ්ඤි
 නුපපජ්ඨි, රූපායතනඤ්ඤි න නිරුජ්ඣ්ඤ්ඤිති.

යසං වා පන යස් රූපායතනං න නිරුජ්ඣ්ඤ්ඤිති තසං
 තස් ඝාණායතනං නුපපජ්ඨිති: ආමනායා.

491. යසං යස් ඝාණායතනං නුපපජ්ඨි තසං තස් මනා-
 යතනං න නිරුජ්ඣ්ඤ්ඤිති: කාමාවචරා වචනානං අඝාණකානං
 කාමාවචරං උපපජ්ඨනානං රූපාවචරානං අරූපාවචරානං තෙසං තස්
 ඝාණායතනං නුපපජ්ඨි, නො ච තෙසං තස් මනායතනං න නිරු-
 ජ්ඣ්ඤ්ඤිති. පරිනිබ්බනානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තස් ඝාණා-
 යතනඤ්ඤි නුපපජ්ඨි, මනායතනඤ්ඤි න නිරුජ්ඣ්ඤ්ඤිති.

යසං වා පන යස් මනායතනං න නිරුජ්ඣ්ඤ්ඤිති තසං
 තස් ඝාණායතනං නුපපජ්ඨිති: ආමනායා.

488. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය නූපදී නම් ඔහුට එහි මනායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුත වන්නවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදානවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නූපදී, ඔවුනට එහි මනායකනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නවුනට ද අසංඤ්ඤානට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද නූපදී මනායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය නූපදී ද යත්: එසේ යි.

489. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය නූපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපදානවුනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නූපදී, ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද නූපදී, ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය නූපදී ද යත්: එසේ යි. (වක්ඛායකනවූලක යි)

490. යමකුට යම් තැනෙක ඝනායකනය නූපදී නම් ඔහුට එහි රූපායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත වන්නවුනට ද නැහැ නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදානවුනට ද රූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝනායකනය නූපදී, ඔවුනට එහි රූපායකනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝනායකනය ද නූපදී, රූපායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝනායකනය නූපදී ද යත්: එසේ යි.

491. යමකුට යම් තැනෙක ඝනායකනය නූපදී නම් ඔහුට එහි මනායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත වන්නවුනට ද නැහැ නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදානවුනට ද රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝනායකනය නූපදී, ඔවුනට එහි මනායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නවුනට ද අසංඤ්ඤානට ද යි ඔවුනට එහි ඝනායකනය ද නූපදී, මනායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායකනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝනායකනය නූපදී ද යත්: එසේ යි.

492. යසං යස් සාත්තායතනං නුපපජ්ඨති තස්ස තස් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සතිති: සබ්බෙසං වච්චන්තානං, අභ්‍යන්තරානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං තස් සාත්තායතනං නුපපජ්ඨති, නො ච තෙසං තස් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තස් සාත්තායතනාදි නුපපජ්ඨති, ධම්මායතනාදි න නිරුජ්ඣතිස්සති.

යසං චා පන යස් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස තස් සාත්තායතනං නුපපජ්ඨතිති: ආමන්තා. (සාත්තායතනමූලකං)

493. යසං යස් රූපායතනං නුපපජ්ඨති තස්ස තස් මනායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සතිති: පඤ්චොකාරා වච්චන්තානං, අරූපානං තෙසං තස් රූපායතනං නුපපජ්ඨති, නො ච තෙසං තස් මනායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති. පරිනිබ්බන්තානං අසංඤ්ඤාසත්තා වච්චන්තානං තෙසං තස් රූපායතනාදි නුපපජ්ඨති, මනායතනාදි න නිරුජ්ඣතිස්සති.

යසං චා පන යස් මනායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස තස් රූපායතනං නුපපජ්ඨතිති: අසංඤ්ඤාසත්තං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං තස් මනායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති, නො ච තෙසං තස් රූපායතනං නුපපජ්ඨති. පරිනිබ්බන්තානං අසංඤ්ඤාසත්තා වච්චන්තානං තෙසං තස් මනායතනාදි න නිරුජ්ඣතිස්සති, රූපායතනාදි නුපපජ්ඨති.

494. යසං යස් රූපායතනං... නුපපජ්ඨති තස්ස තස් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සතිති: සබ්බෙසං වච්චන්තානං අරූපකානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං තස් රූපායතනං නුපපජ්ඨති, නො ච තෙසං තස් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තස් රූපායතනාදි නුපපජ්ඨති, ධම්මායතනාදි න නිරුජ්ඣතිස්සති.

යසං චා පන යස් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස තස් රූපායතනං නුපපජ්ඨතිති: ආමන්තා. (රූපායතනමූලකං)

495. යසං යස් මනායතනං නුපපජ්ඨති තස්ස තස් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සතිති: සබ්බෙසං වච්චන්තානං, අවිකතකානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං තස් මනායතනං නුපපජ්ඨති, නො ච තෙසං තස් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තස් මනායතනාදි නුපපජ්ඨති, ධම්මායතනාදි න නිරුජ්ඣතිස්සති.

යසං චා පන යස් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස තස් මනායතනං නුපපජ්ඨතිති: ආමන්තා. (පච්චතීක පුභ්‍යාලොකාස)

492. යමකුට යම් තැනෙක සාන්‍යතනය කුපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ව්‍යුත්ත වන්නා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව උපදිනවුනට ද සි ඔවුනට එහි සාන්‍යතනය කුපදී, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි සාන්‍යතනය ද, කුපදී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි සාන්‍යතනය කුපදී ද යත්: එසේ යි. (සාන්‍යතනවූලක යි)

493. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය කුපදී නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාර-යෙන් ව්‍යුත්ත වන්නවුනට ද අරූපයනට ද සි ඔවුනට එහි රූපායතනය කුපදී, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නවුනට ද අසංඤ්ජයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නවුනට ද සි ඔවුනට එහි රූපායතනය ද කුපදී, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය කුපදී ද යත්: අසංඤ්ජයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද කුපදී. පිරි-නිවේන්නවුනට ද අසංඤ්ජයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නවුනට ද සි ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, රූපායතනය ද කුපදී.

494. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය කුපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ව්‍යුත්ත වන්නා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති වූ උපදනවුනට ද සි ඔවුනට එහි රූපා-යතනය කුපදී, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද කුපදී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය කුපදී ද යත්: එසේ යි. (රූපායතනවූලක යි)

495. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය කුපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ව්‍යුත්ත වන්නා වූ සියල්ලනට ද සිත් නැති වූ උපදනවුනට ද සි ඔවුනට එහි මනායතනය කුපදී, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද කුපදී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය කුපදී ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යන්තික පුද්ගලාවකාශ යි)

ප්‍රත්‍යක්ෂන්තානාගතවාර යි.

496. යසං වක්ඛායතනං උපපජ්ඣ්ඤා තසං සොකායතනං නිරුජ්ඣ්ඤානිති: පඤ්චවොකාථෙර පරිනිබ්බනානං, අරුපෙ පච්ඡුම-හව්කානං, යෙ ව අරුපං උපපජ්ඣ්ඤා පරිනිබ්බාසිසංනති තෙසං වචනානං වක්ඛායතනං උපපජ්ඣ්ඤා, නො ව තෙසං සොකායතනං නිරුජ්ඣ්ඤානි. ඉතරං තෙසං වක්ඛායතනඤ්ච උපපජ්ඣ්ඤා, සොකා-යතනඤ්ච නිරුජ්ඣ්ඤානි.

යසං වා පන සොකායතනං නිරුජ්ඣ්ඤානි තසං වක්ඛායතනං උපපජ්ඣ්ඤානි: ආමනා. (අනුලොම පුග්ගල)

(යථා නිරොධවාරෙ අතිතානාගතා පුච්ඡා යසංකමි යථාකමි අනුලොමමි පච්චනිකමි විහතං. එවං උපසාදනිරොධෙපි අතිතා-නාගතා පුච්ඡා විහජ්ඣන්තො.)

අතිතානාගතවාරො.

උපසාදනිරොධවාරො.

පච්චනිවාරො නිට්ඨිතො.

පරිඤ්ඤාවාරො

497. යො වක්ඛායතනං පරිජානාති සො සොකායතනං පරි-ජානාතිති: ආමනා.

යො වා පන සොකායතනං පරිජානාති සො වක්ඛායතනං පරිජානාතිති: ආමනා.

498. යො වක්ඛායතනං න පරිජානාති සො සොකායතනං න පරිජානාතිති: ආමනා.

යො වා පන සොකායතනං න පරිජානාති සො වක්ඛායතනං න පරිජානාතිති: ආමනා.

පච්චුපපනවාරො.

496. යමකුට වක්ඛායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට සොකායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවේන්ත-වුනට ද අරුපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරුප-යෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්තාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්නවුනට ද ඔවුනට වක්ඛායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට සොකායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට වක්ඛායතනය ද උපන්නේ ය. සොකායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට සොකායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි. (අනුලොම පුද්ගල යි)

(නිරොධවාරයෙහි අතීතානාගතපුච්ඡා පිළිබඳ ‘යසාක’ ය ද ‘යසාක’ ය ද ‘යසා යසාක’ ය ද අනුලොමය ද ප්‍රත්‍යානීකය ද යම්සේ බෙදන ලදහු ද, එසේ උත්පාදනිරොධයෙහි ද අතීතානාගත-පුච්ඡාවෝ බෙදිය යුත්තාහ.)

උත්පාදනිරොධවාර යි.

ප්‍රවෘත්තිවාරය නිමි.

3. පරිඥවාරය.

497. යමෙක් වක්ඛායතනය පිරිසිදු දැනී නම් හෙතෙම සෝකායතනය පිරිසිදු දැනී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමෙක් සෝකායතනය පිරිසිදු දැනී නම් හෙතෙම වක්ඛායතනය පිරිසිදු දැනී ද යත්: එසේ යි.

498. යමෙක් වක්ඛායතනය නො පිරිසිදු දැනී නම් හෙතෙම සෝකායතනය නො පිරිසිදු දැනී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමෙක් සෝකායතනය නො පිරිසිදු දැනී නම් හෙතෙම වක්ඛායතනය නො පිරිසිදු දැනී ද යත්: එසේ යි.

ප්‍රත්‍යුත්පන්නවාර යි.

499. යො වකඛායතනං පරිජානාති සො සොතායතනං පරිජානිද්ධාති: ආමනායා.

යො වා පන සොතායතනං පරිජානිද්ධං සො වකඛායතනං පරිජානිද්ධාති: ආමනායා.

500. යො වකඛායතනං න පරිජානිද්ධං සො සොතායතනං න පරිජානිද්ධාති: ආමනායා.

යො වා පන සොතායතනං න පරිජානිද්ධං සො වකඛායතනං න පරිජානිද්ධාති: ආමනායා.

අතීතවාචො.

501. යො වකඛායතනං පරිජානිසුඝති සො සොතායතනං පරිජානිසුඝතිති: ආමනායා.

යො වා පන සොතායතනං පරිජානිසුඝති සො වකඛායතනං පරිජානිසුඝතිති: ආමනායා.

502. යො වකඛායතනං න පරිජානිසුඝති සො සොතායතනං න පරිජානිසුඝතිති: ආමනායා.

යො වා පන සොතායතනං න පරිජානිසුඝති සො වකඛායතනං න පරිජානිසුඝතිති: ආමනායා.

අනාගතවාචො.

503. යො වකඛායතනං පරිජානාති සො සොතායතනං පරිජානිද්ධාති: නො.

යො වා පන සොතායතනං පරිජානිද්ධං සො වකඛායතනං පරිජානාතිති: නො.

504. යො වකඛායතනං න පරිජානාති සො සොතායතනං න පරිජානිද්ධාති: අරහං වකඛායතනං න පරිජානාති, නො ව සොතායතනං න පරිජානිද්ධං. අභ්‍රමභ්‍රමභිද්ධිඤ්ඤි අරහන්‍යඤ්ඤි ඤ්ඤෙඤ්ඤා අවසෙසා පුග්ගෙඤ්ඤා වකඛායතනඤ්ඤි න පරිජානන්ති, සොතායතනඤ්ඤි න පරිජානිද්ධං.

499. යමෙක් වක්ඛායතනය පිරිසිදු දක්නේ නම් හෙතෙම සොකායතනය පිරිසිදු දක්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමෙක් සොකායතනය පිරිසිදු දක්නේ නම් හෙතෙම වක්ඛායතනය පිරිසිදු දක්නේ ද යත්: එසේ යි.

500. යමෙක් වක්ඛායතනය නො පිරිසිදු දක්නේ නම් හෙතෙම සොකායතනය නො පිරිසිදු දක්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමෙක් සොකායතනය නො පිරිසිදු දක්නේ නම් හෙතෙම වක්ඛායතනය නො පිරිසිදු දක්නේ ද යත්: එසේ යි.

අතීතවාර යි.

501. යමෙක් වක්ඛායතනය පිරිසිදු දක්නේ නම් හෙතෙම සොකායතනය පිරිසිදු දක්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමෙක් සොකායතනය පිරිසිදු දක්නේ නම් හෙතෙම වක්ඛායතනය පිරිසිදු දක්නේ ද යත්: එසේ යි.

502. යමෙක් වක්ඛායතනය නො පිරිසිදු දක්නේ නම් හෙතෙම සොකායතනය නො පිරිසිදු දක්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමෙක් සොකායතනය නො පිරිසිදු දක්නේ නම් හෙතෙම වක්ඛායතනය නො පිරිසිදු දක්නේ ද යත්: එසේ යි.

අනාගතවාර යි.

503. යමෙක් වක්ඛායතනය පිරිසිදු දැනී නම් හෙතෙම සොකායතනය පිරිසිදු දක්නේ ද යත්: නැතී.

තවද යමෙක් සොකායතනය පිරිසිදු දක්නේ නම් හෙතෙම වක්ඛායතනය පිරිසිදු දැනී ද යත්: නැතී.

504. යමෙක් වක්ඛායතනය නො පිරිසිදු දැනී නම් හෙතෙම සොකායතනය නො පිරිසිදු දක්නේ ද යත්: රහත් තෙම වක්ඛායතනය නො පිරිසිදු දැනී, සොකායතනය නො ද පිරිසිදු නො දක්නේ ය. අග්‍රමාර්ගසමඬ්ඛියා ද රහත්පුභුලා ද තඛා අවශෙඝ පුද්ගලයෝ වක්ඛායතනය ද නො පිරිසිදු දැනී. සොකායතනය ද නො පිරිසිදු දක්නේ.

යො වා පන සොකායතනං න පරිජානිත්ථ සො වකඛායතනං න පරිජානාතීති: අඤ්ඤාමඤ්ඤාසම්ඛිති සොකායතනං න පරිජානිත්ථ, නො ව වකඛායතනං න පරිජානාති. අඤ්ඤාමඤ්ඤාසම්ඛිතිකො අරහත්තකො යපෙඤා අවසෙසා පුග්ගලා සොකායතනකො න පරිජානිත්ථ, වකඛායතනකො න පරිජානාතීති.

පවච්චපප්පනානාතිකවාචො.

505. යො වකඛායතනං පරිජානාති සො සොකායතනං පරිජානිත්ථතීති: නො.

යො වා පන සොකායතනං පරිජානිත්ථ සො වකඛායතනං පරිජානාතීති: නො.

506. යො වකඛායතනං න පරිජානාති සො සොකායතනං න පරිජානිත්ථතීති: යෙ මඤ්ඤං පටිලභිත්ථසනති තෙ වකඛායතනං න පරිජානාතීති, නො ව සොකායතනං න පරිජානිත්ථතීති. අරහො යෙ ව පුට්ඨජජනා මඤ්ඤං න පටිලභිත්ථසනති තෙ වකඛායතනකො න පරිජානාතීති, සොකායතනකො න පරිජානිත්ථතීති.

යො වා පන සොකායතනං න පරිජානිත්ථ සො වකඛායතනං න පරිජානාතීති: අඤ්ඤාමඤ්ඤාසම්ඛිති සොකායතනං න පරිජානිත්ථතීති, නො ව වකඛායතනං න පරිජානාති. අරහො යෙ ව පුට්ඨජජනා මඤ්ඤං න පටිලභිත්ථසනති තෙ සොකායතනකො න පරිජානිත්ථතීති, වකඛායතනකො න පරිජානාතීති.

පවච්චපප්පනානාගතවාචො.

507. යො වකඛායතනං පරිජානිත්ථ සො සොකායතනං පරිජානිත්ථතීති: නො.

යො වා පන සොකායතනං පරිජානිත්ථ සො වකඛායතනං පරිජානිත්ථතීති: නො.

තවද යමෙක් සොකායතනය නො පිරිසිදු දන්තේ නම් හෙතෙම වක්ඛායතනය නො පිරිසිදු දන් ද යත්: අග්‍රමාර්ග-සමඛණියා සොකායතනය නො පිරිසිදු දන්තේ ය, වක්ඛායතනය නො ද නො පිරිසිදු දන්. අග්‍රමාර්ගසමඛණියා ද රහත් පුහුලා ද තබා අවශෙෂ සුද්ගලයෝ සොකායතනය ද නො පිරිසිදු දන්හ. වක්ඛායතනය ද නො පිරිසිදු දන්තේ.

ප්‍රකප්පත්තානිකවාර යි.

505. යමෙක් වක්ඛායතනය පිරිසිදු දන් නම් හෙතෙම සොකායතනය පිරිසිදු දන්තේ ද යත්: නැති.

තවද යමෙක් සොකායතනය පිරිසිදු දන්තේ නම් හෙතෙම වක්ඛායතනය පිරිසිදු දන් ද යත්: නැති.

506. යමෙක් වක්ඛායතනය නො පිරිසිදු දන් නම් හෙතෙම සොකායතනය නො පිරිසිදු දන්තේ ද යත්: යම් ද කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්තාහු නම් ඔහු වක්ඛායතනය නො පිරිසිදු දන්ති, සොකායතනය නො ද පිරිසිදු නො දන්තාහ. රහත් තෙමේ ද යම් ද පුහුදුන් කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්තාහු නම් ඔහු ද වක්ඛායතනය ද නො පිරිසිදු දන්ති, සොකායතනය ද නො පිරිසිදු දන්තාහු ය.

තවද යමෙක් සොකායතනය නො පිරිසිදු දන්තේ නම් හෙතෙම වක්ඛායතනය නො පිරිසිදු දන් ද යත්: අග්‍රමාර්ග-සමඛණියා සොකායතනය නො පිරිසිදු දන්තේ ය, වක්ඛායතනය නො ද නො පිරිසිදු දන්. රහත් තෙමේ ද, යම් ද පුහුදුන් කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්තාහු නම් ඔහු ද සොකායතනය ද නො පිරිසිදු දන්තාහු ය, වක්ඛායතනය ද පිරිසිදු නො දන්තේ.

ප්‍රකප්පත්තානාගතවාර යි.

507. යමෙක් වක්ඛායතනය පිරිසිදු දන්තේ නම් හෙතෙම සොකායතනය පිරිසිදු දන්තේ ද යත්: නැති.

තවද යමෙක් සොකායතනය පිරිසිදු දන්තේ නම් හෙතෙම වක්ඛායතනය පිරිසිදු දන්තේ ද යත්: නැති.

508. යො වකඛායතනං න පරිජානිඤ්ඤා සො සොකායතනං න පරිජානිඤ්ඤාති: යෙ චග්ගං පටිලභිඤ්ඤාති තෙ වකඛායතනං න පරිජානිඤ්ඤාති, නො ච සොකායතනං න පරිජානිඤ්ඤාති. අග්ගමග්ගසමධිති යෙ ච පුට්ඨජ්ජා මග්ගං න පටිලභිඤ්ඤාති තෙ වකඛායතනාඤ්ඤා න පරිජානිඤ්ඤාති, සොකායතනාඤ්ඤා න පරිජානිඤ්ඤාති.

යො චා පන සොකායතනං න පරිජානිඤ්ඤාති සො වකඛායතනං න පරිජානිඤ්ඤාති: අරහං සොකායතනං න පරිජානිඤ්ඤාති, නො ච වකඛායතනං න පරිජානිඤ්ඤාති. අග්ගමග්ගසමධිති යෙ ච පුට්ඨජ්ජා මග්ගං න පටිලභිඤ්ඤාති තෙ සොකායතනාඤ්ඤා න පරිජානිඤ්ඤාති, වකඛායතනාඤ්ඤා න පරිජානිඤ්ඤාති.

අතිතානාගතචාරො.

පරිඤ්ඤාචාරො නිට්ඨිතො.

ආසනනියමකං නිට්ඨිතං.

508. යමෙක් වක්ඛායතනය නො පිරිසිදු දත්තේ නම් හෙතෙම සොකායතනය නො පිරිසිදු දත්තේ ද යත්: යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්තාහු නම් ඔහු වක්ඛායතනය නො පිරිසිදු දත්ත, සොකායතනය නො ද පිරිසිදු නො දත්තාහු ය. අග්‍රමාර්ගසමඛනියා ද යම් ද පුහුදුන් කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළි-ලබන්තාහු නම් ඔහු ද වක්ඛායතනය ද නො පිරිසිදු දත්ත, සොකායතනය ද නො පිරිසිදු දත්තාහු ය.

තවද යමෙක් සොකායතනය නො පිරිසිදු දත්තේ නම් හෙතෙම වක්ඛායතනය නො පිරිසිදු දත්තේ ද යත්: රහත් කෙමේ සොකායතනය නො පිරිසිදු දත්තේ ය. වක්ඛායතනය නො ද පිරිසිදු නො දත්තේ ය, අග්‍රමාර්ගසමඛනියා ද යම් ද පුහුදුන් කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්තාහු නම් ඔහු ද සොකායතනය ද නො පිරිසිදු දත්තාහු ය, වක්ඛායතනය ද නො පිරිසිදු දත්ත.

අතීතානාගතවාර යි.

පරිඥාවාර නිමි.

ආයතන යමකය නිමි.

4. ධාතුයමකං

උදෙසවාරො

1. අධාරසධාතුයො :- වක්ඛුධාතු, සොතධාතු, සානධාතු, පිච්චාධාතු, කායධාතු, රූපධාතු, සඤ්ඤාධාතු, ගජ්ඣධාතු, රසධාතු, ජොට්ඨධාතු, වක්ඛුච්ඤ්ඤාණධාතු, සොතච්ඤ්ඤාණධාතු, සානච්ඤ්ඤාණධාතු, පිච්චාච්ඤ්ඤාණධාතු, කායච්ඤ්ඤාණධාතු, මනොධාතු, මනො ච්ඤ්ඤාණධාතු, ධම්මධාතු.

උදෙසො.

2. වක්ඛු වක්ඛුධාතු, වක්ඛුධාතු වක්ඛු: සොතං සොතධාතු, සොතධාතු සොතං :-ප- වක්ඛුච්ඤ්ඤාණං වක්ඛුච්ඤ්ඤාණධාතු, වක්ඛුච්ඤ්ඤාණධාතු වක්ඛුච්ඤ්ඤාණං :-ප- මනො මනොධාතු, මනොධාතු මනො: මනොච්ඤ්ඤාණං මනොච්ඤ්ඤාණධාතු: මනොච්ඤ්ඤාණධාතු මනොච්ඤ්ඤාණං: ධම්මො ධම්මධාතු, ධම්මධාතු ධම්මො: (අනුලොමං)

3. න වක්ඛු න වක්ඛුධාතු, න වක්ඛුධාතු න වක්ඛු: න සොතං න සොතධාතු, න සොතධාතු න සොතං: -ප- න වක්ඛුච්ඤ්ඤාණං න වක්ඛුච්ඤ්ඤාණධාතු, න වක්ඛුච්ඤ්ඤාණධාතු න වක්ඛුච්ඤ්ඤාණං: -ප- න මනො න මනොධාතු, න මනොධාතු න මනො. න මනොච්ඤ්ඤාණං න මනොච්ඤ්ඤාණධාතු, න මනොච්ඤ්ඤාණධාතු න මනොච්ඤ්ඤාණං: න ධම්මො න ධම්මධාතු, න ධම්මධාතු න ධම්මො: (පච්චර්තං)

පදසොධනවාරො.

4. වක්ඛු වක්ඛුධාතු, ධාතු සොතධාතු: -ප- වක්ඛු වක්ඛුධාතු ධාතු ධම්මධාතු: (අනුලොමං)

(යථා ආයතනයමකෙ වක්ඛං ඛද්ධං, එවම්ඨ වක්ඛං ඛන්තිතඛ්ඛං)

4. ධාතුයමකය

උද්දෙසවාරය

1. අටළොස් ධාතුහු :- වක්‍රධාතු යැ සොතධාතු යැ ඝාතධාතු යැ ජීවහාධාතු යැ කායධාතු යැ රූපධාතු යැ සද්දධාතු යැ ගන්ධධාතු යැ, රසධාතු යැ ඵොට්ඨබ්බධාතු යැ වක්ඛුච්ඡිකාධාතු යැ සොතච්ඡිකාධාතු යැ ඝාතච්ඡිකාධාතු යැ ජීවහාච්ඡිකාධාතු යැ කායච්ඡිකාධාතු යැ මනෝධාතු යැ මනෝච්ඡිකාධාතු යැ ධම්මධාතු යි.

උද්දෙස යි.

2. වක්ඛුස වක්ඛුර්ධාතු ද, වක්ඛුර්ධාතුව වක්ඛුස ද : ශ්‍රොත්‍රය ශ්‍රොත්‍රධාතු ද, ශ්‍රොත්‍රධාතුව ශ්‍රොත්‍ර ද : ... වක්ඛුර්ච්ඡිකාධාතු ද, වක්ඛුර්ච්ඡිකාධාතුව වක්ඛුර්ච්ඡිකාධාතු ද : ... මනස මනෝධාතු ද : මනෝධාතුව මනස ද : මනෝච්ඡිකාධාතු ද : මනෝච්ඡිකාධාතුව මනෝච්ඡිකාධාතු ද : ධර්මය ධර්මධාතු ද, ධර්මධාතුව ධර්ම ද යත් : (අනුලොම යි)

3. වක්ඛුස නො වූයේ වක්ඛුර්ධාතු නො වේ ද, වක්ඛුර්ධාතු නො වූයේ වක්ඛුස නො වේ ද : ශ්‍රොත්‍ර නො වූයේ ශ්‍රොත්‍රධාතු නො වේ ද, ශ්‍රොත්‍රධාතු නො වූයේ ශ්‍රොත්‍ර නො වේ ද : ... වක්ඛුර්ච්ඡිකාධාතු නො වූයේ වක්ඛුර්ච්ඡිකාධාතු නො වේ ද, වක්ඛුර්ච්ඡිකාධාතු නො වූයේ වක්ඛුර්ච්ඡිකාධාතු නො වේ ද : මනස නො වූයේ මනෝධාතු නො වේ ද, මනෝධාතු නො වූයේ මනස නො වේ ද : මනෝච්ඡිකාධාතු නො වූයේ මනෝච්ඡිකාධාතු නො වේ ද : මනෝච්ඡිකාධාතු නො වූයේ මනෝච්ඡිකාධාතු නො වේ ද : ධර්ම නො වූයේ ධර්මධාතු නො වේ ද : ධර්මධාතු නො වූයේ ධර්ම නො වේ ද යත් : (ප්‍රත්‍යානික යි)

පදසංඛතවාරය යි.

4. වක්ඛුස වක්ඛුර්ධාතු ද, ධාතුහු ශ්‍රොත්‍රධාතු ද : ... වක්ඛුස වක්ඛුර්ධාතු ද, ධාතුහු ධර්මධාතු ද යත් : (අනුලොම යි)

(යම්සේ ආයතනයමකයෙහි වක්‍රඛන්ධනය කරන ලද ද එසේ ම මෙහි වක්‍රය බැඳියයුතු යි.)

5. න චක්ඛු න චක්ඛුධාතු, න ධාතු න සොතධාතු :

න චක්ඛු න චක්ඛුධාතු, න ධාතු න ඝාතධාතු -පෙ-

න චක්ඛු න චක්ඛුධාතු, න ධාතු න ධම්මධාතු -පෙ-

න ධම්මො න ධම්මධාතු න ධාතු න චක්ඛුධාතු -පෙ-

න ධම්මො න ධම්මධාතු, න ධාතු න මනෝවිඤ්ඤාණධාතු:
(පච්චනිකං)

(චසකං ඛන්ධිතඛිං)

පදසොධනමුලචක්ඛවාරො.

6. චක්ඛු ධාතු, ධාතු චක්ඛු :

සොතං ධාතු, ධාතු සොතං: ඝාතං ධාතු -පෙ- ජීව්හා ධාතු-
කායො ධාතු - රූපං ධාතු - සංඝේ ධාතු - ගජෙධා ධාතු - රසො
ධාතු - ඵොච්චිඛිඛා ධාතු, ධාතු ඵොච්චිඛිඛා :

චක්ඛුවිඤ්ඤාණං ධාතු, ධාතු චක්ඛුවිඤ්ඤාණං :

සොතවිඤ්ඤාණං ධාතු, ධාතු සොතවිඤ්ඤාණං : ඝාතවිඤ්ඤාණං -පෙ-

ජීව්හාවිඤ්ඤාණං, -පෙ- කායවිඤ්ඤාණං -පෙ-

මනෝ ධාතු, ධාතු මනෝ :

මනෝවිඤ්ඤාණං ධාතු, ධාතු මනෝවිඤ්ඤාණං.:

ධම්මො ධාතු, ධාතු ධම්මො: (අනුලොමං)

7. න චක්ඛු න ධාතු, න ධාතු න චක්ඛු:

න සොතං න ධාතු, න ධාතු න සොතං :

න ඝාතං - න ජීව්හා - න කායො- න රූපං - න සංඝේ -
න ගජෙධා - න රසො - න ඵොච්චිඛිඛා -

5. චක්ෂුස නො වූයේ චක්ෂුර්ධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු ශ්‍රෝත්‍රධාතු නො වේ ද :

චක්ෂුස නො වූයේ චක්ෂුර්ධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු ස්‍රාණධාතු නො වේ ද : ...

චක්ෂුස නො වූයේ චක්ෂුර්ධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු ධර්මධාතු නො වේ ද : ...

ධර්ම නො වූයේ ධර්මධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු චක්ෂුර්ධාතු නො වේ ද :

ධර්ම නො වූයේ ධර්මධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු මනෝවිඤානධාතු නො වේ ද යත්: (ප්‍රත්‍යන්තික සී)

(චක්‍රය බැඳියයුතු සී.)

පදශෝධනමූලචක්‍රවාරය සී.

6. චක්ෂුස ධාතු ද: ධාතුහු චක්ෂුස ද:

ශ්‍රෝත්‍රය ධාතු ද, ධාතුහු ශ්‍රෝත්‍ර ද: ස්‍රාණය ධාතු ද ...
ජීවිහාව ධාතු ද - කායය ධාතු ද - රූපය ධාතු ද - ඔබ්දය ධාතු ද -
ගන්ධය ධාතු ද - රසය ධාතු ද - ස්ප්‍ර්ෂ්ටව්‍යය ධාතු ද, ධාතු
ස්ප්‍ර්ෂ්ටව්‍යය ද යත්:

චක්ෂුර්විඤානය ධාතු ද, ධාතුහු චක්ෂුර්විඤාන ද:

ශ්‍රෝත්‍රවිඤානය ධාතු ද, ධාතුහු ශ්‍රෝත්‍රවිඤාන ද: ස්‍රාණවිඤානය ...

ජීව්වාවිඤානය ... කායවිඤානය ...

මනස ධාතු ද, ධාතුහු මනස ද:

මනෝවිඤානය ධාතු ද, ධාතුහු මනෝවිඤාන ද:

ධර්මය ධාතු ද, ධාතුහු ධර්ම ද යත්: (අනුලොම සී)

7. චක්ෂුස නො වූයේ ධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු චක්ෂුස නො වේ ද:

ශ්‍රෝත්‍ර නො වූයේ ධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු ශ්‍රෝත්‍රය නො වේ ද:

ස්‍රාණ නො වූයේ - ජීවිහා නො වූයේ - කාය නො වූයේ -
රූප නො වූයේ - ඔබ්ද නො වූයේ - ගන්ධ නො වූයේ -
රස නො වූයේ - ස්ප්‍ර්ෂ්ටව්‍ය නො වූයේ වේ ද:

න චක්ඛවිඤ්ඤාණං න ධාතු, න ධාතු න චක්ඛවිඤ්ඤාණං :

න මහානවිඤ්ඤාණං -පෙ- න ඝානවිඤ්ඤාණං, -පෙ- න ජිව්හාවිඤ්ඤාණං -පෙ-.

න කායවිඤ්ඤාණං න ධාතු, න ධාතු න කායවිඤ්ඤාණං :

න මනෝ න ධාතු, න ධාතු න මනෝ :

න මනෝවිඤ්ඤාණං න ධාතු, න ධාතු න මනෝවිඤ්ඤාණං :

න ධම්මෝ න ධාතු, න ධාතු න ධම්මෝ : (පච්චනීකං)

සුඛධාතුචාරො.

8. චක්ඛ ධාතු ධාතු ඝාතං -පෙ- චක්ඛ ධාතු, ධාතු ධම්මෝ -පෙ- ධම්මෝ ධාතු, ධාතු චක්ඛ -පෙ- ධම්මෝ ධාතු, ධාතු මනෝ විඤ්ඤාණං : (අනුලොමං)

(චක්කං ඛන්ධිතඛිං)

9. න චක්ඛ න ධාතු, න ධාතු න ඝාතං :

න චක්ඛ න ධාතු, න ධාතු න ඝාතං -පෙ-

න චක්ඛ න ධාතු, න ධාතු න ධම්මෝ -පෙ-

න ධම්මෝ න ධාතු, න ධාතු න චක්ඛ -පෙ-

න ධම්මෝ න ධාතු, න ධාතු න මනෝවිඤ්ඤාණං. (පච්චනීකං)

(චක්කං ඛන්ධිතඛිං)

සුඛධාතුමූලචක්කචාරො.

උදෙසචාරො නිධිමතො.

චක්ෂුර්විඤාන නො වූයේ ධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු චක්ෂුර්විඤාන නො වේ ද:

ශ්‍රොත්‍රවිඤාන නො වූයේ ... ස්‍රාණවිඤාන නො වූයේ ජිහ්වා-විඤාන නො වූයේ...

කායවිඤාන නො වූයේ ධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු කායවිඤාන නො වේ ද:

මනස නො වූයේ ධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු මනස නො වේ ද:

මනෝවිඤාන නො වූයේ ධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු මනෝවිඤාන නො වේ ද:

ධර්ම නො වූයේ ධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු ධර්ම නො වේ ද යත්: (ප්‍රත්‍යනීක සී)

ඉද්ධධාතුචාර සී.

8. චක්ෂුස ධාතු ද, ධාතුහු ශ්‍රොත්‍ර ද: ... චක්ෂුස ධාතු ද, ධාතුහු ධර්ම ද: ... ධර්මය ධාතු ද, ධාතුහු චක්ෂුස ද ... ධර්මය ධාතු ද, ධාතුහු මනෝවිඤාන ද යත්: (අත්‍යුලෝම සී)

(චක්‍රය බැඳියයුතු සී.)

9. චක්ෂුස නො වූයේ ධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු ශ්‍රොත්‍ර නො වේ ද:

චක්ෂුස නො වූයේ ධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු ස්‍රාණ නො වේ ද: ...

චක්ෂුස නො වූයේ ධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු ධර්ම නො වේ ද: ...

ධර්ම නො වූයේ ධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු චක්ෂුස නො වේ ද: ...

ධර්ම නො වූයේ ධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු මනෝ-විඤාන නො වේ ද යත්: (ප්‍රත්‍යනීක සී)

(චක්‍රය බැඳිය යුතුයි.)

ඉද්ධධාතුමූලචක්‍රචාර සී.

උද්දෙශවාර නිමි.

පඤ්ඤානිති දේදසවාර

1. වක්ඛු වක්ඛුධාතුනි: දිඛවක්ඛු පඤ්ඤවක්ඛු වක්ඛු, න වක්ඛුධාතු. වක්ඛුධාතු වක්ඛු වෙච වක්ඛුධාතු ච, වක්ඛුධාතු වක්ඛුනි: ආමනායා.

සොතං සොතධාතුනි: දිඛසොතං තණ්හාසොතං සොතං, න සොතධාතු. සොතධාතු සොතඤ්ඤව සොතධාතු ච, සොතධාතු සොතනනි: ආමනායා.

සානං සානධාතුනි: ආමනායා. සානධාතු සානනනි: ආමනායා.

(ජිව්හාපි සානධාතුසදිසා)

කායො කායධාතුනි: කායධාතුං ධ්වපජා අවසෙසො කායො කායො,¹ න කායධාතු. කායධාතු කායො වෙච කායධාතු ච. කායධාතු කායොනි: ආමනායා.

රූපං රූපධාතුනි: රූපධාතුං ධ්වපජා අවසෙසං රූපං රූපං² න රූපධාතු. රූපධාතු රූපඤ්ඤව රූපධාතු ච. රූපධාතු රූපනනි: ආමනායා.

(සඤ්ඤ සානසදිසො)

ගජේධා ගජේධාතුනි: සීලගජේධා සමාධිගජේධා පඤ්ඤගජේධා ගජේධා, න ගජේධාතු. ගජේධාතු ගජේධා වෙච ගජේධාතු ච. ගජේධාතු ගජේධානි: ආමනායා.

රසො රසධාතුනි: අත්ථරසො ධම්මරසො විමුත්ථරසො රසො. න රසධාතු. රසධාතු රසො වෙච රසධාතු ච. රසධාතු රසොනි: ආමනායා.

(ඵොච්චේධා සානසදිසො)

වක්ඛුච්ඤ්ඤාණං වක්ඛුච්ඤ්ඤාණධාතුනි: ආමනායා. වක්ඛුච්ඤ්ඤාණධාතු වක්ඛුච්ඤ්ඤාණනි: ආමනායා. සොතච්ඤ්ඤාණං -ඵෙ- සානාච්ඤ්ඤාණං -ඵෙ- ජිව්හාච්ඤ්ඤාණං -ඵෙ- කායච්ඤ්ඤාණං -ඵෙ-

මනො මනොධාතුනි: මනොධාතුං ධ්වපජා අවසෙසො මනො මනො,³ න මනොධාතු. මනොධාතු මනො වෙච මනොධාතු ච. මනොධාතු මනොනි: ආමනායා.

1. අවසෙස කායො - මජ්ඣ.
2. අවසෙස රූපං - මජ්ඣ.
3. අවසෙසො මනො - මජ්ඣ.

ප්‍රඥප්ති තීර්ථදේශවාරය

1. වක්ෂුස වක්ෂුර්ධාතු ද යත්: දිව්‍යවක්ෂුස ප්‍රඥාවක්ෂුස වක්ෂුස යැ, වක්ෂුර්ධාතු නො වෙයි. වක්ෂුර්ධාතුව වක්ෂුස වූයේ ම වක්ෂුර්ධාතු ද වේ. වක්ෂුර්ධාතුව වක්ෂුස ද යත්: එසේ යි.

ශ්‍රෝත්‍රය ශ්‍රෝත්‍රධාතු ද යත්: දිව්‍යශ්‍රෝත්‍රය තෘෂ්ණාශ්‍රෝත්‍රය ශ්‍රෝත්‍ර යැ ශ්‍රෝත්‍රධාතු නො වෙයි. ශ්‍රෝත්‍රධාතුව ශ්‍රෝත්‍ර ද වූයේ ම ශ්‍රෝත්‍රධාතු ද වේ. ශ්‍රෝත්‍රධාතුව ශ්‍රෝත්‍ර ද යත්: එසේ යි.

සුභය සුභධාතු ද යත්: එසේ යි. සුභධාතුව සුභ ද යත්: එසේ යි.

(ජිභ්වා ද සුභධාතු සදාශ යැ.)

කායය කායධාතු ද යත්: කායධාතුව තබා අවශෙෂ වූ කායය කාය යැ, කායධාතු නො වෙයි. කායධාතුව කාය ද වූයේ ම කාය ධාතු ද වේ. කායධාතුව කාය ද යත්: එසේ යි.

රූපය රූපධාතු ද යත්: රූපධාතුව තබා අවශෙෂ වූ රූපය රූප යැ, රූපධාතු නො වෙයි. රූපධාතුව රූප ද වූයේ ම රූපධාතු ද වේ. රූපධාතුව රූප ද යත්: එසේ යි.

(ශබ්දය සුභ සදාශ යැ.)

ගන්ධය ගන්ධධාතු ද යත්: ශීලගන්ධ සමාධිගන්ධ ප්‍රඥා-ගන්ධ ගන්ධ යැ, ගන්ධධාතු නො වෙයි. ගන්ධධාතු ගන්ධ ද වූයේ ම ගන්ධධාතු ද වේ. ගන්ධධාතු ගන්ධ ද යත්: එසේ යි.

රසය රසධාතු ද යත්: අර්ථරස ධර්මරස විච්ඡික්තිරස රස යැ, රසධාතු නො වෙයි. රසධාතු රස ද වූයේ ම රසධාතු ද වේ. රසධාතු රස ද යත්: එසේ යි.

(ස්ප්‍රෂ්ඨව්‍යය සුභසදාශ යැ.)

වක්ෂුර්විඤානය වක්ෂුර්විඤානධාතු ද යත්: එසේ යි. වක්ෂුර් විඤානධාතු වක්ෂුර්විඤාන ද යත්: එසේ යි. ශ්‍රෝත්‍රවිඤානය ... සුභවිඤානය ... ජිභ්වාවිඤානය ... කායවිඤානය ...

මනස මනෝධාතු ද යත්: මනෝධාතුව තබා අවශෙෂ වූ මනස මනස යැ, මනෝධාතු නො වෙයි. මනෝධාතුව මනස ද වූයේ ම මනෝධාතු ද වේ. මනෝධාතුව මනස ද යත්: එසේ යි.

මනෝවිඤ්ඤාණං මනෝවිඤ්ඤාණධාතුනි: ආමන්තා. මනෝ-
විඤ්ඤාණධාතු මනෝවිඤ්ඤාණනති: ආමන්තා.

ධම්මො ධම්මධාතුනි: ධම්මධාතුං යථෙඤා අවසෙසො ධම්මො
ධම්මො,¹ න ධම්මධාතු. ධම්මධාතු ධම්මො වෙච ධම්මධාතු ච.
ධම්මධාතු ධම්මොති: ආමන්තා. (අනුලොමං)

2. න චක්ඛු න චක්ඛුධාතුනි: ආමන්තා. න චක්ඛුධාතු න
චක්ඛු ති: දිඛ්චචක්ඛු පඤ්ඤචක්ඛු න චක්ඛුධාතු, චක්ඛු. චක්ඛුඤ්ඤා
චක්ඛුධාතුඤ්ඤා යථෙඤා අවසෙසං න වෙච චක්ඛු න ච චක්ඛුධාතු.

න සොතං න සොතධාතුනි: ආමන්තා. න සොතධාතු න
සොතනති: දිඛ්චසොතං තණ්හාසොතං න සොතධාතු, සොතං.
සොතඤ්ඤා සොතධාතුඤ්ඤා යථෙඤා අවසෙසං න වෙච සොතං න
ච සොතධාතු.

න සානං න සානධාතුනි: ආමන්තා. න සානධාතු න සානනති:
ආමන්තා. න ජිව්හා -පෙ-

(සඛිඛිතං. උභතො ආමන්තා.)

න කායො න කායධාතුනි: ආමන්තා. න කායධාතු න
කායොති: කායධාතුං යථෙඤා අවසෙසො කායො න කායධාතු,
කායො. කායඤ්ඤා කායධාතුඤ්ඤා යථෙඤා අවසෙසො න වෙච කායො
න ච කායධාතු.

න රූපං න රූපධාතුනි: ආමන්තා. න රූපධාතු න රූපනති:
රූපධාතුං යථෙඤා අවසෙසං රූපං න රූපධාතු, රූපං. රූපඤ්ඤා
රූපධාතුඤ්ඤා යථෙඤා අවසෙසං න වෙච රූපං න ච රූපධාතු.

න සඤ්ඤා -පෙ- න ගජේධා න ගජේධාතුනි: ආමන්තා. න
ගජේධාතු න ගජේධාති: පීලගජේධා සමාධිගජේධා පඤ්ඤාගජේධා
න ගජේධාතු, ගජේධා. ගජේධාඤ්ඤා ගජේධාතුඤ්ඤා යථෙඤා අවසෙසො
න වෙච ගජේධා න ච ගජේධාතු.

න රසො න රසධාතුනි: ආමන්තා. න රසධාතු න රසොති:
අඤ්ඤා රසො ධම්මරසො විමුක්ඛරසො න රසධාතු, රසො. රසඤ්ඤා
රසධාතුඤ්ඤා යථෙඤා අවසෙසො න වෙච රසො න ච රසධාතු.

1. අවසෙසො ධම්මො - මජ්ඣ.

මනෝවිඤානය මනෝවිඤානධාතු ද යත්: එසේ යි. මනෝ-විඤානධාතුව මනෝවිඤාන ද යත්: එසේ යි.

ධර්මය ධර්මධාතු ද යත්: ධර්මධාතුව තබා අවශෙෂ වූ ධර්මය ධර්ම යැ, ධර්මධාතු නො වෙයි. ධර්මධාතුව ධර්ම ද වූයේ ම ධර්මධාතු ද වේ. ධර්මධාතුව ධර්ම ද යත්: එසේ යි. (අනුලොම යි)

2. චක්ෂුස නො වූයේ චක්ෂුර්ධාතු නො වේ ද යත්: එසේ යි. චක්ෂුර්ධාතු නො වූයේ චක්ෂුස නො වේ ද යත්: දිව්‍යචක්ෂුස ප්‍රඥා-චක්ෂුස චක්ෂුර්ධාතු නො වෙයි, චක්ෂුස යි. චක්ෂුස ද චක්ෂුර්ධාතුව ද තබා අවශෙෂය චක්ෂුස ද නො වූයේ ම චක්ෂුර්ධාතු ද නො වේ.

ශ්‍රොත්‍ර නො වූයේ ශ්‍රොත්‍රධාතු නො වේ ද යත්: එසේ යි. ශ්‍රොත්‍රධාතු නො වූයේ ශ්‍රොත්‍ර නො වේ ද යත්: දිව්‍යශ්‍රොත්‍රය තෘෂ්ණාශ්‍රොතය ශ්‍රොත්‍රධාතු නො වේ, ශ්‍රොත්‍ර යි. ශ්‍රොත්‍රය ද ශ්‍රොත්‍ර-ධාතුව ද තබා අවශෙෂය ශ්‍රොත්‍ර ද නො වූයේ ම ශ්‍රොත්‍රධාතු ද නො වේ.

සුංඤ්ඤා නො වූයේ සුංඤ්ඤාධාතු නො වේ ද යත්: එසේ යි. සුංඤ්ඤාධාතු නො වූයේ සුංඤ්ඤා නො වේ ද යත්: එසේ යි. ජිහ්වා නො වූයේ ...

(සංක්ෂිප්ත කරන ලදී. දෙතැන්හි ම 'ආමනා' යි යෙදිය යුතුයි.)

කාය නො වූයේ කායධාතු නො වේ ද යත්: එසේ යි. කාය-ධාතු නො වූයේ කාය නො වේ ද යත්: කායධාතුව තබා අවශෙෂ කායය කායධාතු නො වෙයි, කාය යි. කාය ද කායධාතුව ද තබා අවශෙෂය කාය ද නො වූයේ ම කායධාතු ද නො වේ.

රූප නො වූයේ රූපධාතු නො වේ ද යත්: එසේ යි. රූප-ධාතු නො වූයේ රූප නො වේ ද යත්: රූපධාතුව තබා අවශෙෂ රූපය රූපධාතු නො වෙයි, රූප යි. රූපය ද රූපධාතුව ද තබා අවශෙෂය රූප ද නො වූයේ ම රූපධාතු ද නො වේ.

භේද නො වූයේ ... ගන්ධ නො වූයේ ගන්ධධාතු නො වේ ද යත්: එසේ යි. ගන්ධධාතු නො වූයේ ගන්ධ නො වේ ද යත්: ශීලගන්ධ සමාධිගන්ධ ප්‍රඥාගන්ධ ගන්ධධාතු නො වෙයි, ගන්ධ යි. ගන්ධය ද ගන්ධධාතුව ද තබා අවශෙෂය ගන්ධ ද නො වූයේ ම ගන්ධධාතු ද නො වේ.

රස නො වූයේ රසධාතු නො වේ ද යත්: එසේ යි. රසධාතු නො වූයේ රස නො වේ ද යත්: අර්චරස ධර්මරස විචුක්ති-රස රසධාතු නො වෙයි, රස යි. රසය ද රසධාතුව ද තබා අවශෙෂය රස ද නො වූයේ ම රසධාතු ද නො වේ.

න ඵොටඨිඛෙධා -පෙ- න චක්ඛුච්ඡිද්දාණං න චක්ඛුච්ඡිද්දාණ-
ධාතුති: ආමනතා. න චක්ඛුච්ඡිද්දාණධාතු න චක්ඛුච්ඡිද්දාණනති:
ආමනතා. න ඝොතච්ඡිද්දාණං -පෙ- න ඝාතච්ඡිද්දාණං - න ජිවහා-
ච්ඡිද්දාණං - න කායච්ඡිද්දාණං -පෙ-

න මනො න මනොධාතුති: ආමනතා. න මනොධාතු න
මනොති: මනොධාතුං යපෙඤා අවසෙසො මනො න මනොධාතු,
මනො. මනඤ්ඤ මනොධාතුඤ්ඤ යපෙඤා අවසෙසො න වෙච්ච
මනො න ච මනොධාතු.

න මනොච්ඡිද්දාණං න මනොච්ඡිද්දාණධාතුති: ආමනතා. න
මනොච්ඡිද්දාණධාතු න මනොච්ඡිද්දාණනති: ආමනතා.

න ධම්මො න ධම්මධාතුති: ආමනතා. න ධම්මධාතු න
ධම්මොති: ධම්මධාතුං යපෙඤා අවසෙසො ධම්මො න ධම්මධාතු,
ධම්මො. ධම්මඤ්ඤ ධම්මධාතුඤ්ඤ යපෙඤා අවසෙසො න වෙච්ච
ධම්මො න ච ධම්මධාතු. (පච්චනීකං)

පදසොධනවාරො.

3. චක්ඛු චක්ඛුධාතුති: දිට්ඨචක්ඛු පඤ්ඤචක්ඛු චක්ඛු, න චක්ඛු
ධාතු. චක්ඛුධාතු චක්ඛු වෙච්ච චක්ඛුධාතු ච. ධාතු ඝොතධාතුති:
ඝොතධාතු ධාතු වෙච්ච ඝොතධාතු ච, අවසෙසා ධාතු ධාතු, න
ඝොතධාතු.

චක්ඛු චක්ඛුධාතු ති: දිට්ඨචක්ඛු පඤ්ඤචක්ඛු චක්ඛු, න චක්ඛු
ධාතු. චක්ඛුධාතු චක්ඛු වෙච්ච චක්ඛුධාතු ච, ධාතු ඝාතධාතු -පෙ-
ධාතු ධම්මධාතු ති: ධම්මධාතු ධාතු වෙච්ච ධම්මධාතු ච. අවසෙසා
ධාතු ධාතු, න ධම්මධාතු. (අනුලොමං)

(යථා ආයතනයමකෙ පණ්ණාසකි ඵචං ධාතුයමකෙපි පණ්ණාසකි
චක්ඛං ඛජධිතඛඛං.)

ස්ප්‍රඡ්චව්‍ය නො වූයේ ... වක්ෂුර්විඤාන නො වූයේ වක්ෂුර්-
විඤානධාතු නො වේ ද යත් : එසේ යි. වක්ෂුර්විඤානධාතු නො
වූයේ වක්ෂුර්විඤාන නො වේ ද යත් : එසේ යි. ශ්‍රොත්‍රවිඤාන
නො වූයේ ... ස්‍රාණවිඤාන නො වූයේ ... ජිඡ්චාවිඤාන නො වූයේ
... කායවිඤාන නො වූයේ ...

මනස නො වූයේ මනොධාතු නො වේ ද යත් : එසේ යි.
මනොධාතු නො වූයේ මනස නො වේ ද යත් : මනොධාතුව තබා
අවශෙෂ මනස මනොධාතු නො වෙයි, මනස යි. මනස ද මනො
ධාතුව ද තබා අවශෙෂය මනස ද නො වූයේ ම මනොධාතු ද
නො වේ.

මනොවිඤාන නො වූයේ මනොවිඤානධාතු නො වේ ද යත් :
එසේ යි. මනොවිඤානධාතු නො වූයේ මනොවිඤාන නො වේ ද
යත් : එසේ යි.

ධර්ම නො වූයේ ධර්මධාතු නො වේ ද යත් : එසේ යි. ධර්ම
ධාතු නො වූයේ ධර්ම නො වේ ද යත් : ධර්මධාතුව තබා අවශෙෂ
ධර්මය ධර්මධාතු නො වෙයි, ධර්ම යි. ධර්මය ද ධර්මධාතුව
ද තබා අවශෙෂය ධර්ම ද නො වූයේ ම ධර්මධාතු ද නො වේ.

(ප්‍රත්‍යානීක යි)

පදශෝධනවාර යි.

3. වක්ෂුස වක්ෂුර්ධාතු ද යත් : දිව්‍යවක්ෂුස ප්‍රඥාවක්ෂුස
වක්ෂුස යැ වක්ෂුර්ධාතු නො වෙයි. වක්ෂුර්ධාතුව වක්ෂුස ද වූයේ ම
වක්ෂුර්ධාතු ද වෙයි. ධාතුහු ශ්‍රොත්‍රධාතු ද යත් : ශ්‍රොත්‍රධාතු ධාතු
ද වූයේ ම ශ්‍රොත්‍රධාතු ද වේ. අවශෙෂ ධාතුහු ධාතු යැ, ශ්‍රොත්‍ර-
ධාතු නො වේ.

වක්ෂුස වක්ෂුර්ධාතු ද යත් : දිව්‍යවක්ෂුස ප්‍රඥාවක්ෂුස වක්ෂුස
යැ, වක්ෂුර්ධාතු නො වෙයි. වක්ෂුර්ධාතුව වක්ෂුස ද වූයේ ම
වක්ෂුර්ධාතු ද වෙයි. ධාතුහු ස්‍රාණධාතු ද යත් : ... ධාතුහු ධර්ම-
ධාතු ද යත් : ධර්මධාතු ධාතු ද වූයේ ම ධර්මධාතු ද වේ.
අවශෙෂ ධාතුහු ධාතු යැ, ධර්මධාතු නො වේ. (අනුලොම යි)

(ආයතනයමකයෙහි ප්‍රඥප්තිවාරය යමිසේ ද ධාතුයමකයෙහි
ප්‍රඥප්තිවාරය ද එසේ මැ යි, චක්‍රය බැඳියයුතු යි.)

4. න වක්ඛු න වක්ඛුධාතුති: ආමන්තා. න ධාතු න සොත-
ධාතුති: ආමන්තා.

න වක්ඛු න වක්ඛුධාතුති: ආමන්තා. න ධාතු න ඝාතධාතුති
-ප- න ධාතු න ධම්මධාතුති: ආමන්තා. (පව්වතීකං)

(වක්ඛං ඛන්ධිතඛිං. සඛෙඛ ආමන්තා උභතොපි සෙසෙපි.)

පදසොධනමුලවක්ඛවාරො.

5. වක්ඛු ධාතුති: ආමන්තා. ධාතු වක්ඛුධාතුති: වක්ඛුධාතු
ධාතු වෙච වක්ඛුධාතු ච. අවසෙසා ධාතු ධාතු, න වක්ඛුධාතු.

සොතං ධාතුති: ආමන්තා. ඝාතං -ප- ජිව්හං - කායො -
රූපං - සංඝං - ගන්ධා - රසො - ඵොට්ඨබ්බො -

වක්ඛුච්ඡිකුණං ධාතුති: ආමන්තා. ධාතු වක්ඛුච්ඡිකුණධාතුති:
වක්ඛුච්ඡිකුණධාතු ධාතු වෙච වක්ඛුච්ඡිකුණධාතු ච. අවසෙසා
ධාතු ධාතු, න වක්ඛුච්ඡිකුණධාතු. සොතච්ඡිකුණං -ප- ඝාත-
ච්ඡිකුණං - ජිව්හච්ඡිකුණං - කායච්ඡිකුණං -

මනො ධාතුති: ආමන්තා. ධාතු මනොධාතුති: මනොධාතු
ධාතු වෙච මනොධාතු ච. අවසෙසා ධාතු ධාතු, න මනොධාතු.

මනොච්ඡිකුණං ධාතුති: ආමන්තා. ධාතු මනොච්ඡිකුණධාතුති:
මනොච්ඡිකුණධාතු ධාතු වෙච මනොච්ඡිකුණධාතු ච. අවසෙසා
ධාතු ධාතු, න මනොච්ඡිකුණධාතු.

ධම්මො ධාතුති: ආමන්තා. ධාතු ධම්මධාතුති: ධම්මධාතු
ධාතු වෙච ධම්මධාතු ච. අවසෙසා ධාතු ධාතු, න ධම්මධාතු.
(අනුලොමං)

6. න වක්ඛු න ධාතුති: වක්ඛුං ධම්මධාතු අවසෙසා ධාතු, න
වක්ඛුධාතු. වක්ඛුඤ්ඤා ධාතුඤ්ඤා ධම්මධාතු අවසෙසා න වෙච වක්ඛු
න ච ධාතු. න ධාතු න වක්ඛුති: ආමන්තා.

න සොතං න ධාතුති: සොතං ධම්මධාතු -ප- ඝාතං ධම්මධාතු
-ප- ජිව්හං ධම්මධාතු -ප-

4. වක්ෂුස නො වූයේ වක්ෂුර්ධාතු නො වේ ද යත්: එසේ යි. ධාතු නො වූවාහු ශ්‍රොත්‍රධාතු නො වේ ද යත් : එසේ යි.

වක්ෂුස නො වූයේ වක්ෂුර්ධාතු නො වේ ද යත්: එසේ යි. ධාතු නො වූවාහු ස්‍රාණධාතු නො වේ ද යත්: ... ධාතු නොවූවාහු ධර්මධාතු නො වේ ද යත් : එසේ යි. (ප්‍රත්‍යානික යි)

(චත්‍රය බැඳියයුතු යි. අනුලොම-ප්‍රත්‍යානික දෙතැන්හි ද සෙස්සෙහි ද සියල්ලෝ ආමන්තයෝ යි.)

පදශොධනමූලවක්‍රවාර යි.

5. වක්ෂුස ධාතු ද යත්: එසේ යි. ධාතුහු වක්ෂුර්ධාතු ද යත්: වක්ෂුර්ධාතු ධාතු ද වූයේ ම වක්ෂුර්ධාතු ද වෙයි. අවශෙෂ ධාතුහු ධාතු යැ, වක්ෂුර්ධාතු නො වේ.

ශ්‍රොත්‍රය ධාතු ද යත්: එසේ යි. ස්‍රාණය ... ජිහ්වාච ... කායය ... රූපය ... ශබ්දය ... ගන්ධය ... රසය ... ස්ප්‍ර්ෂ්ටව්‍යය ...

වක්ෂුර්විඥානය ධාතු ද යත්: එසේ යි. ධාතුහු වක්ෂුර්විඥාන ධාතු ද යත්: වක්ෂුර්විඥානධාතු ධාතු ද වූයේ ම වක්ෂුර්විඥාන-ධාතු ද වෙයි. අවශෙෂ ධාතුහු ධාතු යැ, වක්ෂුර්විඥානධාතු නො වේ. ශ්‍රොත්‍රවිඥානය ... ස්‍රාණවිඥානය ... ජිහ්වාවිඥානය ... කායවිඥානය ...

මනස ධාතු ද යත්: එසේ යි. ධාතුහු මනොධාතු ද යත්: මනොධාතු ධාතු ද වූයේ ම මනොධාතු ද වෙයි. අවශෙෂ ධාතුහු ධාතු යැ, මනොධාතු නො වේ.

මනොවිඥානය ධාතු ද යත්: එසේ යි. ධාතුහු මනොවිඥාන ධාතු ද යත්: මනොවිඥානධාතුව ධාතු ද වූයේ ම මනොවිඥාන ධාතු ද වෙයි. අවශෙෂ ධාතුහු ධාතු යැ, මනොවිඥානධාතු නො වේ.

ධර්මය ධාතු ද යත්: එසේ යි. ධාතුහු ධර්මධාතු ද යත්: ධර්මධාතු ධාතු ද වූයේ ම ධර්මධාතු ද වෙයි. අවශෙෂ ධාතුහු ධාතු යැ, ධර්මධාතු නො වේ. (අනුලොම යි)

6. වක්ෂුස නො වූයේ ධාතු නො වේ ද යත්: වක්ෂුස තබා අවශෙෂයෝ ධාතුහු යැ, වක්ෂුර්ධාතු නො වෙයි. වක්ෂුස ද ධාතු ද තබා අවශෙෂයෝ වක්ෂුස ද නො වූයේ ම ධාතුහු ද නො වෙති. ධාතු නො වූවාහු වක්ෂුස නො වේ ද යත්: එසේ යි.

ශ්‍රොත්‍රය නො වූයේ ධාතු නො වේ ද යත්: ශ්‍රොත්‍රය තබා ... ස්‍රාණය තබා ... ජිහ්වාච තබා ...

න කායො න ධාතුති: ආමන්තා. න ධාතු න කායධාතුති: ආමන්තා.

න රූපං න ධාතුති: රූපං ධර්මස්මා -පෙ- සද්දං-ගතිං-රසං-චොඨ්ඨධං-චක්ඛවිඤ්ඤාණං -පෙ- මනෝවිඤ්ඤාණං ධර්මස්මා -පෙ-

න ධර්මෝ න ධාතුති: ආමන්තා. න ධාතු න ධර්මධාතුති: ආමන්තා. (පච්චනිකං)

සුඤ්ඤාධාතුචාරො.

7. චක්ඛු ධාතුති: ආමන්තා. ධාතු ඝොතධාතුති: ඝොතධාතු ධාතු වෙච ඝොතධාතු ච. අවසෙසා ධාතු ධාතු, න ඝොතධාතු.

චක්ඛු ධාතුති: ආමන්තා. ධාතු ඝාතධාතු -පෙ- ධාතු ධර්මධාතුති: ධර්මධාතු ධාතු වෙච ධර්මධාතු ච. අවසෙසා ධාතු ධාතු, න ධර්මධාතු. (අනුලොමං)

(චක්ඛං චනතිතධං.)

8. න චක්ඛු න ධාතුති: චක්ඛුං ධර්මස්මා අවසෙසා ධාතු න චක්ඛුධාතු. චක්ඛුඤ්ඤා ධාතුඤ්ඤා ධර්මස්මා අවසෙසා න වෙච චක්ඛු න ච ධාතු. න ධාතු න ඝොතධාතුති: ආමන්තා.

න චක්ඛු න ධාතුති: චක්ඛුං ධර්මස්මා අවසෙසා ධාතු, න චක්ඛුධාතු. චක්ඛුඤ්ඤා ධාතුඤ්ඤා ධර්මස්මා අවසෙසා න වෙච චක්ඛු න ච ධාතු. න ධාතු න ඝාතධාතු -පෙ- න ධාතු න ධර්මධාතුති: ආමන්තා.

න ධර්මෝ න ධාතුති: ආමන්තා. න ධාතු න චක්ඛුධාතුති: ආමන්තා.

න ධර්මෝ න ධාතුති: ආමන්තා. න ධාතු න ඝොතධාතු -පෙ- න ධාතු න මනෝවිඤ්ඤාණධාතුති: ආමන්තා. (පච්චනිකං)
(චක්ඛං චනතිතධං.)

(යථා ආයතනසමකසස පණ්ණාසකී එවං ධාතුසමකසස පණ්ණාසකී විජාරෙතධං)

සුඤ්ඤාධාතුමුලචක්ඛචාරො.

නිදෙද්දසචාරො නිට්ඨිතො.

කාය නො වූයේ ධාතු නො වේ ද යත් : එසේ යි. ධාතු නො වූවාහු කායධාතු නො වේ ද යත් : එසේ යි.

රූප නො වූයේ ධාතු නො වේ ද යත් : රූපය තබා ... ශබ්දය ... ගන්ධය ... රසය ... ස්ප්‍ර්ෂ්ටව්‍යය ... චක්ෂුර්විඤ්ඤානාය ... මනෝවිඤ්ඤානාය තබා ...

ධර්ම නො වූයේ ධාතු නො වේ ද යත් : එසේ යි. ධාතු නො වූවාහු ධර්මධාතු නො වේ ද යත් : එසේ යි. (ප්‍රත්‍යානික යි)

ඉද්ධධාතුවාර යි.

7. චක්ෂුස ධාතු ද යත් : එසේ යි. ධාතුහු සොතධාතු ද යත් : සොතධාතුව ධාතු ද වූයේ ම සොතධාතු ද වේ. අවශෙෂ ධාතුහු ධාතු යැ, සොතධාතු නො වේ.

චක්ෂුස ධාතු ද යත් : එසේ යි. ධාතුහු ස්‍රාණධාතු ද යත් : ... ධාතුහු ධර්මධාතු ද යත් : ධර්මධාතුව ධාතු ද වූයේ ම ධර්ම ධාතු ද වේ. අවශෙෂ ධාතුහු ධාතු යැ, ධර්මධාතු නො වේ. (අනුලොම යි)

(චක්‍රය බැඳියයුතු.)

8. චක්ෂුස නො වූයේ ධාතු නො වේ ද යත් : චක්ෂුස තබා අවශෙෂයෝ ධාතුහු යැ, චක්ෂුර්ධාතු නො වේ. චක්ෂුස ද ධාතු ද තබා අවශෙෂයෝ චක්ෂුස ද නො වූයේ ම ධාතුහු ද නො වෙති. ධාතු නො වූවාහු ශ්‍රොත්‍රධාතු නො වේ ද යත් : එසේ යි.

චක්ෂුස නො වූයේ ධාතු නො වේ ද යත් : චක්ෂුස තබා අවශෙෂයෝ ධාතුහු යැ, චක්ෂුර්ධාතු නො වේ. චක්ෂුස ද ධාතු ද තබා අවශෙෂයෝ චක්ෂුස ද නො වූයේ ම ධාතුහු ද නො වෙති. ධාතු නො වූවාහු ස්‍රාණධාතු නො වේද යත් : ... ධාතු නො වූයේ ධර්මධාතු නො වේ ද යත් : එසේ යි.

ධර්ම නො වූයේ ධාතු නො වේ ද යත් : එසේ යි. ධාතු නො වූවාහු චක්ෂුර්ධාතු නො වේ ද යත් : එසේ යි.

ධර්ම නො වූයේ ධාතු නො වේ ද යත් : එසේ යි. ධාතු නො වූවාහු ශ්‍රොත්‍රධාතු නො වේ ද යත් : ... ධාතු නො වූවාහු මනෝවිඤ්ඤානධාතු නො වේ ද යත් : එසේ යි. (ප්‍රත්‍යානික යි)

(චක්‍රය බැඳියයුතු.)

(ආයතනයමකයේ ප්‍රඥප්තිවාරය යම්සේ ද ධාතුයමකයේ ප්‍රඥප්ති-වාරය ද එසේ ම විස්තර කටයුතු.)

ඉද්ධධාතුමූලචක්‍රවාර යි.

නිර්දේශවාර නිමි.

ධාතුසමක - උත්පාදවාරස

9. යමකුට චක්ෂුර්ධාතුව උපදී නම් ඔහුට ශ්‍රොත්‍රධාතුව උපදී ද. යත්: ඇස් ඇති ව කන් නැති ව උපදනා වූ ඔවුනට චක්ෂුර්ධාතුව උපදී, ඔවුනට ශ්‍රොත්‍රධාතුව නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව කන් ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට චක්ෂුර්ධාතුව ද උපදී, ශ්‍රොත්‍රධාතුව ද උපදී. තවද යමකුට ශ්‍රොත්‍රධාතුව උපදී නම් ඔහුට චක්ෂුර්ධාතුව උපදී ද යත්: කන් ඇති ව ඇස් නැති ව උපදනා වූ ඔවුනට ශ්‍රොත්‍රධාතුව උපදී, ඔවුනට චක්ෂුර්ධාතුව නො ද උපදී. කන් ඇති ව ඇස් ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට ශ්‍රොත්‍රධාතුව ද උපදී, චක්ෂුර්ධාතුව ද උපදී.

යමකුට චක්ෂුර්ධාතුව උපදී නම් ඔහුට ස්‍රාණධාතුව උපදී ද යත්: ඇස් ඇති ව නැහැ නැති ව උපදනා වූ ඔවුනට චක්ෂුර්ධාතුව උපදී, ඔවුනට ස්‍රාණධාතුව නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව නැහැ ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට චක්ෂුර්ධාතුව ද උපදී, ස්‍රාණධාතුව ද උපදී. තවද යමකුට ස්‍රාණධාතුව උපදී නම් ඔහුට චක්ෂුර්ධාතුව උපදී ද යත්: නැහැ ඇති ව ඇස් නැති ව උපදනා වූ ඔවුනට ස්‍රාණධාතුව උපදී, ඔවුනට චක්ෂුර්ධාතුව නො ද උපදී. නැහැ ඇති ව ඇස් ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට ස්‍රාණධාතුව ද උපදී, චක්ෂුර්ධාතුව ද උපදී.

යමකුට චක්ෂුර්ධාතුව උපදී නම් ඔහුට රූපධාතුව උපදී ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට රූපධාතුව උපදී නම් ඔහුට චක්ෂුර්ධාතුව උපදී ද යත්: රූ ඇති ව ඇස් නැති ව උපදනා වූ ඔවුනට රූපධාතුව උපදී, ඔවුනට චක්ෂුර්ධාතුව නො ද උපදී. රූ ඇති ව ඇස් ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට රූපධාතුව ද උපදී, චක්ෂුර්ධාතුව ද උපදී.

යමකුට චක්ෂුර්ධාතුව උපදී නම් ඔහුට මනෝවිඤානධාතුව උපදී ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට මනෝවිඤානධාතුව උපදී නම් ඔහුට චක්ෂුර්ධාතුව උපදී ද යත්: සිත් ඇති වූ ඇස් නැති වූ උපදනා වූ ඔවුනට මනෝවිඤානධාතුව උපදී, ඔවුනට චක්ෂුර්ධාතුව නො ද උපදී. සිත් ඇති වූ ඇස් ඇති වූ උපදනා වූ ඔවුනට මනෝවිඤානධාතුව ද උපදී, චක්ෂුර්ධාතුව ද උපදී.

යසස වක්ඛුධාතු උපපජ්ඣති තසස ධම්මධාතු උපපජ්ඣතිති :
 ආමනායා. යසස වා පන ධම්මධාතු උපපජ්ඣති තසස වක්ඛුධාතු
 උපපජ්ඣතිති : අවක්ඛුකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං ධම්මධාතු
 උපපජ්ඣති, නො ව තෙසං වක්ඛුධාතු උපපජ්ඣති. සවක්ඛුකානං
 උපපජ්ඣනානං තෙසං ධම්මධාතු ව උපපජ්ඣති, වක්ඛුධාතු ව
 උපපජ්ඣති. (අනුලොමසුඤ්ඤා)

(යථා ආයතනයමකං විභවං ඵලං ධාතුයමකමපි විභජ්ඣධං,
 සද්ධං කාතධං.)

පවුසනනවාරො.

උපපාදවාරො නිට්ඨිතො.

10. යො වක්ඛුධාතුං පරිජානාති සො සොතධාතුං පරිජානාතිති :
 ආමනායා. -ප-

පරිඤ්ඤාවාරො නිට්ඨිතො.

පරිඤ්ඤාවාචාරො

(ධාතුයමකං පරිපුණ්ණං පෙය්‍යාලෙන)

ධාතුයමකං නිට්ඨිතං.

යමකුට චක්ෂුර්ධාතුව උපදී නම් ඔහුට ධර්මධාතුව උපදී ද යත් : එසේ යි. තවද යමකුට ධර්මධාතුව උපදී නම් ඔහුට චක්ෂුර්ධාතුව උපදී ද යත් : ඇස් නැති වූ උපද්ධාන වූ ඔවුනට ධර්මධාතුව උපදී, ඔවුනට චක්ෂුර්ධාතුව නො ද උපදී. ඇස් ඇති වූ උපද්ධාන වූ ඔවුනට ධර්මධාතුව ද උපදී, චක්ෂුර්ධාතුව ද උපදී. (අනුලොම පුද්ගල යි)

(යම්සේ ආයතනයමකය බේදනලද ද එසේ ම ධාතුයමකය ද බේදියයුතු යි, සමාන කළයුතු යි.)

ප්‍රත්‍යක්ෂත්තවාර යි.

උත්පාදවාර නිමි.

පරිඥාවාරය

10. යමෙක් චක්ෂුර්ධාතුව පිරිසිදු දැනී නම් භවතෙම ශ්‍රෝත්‍ර-ධාතුව පිරිසිදු දැනී ද යත් ; එසේ යි

පරිඥාවාර නිමි.

(පෙය්‍යාලවුබයෙන් ධාතුයමකය පරිපූර්ණ යැ.)

ධාතුයමක නිමි.

5. සමවයමකා

ව්‍යාජි සච්ඡාති:- දුක්ඛසච්චං, සමුදයසච්චං, නිරොධසච්චං, මඟ්ගසච්චං.

(පණ්ණාසකිවාථ උදෙස)

1. දුක්ඛං දුක්ඛසච්චං, දුක්ඛසච්චං දුක්ඛං: සමුදයො සමුදයසච්චං, සමුදයසච්චං සමුදයො: නිරොධො නිරොධසච්චං, නිරොධසච්චං නිරොධො: මඟ්ගො මඟ්ගසච්චං, මඟ්ගසච්චං මඟ්ගො: (අනුලොම)

2. න දුක්ඛං න දුක්ඛසච්චං, න දුක්ඛසච්චං න දුක්ඛං: න සමුදයො න සමුදයසච්චං, න සමුදයසච්චං න සමුදයො: න නිරොධො න නිරොධසච්චං, න නිරොධසච්චං න නිරොධො: න මඟ්ගො න මඟ්ගසච්චං, න මඟ්ගසච්චං න මඟ්ගො: (පච්චනික)

පදසොධනවාරො.

3. දුක්ඛං දුක්ඛසච්චං, සච්චා සමුදයසච්චං: දුක්ඛං දුක්ඛසච්චං, සච්චා නිරොධසච්චං: දුක්ඛං දුක්ඛසච්චං, සච්චා මඟ්ගසච්චං: සමුදයො සමුදයසච්චං, සච්චා දුක්ඛසච්චං: සමුදයො සමුදයසච්චං, සච්චා නිරොධසච්චං: සමුදයො සමුදයසච්චං, සච්චා මඟ්ගසච්චං: නිරොධො නිරොධසච්චං, සච්චා දුක්ඛසච්චං: නිරොධො නිරොධසච්චං, සච්චා සමුදයසච්චං: නිරොධො නිරොධසච්චං, සච්චා මඟ්ගසච්චං: මඟ්ගො මඟ්ගසච්චං, සච්චා දුක්ඛසච්චං: මඟ්ගො මඟ්ගසච්චං, සච්චා සමුදයසච්චං: මඟ්ගො මඟ්ගසච්චං, සච්චා නිරොධසච්චං: (අනුලොම)

4. න දුක්ඛං න දුක්ඛසච්චං, න සච්චා න සමුදයසච්චං: න දුක්ඛං න දුක්ඛසච්චං, න සච්චා න නිරොධසච්චං: න දුක්ඛං න දුක්ඛසච්චං, න සච්චා න මඟ්ගසච්චං: න සමුදයො න සමුදයසච්චං, න සච්චා න දුක්ඛසච්චං: න සමුදයො න සමුදයසච්චං, න සච්චා න නිරොධසච්චං: න සමුදයො න සමුදයසච්චං, න සච්චා න මඟ්ගසච්චං: න සමුදයො න සමුදයසච්චං, න සච්චා න මඟ්ගසච්චං:

5. සත්‍යයමකය

වතුසත්‍යයෝ: දුක්ඛසත්‍ය යැ, සමුදයසත්‍ය යැ, නිරෝධසත්‍ය යැ, මාර්ගසත්‍ය යි.

ප්‍රඥප්තිවාරොද්දෙශ යි.

1. දුඛය දුඛසත්‍යය වේ ද, දුඛසත්‍යය දුඛ වේ ද යත්: සමුදය සමුදයසත්‍යය වේ ද, සමුදයසත්‍යය සමුදය වේ ද යත්: නිරෝධය නිරෝධසත්‍යය වේ ද, නිරෝධසත්‍යය නිරෝධ වේ ද යත්: මාර්ගය මාර්ගසත්‍යය වේ ද, මාර්ගසත්‍යය මාර්ග වේ ද යත්: (අනුලොම යි.)

2. දුඛ නො වූයේ දුඛසත්‍ය නො වේ ද, දුඛසත්‍ය නො වූයේ දුඛය නො වේ ද යත්: සමුදය නො වූයේ සමුදයසත්‍ය නො වේ ද, සමුදයසත්‍ය නො වූයේ සමුදය නො වේ ද යත්: නිරෝධ නො වූයේ නිරෝධසත්‍ය නො වේ ද, නිරෝධසත්‍ය නො වූයේ නිරෝධ නො වේ ද යත්: මාර්ග නො වූයේ මාර්ගසත්‍ය නො වේ ද, මාර්ගසත්‍ය නො වූයේ මාර්ග නො වේ ද යත්: (ප්‍රත්‍යන්තිය යි.)

පදසොධනවාර යි.

3. දුඛය දුඛසත්‍ය වේ ද, සත්‍යයෝ සමුදයසත්‍ය වේ ද යත්: දුඛය දුඛසත්‍ය වේ ද සත්‍යයෝ නිරෝධසත්‍ය වේ ද යත්: දුඛය දුඛසත්‍ය වේ ද, සත්‍යයෝ මාර්ගසත්‍ය වේ ද යත්: සමුදය සමුදයසත්‍ය වේ ද, සත්‍යයෝ දුඛසත්‍ය වේ ද යත්: සමුදය සමුදයසත්‍ය වේ ද, සත්‍යයෝ නිරෝධසත්‍ය වේ ද යත්: සමුදය සමුදයසත්‍ය වේ ද, සත්‍යයෝ මාර්ගසත්‍ය වේ ද යත්: නිරෝධය නිරෝධසත්‍ය වේ ද, සත්‍යයෝ දුඛසත්‍ය වේ ද යත්: නිරෝධය නිරෝධසත්‍ය වේ ද, සත්‍යයෝ සමුදයසත්‍ය වේ ද යත්: නිරෝධය නිරෝධසත්‍ය වේ ද, සත්‍යයෝ මාර්ගසත්‍ය වේ ද යත්: මාර්ගය මාර්ගසත්‍ය වේ ද, සත්‍යයෝ දුඛසත්‍ය වේ ද යත්: මාර්ගය මාර්ගසත්‍ය වේ ද, සත්‍යයෝ සමුදයසත්‍ය වේ ද යත්: මාර්ගය මාර්ගසත්‍ය වේ ද, සත්‍යයෝ නිරෝධසත්‍ය වේ ද යත්: (අනුලොම යි.)

4. දුඛ නො වූයේ දුඛසත්‍යය නො වේ ද: සත්‍ය නො වූවාහු සමුදයසත්‍යය නො වේ ද: දුඛ නො වූයේ දුඛසත්‍යය නො වේ ද: සත්‍ය නො වූවාහු නිරෝධසත්‍යය නො වේ ද: දුඛ නො වූයේ දුඛසත්‍යය නො වේ ද: සත්‍ය නො වූවාහු මාර්ගසත්‍යය නො වේ ද: සමුදය නො වූයේ සමුදයසත්‍යය නො වේ ද: සත්‍ය නො වූවාහු දුඛසත්‍යය නො වේ ද: සමුදය නො වූයේ සමුදයසත්‍යය නො වේ ද: සත්‍ය නො වූවාහු නිරෝධසත්‍යය නො වේ ද: සමුදය නො වූයේ සමුදයසත්‍යය නො වේ ද: සත්‍ය නො වූවාහු මාර්ගසත්‍ය නො වේ ද:

න නිරොධො න නිරොධසව්‍යං, න සව්‍යං න දුක්ඛසව්‍යං: න නිරොධො න නිරොධසව්‍යං, න සව්‍යං න සමුදයසව්‍යං: න නිරොධො න නිරොධසව්‍යං, න සව්‍යං න මඟ්‍යසව්‍යං: න මඟ්‍යො න මඟ්‍යසව්‍යං, න සව්‍යං න දුක්ඛසව්‍යං: න මඟ්‍යො න මඟ්‍යසව්‍යං, න සව්‍යං න සමුදයසව්‍යං, න මඟ්‍යො න මඟ්‍යසව්‍යං, න සව්‍යං න නිරොධසව්‍යං: (පච්චනීක)

පදසොධනමුලවකකවාරො.

5. දුක්ඛං සව්‍යං, සව්‍යං දුක්ඛං: සමුදයො සව්‍යං, සව්‍යං සමුදයො: නිරොධො සව්‍යං, සව්‍යං නිරොධො: මඟ්‍යො සව්‍යං, සව්‍යං මඟ්‍යො: (අනුලොම)

6. න දුක්ඛං න සව්‍යං, න සව්‍යං න දුක්ඛං: න සමුදයො න සව්‍යං, න සව්‍යං න සමුදයො: න නිරොධො න සව්‍යං, න සව්‍යං න නිරොධො: න මඟ්‍යො න සව්‍යං න සව්‍යං න මඟ්‍යො: (පච්චනීක)

සුඛසව්‍යවාරො.

7. දුක්ඛං සව්‍යං, සව්‍යං සමුදයො: දුක්ඛං සව්‍යං, සව්‍යං නිරොධො: දුක්ඛං සව්‍යං, සව්‍යං මඟ්‍යො: සමුදයො සව්‍යං, සව්‍යං දුක්ඛං -පෙ- සව්‍යං මඟ්‍යො: නිරොධො සව්‍යං, සව්‍යං දුක්ඛං -පෙ- සව්‍යං මඟ්‍යො: මඟ්‍යො සව්‍යං, සව්‍යං දුක්ඛං: මඟ්‍යො සව්‍යං, සව්‍යං සමුදයො: මඟ්‍යො සව්‍යං, සව්‍යං නිරොධො: (අනුලොම)

8. න දුක්ඛං න සව්‍යං, න සව්‍යං න සමුදයො: න දුක්ඛං න සව්‍යං, න සව්‍යං න නිරොධො: න දුක්ඛං න සව්‍යං, න සව්‍යං මඟ්‍යො: න සමුදයො න සව්‍යං, න සව්‍යං න දුක්ඛං -පෙ- න සව්‍යං න මඟ්‍යො: න නිරොධො න සව්‍යං, න සව්‍යං න දුක්ඛං: -පෙ- න සව්‍යං න මඟ්‍යො: න මඟ්‍යො න සව්‍යං, න සව්‍යං න දුක්ඛං: න මඟ්‍යො න සව්‍යං, න සව්‍යං න සමුදයො: න මඟ්‍යො න සව්‍යං, න සව්‍යං න නිරොධො: (පච්චනීක)

සුඛසව්‍යමුලවකකවාරො.

උදෙසවාරො නිවසීතො.

නිදේදසවාණ

1. දුකඛං දුකඛසච්චනති: ආමන්තා. දුකඛසච්චං දුකඛනති: කාසිකං දුකඛං වේතසිකං දුකඛං යපෙඤා අවසෙසං දුකඛසච්චං, න දුකඛං. කාසිකං දුකඛං වේතසිකං දුකඛං දුකඛකෙඤ්ච දුකඛසච්චකඤ්ච.

සමුදයො සමුදයසච්චනති: සමුදයසච්චං යපෙඤා අවසෙසො සමුදයො සමුදයො, න සමුදයසච්චං. සමුදයසච්චං සමුදයො වේච්ච සමුදයසච්චකඤ්ච. සමුදයසච්චං සමුදයොති: ආමන්තා.

නිරොධො නිරොධසච්චනති: නිරොධසච්චං යපෙඤා අවසෙසො නිරොධො නිරොධො, න නිරොධසච්චං. නිරොධසච්චං නිරොධො වේච්ච නිරොධසච්චකඤ්ච. නිරොධසච්චං නිරොධොති: ආමන්තා.

මග්ගො මග්ගසච්චනති: මග්ගසච්චං යපෙඤා අවසෙසො මග්ග මග්ගො, න මග්ගසච්චං, මග්ගසච්චං මග්ගො වේච්ච මග්ගසච්චකඤ්ච, මග්ගසච්චං මග්ගොති: ආමන්තා (අනුලොම)

2. න දුකඛං න දුකඛසච්චනති: කාසිකං දුකඛං වේතසිකං දුකඛං යපෙඤා අවසෙසං න දුකඛං, දුකඛසච්චං. දුකඛකඤ්ච දුකඛ සච්චකඤ්ච යපෙඤා අවසෙසං න වේච්ච දුකඛං න ච දුකඛසච්චං. න දුකඛසච්චං න දුකඛනති: ආමන්තා.

න සමුදයො න සමුදයසච්චනති: ආමන්තා. න සමුදයසච්ච න සමුදයොති: සමුදයසච්චං යපෙඤා අවසෙසො සමුදයො න සමුදයසච්චං, සමුදයො. සමුදයකඤ්ච සමුදයසච්චකඤ්ච යපෙඤා අවසෙසො න වේච්ච සමුදයො න ච සමුදයසච්චං.

න නිරොධො නිරොධසච්චනති: ආමන්තා. න නිරොධසච්චං න නිරොධොති: නිරොධසච්චං යපෙඤා අවසෙසො නිරොධො න නිරොධසච්චං, නිරොධො. නිරොධකඤ්ච නිරොධසච්චකඤ්ච යපෙඤා අවසෙසො න වේච්ච නිරොධො න ච නිරොධසච්චං.

න මග්ගො න මග්ගසච්චනති: ආමන්තා. න මග්ගසච්චං න මග්ගොති: මග්ගසච්චං යපෙඤා අවසෙසො මග්ගො න මග්ගසච්චං, මග්ගො. මග්ගකඤ්ච මග්ගසච්චකඤ්ච යපෙඤා අවසෙසො න වේච්ච මග්ගො, න ච මග්ගසච්චං. (පච්චනික)

පදසොධනවාරො.

නිර්දේශවාරය

1. දුඃඛය දුඃඛසත්‍ය ද යත්: එසේ යි. දුඃඛසත්‍යය දුඃඛ ද යත්: කායික දුඃඛය චෛතසික දුඃඛය තබා සෙස්ස දුඃඛ සත්‍යය යි. දුඃඛ නො වේ. කායික දුඃඛය චෛතසික දුඃඛය දුඃඛ ද වූයේ ම දුඃඛ සත්‍ය ද වේ.

සමුදය සමුදයසත්‍ය ද යත්: සමුදය සත්‍යය තබා අවශෙෂ වූ සමුදය සමුදය යි. සමුදයසත්‍යය නො වේ. සමුදයසත්‍යය සමුදය වූයේ ම සමුදයසත්‍යය ද වේ. සමුදයසත්‍යය සමුදය ද යත්: එසේ යි.

නිරොධය නිරොධසත්‍ය ද යත්: නිරොධසත්‍යය තබා අවශෙෂ වූ නිරොධය නිරොධය වෙයි, නිරොධසත්‍යය නො වේ. නිරොධ-සත්‍යය නිරොධ ද වූයේ ම නිරොධසත්‍ය ද වේ. නිරොධසත්‍යය නිරොධ ද යත්: එසේ යි.

මාර්ගය මාර්ගසත්‍ය ද යත්: මාර්ගසත්‍යය තබා අවශෙෂ වූ මාර්ගය මාර්ගය වෙයි, මාර්ගසත්‍යය නො වේ. මාර්ගසත්‍යය මාර්ග ද වූයේ ම මාර්ගසත්‍යය ද වේ. මාර්ගසත්‍යය මාර්ග ද යත්: එසේ යි. (අනුලොම යි.)

2. දුඃඛ නො වූයෙක් දුඃඛසත්‍යය නො වේ ද යත්: කායික දුඃඛය චෛතසික දුඃඛය තබා අවශෙෂය දුඃඛය නො වෙයි, දුඃඛ සත්‍යය වේ. දුඃඛය ද දුඃඛසත්‍යය ද තබා අවශෙෂය දුඃඛ ද නො වූයේ ම දුඃඛසත්‍ය ද නො වේ. දුඃඛසත්‍යය නො වූයෙක් දුඃඛය නො වේ ද යත්: එසේ යි.

සමුදය නො වූයෙක් සමුදයසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි. සමුදයසත්‍යය නො වූයෙක් සමුදය නො වේ ද යත්: සමුදයසත්‍යය තබා අවශෙෂ වූ සමුදය සමුදයසත්‍යය නො වෙයි, සමුදය වේ. සමුදය ද සමුදයසත්‍යය ද තබා අවශෙෂය සමුදය ද නො වූයේ ම සමුදයසත්‍යය ද නො වේ.

නිරොධ නො වූයෙක් නිරොධසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි. නිරොධසත්‍යය නො වූයෙක් නිරොධය නො වේ ද යත්: නිරොධසත්‍යය තබා අවශෙෂ වූ නිරොධය නිරොධසත්‍යය නො වෙයි. නිරොධය වේ. නිරොධය ද නිරොධසත්‍යය ද තබා අවශෙෂය නිරොධය ද නො වූයේ ම නිරොධසත්‍යය ද නො වේ.

මාර්ග නො වූයෙක් මාර්ගසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි. මාර්ගසත්‍යය නො වූයෙක් මාර්ගය නො වේ ද යත්: මාර්ග සත්‍යය තබා අවශෙෂ වූ මාර්ගය මාර්ගසත්‍යය නො වෙයි. මාර්ගය වේ. මාර්ගය ද මාර්ගසත්‍යය ද තබා අවශෙෂය මාර්ගය ද නො වූයේ ම මාර්ගසත්‍යය ද නො වේ. (ප්‍රත්‍යනික යි.)

පදගොඩනවාර යි.

3. දුකට දුකට සම්බන්ධ: ආමන්ත. සච්චා සමුදාය සච්චානි: සමුදායසච්චා සච්චානි සමුදායසච්චානි. අච්චාසා සච්චා සච්චා, න සමුදායසච්චා.

දුකට දුකට සම්බන්ධ: ආමන්ත. සච්චා නිරොධසච්චානි: -ච්චා- සච්චා මඟසච්චානි: මඟසච්චා සච්චානි මඟසච්චානි. අච්චාසා සච්චා සච්චා, න මඟසච්චා.

සමුදාය සමුදායසච්චානි: සමුදායසච්චා. ච්චානි අච්චාසා සමුදාය සමුදාය, න සමුදායසච්චා. සමුදායසච්චා සමුදාය වෙච්චා සමුදායසච්චානි. සච්චා දුකට සම්බන්ධ: -ච්චා- සච්චා නිරොධසච්චානි: -ච්චා- සච්චා මඟසච්චානි: මඟසච්චා සච්චානි මඟසච්චානි. අච්චාසා සච්චා සච්චා, න මඟසච්චා.

නිරොධා නිරොධසච්චානි: නිරොධසච්චා. ච්චානි අච්චාසා නිරොධා නිරොධා, න නිරොධසච්චා. නිරොධසච්චා නිරොධා වෙච්චා නිරොධසච්චානි. සච්චා දුකට සම්බන්ධ -ච්චා- සච්චා සමුදාය සච්චානි, -ච්චා- සච්චා මඟසච්චානි: මඟසච්චා සච්චානි මඟසච්චානි. අච්චාසා සච්චා සච්චා, න මඟසච්චා.

මඟසා මඟසච්චානි: මඟසච්චා. ච්චානි අච්චාසා මඟසා මඟසා, න මඟසච්චා. මඟසච්චා මඟසා වෙච්චා මඟසච්චානි. සච්චා දුකට සම්බන්ධ -ච්චා- සච්චා සමුදායසච්චානි -ච්චා- සච්චා නිරොධසච්චානි: නිරොධසච්චා සච්චානි නිරොධසච්චානි. අච්චාසා සච්චා සච්චා, න නිරොධසච්චා. (අනුලොම)

4. න දුකට න දුකට සම්බන්ධ: කායික. දුකට වෙතයික. දුකට ච්චානි අච්චාසා න දුකට, දුකට සච්චා. දුකට දුකට සච්චානි ච්චානි අච්චාසා න වෙච්චා දුකට න ව දුකට සච්චා. න සච්චා න සමුදායසච්චානි: ආමන්ත.

න දුකට න දුකට සම්බන්ධ: කායික. දුකට වෙතයික. දුකට ච්චානි අච්චාසා න දුකට, දුකට සච්චා. දුකට දුකට සච්චානි ච්චානි අච්චාසා න වෙච්චා දුකට, න ව දුකට සච්චා. න සච්චා න නිරොධසච්චානි -ච්චා- න සච්චා න මඟසච්චානි: ආමන්ත.

3. දූෂිත දූෂිතත්‍වය ද යත්: එසේ යි. සත්‍යයෝ සමුදය සත්‍ය ද යත්: සමුදයසත්‍යය සත්‍ය ද වූයේ ම සමුදයසත්‍ය ද වෙයි, අවශේෂ සත්‍යයෝ සත්‍යයෝ යි. සමුදය සත්‍යය නො වේ.

දූෂිත දූෂිතත්‍වය ද යත්: එසේ යි. සත්‍යයෝ නිරෝධසත්‍ය ද යත්: ... සත්‍යයෝ මාර්ගසත්‍ය ද යත්: මාර්ගසත්‍යය සත්‍ය ද වූයේ ම මාර්ගසත්‍ය ද වේ. අවශේෂසත්‍යයෝ සත්‍යයෝ යි, මාර්ගසත්‍යය නො වේ.

සමුදය සමුදයසත්‍යය ද යත්: සමුදයසත්‍යය තබා අවශේෂ වූ සමුදය සමුදය වෙයි. සමුදයසත්‍යය නො වේ. සමුදයසත්‍යය සමුදය ද වූයේ ම සමුදයසත්‍යය ද වේ. සත්‍යයෝ දූෂිතත්‍වය ද යත්: ... සත්‍යයෝ නිරෝධසත්‍ය ද යත්: ... සත්‍යයෝ මාර්ගසත්‍ය ද යත්: මාර්ගසත්‍යය සත්‍ය ද වූයේ ම මාර්ගසත්‍යයද වේ. අවශේෂ සත්‍යයෝ සත්‍යයෝ යි, මාර්ගසත්‍යය නො වේ.

නිරෝධය නිරෝධසත්‍ය ද යත්: නිරෝධසත්‍යය තබා අව- ශේෂ වූ නිරෝධය නිරෝධය වෙයි, නිරෝධසත්‍යය නො වේ. නිරෝධසත්‍යය නිරෝධය ද වූයේ ම නිරෝධසත්‍යය ද වේ. සත්‍යයෝ දූෂිතත්‍වය ද යත්: ... සත්‍යයෝ සමුදයසත්‍ය ද යත්: ... සත්‍යයෝ මාර්ගසත්‍ය ද යත්: මාර්ගසත්‍යය සත්‍ය ද වූයේ ම මාර්ගසත්‍ය ද වේ. අවශේෂසත්‍යයෝ සත්‍යයෝ යි, මාර්ගසත්‍යය නො වේ.

මාර්ගය මාර්ගසත්‍ය ද යත්: මාර්ගසත්‍යය තබා අවශේෂ වූ මාර්ගය මාර්ගය වෙයි, මාර්ගසත්‍යය නො වේ. මාර්ගසත්‍යය මාර්ගය ද වූයේ ම මාර්ගසත්‍යය ද වේ. සත්‍යයෝ දූෂිතත්‍වය ද යත්: ... සත්‍යයෝ සමුදයසත්‍ය ද යත්: ... සත්‍යයෝ නිරෝධ සත්‍ය ද යත්: නිරෝධසත්‍යය සත්‍ය වූයේ ම නිරෝධසත්‍යය ද වේ. අවශේෂසත්‍යයෝ සත්‍යයෝ යි, නිරෝධසත්‍යය නො වේ. (අනුලොම යි.)

4. දූෂිත නො වූයෙක් දූෂිතත්‍වය නො වේ ද යත්: කායික දූෂිත වෛතසික දූෂිත තබා අවශේෂය දූෂිත නො වෙයි. දූෂි- සත්‍යය වේ. දූෂිත ද දූෂිතත්‍වය ද තබා අවශේෂය දූෂිත නො වූයේ ම දූෂිතත්‍වය ද නො වේ. සත්‍ය නො වූවාහු සමුදය සත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි.

දූෂිත නො වූයෙක් දූෂිතත්‍වය නො වේ ද යත්: කායික දූෂිත වෛතසික දූෂිත තබා අවශේෂය දූෂිත නො වෙයි. දූෂි- සත්‍යය වේ. දූෂිත ද දූෂිතත්‍වය ද තබා අවශේෂය දූෂිත ද නො වූයේ ම දූෂිතත්‍වය ද නො වේ. සත්‍ය නො වූවාහු නිරෝධසත්‍යය නො වේ ද යත්: ... සත්‍ය නො වූවාහු මාර්ග- සත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි.

න සමුදායයා න සමුදායසච්චනා: ආමන්තා. න සච්චා න දුකඛසච්චනා: ආමන්තා.

න සමුදායයා න සමුදායසච්චනා: ආමන්තා. න සච්චා න නිරෝධසච්චනා -පෙ- න සච්චා න මග්ගසච්චනා: ආමන්තා.

න නිරෝධො න නිරෝධසච්චනා: ආමන්තා. න සච්චා න දුකඛසච්චනා -පෙ- න සච්චා න සමුදායසච්චනා: -පෙ- න සච්චා න මග්ගසච්චනා: ආමන්තා.

න මග්ගා න මග්ගසච්චනා: ආමන්තා. න සච්චා න දුකඛ සච්චනා: ආමන්තා. න මග්ගො න මග්ගසච්චනා: ආමන්තා. න සච්චා න සමුදායසච්චනා -පෙ- න සච්චා න නිරෝධසච්චනා: ආමන්තා. (පච්චනික)

පදසොධනමුලවකචාරො.

5. දුකඛං සච්චනා: ආමන්තා. සච්චා දුකඛසච්චනා: දුකඛ-සච්චං සච්චකොච්ච දුකඛසච්චකොච්ච. අවසෙසා සච්චා සච්චා, න දුකඛ-සච්චං.

සමුදායො සච්චනා: ආමන්තා. -පෙ- නිරෝධො සච්චනා: ආමන්තා. -පෙ- මග්ගො සච්චනා: ආමන්තා, සච්චා මග්ගසච්චනා: මග්ගසච්චං සච්චකොච්ච මග්ගසච්චකොච්ච. අවසෙසා සච්චා සච්චා, න මග්ගසච්චං. (අනුලොම)

6. න දුකඛං න සච්චනා: දුකඛං ධපෙඤා අවසෙසා සච්චා න දුකඛං, සච්චා. දුකඛකොච්ච සච්චකොච්ච ධපෙඤා අවසෙසං න චෙව දුකඛං න ච සච්චා. න සච්චා න දුකඛසච්චනා: ආමන්තා.

න සමුදායො න සච්චනා: සමුදායං ධපෙඤා -පෙ- න නිරෝධො න සච්චනා: නිරෝධං ධපෙඤා -පෙ- න මග්ගො න සච්චනා: මග්ගං ධපෙඤා අවසෙසා සච්චා න මග්ගො, සච්චා. මග්ගකොච්ච සච්චකොච්ච ධපෙඤා අවසෙසො¹ න චෙව මග්ගො, න ච සච්චා. න සච්චා න මග්ගසච්චනා: ආමන්තා. (පච්චනික)

සුඤ්ඤසච්චාරො.

1. අවසෙසා - මරණං.

සමුදය නො වූයෙක් සමුදයසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි. සත්‍ය නො වූවාහු දුඃඛසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි.

සමුදය නො වූයෙක් සමුදයසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි. සත්‍ය නො වූවාහු නිරොධසත්‍යය නො වේ ද යත්: ... සත්‍ය නො වූවාහු මාර්ගසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි.

නිරොධ නො වූයෙක් නිරොධසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි. සත්‍ය නො වූවාහු දුඃඛසත්‍යය නො වේ ද යත්: ... සත්‍ය නො වූවාහු සමුදය සත්‍යය නො වේ ද යත්: ... සත්‍ය නො වූවාහු මාර්ගසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි.

මාර්ග නො වූයෙක් මාර්ගසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි. සත්‍ය නො වූවාහු දුඃඛසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි. මාර්ග නො වූයෙක් මාර්ගසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි. සත්‍ය නො වූවාහු සමුදයසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යතීක යි.)

පදශෝධන මූලවක්‍රවාර යි.

5. දුඃඛය සත්‍ය ද යත්: එසේ යි. සත්‍යයෝ දුඃඛසත්‍ය ද යත්: දුඃඛසත්‍යය සත්‍ය ද වූයේ ම දුඃඛසත්‍යය ද වේ. අවශෙෂ සත්‍යයෝ සත්‍යයෝ යි, දුඃඛසත්‍යය නො වේ.

සමුදය සත්‍ය ද යත්: එසේ යි. ... නිරොධය සත්‍ය ද යත්: එසේ යි. ... මාර්ගය සත්‍ය ද යත්: එසේ යි. සත්‍යයෝ මාර්ග සත්‍ය ද යත්: මාර්ගසත්‍යය සත්‍ය වූයේ ම මාර්ගසත්‍යය ද වේ. අවශෙෂ සත්‍යයෝ සත්‍යයෝ යි, මාර්ගසත්‍යය නො වේ. (අනුලොම යි.)

6. දුඃඛ නො වූයෙක් සත්‍ය නො වේ ද යත්: දුඃඛය තබා අවශෙෂසත්‍යයෝ දුඃඛය නො වෙයි, සත්‍යයහ. දුඃඛය ද සත්‍යය ද තබා අවශෙෂය දුඃඛ ද නො වූයේ ම සත්‍යයෝ ද නො වෙත්. සත්‍ය නො වූවාහු දුඃඛසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි.

සමුදය නො වූයෙක් සත්‍ය නො වේ ද යත්: සමුදය තබා ... නිරොධ නො වූයෙක් සත්‍ය නො වේ ද යත්: නිරොධය තබා ... මාර්ග නො වූයෙක් සත්‍ය නො වේ ද යත්: මාර්ගය තබා අවශෙෂසත්‍යයෝ මාර්ගය නො වෙයි, සත්‍යයහ. මාර්ගය ද සත්‍යය ද තබා අවශෙෂය මාර්ග ද නො වූයේ ම සත්‍යයෝ ද නො වෙත්. සත්‍ය නො වූවාහු මාර්ගසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යතීක යි.)

ඉද්ධසත්‍යවාර යි.

7. දුක්ඛිං සච්චනති: ආමන්තා. සච්චා සමුදයසච්චනති: සමුදය සච්චා සච්චකෙඤ්ච සමුදයසච්චකඤ්ච. අවසෙසා සච්චා සච්චා, න සමුදයසච්චං.

දුක්ඛිං සච්චනති: ආමන්තා. සච්චා නිරොධසච්චනති: -ප- සච්චා මග්ගසච්චනති: මග්ගසච්චං සච්චකඤ්ච මග්ගසච්චකඤ්ච. අවසෙසා සච්චා සච්චා, න මග්ගසච්චං.

සමුදයො සච්චනති: ආමන්තා. -ප- නිරොධො සච්චනති: ආමන්තා. -ප- මග්ගො සච්චනති: ආමන්තා. සච්චා දුක්ඛිසච්චනති: -ප- සච්චා සමුදයසච්චනති: -ප- සච්චා නිරොධසච්චනති: නිරොධසච්චං සච්චකෙඤ්ච නිරොධසච්චකඤ්ච. අවසෙසා සච්චා සච්චා, න නිරොධසච්චං. (අනුප්‍රොම)

8. න දුක්ඛිං න සච්චනති: දුක්ඛිං යපෙඤා අවසෙසා සච්චා න දුක්ඛිං, සච්චා. දුක්ඛිකඤ්ච සච්චකඤ්ච යපෙඤා අවසෙසං න චෙච දුක්ඛිං න ච සච්චා. න සච්චා න සමුදයසච්චනති: ආමන්තා. න දුක්ඛිං න සච්චනති: දුක්ඛිං යපෙඤා අවසෙසා සච්චා න දුක්ඛිං, සච්චා. දුක්ඛිකඤ්ච සච්චකඤ්ච යපෙඤා අවසෙසං න චෙච දුක්ඛිං න ච සච්චා. න සච්චා න නිරොධසච්චනති: -ප- න සච්චා න මග්ගසච්චනති: ආමන්තා.

න සමුදයො න සච්චනති: සමුදයං යපෙඤා අවසෙසා සච්චා න සමුදයො, සච්චා. සමුදයකඤ්ච සච්චකඤ්ච යපෙඤා අවසෙසො න චෙච සමුදයො, න ච සච්චා. න සච්චා න දුක්ඛිසච්චනති: -ප- න නිරොධො න සච්චනති: නිරොධං යපෙඤා -ප- න මග්ගො න සච්චනති: මග්ගං යපෙඤා අවසෙසා සච්චා න මග්ගො, සච්චා. මග්ගකඤ්ච සච්චකඤ්ච යපෙඤා අවසෙසො න චෙච මග්ගො න ච සච්චා. න සච්චා න දුක්ඛිසච්චනති: ආමන්තා.

න මග්ගො න සච්චනති: මග්ගං යපෙඤා අවසෙසා සච්චා න මග්ගො, සච්චා. මග්ගකඤ්ච සච්චකඤ්ච යපෙඤා අවසෙසො න චෙච මග්ගො, න ච සච්චා. න සච්චා න සමුදයසච්චනති: ආමන්තා. -ප- න සච්චා න නිරොධසච්චනති: ආමන්තා. (චචනික)

සුඤ්ඤාසම්මුච්චකචාරො.

නිද්දෙසචාරො නිධ්ධිතො.

7. දුඛය සත්‍ය ද යත්: එසේ යි. සත්‍යයෝ සමුදයසත්‍ය ද යත්: සමුදයසත්‍යය සත්‍ය වූයේ ම සමුදයසත්‍ය ද වේ. අවශෙෂ-සත්‍යයෝ සත්‍යයෝ යි, සමුදයසත්‍ය නො වේ.

දුඛය සත්‍ය ද යත්: එසේ යි. සත්‍යයෝ නිරෝධසත්‍ය ද යත්: ... සත්‍යයෝ මාර්ගසත්‍යය ද යත්: මාර්ගසත්‍යය සත්‍ය වූයේ ම මාර්ගසත්‍යය ද වේ. අවශෙෂසත්‍යයෝ සත්‍යයෝ යි, මාර්ගසත්‍යය නො වේ.

සමුදය සත්‍ය ද යත්: එසේ යි. ... නිරෝධය සත්‍ය ද යත්: එසේ යි. මාර්ගය සත්‍ය ද යත්: එසේ යි. සත්‍යයෝ දුඛසත්‍ය ද යත් ... සත්‍යයෝ සමුදයසත්‍ය ද යත්: ... සත්‍යයෝ නිරෝධසත්‍ය ද යත්: නිරෝධසත්‍යය සත්‍ය වූයේ ම නිරෝධසත්‍ය ද වේ. අවශෙෂසත්‍යයෝ සත්‍යයෝ යි, නිරෝධසත්‍යය නො වේ. (අනුලොම යි.)

8. දුඛ නො වූයෙක් සත්‍යය නො වේ ද යත්: දුඛය තබා අවශෙෂසත්‍යයෝ දුඛය නො වෙයි, සත්‍යය හ. දුඛය ද සත්‍යය ද තබා අවශෙෂය දුඛය ද නො වූයේ ම සත්‍යයෝ ද නො වෙත්. සත්‍ය නො වූවාහු සමුදයසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි. දුඛ නො වූයෙක් සත්‍යය නො වේ ද යත්: දුඛය තබා අවශෙෂ සත්‍යයෝ දුඛය නො වේ, සත්‍යය හ. දුඛය ද සත්‍යය ද තබා අවශෙෂය දුඛය ද නො වූයේ ම සත්‍යයෝ ද නො වෙත්. සත්‍ය නො වූවාහු නිරෝධසත්‍ය නො වේ ද යත්: ... සත්‍ය නො වූවාහු මාර්ගසත්‍ය නො වේ ද යත්: එසේ යි.

සමුදය නො වූයෙක් සත්‍යය නො වේ ද යත්: සමුදය තබා අවශෙෂසත්‍යයෝ සමුදය නො වෙයි, සත්‍යය හ. සමුදය ද සත්‍යය ද තබා අවශෙෂය සමුදය ද නො වූයේ ම සත්‍යයෝ ද නො වෙත්. සත්‍ය නො වූවාහු දුඛසත්‍යය නො වේ ද යත්: ... නිරෝධ නො වූයෙක් සත්‍යය නො වේ ද යත්: නිරෝධය තබා ... මාර්ග නො වූයෙක් සත්‍යය නො වේ ද යත්: මාර්ගය තබා අවශෙෂසත්‍යයෝ මාර්ගය නො වේ, සත්‍යය හ. මාර්ගය ද සත්‍යය ද තබා අවශෙෂය මාර්ගය ද නො වූයේ ම සත්‍යයෝ ද නො වෙත්. සත්‍ය නො වූවාහු දුඛසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි.

මාර්ග නො වූයෙක් සත්‍යය නො වේ ද යත්: මාර්ගය තබා අවශෙෂසත්‍යයෝ මාර්ගය නො වෙයි, සත්‍යය හ. මාර්ගය ද සත්‍යය ද තබා අවශෙෂය මාර්ගය ද නො වූයේ ම සත්‍යයෝ ද නො වෙත්. සත්‍ය නො වූවාහු සමුදයසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි. ... සත්‍ය නො වූවාහු නිරෝධසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යනීක යි.)

ශුඛසත්‍ය වූලවක්‍රවාර යි.
නිර්දේශවාර නිමි.

උපපාදව්‍යවේදය

1. යසස දුකඛසච්චං උපපජ්ජති තසස සමුදයසච්චං උපපජ්ජතිති: සංඛේදසං උපපජ්ජන්තානං පච්ඤෙන තණ්හාවිප්පයුක්ඛවික්ඛසස උපපාදකඛණෙ තෙසං දුකඛසච්චං උපපජ්ජති, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං උපපජ්ජති. තණ්හාය උපපාදකඛණෙ තෙසං දුකඛසච්චංඤා උපපජ්ජති සමුදයසච්චංඤා උපපජ්ජති. යසස වා පන සමුදයසච්චං උපපජ්ජති තසස දුකඛසච්චං උපපජ්ජතිති: ආමන්තා.

යසස දුකඛසච්චං උපපජ්ජති තසස මග්ගසච්චං උපපජ්ජතිති: සංඛේදසං උපපජ්ජන්තානං පච්ඤෙන මග්ගවිප්පයුක්ඛවික්ඛසස උපපාදකඛණෙ තෙසං දුකඛසච්චං උපපජ්ජති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං උපපජ්ජති. පඤ්චාවාකාරෙ මග්ගසස උපපාදකඛණෙ තෙසං දුකඛසච්චංඤා උපපජ්ජති, මග්ගසච්චංඤා උපපජ්ජති. යසස වා පන මග්ගසච්චං උපපජ්ජති තසස දුකඛසච්චං උපපජ්ජතිති: අරුපෙ මග්ගසස උපපාදකඛණෙ තෙසං මග්ගසච්චං උපපජ්ජති. නො ච තෙසං දුකඛසච්චං උපපජ්ජති. පඤ්චොවාකාරෙ මග්ගසස උපපාදකඛණෙ තෙසං මග්ගසච්චංඤා උපපජ්ජති, දුකඛසච්චංඤා උපපජ්ජති.

2. යසස සමුදයසච්චං උපපජ්ජති තසස මග්ගසච්චං උපපජ්ජතිති: නො. යසස වා පන මග්ගසච්චං උපපජ්ජති තසස සමුදයසච්චං උපපජ්ජතිති: නො. (අනුලොමපුග්ගල)

3. යසු දුකඛසච්චං උපපජ්ජති තසු සමුදයසච්චං උපපජ්ජතිති: අසඤ්ඤසනෙන තසු දුකඛසච්චං උපපජ්ජති, නො ච තසු සමුදයසච්චං උපපජ්ජති. චතුචොකාරෙ පඤ්චොවාකාරෙ තසු දුකඛසච්චංඤා උපපජ්ජති, සමුදයසච්චංඤා උපපජ්ජති. යසු වා පන සමුදයසච්චං -පෙ- ආමන්තා.

යසු දුකඛසච්චං උපපජ්ජති තසු මග්ගසච්චං උපපජ්ජතිති: අපායෙ අසඤ්ඤසනෙන තසු දුකඛසච්චං උපපජ්ජති. නො ච තසු මග්ගසච්චං උපපජ්ජති. අච්ඤෙසෙ චතුචොකාරෙ පඤ්චොවාකාරෙ තසු දුකඛසච්චංඤා උපපජ්ජති, මග්ගසච්චංඤා උපපජ්ජති. යසු වා පන මග්ගසච්චං උපපජ්ජති තසු දුකඛසච්චං උපපජ්ජතිති: ආමන්තා.

4. යසු සමුදයසච්චං උපපජ්ජති තසු මග්ගසච්චං උපපජ්ජතිති: අපායෙ තසු සමුදයසච්චං උපපජ්ජති, නො ච තසු මග්ගසච්චං උපපජ්ජති. අච්ඤෙසෙ චතුචොකාරෙ පඤ්චොවාකාරෙ තසු සමුදයසච්චංඤා උපපජ්ජති, මග්ගසච්චංඤා උපපජ්ජති. යසු වා පන මග්ගසච්චං -පෙ- ආමන්තා. (අනුලොමඕකාස)

5. යසස යසු දුකඛසච්චං උපපජ්ජති තසස තසු සමුදයසච්චං උපපජ්ජතිති: -පෙ- (අනුලොමපුග්ගලොකාස)

(යසසකම්පී යසසයසුකම්පී සද්දිසං විඤාචරතඛිං.)

උත්පාදවාරය

1. යමකුට දුෂ්ඛසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය උපදී ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි තෘෂ්ණාවිප්‍රසක්ත-
විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ඔවුනට ද දුෂ්ඛසත්‍යය උපදී, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද උපදී. තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකෂණ-
යෙහි ඔවුනට දුෂ්ඛසත්‍යය ද උපදී, සමුදයසත්‍යය ද උපදී. තවද
යමකුට සමුදයසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට දුෂ්ඛසත්‍යය උපදී ද
යත්: එසේ යි.

යමකුට දුෂ්ඛසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය උපදී ද
යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි මාර්ගවිප්‍රසක්ත-
විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ඔවුනට ද දුෂ්ඛසත්‍යය උපදී, ඔවුනට
මාර්ගසත්‍යය නො ද උපදී. පඤ්චොපාකාරයෙහි මාර්ගයාගේ උත්-
පාදකෂණයෙහි ඔවුනට දුෂ්ඛසත්‍යය ද උපදී, මාර්ගසත්‍යය ද උපදී.
තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට දුෂ්ඛසත්‍යය උපදී ද
යත්: අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ඔවුනට මාර්ග-
සත්‍යය උපදී, ඔවුනට දුෂ්ඛසත්‍යය නො ද උපදී. පඤ්චොපාකාර-
යෙහි මාර්ගයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද
උපදී, දුෂ්ඛසත්‍යය ද උපදී.

2. යමකුට සමුදයසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය
උපදී ද යත්: නැති. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය උපදී නම්
ඔහුට සමුදයසත්‍යය උපදී ද යත්: නැති. (අනුලොමපුද්ගල යි.)

3. යම් තැනෙක දුෂ්ඛසත්‍යය උපදී නම් එහි සමුදයසත්‍යය
උපදී ද යත්: අසංඥසත්ථ වූ එහි දුෂ්ඛසත්‍යය උපදී, එහි සමු-
දයසත්‍යය නො ද උපදී. එහි චතුචොකාරයෙහි හා පඤ්චොපාකාර-
යෙහි දුෂ්ඛසත්‍යය ද උපදී, සමුදයසත්‍යය ද උපදී. තවද යම්
තැනෙක සමුදයසත්‍යය ... එසේ යි.

යම් තැනෙක දුෂ්ඛසත්‍යය උපදී නම් එහි මාර්ගසත්‍යය උපදී ද
යත්: එහි අපායයෙහි හා අසංඥසත්ථයෙහි දුෂ්ඛසත්‍යය උපදී,
එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද උපදී. එහි අවශෙෂ වූ චතුචොකාර-
යෙහි හා පඤ්චොපාකාරයෙහි දුෂ්ඛසත්‍යය ද උපදී, මාර්ගසත්‍යය ද
උපදී. තවද යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය උපදී නම් එහි දුෂ්ඛසත්‍යය
උපදී ද යත්: එසේ යි.

4. යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය උපදී නම් එහි මාර්ගසත්‍යය
උපදී ද යත්: එහි අපායයෙහි සමුදයසත්‍යය උපදී, එහි මාර්ග-
සත්‍යය නො ද උපදී. එහි අවශෙෂ වූ චතුචොකාරයෙහි හා
පඤ්චොපාකාරයෙහි සමුදයසත්‍යය ද උපදී, මාර්ගසත්‍යය ද උපදී.
තවද යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය ... එසේ යි. (අනුලොමාවකාශ යි.)

5. යමකුට යම් තැනෙක දුෂ්ඛසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට එහි
සමුදයසත්‍යය උපදී ද යත්: ... (අනුලොමපුද්ගලාවකාශ යි.)

(යස්සකය ද යස්සයත්ථකය ද සමාන ව විස්තර කළයුතු.)

6. යසස දුකඩසව්ව. තුපප්පති තසස සමුදයසව්ව. තුපප්පතිති: ආමනනා. යසස වා පන සමුදයසව්ව. තුපප්පති තසස දුකඩසව්ව. තුපප්පතිති: සබ්බසං උපපජ්ජනනානං පවනෙත තණ්හාවිප්පයුත- විතසස උපපදකඛණෙ තෙසං සමුදයසව්ව. තුපප්පති, නො ච තෙසං දුකඩසව්ව. තුපප්පති. සබ්බසං වචනනානං පවනෙත විතසස හඛකඛණෙ අරුපෙ මග්ගසස ච ඵලසස ච උපපදකඛණෙ තෙසං සමුදයසව්වකඛ තුපප්පති, දුකඩසව්වකඛ තුපප්පති.

යසස දුකඩසව්ව. තුපප්පති තසස මග්ගසව්ව. තුපප්පතිති: අරුපෙ මග්ගසස උපපදකඛණෙ තෙසං දුකඩසව්ව. තුපප්පති, නො ච තෙසං මග්ගසව්ව. තුපප්පති. සබ්බසං වචනනානං පවනෙත විතසස හඛකඛණෙ අරුපෙ ඵලසස උපපදකඛණෙ තෙසං දුකඩසව්වකඛ තුපප්පති මග්ගසව්වකඛ තුපප්පති. යසස වා පන මග්ගසව්ව. තුපප්පති තසස දුකඩසව්ව. තුපප්පතිති: සබ්බසං උපපජ්ජනනානං පවනෙත මග්ගවිප්පයුතවිතසස උපපදකඛණෙ තෙසං මග්ගසව්ව. තුපප්පති, නො ච තෙසං දුකඩසව්ව. තුපප්පති. සබ්බසං වචනනානං පවනෙත විතසස හඛකඛණෙ අරුපෙ ඵලසස උපපදකඛණෙ තෙසං මග්ගසව්වකඛ තුපප්පති, දුකඩසව්වකඛ තුපප්පති.

7. යසස සමුදයසව්ව. තුපප්පති තසස මග්ගසව්ව. තුපප්පතිති: මග්ගසස උපපදකඛණෙ තෙසං සමුදයසව්ව. තුපප්පති, නො ච තෙසං මග්ගසව්ව. තුපප්පති. සබ්බසං විතසස හඛකඛණෙ තණ්හාවිප්පයුත මග්ගවිප්පයුතවිතසස උපපදකඛණෙ නිරොධසමාපනනානං අසඤ්ඤසකානානං තෙසං සමුදයසව්වකඛ තුපප්පති. මග්ගසව්වකඛ තුපප්පති. යසස වා පන මග්ගසව්ව. තුපප්පති තසස සමුදයසව්ව. තුපප්පතිති: තණ්හාස උපපදකඛණෙ තෙසං මග්ගසව්ව. තුපප්පති, නො ච තෙසං සමුදයසව්ව. තුපප්පති. සබ්බසං විතසස හඛකඛණෙ මග්ගවිප්පයුතතණ්හාවිප්පයුතවිතසස¹ උපපදකඛණෙ නිරොධසමාපනනානං අසඤ්ඤසකානානං තෙසං මග්ගසව්වකඛ තුපප්පති. සමුදයසව්වකඛ තුපප්පති. (පච්චනිකපුග්ගල)

8. යසු දුකඩසව්ව. තුපප්පති තසු සමුදයසව්ව. තුපප්පතිති: නසී. යසු වා පන සමුදයසව්ව. තුපප්පති තසු දුකඩසව්ව. තුපප්පතිති: උපපජ්ජති.

යසු දුකඩසව්ව. තුපප්පති තසු මග්ගසව්ව. තුපප්පතිති: නසී. යසු වා පන මග්ගසව්ව. තුපප්පති තසු දුකඩසව්ව. තුපප්පතිති: උපපජ්ජති.

1. තණ්හාවිප්පයුතමග්ගවිප්පයුතවිතසස - සිමි.

6. යමකුට දූෂිතභාවය නූපදී නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නූපදී ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට දූෂිතභාවය නූපදී ද යත්: උපන්තා වූ සියල්ලන්ට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි තෘෂ්ණාවිප්‍රසුක්ත විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ඔවුන්ට ද සමුදයසත්‍යය නූපදී, ඔවුන්ට දූෂිතභාවය නො ද නූපදී. ව්‍යුත්පන්න වන්නා වූ සියල්ලන්ට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවිකත්වයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේත් ඵලයාගේත් උත්පාදකත්වයෙහි ද යි ඔවුන්ට සමුදයසත්‍යය ද නූපදී, දූෂිතභාවය ද නූපදී.

යමකුට දූෂිතභාවය නූපදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නූපදී ද යත්: අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ඔවුන්ට දූෂිතභාවය නූපදී, ඔවුන්ට මාර්ගසත්‍යය නො ද නූපදී. ව්‍යුත්පන්න වන්නා වූ සියල්ලන්ට ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවිකත්වයෙහි ද අරූපයෙහි ඵලයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යි ඔවුන්ට දූෂිතභාවය ද නූපදී. මාර්ගසත්‍යය ද නූපදී. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට දූෂිතභාවය නූපදී ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලන්ට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි මාර්ගවිප්‍රසුක්ත විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද ඔවුන්ට මාර්ගසත්‍යය නූපදී, ඔවුන්ට දූෂිතභාවය නො ද නූපදී. ව්‍යුත්පන්න වන්නා වූ සියල්ලන්ට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවිකත්වයෙහි ද අරූපයෙහි ඵලයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යි ඔවුන්ට මාර්ගසත්‍යය ද නූපදී, දූෂිතභාවය ද නූපදී.

7. යමකුට සමුදයසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නූපදී ද යත්: මාර්ගයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ඔවුන්ට සමුදයසත්‍යය නූපදී. ඔවුන්ට මාර්ගසත්‍යය නො ද නූපදී. සියල්ලන්ට විත්තයාගේ භවිකත්වයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසුක්ත මාර්ගවිප්‍රසුක්ත විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද නිරෝධයට සමවැද්දුණුවනට ද අසංඤ්ජනනවට ද යි ඔවුන්ට සමුදයසත්‍යය ද නූපදී, මාර්ගසත්‍යය ද නූපදී. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නූපදී ද යත්: තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්වයෙහි ඔවුන්ට මාර්ගසත්‍යය නූපදී, ඔවුන්ට සමුදයසත්‍යය නො ද නූපදී. සියල්ලන්ට විත්තයාගේ භවිකත්වයෙහි ද මාර්ගවිප්‍රසුක්ත තෘෂ්ණාවිප්‍රසුක්ත විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද නිරෝධයට සමවැද්දුණුවනට ද අසංඤ්ජනනවට ද යි ඔවුන්ට මාර්ගසත්‍යය ද නූපදී, සමුදයසත්‍යය ද නූපදී. (ප්‍රත්‍යක්ෂ පුද්ගල යි.)

8. යම් තැනෙක දූෂිතභාවය නූපදී නම් එහි සමුදයසත්‍යය නූපදී ද යත්: නැතී. තවද යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නූපදී නම් එහි දූෂිතභාවය නූපදී ද යත්: උපදී.

යම් තැනෙක දූෂිතභාවය නූපදී නම් එහි සමුදයසත්‍යය නූපදී ද යත්: නැතී. තවද යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නූපදී නම් එහි දූෂිතභාවය නූපදී ද යත්: උපදී.

9. යත් සමුදයසච්චං නුපපජ්ඣති තත් මග්ගසච්චං නුපපජ්ඣතිති: ආමනායා, යත් චා පන මග්ගසච්චං නුපපජ්ඣති තත් සමුදයසච්චං නුපපජ්ඣතිති: අපායෙ තත් මග්ගසච්චං නුපපජ්ඣති, නො ච තත් සමුදයසච්චං නුපපජ්ඣති. අසඤ්ඤසකො තත් මග්ගසච්චං නුපපජ්ඣති, සමුදයසච්චං නුපපජ්ඣති. (පච්චනීකමකාස)

10. යස්ස යත් දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣති තස්ස තත් සමුදයසච්චං නුපපජ්ඣතිති: ආමනායා, යස්ස චා පන යත් සමුදයසච්චං නුපපජ්ඣති තස්ස තත් දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣතිති: සංඛේසං උපපජ්ඣනානං, පවනෙ තණ්හාවිපජ්ජනාවිකාසං උපපාදකම්මෙ තෙසං තත් සමුදයසච්චං නුපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣති. සංඛේසං වචනානං, පවනෙ විකාසං හබ්බකම්මෙ, අරුපෙ මග්ගසං ච ඵලසං ච උපපාදකම්මෙ තෙසං තත් සමුදයසච්චං නුපපජ්ඣති, දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣති.

යස්ස යත් දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣති තස්ස තත් මග්ගසච්චං නුපපජ්ඣතිති, අරුපෙ මග්ගසං උපපාදකම්මෙ තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් මග්ගසච්චං නුපපජ්ඣති සංඛේසං වචනානං, පවනෙ විකාසං හබ්බකම්මෙ, අරුපෙ ඵලසං උපපාදකම්මෙ තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣති, මග්ගසච්චං නුපපජ්ඣති, යස්ස චා පන යත් මග්ගසච්චං නුපපජ්ඣති. තස්ස තත් දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣතිති: සංඛේසං උපපජ්ඣනානං පවනෙ මග්ගවිපජ්ජනාවිකාසං උපපාදකම්මෙ තෙසං තත් මග්ගසච්චං නුපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣති. සංඛේසං වචනානං, පවනෙ විකාසං හබ්බකම්මෙ, අරුපෙ ඵලසං උපපාදකම්මෙ තෙසං තත් මග්ගසච්චං නුපපජ්ඣති, දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣති.

11. යස්ස යත් සමුදයසච්චං නුපපජ්ඣති තස්ස තත් මග්ගසච්චං නුපපජ්ඣතිති: මග්ගසං උපපාදකම්මෙ තෙසං තත් සමුදයසච්චං නුපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් මග්ගසච්චං නුපපජ්ඣති. සංඛේසං විකාසං හබ්බකම්මෙ තණ්හාවිපජ්ජනාමග්ගවිපජ්ජනාවිකාසං උපපාදකම්මෙ, නිරොධසමාපනානං, අසඤ්ඤසකානං තෙසං තත් සමුදයසච්චං නුපපජ්ඣති, මග්ගසච්චං නුපපජ්ඣති. යස්ස චා පන යත් මග්ගසච්චං නුපපජ්ඣති, තස්ස තත් සමුදයසච්චං නුපපජ්ඣතිති: තණ්හාය උපපාදකම්මෙ තෙසං තත් මග්ගසච්චං නුපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් සමුදයසච්චං නුපපජ්ඣති. සංඛේසං විකාසං හබ්බකම්මෙ මග්ගවිපජ්ජනාතණ්හාවිපජ්ජනාවිකාසං උපපාදකම්මෙ, නිරොධසමාපනානං, අසඤ්ඤසකානං තෙසං තත් මග්ගසච්චං නුපපජ්ඣති, සමුදයසච්චං නුපපජ්ඣති. (පච්චනීක සුග්ගලොකාස)

පච්චසන්නවාරො.

9. යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නූපදී නම් එහි මාර්ගසත්‍යය නූපදී ද යත්: එසේ යි. තවද යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නූපදී නම් එහි සමුදයසත්‍යය නූපදී ද යත්: ඒ අපායයෙහි මාර්ගසත්‍යය නූපදී, එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නූපදී. ඒ අසංඥසත්‍යයෙහි මාර්ගසත්‍යය ද නූපදී, සමුදයසත්‍යය ද නූපදී. (ප්‍රත්‍යන්තීකාවකාශ යි.)

10. යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතත්‍වය නූපදී නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නූපදී ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට එහි දූෂිතත්‍වය නූපදී ද යත්: උපදායා සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි තෘෂ්ණාවිප්‍රසුක්තචිත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ඔවුනට ද එහි සමුදයසත්‍යය නූපදී, ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය නො ද නූපදී. ව්‍යුත්ත වන්තා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ භවකෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේත් ඵලයාගේත් උත්පාදකෂණයෙහි ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නූපදී, දූෂිතත්‍වය ද නූපදී.

යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතත්‍වය නූපදී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නූපදී ද යත්: අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය නූපදී, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නූපදී. ව්‍යුත්ත වන්තා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ භවකෂණයෙහි ද අරූපයෙහි ඵලයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය ද නූපදී, මාර්ගසත්‍යය ද නූපදී. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට එහි දූෂිතත්‍වය නූපදී ද යත්: උපදායා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි මාර්ගවිප්‍රසුක්තචිත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ඔවුනට ද එහි මාර්ගසත්‍යය නූපදී, ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය නො ද නූපදී. ව්‍යුත්ත වන්තා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ භවකෂණයෙහි ද අරූපයෙහි ඵලයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නූපදී, දූෂිතත්‍වය ද නූපදී.

11. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නූපදී ද යත්: මාර්ගයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නූපදී, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නූපදී. සියල්ලනට චිත්තයාගේ භවකෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසුක්ත මාර්ගවිප්‍රසුක්ත චිත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද නිරෝධයට සමච්ඡිද්ධතාවට ද අසංඥසත්‍යයට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නූපදී, මාර්ගසත්‍යය ද නූපදී. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නූපදී ද යත්: තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකෂණයෙහි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නූපදී, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නූපදී. සියල්ලනට චිත්තයාගේ භවකෂණයෙහි ද මාර්ගවිප්‍රසුක්ත තෘෂ්ණාවිප්‍රසුක්ත චිත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද නිරෝධයට සමච්ඡිද්ධතාවට ද අසංඥසත්‍යයට ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නූපදී, සමුදයසත්‍යය ද නූපදී. (ප්‍රත්‍යන්තීක පුද්ගලාවකාශ යි.)

ප්‍රත්‍යන්තීකවාර යි.

12. යසං දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣත්තං තස්ස සමුදයසච්චං උපපජ්ඣන්ති: ආමනාහු. යසං වා පන සමුදයසච්චං උපපජ්ඣත්තං තස්ස දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣන්ති: ආමනාහු.

යසං දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣත්තං තස්ස මග්ගසච්චං උපපජ්ඣන්ති: අනභිසමෙතාවීනං තෙසං දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣත්තං, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං උපපජ්ඣත්තං. අභිසමෙතාවීනං තෙසං දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣත්තං, මග්ගසච්චං උපපජ්ඣත්තං. යසං වා පන මග්ගසච්චං -ප- උපපජ්ඣන්ති: ආමනාහු.

13. යසං සමුදයසච්චං උපපජ්ඣත්තං තස්ස මග්ගසච්චං උපපජ්ඣන්ති: අනභිසමෙතාවීනං තෙසං සමුදයසච්චං උපපජ්ඣත්තං, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං උපපජ්ඣත්තං. අභිසමෙතාවීනං තෙසං සමුදයසච්චං උපපජ්ඣත්තං, මග්ගසච්චං උපපජ්ඣත්තං. යසං වා පන -ප- උපපජ්ඣන්ති: ආමනාහු. (අනුලොමපුග්ගල)

14. යත්ත දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣත්තං -ප- (අනුලොමමකාස) (යත්තච්චි සබ්බත්තං සද්ධිසං. තනන් නානාකරණං හෙට්ඨා යත්තසද්ධිසං)

15. යසං යත්ත දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣත්තං තස්ස තත්ත සමුදයසච්චං උපපජ්ඣන්ති: සුද්ධාවාසානං දුතියෙ විකෙත වකතමානෙ අසඤ්ඤසන්තානං තෙසං තත්ත දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣත්තං, නො ච තෙසං තත්ත සමුදයසච්චං උපපජ්ඣත්තං. ඉතරෙසං චතුලොකාරානං පඤ්ඤාලොකාරානං තෙසං තත්ත දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣත්තං, සමුදයසච්චං උපපජ්ඣත්තං. යසං වා පන යත්ත සමුදයසච්චං -ප- උපපජ්ඣන්ති: ආමනාහු.

යසං යත්ත දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣත්තං තස්ස තත්ත මග්ගසච්චං උපපජ්ඣන්ති: සුද්ධාවාසානං දුතියෙ විකෙත වකතමානෙ අනභිසමෙතාවීනං, අසඤ්ඤසන්තානං තෙසං තත්ත දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣත්තං නො ච තෙසං තත්ත මග්ගසච්චං උපපජ්ඣත්තං. අභිසමෙතාවීනං තෙසං තත්ත දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣත්තං, මග්ගසච්චං උපපජ්ඣත්තං. යසං වා පන යත්ත මග්ගසච්චං -ප- උපපජ්ඣන්ති: ආමනාහු.

16. යසං යත්ත සමුදයසච්චං උපපජ්ඣත්තං තස්ස තත්ත මග්ගසච්චං උපපජ්ඣන්ති: සුද්ධාවාසානං දුතියෙ අකුසලෙ විකෙත වකතමානෙ අනභිසමෙතාවීනං තෙසං තත්ත සමුදයසච්චං උපපජ්ඣත්තං, නො ච තෙසං තත්ත මග්ගසච්චං උපපජ්ඣත්තං. අභිසමෙතාවීනං තෙසං තත්ත සමුදයසච්චං උපපජ්ඣත්තං, මග්ගසච්චං උපපජ්ඣත්තං. යසං වා පන යත්ත මග්ගසච්චං -ප- උපපජ්ඣන්ති: ආමනාහු (අනුලොමපුග්ගලොකාස)

12. යමකුට දූෂිතත්වය උපන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය උපන්නේ නම් ඔහුට දූෂිතත්වය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

යමකුට දූෂිතත්වය උපන්නේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය උපන්නේ ද යත්: (වතුරායාච්ඡන්දාධිකාරියාන) අභිසමයට නො පැමිණියා වූ ඔවුනට දූෂිතත්වය උපන්නේ ය, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද උපන්නේ ය. අභිසමයට පැමිණියා වූ ඔවුනට දූෂිතත්වය ද උපන්නේ ය, මාර්ගසත්‍යය ද උපන්නේ ය. තවද යමකුට මාර්ග සත්‍යය ... උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

13. යමකුට සමුදයසත්‍යය උපන්නේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය උපන්නේ ද යත්: අභිසමයට නො පැමිණියා වූ ඔවුනට සමුදය සත්‍යය උපන්නේ ය, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද උපන්නේ ය: අභිසමයට පැමිණියා වූ ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද උපන්නේ ය, මාර්ගසත්‍යය ද උපන්නේ ය. තවද යමකුට ... උපන්නේ ද යත්: එසේ යි. (අනුලොම සුද්ධල යි.)

14. යම් තැනෙක දූෂිතත්වය උපන්නේ නම් ... (අනුලොම මාවකාශ යි.) (යක්කය ද සියලු තත්ති සඳහා යැ. පාළිනානාකිය යටි යක්කයෙහි මෙනි.)

15. යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතත්වය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය උපන්නේ ද යත්: දෙවන සිත පවත්නා කල්හි ශුඛාවාසයනට ද අසංඤ්ජනියනට ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්වය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද උපන්නේ ය. සෙසු චතුරවොකාරයනට ද පඤ්චවොකාරයනට ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්වය ද උපන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද උපන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය ... උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතත්වය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය උපන්නේ ද යත්: දෙවන සිත පවත්නා කල්හි ශුඛාවාසයනට ද අභිසමයට නො පැමිණියවුනට ද අසංඤ්ජනියනට ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්වය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි මාර්ග සත්‍යය නො ද උපන්නේ ය. අභිසමයට පැමිණියා වූ ඔවුනට එහි දූෂිතත්වය ද උපන්නේ ය. මාර්ගසත්‍යය ද උපන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනක මාර්ගසත්‍යය ... උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

16. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය උපන්නේ ද යත්: දෙවන අකුශලචිත්තය පවත්නා කල්හි ශුඛාවාසයනට ද අභිසමයට නො පැමිණියවුනට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි මාර්ග සත්‍යය නො ද උපන්නේ ය. අභිසමයට පැමිණියා වූ ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද උපන්නේ ය, මාර්ගසත්‍යය ද උපන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය ... උපන්නේ ද යත්: එසේ යි. (අනුලොම සුද්ධලාවකාශ යි.)

17. යසං දුක්ඛසච්චං නුපපථිත්තං තසං සමුදයසච්චං නුපපථිත්තං නහී. යසං වා පන සමුදයසච්චං -පෙ- නුපපථිත්තං නහී.

යසං දුක්ඛසච්චං නුපපථිත්තං තසං මග්ගසච්චං නුපපථිත්තං නහී. යසං වා පන මග්ගසච්චං නුපපථිත්තං තසං දුක්ඛසච්චං නුපපථිත්තං උපපථිත්තං.

18. යසං සමුදයසච්චං නුපපථිත්තං තසං මග්ගසච්චං නුපපථිත්තං නහී. යසං වා පන මග්ගසච්චං -පෙ- නුපපථිත්තං උපපථිත්තං. (පච්චනීකපුග්ගල)

19. යත් දුක්ඛසච්චං නුපපථිත්තං -පෙ- (පච්චනීකමකාස)

20. යසං යත් දුක්ඛසච්චං නුපපථිත්තං තසං තත් සමුදයසච්චං නුපපථිත්තං ආමන්තා. යසං වා පන යත් සමුදයසච්චං නුපපථිත්තං තසං තත් දුක්ඛසච්චං නුපපථිත්තං සුද්ධාවාසානං දුතියෙ විනෙක වත්තමානෙ අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත් සමුදයසච්චං නුපපථිත්තං, නො ච තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං නුපපථිත්තං. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් සමුදයසච්චං නුපපථිත්තං, දුක්ඛසච්චං නුපපථිත්තං.

යසං යත් දුක්ඛසච්චං නුපපථිත්තං තසං තත් මග්ගසච්චං නුපපථිත්තං ආමන්තා. යසං වා පන යත් මග්ගසච්චං නුපපථිත්තං තසං තත් දුක්ඛසච්චං නුපපථිත්තං සුද්ධාවාසානං දුතියෙ විනෙක වත්තමානෙ අනඤ්ඤමෙතචීනං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත් මග්ගසච්චං නුපපථිත්තං, නො ච තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං නුපපථිත්තං. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් මග්ගසච්චං නුපපථිත්තං, දුක්ඛසච්චං නුපපථිත්තං.

21. යසං යත් සමුදයසච්චං නුපපථිත්තං තසං තත් මග්ගසච්චං නුපපථිත්තං ආමන්තා. යසං වා පන යත් මග්ගසච්චං නුපපථිත්තං තසං තත් සමුදයසච්චං නුපපථිත්තං සුද්ධාවාසානං දුතියෙ අකුසලෙ විනෙක වත්තමානෙ, අනඤ්ඤමෙතචීනං තෙසං තත් මග්ගසච්චං නුපපථිත්තං, නො ච තෙසං තත් සමුදයසච්චං නුපපථිත්තං. සුද්ධාවාසානං දුතියෙ විනෙක වත්තමානෙ, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත් මග්ගසච්චං නුපපථිත්තං, සමුදයසච්චං නුපපථිත්තං. (පච්චනීකපුග්ගලොකාස)

අතිතවාරො.

17. යමකුට දූෂිතභාවය නූපන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නූපන්නේ ද යත්: නැති. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය ... නූපන්නේ ද යත්: නැති.

යමකුට දූෂිතභාවය නූපන්නේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නූපන්නේ ද යත්: නැති. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නූපන්නේ නම් ඔහුට දූෂිතභාවය නූපන්නේ ද යත්: උපන්නේ යි.

18. යමකුට සමුදයසත්‍යය නූපන්නේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නූපන්නේ ද යත්: නැති. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය ... නූපන්නේ ද යත්: උපන්නේ යි. (ප්‍රත්‍යන්තික පුද්ගල යි.)

19. යම් තැනෙක දූෂිතභාවය නූපන්නේ නම් ... (ප්‍රත්‍යන්තිකාවකාශ යි.)

20. යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතභාවය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නූපන්නේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි දූෂිතභාවය නූපන්නේ ද යත්: දෙවන සිත පවත්නා කල්හි ඉද්ධිචායනාදි ද අසංඥසන්ධියනාදි යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නූපන්නේ ය, ඔවුනට එහි දූෂිතභාවය නො ද නූපන්නේ ය. ඉද්ධිචායනාදියෙහි උපද්‍රවන වූ ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නූපන්නේ ය, දූෂිතභාවය ද නූපන්නේ යි.

යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතභාවය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නූපන්නේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි දූෂිතභාවය නූපන්නේ ද යත්: දෙවන සිත පවත්නා කල්හි ඉද්ධිචායනාදි ද අභිසමයට නො පැමිණියවුනට ද අසංඥසන්ධියනාදි යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නූපන්නේ ය, ඔවුනට එහි දූෂිතභාවය නො ද නූපන්නේ ය. ඉද්ධිචායනාදියෙහි උපද්‍රවන වූ ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නූපන්නේ ය, දූෂිතභාවය ද නූපන්නේ යි.

21. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නූපන්නේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නූපන්නේ ද යත්: දෙවන අකුලල විත්තය පවත්නා කල්හි ඉද්ධිචායනාදි ද අභිසමයට නො පැමිණියවුනට ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නූපන්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නූපන්නේ ය. දෙවන සිත පවත්නා කල්හි ඉද්ධිචායනාදි ද අසංඥසන්ධියනාදි යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නූපන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද නූපන්නේ යි. (ප්‍රත්‍යන්තික පුද්ගලාවකාශ යි.)

අතිතවාර යි.

22. යසං දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣස්සති තස්ස සමුදයසච්චං උපපජ්ඣස්සතිති: අග්ගමග්ගසමධිනිං, අරහන්යානං යසං විතතස්ස අනන්තරා අභගමග්ගා පටිලභිස්සන්ති තෙසං දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං උපපජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං තෙසං දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣස්සති, සමුදයසච්චං උපපජ්ඣස්සති. යසං චා පන සමුදයසච්චං -පෙ- ආමන්යා.

යසං දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣස්සති තස්ස මග්ගසච්චං උපපජ්ඣස්සතිති: අග්ගමග්ගසමධිනිං, අරහන්යානං යෙ ච පුටුඤ්ඤා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං උපපජ්ඣස්සති. යසං විතතස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගා පටිලභිස්සන්ති යෙ ච ශ්‍රේෂ්ඨ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣස්සති, මග්ගසච්චං උපපජ්ඣස්සති. යසං චා පන මග්ගසච්චං -පෙ- උපපජ්ඣස්සතිති: ආමන්යා,

23. යසං සමුදයසච්චං උපපජ්ඣස්සති තස්ස මග්ගසච්චං උපපජ්ඣස්සතිති: යෙ පුටුඤ්ඤා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං සමුදයසච්චං උපපජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං උපපජ්ඣස්සති. යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං සමුදයසච්චං ච උපපජ්ඣස්සති, මග්ගසච්චං උපපජ්ඣස්සති. යසං චා පන මග්ගසච්චං උපපජ්ඣස්සති තස්ස සමුදයසච්චං උපපජ්ඣස්සතිති: යසං විතතස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගා පටිලභිස්සන්ති තෙසං මග්ගසච්චං උපපජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං උපපජ්ඣස්සති. යෙ ච ශ්‍රේෂ්ඨ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං මග්ගසච්චං උපපජ්ඣස්සති, සමුදයසච්චං උපපජ්ඣස්සති. (අනුලොම පුග්ගල)

24. යස් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣස්සති -පෙ- (අනුලොමඕකාස)

25. යසං යස් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣස්සති තස්ස තස් සමුදයසච්චං උපපජ්ඣස්සතිති: අග්ගමග්ගසමධිනිං, අරහන්යානං යසං විතතස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගා පටිලභිස්සන්ති අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තස් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තස් සමුදයසච්චං උපපජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං චතුචොකාරානං පඤ්චොකාරානං තෙසං තස් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣස්සති, සමුදයසච්චං උපපජ්ඣස්සති. යසං චා පන යස් සමුදයසච්චං උපපජ්ඣස්සති -පෙ- උපපජ්ඣස්සතිති: ආමන්යා.

22. යමකුට දූෂිතභාවය උපදින්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමඛිනිතව ද රහත්තව ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය ලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද දූෂිතභාවය උපදින්නේ ය, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට දූෂිතභාවය ද උපදින්නේය, සමුදයසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය ... එසේ යි.

යමකුට දූෂිතභාවය උපදින්නේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමඛිනිතව ද රහත්තව ද යම් ද පෘථග්භවත කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද දූෂිතභාවය උපදින්නේ ය, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද යි ඔවුනට දූෂිතභාවය ද උපදින්නේ ය. මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය ... උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

23. යමකුට සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: යම් පෘථග්භවත කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද උපදින්නේ ය, මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය, අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. (අනුලොම සුද්ධල යි.)

24. යම් තැනෙක දූෂිතභාවය උපදින්නේ නම් ... (අනුලොමාවකාශ යි.)

25. යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතභාවය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමඛිනිතව ද රහත්තව ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද අසංඥසන්ධියනව ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතභාවය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු චතුර්වේදිකාරයනව ද පඤ්චවේදිකාරයනව ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතභාවය ද උපදින්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ නම් ... උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

යසං යදා දුකඛසච්චං උපපජ්ජිසංති තස්ස තදා මග්ගසච්චං උපපජ්ජිසංතිති: අග්ගමග්ගසමඛිනිං අරහතානාං යෙ ච සුචුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිසංතිති, ආපාඨිකානාං අසඤ්ඤාසත්තානාං තෙසං තදා දුකඛසච්චං උපපජ්ජිසංති, නො ච තෙසං තදා මග්ගසච්චං උපපජ්ජිසංති. යසං විතක්ඛං අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිසංතිති යෙ චඤ්ඤා මග්ගං පටිලභිසංතිති තෙසං තදා දුකඛසච්චං උපපජ්ජිසංති, මග්ගසච්චං උපපජ්ජිසංති. යසං චා පන යදා මග්ගසච්චං උපපජ්ජිසංති තස්ස තදා දුකඛසච්චං උපපජ්ජිසංතිති: ආමන්තා.

26. යසං යදා සමුදයසච්චං උපපජ්ජිසංති තස්ස තදා මග්ගසච්චං උපපජ්ජිසංතිති: ආපාඨිකානාං යෙ ච සුචුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිසංතිති තෙසං තදා සමුදයසච්චං උපපජ්ජිසංති, නො ච තෙසං තදා මග්ගසච්චං උපපජ්ජිසංති. යෙ ච මග්ගං පටිලභිසංතිති තෙසං තදා සමුදයසච්චං උපපජ්ජිසංති, මග්ගසච්චං උපපජ්ජිසංති. යසං චා පන යදා මග්ගසච්චං උපපජ්ජිසංති තස්ස තදා සමුදයසච්චං උපපජ්ජිසංතිති: යසං විතක්ඛං අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිසංතිති තෙසං තදා මග්ගසච්චං උපපජ්ජිසංති, නො ච තෙසං තදා සමුදයසච්චං උපපජ්ජිසංති, යෙ චඤ්ඤා මග්ගං පටිලභිසංතිති තෙසං තදා මග්ගසච්චං උපපජ්ජිසංති, සමුදයසච්චං උපපජ්ජිසංති. (අනුලොමදුග්ගලොකාස)

27. යසං දුකඛසච්චං නුපපජ්ජිසංති තස්ස සමුදයසච්චං නුපපජ්ජිසංතිති: ආමන්තා. යසං චා පන සමුදයසච්චං නුපපජ්ජිසංති තස්ස දුකඛසච්චං නුපපජ්ජිසංතිති: අග්ගමග්ගසමඛිනිං අරහතානාං යසං විතක්ඛං අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිසංතිති තෙසං සමුදයසච්චං නුපපජ්ජිසංති, නො ච තෙසං දුකඛසච්චං නුපපජ්ජිසංති. පඤ්චමචිත්තසමඛිනිං තෙසං සමුදයසච්චං නුපපජ්ජිසංති, දුකඛසච්චං නුපපජ්ජිසංති.

යසං දුකඛසච්චං නුපපජ්ජිසංති තස්ස මග්ගසච්චං නුපපජ්ජිසංතිති: ආමන්තා. යසං චා පන මග්ගසච්චං නුපපජ්ජිසංති තස්ස දුකඛසච්චං නුපපජ්ජිසංතිති: අග්ගමග්ගසමඛිනිං අරහතානාං යෙ ච සුචුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිසංතිති තෙසං මග්ගසච්චං නුපපජ්ජිසංති, නො ච තෙසං දුකඛසච්චං නුපපජ්ජිසංති. පඤ්චමචිත්තසමඛිනිං තෙසං මග්ගසච්චං නුපපජ්ජිසංති, දුකඛසච්චං නුපපජ්ජිසංති.

යමකුට යම් තැනෙක දුෂ්ඨභාවය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගභාවය උපදින්නේ ද යත්: අභ්‍යන්තරව සම්බන්ධව ද රහස්-
 නව ද යම් ද පෘථග්වේදන කෙරෙහි මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු
 නම් ඔවුන්ට ද ආපාදිතයන්ට ද අසංඥාසත්‍යයන්ට ද යි ඔවුන්ට
 එහි දුෂ්ඨභාවය උපදින්නේ ය, ඔවුන්ට එහි මාර්ගභාවය නො ද
 උපදින්නේ ය. යම් සිතකට අනතුරු වූ අභ්‍යන්තරව පිළිලබන්නාහු
 ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙරෙහි මාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද යි
 ඔවුන්ට එහි දුෂ්ඨභාවය ද උපදින්නේ ය, මාර්ගභාවය ද උප-
 දින්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගභාවය උපදින්නේ
 නම් ඔහුට එහි දුෂ්ඨභාවය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

26. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයභාවය උපදින්නේ නම්
 ඔහුට එහි මාර්ගභාවය උපදින්නේ ද යත්: ආපාදිතයන්ට ද
 යම් ද පෘථග්වේදන කෙරෙහි මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම්
 ඔවුන්ට ද එහි සමුදයභාවය උපදින්නේ ය, ඔවුන්ට එහි මාර්ග-
 භාවය නො ද උපදින්නේ ය. යම් ද කෙරෙහි මාර්ගය පිළි-
 ලබන්නාහු නම් ඔවුන්ට එහි සමුදයභාවය ද උපදින්නේ ය,
 මාර්ගභාවය ද උපදින්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ග
 භාවය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයභාවය උපදින්නේ ද
 යත්: යම් සිතකට අනතුරු වූ අභ්‍යන්තරව පිළිලබන්නාහු නම්
 ඔවුන්ට එහි මාර්ගභාවය උපදින්නේ ය, ඔවුන්ට එහි සමුදය
 භාවය නො ද උපදින්නේ ය. අන්‍ය වූ ද යම් කෙරෙහි මාර්ගය
 පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුන්ට එහි මාර්ගභාවය ද උපදින්නේ ය,
 සමුදයභාවය ද උපදින්නේ යි. (අනුලොම පුද්ගලවකාශ යි.)

27. යමකුට දුෂ්ඨභාවය නුපදින්නේ නම් ඔහුට සමුදයභාවය
 නුපදින්නේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට සමුදයභාවය
 නුපදින්නේ නම් ඔහුට දුෂ්ඨභාවය නුපදින්නේ ද යත්: අභ්‍යන්තරව
 සම්බන්ධව ද රහස්නව ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අභ්‍යන්තරව
 පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුන්ට ද සමුදයභාවය නුපදින්නේ ය,
 ඔවුන්ට දුෂ්ඨභාවය නො ද නුපදින්නේ ය, පශ්චිමවිත්තසමය වූ
 ඔවුන්ට සමුදයභාවය ද නුපදින්නේ ය, දුෂ්ඨභාවය ද නුප-
 දින්නේ යි.

යමකුට දුෂ්ඨභාවය නුපදින්නේ නම් ඔහුට මාර්ගභාවය
 නුපදින්නේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට මාර්ගභාවය නුප-
 දින්නේ නම් ඔහුට දුෂ්ඨභාවය නුපදින්නේ ද යත්: අභ්‍යන්තරව
 සම්බන්ධව ද රහස්නව ද යම් ද පෘථග්වේදන කෙරෙහි මාර්ගය
 නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුන්ට ද මාර්ගභාවය නුපදින්නේ ය.
 ඔවුන්ට දුෂ්ඨභාවය නො ද නුපදින්නේ ය. පශ්චිමවිත්තසමය වූ
 ඔවුන්ට මාර්ගභාවය ද නුපදින්නේ ය, දුෂ්ඨභාවය ද
 නුපදින්නේ යි.

28. යස්ස සමුදයසච්චං නුපපථ්ඤ්ඤති තස්ස මග්ගසච්චං නුපපථ්ඤ්ඤතිති : යස්ස විතකස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං සමුදයසච්චං නුපපථ්ඤ්ඤති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං නුපපථ්ඤ්ඤති, අග්ගමග්ගසමධිගීනං, අරහන්තානං තෙසං සමුදයසච්චං නුපපථ්ඤ්ඤති, මග්ගසච්චං නුපපථ්ඤ්ඤති. යස්ස චා පන මග්ගසච්චං නුපපථ්ඤ්ඤති තස්ස සමුදයසච්චං නුපපථ්ඤ්ඤතිති: යෙ ච පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං මග්ගසච්චං නුපපථ්ඤ්ඤති, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං නුපපථ්ඤ්ඤති. අග්ගමග්ගසමධිගීනං අරහන්තානං තෙසං මග්ගසච්චං නුපපථ්ඤ්ඤති, සමුදයසච්චං නුපපථ්ඤ්ඤති. (පච්චනීකපුග්ගල)

29. යස්ස දුක්ඛසච්චං නුපපථ්ඤ්ඤති -පෙ- (පච්චනීකඛිකාස)

30. යස්ස යස්ස දුක්ඛසච්චං නුපපථ්ඤ්ඤති තස්ස තස්ස සමුදයසච්චං නුපපථ්ඤ්ඤතිති: ආමන්තා. යස්ස චා පන යස්ස සමුදයසච්චං නුපපථ්ඤ්ඤති තස්ස තස්ස දුක්ඛසච්චං නුපපථ්ඤ්ඤතිති: අග්ගමග්ගසමධිගීනං අරහන්තානං, යස්ස විතකස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තස්ස සමුදයසච්චං නුපපථ්ඤ්ඤති, නො ච තෙසං තස්ස දුක්ඛසච්චං නුපපථ්ඤ්ඤති. පච්චමචිත්තසමධිගීනං මහස්සං තස්ස සමුදයසච්චං නුපපථ්ඤ්ඤති, දුක්ඛසච්චං නුපපථ්ඤ්ඤති,

යස්ස යස්ස දුක්ඛසච්චං නුපපථ්ඤ්ඤති තස්ස තස්ස මග්ගසච්චං නුපපථ්ඤ්ඤතිති: ආමන්තා. යස්ස චා පන යස්ස මග්ගසච්චං නුපපථ්ඤ්ඤති තස්ස තස්ස දුක්ඛසච්චං නුපපථ්ඤ්ඤතිති: අග්ගමග්ගසමධිගීනං අරහන්තානං යෙ ච පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති ආපාධිකානං අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තස්ස මග්ගසච්චං නුපපථ්ඤ්ඤති, නො ච තෙසං තස්ස දුක්ඛසච්චං නුපපථ්ඤ්ඤති. පච්චමචිත්තසමධිගීනං තෙසං තස්ස මග්ගසච්චං නුපපථ්ඤ්ඤති, දුක්ඛසච්චං නුපපථ්ඤ්ඤති.

31. යස්ස යස්ස සමුදයසච්චං නුපපථ්ඤ්ඤති තස්ස තස්ස මග්ගසච්චං නුපපථ්ඤ්ඤතිති: යස්ස විතකස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තස්ස සමුදයසච්චං නුපපථ්ඤ්ඤති, නො ච තෙසං තස්ස මග්ගසච්චං නුපපථ්ඤ්ඤති, අග්ගමග්ගසමධිගීනං, අරහන්තානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තස්ස සමුදයසච්චං නුපපථ්ඤ්ඤති, මග්ගසච්චං නුපපථ්ඤ්ඤති. යස්ස චා පන යස්ස මග්ගසච්චං නුපපථ්ඤ්ඤති තස්ස තස්ස සමුදයසච්චං නුපපථ්ඤ්ඤතිති: ආපාධිකානං, යෙ ච පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තස්ස මග්ගසච්චං නුපපථ්ඤ්ඤති, නො ච තෙසං තස්ස සමුදයසච්චං නුපපථ්ඤ්ඤති. අග්ගමග්ගසමධිගීනං, අරහන්තානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තස්ස මග්ගසච්චං නුපපථ්ඤ්ඤති, සමුදයසච්චං නුපපථ්ඤ්ඤති, (පච්චනීකපුග්ගලොකාස)

අනාගතවාරො.

28. යමකුට සමුදයසත්‍යය තුපදින්තේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය තුපදින්තේ ද යත්: යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්තාහු නම් ඔවුනට සමුදයසත්‍යය තුපදින්තේ ය, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද තුපදින්තේ ය. අග්‍රමාර්ගසමඛිනිතට ද රහත්තට ද දී ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද තුපදින්තේ ය, මාර්ගසත්‍යය ද තුපදින්තේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය තුපදින්තේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය තුපදින්තේ ද යත්: යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්තාහු නම් ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය තුපදින්තේ ය. ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද තුපදින්තේ ය, අග්‍රමාර්ගසමඛිනිතට ද රහත්තට ද දී ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද තුපදින්තේ ය, සමුදයසත්‍යය ද තුපදින්තේ යි. (ප්‍රත්‍යන්තික පුද්ගල යි.)

29. යම් තැනෙක දු:ඛසත්‍යය තුපදින්තේ නම් ... (ප්‍රත්‍යන්තිකාවකාශ යි.)

30. යමකුට යම් තැනෙක දු:ඛසත්‍යය තුපදින්තේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය තුපදින්තේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය තුපදින්තේ නම් ඔහුට එහි දු:ඛසත්‍යය තුපදින්තේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමඛිනිතට ද රහත්තට ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්තාහු නම් ඔවුනට ද අසංඥසන්ධියනට ද දී ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය තුපදින්තේ ය, ඔවුනට එහි දු:ඛසත්‍යය නො ද තුපදින්තේ ය. පශ්චිමච්ඡිත්තසමඛිනිතට එහි සමුදයසත්‍යය ද තුපදින්තේ ය, දු:ඛසත්‍යය ද තුපදින්තේ යි.

යමකුට යම් තැනෙක දු:ඛසත්‍යය තුපදින්තේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය තුපදින්තේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය තුපදින්තේ නම් ඔහුට එහි දු:ඛසත්‍යය තුපදින්තේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමඛිනිතට ද රහත්තට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්තාහු නම් ඔවුනට ද ආපායිකයනට ද අසංඥසන්ධියනට ද දී ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය තුපදින්තේ ය, ඔවුනට එහි දු:ඛසත්‍යය නො ද තුපදින්තේ ය. පශ්චිමච්ඡිත්තසමඛිනිතට වූ ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද තුපදින්තේ ය, දු:ඛසත්‍යය ද තුපදින්තේ යි.

31. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය තුපදින්තේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය තුපදින්තේ ද යත්: යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්තාහු නම් ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය තුපදින්තේ ය, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද තුපදින්තේ ය. අග්‍රමාර්ගසමඛිනිතට ද රහත්තට ද අසංඥසන්ධියනට ද දී ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද තුපදින්තේ ය. මාර්ගසත්‍යය ද තුපදින්තේ යි. තව ද යමකුට මාර්ගසත්‍යය තුපදින්තේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය තුපදින්තේ ද යත්: ආපායිකයනට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්තාහු නම් ඔවුනට ද එහි මාර්ගසත්‍යය තුපදින්තේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද තුපදින්තේ ය. අග්‍රමාර්ගසමඛිනිතට ද රහත්තට ද අසංඥසන්ධියනට ද දී ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද තුපදින්තේ ය, සමුදයසත්‍යය ද තුපදින්තේ යි. (ප්‍රත්‍යන්තික පුද්ගලාවකාශ යි.)

අනාගතවාර යි.

32. යසං දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති තස්ස සමුදයසච්චං උපපජ්ඣත්ථාති: ආමන්තා. යසං චා පන සමුදයසච්චං උපපජ්ඣත්ථ තස්ස දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣතිති: සඛේඛසං වචන්තානං පච්ඤෙන විතතස්ස භඩ්ඛකඛිණේ අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උපපාදකඛිණේ තෙසං සමුදයසච්චං උපපජ්ඣත්ථ, නො ච තෙසං දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති. සඛේඛසං උපපජ්ඣන්තානං පච්ඤෙන විතතස්ස උපපාදකඛිණේ තෙසං සමුදයසච්චංඤා උපපජ්ඣත්ථ, දුක්ඛසච්චංඤා උපපජ්ඣති.

යසං දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති තස්ස මග්ගසච්චං උපපජ්ඣත්ථාති: අනභිසමෙතාචීනං උපපජ්ඣන්තානං පච්ඤෙන විතතස්ස උපපාදකඛිණේ තෙසං දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං උපපජ්ඣත්ථ. අභිසමෙතාචීනං උපපජ්ඣන්තානං පච්ඤෙන විතතස්ස උපපාදකඛිණේ තෙසං දුක්ඛසච්චංඤා උපපජ්ඣති, මග්ගසච්චංඤා උපපජ්ඣත්ථ. යසං චා පන මග්ගසච්චං උපපජ්ඣත්ථ තස්ස දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣතිති: අභිසමෙතාචීනං වචන්තානං පච්ඤෙන විතතස්ස භඩ්ඛකඛිණේ, අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උපපාදකඛිණේ තෙසං මග්ගසච්චං උපපජ්ඣත්ථ, නො ච තෙසං දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති. අභිසමෙතාචීනං උපපජ්ඣන්තානං, පච්ඤෙන විතතස්ස උපපාදකඛිණේ තෙසං මග්ගසච්චංඤා උපපජ්ඣත්ථ, දුක්ඛසච්චංඤා උපපජ්ඣති.

33. යසං සමුදයසච්චං උපපජ්ඣති තස්ස මග්ගසච්චං උපපජ්ඣත්ථාති: අනභිසමෙතාචීනං තණ්හාය උපපාදකඛිණේ තෙසං සමුදයසච්චං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං උපපජ්ඣත්ථ. අභිසමෙතාචීනං තණ්හාය උපපාදකඛිණේ තෙසං සමුදයසච්චංඤා උපපජ්ඣති, මග්ගසච්චංඤා උපපජ්ඣත්ථ. යසං චා පන මග්ගසච්චං උපපජ්ඣත්ථ තස්ස සමුදයසච්චං උපපජ්ඣතිති: අභිසමෙතාචීනං තණ්හාය භඩ්ඛකඛිණේ තණ්හාචීඤාසුඤ්ඤාචීඤා වතතමානෙ, නිරොධසමාපනතානං තෙසං මග්ගසච්චං උපපජ්ඣත්ථ, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං උපපජ්ඣති. අභිසමෙතාචීනං තණ්හාය උපපාදකඛිණේ තෙසං මග්ගසච්චංඤා උපපජ්ඣත්ථ, සමුදයසච්චංඤා උපපජ්ඣති. (අනුලොමපුග්ගල)

34. යත්ථ දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති -ප- (අනුලොමඕකාස)
 (යත්ථා සද්ධා සඛේඛ)

32. යමකුට දූෂිතභාවය උපදී නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය උපන්නේ නම් ඔහුට දූෂිතභාවය උපදී ද යත්: ව්‍යුත් වන්නා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවිතයන්ගෙන් ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේත් ඵලයාගේත් උත්පාදකත්වයෙහි ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය උපන්නේ ය, ඔවුනට දූෂිතභාවය නො ද උපදී. උපදනා වූ සියල්ලනට ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද උපන්නේ ය, දූෂිතභාවය ද උපදී.

යමකුට දූෂිතභාවය උපදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය උපන්නේ ද යත්: අභිසමයට නො පැමිණියා වූ උපදනාවනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යි ඔවුනට දූෂිතභාවය උපදී, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද උපන්නේ ය. අභිසමයට පැමිණියා වූ උපදනාවනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යි ඔවුනට දූෂිතභාවය ද උපදී, මාර්ගසත්‍යය ද උපන්නේ යි. තව ද යමකුට මාර්ගසත්‍යය උපන්නේ නම් ඔහුට දූෂිතභාවය උපදී ද යත්: අභිසමයට පැමිණියා වූ ව්‍යුත් වන්නාවනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවිතයන්ගෙන් ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේත් ඵලයාගේත් උත්පාදකත්වයෙහි ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය උපන්නේ ය, ඔවුනට දූෂිතභාවය නො ද උපදී. අභිසමයට පැමිණියා වූ උපදනාවනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද උපන්නේ ය, දූෂිතභාවය ද උපදී.

33. යමකුට සමුදයසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය උපන්නේ ද යත්: තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්වයෙහි අභිසමයට නො පැමිණියා වූ ඔවුනට සමුදයසත්‍යය උපදී, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද උපන්නේ ය. තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්වයෙහි අභිසමයට පැමිණියා වූ ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද උපදී, මාර්ගසත්‍යය ද උපන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය උපන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය උපදී ද යත්: අභිසමයට පැමිණියාවනට තෘෂ්ණාවගේ භවිතයන්ගෙන් ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසූක්තවිත්තය පදිත්තා කල්හි ද නිරෝධයට සමවැද්දුණවනට ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද උපදී. තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්වයෙහි අභිසමයට පැමිණියා වූ ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද උපන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද උපදී. (අනුලොම පුද්ගල යි.)

34. යම් තැනක දූෂිතභාවය උපදී නම් ... (අනුලොමාවකාශ යි.)

(සියලු යත්තයෝ සමානායහ.)

35. යසං යස් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති තස්ස තස්ස සමුදයසච්චං උපපජ්ඣන්ති: සුද්ධාවාසානං උපපතතිචිත්තස්ස උපපාදකඛණේ අසඤ්ඤසත්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තස්ස දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තස්ස සමුදයසච්චං උපපජ්ඣන්ති, ඉතරෙසං චතුචෝකාරං පඤ්චෝකාරං උපපජ්ජන්තානං පච්චෙතෙ විතෙස්ස උපපාදකඛණේ තෙසං තස්ස දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති, සමුදයසච්චං උපපජ්ඣන්ති. යසං චා පන යස්ස සමුදයසච්චං උපපජ්ඣන්ති තස්ස තස්ස දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣන්ති: චතුචෝකාරං පඤ්චෝකාරං චචන්තානං පච්චෙතෙ විතෙස්ස හඛණකඛණේ අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උපපාදකඛණේ තෙසං තස්ස සමුදයසච්චං උපපජ්ඣන්ති, නො ච තෙසං තස්ස දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති. චතුචෝකාරං පඤ්චෝකාරං උපපජ්ජන්තානං පච්චෙතෙ විතෙස්ස උපපාදකඛණේ තෙසං තස්ස සමුදයසච්චං උපපජ්ඣන්ති, දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති.

යසං යස් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති තස්ස තස්ස මග්ගසච්චං උපපජ්ඣන්ති: සුද්ධාවාසානං උපපතතිචිත්තස්ස උපපාදකඛණේ අනභිසමෙතාවීනං උපපජ්ජන්තානං පච්චෙතෙ විතෙස්ස උපපාදකඛණේ අසඤ්ඤසත්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තස්ස දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තස්ස මග්ගසච්චං උපපජ්ඣන්ති. අභිසමෙතාවීනං උපපජ්ජන්තානං පච්චෙතෙ විතෙස්ස උපපාදකඛණේ තෙසං තස්ස දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති, මග්ගසච්චං උපපජ්ඣන්ති. යසං චා පන යස්ස මග්ගසච්චං උපපජ්ඣන්ති තස්ස තස්ස දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣන්ති: අභිසමෙතාවීනං චචන්තානං පච්චෙතෙ විතෙස්ස හඛණකඛණේ අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උපපාදකඛණේ තෙසං තස්ස මග්ගසච්චං උපපජ්ඣන්ති, නො ච තෙසං තස්ස දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති. අභිසමෙතාවීනං උපපජ්ජන්තානං පච්චෙතෙ විතෙස්ස උපපාදකඛණේ තෙසං තස්ස මග්ගසච්චං උපපජ්ඣන්ති, දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති.

36. යසං යස් සමුදයසච්චං උපපජ්ඣති තස්ස තස්ස මග්ගසච්චං උපපජ්ඣන්ති: අනභිසමෙතාවීනං තණ්හාය උපපාදකඛණේ තෙසං තස්ස සමුදයසච්චං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තස්ස මග්ගසච්චං උපපජ්ඣන්ති. අභිසමෙතාවීනං තණ්හාය උපපාදකඛණේ තෙසං තස්ස සමුදයසච්චං උපපජ්ඣති, මග්ගසච්චං උපපජ්ඣන්ති. යසං චා පන යස්ස මග්ගසච්චං උපපජ්ඣන්ති තස්ස තස්ස සමුදයසච්චං උපපජ්ඣන්ති: අභිසමෙතාවීනං තණ්හාය හඛණකඛණේ තණ්හාවීජ්ජුත්තචිත්තෙ විතෙමාතෙ තෙසං තස්ස මග්ගසච්චං උපපජ්ඣන්ති, නො ච තෙසං තස්ස සමුදයසච්චං උපපජ්ඣති. අභිසමෙතාවීනං තණ්හාය උපපාදකඛණේ තෙසං තස්ස මග්ගසච්චං උපපජ්ඣන්ති, සමුදයසච්චං උපපජ්ඣති. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

35. යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතත්වය උපදී නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය උපන්නේ ද යත්: උපපත්තිවිත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ඉදිකිරීමට ද අසංඥසත්වයෙහි උපදනවුනට ද සි ඔවුනට එහි දූෂිතත්වය උපදී, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද උපන්නේ ය. වතුචෝකාරයෙහි හා පඤ්චෝකාරයෙහි සෙසු උපදනවුනට ද ප්‍රචාන්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද සි ඔවුනට එහි දූෂිතත්වය ද උපදී, සමුදයසත්‍යය ද උපන්නේ යි. තව ද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි දූෂිතත්වය උපදී ද යත්: වතුචෝකාරයෙන් හා පඤ්චෝකාරයෙන් ව්‍යුත් වන්නවුනට ද ප්‍රචාන්තියෙහි විත්තයාගේ භවකත්වයෙහි ද අරුපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද සි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි දූෂිතත්වය නො ද උපදී. වතුචෝකාරයෙහි හා පඤ්චෝකාරයෙහි උපදනවුනට ද ප්‍රචාන්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද සි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද උපන්නේ ය, දූෂිතත්වය ද උපදී.

යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතත්වය උපදී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය උපන්නේ ද යත්: ඉදිකිරීමට උපපත්තිවිත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අභිසමයට නො පැමිණි උපදනවුනට ද ප්‍රචාන්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අසංඥසත්වයෙහි උපදනවුනට ද සි ඔවුනට එහි දූෂිතත්වය උපදී, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද උපන්නේ ය. අභිසමයට පැමිණි උපදනවුනට ද ප්‍රචාන්තියෙහි උත්පාදකත්වයෙහි ද සි ඔවුනට එහි දූෂිතත්වය ද උපදී, මාර්ගසත්‍යය ද උපන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි දූෂිතත්වය උපදී ද යත්: අභිසමයට පැමිණි ව්‍යුත් වන්නවුනට ද ප්‍රචාන්තියෙහි විත්තයාගේ භවකත්වයෙහි ද අරුපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද සි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි දූෂිතත්වය නො ද උපදී අභිසමයට පැමිණි උපදනවුනට ද ප්‍රචාන්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද සි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද උපන්නේ ය, දූෂිතත්වය ද උපදී.

36. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය උපන්නේ ද යත්: තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්වයෙහි අභිසමයට නො පැමිණියා වූ ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය උපදී, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද උපන්නේ ය. තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්වයෙහි අභිසමයට පැමිණියා වූ ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද උපන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය උපදී ද යත්: අභිසමයට පැමිණියා වූ ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ භවකත්වයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසුක්කවිත්තය පවත්නා කල්හි ද සි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද උපදී. තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්වයෙහි අභිසමයට පැමිණියා වූ ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද උපන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද උපදී. (අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි.)

37. යසං දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣති තසං සමුදයසච්චං නුපපජ්ඣත්තාති: උපපජ්ඣත්. යසං වා පන සමුදයසච්චං නුපපජ්ඣත් තසං දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣති: නත්ථී.

යසං දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣති තසං මග්ගසච්චං නුපපජ්ඣත්තාති: අභිසමෙතාවිනං වචනතානං පච්චෙතෙ විතතස්ස හඛ්ඛකඛණේ, අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උපපාදකඛණේ තෙසං දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං නුපපජ්ඣත්. අනභිසමෙතාවිනං වචනතානං, පච්චෙතෙ විතතස්ස හඛ්ඛකඛණේ තෙසං දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣති, මග්ගසච්චං නුපපජ්ඣත්. යසං වා පන මග්ගසච්චං නුපපජ්ඣත්, තසං දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣති: අනභිසමෙතාවිනං උපපජ්ඣතානං, පච්චෙතෙ විතතස්ස උපපාදකඛණේ තෙසං මග්ගසච්චං නුපපජ්ඣත්, නො ච තෙසං දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣති. අනභිසමෙතාවිනං වචනතානං, පච්චෙතෙ විතතස්ස හඛ්ඛකඛණේ තෙසං මග්ගසච්චං නුපපජ්ඣත්, දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣති.

38. යසං සමුදයසච්චං නුපපජ්ඣති තසං මග්ගසච්චං නුපපජ්ඣත්තාති: අභිසමෙතාවිනං තණ්හාය හඛ්ඛකඛණේ, තණ්හාවීප්පයුක්ඛනවිතෙතෙ වතතමානෙ නිරොධසමාපන්නානං තෙසං සමුදයසච්චං නුපපජ්ඣති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං නුපපජ්ඣත්. අනභිසමෙතාවිනං තණ්හාය හඛ්ඛකඛණේ තණ්හාවීප්පයුක්ඛනවිතෙතෙ වතතමානෙ අසඤ්ඤසන්නානං තෙසං සමුදයසච්චං නුපපජ්ඣති මග්ගසච්චං නුපපජ්ඣත්. යසං වා පන මග්ගසච්චං නුපපජ්ඣත් තසං සමුදයසච්චං නුපපජ්ඣති: අනභිසමෙතාවිනං තණ්හාය උපපාදකඛණේ තෙසං මග්ගසච්චං නුපපජ්ඣත්, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං නුපපජ්ඣති. අනභිසමෙතාවිනං තණ්හාය හඛ්ඛකඛණේ, තණ්හාවීප්පයුක්ඛනවිතෙතෙ වතතමානෙ අසඤ්ඤසන්නානං තෙසං මග්ගසච්චං නුපපජ්ඣත්, සමුදයසච්චං නුපපජ්ඣති. (පච්චනිකපුග්ගඌ)

39. යත් දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣති -පෙ- (පච්චනිකමකාස)

37. යමකුට දූෂිතභාවය තුළදී නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නො උපන්නේ ද යත්: උපන්නේ යි. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය නො උපන්නේ නම් ඔහුට දූෂිතභාවය තුළදී ද යත්: නැති:

යමකුට දූෂිතභාවය තුළදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නො උපන්නේ ද යත්: අභිසමයට පැමිණි ව්‍යුත වන්තවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි වික්තයාගේ භවකෂණයෙහි ද අරුපයෙහි මාර්ග- යාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යි ඔවුනට දූෂිතභාවය තුළදී, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද තුළපන්නේ ය. අභිසමයට නො පැමිණි ව්‍යුත වන්තවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි වික්තයාගේ භවකෂණයෙහි ද යි ඔවුනට දූෂිතභාවය ද තුළදී, මාර්ගසත්‍යය ද නො උපන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නො උපන්නේ නම් ඔහුට දූෂිතභාවය තුළදී ද යත්: අභිසමයට නො පැමිණි උපදනවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි වික්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො උපන්නේ ය, ඔවුනට දූෂිතභාවය නො ද තුළදී. අභිසමයට නො පැමිණි ව්‍යුත වන්තවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි වික්තයාගේ භවකෂණයෙහි ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නො උපන්නේ ය, දූෂිතභාවය ද තුළදී.

38. යමකුට සමුදය සත්‍යය තුළදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නො උපන්නේ ද යත්: අභිසමයට පැමිණියවුනට තෘෂ්ණාවගේ භවකෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසුක්තවික්තය පවත්නා කල්හි ද නිරෝධයට සමවැදුණවුනට ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය තුළදී, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද තුළපන්නේ ය. අභිසමයට නො පැමිණියවුනට තෘෂ්ණාවගේ භවකෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසුක්ත- වික්තය පවත්නා කල්හි ද අසංඥසත්‍යයනට ද යි ඔවුනට සමුදය- සත්‍යය ද තුළදී, මාර්ගසත්‍යය ද නො උපන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය තුළපන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය තුළදී ද යත්: තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකෂණයෙහි අභිසමයට නො පැමිණි- යා වූ ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො උපන්නේ ය, ඔවුනට සමුදය- සත්‍යය නො ද තුළදී. අභිසමයට නො පැමිණියවුනට තෘෂ්ණා- වගේ භවකෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසුක්තවික්තය පවත්නා කල්හි ද අසංඥසත්‍යයනට ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නො උපන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද තුළදී. (ප්‍රත්‍යන්තිකපුද්ගල යි.)

39. යම් තැනෙක දූෂිතභාවය තුළදී නම් ... (ප්‍රත්‍යන්තිකාව- කෘශ යි.)

40. යසං යස් දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣති තස්ස තස්ස සමුදය-
 සච්චං නුපපජ්ඣන්ති: චතුචොකාරා පඤ්චචොකාරා චචන්තානං,
 පචනෙහ චිත්තස්ස හඛ්ඛකඛ්චොණ, අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච
 උප්පාදකඛ්චොණ තෙසං තස්ස දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣති, නො ච තෙසං
 තස්ස සමුදයසච්චං නුපපජ්ඣත්. සුඤ්ඤාචාසානං උපපත්ථිවිත්තස්ස හඛ්ඛ-
 කඛ්චොණ, අසඤ්ඤස්සන්තා චචන්තානං තෙසං තස්ස දුක්ඛසච්චංඤ්ච
 නුපපජ්ඣති, සමුදයසච්චංඤ්ච නුපපජ්ඣත්. යසං වා පන යස්ස
 සමුදයසච්චං නුපපජ්ඣත් තස්ස තස්ස දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣන්ති: සුඤ්ඤාචාසානං
 උපපත්ථිවිත්තස්ස උප්පාදකඛ්චොණ, අසඤ්ඤස්සන්තං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං
 තස්ස සමුදයසච්චං නුපපජ්ඣත්, නො ච තෙසං තස්ස දුක්ඛසච්චං
 නුපපජ්ඣති. සුඤ්ඤාචාසානං උපපත්ථිවිත්තස්ස හඛ්ඛකඛ්චොණ අසඤ්ඤ-
 සන්තා චචන්තානං තෙසං තස්ස සමුදයසච්චංඤ්ච නුපපජ්ඣත්, දුක්ඛ
 සච්චංඤ්ච නුපපජ්ඣති.

යසං යස් දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣති තස්ස තස්ස මග්ගසච්චං
 නුපපජ්ඣන්ති: අභිසමෙතච්චිතං චචන්තානං, පචනෙහ චිත්තස්ස
 හඛ්ඛකඛ්චොණ, අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උප්පාදකඛ්චොණ තෙසං
 තස්ස දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තස්ස මග්ගසච්චං
 නුපපජ්ඣත්. සුඤ්ඤාචාසානං උපපත්ථිවිත්තස්ස හඛ්ඛකඛ්චොණ, අනභිස-
 මෙතච්චිතං චචන්තානං, පචනෙහ චිත්තස්ස හඛ්ඛකඛ්චොණ, අසඤ්ඤ-
 සන්තා චචන්තානං තෙසං තස්ස දුක්ඛසච්චංඤ්ච නුපපජ්ඣති, මග්ග-
 සච්චංඤ්ච නුපපජ්ඣත්. යසං වා පන යස්ස මග්ගසච්චං නුපපජ්ඣත්
 තස්ස තස්ස දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣන්ති: සුඤ්ඤාචාසානං උපපත්ථිවිත්තස්ස
 උප්පාදකඛ්චොණ අනභිසමෙතච්චිතං උපපජ්ඣන්තානං, පචනෙහ චිත්තස්ස
 උප්පාදකඛ්චොණ, අසඤ්ඤස්සන්තං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං තස්ස මග්ග
 සච්චංඤ්ච නුපපජ්ඣත්, නො ච තෙසං තස්ස දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣති.
 සුඤ්ඤාචාසානං උපපත්ථිවිත්තස්ස හඛ්ඛකඛ්චොණ අනභිසමෙතච්චිතං
 චචන්තානං, පචනෙහ චිත්තස්ස හඛ්ඛකඛ්චොණ, අසඤ්ඤස්සන්තා චචන්තා-
 නං තෙසං තස්ස මග්ගසච්චංඤ්ච නුපපජ්ඣත්, දුක්ඛසච්චංඤ්ච නුපපජ්ඣති.

41. යසං යස් සමුදයසච්චං නුපපජ්ඣති තස්ස තස්ස මග්ග
 සච්චං නුපපජ්ඣන්ති: අභිසමෙච්චිතානං තණ්හාය හඛ්ඛකඛ්චොණ,
 තණ්හාච්චප්පයුක්ඛචිත්තෙහ වත්තමානෙහ තෙසං තස්ස සමුදයසච්චං
 නුපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තස්ස මග්ගසච්චං නුපපජ්ඣත්. සුඤ්ඤා-
 චාසානං දුතියෙ චිත්තෙහ වත්තමානෙහ, අනභිසමෙතච්චිතං තණ්හාය
 හඛ්ඛකඛ්චොණ, තණ්හාච්චප්පයුක්ඛචිත්තෙහ වත්තමානෙහ, අසඤ්ඤස්සන්තානං
 තෙසං තස්ස සමුදයසච්චංඤ්ච නුපපජ්ඣති, මග්ගසච්චංඤ්ච නුපපජ්ඣත්.

40. යමකුට යම් තැනෙක දුෂ්ඛසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නො උපන්නේ ද යත්: වතුචෝකාරයෙන් හා පක්ඛි-චෝකාරයෙන් ව්‍යුත වන්නවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ හඬකැණියෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාද-කැණියෙහි ද යි ඔවුනට එහි දුෂ්ඛසත්‍යය නූපදී, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නූපන්නේ ය. උපපත්තිවිත්තයාගේ හඬකැණියෙහි ඉඳිව්‍යාසයනට ද අසංඥසඤ්චයෙන් ව්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි දුෂ්ඛසත්‍යය නූපදී, සමුදයසත්‍යය ද නො උපන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නො උපන්නේ නම් ඔහුට එහි දුෂ්ඛසත්‍යය නූපදී ද යත්: උපපත්තිවිත්තයාගේ උත්-පාදකැණියෙහි ඉඳිව්‍යාසයනට ද අසංඥසඤ්චයෙහි උපදනාවුනට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි දුෂ්ඛ-සත්‍යය නො ද නූපදී. උපපත්තිවිත්තයාගේ හඬකැණියෙහි ඉඳිව්‍යා-ව්‍යාසයනට ද අසංඥසඤ්චයෙන් ව්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නො උපන්නේ ය, දුෂ්ඛසත්‍යය ද නූපදී.

යමකුට යම් තැනෙක දුෂ්ඛසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට එහි මාර්ග-සත්‍යය නො උපන්නේ ද යත්: අභිසමයට පැමිණියා වූ ව්‍යුත වන්නවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ හඬකැණියෙහි ද අරූප-යෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකැණියෙහි ද යි ඔවුනට එහි දුෂ්ඛසත්‍යය නූපදී, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නූපන්නේ ය. ඉඳිව්‍යාසයනට උපපත්තිවිත්තයාගේ හඬකැණියෙහි ද අභිසමයට පැමිණියා වූ ව්‍යුත වන්නවුනට ද විත්තයාගේ හඬකැණියෙහි ද අසංඥසඤ්චයෙන් ව්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි දුෂ්ඛසත්‍යය ද නූපදී, මාර්ගසත්‍යය ද නො උපන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නො උපන්නේ නම් ඔහුට එහි දුෂ්ඛසත්‍යය නූපදී ද යත්: ඉඳිව්‍යාසයනට උපපත්තිවිත්තයාගේ උත්පාදකැණියෙහි ද අභිසමයට නො පැමිණියා වූ උපදනාවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකැණියෙහි ද අසංඥසඤ්චයෙහි උපදනාවුනට ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි දුෂ්ඛසත්‍යය නො ද නූපදී. උපපත්තිවිත්තයාගේ හඬකැණියෙහි ඉඳිව්‍යාසයෙහි ද අභිසමයට නො පැමිණියා වූ ව්‍යුත වන්නවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ හඬකැණියෙහි ද අසංඥසඤ්චයෙන් ව්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නො උපන්නේ ය, දුෂ්ඛසත්‍යය ද නූපදී.

41. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නො උපන්නේ ද යත්: අභිසමයට පැමිණිය-වුනට තෘෂ්ණාවගේ හඬකැණියෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසුක්තචිත්තය පවත්නා කල්හි ද ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නූපදී, ඔවුනට එහි මාර්ග සත්‍යය නො ද නූපන්නේ ය. ඉඳිව්‍යාසයනට දෙවන විත්තය පවත්නා කල්හි ද අභිසමයට නො පැමිණියවුනට තෘෂ්ණාවගේ හඬකැණියෙහි ද තෘෂ්ණා විප්‍රසුක්තචිත්තය පවත්නා කල්හි ද අසංඥසඤ්චයනට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නූපදී, මාර්ගසත්‍යය ද නො උපන්නේ යි.

යසං වා පන යත් මග්ගසච්චං නුප්පච්චත් තසං තත් සමුදය-
 සච්චං නුප්පච්චත්ති: අනභිසමෙතාවිනං තණ්හාය උප්පාදකඛණේ
 තෙසං තත් මග්ගසච්චං නුප්පච්චත්, නො ව තෙසං තත් සමුදය-
 සච්චං නුප්පච්චත්ති. සුඤ්චාචාසානං දුක්ඛයෙ විනෙත වතතමානෙ අනභි-
 සමෙතාවිනං තණ්හාය භබ්බකඛණේ, තණ්හාවිප්පයුක්ඛවිනෙත වතත-
 මානෙ අසඤ්ඤිසත්තානං තෙසං තත් මග්ගසච්චඤ්ඤි නුප්පච්චත්,
 සමුදයසච්චඤ්ඤි නුප්පච්චත්ති. (පච්චනීක සුග්ගලොකාස)

පච්චුප්පත්තානීතවාරො.

42. යසං දුක්ඛසච්චං උප්පච්චත් තසං සමුදයසච්චං උප්පච්ච-
 සත්ති: අග්ගමග්ගසං උප්පාදකඛණේ අරභන්තානං විතතසං
 උප්පාදකඛණේ යසං විතතසං අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිසත්ති
 තසං විතතසං උප්පාදකඛණේ තෙසං දුක්ඛසච්චං උප්පච්චත්, නො
 ව තෙසං සමුදයසච්චං උප්පච්චසත්ති. ඉතරෙසං උප්පච්චන්තානං
 පවිනෙත විතතසං උප්පාදකඛණේ තෙසං දුක්ඛසච්චඤ්ඤි උප්පච්චත්,
 සමුදයසච්චඤ්ඤි උප්පච්චසත්ති. යසං වා පන සමුදයසච්චං උප්පච්ච-
 සත්ති තසං දුක්ඛසච්චං උප්පච්චත්ති: සංඛිසං වචන්තානං,
 පවිනෙත විතතසං භබ්බකඛණේ, අරුපෙ මග්ගසං ව ඵලසං ව
 උප්පාදකඛණේ තෙසං සමුදයසච්චං උප්පච්චසත්ති, නො ව තෙසං
 දුක්ඛසච්චං උප්පච්චත්ති. සංඛිසං උප්පච්චන්තානං පවිනෙත විතතසං
 උප්පාදකඛණේ තෙසං සමුදයසච්චඤ්ඤි උප්පච්චසත්ති, දුක්ඛසච්චඤ්ඤි
 උප්පච්චත්ති.

යසං දුක්ඛසච්චං උප්පච්චත් තසං මග්ගසච්චං උප්පච්චසත්ති: අග්ගමග්ගසං
 උප්පාදකඛණේ අරභන්තානං විතතසං උප්පාදකඛණේ යෙ ව සුච්ච්චන්තා මග්ගං න
 පටිලභිසත්ති තෙසං උප්පච්චන්තානං පවිනෙත විතතසං උප්පාදකඛණේ
 තෙසං දුක්ඛසච්චං උප්පච්චත්, නො ව තෙසං මග්ගසච්චං උප්පච්චසත්ති. යසං
 විතතසං අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිසත්ති තසං විතතසං උප්පාදකඛණේ,
 යෙවංඤ්ඤි මග්ගං පටිලභිසත්ති තෙසං උප්පච්චන්තානං පවිනෙත විතතසං
 උප්පාදකඛණේ තෙසං දුක්ඛසච්චඤ්ඤි උප්පච්චත්, මග්ගසච්චඤ්ඤි උප්ප-
 ච්චසත්ති. යසං වා පන මග්ගසච්චං උප්පච්චසත්ති තසං දුක්ඛ-
 සච්චං උප්පච්චත්ති යසං විතතසං අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටි-
 ලභිසත්ති, තසං විතතසං භබ්බකඛණේ, යෙවංඤ්ඤි මග්ගං පටි-
 ලභිසත්ති තෙසං වචන්තානං, පවිනෙත විතතසං භබ්බකඛණේ,
 අරුපෙ මග්ගසං ව ඵලසං ව උප්පාදකඛණේ තෙසං මග්ගසච්චං
 උප්පච්චසත්ති, නො ව තෙසං දුක්ඛසච්චං උප්පච්චත්ති.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නො උපන්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය තුපදී ද යත්: අභිසමයට නො පැමිණිය- වුනට ද තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකෂණයෙහි දැයි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද තුපදී. ශුඛාවාසයෙහි දෙවන විත්තය පවත්නා කල්හි ද අභිසමයට නො පැමිණියවුනට තෘෂ්ණාවගේ භවකෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසුක්තවිත්තය පවත්නා කල්හි ද අසාදෙසත්‍යයනට දැයි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නො උපන්නේ ය, සමුදය සත්‍යය ද තුපදී. (ප්‍රත්‍යන්තික පුද්ගලාවකාශ යි.)

ප්‍රත්‍යුත්පන්නාතිතවාර යි.

42. යමකුට දු:ඛසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය උප- දින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද රහත්නට විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරුවැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්තාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි දැයි ඔවුනට දු:ඛසත්‍යය උපදී, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු උපදනවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි දැයි ඔවුනට දු:ඛසත්‍යය ද උපදී, සමුදයසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට දු:ඛසත්‍යය උපදී ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවකෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාද- කෂණයෙහි දැයි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුනට දු:ඛසත්‍යය නො ද උපදී. උපදනා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි දැයි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද උප- දින්නේ ය, දු:ඛසත්‍යය ද උපදී.

යමකුට දු:ඛසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද රහත්නට විත්ත- යාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යම් ද පෘථග්ඵත කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්තාහු නම් උපදනා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි දැයි ඔවුනට දු:ඛසත්‍යය උපදී, ඔවු- නට මාර්ගසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්තාහු නම් ඔවුනට ඒ විත්තයාගේ උත්- පාදකෂණයෙහි ද අත්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්- තාහු නම් උපදනා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්- පාදකෂණයෙහි දැයි ඔවුනට දු:ඛසත්‍යය ද උපදී, මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට දු:ඛසත්‍යය උපදී ද යත්: යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්තාහු නම් ඔවුනට ඒ විත්තයාගේ භවකෂණයෙහි ද අත්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්තාහු නම් ව්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවකෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි දැයි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුනට දු:ඛසත්‍යය නො ද උපදී.

යසස විතනසස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිසසනති තසස විතනසස උපපාදකඛණේ, යෙ වඤ්ඤා මග්ගං පටිලභිසසනති තෙසං උපපජ්ජන්තානං, පවනෙත විතනසස උපපාදකඛණේ තෙසං මග්ගසච්චඤ්ඤා උපපජ්ජසසති, දුකඛසච්චඤ්ඤා උපපජ්ජති.

43. යසස සමුදයසච්චං උපපජ්ජති තසස මග්ගසච්චං උපපජ්ජසසතිති: යෙ පුටුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිසසනති තෙසං තණ්හාය උපපාදකඛණේ තෙසං සමුදයසච්චං උපපජ්ජති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං උපපජ්ජසසති. යෙ මග්ගං පටිලභිසසනති තෙසං තණ්හාය උපපාදකඛණේ තෙසං සමුදයසච්චඤ්ඤා උපපජ්ජති, මග්ගසච්චඤ්ඤා උපපජ්ජසසති. යසස චා පන මග්ගසච්චං උපපජ්ජසසති තසස සමුදයසච්චං උපපජ්ජතිති: යසස විතනසස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිසසනති තසස විතනසස උපපාදකඛණේ යෙවඤ්ඤා මග්ගං පටිලභිසසනති තෙසං තණ්හාය භඛඛකඛණේ, තණ්හාවිප්පසුකතවිනෙත විතනමානෙ නිරොධසමාපන්නානං, අසඤ්ඤාසන්නානං තෙසං මග්ගසච්චං උපපජ්ජසසති, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං උපපජ්ජති. යෙ මග්ගං පටිලභිසසනති තෙසං තණ්හාය උපපාදකඛණේ තෙසං මග්ගසච්චඤ්ඤා උපපජ්ජසසති, සමුදයසච්චඤ්ඤා උපපජ්ජති. (අනුලොමපුග්ගල)

44. යසු දුකඛසච්චං උපපජ්ජති -ප- (අනුලොමඛකාස) (යසුකමි යසස යසුකසදිසං කාතඛං)

45. යසස යසු දුකඛසච්චං උපපජ්ජති තසස තසු සමුදයසච්චං උපපජ්ජසසතිති: අග්ගමග්ගසස උපපාදකඛණේ, අරභන්තානං විතනසස උපපාදකඛණේ, යසස විතනසස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිසසනති තසස විතනසස උපපාදකඛණේ, අසඤ්ඤාසන්නං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තසු දුකඛසච්චං උපපජ්ජති, නො ච තෙසං තසු සමුදයසච්චං උපපජ්ජසසති. ඉතරෙසං චතුචොකාරං පඤ්ඤා චොකාරං උපපජ්ජන්තානං පවනෙත විතනසස උපපාදකඛණේ තෙසං තසු දුකඛසච්චඤ්ඤා උපපජ්ජති, සමුදයසච්චඤ්ඤා උපපජ්ජසසති. යසස චා පන යසු සමුදයසච්චං උපපජ්ජසසති තසස තසු දුකඛසච්චං උපපජ්ජතිති: චතුචොකාරා පඤ්ඤාචොකාරා චචන්තානං, පවනෙත විතනසස භඛඛකඛණේ, අරුපෙ මග්ගසස ච ඵලසස ච උපපාදකඛණේ තෙසං තසු සමුදයසච්චං උපපජ්ජසසති, නො ච තෙසං තසු දුකඛසච්චං උපපජ්ජති. චතුචොකාරං පඤ්ඤාචොකාරං උපපජ්ජන්තානං, පවනෙත විතනසස උපපාදකඛණේ තෙසං තසු සමුදයසච්චඤ්ඤා උපපජ්ජසසති, දුකඛසච්චඤ්ඤා උපපජ්ජති.

යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් උපද්‍යා ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද සි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ ය, දුෂ්චිතත්‍යය ද උපදී.

43. යමකුට සමුදයසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: යම් පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකෂණයෙහි ඔවුනට ද සමුදයසත්‍යය උපදී, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකෂණයෙහි ඔවුනට ද සමුදයසත්‍යය ද උපදී, මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය උපදී ද යත්: යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ භවිකෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසූත්තවිත්තය පවත්නා කල්හි ද නිරෝධයට සමවැදුණවුනට ද අසංඥසන්ධියනට ද සි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද උපදී. යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකෂණයෙහි ඔවුනට ද මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද උපදී. (අනුලොම පුද්ගල යි.)

44. යමකුට දුෂ්චිතත්‍යය උපදී නම් ... (අනුලොමාවකාශ යි.)
(යත්තය ද යසස යත්තය මෙන් කළයුතු යි.)

45. යමකුට යම් තැනෙක දුෂ්චිතත්‍යය උපදී නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද රහත්නට විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද අසංඥසන්ධියෙහි උපද්‍යාවුනට ද සි ඔවුනට එහි දුෂ්චිතත්‍යය උපදී, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. චතුර්වේදියෙහි හා පඤ්චවේදියෙහි උපද්‍යා වූ සෙස්සනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද සි ඔවුනට එහි දුෂ්චිතත්‍යය ද උපදී, සමුදයසත්‍යය ද උපදින්නේ ය. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි දුෂ්චිතත්‍යය උපදී ද යත්: චතුර්වේදියෙහි හා පඤ්චවේදියෙහි ව්‍යුහ වන්නවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවිකෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද සි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි දුෂ්චිතත්‍යය නො ද උපදී. චතුර්වේදියෙහි හා පඤ්චවේදියෙහි උපද්‍යාවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද සි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද උපදී, දුෂ්චිතත්‍යය ද උපදී.

යසං යඤ්ඤාදිසවං උපපජ්ඣති තසං තඤ්ඤා මග්ගසවං උපපජ්ඣතිති: අග්ගමග්ගසං උපපාදකවිඤ්ඤා, අරහන්යානං විතතසං උපපාදකවිඤ්ඤා, ආපායිකානං, යෙ ව පුට්ඨජනා මග්ගං න පටිලභිසංනති තෙසං උපපජ්ඣන්යානං, පවනෙත විතතසං උපපාදකවිඤ්ඤා, අසංකල්පසතං උපපජ්ඣන්යානං තෙසං තඤ්ඤාදිසවං උපපජ්ඣති, නො ව තෙසං තඤ්ඤා මග්ගසවං උපපජ්ඣති. යසං විතතසං අනන්යාරා අග්ගමග්ගං පටිලභිසංනති තසං විතතසං උපපාදකවිඤ්ඤා යෙ වඤ්ඤා මග්ගං පටිලභිසංනති තෙසං උපපජ්ඣන්යානං පවනෙත විතතසං උපපාදකවිඤ්ඤා තෙසං තඤ්ඤාදිසවං උපපජ්ඣති, මග්ගසවංඤ්ඤා උපපජ්ඣති. යසං වා පන යඤ්ඤා මග්ගසවං උපපජ්ඣති තසං තඤ්ඤාදිසවං උපපජ්ඣතිති: යසං විතතසං අනන්යාරා අග්ගමග්ගං පටිලභිසංනති තසං විතතසං භවිතකවිඤ්ඤා යෙ වඤ්ඤා මග්ගං පටිලභිසංනති තෙසං වචන්යානං පවනෙත විතතසං භවිතකවිඤ්ඤා අරුප මග්ගසං ව ඵලසං ව උපපාදකවිඤ්ඤා තෙසං තඤ්ඤා මග්ගසවං උපපජ්ඣති, නො ව තෙසං තඤ්ඤාදිසවං උපපජ්ඣති. යසං විතතසං අනන්යාරා අග්ගමග්ගං පටිපටිලභිසංනති තසං විතතසං උපපාදකවිඤ්ඤා, යෙ වඤ්ඤා මග්ගං ලභිසංනති තෙසං උපපජ්ඣන්යානං පවනෙත විතතසං උපපාදකවිඤ්ඤා තෙසං තඤ්ඤාදිසවංඤ්ඤා උපපජ්ඣති, දුක්ඛසවංඤ්ඤා උපපජ්ඣති.

46. යසං යඤ්ඤාදිසවං උපපජ්ඣති තසං තඤ්ඤා මග්ගසවං උපපජ්ඣතිති: ආපායිකානං, යෙ ව පුට්ඨජනා මග්ගං න පටිලභිසංනති තෙසං තණ්හාය උපපාදකවිඤ්ඤා තෙසං තඤ්ඤාදිසවං උපපජ්ඣති, නො ව තෙසං තඤ්ඤා මග්ගසවං උපපජ්ඣති. යෙ මග්ගං පටිලභිසංනති තෙසං තණ්හාය උපපාදකවිඤ්ඤා තෙසං තඤ්ඤාදිසවංඤ්ඤා උපපජ්ඣති, මග්ගසවංඤ්ඤා උපපජ්ඣති. යසං වා පන යඤ්ඤා මග්ගසවං උපපජ්ඣති තසං තඤ්ඤාදිසවං උපපජ්ඣතිති: යසං විතතසං අනන්යාරා අග්ගමග්ගං පටිලභිසංනති තසං විතතසං උපපාදකවිඤ්ඤා යෙ වඤ්ඤා මග්ගං පටිලභිසංනති තෙසං තණ්හාය භවිතකවිඤ්ඤා තණ්හාවිපසුකවිඤ්ඤා වතමානෙ තෙසං තඤ්ඤා මග්ගසවං උපපජ්ඣති, නො ව තෙසං තඤ්ඤාදිසවං උපපජ්ඣති. යෙ මග්ගං පටිලභිසංනති තෙසං තණ්හාය උපපාදකවිඤ්ඤා තෙසං තඤ්ඤා මග්ගසවංඤ්ඤා උපපජ්ඣති, සමුදයසවංඤ්ඤා උපපජ්ඣති. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

යමකුට යම් තැනෙක දුෂ්චක්‍රියාය උපදී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකාරණයෙහි ද රහත්නට විත්තයාගේ උත්පාදකාරණයෙහි ද ආපායිකයනට ද යම් ද පෘථග්භත කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් උපදනා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකාරණයෙහි ද අසංඥාසත්‍යයෙහි උපදනාවූනට ද යි ඔවුනට එහි දුෂ්චක්‍රියාය උපදී, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. යම් සිතකට අනතුරුවූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකාරණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් උපදනා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකාරණයෙහි ද ඔවුනට එහි දුෂ්චක්‍රියාය ද උපදී, මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි දුෂ්චක්‍රියාය උපදී ද යත්: යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ භවකාරණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවකාරණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා එලයාගේ උත්පාදකාරණයෙහි ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි දුෂ්චක්‍රියාය නො ද උපදී. යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකාරණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් උපදනා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකාරණයෙහි ඔවුනට ද එහි මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ ය, දුෂ්චක්‍රියාය ද උපදී.

46. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: ආපායිකයනට ද යම් ද පෘථග්භත කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකාරණයෙහි ඔවුනට ද එහි සමුදයසත්‍යය උපදී, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකාරණයෙහි ඔවුනට ද එහි සමුදයසත්‍යය ද උපදී, මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය උපදී ද යත්: යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකාරණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ භවකාරණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසුක්තවිත්තය පවත්නා කල්හි ඔවුනට ද එහි මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද උපදී. යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකාරණයෙහි ඔවුනට ද එහි මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද උපදී. (අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි.)

47. යසං දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣති තස්ස සමුදයසච්චං නුපපජ්ජි-
 ය්හතිති: සඛෙධසං වචනානාං, පවනෙහ වික්කසං හඛගකඛිණෙ,
 අරුපෙ මග්ගසං ව ඵලසං ව උපපාදකඛිණෙ තෙසං දුක්ඛසච්චං
 නුපපජ්ඣති, නො ව තෙසං සමුදයසච්චං නුපපජ්ජිසංති. අග්ගමග්ගසං
 හඛගකඛිණෙ, අරහනානාං වික්කසං හඛගකඛිණෙ, යසං වික්කසං
 අනානාරා අග්ගමග්ගං පටිලභිසංනති තස්ස වික්කසං හඛගකඛිණෙ,
 අරුපෙ අග්ගමග්ගසං ව ඵලසං ව උපපාදකඛිණෙ තෙසං දුක්ඛ-
 සච්චිණ්ඤි නුපපජ්ඣති, සමුදයසච්චිණ්ඤි නුපපජ්ජිසංති. යසං වා පන
 සමුදයසච්චං නුපපජ්ජිසංති තස්ස දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣතිති: අග්ග-
 මග්ගසං උපපාදකඛිණෙ, අරහනානාං වික්කසං උපපාදකඛිණෙ,
 යසං වික්කසං අනානාරා අග්ගමග්ගං පටිලභිසංනති තස්ස
 වික්කසං උපපාදකඛිණෙ තෙසං සමුදයසච්චං නුපපජ්ජිසංති, නො ව
 තෙසං දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣති. අග්ගමග්ගසං හඛගකඛිණෙ, අරහනානාං
 වික්කසං හඛගකඛිණෙ, යසං වික්කසං අනානාරා අග්ගමග්ගං
 පටිලභිසංනති තස්ස වික්කසං හඛගකඛිණෙ, අරුපෙ අග්ගමග්ගසං ව
 ඵලසං ව උපපාදකඛිණෙ තෙසං සමුදයසච්චිණ්ඤි නුපපජ්ජිසංති.
 දුක්ඛසච්චිණ්ඤි නුපපජ්ඣති.

යසං දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣති තස්ස මග්ගසච්චං නුපපජ්ජිසංතිති:
 යසං වික්කසං අනානාරා අග්ගමග්ගං පටිලභිසංනති තස්ස වික්කසං
 හඛගකඛිණෙ, යෙ ව චෙඤ්ඤි මග්ගං පටිලභිසංනති තෙසං වචනානාං,
 පවනෙහ වික්කසං හඛගකඛිණෙ, අරුපෙ මග්ගසං ව ඵලසං ව
 උපපාදකඛිණෙ තෙසං දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣති, නො ව තෙසං
 මග්ගසච්චං නුපපජ්ජිසංති. අග්ගමග්ගසං හඛගකඛිණෙ, අරහනානාං
 වික්කසං හඛගකඛිණෙ, යෙ ව සුඤ්ඤිතා මග්ගං න පටිලභිසංනති
 තෙසං වචනානාං, පවනෙහ වික්කසං හඛගකඛිණෙ, අරුපෙ
 අග්ගමග්ගසං ව ඵලසං ව උපපාදකඛිණෙ තෙසං දුක්ඛසච්චිණ්ඤි
 නුපපජ්ඣති, මග්ගසච්චිණ්ඤි නුපපජ්ජිසංති. යසං වා පන මග්ගසච්චං
 නුපපජ්ජිසංති. තස්ස දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣතිති: අග්ගමග්ගසං උපපා-
 දකඛිණෙ අරහනානාං වික්කසං උපපාදකඛිණෙ, යෙ ව සුඤ්ඤිතා
 මග්ගං න පටිලභිසංනති තෙසං උපපජ්ඣනානාං, පවනෙහ වික්කසං
 උපපාදකඛිණෙ තෙසං මග්ගසච්චං නුපපජ්ජිසංති, නො ව තෙසං
 දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣති. අග්ගමග්ගසං හඛගකඛිණෙ, අරහනානාං
 වික්කසං හඛගකඛිණෙ, යෙ ව සුඤ්ඤිතා මග්ගං න පටිලභිසංනති
 තෙසං වචනානාං, පවනෙහ වික්කසං හඛගකඛිණෙ, අරුපෙ අග්ග-
 මග්ගසං ව ඵලසං ව උපපාදකඛිණෙ තෙසං මග්ගසච්චිණ්ඤි
 නුපපජ්ජිසංති, දුක්ඛසච්චිණ්ඤි නුපපජ්ඣති.

48. යසං සමුදයසවං නුපපජ්ඣති තසං මග්ගසවං නුපපජ්ඣති-
 සසතිති: යසං විතසං අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිසංනති
 තසං විතසං උපපාදකඛණේ, යෙ ව ඤේ ඔග්ගං පටිලභිසංනති
 තෙසං තණ්හාය හබ්බකඛණේ, තණ්හාවිපප්පුනාවිතො වතමානො,
 නිරොධසමාපනානං, අසඤ්ඤසකානං තෙසං සමුදයසවං නුපපජ්ඣති;
 නො ච තෙසං මග්ගසවං නුපපජ්ඣති. අග්ගමග්ගසමඛිනං,
 අරහන්තානං, යෙ ව පුට්ඨජනා මග්ගං න පටිලභිසංනති තෙසං
 තණ්හාය හබ්බකඛණේ, තණ්හාවිපප්පුනාවිතො වතමානො නිරොධ-
 සමාපනානං, අසඤ්ඤසකානං තෙසං සමුදයසවං නුපපජ්ඣති,
 මග්ගසවංනො නුපපජ්ඣති. යසං චා පන මග්ගසවං නුපපජ්ඣති
 තසං සමුදයසවං නුපපජ්ඣති: යෙ පුට්ඨජනා මග්ගං න
 පටිලභිසංනති තෙසං තණ්හාය උපපාදකඛණේ, තෙසං මග්ගසවං
 නුපපජ්ඣති, නො ච තෙසං සමුදයසවං නුපපජ්ඣති. අග්ගමග්ග
 සමඛිනං, අරහන්තානං, යෙ ව පුට්ඨජනා මග්ගං න පටිලභිසංනති
 තෙසං තණ්හාය හබ්බකඛණේ, තණ්හාවිපප්පුනාවිතො වතමානො
 නිරොධසමාපනානං, අසඤ්ඤසකානං තෙසං මග්ගසවංනො
 නුපපජ්ඣති, සමුදයසවංනො නුපපජ්ඣති. (පච්චනිකපුග්ගඌ)

49. යත් දුකඛසවං නුපපජ්ඣති -ප- (පච්චනිකමකාස)

50. යසං යත් දුකඛසවං නුපපජ්ඣති තසං තත් සමුදය-
 සවං නුපපජ්ඣති: චතුචොකාරා පඤ්චොකාරා වචනානං,
 පවතො විතසං හබ්බකඛණේ, අරුපෙ මග්ගසං ව ඵලසං ව
 උපපාදකඛණේ තෙසං තත් දුකඛසවං නුපපජ්ඣති, නො ච තෙසං
 තත් සමුදයසවං නුපපජ්ඣති. අග්ගමග්ගසං හබ්බකඛණේ,
 අරහන්තානං විතසං හබ්බකඛණේ, යසං විතසං අනන්තරා
 අග්ගමග්ගං පටිලභිසංනති, තසං විතසං හබ්බකඛණේ, අරුපෙ
 අග්ගමග්ගසං ව ඵලසං ව උපපාදකඛණේ, අසඤ්ඤසකා වචනා-
 නං තෙසං තත් දුකඛසවංනො නුපපජ්ඣති, සමුදයසවංනො නුපපජ්ඣ-
 ති. යසං චා පන යත් සමුදයසවං නුපපජ්ඣති තසං
 තත් දුකඛසවං නුපපජ්ඣති: අග්ගමග්ගසං උපපාදකඛණේ, අර-
 හන්තානං විතසං උපපාදකඛණේ, යසං විතසං අනන්තරා අග්ග-
 මග්ගං පටිලභිසංනති තසං විතසං උපපාදකඛණේ අසඤ්ඤසකං.
 උපපජ්ඣනානං තෙසං තත් සමුදයසවං නුපපජ්ඣති, නො ච
 තෙසං තත් දුකඛසවං නුපපජ්ඣති. අග්ගමග්ගසං හබ්බකඛණේ
 අරහන්තානං විතසං හබ්බකඛණේ, යසං විතසං අනන්තරා
 අග්ගමග්ගං පටිලභිසංනති තසං විතසං හබ්බකඛණේ, අරුපෙ
 අග්ගමග්ගසං ව ඵලසං ව උපපාදකඛණේ, අසඤ්ඤසකා වචනා-
 නං තෙසං තත් සමුදයසවංනො නුපපජ්ඣති, දුකඛසවංනො
 නුපපජ්ඣති.

48. යමකුට සමුදයසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නූපදින්නේ ද යත්: යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළි-
ලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද
යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ
භඩ්ධකෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසුක්තවිත්තය පවත්නා කල්හි ද
නිරොධයට සමවැදුණවුනට ද අසංඥසන්ධියනට ද යි ඔවුනට සමුදය-
සත්‍යය නූපදී, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නූපදින්නේ ය. අග්‍ර-
මාර්ගසමධිතට ද රහත්තට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක්
මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ භඩ්ධ-
කෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසුක්තවිත්තය පවත්නා කල්හි නිරොධයට
සමවැදුණවුනට ද අසංඥසන්ධියනට ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද
නූපදී, මාර්ගසත්‍යය ද නූපදින්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය
නූපදින්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නූපදී ද යත්: යම් මෑ පෘථග්-
ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්-
ණාවගේ උත්පාදකෂණයෙහි ඔවුනට ද මාර්ගසත්‍යය නූපදින්නේ ය,
ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද නූපදී. අග්‍රමාර්ගසමධිතට ද රහත්-
තට ද යම් මෑ පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු
නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ භඩ්ධකෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසුක්ත-
විත්තය පවත්නා කල්හි නිරොධයට සමවැදුණවුනට ද අසංඥ-
සන්ධියනට ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නූපදින්නේ ය, සමුදය-
සත්‍යය ද නූපදී. (ප්‍රත්‍යනීකපුද්ගල යි.)

49. යම් තෑනෙක දුෛඛසත්‍යය නූපදී නම් ... (ප්‍රත්‍යනීකාව-
කාග යි.)

50. යමකුට යම් තෑනෙක දුෛඛසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට එහි
සමුදයසත්‍යය නූපදින්නේ ද යත්: චතුර්වේදියාගේ හා පඤ්චවේද-
ියාගේ ව්‍යුත වන්නවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භඩ්ධ-
කෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකෂණ-
යෙහි ද යි ඔවුනට එහි දුෛඛසත්‍යය නූපදී, ඔවුනට එහි සමුදය-
සත්‍යය නො ද නූපදින්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ භඩ්ධකෂණයෙහි ද
රහත්තට විත්තයාගේ භඩ්ධකෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ
අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ භඩ්ධකෂණයෙහි ද
අරූපයෙහි අග්‍රමාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද
අසංඥසන්ධියෙහි ව්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි දුෛඛසත්‍යය ද
නූපදී, සමුදයසත්‍යය ද නූපදින්නේ යි. තවද යමකුට යම් තෑනෙක
සමුදයසත්‍යය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි දුෛඛසත්‍යය නූපදී ද
යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද රහත්තට විත්තයාගේ
උත්පාදකෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළි-
ලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද අසංඥසන්-
ධියෙහි උපද්‍රාවුනට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නූපදින්නේ ය,
ඔවුනට එහි දුෛඛසත්‍යය නො ද නූපදී. අග්‍රමාර්ගයාගේ භඩ්ධකෂණ-
යෙහි ද රහත්තට විත්තයාගේ භඩ්ධකෂණයෙහි ද යම් සිතකට
අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ භඩ්ධ-
කෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකෂණ-
යෙහි ද අසංඥසන්ධියෙහි ව්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි
සමුදයසත්‍යය ද නූපදින්නේ ය, දුෛඛසත්‍යය ද නූපදී.

යසං යත් දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣති තස්ස තත් මග්ගසච්චං නුපපජ්ඣසීති: යසං විතතස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විතතස්ස හබ්බකඛ්චණං, යෙ වංකොදු මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං චචන්තානං, පච්චෙත විතතස්ස හබ්බකඛ්චණං, අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උප්පාදකඛ්චණං තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් මග්ගසච්චං නුපපජ්ඣසීති. අග්ගමග්ගස්ස හබ්බකඛ්චණං, අරහන්තානං විතතස්ස හබ්බකඛ්චණං, ආපායිකානං, යෙ ච පුටුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං චචන්තානං, පච්චෙත විතතස්ස හබ්බකඛ්චණං, අරුපෙ අග්ගමග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උප්පාදකඛ්චණං, අසඤ්ඤිසත්තා චචන්තානං තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣති, මග්ගසච්චං නුපපජ්ඣසීති. යසං වා පන යත් මග්ගසච්චං නුපපජ්ඣසීති තස්ස තත් දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣසීති: අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදකඛ්චණං, අරහන්තානං විතතස්ස උප්පාදකඛ්චණං, ආපායිකානං, යෙ ච පුටුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං, පච්චෙත විතතස්ස උප්පාදකඛ්චණං, අසඤ්ඤිසත්තං උපපජ්ජන්තානං, තෙසං තත් මග්ගසච්චං නුපපජ්ඣසීති, නො ච තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣති. ,අග්ගමග්ගස්ස හබ්බකඛ්චණං අරහන්තානං විතතස්ස හබ්බකඛ්චණං, ආපායිකානං, යෙ ච පුටුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං චචන්තානං, පච්චෙත විතතස්ස හබ්බකඛ්චණං අරුපෙ අග්ගමග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උප්පාදකඛ්චණං. අසඤ්ඤිසත්තං චචන්තානං තෙසං තත් මග්ගසච්චං නුපපජ්ඣසීති, දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣති.

51. යසං යත් සමුදයසච්චං නුපපජ්ඣති තස්ස තත් මග්ගසච්චං නුපපජ්ඣසීති: යසං විතතස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විතතස්ස උප්පාදකඛ්චණං, යෙ වංකොදු මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය හබ්බකඛ්චණං, තණ්හාවිප්පයුක්ඛං පච්චෙත චක්ඛමානෙ තෙසං තත් සමුදයසච්චං නුපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් මග්ගසච්චං නුපපජ්ඣසීති. අග්ගමග්ගසමධිනං, අරහන්තානං, යෙ ච පුටුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය හබ්බකඛ්චණං, තණ්හාවිප්පයුක්ඛං පච්චෙත චක්ඛමානෙ, අසඤ්ඤිසත්තානං තෙසං තත් සමුදයසච්චං නුපපජ්ඣති, මග්ගසච්චං නුපපජ්ඣසීති. යසං වා පන යත් මග්ගසච්චං නුපපජ්ඣසීති තස්ස තත් සමුදයසච්චං නුපපජ්ඣති: ආපායිකානං, යෙ ච පුටුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය උප්පාදකඛ්චණං තෙසං තත් මග්ගසච්චං නුපපජ්ඣසීති, නො ච තෙසං තත් සමුදයසච්චං නුපපජ්ඣති. අග්ගමග්ගසමධිනං, අරහන්තානං, යෙ ච පුටුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය හබ්බකඛ්චණං, තණ්හාවිප්පයුක්ඛං පච්චෙත චක්ඛමානෙ, අසඤ්ඤිසත්තානං තෙසං තත් මග්ගසච්චං නුපපජ්ඣසීති, සමුදයසච්චං නුපපජ්ඣති. (පච්චන්තික පුග්ගලොකාස)

පච්චුප්පන්තානාගතවාරො.

යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතත්‍වය තුළදී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය තුළදීන්තේ ද යත්: යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍ර-මාර්ගය පිළිලබන්තාහු නම් ඒ විත්තයාගේ හඬකැණියෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්තාහු නම් ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ හඬකැණියෙහි ද අරුපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද දී ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය තුළදී, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද තුළදීන්තේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ හඬකැණියෙහි ද රහත්තව විත්තයාගේ හඬකැණියෙහි ද ආපායිකයනට ද යම් මෑ පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්තාහු නම් ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ හඬකැණියෙහි ද අරුපයෙහි අග්‍රමාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද අසංඥසකයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට ද එහි දූෂිතත්‍වය ද තුළදී, මාර්ගසත්‍යය ද තුළදීන්තේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය තුළදීන්තේ නම් ඔහුට එහි දූෂිතත්‍වය තුළදී ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද රහත්තව විත්තයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද ආපායිකයනට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්තාහු නම් උපදනා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද අසංඥසකයෙහි උපදනාවනට ද දී ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය තුළදීන්තේ ය, ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය නො ද තුළදී, අග්‍රමාර්ගයාගේ හඬකැණියෙහි ද රහත්තව විත්තයාගේ හඬකැණියෙහි ද ආපායිකයනට ද යම් මෑ පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්තාහු නම් ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ හඬකැණියෙහි ද අරුපයෙහි අග්‍රමාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද අසංඥසකයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නාවූනට ද දී ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද තුළදීන්තේ ය, දූෂිතත්‍වය ද තුළදී.

51. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය තුළදී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය තුළදීන්තේ ද යත්: යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්තාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්තාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ හඬකැණියෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසුක්කවිත්තය පවත්නා කල්හි ද දී ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය තුළදී, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද තුළදීන්තේ ය. අග්‍රමාර්ගසමඛිතව ද රහත්තව ද යම් මෑ පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්තාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ හඬකැණියෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසුක්කවිත්තය පවත්නා කල්හි ද අසංඥසකයනට ද දී ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද තුළදී, මාර්ගසත්‍යය ද තුළදීන්තේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය තුළදීන්තේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය තුළදී ද යත්: ආපායිකයනට ද යම් මෑ පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්තාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද දී ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය තුළදීන්තේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද තුළදී, අග්‍රමාර්ගසමඛිතව ද රහත්තව ද යම් මෑ පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්තාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ හඬකැණියෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසුක්කවිත්තය පවත්නා කල්හි ද අසංඥසකයනට ද දී ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද තුළදීන්තේ ය, සමුදයසත්‍යය ද තුළදී. (ප්‍රත්‍යන්තසුද්ගලාවකාශ යි.)

52. යසං දුකඛසච්චං උපපජ්ඣත්තං තස්ස සමුදයසච්චං උපපජ්ඣස්සතිති: අග්ගමග්ගසමඛිනිනං අරහන්යානං යසං වික්කස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං දුකඛසච්චං උපපජ්ඣත්තං, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං උපපජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං තෙසං දුකඛසච්චය්ඤච උපපජ්ඣත්තං, සමුදයසච්චය්ඤච උපපජ්ඣස්සති. යසං චා පන සමුදයසච්චං උපපජ්ඣස්සති තස්ස දුකඛසච්චං උපපජ්ඣන්ති: ආමන්තා.

යසං දුකඛසච්චං උපපජ්ඣත්තං තස්ස මග්ගසච්චං උපපජ්ඣස්සතිති: අග්ගමග්ගසමඛිනිනං අරහන්යානං යෙ ච පුටුඤ්ඤා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං දුකඛසච්චං උපපජ්ඣත්තං, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං උපපජ්ඣස්සති. යසං වික්කස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස වික්කස්ස උප්පාදකඛණං, යෙ ච ඤාණං මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං දුකඛසච්චය්ඤච උපපජ්ඣත්තං, මග්ගසච්චය්ඤච උපපජ්ඣස්සති. යසං චා පන මග්ගසච්චං -පෙ- ආමන්තා.

53. යසං සමුදයසච්චං උපපජ්ඣත්තං තස්ස මග්ගසච්චං උපපජ්ඣස්සතිති: අග්ගමග්ගසමඛිනිනං අරහන්යානං යෙ ච පුටුඤ්ඤා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං සමුදයසච්චං උපපජ්ඣත්තං, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං උපපජ්ඣස්සති. යසං වික්කස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති යෙ ච ඤාණං මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං සමුදයසච්චය්ඤච උපපජ්ඣත්තං, මග්ගසච්චය්ඤච උපපජ්ඣස්සති. යසං චා පන මග්ගසච්චං -පෙ- ආමන්තා. (අනුලොමපුග්ගල)

54. යත්ත දුකඛසච්චං උපපජ්ඣත්තං -පෙ- (අනුලොමඛකාස)

55. යසං යත්ත දුකඛසච්චං උපපජ්ඣත්තං තස්ස තත්ත සමුදයසච්චං උපපජ්ඣස්සතිති: අග්ගමග්ගසමඛිනිනං අරහන්යානං යසං වික්කස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති අසඤ්ඤාසන්තානං තෙසං තත්ත දුකඛසච්චං උපපජ්ඣත්තං, නො ච තෙසං තත්ත සමුදයසච්චං උපපජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං චතුචොකාරානං පඤ්ඤාචොකාරානං තෙසං තත්ත දුකඛසච්චය්ඤච උපපජ්ඣත්තං, සමුදයසච්චය්ඤච උපපජ්ඣස්සති. යසං චා පන යත්ත සමුදයසච්චං උපපජ්ඣස්සති තස්ස තත්ත දුකඛසච්චං උපපජ්ඣන්ති: සුඛාවාසං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං තත්ත සමුදයසච්චං උපපජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තත්ත දුකඛසච්චං උපපජ්ඣත්තං. ඉතරෙසං චතුචොකාරානං පඤ්ඤාචොකාරානං තෙසං තත්ත සමුදයසච්චය්ඤච උපපජ්ඣස්සති, දුකඛසච්චය්ඤච උපපජ්ඣත්තං.

52. යමකුට දූෂිතභාවය උපන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමඛිනිතට ද රහත්තට ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද දූෂිතභාවය උපන්නේ ය, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට දූෂිතභාවය ද උපන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද උපදින්නේ ය. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට දූෂිතභාවය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

යමකුට දූෂිතභාවය උපන්නේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමඛිනිතට ද රහත්තට ද යම් මෑ පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද දූෂිතභාවය උපන්නේ ය, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකමයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද දූෂිතභාවය ද උපන්නේ ය. මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය ... එසේ යි.

53. යමකුට සමුදයසත්‍යය උපන්නේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමඛිනිතට ද රහත්තට ද යම් මෑ පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද සමුදයසත්‍යය උපන්නේ ය, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද උපන්නේ ය. මාර්ගසත්‍යය ද උපන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය ... එසේ යි. (අනුලොමසුද්ධල යි.)

54. යම් තැනෙක දූෂිතභාවය උපන්නේ නම් ... (අනුලොමාවකාශ යි.)

55. යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතභාවය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමඛිනිතට ද රහත්තට ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද අසංඥසඤ්ඤානට ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතභාවය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු චතුරොපාකාරයනට ද පඤ්ඤාචාර්යනට ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතභාවය ද උපන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි දූෂිතභාවය උපන්නේ ද යත්: ඉද්ධාචාර්යයෙහි උපදානා වූ ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි දූෂිතභාවය නො ද උපන්නේ ය. සෙසු චතුරොපාකාරයනට ද පඤ්ඤාචාර්යනට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද උපදින්නේ ය, දූෂිතභාවය ද උපන්නේ ය.

යසං යස්ස දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති තස්ස තස්ස මග්ගසච්චං උපපජ්ඣසීති: අග්ගමග්ගසමධර්මිනං අරහත්තානං යෙ ච පුට්ඨජනා මග්ගං න පච්චරිසිසන්ති ආපායිකානං අස සද්දසත්තානං තෙසං තස්ස දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තස්ස මග්ගසච්චං උපපජ්ඣසීති. යසං විතැසං අනන්තරා අග්ගමග්ගං පච්චරිසිසන්ති තස්ස විතැසං උපපාදකඛණං, යෙ ච ඤෙඤ මග්ගං පච්චරිසිසන්ති තෙසං තස්ස දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති, මග්ගසච්චං උපපජ්ඣසීති. යසං චා පන යස්ස මග්ගසච්චං උපපජ්ඣසීති තස්ස තස්ස දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣසීති: සුද්ධාචාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තස්ස මග්ගසච්චං උපපජ්ඣසීති, නො ච තෙසං තස්ස දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති. යසං විතැසං අනන්තරා අග්ගමග්ගං පච්චරිසිසන්ති තස්ස විතැසං උපපාදකඛණං, යෙ ච ඤෙඤ මග්ගං පච්චරිසිසන්ති තෙසං තස්ස මග්ගසච්චං උපපජ්ඣසීති, දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති.

56. යසං යස්ස සමුදයසච්චං උපපජ්ඣති තස්ස තස්ස මග්ගසච්චං උපපජ්ඣසීති: අග්ගමග්ගසමධර්මිනං අරහත්තානං යෙ ච පුට්ඨජනා මග්ගං න පච්චරිසිසන්ති, ආපායිකානං තෙසං තස්ස සමුදයසච්චං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තස්ස මග්ගසච්චං උපපජ්ඣසීති. යසං විතැසං අනන්තරා අග්ගමග්ගං පච්චරිසිසන්ති තස්ස විතැසං උපපාදකඛණං, යෙ ච ඤෙඤ මග්ගං පච්චරිසිසන්ති තෙසං තස්ස සමුදයසච්චං උපපජ්ඣති, මග්ගසච්චං උපපජ්ඣසීති. යසං චා පන යස්ස මග්ගසච්චං උපපජ්ඣසීති තස්ස තස්ස සමුදයසච්චං උපපජ්ඣසීති: සුද්ධාචාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තස්ස මග්ගසච්චං උපපජ්ඣසීති, නො ච තෙසං තස්ස සමුදයසච්චං උපපජ්ඣති. යසං විතැසං අනන්තරා අග්ගමග්ගං පච්චරිසිසන්ති තස්ස විතැසං උපපාදකඛණං, යෙ ච ඤෙඤ මග්ගං පච්චරිසිසන්ති තෙසං තස්ස මග්ගසච්චං උපපජ්ඣසීති, සමුදයසච්චං උපපජ්ඣති. (අනුලොම පුත්තලොකාස)

57. යසං දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣති තස්ස සමුදයසච්චං නුපපජ්ඣසීති: නත්ථි. යසං චා පන සමුදයසච්චං නුපපජ්ඣසීති තස්ස දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣති: උපපජ්ඣති.

යසං දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣති තස්ස මග්ගසච්චං නුපපජ්ඣසීති: නත්ථි. යසං චා පන මග්ගසච්චං නුපපජ්ඣසීති තස්ස දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣති: උපපජ්ඣති.

යමකුට යම් තැනෙක දුඛසත්‍යය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමඛිගීනට ද රහත්නට ද යම් මෑ පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද ආපායිකයනට ද අසංඥසත්‍යයනට ද යි ඔවුනට ද එහි දුඛසත්‍යය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකාරණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද එහි දුඛසත්‍යය ද උපන්නේ ය, මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි දුඛසත්‍යය උපන්නේ ද යත්: ශුඛධාවාසයෙහි උපද්‍රව්‍ය වූ ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි දුඛසත්‍යය නො ද උපන්නේ ය. යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකාරණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද එහි මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ ය, දුඛසත්‍යය ද උපන්නේ යි.

56. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමඛිගීනට ද රහත්නට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද ආපායිකයනට ද එහි සමුදයසත්‍යය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නා නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකාරණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද එහි සමුදයසත්‍යය ද උපන්නේ ය. මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය උපන්නේ ද යත්: ශුඛධාවාසයෙහි උපද්‍රව්‍ය වූ ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ය. ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද උපන්නේ ය. යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකාරණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද එහි මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද උපන්නේ යි. (අනුලොමපුද්ගලාවකාශ යි.)

57. යමකුට දුඛසත්‍යය නො උපන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නුපදින්නේ ද යත්: නැති. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය නුපදින්නේ නම් ඔහුට දුඛසත්‍යය නො උපන්නේ ද යත්: උපන්නේ යි.

යමකුට දුඛසත්‍යය නො උපන්නේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නුපදින්නේ ද යත්: නැති. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නුපදින්නේ නම් ඔහුට දුඛසත්‍යය නො උපන්නේ ද යත්: උපන්නේ යි.

58. යසං සමුදයසවං තුපපජ්ඣං තසං මග්ගසවං තුපප-
ජ්ඣසනිති: නජී, යසං වා පන මග්ගසවං තුපපජ්ඣසනි තසං
සමුදයසවං තුපපජ්ඣාති: උපපජ්ඣ. (පච්චනිකසුග්ගල)

59. යස දුකඛසවං තුපපජ්ඣං -ඉප- (පච්චනිකඛකාස)

60. යසං යස දුකඛසවං තුපපජ්ඣං තසං තස සමුදය-
සවං තුපපජ්ඣසනිති: උපපජ්ඣසනි. යසං වා පන යස සමුදය-
සවං තුපපජ්ඣසනි තසං දුකඛසවං තුපපජ්ඣාති: උපපජ්ඣ.

යසං යස දුකඛසවං තුපපජ්ඣං තසං තස මග්ගසවං
තුපපජ්ඣසනිති: උපපජ්ඣසනි. යසං වා පන යස මග්ගසවං
තුපපජ්ඣසනි තසං තස දුකඛසවං තුපපජ්ඣාති: උපපජ්ඣ.

61. යසං යස සමුදයසවං තුපපජ්ඣං තසං තස මග්ග-
සවං තුපපජ්ඣසනිති: සුඛධාවාසං උපපජ්ජනානං තෙසං තස
සමුදයසවං තුපපජ්ඣං, නො ච තෙසං තස මග්ගසවං තුපප-
ජ්ඣසනි. අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තස සමුදයසවංඤ්ඤා තුපපජ්ඣං,
මග්ගසවංඤ්ඤා තුපපජ්ඣසනි. යසං වා පන යස මග්ගසවං තුපප-
ජ්ඣසනි තසං තස සමුදයසවං තුපපජ්ඣාති: අග්ගමග්ගසමඛිඨී-
නං අරහන්යානං යෙ ච පුට්ඨජනා මග්ගං න පටිලභිය්ඣනති
ආපාධිකානං තෙසං තස මග්ගසවං තුපපජ්ඣසනි, නො ච තෙසං
තස සමුදයසවං තුපපජ්ඣං. අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තස මග්ග-
සවංඤ්ඤා තුපපජ්ඣසනි, සමුදයසවංඤ්ඤා තුපපජ්ඣං. (පච්චනික
සුග්ගලොකාස)

අතීතානාගතවාරො.

උපපාදවාරො නිට්ඨිතො.

58. යමකුට සමුදයසත්‍යය නො උපන්නේ නම් ඔහුට මාර්ග-සත්‍යය නූපදින්නේ ද යත්: නැතී. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නූපදින්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නො උපන්නේ ද යත්: උපන්නේ යි. (ප්‍රත්‍යතීකපුද්ගල යි.)

59. යම් තැනෙක දු:බසත්‍යය නො උපන්නේ නම් ... (ප්‍රත්‍යතීකාවකාශ යි.)

60. යමකුට යම් තැනෙක දු:බසත්‍යය නො උපන්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නූපදින්නේ ද යත්: උපදින්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි දු:බසත්‍යය නො උපන්නේ ද යත්: උපන්නේ යි.

යමකුට යම් තැනෙක දු:බසත්‍යය නො උපන්නේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නූපදින්නේ ද යත්: උපදින්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි දු:බසත්‍යය නො උපන්නේ ද යත්: උපන්නේ යි.

61. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නො උපන්නේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නූපදින්නේ ද යත්: දෙධ්‍යාවාසයෙහි උපද්‍යා වූ ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නූපදින්නේ යි. අසංඥසඤ්ච වූ ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නො උපන්නේ ය, මාර්ගසත්‍යය ද නූපදින්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නො උපන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ග-සමඛිනිතට ද රහක්තට ද යම් මැ පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද ආපායිකයනට ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නූපන්නේ ය. අසංඥසඤ්ච වූ ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නූපදින්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද නො උපන්නේ යි. (ප්‍රත්‍යතීක-පුද්ගලාවකාශ යි.)

අතීතානාගතවාර යි.

උත්පාදවාර නිමි.

නිරෝධවාරො

1. යසස දුකඛසව්‍යං නිරුජ්ඣති තසස සමුදයසව්‍යං නිරුජ්ඣතිති: සඛේඛසං වචනානානං පචනෙත තණ්හාච්චසපුනරවිතාසස භව්‍යකඛණෙ තෙසං දුකඛසව්‍යං නිරුජ්ඣති, නො ව තෙසං සමුදයසව්‍යං නිරුජ්ඣති. තණ්හාය භව්‍යකඛණෙ තෙසං දුකඛසව්‍යං නිරුජ්ඣති, සමුදයසව්‍යං නිරුජ්ඣති. යසස වා පන සමුදයසව්‍යං නිරුජ්ඣති තසස දුකඛසව්‍යං නිරුජ්ඣතිති: ආමනතා.

යසස දුකඛසව්‍යං නිරුජ්ඣති තසස මග්ගසව්‍යං නිරුජ්ඣතිති: සඛේඛසං වචනානානං පචනෙත මග්ගච්චසපුනරවිතාසස භව්‍යකඛණෙ තෙසං දුකඛසව්‍යං නිරුජ්ඣති, නො ව තෙසං මග්ගසව්‍යං නිරුජ්ඣති. පඤ්චොකාමෙර මග්ගසස භව්‍යකඛණෙ තෙසං දුකඛසව්‍යං නිරුජ්ඣති, මග්ගසව්‍යං නිරුජ්ඣති. යසස වා පන මග්ගසව්‍යං නිරුජ්ඣති තසස දුකඛසව්‍යං නිරුජ්ඣතිති: අරුපෙ මග්ගසස භව්‍යකඛණෙ තෙසං මග්ගසව්‍යං නිරුජ්ඣති, නො ව තෙසං දුකඛසව්‍යං නිරුජ්ඣති. පඤ්චොකාමෙර මග්ගසස භව්‍යකඛණෙ තෙසං මග්ගසව්‍යං නිරුජ්ඣති, දුකඛසව්‍යං නිරුජ්ඣති.

2. යසස සමුදයසව්‍යං නිරුජ්ඣති තසස මග්ගසව්‍යං නිරුජ්ඣතිති: අසඤ්ඤසනෙත තස්ස දුකඛසව්‍යං නිරුජ්ඣති -පෙ- (අනුලොමපුග්ගල)

3. යස්ස දුකඛසව්‍යං නිරුජ්ඣති තස්ස සමුදයසව්‍යං නිරුජ්ඣතිති: අසඤ්ඤසනෙත තස්ස දුකඛසව්‍යං නිරුජ්ඣති -පෙ- (අනුලොමඕකාස)

(යස්සං උප්පාදෙපි නිරොධෙපි උප්පාදනිරොධෙපි සද්දිසං. නස්සී නානාකරණං)

4. යසස යස්ස දුකඛසව්‍යං නිරුජ්ඣති -පෙ- (අනුලොම-පුග්ගලොකාස)

(යසස යස්සකමපි සද්දිසං විස්ථාරෙතඛිං)

නිරෝධවාරය

1. යම්කුට දූඛසත්‍යය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වේ ද යත්: චතුර වන්තා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි තෘෂ්ණාවිප්‍රසුක්තචිත්තයාගේ භව්‍යසෂණයෙහි ද සි ඔවුනට දූඛසත්‍යය නිරුද්ධ වේ, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වේ. තෘෂ්ණාවගේ භව්‍යසෂණයෙහි ඔවුනට දූඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ වෙයි, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වේ. තවද යම්කුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට දූඛසත්‍යය නිරුද්ධ වේ ද යත්: එසේ යි.

යම්කුට දූඛසත්‍යය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වේ ද යත්: චතුර වන්තා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි මාර්ගවිප්‍රසුක්තචිත්තයාගේ භව්‍යසෂණයෙහි ද සි ඔවුනට දූඛසත්‍යය නිරුද්ධ වේ, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වේ. පඤ්චොකාරයෙහි මාර්ගයාගේ භව්‍යසෂණයෙහි ඔවුනට දූඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ වෙයි. මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වේ. තවද යම්කුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට දූඛසත්‍යය නිරුද්ධ වේ ද යත්: අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ භව්‍යසෂණයෙහි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට දූඛසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. පඤ්චොකාරයෙහි මාර්ගයාගේ භව්‍යසෂණයෙහි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වෙයි, දූඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ වේ.

2. යම්කුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නැති. තවද යම්කුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නැති. (අනුලොම පුද්ගල යි)

3. යම් තැනෙක දූඛසත්‍යය නිරුද්ධ වේ නම් එහි සමුදය සත්‍යය නිරුද්ධ වේ ද යත්: එහි අසංඥසන්ධියෙහි දූඛසත්‍යය නිරුද්ධ වෙයි ... (අනුලොමාවකාශ යි)

(යත්තය උත්පාදයෙහි ද නිරෝධයෙහි ද උත්පාදනිරෝධයෙහි ද සමාන ය. වෙනසක් නැති.)

4. යම්කුට යම් තැනෙක දූඛසත්‍යය නිරුද්ධ වේ නම් ... (අනුලොමපුද්ගලාවකාශ යි)

(යත්තයත්තය ද සමාන වූ විස්තර කළයුතු.)

5. යසං දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති තස්ස සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣතිති: ආමනායා. යසං වා පන සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති තස්ස දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣතිති: සබ්බෙසං වචනානාං පවනෙත තණ්හාවිප්පයුත්තස්ස භව්වකඛණේ තෙසං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ජනානාං පවනෙත විත්තස්ස උප්පාදකඛණේ, අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භව්වකඛණේ තෙසං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති, දුක්ඛච්චිසඤ්ඤා න නිරුජ්ඣති.

යසං දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති තස්ස මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣතිති: අරුපෙ මග්ගස්ස භව්වකඛණේ තෙසං දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ජනානාං පවනෙත විත්තස්ස උප්පාදකඛණේ අරුපෙ ඵලස්ස භව්වකඛණේ තෙසං දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති, මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣති. යසං වා පන මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣති තස්ස දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣතිති: සබ්බෙසං වචනානාං පවනෙත මග්ගවිප්පයුත්තවිත්තස්ස භව්වකඛණේ තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣති, සබ්බෙසං උපපජ්ජනානාං පවනෙත විත්තස්ස උප්පාදකඛණේ අරුපෙ ඵලස්ස භව්වකඛණේ තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣති, දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති.

6. යසං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති තස්ස මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣතිති: මග්ගස්ස භව්වකඛණේ තෙසං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං විත්තස්ස උප්පාදකඛණේ, තණ්හාවිප්පයුත්තමග්ගවිප්පයුත්තවිත්තස්ස භව්වකඛණේ, නිරෝධසමාපනානාං, අසඤ්ඤාසත්තානාං තෙසං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති, මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣති. යසං වා පන මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣති තස්ස සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣතිති: තණ්හාය භව්වකඛණේ තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං විත්තස්ස උප්පාදකඛණේ, මග්ගවිප්පයුත්තතණ්හාවිප්පයුත්තවිත්තස්ස භව්වකඛණේ, නිරෝධසමාපනානාං අසඤ්ඤාසත්තානාං තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣති, සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති. (පච්චතීකපුග්ගඌ)

7. යසං දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති -පෙ- (පච්චතීකමකාස)

5. යමකුට දුඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට සමුදය-සත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : එසේ යි. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට දුඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : ව්‍යුත්ත වන්තා වූ සියල්ලන්ට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි තෘෂ්ණාවිප්‍රසුක්කචිත්තයාගේ භව්‍යකාරණයෙහි ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට දුඛසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපදානා වූ සියල්ලන්ට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදකාරණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භව්‍යකාරණයෙහි ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, දුඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වේ.

යමකුට දුඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ භව්‍යකාරණයෙහි ඔවුනට දුඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපදානා වූ සියල්ලන්ට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදකාරණයෙහි ද අරූපයෙහි ඵලයාගේ භව්‍යකාරණයෙහි ද යි ඔවුනට දුඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වේ. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට දුඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : ව්‍යුත්ත වන්තා වූ සියල්ලන්ට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි මාර්ගවිප්‍රසුක්කචිත්තයාගේ භව්‍යකාරණයෙහි ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට දුඛසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපදානා වූ සියල්ලන්ට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ උත්පාදකාරණයෙහි ද අරූපයෙහි ඵලයාගේ භව්‍යකාරණයෙහි ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, දුඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වේ.

6. යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : මාර්ගයාගේ භව්‍යකාරණයෙහි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. චිත්තයාගේ උත්පාදකාරණයෙහි සියල්ලන්ට ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසුක්ක මාර්ගවිප්‍රසුක්කචිත්තයාගේ භව්‍යකාරණයෙහි ද නිරෝධයට සමවැද්දුණවුනට ද අසංඤ්‍යානිවයනට ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වේ. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : තෘෂ්ණාවගේ භව්‍යකාරණයෙහි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. චිත්තයාගේ උත්පාදකාරණයෙහි සියල්ලන්ට ද මාර්ගවිප්‍රසුක්ක තෘෂ්ණාවිප්‍රසුක්ක චිත්තයාගේ භව්‍යකාරණයෙහි ද නිරෝධයට සමවැද්දුණවුනට ද අසංඤ්‍යානිවයනට ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වේ. (ප්‍රත්‍යනීකපුද්ගල යි)

7. යම් තැනෙක දුඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ... (ප්‍රත්‍යනීකාවකාශ යි)

8. යසං යඤ්ඤා දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති -පෙ- (පච්චනික-
පුග්ගලොකාස)

(යසංකමපි යසංකමපි සද්ධං. යසංකමපි නිරොධ-
සමාපනානන්ති චෙතං න කාතබ්බං.)

පවුට්ඨපනවාරො.

9. යසං දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති තස්ස සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති ත්ථාති:
ආමන්තා. (අනුලොමපුග්ගල)

(යථා උපාදවාරෙ අතීතා පුච්ඡා අනුලොමමපි පච්චනිකමපි
ඒහසං ඵලං නිරොධෙපි විහරිතබ්බං, නස්සි නානාකරණං.)

අතීතවාරො.

10. යසං දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති තස්ස සමුදයසච්චං
නිරුජ්ඣති ත්ථාති: අග්ගමග්ගසමබ්බිතං අරහන්තානං, යසං විතප්පස
අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිසස්සන්ති තස්ස විතප්පස උපාදකමණ
තෙසං දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං
නිරුජ්ඣති. ඉතරෙසං තෙසං දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති, සමුදයසච්චං
නිරුජ්ඣති. යසං වා පන සමුදයසච්චං -පෙ-
ආමන්තා.

යසං දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති තස්ස මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣති ත්ථාති:
අග්ගමග්ගසං භබ්බකමණ, අරහන්තානං, යෙ ච පුට්ඨජනා
මග්ගං න පටිලභිසස්සන්ති. තෙසං දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති, නො ච
තෙසං මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣති. අග්ගමග්ගසං උපාදකමණ, යසං
විතප්පස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිසස්සන්ති තෙසං දුක්ඛසච්චං
නිරුජ්ඣති, මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣති. යසං වා පන මග්ගසච්චං
-පෙ- ආමන්තා.

11. යසං සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති තස්ස මග්ගසච්චං
නිරුජ්ඣති ත්ථාති: යෙ පුට්ඨජනා මග්ගං න පටිලභිසස්සන්ති තෙසං
සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣති.
යෙ මග්ගං පටිලභිසස්සන්ති තෙසං සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති,
මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣති. යසං වා පන මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣති
තස්ස සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති ත්ථාති: අග්ගමග්ගසං උපාදකමණ,
යසං විතප්පස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිසස්සන්ති තෙසං මග්ග-
සච්චං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති.
යෙ මග්ගං පටිලභිසස්සන්ති තෙසං මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣති,
සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති. (අනුලොමපුග්ගල)

8. යමකුට යම් තැනෙක දූඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙ නම් ... (ප්‍රත්‍යනීකපුද්ගලාවකාශ යි)

(යසසකය ද යසසයස්සකය ද සමාන ය. යසසයස්සකයෙහි දු නිරෝධසමාපනානං" යන මෙය නො යෙදියයුතු.)

ප්‍රත්‍යක්ෂත්ඵලවාර යි.

9. යමකුට දූඛසත්‍යය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි. (අනුලොමපුද්ගල යි)

(යමසේ උත්පාදවාරයෙහි අතීතපුච්ඡාව පිළිබඳ අනුලොමය ද ප්‍රත්‍යනීකය ද බෙදනලද ද එසේ ම නිරෝධයෙහි ද බෙදියයුතු ය. වෙනසෙක් නැති.)

අතීතවාර යි.

10. යමකුට දූඛසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට සමුදය සත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමධර්මිනව ද රහත්තව ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්තෘහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකාරණයෙහි ද යි ඔවුනට දූඛසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට දූඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය ... එසේ යි.

යමකුට දූඛසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භවකාරණයෙහි ද රහත්තව ද යම් ද පාර්ශ්වජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්තෘහු නම් ඔවුනට ද දූඛසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකාරණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්තෘහු ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්තෘහු ද යි ඔවුනට දූඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය ... එසේ යි.

11. යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: යම් පාර්ශ්වජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්තෘහු නම් ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්තෘහු නම් ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකාරණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්තෘහු ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්තෘහු නම් ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. (අනුලොමපුද්ගල යි)

12. යළි දැක්වීමේ නිරුපකාරය - 03- (අනුලෝමඛණය)

13. යස සුඛසච්ච නිරුපකාරයේ කස නළ සමුදය සච්ච නිරුපකාරයේ: අගමග්ගසමධිනං, අරහන්යානං, යස විතස අනන්තරා අගමග්ගං පටිලභියන්ති, අසඤ්ජනානං තෙසං තළ දුක්ඛසච්ච නිරුපකාරයේ, නො ච තෙසං තළ සමුදයසච්ච නිරුපකාරයේ. ඉතරෙසං චතුරොක්කාරානං පඤ්චොක්කාරානං තෙසං තළ දුක්ඛසච්ච නිරුපකාරයේ, සමුදයසච්ච නිරුපකාරයේ - 03- (අනුලෝමපුගලොක්කාරය)

(යසකමචි යසසයළකමචි සදිසං.)

14. යස දුක්ඛසච්ච න නිරුපකාරයේ කස සමුදයසච්ච න නිරුපකාරයේ: ආමන්යා. යස චා පන සමුදයසච්ච න නිරුපකාරයේ කස දුක්ඛසච්ච න නිරුපකාරයේ: අගමග්ගසමධිනං, අරහන්යානං, යස විතස අනන්තරා අගමග්ගං පටිලභියන්ති තෙසං සමුදයසච්ච න නිරුපකාරයේ, නො ච තෙසං දුක්ඛසච්ච න නිරුපකාරයේ. පටිලභියන්ති තෙසං සමුදයසච්ච න නිරුපකාරයේ, දුක්ඛසච්ච න නිරුපකාරයේ.

යස දුක්ඛසච්ච න නිරුපකාරයේ කස මග්ගසච්ච. න නිරුපකාරයේ: ආමන්යා. යස චා පන මග්ගසච්ච න නිරුපකාරයේ කස දුක්ඛසච්ච න නිරුපකාරයේ: අගමග්ගස හඛනකමචෙ, අරහන්යානං, යෙ ච පුට්ඨජනා මග්ගං න පටිලභියන්ති තෙසං මග්ගසච්ච න නිරුපකාරයේ, නො ච තෙසං දුක්ඛසච්ච න නිරුපකාරයේ. පටිලභියන්ති තෙසං මග්ගසච්ච න නිරුපකාරයේ, දුක්ඛසච්ච න නිරුපකාරයේ.

15. යස සමුදයසච්ච න නිරුපකාරයේ කස මග්ගසච්ච න නිරුපකාරයේ: අගමග්ගස උපාදකමචෙ, යස විතස අනන්තරා අගමග්ගං පටිලභියන්ති තෙසං සමුදයසච්ච න නිරුපකාරයේ. නො ච තෙසං මග්ගසච්ච න නිරුපකාරයේ. අගමග්ගස හඛනකමචෙ, අරහන්යානං තෙසං සමුදයසච්ච න නිරුපකාරයේ. මග්ගසච්ච න නිරුපකාරයේ. යස චා පන මග්ගසච්ච න නිරුපකාරයේ කස සමුදයසච්ච න නිරුපකාරයේ: යෙ පුට්ඨජනා මග්ගං න පටිලභියන්ති තෙසං මග්ගසච්ච න නිරුපකාරයේ. අගමග්ගස හඛනකමචෙ, අරහන්යානං, තෙසං මග්ගසච්ච න නිරුපකාරයේ, සමුදයසච්ච න නිරුපකාරයේ. (පට්ඨකපුගල)

12. යම් තැනෙක දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ... (අනුලොමාවකාශ යි)

13. යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ග-සමඛිනිතව ද රහත්තව ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්තාහු ද අසංඤ්ජනියතව ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු වතුචොකාරයනට ද පඤ්චචොකාරයනට ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි ... (අනුලොමපුද්ගලාවකාශ යි)

(යසසකය ද යසසයස්සකය ද සමාන යි.)

14. යමකුට දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමඛිනිතව ද රහත්තව ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්තාහු ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ යි. ඔවුනට දූෂිතත්‍වය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පස්විමචිත්තයාගේ භව්‍යසංකර්මයෙහි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, දූෂිතත්‍වය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

යමකුට දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට මාර්ග-සත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භව්‍යසංකර්මයෙහි ද රහත්තව ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්තාහු ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට දූෂිතත්‍වය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පස්විමචිත්තයාගේ භව්‍යසංකර්මයෙහි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, දූෂිතත්‍වය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

15. යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්-සාදකර්මයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්තාහු ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ භව්‍යසංකර්මයෙහි ද රහත්තව ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට සමුදය-සත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: යම් පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්තාහු නම් ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ භව්‍යසංකර්මයෙහි ද රහත්තව ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. (ප්‍රකාශිත පුද්ගල යි)

16. යස් දුක්ඛසච්චං න නිරුප්ප්ඵසසති -පෙ- (පච්චතීකම්කාස)

17. යසස යස් දුක්ඛසච්චං න නිරුප්ප්ඵසසති තසස තස්ස සමුදයසච්චං න නිරුප්ප්ඵසසතිති: ආමන්තා. යසස චා පන යස් සමුදයසච්චං න නිරුප්ප්ඵසසති තසස තස්ස දුක්ඛසච්චං න නිරුප්ප්ඵසසතිති: අග්ගමග්ගසම්ඛිනිං, අරහන්තානං, යසස වික්කසස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිසසනති, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තස්ස සමුදයසච්චං න නිරුප්ප්ඵසසති, නො ච තෙසං තස්ස දුක්ඛසච්චං න නිරුප්ප්ඵසසති. පච්චිමචිත්තසස, හඛ්ඛකඛිච්චෙ, තෙසං තස්ස සමුදයසච්චං න නිරුප්ප්ඵසසති, දුක්ඛසච්චං න නිරුප්ප්ඵසසති. යසස යස් දුක්ඛසච්චං න නිරුප්ප්ඵසසති, තසස තස්ස මග්ගසච්චං න නිරුප්ප්ඵසසතිති: ආමන්තා.

යසස චා පන යස් මග්ගසච්චං න නිරුප්ප්ඵසසති තසස තස්ස දුක්ඛසච්චං න නිරුප්ප්ඵසසතිති: අග්ගමග්ගසස හඛ්ඛකඛිච්චෙ, අරහන්තානං, ටෙ ච පුට්ඨජජනා මග්ගං න පටිලභිසසනති, ආපාඨිකානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තස්ස මග්ගසච්චං න නිරුප්ප්ඵසසති, නො ච තෙසං තස්ස දුක්ඛසච්චං න නිරුප්ප්ඵසසති. පච්චිමචිත්තසස හඛ්ඛකඛිච්චෙ තෙසං තස්ස මග්ගසච්චං න නිරුප්ප්ඵසසති, දුක්ඛසච්චං න නිරුප්ප්ඵසසති.

18. යසස යස් සමුදයසච්චං න නිරුප්ප්ඵසසති තසස තස්ස මග්ගසච්චං න නිරුප්ප්ඵසසතිති: අග්ගමග්ගසස උප්පාදකඛිච්චෙ, යසස වික්කසස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිසසනති තෙසං තස්ස සමුදය සච්චං න නිරුප්ප්ඵසසති, නො ච තෙසං තස්ස මග්ගසච්චං න නිරුප්ප්ඵසසති. අග්ගමග්ගසස හඛ්ඛකඛිච්චෙ, අරහන්තානං, අස ඤ්ඤසත්තානං තෙසං තස්ස සමුදයසච්චං න නිරුප්ප්ඵසසති, මග්ගසච්චං න නිරුප්ප්ඵසසති. යසස චා පන යස් මග්ගසච්චං න නිරුප්ප්ඵසසති තසස තස්ස සමුදයසච්චං න නිරුප්ප්ඵසසතිති: ආපාඨිකානං, ටෙ ච පුට්ඨජජනා මග්ගං න පටිලභිසසනති, තෙසං තස්ස මග්ගසච්චං න නිරුප්ප්ඵසසති, නො ච තෙසං තස්ස සමුදයසච්චං න නිරුප්ප්ඵසසති. අග්ගමග්ගසස හඛ්ඛකඛිච්චෙ, අරහන්තානං තෙසං තස්ස මග්ගසච්චං න නිරුප්ප්ඵසසති, සමුදයසච්චං න නිරුප්ප්ඵසසති. (පච්චතීකපුග්ගලොකාස)

අනාගතවාරො.

16. යම් තැනෙක දූඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ... (ප්‍රත්‍යනීකාවකාශ ඩී)

17. යමකුට යම් තැනෙක දූඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : එසේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි දූඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : අග්‍රමාර්ගසමධර්මිනව ද රහත්තව ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද, අසංඥසන්ධියනව ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි දූඛසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පශ්චිමච්ඡික්කයාගේ භඩ්ධසෂණයෙහි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, දූඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

යමකුට යම් තැනෙක දූඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : එසේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි දූඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : අග්‍ර-මාර්ගයාගේ භඩ්ධසෂණයෙහි ද රහත්තව ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු ද ආපායිකයනව ද අසංඥසන්ධියනව ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි දූඛසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පශ්චිමච්ඡික්කයාගේ භඩ්ධසෂණයෙහි ඔවුනට එහි මාර්ග-සත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, දූඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

18. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : අග්‍ර-මාර්ගයාගේ උත්පාදසෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍ර-මාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ භඩ්ධසෂණයෙහි ද රහත්තව ද අසංඥ-සන්ධියනව ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : ආපායිකයනව ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ භඩ්ධසෂණයෙහි ද රහත්තව ද අසංඥසන්ධියනව ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි. (ප්‍රත්‍යනීකපුද්ගලාවකාශ ඩී)

අනාගතවාර යි.

19. යසං දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති තස්ස සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣත්ථාති: ආමනායා. යසං වා පන සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣත්ථාති තස්ස දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති: සඛෙසං උපපජ්ජනානං, පචංකන විකාසං උපපාදකමණං, අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භවංකමණං තෙසං සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣත්ථාති, නො ච තෙසං දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති. සඛෙසං වචනානං, පචංකන විකාසං භවංකමණං තෙසං සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣත්ථාති දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති.

යසං දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති තස්ස මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣත්ථාති: අනභිසමෙතාච්චං වචනානං, පචංකන විකාසං භවංකමණං තෙසං දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣත්ථාති. අභිසමෙතාච්චං වචනානං, පචංකන විකාසං භවංකමණං තෙසං දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති, මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣත්ථාති. යසං වා පන මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣත්ථාති තස්ස දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති: අභිසමෙතාච්චං උපපජ්ජනානං පචංකන විකාසං උපපාදකමණං, අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භවංකමණං තෙසං මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣත්ථාති, නො ච තෙසං දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති. අභිසමෙතාච්චං වචනානං, පචංකන විකාසං භවංකමණං තෙසං මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣත්ථාති, දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති.

20. යසං සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති තස්ස මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣත්ථාති: අනභිසමෙතාච්චං තණ්හාය භවංකමණං තෙසං සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣත්ථාති. අනභිසමෙතාච්චං තණ්හාය භවංකමණං තෙසං සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති, මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣත්ථාති. යසං වා පන මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣත්ථාති තස්ස සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති: අභිසමෙතාච්චං තණ්හාය උපපාදකමණං තණ්හා විපප්පුකතච්චංකන වතමානො, නිරොධසමාපනානං තෙසං මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣත්ථාති, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති. අභිසමෙතාච්චං තණ්හාය භවංකමණං තෙසං මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣත්ථාති, සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති. (අනුලොමප්පග්ග)

21. යසං දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති -ප- (අනුලොමභිකාස)

19. යමකුට දුඛසත්‍යය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට දුඛසත්‍යය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භව්‍යකෂණයෙහි ද ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට දුඛසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ව්‍යුත්ත වන්තා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භව්‍යකෂණයෙහි ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වී දුඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ වේ.

යමකුට දුඛසත්‍යය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වී ද යත්: අභිසමයට නො පැමිණියා වූ ව්‍යුත්ත වන්තවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භව්‍යකෂණයෙහි ද යි ඔවුනට දුඛසත්‍යය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වී. අභිසමයට පැමිණියා වූ ව්‍යුත්ත වන්තවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භව්‍යකෂණයෙහි ද යි ඔවුනට දුඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ වෙයි, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ විය. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට දුඛසත්‍යය නිරුද්ධ වේ ද යත්: අභිසමයට පැමිණියා වූ උපදනාවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භව්‍යකෂණයෙහි ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ විය, ඔවුනට දුඛසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. අභිසමයට පැමිණියා වූ ව්‍යුත්ත වන්තවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භව්‍යකෂණයෙහි ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ විය, දුඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ වේ.

20. යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වී ද යත්: තෘෂ්ණාවගේ භව්‍යකෂණයෙහි අභිසමයට නො පැමිණි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ විය. තෘෂ්ණාවගේ භව්‍යකෂණයෙහි අභිසමයට පැමිණි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වෙයි, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ විය. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වේ ද යත්: අභිසමයට පැමිණියවුනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද, තෘෂ්ණා විප්‍රයුක්තවිත්තය පවත්නා කල්හි ද නිරෝධයට සම්ව්‍යුණවුනට ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ විය, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. තෘෂ්ණාවගේ භව්‍යකෂණයෙහි අභිසමයට පැමිණි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ විය, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වේ. (අනුලොමසුද්ධග්‍ර සී)

21. යම් තැනෙක දුඛසත්‍යය නිරුද්ධ වේ නම් ... (අනුලොමාවකාශ සී)

22. යසස යස දුකඛසච්චං නිරුජ්ඣති තසස තස සමුදය-
 සච්චං නිරුජ්ඣතිත්ථාති: සුද්ධාචාසානං උපපත්ථිතසස හඛබ්බඛණේ
 අසඤ්ඤසත්තා වචනතානං තෙසං තස දුකඛසච්චං නිරුජ්ඣති, නො
 ච තෙසං තස සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣතිත්ථාති. ඉතරෙසං චතුචොකාරා
 පඤ්චොකාරා වචනතානං, පච්ඤෙහ විතතසස හඛබ්බඛණේ තෙසං
 තස දුකඛසච්චඤ්ඤා නිරුජ්ඣති, සමුදයසච්චඤ්ඤා නිරුජ්ඣතිත්ථාති. යසස
 චා පන යස සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣතිත්ථාති තසස තස දුකඛසච්චං
 නිරුජ්ඣතිත්ථාති: චතුචොකාරං පඤ්චොකාරං උපපජ්ජනතානං,
 පච්ඤෙහ විතතසස උපපාදකඛණේ, අරුපෙ මග්ගසස ච ඵලසස ච
 හඛබ්බඛණේ තෙසං තස සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣතිත්ථාති, නො ච තෙසං
 තස දුකඛසච්චං නිරුජ්ඣතිත්ථාති. චතුචොකාරා පඤ්චොකාරා වචනතානං
 පච්ඤෙහ විතතසස හඛබ්බඛණේ තෙසං තස සමුදයසච්චඤ්ඤා නිරුජ්ඣතිත්ථාති,
 දුකඛසච්චඤ්ඤා නිරුජ්ඣතිත්ථාති.

යසස යස දුකඛසච්චං නිරුජ්ඣති තසස තස මග්ගසච්චං
 නිරුජ්ඣතිත්ථාති: සුද්ධාචාසානං උපපත්ථිතසස හඛබ්බඛණේ අනභි-
 සමෙතථිතං වචනතානං, පච්ඤෙහ විතතසස හඛබ්බඛණේ අසඤ්ඤ-
 සත්තා වචනතානං තෙසං තස දුකඛසච්චං නිරුජ්ඣතිත්ථාති, නො ච
 තෙසං තස මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣතිත්ථාති. අභිසමෙතථිතං වචනතානං,
 පච්ඤෙහ විතතසස හඛබ්බඛණේ තෙසං තස දුකඛසච්චඤ්ඤා නිරුජ්ඣතිත්ථාති,
 මග්ගසච්චඤ්ඤා නිරුජ්ඣතිත්ථාති. යසස චා පන යස මග්ගසච්චං නිරු-
 ජ්ඣතිත්ථාති තසස තස දුකඛසච්චං නිරුජ්ඣතිත්ථාති: අභිසමෙතථිතං,
 උපපජ්ජනතානං පච්ඤෙහ විතතසස උපපාදකඛණේ, අරුපෙ මග්ගසස
 ච ඵලසස ච හඛබ්බඛණේ තෙසං තස මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣතිත්ථාති,
 නො ච තෙසං තස දුකඛසච්චං නිරුජ්ඣතිත්ථාති. අභිසමෙතථිතං
 වචනතානං, පච්ඤෙහ විතතසස හඛබ්බඛණේ තෙසං තස මග්ග-
 සච්චඤ්ඤා නිරුජ්ඣතිත්ථාති, දුකඛසච්චඤ්ඤා නිරුජ්ඣතිත්ථාති.

23. යසස යස සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති තසස තස මග්ග-
 සච්චං නිරුජ්ඣතිත්ථාති: අනභිසමෙතථිතං තණ්හාය හඛබ්බඛණේ
 තෙසං තස සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣතිත්ථාති, නො ච තෙසං තස මග්ග-
 සච්චං නිරුජ්ඣතිත්ථාති. අභිසමෙතථිතං තණ්හාය හඛබ්බඛණේ තෙසං
 තස සමුදයසච්චඤ්ඤා නිරුජ්ඣතිත්ථාති මග්ගසච්චඤ්ඤා නිරුජ්ඣතිත්ථාති. යසස
 චා පන යස මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣතිත්ථාති තසස තස සමුදයසච්චං
 නිරුජ්ඣතිත්ථාති: අභිසමෙතථිතං තණ්හාය උපපාදකඛණේ තණ්හාච්ච-
 යුත්තච්චිතෙහ විතතමානෙ තෙසං තස මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣතිත්ථාති. නො
 ච තෙසං තස සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣතිත්ථාති. අභිසමෙතථිතං තණ්හාය
 හඛබ්බඛණේ තෙසං තස මග්ගසච්චඤ්ඤා නිරුජ්ඣතිත්ථාති, සමුදයසච්චඤ්ඤා
 නිරුජ්ඣතිත්ථාති. (අනුලොමපුග්ගලාවකාස)

22. යමකුට යම් තැනෙක දුෂ්ඛසත්‍යය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වී ද යත්: ශුද්ධාවාසයනට උපපත්තිවිත්තයාගේ භව්‍යකෂණයෙහි ද අසංඤ්‍යකමයෙන් ව්‍යුත්පන්නවුනට දැයි ඔවුනට එහි දුෂ්ඛසත්‍යය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ විය. චතුෂ්චාකාරයෙන් හා පඤ්චවොකාරයෙන් ව්‍යුත්පන්න වූ සෙස්සනට ද ප්‍රචාක්තියෙහි විත්තයාගේ භව්‍යකෂණයෙහි දැයි ඔවුනට එහි දුෂ්ඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ වෙයි, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ විය. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි දුෂ්ඛසත්‍යය නිරුද්ධ වේ ද යත්: චතුෂ්චාකාරයෙහි හා පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනවුනට ද ප්‍රචාක්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භව්‍යකෂණයෙහි දැයි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ විය, ඔවුනට එහි දුෂ්ඛසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. චතුෂ්චාකාරයෙන් හා පඤ්චවොකාරයෙන් ව්‍යුත්පන්නවුනට ද ප්‍රචාක්තියෙහි විත්තයාගේ භව්‍යකෂණයෙහි දැයි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ විය, දුෂ්ඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ වේ.

යමකුට යම් තැනෙක දුෂ්ඛසත්‍යය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වී ද යත්: ශුද්ධාවාසයනට උපපත්තිවිත්තයාගේ භව්‍යකෂණයෙහි ද අභිසමයට නො පැමිණි ව්‍යුත්පන්නවුනට ද ප්‍රචාක්තියෙහි විත්තයාගේ භව්‍යකෂණයෙහි ද අසංඤ්‍යකමයෙන් ව්‍යුත්පන්නවුනට දැයි ඔවුනට එහි දුෂ්ඛසත්‍යය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ විය. අභිසමයට පැමිණියා වූ ව්‍යුත්පන්නවුනට ද ප්‍රචාක්තියෙහි විත්තයාගේ භව්‍යකෂණයෙහි දැයි ඔවුනට එහි දුෂ්ඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ වෙයි, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ විය. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි දුෂ්ඛසත්‍යය නිරුද්ධ වේ ද යත්: අභිසමයට පැමිණියා වූ උපදනවුනට ද ප්‍රචාක්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භව්‍යකෂණයෙහි දැයි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි දුෂ්ඛසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. අභිසමයට පැමිණි ව්‍යුත්පන්නවුනට ද ප්‍රචාක්තියෙහි විත්තයාගේ භව්‍යකෂණයෙහි දැයි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ විය, දුෂ්ඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ වේ.

23. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වී ද යත්: තෘෂ්ණාවගේ භව්‍යකෂණයෙහි අභිසමයට නො පැමිණියා වූ ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වී. තෘෂ්ණාවගේ භව්‍යකෂණයෙහි අභිසමයට පැමිණියා වූ ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වෙයි, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වී. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වේ ද යත්: අභිසමයට පැමිණියවුනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රයුක්තවිත්තය පවත්නා කල්හි දැයි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වී ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. තෘෂ්ණාවගේ භව්‍යකෂණයෙහි අභිසමයට පැමිණියා වූ ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වී සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වේ. (අනුලොමපුද්ගලාවකාශ යි)

24. යසං දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති තස්ස සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣන්තීති: නිරුජ්ඣන්තී, යසං වා පන සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣන්තී තස්ස දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣන්තීති: නන්ති.

යසං දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති තස්ස මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣන්තීති: අභිසමෙතාවිනං උපපජ්ජන්තානං, පච්ඤන විතනස්ස උප්පාදකඛණේ, අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භව්වකඛණේ තෙසං දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣන්තී. අනභිසමෙතාවිනං උපපජ්ජන්තානං, පච්ඤන විතනස්ස උප්පාදකඛණේ තෙසං දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති, මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣන්තී. යසං වා පන මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣන්තී තස්ස දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣන්තීති: අනභිසමෙතාවිනං චචන්තානං පච්ඤන විතනස්ස භව්වකඛණේ තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣන්තී, නො ච තෙසං දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති. අනභිසමෙතාවිනං උපපජ්ජන්තානං, පච්ඤන විතනස්ස උප්පාදකඛණේ තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣන්තී, දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති.

25. යසං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති තස්ස මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣන්තීති: අභිසමෙතාවිනං තණ්හාය උප්පාදකඛණේ, තණ්හාවිප්පයුතාවිතෙත විතතමානෙ, නිරොධසමාපන්නානං තෙසං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣන්තී. අනභිසමෙතාවිනං තණ්හාය උප්පාදකඛණේ, තණ්හාවිප්පයුතාවිතෙත විතතමානෙ, අසඤ්ඤසන්නානං තෙසං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති, මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣන්තී. යසං වා පන මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣන්තී තස්ස සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣන්තීති: අනභිසමෙතාවිනං තණ්හාය භව්වකඛණේ තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣන්තී, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති. අනභිසමෙතාවිනං තණ්හාය උප්පාදකඛණේ තණ්හාවිප්පයුතාවිතෙත විතතමානෙ, අසඤ්ඤසන්නානං තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣන්තී, සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති. (පච්චනිකපුග්ගල)

26. යසා දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති -පෙ- (පච්චනිකමකාස)

24. යමකුට දූෂිතභාවය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට සමුදය-සත්‍යය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: නිරුද්ධ වී. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට දූෂිතභාවය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: නැත.

යමකුට දූෂිතභාවය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: අභිසමයට පැමිණියා වූ උපදානවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භවිතත්වයෙහි ද සි ඔවුනට දූෂිතභාවය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වී. අභිසමයට නො පැමිණියා වූ උපදානවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ඔවුනට ද දූෂිතභාවය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මාර්ගසත්‍යය ද නො ද නිරුද්ධ වී. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට දූෂිතභාවය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: අභිසමයට නො පැමිණියා වූ ව්‍යුත්ත වන්තවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවිතත්වයෙහි ද ඔවුනට මාර්ග-සත්‍යය නිරුද්ධ නො වී. ඔවුනට දූෂිතභාවය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අභිසමයට නො පැමිණියා වූ උපදානවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වී, දූෂිතභාවය ද නිරුද්ධ නො වෙයි.

25. යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: අභිසමයට පැමිණියවුනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසුක්තවිත්තය පවත්නා කල්හි ද නිරොධයට සම්වැද්දුණවුනට ද සි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වී. අභිසමයට නො පැමිණියවුනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසුක්තවිත්තය පවත්නා කල්හි ද අසංඥසත්වයනට ද සි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වී. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: තෘෂ්ණාවගේ භවිතත්වයෙහි අභිසමයට නො පැමිණියා වූ ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අභිසමයට නො පැමිණියවුනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසුක්තවිත්තය පවත්නා කල්හි ද අසංඥසත්වයනට ද සි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වී, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි. (ප්‍රත්‍යනීකසුද්ගල සි)

26. යම් තැනෙක දූෂිතභාවය නිරුද්ධ නො වේ නම් ... (ප්‍රත්‍යනීකාවකාශ සි)

27. යසං යඤ්ඤානං දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති තස්ස තඤ්ඤානං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති: වතුචොකාරං පඤ්ඤොචොකාරං උපපජ්ජන්තානං, පච්ඤෙත චිත්තස්ස උපපාදකච්චං, අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භව්වකච්චං තෙසං තඤ්ඤානං දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තඤ්ඤානං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති. සුද්ධාවාසානං උපපත්ථිත්තස්ස උපපාදකච්චං, අසඤ්ඤානං උපපජ්ජන්තානං, තෙසං තඤ්ඤානං දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති, සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති. යසං චා පන යඤ්ඤානං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති තස්ස තඤ්ඤානං දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති: සුද්ධාවාසානං උපපත්ථිත්තස්ස භව්වකච්චං, අසඤ්ඤානං වචන්තානං තෙසං තඤ්ඤානං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තඤ්ඤානං දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති, සුද්ධාවාසානං උපපත්ථිත්තස්ස උපපාදකච්චං අසඤ්ඤානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තඤ්ඤානං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති, දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති.

යසං යඤ්ඤානං දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති තස්ස තඤ්ඤානං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣති: අභිසමෙතථිතං උපපජ්ජන්තානං, පච්ඤෙත චිත්තස්ස උපපාදකච්චං, අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භව්වකච්චං තෙසං තඤ්ඤානං දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තඤ්ඤානං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣති. සුද්ධාවාසානං උපපත්ථිත්තස්ස උපපාදකච්චං අනභිසමෙතථිතං උපපජ්ජන්තානං පච්ඤෙත චිත්තස්ස උපපාදකච්චං, අසඤ්ඤානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තඤ්ඤානං දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති, මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣති. යසං චා පන යඤ්ඤානං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣති තස්ස තඤ්ඤානං දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති: සුද්ධාවාසානං උපපත්ථිත්තස්ස භව්වකච්චං, අනභිසමෙතථිතං වචන්තානං, පච්ඤෙත චිත්තස්ස භව්වකච්චං, අසඤ්ඤානං වචන්තානං තෙසං තඤ්ඤානං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තඤ්ඤානං දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති. සුද්ධාවාසානං උපපත්ථිත්තස්ස උපපාදකච්චං, අනභිසමෙතථිතං උපපජ්ජන්තානං, පච්ඤෙත චිත්තස්ස උපපාදකච්චං, අසඤ්ඤානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තඤ්ඤානං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣති, දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති.

28. යසං යඤ්ඤානං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති තස්ස තඤ්ඤානං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣති: අභිසමෙතථිතං තණ්හාය උපපාදකච්චං තණ්හාවිප්පයුත්තච්චෙත වත්තමානෙ තෙසං තඤ්ඤානං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තඤ්ඤානං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣති. සුද්ධාවාසානං දුතියෙ චිත්තෙ වත්තමානෙ, අනභිසමෙතථිතං තණ්හාය උපපාදකච්චං, තණ්හාවිප්පයුත්තච්චෙත වත්තමානෙ අසඤ්ඤානං තෙසං තඤ්ඤානං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති, මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣති.

27. යමකුට යම් තැනෙක දුෂ්ඨතා නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: චතුරවොකාරයෙහි හා පඤ්චවොකාරයෙහි උපදානවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භවිත-කෂණයෙහි ද යි ඔවුනට එහි දුෂ්ඨතා නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වී ය. ශුද්ධාවාසයනට උපපත්තිවිත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද, අසංඥසත්තියෙහි උපදාන-වුනට ද යි ඔවුනට එහි දුෂ්ඨතා නිරුද්ධ නො වෙයි සමුදය-සත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වී. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි දුෂ්ඨතා නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ශුද්ධාවාසයනට උපපත්තිවිත්තයාගේ භවිතකෂණ-යෙහි ද අසංඥසත්තියෙන් ව්‍යුත්පන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී. ඔවුනට එහි දුෂ්ඨතා නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. ශුද්ධාවාසයනට උපපත්තිවිත්තයාගේ උත්-පාදකෂණයෙහි ද අසංඥසත්තියෙහි උපදානවුනට ද ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වී ය, දුෂ්ඨතා නිරුද්ධ නො වේ.

යමකුට යම් තැනෙක දුෂ්ඨතා නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: අභිසමයට පැමිණි උපදානවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද අරූප-යෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භවිතකෂණයෙහි ද යි ඔවුනට එහි දුෂ්ඨ-සත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධාවාසයනට උපපත්තිවිත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද අභිසමයට නො පැමිණි උපදානවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද අසංඥසත්තියෙහි උපදානවුනට ද යි ඔවුනට එහි දුෂ්ඨතා නිරුද්ධ නො වෙයි, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වී. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි දුෂ්ඨතා නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ශුද්ධාවාසයනට උපපත්තිවිත්තයාගේ භවිතකෂණයෙහි ද අභිසමයට නො පැමිණි ව්‍යුත්පන්න වන්නවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවිතකෂණයෙහි ද අසංඥසත්තියෙන් ව්‍යුත්පන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි දුෂ්ඨතා නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. ශුද්ධාවාසයනට උපපත්තිවිත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද අභිසමයට නො පැමිණි උපදානවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකෂණ-යෙහි ද අසංඥසත්තියෙහි උපදානවුනට ද යි ඔවුනට එහි මාර්ග-සත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වී ය, දුෂ්ඨතා නිරුද්ධ නො වේ.

28. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: අභිසමයට පැමිණියවුනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසුක්ත-විත්තය පවත්නා කල්හි ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධාවාසයනට දෙවන සිත පවත්නා කල්හි ද අභිසමයට නො පැමිණියවුනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසුක්ත-විත්තය පවත්නා කල්හි ද අසංඥසත්තියනට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වී.

යසස වා පන යඤ්ච මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣන්ති
 තසස තඤ්ච සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣන්ති : අනභිසමෙතථිනං
 තණ්හාය භව්තකඛණෙ තෙසං තඤ්ච මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣන්ති,
 නො ච තෙසං තඤ්ච සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣන්ති. සුඤ්චාචාසානං
 දුතියෙ විනෙත චතතමානෙ, අභිසමෙතථිනං තණ්හාය උපපාදකඛණෙ,
 තණ්හාවිපසුඤ්චිතෙත චතතමානෙ, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තඤ්ච
 මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣන්ති, සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣන්ති.
 (පච්චතීකපුග්ගලොකාස)

පච්චුපපනානීතවාරො.

29. යසස දුකඛසච්චං නිරුජ්ඣන්ති තසස සමුදයසච්චං
 නිරුජ්ඣන්ති : අග්ගමග්ගසස භව්තකඛණෙ, අරභනානං විතසස
 භව්තකඛණෙ, යසස විතසස අනනාරා අග්ගමග්ගං පටිලභිසසනති
 තසස විතසස භව්තකඛණෙ තෙසං දුකඛසච්චං නිරුජ්ඣන්ති. නො ච
 තෙසං සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣන්ති. ඉතරෙසං චචනානං, පච්චතෙත
 විතසස භව්තකඛණෙ තෙසං දුකඛසච්චං නිරුජ්ඣන්ති, සමුදය-
 සච්චං නිරුජ්ඣන්ති. යසස වා පන සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣන්ති
 තසස දුකඛසච්චං නිරුජ්ඣන්ති : සබ්බසං උපපජ්ජනානං, පච්චතෙත
 විතසස උපපාදකඛණෙ, අරුපෙ මග්ගසස ච ඵලසස ච භව්තකඛණෙ
 තෙසං සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣන්ති, නො ච තෙසං දුකඛසච්චං
 නිරුජ්ඣන්ති. සබ්බසං චචනානං පච්චතෙත විතසස භව්තකඛණෙ
 තෙසං සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣන්ති, දුකඛසච්චං නිරුජ්ඣන්ති.

යසස දුකඛසච්චං නිරුජ්ඣන්ති තසස මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣන්ති :
 අග්ගමග්ගසස භව්තකඛණෙ, අරභනානං විතසස භව්තකඛණෙ,
 යෙ ච පුට්ඨජනා මග්ගං න පටිලභිසසනති තෙසං චචනානං,
 පච්චතෙත විතසස භව්තකඛණෙ තෙසං දුකඛසච්චං නිරුජ්ඣන්ති,
 නො ච තෙසං මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣන්ති. යසස විතසස අනනාරා
 අග්ගමග්ගං පටිලභිසසනති තසස විතසස භව්තකඛණෙ, යෙ
 ච ඤ්ඤ මග්ගං පටිලභිසසනති තෙසං චචනානං පච්චතෙත
 විතසස භව්තකඛණෙ තෙසං දුකඛසච්චං නිරුජ්ඣන්ති,

තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නොවී නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නොවේ ද යත්: තෘෂ්ණාවගේ භවකාරණයෙහි අභිසමයට නොපැමිණි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නොවී, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නොද නිරුද්ධ නොවෙයි. ශුද්ධාවාසයනට දෙවන සිත පවත්නා කල්හි ද අභිසමයට පැමිණියවුනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකාරණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසුක්තවිත්තය පවත්නා කල්හි ද අසංඥසත්‍යයනට දැයි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නොවී, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නොවෙයි. (ප්‍රත්‍යතිකපුද්ගලාවකාශ සී)

ප්‍රත්‍යක්ෂන්තෘතීතවාර සී.

29. යමකුට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භවකාරණයෙහි ද රහත්තට විත්තයාගේ භවකාරණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්තෘහු නම් ඒ විත්තයාගේ භවකාරණයෙහි දැයි ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ව්‍යුත වන්නාවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවකාරණයෙහි දැයි ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ වෙයි, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකාරණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භවකාරණයෙහි දැයි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය නොද නිරුද්ධ වෙයි. ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවකාරණයෙහි දැයි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ වේ.

යමකුට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භවකාරණයෙහි ද රහත්තට විත්තයාගේ භවකාරණයෙහි ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නොපිළිලබන්තෘහු නම් ව්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවකාරණයෙහි ඔවුනට ද දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්තෘහු නම් ඒ විත්තයාගේ භවකාරණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්තෘහු නම් ව්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවකාරණයෙහි ඔවුනට ද දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ වෙයි,

මග්ගසච්චකඤ්ච නිරුජ්ඣකීසසති. යසස වා පන මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣකීසසති තසස දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣකීති: අග්ගමග්ගසස උපපාදකඛණෙ, යසස විතකසස අනනනරා අග්ගමග්ගං පටිලභිසසනති තසස විතකසස උපපාදකඛණෙ, යෙ වචෙඤ්ඤ මග්ගං පටිලභිසසනති තෙසං උප-පජ්ජනනානං, පවචෙත විතකසස උපපාදකඛණෙ, අරුපෙ මග්ගසස ව ඵලසස ව භබ්බකඛණෙ තෙසං මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣකීසසති, නො ව තෙසං දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣකී. යසස විතකසස අනනනරා අග්ග-මග්ගං පටිලභිසසනති තසස විතකසස භබ්බකඛණෙ, යෙ වචෙඤ්ඤ මග්ගං පටිලභිසසනති තෙසං වචනනානං, පවචෙත විතකසස භබ්බ-කඛණෙ තෙසං මග්ගසච්චකඤ්ච නිරුජ්ඣකීසසති, දුක්ඛසච්චකඤ්ච නිරුජ්ඣකී. ති.

30. යසස සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣකී තසස මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣකීසසති: යෙ පුජ්ජිජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිසසනති තෙසං තණ්හාය භබ්බකඛණෙ, තෙසං සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣකී, නො ව තෙසං මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣකීසසති. යෙ මග්ගං පටිලභිසසනති තෙසං තණ්හාය භබ්බකඛණෙ, තෙසං සමුදයසච්චකඤ්ච නිරුජ්ඣකී, මග්ග-සච්චකඤ්ච නිරුජ්ඣකීසසති. යසස වා පන මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣකීසසති තසස සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣකීති: අග්ගමග්ගසස උපපාදකඛණෙ, යසස විතකසස අනනනරා අග්ගමග්ගං පටිලභිසසනති තසස විතකසස උපපාදකඛණෙ, යෙ වචෙඤ්ඤ මග්ගං පටිලභිසසනති තෙසං තණ්හාය උපපාදකඛණෙ, නණ්හාවිපපසුනාවචෙත විතකමානෙ, නිරොධසමා-පනනානං, අසඤ්ඤසනානං තෙසං මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣකීසසති, නො ව තෙසං සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣකී. යෙ මග්ගං පටිලභිසසනති තෙසං තණ්හාය භබ්බකඛණෙ තෙසං මග්ගසච්චකඤ්ච නිරුජ්ඣකීසසති, සමුදයසච්චකඤ්ච නිරුජ්ඣකී. (අනුලොමපුග්ගල)

31. යසු දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣකී -පෙ- (අනුලොමඔකාස)

32. යසස යසු දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣකී තසස තසු සමුදය සච්චං නිරුජ්ඣකීසසති: අග්ගමග්ගසස භබ්බකඛණෙ, අරභනනානං විතකසස භබ්බකඛණෙ, යසස විතකසස අනනනරා අග්ගමග්ගං පටි-ලභිසසනති තසස විතකසස භබ්බකඛණෙ, අසඤ්ඤසනා වචනනානං තෙසං තසු දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣකී, නො ව තෙසං තසු සමුදය-සච්චං නිරුජ්ඣකීසසති. ඉතරෙසං වතුචොකාරා පඤ්චොකාරා වචනනානං පවචෙත විතකසස භබ්බකඛණෙ තෙසං තසු දුක්ඛ-සච්චකඤ්ච නිරුජ්ඣකී, සමුදයසච්චකඤ්ච නිරුජ්ඣකීසසති. යසස වා පන යසු සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣකීසසති තසස තසු දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣකීති:

මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට දුෂ්ඛසත්‍යය නිරුද්ධ වේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් උපද්‍යා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භව්‍යකෂණයෙහි ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට දුෂ්ඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ වෙයි. යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ භව්‍යකෂණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භව්‍යකෂණයෙහි ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, දුෂ්ඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ වේ.

30. යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: යම් පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ භව්‍යකෂණයෙහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ භව්‍යකෂණයෙහි සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වෙයි. මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ඔවුනට ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසුක්කවිත්තය පවත්නා කල්හි ද නිරෝධයට සමවැදුණවුනට ද අසංඥසත්තියනට ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ භව්‍යකෂණයෙහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වේ. (අනුලොම පුද්ගල යි)

31. යම් තැනෙක දුෂ්ඛසත්‍යය නිරුද්ධ වේ නම් ... (අනුලොමාවසාය යි)

32. යමකුට යම් තැනෙක දුෂ්ඛසත්‍යය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භව්‍යකෂණයෙහි ද රහත්නට විත්තයාගේ භව්‍යකෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ භව්‍යකෂණයෙහි ද අසංඥසත්තියෙන් ව්‍යුත්ත වන්නාවුනට ද යි ඔවුනට එහි දුෂ්ඛසත්‍යය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු වතුචොකාරයෙන් හා පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නාවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භව්‍යකෂණයෙහි ද යි ඔවුනට එහි දුෂ්ඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ වෙයි, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි දුෂ්ඛසත්‍යය නිරුද්ධ වේ ද යත්:

චතුර්වේදිකාරං පඤ්චවේදිකාරං උපපජ්ජනානාං, පච්චේන චිත්තස්ස උපපාදකඛණේ, අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භව්වකඛණේ තෙසං තස්ස සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තස්ස දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති. චතුර්වේදිකාරා පඤ්චවේදිකාරා චචනානාං, පච්චේන චිත්තස්ස භව්වකඛණේ තෙසං තස්ස සමුදයසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, දුක්ඛසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣති.

යස්ස යස්ස දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති තස්ස තස්ස මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිස්සතිති: අග්ගමග්ගස්ස භව්වකඛණේ, අරහනානාං චිත්තස්ස භව්වකඛණේ, ආපාඨිකානාං, යෙ ච පුටුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං චචනානාං, පච්චේන චිත්තස්ස භව්වකඛණේ, අසඤ්ඤාසත්තා චචනානාං තෙසං තස්ස දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තස්ස මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති. යස්ස චිත්තස්ස අනානරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස භව්වකඛණේ, යෙ ච ඤ්ඤා මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං චචනානාං, පච්චේන චිත්තස්ස භව්වකඛණේ තෙසං තස්ස දුක්ඛසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣති, මග්ගසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති. යස්ස චා පන යස්ස මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තස්ස දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣතිති: අග්ගමග්ගස්ස උපපාදකඛණේ, යස්ස චිත්තස්ස අනානරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස උපපාදකඛණේ, යෙ ච ඤ්ඤා මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජනානාං, පච්චේන චිත්තස්ස උපපාදකඛණේ, අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භව්වකඛණේ තෙසං තස්ස මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තස්ස දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති. යස්ස චිත්තස්ස අනානරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස භව්වකඛණේ, යෙ ච ඤ්ඤා මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං චචනානාං, පච්චේන චිත්තස්ස භව්වකඛණේ තෙසං තස්ස මග්ගසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, දුක්ඛසච්චඤ්ච නිරුජ්ඣති.

33. යස්ස යස්ස සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති තස්ස තස්ස මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිස්සතිති: ආපාඨිකානාං, යෙ ච පුටුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය භව්වකඛණේ තෙසං තස්ස සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තස්ස මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිස්සති.

චතුරවොකාරයෙහි හා පඤ්චවොකාරයෙහි උපදනවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භවකෂණයෙහි ද සි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි දුෂ්ඛසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. චතු-වොකාරයෙන් හා පඤ්චවොකාරයෙන් චූෂ්‍ය වන්නවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවකෂණයෙහි ද සි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, දුෂ්ඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ වේ.

යමකුට යම් තැනෙක දුෂ්ඛසත්‍යය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භවක-ෂණයෙහි ද රහත්නට විත්තයාගේ භවකෂණයෙහි ද ආපායික-යනට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් චූෂ්‍ය වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවක-ෂණයෙහි ද අසංඤ්ජයෙන් චූෂ්‍ය වන්නවුනට ද සි ඔවුනට එහි දුෂ්ඛසත්‍යය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ඒ විත්තයාගේ භවකෂණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් චූෂ්‍ය වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවකෂණයෙහි ද සි ඔවුනට එහි දුෂ්ඛ-සත්‍යය ද නිරුද්ධ වෙයි, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි දුෂ්ඛසත්‍යය නිරුද්ධ වේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකෂණ-යෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් උපදනා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භවකෂණයෙහි ද සි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට එහි දුෂ්ඛසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. යම් සිතකට අනතුරු ව අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ භවකෂණයෙහි ද අන්‍යවූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් චූෂ්‍ය වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවකෂණයෙහි ද සි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, දුෂ්ඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ වේ.

33. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත් : ආපායිකයනට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ භවකෂණයෙහි ද සි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය.

යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය භව්ගකඛණේ තෙසං තස්ස සමුදයසච්චකඛ්ඤා නිරුජ්ඣති, මග්ගසච්චකඛ්ඤා නිරුජ්ඣතිස්සති. යස්ස වා පන යත් මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස තත් සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣතිති: අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදකඛණේ යස්ස විතතස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විතතස්ස උප්පාදකඛණේ, යෙ ච ඤෙඤ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය උප්පාදකඛණේ, තණ්හාවිප්පයුතතවිතො වතමානො තෙසං තත් මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣතිස්සති, නො ච තෙසං තත් සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති. යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය භව්ගකඛණේ තෙසං තත් මග්ගසච්චකඛ්ඤා නිරුජ්ඣතිස්සති, සමුදයසච්චකඛ්ඤා නිරුජ්ඣති. (අනුලොම-පුග්ගලොකාස)

34. යස්ස දුකඛසච්චං න නිරුජ්ඣති තස්ස සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣතිස්සතිති: සමෙධසං උපපජ්ජන්තානං, පවතො විතතස්ස උප්පාදකඛණේ, අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භව්ගකඛණේ තෙසං දුකඛසච්චං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣතිස්සති. අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදකඛණේ, අරහන්තානං විතතස්ස උප්පාදකඛණේ, යස්ස විතතස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විතතස්ස උප්පාදකඛණේ, අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භව්ගකඛණේ තෙසං දුකඛසච්චකඛ්ඤා න නිරුජ්ඣති, සමුදයසච්චකඛ්ඤා, න නිරුජ්ඣතිස්සති. යස්ස වා පන සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස දුකඛසච්චං න නිරුජ්ඣතිති: අග්ගමග්ගස්ස භව්ගකඛණේ අරහන්තානං විතතස්ස භව්ගකඛණේ, යස්ස විතතස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විතතස්ස භව්ගකඛණේ තෙසං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣතිස්සති, නො ච තෙසං දුකඛසච්චං න නිරුජ්ඣති. අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදකඛණේ අරහන්තානං විතතස්ස උප්පාදකඛණේ යස්ස විතතස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විතතස්ස උප්පාදකඛණේ, අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භව්ගකඛණේ තෙසං සමුදයසච්චකඛ්ඤා න නිරුජ්ඣතිස්සති. දුකඛසච්චකඛ්ඤා න නිරුජ්ඣති.

යස්ස දුකඛසච්චං න නිරුජ්ඣති තස්ස මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣතිස්සතිති: අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදකඛණේ, යස්ස විතතස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විතතස්ස උප්පාදකඛණේ, යෙ ච ඤෙඤ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං, පවතො විතතස්ස උප්පාදකඛණේ, අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භව්ගකඛණේ තෙසං දුකඛසච්චං න නිරුජ්ඣති,

යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ හඬකැණියෙහි ඔවුනට ද එහි සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වෙයි, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට යම් කුතෝක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදය-සත්‍යය නිරුද්ධ වේ ද යත් : අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකැණියෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්ත-යාගේ උත්පාදකැණියෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකැණියෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසුක්තවිත්තය පවත්නා කල්හි දැයි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ හඬකැණියෙහි ඔවුනට ද එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වේ. (අනුලොමදුද්ධලාවකාශ යි)

34. යමකුට දුෂ්ඨසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට සමුදය-සත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : උපද්‍යා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකැණියෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ග-යාගේ හා ඵලයාගේ හඬකැණියෙහි දැයි ඔවුනට දුෂ්ඨසත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකැණියෙහි ද රහත්තට විත්ත-යාගේ උත්පාදකැණියෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකැණියෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ හඬකැණියෙහි දැයි ඔවුනට දුෂ්ඨසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි. තව ද යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට දුෂ්ඨසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : අග්‍රමාර්ගයාගේ හඬකැණියෙහි ද රහත්තට විත්තයාගේ හඬකැණියෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ හඬකැණියෙහි දැයි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට දුෂ්ඨසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකැණියෙහි ද රහත්තට විත්තයාගේ උත්පාදකැණියෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකැණියෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ හඬකැණියෙහි දැයි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, දුෂ්ඨසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වේ.

යමකුට දුෂ්ඨසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකැණියෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකැණියෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් උපද්‍යා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකැණියෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ හඬකැණියෙහි දැයි ඔවුනට දුෂ්ඨසත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙයි,

නො ව තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිසසති. අරහන්යානං විතකසස උප්පාදකඛණේ, යෙ ව පුටුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිසසනති තෙසං උපපජ්ජන්යානං, පවනෙත විතකසස උප්පාදකඛණේ, අරුපෙ මග්ගසස ව ඵලසස ව භබ්බකඛණේ තෙසං දුකඛසච්චකඛි න නිරුජ්ඣති, මග්ගසච්චකඛි න නිරුජ්ඣිසසති. යසස වා පන මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිසසති තසස දුකඛසච්චං න නිරුජ්ඣිතිති: අග්ගමග්ගසස භබ්බකඛණේ, අරහන්යානං විතකසස භබ්බකඛණේ, යෙ ව පුටුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිසසනති තෙසං වචන්යානං, පවනෙත විතකසස භබ්බකඛණේ තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිසසති, නො ව තෙසං දුකඛසච්චං න නිරුජ්ඣති. අරහන්යානං විතකසස උප්පාදකඛණේ, යෙ ව පුටුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිසසනති තෙසං උපපජ්ජන්යානං, පවනෙත විතකසස උප්පාදකඛණේ, අරුපෙ මග්ගසස ව ඵලසස ව භබ්බකඛණේ තෙසං මග්ගසච්චකඛි න නිරුජ්ඣිසසති, දුකඛසච්චකඛි න නිරුජ්ඣති.

35. යසස සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති තසස මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිසසතිති: අග්ගමග්ගසස උප්පාදකඛණේ, යසස විතකසස අනන්යාරා අග්ගමග්ගං පටිලභිසසනති තසස විතකසස උප්පාදකඛණේ, යෙ වකෙසුදු මග්ගං පටිලභිසසනති තෙසං තණ්හාය උප්පාදකඛණේ, තණ්හාවිපප්පුතච්චනෙත වතතමානෙ, නිරොධසමාපන්යානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති, නො ව තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිසසති, අග්ගමග්ගසස භබ්බකඛණේ, අරහන්යානං, යෙ ව පුටුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිසසනති තෙසං තණ්හාය උප්පාදකඛණේ, තණ්හාවිපප්පුතච්චනෙත වතතමානෙ, නිරොධසමාපන්යානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං සමුදයසච්චකඛි න නිරුජ්ඣති මග්ගසච්චකඛි න, නිරුජ්ඣිසසති. යසස වා පන මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිසසති තසස සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣිතිති: යෙ පුටුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිසසනති තෙසං තණ්හාය භබ්බකඛණේ, තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිසසති, නො ව තෙසං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති. අග්ගමග්ගසස භබ්බකඛණේ, අරහන්යානං යෙ ව පුටුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිසසනති තෙසං තණ්හාය උප්පාදකඛණේ, තණ්හාවිපප්පුතච්චනෙත වතතමානෙ, නිරොධසමාපන්යානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං මග්ගසච්චකඛි න නිරුජ්ඣිසසති, සමුදයසච්චකඛි න නිරුජ්ඣති. (පච්චනීකපුග්ගල)

ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. රහත්නට විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යම් ද පෘථග්භව කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් උපදනා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භවකෂණයෙහි ද ඔ ඔවුනට දූෂිතත්‍වය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : අග්‍රමාර්ගයාගේ භවකෂණයෙහි ද රහත්නට විත්තයාගේ භවකෂණයෙහි ද යම් ද පෘථග්භව කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවකෂණයෙහි ඔවුනට ද මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට දූෂිතත්‍වය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. රහත්නට විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යම් ද පෘථග්භව කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් උපදනා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භවකෂණයෙහි ද ඔ ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, දූෂිතත්‍වය ද නිරුද්ධ නො වේ.

35. යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද අත්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසුක්තවිත්තය පවත්නා කල්හි ද නිරෝධයට සමවැද්දුණුවූනට ද අසංඤ්ඤානට ද ඔ ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ භවකෂණයෙහි ද රහත්නට ද යම් ද පෘථග්භව කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද, තෘෂ්ණාවිප්‍රසුක්තවිත්තය පවත්නා කල්හි ද නිරෝධයට සමවැද්දුණුවූනට ද අසංඤ්ඤානට ද ඔ ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි. තව ද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : යම් පෘථග්භව කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ භවකෂණයෙහි ඔවුනට ද මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අග්‍රමාර්ගයාගේ භවකෂණයෙහි ද රහත්නට ද යම් ද පෘථග්භව කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසුක්තවිත්තය පවත්නා කල්හි ද නිරෝධයට සමවැද්දුණුවූනට ද අසංඤ්ඤානට ද ඔ ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වේ. (ප්‍රත්‍යභිකප්පදගල යි)

36. යත් දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති - 03- (පච්චනීකම්කාස)

37. යස්ස යත් දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත් සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣතිස්සතිති: චතුචොකාරං පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්තානං, පච්චෙත චිත්තස්ස උපපාදකඛණේ, අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භව්වකඛණේ තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣතිස්සති. අග්ගමග්ගස්ස උපපාදකඛණේ, අරභන්තානං චිත්තස්ස උපපාදකඛණේ, යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස උපපාදකඛණේ, අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භව්වකඛණේ, අසඤ්ඤසත්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති, සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣතිස්සති. යස්ස චා පන යත් සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස තත් දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣතිති: අග්ගමග්ගස්ස භව්වකඛණේ අරභන්තානං චිත්තස්ස භව්වකඛණේ, යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස භව්වකඛණේ, අසඤ්ඤසත්තා චචන්තානං තෙසං තත් සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣතිස්සති, නො ච තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති. අග්ගමග්ගස්ස උපපාදකඛණේ, අරභන්තානං චිත්තස්ස උපපාදකඛණේ, යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස උපපාදකඛණේ, අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භව්වකඛණේ, අසඤ්ඤසත්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣතිස්සති, දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති.

යස්ස යත් දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත් මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣතිස්සතිති: පඤ්චොකාරො අග්ගමග්ගස්ස උපපාදකඛණේ, යස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස චිත්තස්ස උපපාදකඛණේ, යෙ ච ඤ්ඤ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං, පච්චෙත චිත්තස්ස උපපාදකඛණේ, අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භව්වකඛණේ තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣතිස්සති. අරභන්තානං චිත්තස්ස උපපාදකඛණේ, ආපාධිකානං, යෙ ච පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං, පච්චෙත චිත්තස්ස උපපාදකඛණේ, අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භව්වකඛණේ, අසඤ්ඤසත්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති, මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣතිස්සති.

36. යම් තැනෙක දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ නො වේ නම් ... (ප්‍රත්‍යන්තිකාවකාශ යි)

37. යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: වතුචෝකාරයෙහි හා පඤ්චෝකාරයෙහි උපදනවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භවකත්‍වයෙහි ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද රහත්නට විත්තයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භවකත්‍වයෙහි ද අසංඥසකයෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි. තව ද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භවකත්‍වයෙහි ද රහත්නට විත්තයාගේ භවකත්‍වයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ භවකත්‍වයෙහි ද අසංඥසකයෙහි ව්‍යුත්පන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද රහත්නට විත්තයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භවකත්‍වයෙහි ද අසංඥසකයෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, දූෂිතත්‍වය ද නිරුද්ධ නො වේ.

යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පඤ්චෝකාරයෙහි අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද අත්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් උපදනා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භවකත්‍වයෙහි ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. රහත්නට විත්තයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද ආපායිකයනට ද යම් ද පෘථග්-ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් උපදනා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භවකත්‍වයෙහි ද අසංඥසකයෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

යසං වා පන යත් මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිසංනි තසං තත් දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣිසංනි: අග්ගමග්ගසං භව්ගකඛණේ අරහන්යානං විතසං භව්ගකඛණේ ආපායිකානං යෙ ච පුටුජ්ජනා මග්ගං න පට්ටභිසංනති, තෙසං චචන්යානං පචනෙත විතසං භව්ගකඛණේ අසඤ්ඤසත්තා චචන්යානං තෙසං තත් මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිසංනි, නො ච තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣිසංනි. අරහන්යානං විතසං උපපාදකඛණේ, ආපායිකානං, යෙ ච පුටුජ්ජනා මග්ගං න පට්ටභිසංනති තෙසං උපපජ්ජන්යානං, පචනෙත විතසං උපපාදකඛණේ, අරුපෙ මග්ගසං ච ඵලසං ච භව්ගකඛණේ, අසඤ්ඤසත්තං උපපජ්ජන්යානං තෙසං තත් මග්ගසච්චංනච න නිරුජ්ඣිසංනි, දුක්ඛසච්චංනච න නිරුජ්ඣිසංනි.

38. යසං යත් සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣිසංනි තසං තත් මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිසංනි: අග්ගමග්ගසං උපපාදකඛණේ, යසං විතසං අනන්යරා අග්ගමග්ගං පට්ටභිසංනති තසං විතසං උපපාදකඛණේ, යෙ චකෙඤ්ඤ මග්ගං පට්ටභිසංනති තෙසං තණ්හාය උපපාදකඛණේ, තණ්හාවිපප්පුතචනෙත චතමානෙ තෙසං තත් සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣිසංනි, නො ච තෙසං තත් මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිසංනි. අග්ගමග්ගසං භව්ගකඛණේ, අරහන්යානං, ආපායිකානං, යෙ ච පුටුජ්ජනා මග්ගං න පට්ටභිසංනති තෙසං තණ්හාය උපපාදකඛණේ, තණ්හාවිපප්පුතචනෙත චතමානෙ, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත් සමුදයසච්චංනච න නිරුජ්ඣිසංනි, මග්ගසච්චංනච න නිරුජ්ඣිසංනි. යසං වා පන යත් මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිසංනි තසං තත් සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣිසංනි: ආපායිකානං, යෙ ච පුටුජ්ජනා මග්ගං න පට්ටභිසංනති තෙසං තණ්හාය භව්ගකඛණේ, තෙසං තත් මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිසංනි. නො ච තෙසං තත් සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣිසංනි. අග්ගමග්ගසං භව්ගකඛණේ අරහන්යානං, ආපායිකානං, යෙ ච පුටුජ්ජනා මග්ගං න පට්ටභිසංනති තෙසං තණ්හාය උපපාදකඛණේ, තණ්හාවිපප්පුතචනෙත චතමානෙ අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත් මග්ගසච්චංනච න නිරුජ්ඣිසංනි, සමුදයසච්චංනච න නිරුජ්ඣිසංනි. (පච්චතීකපුග්ගලොකාස)

තව ද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි දූෂිතසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භවිතසත්‍යයෙහි ද රහත්තව විත්තයාගේ භවිතසත්‍යයෙහි ද ආපායිකයනට ද යම් ද පෘථග්භත කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ව්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවිතසත්‍යයෙහි ද අසංඥසත්‍යයෙන් ව්‍යුත වන්නාවූනට ද ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි දූෂිතසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. රහත්තව විත්තයාගේ උත්පාදකයෙහි ද ආපායිකයනට ද යම් ද පෘථග්භත කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් උපදනා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ භා ඵලයාගේ භවිතසත්‍යයෙහි ද අසංඥසත්‍යයෙහි උපදනාවූනට ද ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. දූෂිතසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි.

38. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසුක්කවිත්තය පවත්නා කල්හි ද ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ භවිතසත්‍යයෙහි ද රහත්තව ද ආපායිකයනට ද යම් ද පෘථග්භත කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසුක්කවිත්තය පවත්නා කල්හි ද අසංඥසත්‍යයනට ද ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ආපායිකයනට ද යම් ද පෘථග්භත කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ භවිතසත්‍යයෙහි ද ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අග්‍රමාර්ගයාගේ භවිතසත්‍යයෙහි ද රහත්තව ද ආපායිකයනට ද යම් ද පෘථග්භත කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසුක්කවිත්තය පවත්නා කල්හි ද අසංඥසත්‍යයනට ද ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි. (ප්‍රත්‍යතිකපුද්ගලාවකාශ යි.)

ප්‍රකෘත්පන්නාහාගතවාර යි.

39. යසං දුක්ඛසච්චං නිරුප්පිකම්භු තස්ස සමුදයසච්චං නිරුප්පිකම්භුනිති: අග්ගමග්ගසමධිනං, අරහත්භාවං, යසං වික්ඛසං අනත්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිසංනති තෙසං දුක්ඛසච්චං නිරුප්පිකම්භු, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං නිරුප්පිකම්භුනි. ඉතරෙසං තෙසං දුක්ඛසච්චං නිරුප්පිකම්භු, සමුදයසච්චං නිරුප්පිකම්භුනි. යසං වා පන සමුදයසච්චං -පෙ- ආමන්තා.

යසං දුක්ඛසච්චං නිරුප්පිකම්භු තස්ස මග්ගසච්චං නිරුප්පිකම්භුනිති: අග්ගමග්ගසං භව්වකඛණං, අරහත්භාවං, යෙ ච පුට්ඨජනා මග්ගං න පටිලභිසංනති තෙසං දුක්ඛසච්චං නිරුප්පිකම්භු, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං නිරුප්පිකම්භුනි. අග්ගමග්ගසං උප්පාදකඛණං, යසං වික්ඛසං අනත්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිසංනති, යෙ ච ඤෙඤ මග්ගං පටිලභිසංනති තෙසං දුක්ඛසච්චං නිරුප්පිකම්භු, මග්ගසච්චං නිරුප්පිකම්භුනි. යසං වා පන මග්ගසච්චං -පෙ- ආමන්තා.

40. යසං සමුදයසච්චං නිරුප්පිකම්භු තස්ස මග්ගසච්චං නිරුප්පිකම්භුනිති: අග්ගමග්ගසං භව්වකඛණං, අරහත්භාවං, යෙ ච පුට්ඨජනා මග්ගං න පටිලභිසංනති තෙසං සමුදයසච්චං නිරුප්පිකම්භු, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං නිරුප්පිකම්භුනි. අග්ගමග්ගසං උප්පාදකඛණං, යසං වික්ඛසං අනත්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිසංනති, යෙ ච ඤෙඤ මග්ගං පටිලභිසංනති තෙසං සමුදයසච්චං නිරුප්පිකම්භු, මග්ගසච්චං නිරුප්පිකම්භුනි. යසං වා පන මග්ගසච්චං -පෙ- ආමන්තා. (අනුලොම පුග්ගල)

41. යස් දුක්ඛසච්චං නිරුප්පිකම්භු -පෙ- (අනුලොම ඕකාස)

42. යසං යස් දුක්ඛසච්චං නිරුප්පිකම්භු තස්ස තස් සමුදයසච්චං නිරුප්පිකම්භුනිති: අග්ගමග්ගසමධිනං, අරහත්භාවං, යසං වික්ඛසං අනත්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිසංනති, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තස් සමුදයසච්චං නිරුප්පිකම්භුනි, ඉතරෙසං චතුචොකාරානං පඤ්චචොකාරානං තෙසං තස් දුක්ඛසච්චං නිරුප්පිකම්භු, සමුදයසච්චං නිරුප්පිකම්භුනි. යසං වා පන යස් සමුදයසච්චං නිරුප්පිකම්භු තස් තස් දුක්ඛසච්චං නිරුප්පිකම්භුනි: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තස් සමුදයසච්චං නිරුප්පිකම්භුනි, නො ච තෙසං තස් දුක්ඛසච්චං නිරුප්පිකම්භු. ඉතරෙසං චතුචොකාරානං පඤ්චචොකාරානං තෙසං තස් සමුදයසච්චං නිරුප්පිකම්භුනි, දුක්ඛසච්චං නිරුප්පිකම්භු.

39. යමකුට දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමඛිතට ද රහත්තට ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට දූෂිතත්‍වය ද නිරුද්ධ වී, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය ... එසේ යි.

යමකුට දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්; අග්‍රමාර්ගයාගේ හඩ්‍යක්‍ෂණයෙහි ද රහත්තට ද යම් ද පෘථග්ඵත කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළි-ලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්-පාදක්‍ෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළි-ලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද දූෂිතත්‍වය ද නිරුද්ධ වී, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය ... එසේ යි.

40. යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට මාර්ග සත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ හඩ්‍යක්‍ෂණයෙහි ද, රහත්තට ද යම් ද පෘථග්ඵත කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළි-ලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වී, ඔවු-නට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදක්‍ෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළි-ලබන්නාහු ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වී, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය ... එසේ යි. (අනුලොමපුද්ගල යි.)

41. යම් තැනෙක දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ වී නම් ... (අනු-ලොමාවකාශ යි.)

42. යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ග-සමඛිතට ද රහත්තට ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද, අසංඥසඵයනට ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු චතුළොකාරයනට ද පක්‍ෂලොකාරයනට ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය ද නිරුද්ධ වී, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ වී ද යත්: ශුද්ධා-වාසයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය නො ද නිරුද්ධ වී, සෙසු චතු-ලොකාරයනට ද පක්‍ෂලොකාරයනට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, දූෂිතත්‍වය ද නිරුද්ධ වී.

යසං යඤ්ඤාදිසං නිරුපකිඤ්ඤා තසං තඤ්ඤා මග්ගසංවිදිං නිරුපකිඤ්ඤාතිති: අග්ගමග්ගසං භව්වකඤ්ඤා, අරහනානාං, යෙ ව පුට්ඨජනා මග්ගං න පටිලභිසංනති, ආපායිකානාං, අසංකප්පකරණානාං තෙසං තඤ්ඤාදිසං නිරුපකිඤ්ඤා, නො ව තෙසං තඤ්ඤා මග්ගසංවිදිං නිරුපකිඤ්ඤාති. අග්ගමග්ගසං උපපාදකඤ්ඤා, යසං විතනසං අනනාරා අග්ගමග්ගං පටිලභිසංනති, යෙ වඤ්ඤා මග්ගං පටිලභිසංනති තෙසං තඤ්ඤාදිසංවඤ්ඤා නිරුපකිඤ්ඤා, මග්ගසංවඤ්ඤා නිරුපකිඤ්ඤාති. යසං වා පන යඤ්ඤා මග්ගසංවිදිං නිරුපකිඤ්ඤාති තසං තඤ්ඤාදිසංවඤ්ඤා නිරුපකිඤ්ඤාති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජනානාං තෙසං තඤ්ඤා මග්ගසංවිදිං නිරුපකිඤ්ඤාති, නො ව තෙසං තඤ්ඤාදිසංවඤ්ඤා නිරුපකිඤ්ඤාති. අග්ගමග්ගසං උපපාදකඤ්ඤා, යසං විතනසං අනනාරා අග්ගමග්ගං පටිලභිසංනති, යෙ වඤ්ඤා මග්ගං පටිලභිසංනති තෙසං තඤ්ඤා මග්ගසංවඤ්ඤා නිරුපකිඤ්ඤාති, දුක්ඛසංවඤ්ඤා නිරුපකිඤ්ඤාති.

43. යසං යඤ්ඤාදිසංවඤ්ඤා නිරුපකිඤ්ඤා තසං තඤ්ඤා මග්ගසංවිදිං නිරුපකිඤ්ඤාතිති: අග්ගමග්ගසං භව්වකඤ්ඤා, අරහනානාං, යෙ ව පුට්ඨජනා මග්ගං න පටිලභිසංනති, ආපායිකානාං තෙසං තඤ්ඤාදිසංවඤ්ඤා නිරුපකිඤ්ඤා, නො ව තෙසං තඤ්ඤා මග්ගසංවිදිං නිරුපකිඤ්ඤාති. අග්ගමග්ගසං උපපාදකඤ්ඤා, යසං විතනසං අනනාරා අග්ගමග්ගං පටිලභිසංනති, යෙ වඤ්ඤා මග්ගං පටිලභිසංනති තෙසං තඤ්ඤාදිසංවඤ්ඤා නිරුපකිඤ්ඤා, මග්ගසංවඤ්ඤා නිරුපකිඤ්ඤාති. යසං වා පන යඤ්ඤා මග්ගසංවිදිං නිරුපකිඤ්ඤාති තසං තඤ්ඤාදිසංවඤ්ඤා නිරුපකිඤ්ඤාති: සුද්ධාවාසානාං දුතියෙ විතන විතනමානෙ තෙසං තඤ්ඤා මග්ගසංවිදිං නිරුපකිඤ්ඤාති, නො ව තෙසං තඤ්ඤාදිසංවඤ්ඤා නිරුපකිඤ්ඤාති. අග්ගමග්ගසං උපපාදකඤ්ඤා, යසං විතනසං අනනාරා අග්ගමග්ගං පටිලභිසංනති, යෙ වඤ්ඤා මග්ගං පටිලභිසංනති තෙසං තඤ්ඤා මග්ගසංවඤ්ඤා නිරුපකිඤ්ඤාති, සමුදයසංවඤ්ඤා නිරුපකිඤ්ඤාති. (අනුලොමපුග්ගලොකාස)

44. යසං දුක්ඛසංවඤ්ඤා න නිරුපකිඤ්ඤා තසං සමුදයසංවඤ්ඤා න නිරුපකිඤ්ඤාතිති: නත්ථි. යසං වා පන සමුදයසංවඤ්ඤා න නිරුපකිඤ්ඤාති තසං දුක්ඛසංවඤ්ඤා න නිරුපකිඤ්ඤාති: නිරුපකිඤ්ඤාති.

යසං දුක්ඛසංවඤ්ඤා න නිරුපකිඤ්ඤා තසං මග්ගසංවිදිං න නිරුපකිඤ්ඤාතිති: නත්ථි. යසං වා පන මග්ගසංවිදිං න නිරුපකිඤ්ඤාති තසං දුක්ඛසංවඤ්ඤා න නිරුපකිඤ්ඤාති: නිරුපකිඤ්ඤාති.

යමකුට යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භඩ්ධකෂණයෙහි ද රහත්තම ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු ද ආසාධිකයනට ද අසංඥසත්‍යයනට ද යි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද යි ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ වී, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ වී ද යත්: ඉද්ධාවාසයෙහි උපද්‍රව වූ ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි දුඃඛසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වී. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ වී.

43. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භඩ්ධකෂණයෙහි ද රහත්තම ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු ද ආසාධිකයනට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද, යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද, අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වී, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වී ද යත්: ඉද්ධාවාස වූ ඔවුනට දෙවන සිත පවත්නා කල්හි එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වී. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වී. (අනුලොමපුද්ගලාවකාශ යි.)

44. යමකුට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: නැතී. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: නිරුද්ධ වී.

යමකුට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: නැතී. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: නිරුද්ධ වී.

45. යසං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣේසු තසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣේසසතීති: නඤ්ඤී. යසං වා පන මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣේසසති තසං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣේසුතීති: නිරුජ්ඣේසු. (පච්චනිකපුග්ගල).

46. යසු දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣේසු -ප- (පච්චනිකභිකාස)

47. යසං යසු දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣේසු තසං තසු සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣේසසතීති: නිරුජ්ඣේසසති. යසං වා පන යසු සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣේසසති තසං තසු දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣේසුතීති: නිරුජ්ඣේසු.

යසං යසු දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣේසු තසං තසු මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣේසසතීති: නිරුජ්ඣේසසති. යසං වා පන යසු මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣේසසති තසං තසු දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣේසුතීති: නිරුජ්ඣේසු.

48. යසං යසු සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣේසු තසං තසු මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣේසසතීති: සුද්ධාවාසානං දුතියෙ විනෙක විකතං මානෙ තෙසං තසු සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣේසු, නො ච තෙසං තසු මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣේසසති. අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තසු සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣේසු, මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣේසසති. යසං වා පන යසු මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣේසසති තසං තසු සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣේසුතීති: අග්ගමග්ගසං භවිතකච්චෙණ, අරහන්යානං, යෙ ච පුට්ඨජනා මග්ගං න පටිලභිසංතති, ආපායිකානං තෙසං තසු මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣේසසති, නො ච තෙසං තසු සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣේසු, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තසු මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣේසසති, සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣේසු. (පච්චනිකපුග්ගලොකාස)

අතිසානාගතවාරො.

නිරොධවාරො නිට්ඨිසො.

45. යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: නැති. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: නිරුද්ධ වී. (ප්‍රත්‍යනීකපුද්ගල යි.)

46. යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී නම් ... (ප්‍රත්‍යනීකාවකාශ යි.)

47. යමකුට යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: නිරුද්ධ වී.

යමකුට යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නොවී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: නිරුද්ධ වී.

48. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: දෙවන සිත පවත්නා කල්හි ශුද්ධාවාස වූ ඔවුනට එහි සමුදය සත්‍යය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අසංඥසන වූ ඔවුනට එහි සමුදය-සත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වී, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භව්‍යකාශයෙහි ද රහත්තව ද යම් ද පෘථග්ඵන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු ද ආපායික-යනව ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වී. අසංඥ-සන වූ ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වී. (ප්‍රත්‍යනීකපුද්ගලාවකාශ යි.)

අතීතානාගතවාර යි.

නිරෝධවාර නිමි.

උපාදනිරෝධවාරො

1. යසස දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති තසස සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣි-
තීති: නො. යසස වා පන සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති තසස දුක්ඛ-
සච්චං උපපජ්ඣතීති: නො.

යසස දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති තසස මඟ්ගසච්චං නිරුජ්ඣතීති:
නො. යසස වා පන මඟ්ගසච්චං නිරුජ්ඣති තසස දුක්ඛසච්චං
උපපජ්ඣතීති: නො.

2. යසස සමුදයසච්චං උපපජ්ඣති තසස මඟ්ගසච්චං නිරුජ්ඣි-
තීති: නො. යසස වා පන මඟ්ගසච්චං නිරුජ්ඣති තසස සමුදය-
සච්චං උපපජ්ඣතීති: නො. (අනුලොමපුඟ්ගල)

3. යසඤ්ඤා දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති තසඤ්ඤා සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣි-
තීති: අසඤ්ඤාසංකප්පො තසඤ්ඤා දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති, නො ච තසඤ්ඤා
සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති -පෙ- (අනුලොමඕකාස)

(යසඤ්ඤා උපාදවාරොපි නිරෝධවාරොපි උපාදනිරෝධවාරොපි
සද්දිසං. නාස්ථි නානාකරණං.)

4. යසස යසඤ්ඤා දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති තසස තසඤ්ඤා සමුදයසච්චං
නිරුජ්ඣිතීති: නො. (අනුලොමපුඟ්ගලොකාස)

(යසසකම්පි යසසයසඤ්ඤාපි සද්දිසං.)

5. යසස දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣති තසස සමුදයසච්චං න නිරු-
ජ්ඣිතීති: තණ්හාසා භව්වකඛණො තෙසං දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣති,
නො ච තෙසං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති. සංඛේසං වචනානානං,
පච්චෙතො තණ්හාවීජ්ජසුතච්චිකාසසා භව්වකඛණො, අරුපෙ, මඟ්ගසස ච
ඵලසස ච උපාදකඛණො තෙසං දුක්ඛසච්චංඤ්ඤා නුපපජ්ඣති, සමුදය-
සච්චංඤ්ඤා න නිරුජ්ඣති. යසස වා පන සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති,
තසස දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣතීති: සංඛේසං උපපජ්ඣනානානං, පච්චෙතො
චිකාසසා උපාදකඛණො තෙසං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති, නො
ච තෙසං දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣති. සංඛේසං වචනානානං, පච්චෙතො
තණ්හාවීජ්ජසුතච්චිකාසසා භව්වකඛණො, අරුපෙ, මඟ්ගසස ච ඵලසස ච
උපාදකඛණො තෙසං සමුදයසච්චංඤ්ඤා න නිරුජ්ඣති, දුක්ඛසච්චංඤ්ඤා
නුපපජ්ඣති.

උත්පාදනිරෝධවාරය

1. යමකුට දූෂිතතාය උපදී නම් ඔහුට සමුදයසත්තාය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නැති. තවද යමකුට සමුදයසත්තාය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට දූෂිතතාය උපදී ද යත්: නැති.

යමකුට දූෂිතතාය උපදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්තාය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නැති. තවද යමකුට මාර්ගසත්තාය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට දූෂිතතාය උපදී ද යත්: නැති.

2. යමකුට සමුදයසත්තාය උපදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්තාය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නැති. තවද යමකුට මාර්ගසත්තාය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට සමුදයසත්තාය උපදී ද යත්: නැති. (අනුලොම පුද්ගල යි)

3. යම් තැනෙක දූෂිතතාය උපදී නම් එහි සමුදයසත්තාය නිරුද්ධ වේ ද යත්: අසංඤ්ජානන වූ එහි දූෂිතතාය උපදී, එහි සමුදයසත්තාය නො ද නිරුද්ධ වේ ... (අනුලොමාවකාශ යි)

(යක්කය උත්පාදවාරයෙහි ද නිරෝධවාරයෙහි ද උත්පාදනිරෝධවාරයෙහි ද සමාන යැ. වෙනසක් නැති.)

4. යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතතාය උපදී නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්තාය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නැති, (අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි)

(යසසකය ද යසසයක්කය ද සමාන යැ.)

5. යමකුට දූෂිතතාය නූපදී නම් ඔහුට සමුදයසත්තාය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: තෘණවග්ගේ හඬකැණියෙහි ඔවුනට දූෂිතතාය නූපදී, ඔවුනට සමුදයසත්තාය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. චක්ක වන්තා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි තෘණවග්ගයෙහි විකතයාගේ හඬකැණියෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යි ඔවුනට දූෂිතතාය ද නූපදී, සමුදයසත්තාය ද නිරුද්ධ නො වේ. තවද යමකුට සමුදයසත්තාය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට දූෂිතතාය නූපදී ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විකතයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යි ඔවුනට සමුදයසත්තාය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට දූෂිතතාය නො ද නූපදී. චක්ක වන්තා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි තෘණවග්ගයෙහි විකතයාගේ හඬකැණියෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යි ඔවුනට සමුදයසත්තාය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, දූෂිතතාය ද නූපදී.

යසස දුකඛසච්චං නුපපජ්ඣති තසස මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣති: මග්ගසස භඩ්ඛකඛණෙ තෙසං දුකඛසච්චං නුපපජ්ඣති, නො ව තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං වචනඤානං, පච්චෙත මග්ගච්චප්පයුක්ඛවික්ඛාසස භඩ්ඛකඛණෙ, අරුපෙ, මග්ගසස ච ඵලසස ච උප්පාදකඛණෙ තෙසං දුකඛසච්චං නුපපජ්ඣති, මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣති. යසස චා පන මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣති තසස දුකඛසච්චං නුපපජ්ඣති: සබ්බෙසං උපපජ්ඣනානං, පච්චෙත වික්ඛාස උප්පාදකඛණෙ තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣති, නො ව තෙසං දුකඛසච්චං නුපපජ්ඣති. සබ්බෙසං වචනඤානං, පච්චෙත මග්ගච්චප්පයුක්ඛවික්ඛාසස භඩ්ඛකඛණෙ, අරුපෙ, මග්ගසස ච ඵලසස ච උප්පාදකඛණෙ තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣති, දුකඛසච්චං නුපපජ්ඣති.

6. යසස සමුදයසච්චං නුපපජ්ඣති තසස මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣති: මග්ගසස භඩ්ඛකඛණෙ තෙසං සමුදයසච්චං නුපපජ්ඣති, නො ව තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣති. තණ්හාව්චප්පයුක්ඛවික්ඛාස උප්පාදකඛණෙ, මග්ගච්චප්පයුක්ඛවික්ඛාසස භඩ්ඛකඛණෙ, නිරොධසමාපනඤානං, අසඤ්ඤාසකඤානං තෙසං සමුදයසච්චං නුපපජ්ඣති, මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣති. යසස චා පන මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣති තසස සමුදයසච්චං නුපපජ්ඣති: තණ්හා උප්පාදකඛණෙ තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣති, නො ව තෙසං සමුදයසච්චං නුපපජ්ඣති. මග්ගච්චප්පයුක්ඛවික්ඛාසස භඩ්ඛකඛණෙ, තණ්හාව්චප්පයුක්ඛවික්ඛාසස උප්පාදකඛණෙ, නිරොධසමාපනඤානං, අසඤ්ඤාසකඤානං තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣති සමුදයසච්චං නුපපජ්ඣති. (පච්චනීකපුග්ගල)

7. යස දුකඛසච්චං නුපපජ්ඣති -පෙ- (පච්චනීකමකාස)

8. යසස යස දුකඛසච්චං නුපපජ්ඣති -පෙ- (පච්චනීකපුග්ගලොකාස)

(යසසකමි යසස යසකමි සද්දිසං. යසස යසකෙ¹ නිරොධසමාපනඤානඤානි න කාතඛං.)

පච්චපපනවාරො.

9. යසස දුකඛසච්චං උප්පජ්ඣති තසස සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති: ආමනා. යසස චා පන සමුදයසච්චං -පෙ- ආමනා. (අනුලොමපුග්ගල)

(අතීතා පුච්ඡා යථා උප්පාදවාරෙ විහතා, ඵචං උප්පාදනිරොධවාරෙපි අනුලොමමි පච්චනීකමි විහපිතඛං.)

අතීතවාරො.

1. යසසයසකෙපි - මඟ්ග.

යමකුට දූෂිතත්‍වය තුළදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: මාර්ගයාගේ භවකාණ්ඩයෙහි ඔවුනට දූෂිතත්‍වය තුළදී, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. ව්‍යුත්පන්නා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි මාර්ගවිප්‍රසුක්තවිකායාගේ භවකාණ්ඩයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකාණ්ඩයෙහි දී ඔවුනට දූෂිතත්‍වය ද තුළදී, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වේ. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට දූෂිතත්‍වය තුළදී ද යත්: උපදානා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විකායාගේ උත්පාදකාණ්ඩයෙහි දී ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට දූෂිතත්‍වය නො ද තුළදී. ව්‍යුත්පන්නා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි මාර්ගවිප්‍රසුක්තවිකායාගේ භවකාණ්ඩයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකාණ්ඩයෙහි දී ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, දූෂිතත්‍වය ද තුළදී.

6. යමකුට සමුදයසත්‍යය තුළදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: මාර්ගයාගේ භවකාණ්ඩයෙහි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය තුළදී, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. තෘෂ්ණාවිප්‍රසුක්තවිකායාගේ උත්පාදකාණ්ඩයෙහි ද මාර්ගවිප්‍රසුක්තවිකායාගේ භවකාණ්ඩයෙහි ද නිරොධයට සමවර්තවුනට ද අසංඥසත්‍වයනට දී ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද තුළදී, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වේ. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය තුළදී ද යත්: තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකාණ්ඩයෙහි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද තුළදී. මාර්ගවිප්‍රසුක්තවිකායාගේ භවකාණ්ඩයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසුක්තවිකායාගේ උත්පාදකාණ්ඩයෙහි ද නිරොධයට සමවන්තවුනට ද අසංඥසත්‍වයනට දී ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, සමුදයසත්‍යය ද තුළදී. (ප්‍රත්‍යන්තපුද්ගල යි)

7. යම් තෑනෙක දූෂිතත්‍වය තුළදී නම් ... (ප්‍රත්‍යන්තාවකාශ යි)

8. යමකුට යම් තෑනෙක දූෂිතත්‍වය තුළදී නම් ... (ප්‍රත්‍යන්ත-පුද්ගලාවකාශ යි)

(යජ්‍ඣකය ද යඤ්ඤයත්‍වකය ද සමාන ය. යඤ්ඤයත්‍වකයෙහි "නිරොධසමාපන්න" යි නො යෙදියයුතු ය.)

ප්‍රත්‍යක්ෂපත්තවාර යි.

9. යමකුට දූෂිතත්‍වය උපන්තේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය ... එසේ යි. (අනුලොමපුද්ගල යි)

(යම්සේ උත්පාදවාරයෙහි අතිතපාවෘත්තිය වූ බෙදුන ලද්දී ද එසේ ම උත්පාදනිරොධවාරයෙහි දී අනුලොම ද ප්‍රත්‍යන්තය ද බෙදිය යුතු යි.)

10. යසං දුකඛසච්චං උපපජ්ඣන්ති තස්ස සමුදයසච්චං නිරු-
 ජ්ඣන්ති: අග්ගමග්ගසමඛිනං, අරහන්යානං, යසං විතප්ප අනන්තරා
 අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං දුකඛසච්චං උපපජ්ඣන්ති, නො ච
 තෙසං සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣන්ති. ඉතරෙසං තෙසං දුකඛසච්චං
 උපපජ්ඣන්ති, සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣන්ති. යසං චා පන සමුදය-
 සච්චං -පෙ- ආමන්යා.

යසං දුකඛසච්චං උපපජ්ඣන්ති තස්ස මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣන්ති:
 අග්ගමග්ගස්ස භව්වකඛණං, අරහන්යානං, යෙ ච පුට්ඨජනා
 මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං දුකඛසච්චං උපපජ්ඣන්ති, නො ච
 තෙසං මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣන්ති. අග්ගමග්ගස්ස උපපාදකඛණං,
 යසං විතප්ප අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති, යෙ ච ඤාඤා
 මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං දුකඛසච්චං උපපජ්ඣන්ති, මග්ග-
 සච්චං නිරුජ්ඣන්ති. යසං චා පන මග්ගසච්චං -පෙ- ආමන්යා.

11. යසං සමුදයසච්චං උපපජ්ඣන්ති තස්ස මග්ගසච්චං
 නිරුජ්ඣන්ති: යෙ පුට්ඨජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං
 සමුදයසච්චං උපපජ්ඣන්ති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣන්ති.
 යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං සමුදයසච්චං උපපජ්ඣන්ති,
 මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣන්ති. යසං චා පන මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣන්-
 ති තස්ස සමුදයසච්චං උපපජ්ඣන්ති: අග්ගමග්ගස්ස උපපාද-
 කඛණං, යසං විතප්ප අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති, තෙසං
 මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣන්ති, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං උපපජ්ඣන්ති.
 යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣන්ති,
 සමුදයසච්චං උපපජ්ඣන්ති. (අනුලොමපුග්ගල)

12. යඤ්ඤා දුකඛසච්චං උපපජ්ඣන්ති -පෙ- (අනුලොමඛකාස)

13. යසං යඤ්ඤා දුකඛසච්චං උපපජ්ඣන්ති තස්ස තඤ්ඤා සමුදය-
 සච්චං නිරුජ්ඣන්ති: අග්ගමග්ගසමඛිනං, අරහන්යානං, යසං
 විතප්ප අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති, අස ඤාඤානානං
 තෙසං තඤ්ඤා දුකඛසච්චං උපපජ්ඣන්ති, නො ච තෙසං තඤ්ඤා
 සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣන්ති. ඉතරෙසං චතුචොකාරානං පඤ්චොකාරා-
 නං තෙසං තඤ්ඤා දුකඛසච්චං උපපජ්ඣන්ති, සමුදයසච්චං
 නිරුජ්ඣන්ති. (අනුලොමපුග්ගලොකාස)

(යසංකමපි යසංකමපි සද්දසං.)

10. යමකුට දුඃඛසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමඛිතීන්ට ද රහත්නට ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්තාහු නම් ඔවුන්ට ද දුඃඛසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුන්ට සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුන්ට දුඃඛසත්‍යය ද උපදින්නේ ය, සමුදය සත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය ... එසේ යි.

යමකුට දුඃඛසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භවිතසංඝයෙහි ද රහත්නට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්තාහු නම් ඔවුන්ට ද දුඃඛසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුන්ට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකසංඝයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්තාහු ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්තාහු දැයි ඔවුන්ට දුඃඛසත්‍යය ද උපදින්නේ ය. මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය ... එසේ යි.

11. යමකුට සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: යම් පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්තාහු නම් ඔවුන්ට සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුන්ට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්තාහු නම් ඔවුන්ට සමුදයසත්‍යය ද උපදින්නේ ය, මාර්ග සත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකසංඝයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්තාහු නම් ඔවුන්ට ද මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුන්ට සමුදයසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්තාහු නම් ඔවුන්ට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. (අනුලොම පුද්ගල යි)

12. යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය උපදින්නේ නම් ... (අනුලොමාවකාශ යි)

13. යමකුට යම් තැනෙක දුඃඛසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමඛිතීන්ට ද රහත්නට ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්තාහු ද අසංඥසන්ධියනට දැයි ඔවුන්ට එහි දුඃඛසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුන්ට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු චතුරොපාකාරයනට ද පඤ්චොපාකාරයනට දැයි ඔවුන්ට එහි දුඃඛසත්‍යය ද උපදින්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. (අනුලොම-පුද්ගලාවකාශ යි)

(යසසකය ද යසසයඤ්ඤකය ද සමාන ය)

14. යසස දුකඛසච්චං නුපපථ්ඤාති තසස සමුදයසච්චං නිරු-
 ජ්ඤාතිසසතිති: ආමනා, යසස වා පන සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඤා-
 සසති තසස දුකඛසච්චං නුපපථ්ඤාතිති: අභගමග්ගසමඛිනං අර-
 හනානං යසස වික්කසස අනනරා අභගමග්ගං පට්ඨෙඤාති තෙසං
 සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඤාතිසසති, නො ව තෙසං දුකඛසච්චං
 නුපපථ්ඤාති. පට්ඨමචිතසමඛිනං තෙසං සමුදයසච්චං න
 නිරුජ්ඤාතිසසති, දුකඛසච්චං නුපපථ්ඤාති.

යසස දුකඛසච්චං නුපපථ්ඤාති තසස මග්ගසච්චං න නිරු-
 ජ්ඤාතිසසතිති ආමනා, යසස වා පන මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඤාතිසසති
 තසස දුකඛසච්චං නුපපථ්ඤාතිති: අභගමග්ගසස හඛනකඛිණෙ, අර-
 හනානං, යෙ ව පුට්ඨජ්ඣා මග්ගං න පට්ඨෙඤාති තෙසං
 මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඤාතිසසති, නො ව තෙසං දුකඛසච්චං නුප-
 පථ්ඤාති. පට්ඨමචිතසමඛිනං තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඤා-
 සසති, දුකඛසච්චං නුපපථ්ඤාති.

15. යසස සමුදයසච්චං නුපපථ්ඤාති තසස මග්ගසච්චං න
 නිරුජ්ඤාතිසසතිති: අභගමග්ගසස උපපාදකඛිණෙ, යසස වික්කසස අන-
 නරා අභගමග්ගං පට්ඨෙඤාති තෙසං සමුදයසච්චං නුපපථ්ඤා-
 ති, නො ව තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඤාතිසසති. අභගමග්ගසස
 හඛනකඛිණෙ, අරහනානං තෙසං සමුදයසච්චං නුපපථ්ඤාති,
 මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඤාතිසසති. යසස වා පන මග්ගසච්චං න
 නිරුජ්ඤාතිසසති තසස සමුදයසච්චං නුපපථ්ඤාතිති: යෙ පුට්ඨජ්ඣා
 මග්ගං න පට්ඨෙඤාති තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඤාතිසසති,
 නො ව තෙසං සමුදයසච්චං නුපපථ්ඤාති. අභගමග්ගසස හඛන-
 කඛිණෙ, අරහනානං තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඤාතිසසති,
 සමුදයසච්චං නුපපථ්ඤාති. (පච්චනීකපුග්ගල)

16. යසථ දුකඛසච්චං නුපපථ්ඤාති -පෙ- (පච්චනීකඛකාස)

17. යසස යසථ දුකඛසච්චං නුපපථ්ඤාති -පෙ- (පච්චනීක-
 පුග්ගලොකාස)

(යසසකච්චි යසස යසථකච්චි සද්දිසං, සමුදයසච්චං මග්ගසච්චං
 නානාකරණං අභගමග්ගසස හඛනකඛිණෙ, අරහනානං අසඤ්ඤ-
 සනානං තෙසං තථ මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඤාතිසසති සමුදය-
 සච්චං නුපපථ්ඤාති)

14. යමකුට දූෂිතභාවය නූපදින්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට දූෂිතභාවය නූපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමිතිතට ද රහත්තට ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට දූෂිතභාවය නො ද නූපදින්නේ ය. පශ්චිමවිත්තසමිති වූ ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, දූෂිතභාවය ද නූපදින්නේ යි.

යමකුට දූෂිතභාවය නූපදින්නේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට දූෂිතභාවය නූපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භවිතසංඝයෙහි ද රහත්තට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට දූෂිතභාවය නො ද නූපදින්නේ ය. පශ්චිමවිත්තසමිති වූ ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, දූෂිතභාවය ද නූපදින්නේ යි.

15. යමකුට සමුදයසත්‍යය නූපදින්නේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද සමුදයසත්‍යය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ භවිතසංඝයෙහි ද රහත්තට ද යම් ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නූපදින්නේ ය, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නූපදින්නේ ද යත්: යම් පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද නූපදින්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ භවිතසංඝයෙහි ද රහත්තට ද යම් ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද නූපදින්නේ යි. (ප්‍රත්‍යනීකපුද්ගල යි)

16. යම් තැනෙක දූෂිතභාවය නූපදින්නේ නම් ... (ප්‍රත්‍යනීකාවකාශ යි)

17. යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතභාවය නූපදින්නේ නම් ... (ප්‍රත්‍යනීකපුද්ගලාවකාශ යි)

(යසසකය ද යසසයත්තය ද සමාන ය. සමුදයසත්‍යය ද මාර්ගසත්‍යය ද යෙදීම පමණක් වෙනයි. අග්‍රමාර්ගයාගේ භවිතසංඝයෙහි ද රහත්තට ද අසංඤ්ජනිතයනට ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද නූපදින්නේ යි.)

අනාගතවාර යි.

18. යසං ඉකඛසව්වං උපපජ්ඣති තසං සමුදයසව්වං නිරුජ්ඣි-
ස්ථාති: ආමනතා. යසං වා පන -පෙ- (අනුලොමසුග්ගල)

(පවුට්ඨපනතා අතීතා සුවචා උපපාදවාරොපි උපපාදනිරොධවාරොපි
යසංකමපි යස්කමපි යසංයස්කමපි අනුලොමමපි පවටනීකමපි
සදිසං. අසමමමාහනොන විහරිතධං.)

පවුට්ඨපනතාතීතවාරො.

19. යසං ඉකඛසව්වං උපපජ්ඣති තසං සමුදයසව්වං නිරුජ්ඣි-
ස්ථාති: අග්ගමග්ගසං උපපාදකඛණේ, අරභනතානං විතසං උපපාද-
කඛණේ යසං විතසං අනනරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තසං
විතසං උපපාදකඛණේ තෙසං ඉකඛසව්වං උපපජ්ඣති, නො ච
තෙසං සමුදයසව්වං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං උපපජ්ඣනානං
පවනෙ විතසං උපපාදකඛණේ තෙසං ඉකඛසව්වං උපපජ්ඣති.
සමුදයසව්වං නිරුජ්ඣිස්සති. යසං වා පන සමුදයසව්වං නිරු-
ජ්ඣිස්සති තසං ඉකඛසව්වං උපපජ්ඣති: සබ්බෙසං චචනතානං
පවනෙ විතසං හඛකඛණේ අරුපෙ මග්ගසං ච ඵලසං ච
උපපාදකඛණේ තෙසං සමුදයසව්වං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං
ඉකඛසව්වං උපපජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ඣනානං, පවනෙ විතසං
උපපාදකඛණේ තෙසං සමුදයසව්වං නිරුජ්ඣිස්සති, ඉකඛසව්වං
උපපජ්ඣති.

යසං ඉකඛසව්වං උපපජ්ඣති තසං මග්ගසව්වං නිරුජ්ඣිස්සති:
අරභනතානං, විතසං උපපාදකඛණේ, යෙ ච සුදුජ්ඣනා මග්ගං න
පටිලභිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ඣනානං, පවනෙ විතසං උපපාද-
කඛණේ තෙසං ඉකඛසව්වං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං මග්ගසව්වං
නිරුජ්ඣිස්සති. අග්ගමග්ගසං උපපාදකඛණේ, යසං විතසං අන-
නරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තසං විතසං උපපාදකඛණේ,
යෙ ච ඤෙඤ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ඣනානං, පවනෙ
විතසං උපපාදකඛණේ තෙසං ඉකඛසව්වං උපපජ්ඣති, මග්ග
සව්වං නිරුජ්ඣිස්සති. යසං වා පන මග්ගසව්වං නිරුජ්ඣිස්සති
තසං ඉකඛසව්වං උපපජ්ඣති: අග්ගමග්ගසං හඛකඛණේ¹ යසං
විතසං අනනරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තසං විතසං
හඛකඛණේ, යෙ ච ඤෙඤ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං චචනතානං
පවනෙ විතසං හඛකඛණේ, අරුපෙ මග්ගසං ච ඵලසං ච
උපපාදකඛණේ තෙසං මග්ගසව්වං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං
ඉකඛසව්වං උපපජ්ඣති. අග්ගමග්ගසං උපපාදකඛණේ, යසං විතසං
අනනරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තසං විතසං උපපාදකඛණේ,
යෙ ච ඤෙඤ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ඣනානං,
පවනෙ විතසං උපපාදකඛණේ තෙසං මග්ගසව්වං නිරුජ්ඣිස්සති,
ඉකඛසව්වං උපපජ්ඣති.

1. අග්ගමග්ගසං හඛකඛණේ මර්ගභවධසධර්මපිටකෙ නති.

18. යමකුට දුඃඛසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට ... (අනුලොම-සුද්ධල යි)

(ප්‍රත්‍යක්ෂන්ත-අතීතපාව්‍ය උත්පාදවාරයෙහි ද උත්පාදනිරොධ වාරයෙහි ද යසසකය ද යජචකය ද යසසයජචකය ද අනුලොමය ද ප්‍රත්‍යන්තකය ද සමාන යැ. නො මුළාවන්තහු විසින් බේදිය යුතු යි.)

ප්‍රත්‍යක්ෂන්තාතීතවාර යි.

19. යමකුට දුඃඛසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද රහත්තට විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්තාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යි ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය උපදී. ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු උපදනවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යි ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය ද උපදී. සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට දුඃඛසත්‍යය උපදී ද යත්: ව්‍යුත්ත වන්තා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවිතකෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය නො ද උපදී. උපදනා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, දුඃඛසත්‍යය ද උපදී.

යමකුට දුඃඛසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: රහත්තට විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්තාහු නම් උපදනා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය උපදී. ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්තාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්තාහු නම් උපදනා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යි ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය ද උපදී. මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට දුඃඛසත්‍යය උපදී ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භවිතකෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්තාහු නම් ඒ විත්තයාගේ භවිතකෂණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්තාහු නම් ව්‍යුත්ත වන්තා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවිතකෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය නො ද උපදී. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්තාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්තාහු නම් උපදනා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, දුඃඛසත්‍යය ද උපදී.

20. යසස සමුදයසච්චං උපපජ්ඣති තසස මග්ගසච්ච නිරුජ්ඣකී-
 සසතීති: යෙ පුපුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිසසනති තෙසං තණ්හාය
 උපපාදකඛණෙ තෙසං සමුදයසච්චං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං
 මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣකීසසති. යෙ මග්ගං පටිලභිසසනති තෙසං
 තණ්හාය උපපාදකඛණෙ තෙසං සමුදයසච්චංඤ්ඤා උපපජ්ඣති, මග්ග-
 සච්චංඤ්ඤා නිරුජ්ඣකීසසති. යසස චා පන මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣකීසසති
 තසස සමුදයසච්චං උපපජ්ඣතීති: අග්ගමග්ගසස උපපාදකඛණෙ, යසස
 විතසස ආනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිසසනති තසස විතසස
 උපපාදකඛණෙ¹, යෙ ච ඤෙඤ මග්ගං පටිලභිසසනති තෙසං තණ්හාය
 හඛකඛණෙ, තණ්හාවීජාපුකතවිතෙත වතමාතො, නිරොධසමාපනනානං,
 අසඤ්ඤසකතානං තෙසං මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣකීසසති, නො ච තෙසං
 සමුදයසච්චං උපපජ්ඣති. යෙ මග්ගං පටිලභිසසනති තෙසං තණ්හාය
 උපපාදකඛණෙ තෙසං මග්ගසච්චංඤ්ඤා නිරුජ්ඣකීසසති, සමුදයසච්චංඤ්ඤා
 උපපජ්ඣති. (අනුලොමපුග්ගල)

21. යත් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති -පෙ- (අනුලොමවිකාස)

22. යසස යත් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති තසස තත් සමුදය-
 සච්චං නිරුජ්ඣකීසසතීති: අග්ගමග්ගසස උපපාදකඛණෙ, අරහන්තානං
 විතසස උපපාදකඛණෙ, යසස විතසස ආනන්තරා අග්ගමග්ගං
 පටිලභිසසනති, තසස විතසස උපපාදකඛණෙ, අසඤ්ඤසකතං උප-
 පජ්ජන්තානං තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං -පෙ- ඉතරෙසං චතුචොකාරං
 පඤ්ඤොචොකාරං උපපජ්ජන්තානං, පවතෙත විතසස උපපාදකඛණෙ
 තෙසං තත් දුක්ඛසච්චංඤ්ඤා උපපජ්ඣති, සමුදයසච්චංඤ්ඤා නිරුජ්ඣකීසසති.
 යසස චා පන යත් සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣකීසසති තසස තත්
 දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣතීති: චතුචොකාරා පඤ්ඤොචොකාරා වචන්තානං
 පවතෙත විතසස හඛකඛණෙ, අරුප මග්ගසස ච ඵලසස ච
 උපපාදකඛණෙ තෙසං තත් සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣකීසසති, නො ච
 තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති. චතුචොකාරං පඤ්ඤොචොකාරං
 උපපජ්ජන්තානං පවතෙත විතසස උපපාදකඛණෙ තෙසං තත්
 සමුදයසච්චංඤ්ඤා නිරුජ්ඣකීසසති, දුක්ඛසච්චංඤ්ඤා උපපජ්ඣති.

1. තසස විතසස උපපාදකඛණෙති මෙමෙයච්චංඤ්ඤාතිපිවතෙ තථි.

20. යමකුට සමුදයසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: යම් පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකෂණයෙහි සමුදයසත්‍යය උපදී, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකෂණයෙහි සමුදයසත්‍යය ද උපදී, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය උපදී ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු ව අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ භව්‍යකෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසක්තවිත්තය පවත්නා කල්හි ද නිරොධයට සමවැද්දුණවුනට ද අසංඥසත්වයනට ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද උපදී. යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකෂණයෙහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද උපදී. (අනුලොමසුද්ගල යි.)

21. යම් තැනෙක දුෂ්ඨසත්‍යය උපදී නම් ... (අනුලොමාචකාශ යි.)

22. යමකුට යම් තැනෙක දුෂ්ඨසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද උභයත්වයට විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද අසංඥසත්වයෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි දුෂ්ඨසත්‍යය ... සෙත්‍ර වතුචෝකාරයෙහි හා පඤ්චෝකාරයෙහි උපදනවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යි ඔවුනට එහි දුෂ්ඨසත්‍යය ද උපදී, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි දුෂ්ඨසත්‍යය උපදී ද යත්: වතුචෝකාරයෙන් හා පඤ්චෝකාරයෙන් ව්‍යුත් වන්නවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භව්‍යකෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි දුෂ්ඨසත්‍යය නො ද උපදී. වතුචෝකාරයෙහි හා පඤ්චෝකාරයෙහි උපදනවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, දුෂ්ඨසත්‍යය ද උපදී.

යසස යත් දුකඛසච්චං උපපජ්ඣති තසස තත් මග්ගසච්චං නිරු-
 ජ්ඣතිසසතිති: අරහන්යානාං විතතසස උපපාදකඛණෙ, ආපාඨිකානාං, යෙ ච
 පුටුච්ඡනා මග්ගං න පටිලභිසසනති තෙසං උපපජ්ඡන්යානාං, පචනෙත
 විතතසස උපපාදකඛණෙ, අසඤ්ඤිසතං උපපජ්ඡන්යානාං තෙසං
 තත් දුකඛසච්චං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් මග්ගසච්චං
 නිරුජ්ඣතිසසති. අග්ගමග්ගසස උපපාදකඛණෙ යසස විතතසස අන-
 නතරා අග්ගමග්ගං පටිලභිසසනති තසස විතතසස උපපාදකඛණෙ,
 යෙ ච ඤෙඤ්ඤි මග්ගං පටිලභිසසනති තෙසං උපපජ්ඡන්යානාං,
 පචනෙත විතතසස උපපාදකඛණෙ තෙසං තත් දුකඛසච්චංඤ්ච උප-
 පජ්ඣති, මග්ගසච්චංඤ්ච නිරුජ්ඣතිසසති. යසස චා පන යත් මග්ග-
 සච්චං නිරුජ්ඣතිසසති තසස තත් දුකඛසච්චං උපපජ්ඣතිති: අග්ගමග්ගසස
 හඛතකඛණෙ, යසස විතතසස අනනතරා අග්ගමග්ගං පටිලභිසසනති
 තසස විතතසස හඛතකඛණෙ, යෙ ච ඤෙඤ්ඤි මග්ගං පටිලභිසසනති
 තෙසං චචන්යානාං, පචනෙත විතතසස හඛතකඛණෙ, අරුපෙ මග්ගසස
 ච ඵලසස ච උපපාදකඛණෙ තෙසං තත් මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣතිසස-
 ති, නො ච තෙසං තත් දුකඛසච්චං උපපජ්ඣති. අග්ගමග්ගසස
 උපපාදකඛණෙ, යසස විතතසස අනනතරා අග්ගමග්ගං පටිලභිසසනති
 තසස විතතසස උපපාදකඛණෙ, යෙ ච ඤෙඤ්ඤි මග්ගං පටිලභිසසනති
 තෙසං උපපජ්ඡන්යානාං, පචනෙත විතතසස උපපාදකඛණෙ තෙසං
 තත් මග්ගසච්චංඤ්ච නිරුජ්ඣතිසසති, දුකඛසච්චංඤ්ච උපපජ්ඣති.

23. යසස යත් සමුදයසච්චං උපපජ්ඣති තසස තත් මග්ග-
 සච්චං නිරුජ්ඣතිසසතිති: ආපාඨිකානාං, යෙ ච පුටුච්ඡනා මග්ගං න
 පටිලභිසසනති තෙසං තණ්හාය උපපාදකඛණෙ තෙසං තත් සමු-
 දයසච්චං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣතිසසති.
 යෙ, මග්ගං පටිලභිසසනති තෙසං තණ්හාය උපපාදකඛණෙ තෙසං
 තත් සමුදයසච්චංඤ්ච උපපජ්ඣති, මග්ගසච්චංඤ්ච නිරුජ්ඣතිසසති.
 යසස චා පන යත් මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣතිසසති තසස තත්
 සමුදයසච්චං උපපජ්ඣතිති: අග්ගමග්ගසස උපපාදකඛණෙ, යසස විතතසස
 අනනතරා අග්ගමග්ගං පටිලභිසසනති තසස විතතසස උපපාදකඛණෙ,
 යෙ ච ඤෙඤ්ඤි මග්ගං පටිලභිසසනති, තෙසං තණ්හාය හඛතකඛණෙ,
 තණ්හාච්චපටුනතචනෙත. චතොමානෙ තෙසං තත් මග්ගසච්චං නිරු-
 ජ්ඣතිසසති, නො ච තෙසං තත් සමුදයසච්චං උපපජ්ඣති. යෙ
 මග්ගං පටිලභිසසනති තෙසං තණ්හාය උපපාදකඛණෙ, තෙසං තත්
 මග්ගසච්චංඤ්ච නිරුජ්ඣතිසසති, සමුදයසච්චංඤ්ච උපපජ්ඣති. (අනුලොම
 පුග්ගලොකාස)

යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතත්‍වය උපදී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: රහස්‍යව වික්‍රමයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද ආපාදිතත්‍වයට ද යම් ද පෘථග්‍යතා කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් උපද්‍යා වූ ඔවුනට ප්‍රවෘත්තියෙහි වික්‍රමයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද අසංඥාසත්‍වයෙහි උපද්‍යාවුනට ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය උපදී, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ වික්‍රමයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද අත්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් උපද්‍යා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි වික්‍රමයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය ද උපදී, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. කවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි දූෂිතත්‍වය උපදී ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භවිතත්‍වයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ වික්‍රමයාගේ භවිතත්‍වයෙහි ද අත්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි වික්‍රමයාගේ භවිතත්‍වයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය නො ද උපදී. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ වික්‍රමයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද අත්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් උපද්‍යා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි වික්‍රමයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, දූෂිතත්‍වය ද උපදී.

23. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: ආපාදිතත්‍වයට ද යම් ද පෘථග්‍යතා කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද එහි සමුදයසත්‍යය උපදී, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද උපදී, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. කවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය උපදී ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ වික්‍රමයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද අත්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ භවිතත්‍වයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසූත්තවික්‍රමය පවත්නා කල්හි ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද උපදී. යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද උපදී. (අනුලොමප්‍රග්‍රහලාවකාශ යි.)

25. යමකුට සමුදයසත්‍යය තුපදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකත්‍යයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකත්‍යයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ හඬකැණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසක්තවිත්තය පවත්නා කල්හි ද නිරොධයට සමවැදුණුවනට ද අසංඥසකියනට ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය තුපදී, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ හඬකැණයෙහි ද රහත්නට ද යම් ද පෘථග්ථන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ හඬකැණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසක්තවිත්තය පවත්නා කල්හි ද නිරොධයට සමවැදුණුවනට ද අසංඥසකියනට ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද තුපදී, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය තුපදී ද යත්: යම් පෘථග්ථන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්‍යයෙහි ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද තුපදී. අග්‍රමාර්ගයාගේ හඬකැණයෙහි ද රහත්නට ද යම් ද පෘථග්ථන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ හඬකැණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසක්තවිත්තය පවත්නා කල්හි ද නිරොධයට සමවැදුණුවනට ද අසංඥසකියනට ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද තුපදී. (ප්‍රත්‍යතීකපුද්ගල යි.)

26. යම් තැනෙක දුඛසත්‍යය තුපදී නම් ... (ප්‍රත්‍යතීකාවකාශ යි.)

27. යමකුට යම් තැනෙක දුඛසත්‍යය තුපදී නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: චතුචොකාරයෙන් හා පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුත වන්නාවූනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ හඬකැණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්‍යයෙහි ද යි ඔවුනට එහි දුඛසත්‍යය තුපදී, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ හඬකැණයෙහි ද රහත්නට විත්තයාගේ හඬකැණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ හඬකැණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්‍යයෙහි ද අසංඥසකියෙන් ව්‍යුත වන්නාවූනට ද යි ඔවුනට එහි දුඛසත්‍යය ද තුපදී, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි දුඛසත්‍යය තුපදී ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකත්‍යයෙහි ද රහත්නට විත්තයාගේ උත්පාදකත්‍යයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකත්‍යයෙහි ද අසංඥසකියෙහි උපදින්නාවූනට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි දුඛසත්‍යය නො ද තුපදී. අග්‍රමාර්ගයාගේ හඬකැණයෙහි ද රහත්නට විත්තයාගේ හඬකැණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ හඬකැණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්‍යයෙහි ද අසංඥසකියෙන් ව්‍යුත වන්නාවූනට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, දුඛසත්‍යය ද තුපදී.

යසස යඤ්ඤ දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ජති තසස තඤ්ඤ මග්ගසච්චං න නිරුජ්ජකීසසතිති: මග්ගසස හබ්බකඛිණේ¹, යසස විතතසස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිසසනති තසස විතතසස හබ්බකඛිණේ, යෙ වශෙඤ්ඤ මග්ගං පටිලභිසසනති තෙසං වචන්තානං, පච්චෙත විතතසස හබ්බකඛිණේ, අරුපෙ මග්ගසස ච ඵලසස ච උපපාදකඛිණේ තෙසං තඤ්ඤ දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ජති, නො ච තෙසං තඤ්ඤ මග්ගසච්චං න නිරුජ්ජකීසසති. අග්ගමග්ගසස හබ්බකඛිණේ, අරහන්තානං විතතසස හබ්බකඛිණේ, ආපායිකානං², යෙ ච පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිසසනති තෙසං වචන්තානං, පච්චෙත විතතසස හබ්බකඛිණේ, අරුපෙ මග්ගසස ච ඵලසස ච උපපාදකඛිණේ, අසඤ්ඤසත්තා වචන්තානං තෙසං තඤ්ඤ දුක්ඛසච්චෙඤ්ඤ නුපපජ්ජති, මග්ගසච්චෙඤ්ඤ න නිරුජ්ජකීසසති. යසස චා පන යඤ්ඤ සච්චං න නිරුජ්ජකීසසති තසස තඤ්ඤ දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ජතිති: අරහන්තානං විතතසස උපපාදකඛිණේ, ආපායිකානං, යෙ ච පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිසසනති තෙසං උපපජ්ජන්තානං, පච්චෙත විතතසස උපපාදකඛිණේ, අසඤ්ඤසත්තා උපපජ්ජන්තානං තෙසං තඤ්ඤ මග්ගසච්චං න නිරුජ්ජකීසසති නො ච තෙසං තඤ්ඤ දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ජති. අග්ගමග්ගසස හබ්බකඛිණේ, අරහන්තානං විතතසස හබ්බකඛිණේ, ආපායිකානං, යෙ ච පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිසසනති තෙසං වචන්තානං, පච්චෙත විතතසස හබ්බකඛිණේ, අරුපෙ මග්ගසස ච ඵලසස ච උපපාදකඛිණේ, අසඤ්ඤසත්තා වචන්තානං තෙසං තඤ්ඤ මග්ගසච්චෙඤ්ඤ න නිරුජ්ජකීසසති, දුක්ඛසච්චෙඤ්ඤ නුපපජ්ජති.

28. යසස යඤ්ඤ සමුදයසච්චං නුපපජ්ජති තසස තඤ්ඤ මග්ගසච්චං න නිරුජ්ජකීසසතිති: අග්ගමග්ගසස උපපාදකඛිණේ, යසස විතතසස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිසසනති තසස විතතසස උපපාදකඛිණේ, යෙ වශෙඤ්ඤ මග්ගං පටිලභිසසනති තෙසං තණ්හාය හබ්බකඛිණේ, තණ්හාවිපප්පුතච්චෙත වහතමානෙ තෙසං තඤ්ඤ සමුදය සච්චං නුපපජ්ජති, නො ච තෙසං තඤ්ඤ මග්ගසච්චං න නිරුජ්ජකීසසති. අග්ගමග්ගසස හබ්බකඛිණේ, අරහන්තානං, ආපායිකානං, යෙ ච පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිසසනති තෙසං තණ්හාය හබ්බකඛිණේ, තණ්හාවිපප්පුතච්චෙත වහතමානෙ, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තඤ්ඤ සමුදයසච්චෙඤ්ඤ නුපපජ්ජති, මග්ගසච්චෙඤ්ඤ න නිරුජ්ජකීසසති.

1. චොප්පා හබ්බකඛිණේ 033 ජට්ඨකඛිණිපිටකෙ න දිසංසෙ.
 2. ආපායිකානං 04 චුද්දිත පිඤ්ඤපොඤ්ඤෙ න දිසංසෙ.

යමකුට යම් තැනෙක දුඛසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: මාර්ගයාගේ භවකෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ භවකෂණයෙහි ද අත්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ව්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවික්ති-යෙහි විත්තයාගේ භවකෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද ශී ඔවුනට එහි දුඛසත්‍යය නූපදී, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ භවකෂණයෙහි ද රහත්තව විත්තයාගේ භවකෂණයෙහි ද ආපායිකයනට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ව්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවික්තියෙහි විත්තයාගේ භවකෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද අසංඥසත්තියෙන් ව්‍යුත වන්නාවූනට ද ශී ඔවුනට එහි දුඛසත්‍යය ද නූපදී, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ශී. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි දුඛසත්‍යය නූපදී ද යත්: රහත්තව විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද ආපායිකයනට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් උපදනා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවික්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද අසංඥසත්තියෙන් උපදනවූනට ද ශී ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි දුඛසත්‍යය නො ද නූපදී. අග්‍රමාර්ගයාගේ භවකෂණයෙහි ද රහත්තව විත්තයාගේ භවකෂණයෙහි ද ආපායිකයනට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ව්‍යුත වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවික්තියෙහි විත්තයාගේ භවකෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද අසංඥසත්තියෙන් ව්‍යුත වන්නාවූනට ද ශී ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, දුඛසත්‍යය ද නූපදී.

28. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද අත්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ භවකෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රයුක්තවිත්තය පවත්නා කල්හි ද ශී ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නූපදී, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ භවකෂණයෙහි ද රහත්තව ද ආපායිකයනට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ භවකෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රයුක්තවිත්තය පවත්නා කල්හි ද අසංඥසත්තියනට ද ශී ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නූපදී, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ශී.

යසස වා පන යත් මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිසසති තසස තත් සමුදයසච්චං නුපප්පතිති: ආපායිකානං, යෙ ව පුටුජ්ජනා මග්ගං න පච්චිනිසසනති තෙසං තණ්හාය උප්පාදකඛණේ තෙසං තත් මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිසසති, නො ව තෙසං තත් සමුදයසච්චං නුපප්පති. අග්ගමග්ගසස භබ්බකඛණේ, අරහන්යානං, ආපායිකානං, යෙ ව පුටුජ්ජනා මග්ගං න පච්චිනිසසනති තෙසං තණ්හාය භබ්බකඛණේ, තණ්හාවීජ්ජනාවිකො වත්තමානො, අසඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තත් මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිසසති, සමුදයසච්චං නුපප්පති. (පච්චනිකපුග්ගලොකාස)

පච්චුපපනානාගතවාරො.

29, යසස දුකඛසච්චං උප්පජ්ජත් තසස සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣිසසතිති:

(යථා නිරොධවාරෙ අතීතා අනාගතා පුච්ඡා අනුලොමඉපි පච්චනිකමපි විහත්තා, එවං උප්පාදනිරොධවාරෙපි අසමේඤ්ඤානනෙතන විහජ්ජන්ති.)

උප්පාදනිරොධවාරො නිට්ඨිතො.

පච්චත්තිවාරො නිට්ඨිතො.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නූපදී ද යත්: ආපායිකයනට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළි- ලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද සි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නූපදී. අග්‍රමාර්ගයාගේ භවිත- කෂණයෙහි ද රහත්නට ද ආපායිකයනට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ භවිතකෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසුක්තචිත්තය පවත්නා කල්හි ද අසංඤ්‍යකයනට ද සි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද නූපදී. (ප්‍රත්‍යානිකපුද්ගලාවකාශ සි.)

ප්‍රත්‍යක්ෂන්තානාගතවාර සි.

29. යමකුට දුෂ්ඛසත්‍යය උපන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්:

(යම්සේ නිරොධවාරයෙහි අතීත-අනාගතපෘච්ඡා පිළිබඳ අනු- ලොමය ද ප්‍රත්‍යානිකය ද බෙදාලද ද, එසේ ම උත්පාදනිරොධ- වාරයෙහිද නුචුළා වන්නාහු විසින් බෙදියයුතු සි.)

උත්පාදනිරොධවාර නිමි.

ප්‍රචාක්ෂිවාර නිමි.

පරික්ෂකවාරො

30. යො දුකඛසච්චං පරිජානාති, සො සමුදයසච්චං පජහතීති: ආමනායා. යො වා පන සමුදයසච්චං පජහති, සො දුකඛ සච්චං පරිජානාතීති: ආමනායා.

යො දුකඛසච්චං න පරිජානාති සො සමුදයසච්චං න පජහතීති: ආමනායා. යො වා පන සමුදයසච්චං න පජහති සො දුකඛසච්චං න පරිජානාතීති: ආමනායා.

පච්චුපපනවාරො.

31. යො දුකඛසච්චං පරිජානිත්ථ සො සමුදයසච්චං පජහිත්ථාති: ආමනායා. යො වා පන සමුදයසච්චං පජහිත්ථ සො දුකඛසච්චං පරිජානිත්ථාති: ආමනායා.

යො දුකඛසච්චං න පරිජානිත්ථ සො සමුදයසච්චං න පජහිත්ථාති: ආමනායා. යො වා පන සමුදයසච්චං න පජහිත්ථ සො දුකඛසච්චං න පරිජානිත්ථාති: ආමනායා.

අතීතවාරො.

32. යො දුකඛසච්චං පරිජානිසසති සො සමුදයසච්චං පජහිසසතීති: ආමනායා. යො වා පන සමුදයසච්චං පජහිසසති සො දුකඛසච්චං පරිජානිසසතීති: ආමනායා.

යො දුකඛසච්චං න පරිජානිසසති සො සමුදයසච්චං න පජහිසසතීති: ආමනායා. යො වා පන සමුදයසච්චං න පජහිසසති සො දුකඛසච්චං න පරිජානිසසතීති: ආමනායා.

අනාගතවාරො.

පරිඥාපාරය

30. යමෙක් දූෂිතයා පිරිසිදු දැනී නම් හෙතෙම සමුදය සත්‍යය දුරු කෙරේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමෙක් සමුදය-සත්‍යය දුරු කෙරේ නම් හෙතෙම දූෂිතයා පිරිසිදු දැනී ද යත්: එසේ යි.

යමෙක් දූෂිතයා පිරිසිදු නො දැනී නම් හෙතෙම සමුදය-සත්‍යය දුරු නො කෙරේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමෙක් සමුදය-සත්‍යය දුරු නො කෙරේ නම් හෙතෙම දූෂිතයා පිරිසිදු නො දැනී ද යත්: එසේ යි.

ප්‍රත්‍යක්ෂත්වාවාර යි.

31. යමෙක් දූෂිතයා පිරිසිදු දක්වේ නම් හෙතෙම සමුදය-සත්‍යය දුරු කෙළේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමෙක් සමුදයසත්‍යය දුරු කෙළේ නම් හෙතෙම දූෂිතයා පිරිසිදු දක්වේ ද යත්: එසේ යි.

යමෙක් දූෂිතයා පිරිසිදු නො දක්වේ නම් හෙතෙම සමු-දයසත්‍යය දුරු නො කෙළේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමෙක් සමුදයසත්‍යය දුරු නො කෙළේ නම් හෙතෙම දූෂිතයා පිරිසිදු නො දක්වේ ද යත්: එසේ යි.

අතීතවාර යි.

32. යමෙක් දූෂිතයා පිරිසිදු දන්නේ නම් හෙතෙම සමු-දයසත්‍යය දුරු කරන්නේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමෙක් සමුදය-සත්‍යය දුරු කරන්නේ නම් හෙතෙම දූෂිතයා පිරිසිදු දන්නේ ද යත්: එසේ යි.

යමෙක් දූෂිතයා පිරිසිදු නො දන්නේ නම් හෙතෙම සමු-දයසත්‍යය දුරු නො කරන්නේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමෙක් සමුදයසත්‍යය දුරු නො කරන්නේ නම් හෙතෙම දූෂිතයා පිරිසිදු නො දන්නේ ද යත්: එසේ යි.

අනාගතවාර යි.

33. යො දුක්ඛසච්චං පරිජානාති සො සමුදයසච්චං පජ්ඣන්ති: නො. යො චා පන සමුදයසච්චං පජ්ඣන්ති සො දුක්ඛසච්චං පරිජානාතිති: නො.

යො දුක්ඛසච්චං න පරිජානාති සො සමුදයසච්චං න පජ්ඣන්ති: අරහා දුක්ඛසච්චං න පරිජානාති, නො ච සමුදයච්චං න පජ්ඣන්ති. අභ්‍යමභ්‍යසමධිංඤ්ඤා අරහත්තඤ්ඤා ධර්මපඤ්ඤා අවසෙසා පුභ්‍යලා දුක්ඛසච්චඤ්ඤා න පරිජානාති, සමුදයසච්චඤ්ඤා න පජ්ඣන්ති. යො චා පන සමුදයසච්චං න පජ්ඣන්ති සො දුක්ඛසච්චං න පරිජානාතිති: අභ්‍යමභ්‍යසමධිංඤ්ඤා සමුදයසච්චං න පජ්ඣන්ති, නො ච දුක්ඛසච්චං න පරිජානාති. අභ්‍යමභ්‍යසමධිංඤ්ඤා අරහත්තඤ්ඤා ධර්මපඤ්ඤා පුභ්‍යලා සමුදයසච්චඤ්ඤා න පජ්ඣන්ති, දුක්ඛසච්චඤ්ඤා න පරිජානාති.

පච්චුපපනානාතිකවාරො.

34. යො දුක්ඛසච්චං පරිජානාති සො සමුදයසච්චං පජ්ඣන්ති: නො. යො චා පන සමුදයසච්චං පජ්ඣන්ති සො දුක්ඛසච්චං පරිජානාතිති: නො.

යො දුක්ඛසච්චං න පරිජානාති සො සමුදයසච්චං න පජ්ඣන්ති: යෙ මභ්‍යං පටිලභිස්සන්ති තෙ දුක්ඛසච්චං න පරිජානාති, නො ච සමුදයසච්චං න පජ්ඣන්ති. අරහා, යෙ ච පුට්ඨජනා මභ්‍යං න පටිලභිස්සන්ති තෙ දුක්ඛසච්චඤ්ඤා න පරිජානාති, සමුදයසච්චඤ්ඤා න පජ්ඣන්ති, යො චා පන සමුදයසච්චං න පජ්ඣන්ති සො දුක්ඛසච්චං න පරිජානාතිති: අභ්‍යමභ්‍යසමධිංඤ්ඤා සමුදයසච්චං න පජ්ඣන්ති, නො ච දුක්ඛසච්චං න පරිජානාති. අරහා, යෙ ච පුට්ඨජනා මභ්‍යං න පටිලභිස්සන්ති තෙ සමුදයසච්චඤ්ඤා න පජ්ඣන්ති, දුක්ඛසච්චඤ්ඤා න පරිජානාති.

පච්චුපපනානාගකවාරො.

33. යමෙක් දූෂිතත්වය පිරිසිදු දැනී නම් හෙතෙම සමුදය-සත්‍යය දුරු කෙළේ ද යත්: නැති. තවද යමෙක් සමුදයසත්‍යය දුරු කෙළේ නම් හෙතෙම දූෂිතත්වය පිරිසිදු දැනී ද යත්: නැති.

යමෙක් දූෂිතත්වය පිරිසිදු නො දැනී නම් හෙතෙම සමුදය-සත්‍යය දුරු නො කෙළේ ද යත්: අර්භත් තෙම දූෂිතත්වය පිරිසිදු නො දැනී, සමුදයසත්‍යය නො ද දුරු නො කෙළේ යි. අග්‍රමාර්ගසමිධිතියා ද රහතුන් ද තබා සෙසු පුද්ගලයෝ දූෂිතත්වය ද පිරිසිදු නො දැනීත්, සමුදයසත්‍යය ද දුරු නො කළාහු ය. තවද යමෙක් සමුදයසත්‍යය දුරු නො කෙළේ නම් හෙතෙම දූෂිතත්වය පිරිසිදු නො දැනී ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමිධි (පුද්ගල) තෙම සමුදයසත්‍යය දුරු නො කෙළේ ය, දූෂිතත්වය නො ද පිරිසිදු නො දැනී. අග්‍රමාර්ගසමිධිතියා ද රහතුන් ද තබා සෙසු පුද්ගලයෝ සමුදයසත්‍යය ද දුරු නො කළාහු ය, දූෂිතත්වය ද පිරිසිදු නො දැනීත්.

ප්‍රකාශකපත්තානිකවාර යි.

34. යමෙක් දූෂිතත්වය පිරිසිදු දැනී නම් හෙතෙම සමුදය-සත්‍යය දුරු කරන්නේ ද යත්: නැති. තවද යමෙක් සමුදය-සත්‍යය දුරු කරන්නේ නම් හෙතෙම දූෂිතත්වය පිරිසිදු දැනී ද යත්: නැති.

යමෙක් දූෂිතත්වය පිරිසිදු නො දැනී නම් හෙතෙම සමුදය-සත්‍යය දුරු නො කරන්නේ ද යත්: යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුහු දූෂිතත්වය පිරිසිදු නො දැනීත්, සමුදයසත්‍යය නො ද දුරු නො කරන්නාහු ය. අර්භත් තෙමේ ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුහු ද දූෂිතත්වය ද පිරිසිදු නො දැනීත්, සමුදයසත්‍යය ද දුරු නො කරන්නාහු ය. තවද යමෙක් සමුදයසත්‍යය දුරු නො කරන්නේ නම් හෙතෙම දූෂිතත්වය පිරිසිදු නො දැනී ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමිධි තෙමේ සමුදයසත්‍යය දුරු නො කරන්නේ ය, දූෂිතත්වය නො ද පිරිසිදු නො දැනී. අර්භත් තෙමේ ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුහු ද සමුදයසත්‍යය ද දුරු නො කරන්නාහු ය. දූෂිතත්වය ද පිරිසිදු නො දැනීත්.

ප්‍රකාශකපත්තානාගතවාර යි.

35. ඥානා දුක්ඛසච්චං පරිජානිතං ඥානා සමුදයසච්චං පජ්ඣසංකප්පිතං නො, ඥානා වා පන සමුදයසච්චං පජ්ඣසංකප්පිතං ඥානා දුක්ඛසච්චං පරිජානිතං නො.

ඥානා දුක්ඛසච්චං න පරිජානිතං ඥානා සමුදයසච්චං න පජ්ඣසංකප්පිතං නො මග්ගං පටිලභිසංකප්පිතං නෙ දුක්ඛසච්චං න පරිජානිතං නො ව නෙ සමුදයසච්චං න පජ්ඣසංකප්පිතං. අග්ගමග්ගසමධරී, ඥානා ව පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිසංකප්පිතං නෙ දුක්ඛසච්චං න පරිජානිතං, සමුදයසච්චං න පජ්ඣසංකප්පිතං. ඥානා වා පන සමුදයසච්චං න පජ්ඣසංකප්පිතං ඥානා දුක්ඛසච්චං න පරිජානිතං, අරහං සමුදයසච්චං න පජ්ඣසංකප්පිතං, නො ව දුක්ඛසච්චං න පරිජානිතං. අග්ගමග්ගසමධරී, ඥානා ව පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිසංකප්පිතං නෙ සමුදයසච්චං න පජ්ඣසංකප්පිතං, දුක්ඛසච්චං න පරිජානිතං.

අනිත්තානාගතවාචො.

පරිඤ්ඤාවාචො නිට්ඨිතො.

සම්මයමකං නිට්ඨිතං.

35. යමෙක් දූෂිතත්‍වය පිරිසිදු දත්තේ නම් හෙතෙම සමුදයසත්‍වය දුරු කරන්නේ ද යත්: නැත. තවද යමෙක් සමුදයසත්‍වය දුරු කරන්නේ නම් හෙතෙම දූෂිතත්‍වය පිරිසිදු දත්තේ ද යත්: නැත.

යමෙක් දූෂිතත්‍වය පිරිසිදු නො දත්තේ නම් හෙතෙම සමුදයසත්‍වය දුරු නො කරන්නේ ද යත්: යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුහු දූෂිතත්‍වය පිරිසිදු නො දත්ත, ඔවුහු සමුදයසත්‍වය නො ද දුරු නො කරන්නාහු ය. අග්‍රමාර්ගසමධ්‍යයා ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුහු ද දූෂිතත්‍වය ද පිරිසිදු නො දත්ත, සමුදයසත්‍වය ද දුරු නො කරන්නාහු ය. තවද යමෙක් සමුදයසත්‍වය දුරු නො කරන්නේ නම් හෙතෙම දූෂිතත්‍වය පිරිසිදු නො දත්තේ ද යත්: අර්භත් තෙමේ සමුදයසත්‍වය දුරු නො කරන්නේ ය, දූෂිතත්‍වය නො ද පිරිසිදු නො දත්තේ ය. අග්‍රමාර්ගසමධ්‍යයා ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුහු ද සමුදයසත්‍වය ද දුරු නො කරන්නාහු ය, දූෂිතත්‍වය ද පිරිසිදු නො දත්ත.

අතීතානාගතවාර යි.
පරිඥාපාර නිමි.
සච්චයමක නිමි.

විෂයසපද්‍රැක්ෂකමණිකා

අ	පිටපිටිකා	අ	පිටපිටිකා
අකුසලමූලකා	6, 22	අබ්‍යාකතමූලන අඤ්ඤ-	
අකුසලමූලමූලකා	6, 22	ඉ ඤ්ඤමූලා	24
අකුසලමූලමූලා	6, 20	අබ්‍යාකතමූලන අඤ්ඤ-	
අකුසලමූලා	4, 20	ම ඤ්ඤ මූලා	26
අකුසලමූලන අඤ්ඤම ඤ්ඤ-		අබ්‍යාකතමූලන එකමූලකා	26
මූලකා	22	අබ්‍යාකතමූලන එක මූලමූලකා	28
අකුසලමූලන අඤ්ඤම ඤ්ඤ		අබ්‍යාකතමූලන එක මූලමූලා	26
මූලමූලකා	24	අබ්‍යාකතමූලන එකමූලා	24
අකුසලමූලන අඤ්ඤම ඤ්ඤ-		අබ්‍යාකතා ධර්මො	8, 32
මූලා	20	අභිසමෙතාවිනං	452, 462, 464, 468
අකුසලමූලන එකමූලකා	22	අරභ නිසානං	456, 458, 466
අකුසලමූලන එක මූලමූලකා	22	අරුපකානං	162, 160
අකුසලමූලන එක මූලමූලා	20	අරුපාවචරෙ	164
අකුසලමූලන එක මූලා	20	අරුපෙ	164, 166
අකුසලා ධර්මො	6, 32	අරුපෙ මග්ග සස උපසාදකවණෙ	446, 448
අග්ගමග්ග සමඛරී	136	අච්ඡෙසං දුක්ඛසච්චං	438
අග්ගමග්ග සමඛරීනං	456, 458, 460	අච්ඡෙසො නිරොධො	438
අසානකානං	162	අච්ඡෙසො මග්ගො	438
අච්චකුකානං	162	අච්ඡෙසො සමුදයො	438
අච්චකුකානං සසානකානං	170	අස ඤ්ඤ සත්තානං	450
අච්චකුකානං සච්චතකානං	170	අසම ඤ්ඤ සත්ත	164, 166
අච්චකුකානං සරුපකානං	170	අසොතකානං සච්චකුකානං	170
අච්චකුකානං සමසාසකානං	170, 274		
අච්චතකානං	162, 264		
අච්චතකානං සරුපකානං	278		
අඤ්ඤම ඤ්ඤ මූලකා	4, 6		
අඤ්ඤම ඤ්ඤ මූලමූලකා	4, 6, 8	ආ	
අඤ්ඤම ඤ්ඤ මූලමූලා	2, 6	ආපාසිකානං	538, 544
අඤ්ඤම ඤ්ඤ මූලා	2, 6, 16		
අඤ්ඤම	148, 150		
අඤ්ඤම මොචනං	452, 462, 466, 468	එ	
අබ්‍යාකතමූලකා	8, 26	එකමූලකා	4, 6
අබ්‍යාකතමූලමූලකා	10, 26	එක මූලමූලකා	4, 6
අබ්‍යාකතමූලමූලා	8, 24	එක මූලමූලා	2
අබ්‍යාකතමූලා	8, 24	එක මූලා	2, 4, 8, 10, 16
අබ්‍යාකතමූලන අඤ්ඤ-		ක	
ම ඤ්ඤ මූලකා	26	ආලොච්චරෙ	164
අබ්‍යාකතමූලන අඤ්ඤ-		කුසලනිදානා	14, 32
ම ඤ්ඤ මූලමූලකා	28	කුසලපච්චයා	14, 32

ක	පිටස්වකා
කුසලපහව්‍යා	14, 32
කුසලමූලකා	4
කුසලමූලමූලකා	4, 18
කුසලමූලමූලා	2, 16
කුසලමූලා	2, 16
කුසලමූලෙන් අඤ්ඤමඤ්ඤ- මූලකා	18
කුසලමූලෙන් අඤ්ඤමඤ්ඤමූලා	16
කුසලමූලෙන් අඤ්ඤමඤ්ඤ- මූලකා	18
කුසලමූලෙන් එකමූලකා	18
කුසලමූලෙන් එකමූලමූලා	16
කුසලසමුච්ඡානා	14, 32
කුසලසමුදයා	14, 32
කුසලසමිහව්‍යා	14, 32
කුසලහෙතු	14, 22
කුසලා	3
කුසලා ධර්මා	2
කුසලාරම්භණා	14, 32
කුසලාභාරා	14, 32

ච

චතුරව්‍යාකාරෙ	168
චිත්තසංඝ භවිතකච්ඡේණ	448

ක

කණ්ණාය උපපාදකච්ඡේණ	446, 448
කණ්ණාවිපසුකච්ඡේණ	446, 448
කණ්ණායොසානං	148, 150

ද

දිට්ඨවකචු	148, 150, 152
දිට්ඨසොතං	148, 150
දුක්ඛසච්චං	438
දුක්ඛසච්චං පරිජානාති	548
ද්වාදසායතනානි	140
ධම්මරසො	148, 150

න

නාමනිදනා	32
නාමපච්චයා	32

න

න	පිටස්වකා
නාමපහව්‍යා	32
නාමමූලකා	12, 30
නාමමූලමූලකා	12, 32
නාමමූලමූලා	12, 30
නාමමූලා	10, 28
නාමමූලෙන් අඤ්ඤමඤ්ඤ- මූලකා	30
නාමමූලෙන් අඤ්ඤමඤ්ඤ- මූලමූලකා	32
නාමමූලෙන් අඤ්ඤමඤ්ඤ- මූලමූලා	30
නාමමූලෙන් අඤ්ඤමඤ්ඤමූලා	28
නාමමූලෙන් එකමූලකා	30
නාමමූලෙන් එකමූලමූලකා	32
නාමමූලෙන් එකමූලමූලා	30
නාමමූලෙන් එකමූලා	28
නාමසමුච්ඡානා	32
නාමසමුදයා	32
නාමසමිහව්‍යා	32
නාමහෙතු	32
නාමා ධර්මා	10, 32
නාමාරම්භණා	32
නාමාභාරා	32
නිරෝධසච්ච	438
නිරෝධසමාපනනානං	450

ප

පඤ්චව්‍යාකාරෙ	164, 166, 168
පඤ්චව්‍යාකාරෙ මග්ගසංඝ උපපාදකච්ඡේණ	446
පඤ්ඤගණේයා	148, 150
පඤ්ඤවකචු	148, 150, 152
පුට්ඨජනා	456, 458, 460

ම

මග්ගවිපසුකච්ඡේණ	446
මග්ගසච්චං	438
මග්ගසංඝ උපපාදකච්ඡේණ	448, 450

ය	පිටුවකයා	ර	පිටුවකයා
යස රූපකඛණ්ඩය නුපපජ්ඣිතී තස චේදනාකඛණ්ඩය නුපපජ්ඣිතී 64	රූපාවචරෙ	ඉ	166
යස රූපකඛණ්ඩය උපපජ්ඣිතී තස චේදනාකඛණ්ඩය උපපජ්ඣිතී 62	විමුක්තිරසො		148, 150
යස රූපකඛණ්ඩය උපපජ්ඣිතී තස චේදනාකඛණ්ඩය උපපජ්ඣිතී 70		ස	
යස රූපකඛණ්ඩය උපපජ්ඣිතී තස චේදනාකඛණ්ඩය උපපජ්ඣිතී 112	සසානකානං සසානකානං අවකඛුකානං		162 160, 268, 430
යස රූපකඛණ්ඩය උපපජ්ඣිතී තස චේදනාකඛණ්ඩය භිරුජ්ඣිතී 74	සසානකානං සවකඛුකානං සවකඛුකානං		160 162
යස රූපකඛණ්ඩය උපපජ්ඣිතී තස චේදනාකඛණ්ඩය උපපජ්ඣිතී 74	සවකඛුකානං අසානකානං සවකඛුකානං අසොතකානං		268 160, 268, 430
යස රූපකඛණ්ඩය උපපජ්ඣිතී තස චේදනාකඛණ්ඩය උපපජ්ඣිතී 64	සවකඛුකානං සසානකානං සවකඛුකානං සසොතකානං		430 160, 230
යස රූපකඛණ්ඩය නුපපජ්ඣිතී තස චේදනාකඛණ්ඩය නුපපජ්ඣිතී 66	සවිතකානං අසානකානං සවිතකානං අවකඛුකානං		162, 270 160, 270, 430
යස චේදනාකඛණ්ඩය උපපජ්ඣිතී තස සඤ්ඤකඛණ්ඩය උපපජ්ඣිතී 70	සවිතකානං සවකඛුකානං සවිතකානං සරූපකානං		430 162
යස චේදනාකඛණ්ඩය උපපජ්ඣිතී තස සඤ්ඤකඛණ්ඩය උපපජ්ඣිතී 74	සමාධිගණ්ඩය සමුදයසවචං සමුදයසවචං පජ්ඣතී		148, 150 438 548
යස රූපකඛණ්ඩය පරිජානාතී යස චේදනාකඛණ්ඩය පරිජානාතී 134	සරූපකානං අසානකානං සරූපකානං අවකඛුකානං		162, 270 160, 268, 430
යස රූපකඛණ්ඩය පරිජානාතී යස චේදනාකඛණ්ඩය පරිජානාතී 136	සරූපකානං අවිතකානං සරූපකානං සවකඛුකානං		272 430
යස රූපකඛණ්ඩය පරිජානාතී යස චේදනාකඛණ්ඩය පරිජානාතී 134, 136	සරූපකානං සවිතකානං සසොතකානං අවකඛුකානං		162 160, 268, 430
	සසොතකානං සවකඛුකානං පිලගණ්ඩය සුඛාලාසානං		160 148, 150 452, 464

සම්බුද්ධ ජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ මාලා - නැවත මුද්‍රණය

1	පාරාජිකා පාලි	
2	පාචිත්තිය පාලි	I
3	පාචිත්තිය පාලි	II
4	මහාවග්ග පාලි	I
5	මහාවග්ග පාලි	II
6	චුල්ලවග්ග පාලි	I
7	චුල්ලවග්ග පාලි	II
8	පරිවාර පාලි	I
9	පරිවාර පාලි	II
10	දීඝනිකාය 1	
11	දීඝනිකාය 2	
12	දීඝනිකාය 3	
13	මජ්ඣිම නිකාය	I
14	මජ්ඣිම නිකාය	II
15	මජ්ඣිම නිකාය	III
16	සංයුක්ත නිකාය	I
17	සංයුක්ත නිකාය	II
18	සංයුක්ත නිකාය	III
19	සංයුක්ත නිකාය	IV
20	සංයුක්ත නිකාය පඤ්චම භාගය (1)	
21	සංයුක්ත නිකාය පඤ්චම භාගය (2)	
22	අංගුත්තර නිකාය	I
23	අංගුත්තර නිකාය	II
24	අංගුත්තර නිකාය	III
25	අංගුත්තර නිකාය	IV
26	අංගුත්තර නිකාය	V
27	අංගුත්තර නිකාය	VI
28	මුද්දක නිකාය - මුඤ්ඤපාඨ - ධම්මපදපාලි - උදානපාලි - ඉතිවුත්තකපාලි	

- 29 ඔද්දක නිකාය - සුත්ත නිපාත
- 30 ඔද්දක නිකාය - විමානවත්ථු - ජේතවත්ථු
- 31 ඔද්දක නිකාය - ථෙරගාථා පාලි - ථෙරීගාථා පාලි
- 32 ඔද්දක නිකාය - ජාතක පාලි I
- 33 ඔද්දක නිකාය - ජාතක පාලි II
- 34 ඔද්දක නිකාය - ජාතක පාලි III
- 35 ඔද්දක නිකාය - මහා නිද්දේස පාලි
- 36 ඔද්දක නිකාය - චුල්ල නිද්දේස පාලි
- 37 ඔද්දක නිකාය - පටිසම්භිදාමගගප්පකරණ I
- 38 ඔද්දක නිකාය - පටිසම්භිදාමගගප්පකරණ II
- 39 ඔද්දක නිකාය - අපදාන පාලි 1
- 40 ඔද්දක නිකාය - අපදාන පාලි 2 - 1
- 41 ඔද්දක නිකාය - අපදාන පාලි 2 - 2
- 42 ඔද්දක නිකාය - ඔද්ධවංසපාලි - චරියා පිටක පාලි
- 43 නෙත්තිප්පකරණය
- 44 පෙටකොපදේස
- 45 ධම්මසංගනිප්පකරණ
- 46 විභංගප්පකරණ I
- 47 විභංගප්පකරණ II
- 48 කථාවච්ඡුප්පකරණ I
- 49 කථාවච්ඡුප්පකරණ II
- 50 කථාවච්ඡුප්පකරණ III
- 51 ධාතුකථාප්පකරණ - පුගලපඤ්ඤානිප්පකරණ
- 52 යමකප්පකරණ I
- 53 යමකප්පකරණ 2 - I
- 54 යමකප්පකරණ 2 - II
- 55 පටිඨාප්පකරණය I
- 56 පටිඨානප්පකරණය II
- 57 පටිඨානප්පකරණය III

ශ්‍රී ලංකා ධර්ම චක්‍ර ළමා පදනමේ සත්කාරයන් හා ආගමික සේවාවන්

1. රජය පිළිගත් පුණ්‍යායතනයක් වශයෙන් කටයුතු කිරීම.
2. ඛණ්ඩාරගම විද්‍යාගම දරුවන් සියයක් සඳහා ධර්මචක්‍ර ළමා නිවාසය පිහිටුවා දැනට රඳවුන් 50 දෙනෙකුට සෙවණ ලබාදීම.
3. පූර්ණ පහසුකම් සහිත නේවාසික පහසුකම් හා විධිමත් අධ්‍යාපනික පහසුකම් ලබාදීම.
4. ධර්මචක්‍ර ළමා නිවාස සංකීර්ණය තුළ විහාර මන්දිරය, වෛතසය, බෝධිය, භාවනා කුටි හා භාවනා මන්දිරය තනා තිබීම කිරීම.
5. ලියෙන් සිං ළදරු පාසල ආරම්භ කොට පූර්ව ළමාවිය සංවර්ධන අධ්‍යාපනය ආරම්භ කිරීම.
6. තණමල්විල ප්‍රදේශයේ ලියෙන් සිං ළදරු අධ්‍යාපන මධ්‍යස්ථාන කීපයක් ආරම්භ කිරීම.
7. දේශීය විදේශීය ධර්ම ග්‍රන්ථ මුද්‍රණය කොට බෙදා හැරීම.
8. පිරුවානා පොත් වහන්සේ මුද්‍රණය කොට සෑම නිවසකටම ලබාදීම සඳහා වසරින් වසර මුද්‍රණය කොට බෙදා දීම. දැනට පිටපත් ලක්ෂ දෙකක් බෙදා හැර ඇත.
9. වියතුන් විසින් රචිත සිංහල ධර්මග්‍රන්ථ ඉංග්‍රීසි භාෂාවට පරිවර්තනය කොට මුද්‍රණය කොට බෙදා හැරීම.
10. ජාතක පොත් වහන්සේ කාටුන් විභූ වශයෙන් කුඩා දරුවන් සඳහා සිංහල ඉංග්‍රීසි භාෂා වන භාෂාවන්ගෙන් මුද්‍රණය කිරීම.
11. වෛද්‍ය ශිෂ්‍යයන්, පාසල් දරුවන්, ශ්‍රී ලංකාවේ අධ්‍යාපනය ලබන විදේශික ශිෂ්‍ය නිකුත් වහන්සේලාට ශිෂ්‍යත්ව ප්‍රදානය කිරීම.
12. දිළිඳු පවුල් සඳහා රෙදි පිළි හා අධ්‍යාපනික උපකරණ පරිත්‍යාග කිරීම.
13. 2003 ජල ගැල්මට ලක්වූ හම්බන්තොට, මාතර, ගාල්ල, කළුතර, රත්නපුර හා අම්පාර දිස්ත්‍රික්කවල විහාරස්ථාන 63ක් සඳහා රුපියල් කෝටි 2 1/2ක මූල්‍යමය ආධාර සැපයීම.
14. 2004 සුනාමි විපතට භාජනය වූ පිරිස් සඳහා නිවාස දහසක් ඉදිකිරීම හා අවශ්‍ය ද්‍රව්‍යමය ආධාර සැපයීම.
15. වාර්ෂිකව විදේශීය හා දේශීය වෛද්‍යවරුන්ගේ සහභාගිත්වයෙන් වෛද්‍ය සායන පැවැත්වීම.
16. කැළණිය බොල්ලෑගල මානෙල්වතු විහාරයේ ජාත්‍යන්තර බෞද්ධ විශ්ව විද්‍යාලයක් ආරම්භ කිරීම.
17. මුද්ධ ජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ නැවත මුද්‍රණය කොට නොමිලයේ බෙදා හැරීම.

ශ්‍රී ලංකා ධර්ම චක්‍ර ළමා පදනමේ නිර්මාතෘවරයාණෝ :

තායිවානයේ ප්‍රධාන සංඝනායක තායිපේ ශ්‍රී රතනපේති ජේරවාදී බෞද්ධ මධ්‍යස්ථානයේ අධිපති, තායිවානයේ එක්සත් සමූහ බෞද්ධ අධ්‍යාපන පදනමේ අනුශාසක ලෝක බෞද්ධ සංඝ සම්මේලනයේ සංස්කෘතික අංශයේ සභාපති, තායිවානයේ සමාධි අධ්‍යාපන සංගමයේ නිර්මාතෘ සහ අනුශාසක, මහා බෝධි වර්යා සංගමයේ නිර්මාතෘ සහ සභාපති,

රත්මලාන ශ්‍රී විජයාරාම වාසී

සුජය ආචාර්ය බෝදාගම වන්දිම නාගිමිපාණන් වහන්සේයි.

NAME OF SPONSOR

助印功德主名錄

**Book Title : SRI LANKA PALI BUDDHA JAYANTI TRIPITAKA SERIES,
Volume 45~Volume 57;
TRIPITAKA DICTIONARY one volume.**

書名：斯里蘭卡巴利文大藏經，第四十五冊～第五十七冊；
斯里蘭卡巴利文大藏經索引 一冊

Book Serial No., 書號：SR245～SR257；SR258

N.T. Dollars :

321,100：美國淨宗學會, AMITABHA BUDDHIST SOCIETY OF USA
1,136,532：財團法人佛陀教育基金會

Amount : N.T. Dollars 1,457,632 ; Print 1,000 sets

以上合計，新台幣 1,457,632 元；恭印壹仟套。

回向：天下和順，日月清明，風雨以時，災厲不起，國豐民安，兵戈無用，
崇德興仁，務修禮讓，國無盜賊，無有冤枉，強不凌弱，各得其所。
祝願法界一切有情，所有六道四生，宿世冤親，現世業債，咸憑法力，
悉得解脫。
祝願現生者增福延壽，發菩提心，常隨佛學，勤修精進，利濟群生。
祝願已故者往生淨土，同出苦輪，共登覺岸，直證阿鞞跋致，圓滿無上
菩提。

附記：本會接受善信委託，代印經書、佛像，其必要之費用，皆經本會審
慎評估；若有結餘，均續作本會之印(購)經書及運費使用，為施主
廣積陰德；此印經案所需金額龐大，分四批出版，由本會發起印贈，
捐助款項若有不足，則由本會負擔其餘之經費。

DEDICATION OF MERIT

May the merit and virtue
accrued from this work
adorn Amitabha Buddha's Pure Land,
repay the four great kindnesses above,
and relieve the suffering of
those on the three paths below.

May those who see or hear of these efforts
generate Bodhi-mind,
spend their lives devoted to the Buddha Dharma,
and finally be reborn together in
the Land of Ultimate Bliss.

Homage to Amita Buddha!

NAMO AMITABHA

南無阿彌陀佛

《斯里蘭卡巴利文大藏經 第五十二冊》

財團法人佛陀教育基金會 印贈
台北市杭州南路一段五十五號十一樓

Printed and donated for free distribution by

The Corporate Body of the Buddha Educational Foundation

11F., 55 Hang Chow South Road Sec 1, Taipei, Taiwan, R.O.C.

Tel: 886-2-23951198 , Fax: 886-2-23913415

Email: overseas@budaedu.org

Website: <http://www.budaedu.org>

This book is strictly for free distribution, it is not for sale.

නොමිලයේ බෙදාදීම පිණිසයි.

Printed in Taiwan

1,000 copies; December 2013

SR252 - 11809